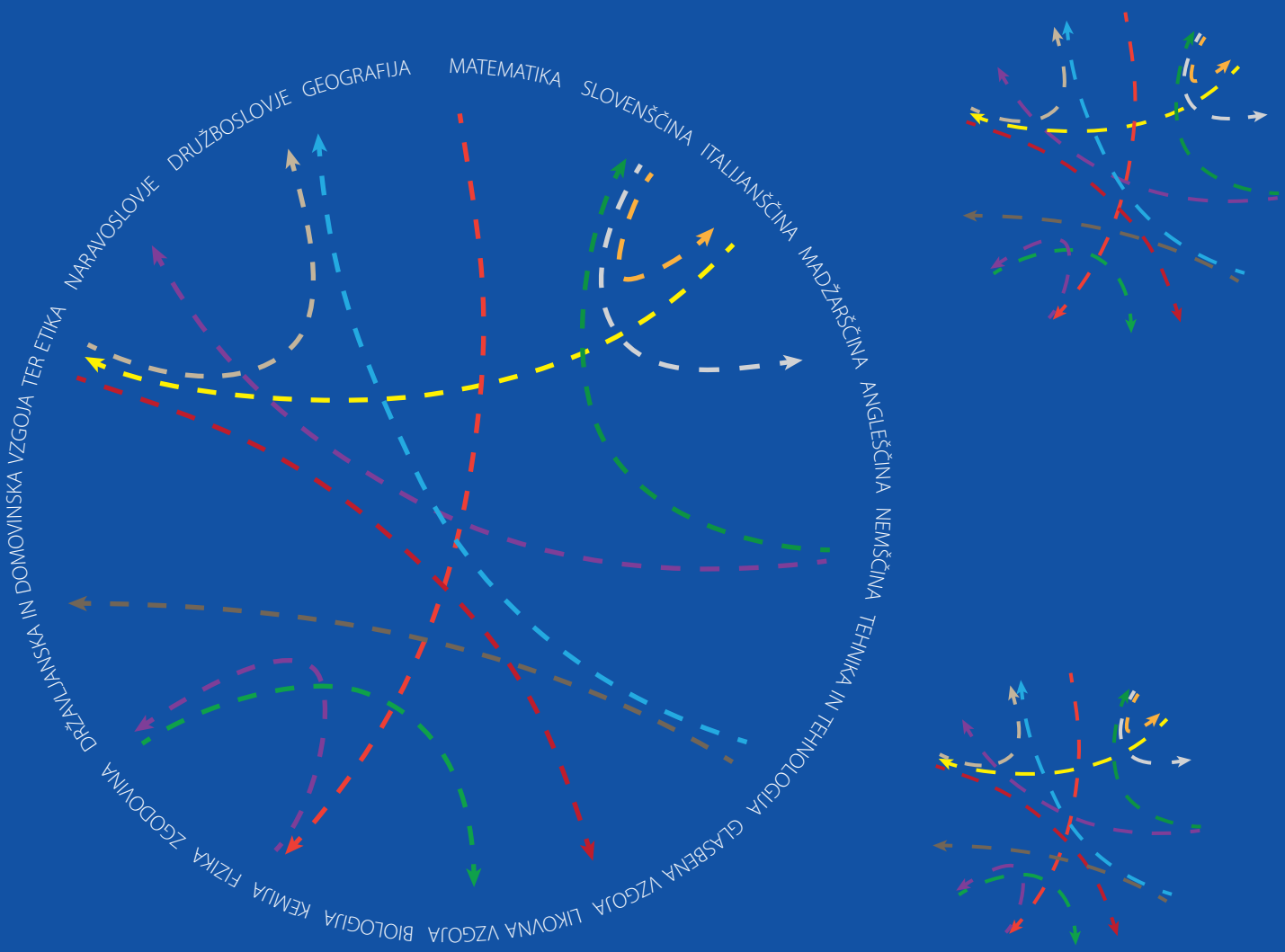
Državni izpitni center

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

Letno poročilo o izvedbi v šolskem letu 2021/2022

Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2021/2022 je na podlagi 3. člena *Pravilnika o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli* (Uradni list RS, št. 30/13, 49/17) sprejela Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja na 12. redni seji z dne 14. 11. 2022.

Izdajatelj
Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja
dr. Janez Vogrinc

Založnik
Državni izpitni center
dr. Darko Zupanc

Uredniški odbor
Peter Jenič, urednik
Elizabeta Vovko Ozimek, tehnična urednica,
dr. Stanka Lunder Verlič, Marko Primožič,
mag. Janja Remšak, dr. Andrejka Slavec Gornik,
mag. Mariza Skvarč, dr. Mojca Štraus,
dr. Janez Vogrinc

Avtorji prispevkov

Državna komisija
Peter Jenič
dr. Stanka Lunder Verlič
Marko Primožič
mag. Janja Remšak
mag. Mariza Skvarč
dr. Andrejka Slavec Gornik
dr. Mojca Štraus
dr. Janez Vogrinc

Državni izpitni center
dr. Gašper Cankar
Alije Jagodnik
David Janet
Andrej Kovačič
Tjaša Lajovic
Saša Masterl
Marija Prelovšek
Ana Radović
Erika Semen
dr. Andrejka Slavec Gornik
Joži Trkov
Erika Vitez
Matejka Žagar

Jezikovni pregled
mag. Bernarda Krafogel

Računalniško oblikovanje
Bojan Primožič

Predmetne komisije	
angleščina	Erika Golob, Maja Kovačič, Mina Mazouzi, dr. Karmen Pižorn, Darinka Šaubah Kovič, Aleksandra Velenšek, mag. Miha Vrčko, Renata Žetko
biologija	Alije Jagodnik, Valerija Krivec, Minka Vičar, Simona Slavič Kumer, mag. Bernarda Sopčič, dr. Jelka Strgar
domovinska in državljanska kultura in etika	dr. Damjan Mandelc, Saša Masterl
fizika	dr. Jurij Bajc, Jaka Banko, Vesna Harej, Alije Jagodnik, Samo Zanjkovič
geografija	Saša Masterl, dr. Blaž Repe
glasbena umetnost	Inge Breznik, Alije Jagodnik, Palmira Klobas Pečnik, Anamarija Krvišek Zavec, Mira Prel, dr. Branka Rotar Pance, Zlatka Terlevič
italijanščina	dr. Sergio Crasnich
kemija	dr. Iztok Devetak, Alije Jagodnik, Tjaša Kampos, dr. Stanka Preskar, Violeta Stefanovik
likovna umetnost	dr. Matjaž Duh, Saša Masterl
madžarščina	Beatrix Fekonja, Mária Pisnjak, Ilona Zadravec Szekeres
matematika	Jerneja Bone, Nermin Bajramović, Klavdija Cof Mlinšek, Urška Čarni, dr. Darjo Felda, Alije Jagodnik, Aleš Kotnik, dr. Alenka Lipovec, Nada Nikolič, mag. Sonja Rajh, Boštjan Repovž
nižji izobrazbeni standard	Maja Garbajs, Nada Grčar, Milena Gvardjančič, dr. Mojca Lipec Stopar, Saša Masterl, Maja Poljanšek, Gregor Skumavc, mag. Aleksander Vališer, Janja Križnik
nemščina	Renata Jakič, dr. Vesna Kondrič Horvat, Breda Premzl
slovenščina	Nina Bradić, Alenka Fingušt, dr. Lara Godec Soršak, Sabina Grabar, Vanja Kavčnik Kolar, Mira Hedžet Krkač, Vanja Jesenek, Matejka Tirgušek
šport	Saša Masterl, dr. Brane Škof
tehnika in tehnologija	Gorazd Fišer, Alije Jagodnik, dr. Slavko Kocijančič, Samo Lipovnik, Tatjana Vičič
zgodovina	Saša Masterl, dr. Dragan Potočnik

1. izdaja
ISSN: 1581-5315

KAZALO

PREDGOVOR

1 UVOD

1.1 Zakonska podlaga za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli

2 POROČILA

2.1 Poročilo o delu Državne komisije v šolskem letu 2021/2022

2.2 Poročilo o delu predmetnih komisij
- 2.2.1 Predmetna komisija za slovenščino
- 2.2.2 Predmetna komisija za italijanščino
- 2.2.3 Predmetna komisija za madžarščino
- 2.2.4 Predmetna komisija za angleščino
- 2.2.5 Predmetna komisija za nemščino
- 2.2.6 Predmetna komisija za matematiko
- 2.2.7 Predmetna komisija za biologijo
- 2.2.8 Predmetna komisija za kemijo
- 2.2.9 Predmetna komisija za fiziko
- 2.2.10 Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo
- 2.2.11 Predmetna komisija za geografijo
- 2.2.12 Predmetna komisija za zgodovino
- 2.2.13 Predmetna komisija za domovinsko in državljansko kulturo in etiko
- 2.2.14 Predmetna komisija za glasbeno umetnost
- 2.2.15 Predmetna komisija za likovno umetnost
- 2.2.16 Predmetna komisija za šport
- 2.2.17 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard

3 PRIPRAVA IN IZVEDBA NPZ

3.1 Vzorčenje

3.2 Priprava gradiva za nacionalno preverjanje znanja

3.3 Posebnosti pri izvedbi NPZ

3.4 Nacionalno preverjanje znanja za učence s posebnimi potrebami

3.5 Nacionalno preverjanje znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom

3.6 Dostava in zbiranje gradiva
- 3.6.1 Dostava tajnega gradiva na šole
- 3.6.2 Vračanje tajnega gradiva

3.7 Priprava in izvedba vrednotenja preizkusov znanja
- 3.7.1 Usposabljanje ravnateljev za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja
- 3.7.2 Izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca
- 3.7.3 Moderacije Navodil za vrednotenje
- 3.7.4 Standardizacija
- 3.7.5 Vrednotenje preizkusov nacionalnega preverjanja znanja
- 3.7.6 Vpogledi v ovrednotene preizkuse
- 3.7.7 Poizvedbe

3.8 Analiza kakovosti vrednotenja

4 DOSEŽKI IN REZULTATI NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA

4.1 Uvod v analize dosežkov nacionalnega preverjanja znanja

4.1.1 Priprava kvalitativnih opisov znanja na izbranih območjih dosežkov

4.1.2 Smernice za analizo dosežkov nacionalnega preverjanja znanja

4.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2021/2022

4.2.1 Predmetna komisija za slovenščino

4.2.1.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine v **6. razredu**

4.2.1.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine **v 9. razredu**

4.2.2 Predmetna komisija za italijanščino

4.2.2.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine **v 6. razredu**

4.2.2.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine **v 9. razredu**

4.2.3 Predmetna komisija za madžarščino

4.2.3.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine **v 6. razredu**

4.2.3.2. Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine **v 9. razredu**

4.2.4 Predmetna komisija za angleščino

4.2.4.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine **v 6. razredu**

4.2.4.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine **v 9. razredu**

4.2.5 Predmetna komisija za nemščino

4.2.5.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz nemščine **v 6. razredu**

4.2.5.2 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz nemščine **v 9. razredu**

4.2.6 Predmetna komisija za matematiko

4.2.6.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike **v 6. razredu**

4.2.6.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike **v 9. razredu**

4.2.7 Predmetna komisija za geografijo

4.2.7.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz geografije **v 9. razredu**

4.2.8 Predmetna komisija za kemijo

4.2.8.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz kemije **v 9. razredu**

4.2.9 Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo

4.2.9.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz tehnike in tehnologije **v 9. razredu**

4.3 Analiza dosežkov učencev s posebnimi potrebami v osnovnih šolah in osnovnih šolah s prilagojenim programom z enakovrednim izobrazbenim standardom (po predmetih)

4.3.1 Primerjava dosežkov učencev s posebnimi potrebami pri slovenščini in matematiki, ki so NPZ leta 2019 opravljali v 6. in leta 2022 v 9. razredu

4.4 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard

Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom v letu 2021/2022

4.4.1 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine v 6. razredu

4.4.2 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine **v 9. razredu**

4.4.3 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom iz matematike **v 6. razredu**

4.4.4 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike **v 9. razredu**

4.4.5 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom na nacionalnem preverjanju znanja iz družboslovja **v 9. razredu**

5 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA RAVNATELJE OSNOVNIH ŠOL O IZVEDBI NPZ

6 UGOTOVITVE IN OCENE DRŽAVNE KOMISIJE ZA VODENJE NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA V ŠOLSKEM LETU 2021/2022

7 PRILOGE

7.1 Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2021/2022

7.2 Člani organov za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja

7.2.1 Člani Državne komisije

7.2.2 Člani predmetnih komisij za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja*

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 3.3.1: Posebnosti pri izvedbi NPZ v šolskem letu 2021/22
Preglednica 3.4.1: Število in delež učencev s posebnimi potrebami od leta 2006 do 2022, 9. razred
Preglednica 3.4.2: Število učencev s posebnimi potrebami po motnjah, ovirah oziroma primanjkljajih in po vrstah prilagoditev v letu 2022, 9. razred
Preglednica 3.4.3: Število in delež učencev s posebnimi potrebami od leta 2009 do 2022, 6. razred
Preglednica 3.4.4: Število učencev s posebnimi potrebami po motnjah, ovirah oziroma primanjkljajih in po vrstah prilagoditev v letu 2022, 6. razred
Preglednica 3.5.1: Število učencev v NIS po predmetih glede na vrsto prilagoditve pri preverjanju znanja v 6. razredu
Preglednica 3.5.2: Število učencev v NIS po predmetih glede na vrsto prilagoditve pri preverjanju znanja v 6. razredu
Preglednica 3.5.3: Število učencev v NIS po predmetih glede na vrsto prilagoditve pri preverjanju znanja v 9. razredu
Preglednica 3.5.4: Število učencev v NIS po predmetih glede na vrsto prilagoditve pri preverjanju znanja v 9. razredu
Preglednica 3.5.5: Poizvedbe v 6. razredu
Preglednica 3.5.6: Poizvedbe v 9. razredu
Preglednica 3.7.3.1: Število udeležencev moderacije in število pregledanih preizkusov, 6. razred
Preglednica 3.7.3.2: Število udeležencev moderacije in število pregledanih preizkusov, 9. razred
Preglednica 3.7.5.1: Število učiteljev ocenjevalcev pri posameznem predmetu in povprečno število preizkusov na ocenjevalca pri vrednotenju 6. razreda
Preglednica 3.7.5.2: Število učiteljev ocenjevalcev pri posameznem predmetu in povprečno število preizkusov na ocenjevalca pri vrednotenju 9. razreda
Preglednica 3.7.7.1: Poizvedbe v 6. razredu
Preglednica 3.7.7.2: Delež (%) poizvedb pri slovenščini med leti, 6. razred
Preglednica 3.7.7.3: Delež (%) poizvedb pri angleščini med leti, 6. razred
Preglednica 3.7.7.4: Delež (%) poizvedb pri nemščini med leti, 6. razred
Preglednica 3.7.7.5: Delež (%) poizvedb pri matematiki med leti
Preglednica 3.7.7.6: Poizvedbe v 9. razredu
Preglednica 3.7.7.7: Delež (%) poizvedb pri slovenščini med leti, 9. razred
Preglednica 3.7.7.8: Delež (%) poizvedb pri angleščini med leti, 9. razred
Preglednica 3.7.7.9: Delež (%) poizvedb pri nemščini med leti, 9. razred
Preglednica 3.7.7.10: Delež (%) poizvedb pri matematiki med leti, 9. razred
Preglednica 3.7.7.11: Delež (%) poizvedb pri kemiji med leti, 9. razred
Preglednica 3.7.7.12: Delež (%) poizvedb pri tehniki in tehnologiji med leti, 9. razred
Preglednica 3.7.7.13: Delež (%) poizvedb pri geografiji, 9. razred
Preglednica 4.1.2.1: Primer primerjave dosežkov po regijah
Preglednica 4.2.1.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.1.1.2: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, 6. razred
Preglednica 4.2.1.1.3: Specifikacijska tabela, slovenščina, 6. razred
Preglednica 4.2.1.2.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.1.2.2: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, 9. razred
Preglednica 4.2.1.2.3: Specifikacijska tabela, slovenščina, 9. razred
Preglednica 4.2.2.1.1: Sestava preizkusa znanja glede na taksonomske stopnje
Preglednica 4.2.2.1.2: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.2.1.3: Specifikacijska tabela, italijanščina, 6. razred
Preglednica 4.2.2.2.1: Sestava preizkusa znanja glede na taksonomske stopnje
Preglednica 4.2.2.2.2: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.2.2.3: Specifikacijska tabela preizkusa znanja, italijanščina, 9. razred
Preglednica 4.2.3.1.1.: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.3.1.2: Specifikacijska tabela za I. del preizkusa znanja
Preglednica 4.2.3.1.3.: Specifikacijska tabela za II. del preizkusa znanja
Preglednica 4.2.3.2.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.3.2.2: Specifikacijska tabela za I. del preizkusa znanja
Preglednica 4.2.3.2.3: Specifikacijska tabela za II. del preizkusa znanja
Preglednica 4.2.4.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.4.1.2: Porazdelitev dosežkov pri angleščini po regijah, 6. razred

Preglednica 4.2.4.1.3: Specifikacijska tabela, angleščina, 6. razred
Preglednica 4.2.4.2.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.4.2.2: Porazdelitev dosežkov pri angleščini po regijah, 9. razred
Preglednica 4.2.4.2.3: Specifikacijska tabela, angleščina, 9. razred
Preglednica 4.2.5.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.5.1.2: Specifikacijska tabela, nemščina, 6. razred
Preglednica 4.2.5.2.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.5.2.2: Specifikacijska tabela, nemščina, 9. razred
Preglednica 4.2.6.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.6.1.2: Dosežki na NPZ iz predmeta matematika po regijah, drugo obdobje
Preglednica 4.2.6.1.3: Specifikacijska tabela, matematika, 6. razred
Preglednica 4.2.6.2.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.6.2.2: Dosežki NPZ pri predmetu matematika po regijah, 9. razred
Preglednica 4.2.7.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.7.1.2: Specifikacijska tabela za geografijo, 9. razred
Preglednica 4.2.8.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.8.1.2: Povprečno število odstotnih točk med leti
Preglednica 4.2.8.1.3: Porazdelitev povprečnih dosežkov po regijah
Preglednica 4.2.8.1.4: Specifikacijska tabela, kemija, 9. razred
Preglednica 4.2.9.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.9.1.2: Povprečno število odstotnih točk med leti
Preglednica 4.2.9.1.3: Porazdelitev dosežkov pri tehniki in tehnologiji po regijah
Preglednica 4.2.9.1.4: Specifikacijska tabela, tehnika in tehnologija, 9. razred
Preglednica 4.3.1: Število učencev s posebnimi potrebami in učencev brez posebnih potreb, povprečno število doseženih odstotnih točk obeh skupin učencev in delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z ostalimi učenci pri NPZ v letu 2022, 9. razred
Preglednica 4.3.2: Število učencev s posebnimi potrebami in učencev brez posebnih potreb, povprečno število doseženih odstotnih točk obeh skupin učencev in delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z ostalimi učenci pri NPZ v letu 2022, 6. razred
Preglednica 4.4.1.1: Sestava preizkusa znanja iz slovenščine glede na taksonomske stopnje
Preglednica 4.4.1.2: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.4.1.3: Specifikacijska tabela, slovenščina (NIS), 6. razred
Preglednica 4.4.2.1: Sestava preizkusa znanja glede na taksonomske stopnje
Preglednica 4.4.2.2: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.4.2.3: Specifikacijska tabela, slovenščina, 9. razred
Preglednica 4.4.3.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje
Preglednica 4.4.3.2: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.4.3.3: Specifikacijska tabela, matematika (NIS), 6. razred
Preglednica 4.4.4.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.4.4.2: Specifikacijska tabela, matematika (NIS), 9. razred
Preglednica 4.4.5.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje
Preglednica 4.4.5.2: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.4.5.3: Specifikacijska tabela, družboslovje (NIS), 9. razred

KAZALO SLIK

Slika 3.1.1 Vzorčenje tretjih predmetov po slovenskih šolah
Slika 3.4.1: Delež učencev s posebnimi potrebami glede na skupno število vseh učencev pri NPZ od leta 2006 do 2022, 9. razred
Slika 3.4.2: Delež učencev s posebnimi potrebami glede na skupno število vseh učencev pri NPZ od leta 2009 do 2022, 6. razred
Slika 3.7.1: Potek e-vrednotenja
Slika 3.7.7.1: Število poizvedb pri slovenščini po nalogah, 6. razred
Slika 3.7.7.2: Število poizvedb pri angleščini po nalogah, 6. razred
Slika 3.7.7.3: Število poizvedb pri nemščini po nalogah, 6. razred
Slika 3.7.7.4: Število poizvedb pri matematiki po nalogah, 6. razred
Slika 3.7.7.5: Število poizvedb pri slovenščini po nalogah, 9. razred
Slika 3.7.7.6: Število poizvedb pri angleščini po nalogah, 9. razred
Slika 3.7.7.7: Število poizvedb pri matematiki po nalogah, 9. razred
Slika 3.7.7.8: Število poizvedb pri kemiji po nalogah izbirnega tipa, 9. razred
Slika 3.7.7.9: Število poizvedb pri kemiji pri ostalih nalogah, 9. razred
Slika 3.7.7.10: Število poizvedb pri tehniki in tehnologiji pri nalogah izbirnega tipa, 9. razred
Slika 3.7.7.11: Število poizvedb pri tehniki in tehnologiji pri ostalih nalogah, 9. razred
Slika 3.8.1: Primeri preglednic 1, 2 in 3
Slika3.8.2: Primer porazdelitve povprečnih odstopanj vseh ocenjevalcev v Sloveniji – matematika 9. razred 2022
Slika 4.1.2.1 Primer primerjave dosežkov med spoloma
Slika 4.2.1.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, 6. razred
Slika 4.2.1.1.2: Porazdelitev točk pri slovenščini, 6. razred
Slika 4.2.1.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, 9. razred
Slika 4.2.1.2.2: Porazdelitev točk pri slovenščini, 9. razred
Slika 4.2.2.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri italijanščini, 6. razred
Slika 4.2.2.1.2: Porazdelitev točk pri italijanščini, 6. razred
Slika 4.2.2.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri italijanščini, 9. razred
Slika 4.2.2.2.2: Porazdelitev točk pri italijanščini, 9. razred
Slika 4.2.4.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri angleščini, 6. razred
Slika 4.2.4.1.2: Porazdelitev točk pri angleščini, 6. razred
Slika 4.2.4.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri angleščini, 9. razred
Slika 4.2.4.2.2: Porazdelitev točk pri angleščini, 9. razred
Slika 4.2.5.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri nemščini, 6. razred
Slika 4.2.5.1.2: Porazdelitev točk pri nemščini, 6. razred
Slika 4.2.5.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri nemščini, 9. razred
Slika 4.2.5.2.2: Porazdelitev točk pri nemščini, 9. razred
Slika 4.2.6.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki
Slika 4.2.6.1.2: Porazdelitev točk pri matematiki, 6. razred
Slika 4.2.6.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki, 9. razred
Slika 4.2.6.2.2: Porazdelitev točk pri matematiki, 9. razred
Slika 4.2.7.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri geografiji, 2022
Slika 4.2.7.1.2: Porazdelitev dosežkov pri geografiji po regijah, 2022
Slika 4.2.7.1.3: Povprečen dosežek na NPZ iz predmeta geografija po statističnih regijah, 2022
Slika 4.2.7.1.4: Porazdelitev točk pri geografiji, 9. razred
Slika 4.2.8.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov po spolu
Slika 4.2.8.1.2: Porazdelitev točk pri kemiji, 9. razred
Slika 4.2.9.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri tehniki in tehnologiji
Slika 4.2.9.1.2: Porazdelitev točk pri tehniki in tehnologiji, 9. razred
Slika 4.3.1: Delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z učenci brez posebnih potreb pri NPZ v letu 2022, 9. razred
Slika 4.3.2: Delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z učenci brez posebnih potreb pri posameznem predmetu NPZ v obdobju 2008–2022, 9. razred
Slika 4.3.3: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz slovenščine v letu 2022, 9. razred
Slika 4.3.4: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ

iz angleščine v letu 2022, 9. razred
Slika 4.3.5: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz matematike v letu 2022, 9. razred
Slika 4.3.6: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz kemije v letu 2022, 9. razred
Slika 4.3.7: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz geografije v letu 2022, 9. razred
Slika 4.3.8: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz tehnike in tehnologije v letu 2022, 9. razred
Slika 4.3.9: Število odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z učenci brez posebnih potreb pri NPZ v letu 2022, 6. razred
Slika 4.3.10: Delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z učenci brez posebnih potreb pri posameznih predmetih NPZ v obdobju 2014–2022, 6. razred
Slika 4.3.11: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz slovenščine v letu 2022, 6. razred
Slika 4.3.12: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz angleščine v letu 2022, 6. razred
Slika 4.3.13: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz matematike v letu 2022, 6. razred
Slika 4.4.1.1: Pregled porazdelitve dosežkov po točkah glede na število učencev
Slika 4.4.1.2: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini (NIS), 6. razred
Slika 4.4.1.3: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini (NIS) po regijah, 6.razred
Slika 4.4.1.4: Porazdelitev točk pri slovenščini (NIS), 6. razred
Slika 4.4.1.5: Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.1.6: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti – neumetnostno besedilo
Slika 4.4.1.7: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti – jezikovno znanje
Slika 4.4.1.8: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti – umetnostno besedilo
Slika 4.4.1.9: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti – neumetnostno besedilo
Slika 4.4.1.10: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti – jezikovno znanje
Slika 4.4.1.11: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti – umetnostno besedilo
Slika 4.4.1.12: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti – celoten preizkus
Slika 4.4.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini (NIS), 9. razred
Slika 4.4.2.2: Porazdelitev točk pri slovenščini (NIS), 9. razred
Slika 4.4.2.3: Dosežki učencev v prvem in drugem delu preizkusa glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.2.4: Dosežki učencev po vsebinah/zmožnostih glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.2.5: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti v neumetnostnem delu preizkusa
Slika 4.4.2.6: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti v umetnostnem delu preizkusa
Slika 4.4.2.7: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti v neumetnostnem in umetnostnem delu preizkusa
Slika 4.4.2.8: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti v neumetnostnem in umetnostnem delu preizkusa
Slika 4.4.3.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki (NIS), 6. razred
Slika 4.4.3.2: Porazdelitev točk pri matematiki (NIS), 6. razred
Slika 4.4.3.3: Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.3.4: Dosežki učencev po taksonomski stopnjah glede na indeks težavnosti pri matematiki (NIS), 6. razred
Slika 4.4.3.5: Dosežki učencev po tipih nalog pri matematiki (NIS), 6. razred
Slika 4.4.3.6: Dosežki učencev po dodatkih k nalogam pri matematiki (NIS), 6. razred
Slika 4.4.4.1: Razporeditev po doseženih točkah
Slika 4.4.4.2: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki (NIS), 9. razred
Slika 4.4.4.3: Porazdelitev točk pri matematiki (NIS), 9. razred
Slika 4.4.4.4: Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.4.5: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.4.6: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.4.7: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.4.8: Dosežki učencev po vrstah dodatkov pri nalogah glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.5.1: Primerjava povprečnih dosežkov v odstotnih točkah po letih
Slika 4.4.5.2: Frekvenčna porazdelitev dosežkov učencev
Slika 4.4.5.3: Primerjava porazdelitev dosežkov učencev in učenk pri družboslovju (NIS), 9. razred
Slika 4.4.5.4: Porazdelitev točk pri družboslovju (NIS), 9. razred

Slika 4.4.5.5: Dosežki učencev na celotnem preizkusu znanja in po posameznih vsebinskih delih glede na indeks težavnosti po letih
Slika 4.4.5.6: Delež zastopnosti minimalnih in temeljnih standardov v celotnem preizkusu in posameznih vsebinskih sklopih
Slika 4.4.5.7: Uspešnost reševanja nalog glede na indeks težavnosti in standard znanja po posameznih področjih ter za celoten preizkus
Slika 4.4.5.8: Delež zastopanosti različnih tipov nalog v preizkusu
Slika 4.4.5.9: Delež zastopanosti različnih tipov nalog znotraj posameznih delov preizkusa
Slika 4.4.5.10: Dosežki učencev po tipih nalog na celotnem preizkusu znanja in po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.5.11: Delež zastopanosti posameznih dodatkov k nalogam po vsebinskih sklopih in v celotnem preizkusu znanja
Slika 4.4.5.12: Indeks težavnosti glede na vrsto dodatka pri nalogi

Navodila za lažje branje poročila

Ogled dokumentov PDF v načinu branja

Pri branju dokumenta lahko skrijete vse orodne vrstice in podokna za opravila ter tako povečate vidno območje zaslona. Osnovni kontrolniki za branje, na primer krmarjenje po strani in povečava, se prikažejo v delno prosojni orodni vrstici na dnu okna. Način branja odprete tako, da izberete **Pogled** > **Način branja** ali pa kliknete gumb **Način branja** v zgornjem desnem kotu orodne vrstice. Če želite delovno področje preklopiti nazaj v prejšnji pogled, še enkrat izberite **Pogled** > **Način branja**. Kliknete lahko tudi gumb **Zapri** v plavajoči orodni vrstici.

Premikanje po straneh dokumenta

V dokumentu PDF se lahko na več načinov premikate z ene strani na drugo. Veliko uporabnikov za to uporablja gumbe orodne vrstice **Krmarjenje po strani**, lahko pa uporabite tudi puščične tipke, drsni trak ali katerega od drugih načinov za premikanje naprej in nazaj v dokumentu PDF z več stranmi.

Orodna vrstica **Krmarjenje po strani** se privzeto odpre. V privzeti orodni vrstici so prikazana pogosto uporabljena orodja: **Pokaži naslednjo stran**, **Pokaži prejšnjo stran** in **Številka strani**. Orodno vrstico **Krmarjenje po strani** lahko, tako kot druge orodne vrstice, skrijete in znova odprete v meniju **Pogled,** možnost **Orodne vrstice**. Če želite dodati orodja v orodno vrstico **Krmarjenje po strani**, jo kliknite z desno miškino tipko. Izberite posamezno orodje, možnost **Pokaži vsa orodja** ali **Več orodij**, nato pa v pogovornem oknu izberite ali prekličite izbor posameznega orodja.

Premikanje po dokumentu PDF

Naredite nekaj od tega:

- Kliknite gumb **Prejšnja stran** ali gumb **Naslednja stran** v orodni vrstici.
- Izberite **Pogled** > **Krmarjenje po strani** > [mesto].
- Izberite **Pogled** > **Krmarjenje po strani** > **Stran**, v pogovorno okno **Pojdi na stran** vnesite številko strani in kliknite **V redu**.
- Pritisnite tipko **Stran gor** in **Stran dol** na tipkovnici.

Preskok na določeno stran

Naredite nekaj od tega:

- Pri prikazu ene ali dveh strani vlecite navpični drsni trak, dokler se stran ne pojavi v majhnem pojavnem prikazu.
- Vnesite številko strani, s katero želite zamenjati trenutno prikazano številko v orodni vrstici **Krmarjenje po strani**, in pritisnite **Enter**.

Sledenje preteklim ogledom

Sledenje preteklim ogledom vam omogoča, da najdete strani dokumenta PDF, ki ste jih prej gledali. Razlikovati je treba med prejšnjo in naslednjo stranjo ter prejšnjim in naslednjim pogledom. Kadar gre za strani, se pojma prejšnja in naslednja nanašata na sosednji strani, pred trenutno aktivno stranjo in za njo. Kadar gre za poglede, se prejšnji in naslednji nanašata na zgodovino ogledov. Če na primer preskakujete naprej in nazaj v dokumentu, zgodovina ogledov sledi tem korakom in vam ogledane strani pokaže v nasprotnem vrstnem redu.

1. Izberite **Pogled** > **Krmarjenje po strani** > **Prejšnji pogled**.
2. Če želite videti nadaljnji del zgodovine premikov po dokumentu, storite nekaj od tega:
   - Ponovite prvi korak.
   - Izberite **Pogled** > **Krmarjenje po strani** > **Naslednji pogled**.

Opomba: Gumba **Prejšnji pogled** in **Naslednji pogled** lahko dodate na območje orodne vrstice, in sicer tako, da z desno miškino tipko kliknete orodno vrstico **Krmarjenje po strani** in izberete gumba v kontekstnem meniju, ali tako, da izberete možnost **Pokaži vsa orodja**.

Krmarjenje s povezavami

Povezave omogočajo preskok na druga mesta v trenutnem dokumentu, v druge dokumente PDF ali na spletna mesta. Besedilo povezav v dokumentu, razen v kazalih, je rdeče barve.

Legenda gumbov			
	 Pokaži naslednjo stran	 Prejšnji pogled
	 Pokaži prejšnjo stran	 Naslednji pogled

Krajšave

NPZ – nacionalno preverjanje znanja
DK NPZ – Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli
PK – predmetna komisija za pripravo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli
Ric – Državni izpitni center
ZRSŠ – Zavod RS za šolstvo
NIS – nižji izobrazbeni standard
IT – indeks težavnosti
ID – indeks diskriminativnosti

PGO – pomočnik glavnega ocenjeva

PREDGOVOR

Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2021/2022 so pripravili predsednik in člani Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja, predsedniki in člani predmetnih komisij ter sodelavci Državnega izpitnega centra.

Izvedba nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2021/2022 je potekala skladno z zakonodajo in na standarden način. Preverjanje znanja so tudi letos obvezno opravljali učenci 6. in 9. razreda, poskusno in neobvezno pa učenci 3. razreda. Pri elektronskem vrednotenju so sodelovali učitelji razrednega pouka, ki učijo v drugem triletju, in predmetni učitelji. Vrednotenje je potekalo brez zapletov; sodelujoči učitelji ocenjevalci so prejeli podrobno informacijo o kakovosti svojega vrednotenja in plačilo za opravljeno e-vrednotenje.

Nadgradnja programa za e-vrednotenje je omogočila, da so učitelji ocenjevalci lahko dobili povratno informacijo o kakovosti svojega dela že pred pričetkom e-vrednotenja. H kakovosti vrednotenja so pripomogli tudi glavni ocenjevalec in pomočniki glavnega ocenjevalca (PGO), ki so spremljali vrednotenje učiteljev ocenjevalcev in z nasveti nudili strokovno podporo. Ocenjevalci so bili s tem tudi med samim e-vrednotenjem seznanjeni s kakovostjo svojega dela. Zaradi vsega navedenega objava povratne informacije o kakovosti vrednotenja na eRicu, kot je bilo to v preteklosti običajno, ni več smiselna. Ric je predstavil povratno informacijo za ravnatelje, ki je bila predstavljena tudi na Državni komisiji za nacionalno preverjanje znanja.

V poskusno preverjanje znanja za učence 3. razreda so bili vključeni tudi učenci obeh manjšin. Preverjalo se je znanje učencev iz učnih jezikov in matematike. Poročilo o poteku preverjanja in analize so zbrani v posebnem dokumentu, ki je dostopno na spletni strani Državnega izpitnega centra.

Letno poročilo o preverjanju znanja za učence 6. in 9. razreda je izdano v elektronski obliki in tako dostopno širši javnosti. Če bralca zanima in želi o posameznem področju izvedeti več, če si želi ogledati tudi naloge in druge podatke, vključene v analizo posameznih predmetnih področij, lahko uporabi spletno povezavo.

Uvodnemu poglavju, v katerem je predstavljena zakonska podlaga za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja, sledijo podrobna poročila o delu Državne komisije in vseh predmetnih komisij. Poročila o delu komisij vsebujejo podatke o številu in tematiki sej, gradivu, ki so ga komisije pripravile in obravnavale, o sodelovanju z učitelji in izobraževanju članov predmetnih komisij. Tretje poglavje vsebuje podatke o vzorčenju, tehnični pripravi gradiva in izvedbi preverjanja znanja na šolah. Posebna pozornost je namenjena učencem s posebnimi potrebami, predvsem pregledu postopkov in vrednotenju dosežkov. Učenci, ki obiskujejo prilagojen program z nižjim izobrazbenim standardom, so tudi letos nacionalno preverjanje znanja opravljali prostovoljno, tako ob koncu drugega kot tudi ob koncu tretjega obdobja. V nadaljevanju tretjega poglavja so opisani postopki dostave in zbiranja gradiva po šolah, moderacija, priprava in izvedba vrednotenja preizkusov znanja ter število in vrsta poizvedb po končanem vrednotenju. Učenec lahko dostopa do svojega ovrednotenega preizkusa znanja s kateregakoli računalnika z dostopom do svetovnega spleta. Na enak način je omogočen vpogled tudi staršem. Predstavljena je analiza kakovosti vrednotenja. Četrto poglavje vsebuje statistične analize in opise dosežkov ter interpretacije dosežkov nacionalnega preverjanja znanja pri posameznih predmetih. Podrobne analize, ki so jih pripravile predmetne komisije, so poglobljene in strokovne in bodo zagotovo v veliko pomoč tako učiteljem na šolah, ki poučujejo posamezne predmete, kot tudi članom komisij pri nadaljnjih pripravah in organizaciji dela. Predstavljeni so osnovni statistični podatki o preizkusih nacionalnega preverjanja znanja ter analize in ugotovitve predmetnih komisij o dosežkih na preizkusu. Z grafičnimi prikazi so predstavljeni dosežki učencev na nacionalnem preverjanju znanja po spolih, po šolah in po regijah. Analizam so dodane tudi specifikacijske tabele in dosežki po postavkah v specifikacijski tabeli. Na koncu analize so v sklepnih ugotovitvah zbrane bistvene informacije in poudarki. Prek spletne povezave lahko bralci dostopajo tudi do ostalega gradiva, ki je vezano na posamezna poglavja. V analizah dosežkov so tudi priporočila in smernice za delo učiteljev v razredu v smeri trajnega znanja in za izboljšanje kakovosti pouka. Ministrica dr. Simona Kustec je septembra 2021 določila štiri predmete, iz katerih so devetošolci preverjali svoje znanje. Predmeti po šolah, na katerih se je preverjal izbrani predmet, so bili po državi razporejeni naključno in enakomerno. Pri učencih 9. razreda se je preverjalo znanje iz prvega tujega jezika, geografije, kemije ter tehnike in

tehnologije.

Zunanje preverjanja znanja ostaja formativno, usmerjeno v vlogo prepoznavanja učnih potreb posameznih učencev in poglobljene povratne informacije o doseženem znanju učencev, kar učiteljem omogoča prilagajanje metod in oblik dela. Državni izpitni center je posredoval podatke o dosežkih NPZ za posamezno šolo v programu OrKa, ki omogoča neposredno uporabo teh podatkov. Prav tako so bile šolam posredovane povratne informacije o uspehu posameznega učenca pri reševanju preizkusa glede na dosežke na šoli in v državi. Za vse učence so bili dosežki na vpogled učencem in njihovim staršem prek spleta. V petem poglavju so zbrane analize anket, ki so jih v juniju izpolnjevali ravnatelji in učitelji ocenjevalci, v šestem ugotovitve Državne komisije, v zadnjem, sedmem poglavju pa so pripisani koledar izvajanja NPZ ter člani predmetnih komisij.

Iskreno se zahvaljujem vsem članom uredniškega odbora, predsedniku in članom Državne komisije, avtorjem prispevkov in tehnični urednici za sodelovanje pri oblikovanju letošnjega poročila.

Peter Jenič, urednik

1 UVOD

1.1 Zakonska podlaga za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli

Nacionalno preverjanje znanja v osnovni šoli je izvedeno na podlagi navedenih predpisov oziroma dokumentov:

- *Zakona o osnovni šoli* (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-K, 49/16 – popr.),
- Pravilnika o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 30/13 in 49/17),
- *Pravilnika o šolskem koledarju za osnovne šole* (Uradni list RS, št. 50/12, 56/12 – popr., 20/19 in 36/19) ter *Podrobnejših navodil o šolskem koledarju za osnovne šole za šolsko leto 2020/2021 – 2. del*,
- *Pravilnika o dokumentaciji v osnovni šoli* (Uradni list RS, št. 61/12, 51/13 in 44/21),
- *Izhodišč nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli*, dostopnih na spletni strani Državnega izpitnega centra: http://www.ric.si,
- *Navodil za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli 2020/2021*, dostopnih na spletni strani Državnega izpitnega centra: http://www.ric.si,
- *Koledarja nacionalnega preverjanja znanja 2020/2021*, dostopnega na spletni strani Državnega izpitnega centra: http://www.ric.si,
- Pravil o postopku imenovanja oziroma razrešitve predsednika in članov državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli ter predmetnih komisij za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja (št. 6034-63/2012 z dne 14. 5. 2012).

2 POROČILA

2.1 Poročilo o delu Državne komisije v šolskem letu 2021/2022

Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli (v nadaljevanju DK) je v šolskem letu 2021/22 izvedla deset rednih sej. 14. 9. 2021 je bila s sklepom ministrice imenovana DK za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v sestavi: predsednik, dr. Janez Vogrinc, in člani DK: Peter Jenič, dr. Stanka Lunder Verlič, Marko Primožič, mag. Janja Remšak, dr. Andrejka Slavec Gornik, mag. Mariza Skvarč in dr. Mojca Štraus.

Na vseh sejah so bili člani DK s strani predstavnikov ZRSŠ in RICa redno seznanjeni z informacijami o poteku priprav na izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v 6. in 9. razredu osnovne šole.

Na septembrski seji je bila članom DK predstavljena analiza ankete za ravnatelje o izvedbi NPZ v letu 2021. Pri stališčih ravnateljev do NPZ se še naprej beleži večinsko mnenje o koristnosti in smiselnosti NPZ kot dodatne informacije o znanju učencev. Nekoliko se je zmanjšala stopnja strinjanja s trditvijo, da NPZ daje učiteljem dodatne informacije o kakovosti njihovega dela ter trditvijo, da vpliva na izboljšanje kakovosti poučevanja na šoli, še bolj pa je opazen padec stopnje strinjanja s trditvijo o vplivu NPZ na izboljšanje kakovosti ocenjevanja pri pouku (v tem letu zgolj 53, 5 %). V poglavju težave pri izvedbi je veliko navedb povezanih s specifičnimi okoliščinami zaradi covid-19. Člani DK smo bili na seji obveščeni, da je bil na prvi šolski dan objavljen sklep o izboru tretjih predmetov na NPZ in določitvi tretjega predmeta šolam. Opravili smo pogovor o pripravi *Letnega poročila o izvedbi NPZ v šolskem letu 2020/2021*. Razpravljali smo tudi o dokumentu z izhodišči za preverjanje znanja v tretjem razredu, v okviru katere se je pokazala tudi potreba po posodobitvi *Izhodišč NPZ*.

Na oktobrski seji se je konstituirala DK v novem mandatnem obdobju. Za namestnico predsednika v mandatnem obdobju 2021–2025 je bila imenovana dr. Mojca Štraus. Sprejet je bil *Poslovnik o delu Državne komisije*, v katerem je bil dodan nov člen, ki se nanaša na žrebe kompletov preizkusov znanja. V nujnih primerih, ko redna seja DK ni načrtovana oziroma ni nujna iz drugih razlogov, DK za izvedbo žreba kompletov preizkusov znanja pooblašča članico Rica v DK ali, v primeru njene odsotnosti, direktorja Rica. O izvedbi žreba se predhodno obvesti predsednika DK, ostale člane pa seznani na naslednji redni seji. Žreb se izvede v navzočnosti strokovne tajnice DK. Obravnavali smo Izhodišča NPZ v 3. razredu (z metodološkimi smernicami) in podaljšali mandat konzulentom predmetnih komisij za slovenščino, madžarščino, italijanščino in matematiko, ki so angažirani na področju priprave preizkusov za učence 3. razreda. Prav tako smo za obdobje do izteka šolskega leta 2021/2022 podaljšali imenovanje skupini konzulentov za pripravo izhodišč izvedbe NPZ v 3. razredu. Obravnavali smo še pripravo *Letnega poročila o izvedbi NPZ v šolskem letu 2020/2021* in potrdili *Navodila za izvedbo NPZ v osnovni šoli 2021/2022*. Dogovorili smo se, da se, z namenom oblikovanja usklajenih stališč in preučitve različnih možnosti za spremembo NPZ v 9. razredu, skliče sestanek DK, predsednikov predmetnih komisij ter predstavnikov Rica.

Novembra smo poleg redne seje DK imeli tudi razširjeno sejo DK, na kateri so sodelovali predstavniki Rica in predsedniki predmetnih komisij. Na rednem delu seje smo bili obveščeni o objavi izvedbenih navodil in koledarja NPZ za šolsko leto 2021/2022. Sprejeli smo *Letno poročilo o izvedbi NPZ v šolskem letu 2020/2021* in razpravljali o posodobitvi obstoječih *Izhodišč NPZ*. Namen razširjene seje DK je bil razprava o morebitnih spremembah modela NPZ v osnovni šoli. Doseženo je bilo strinjanje, da naj NPZ ohrani formativno vlogo, struktura preizkusov naj se ne spreminja, izvedba pa se iz maja prestavi v april. Sprememba termina izvedbe je smiselna zato, ker je aprila šolsko delo manj obremenjeno z zaključevanjem ocen kot maja in bi posledično izvedba NPZ predstavljala za šole manjšo obremenitev, predvsem pa bo posledično zgodnejši prejem rezultatov šolam omogočil več časa za bolj poglobljeno razpravo o doseženih rezultatih z učenci in starši devetošolcev. Člani DK, predstavniki Rica in predsedniki predmetnih komisij tudi nismo nasprotovali temu, da bi dosežek v 9. razredu pri matematiki in

materinščini postal eno od meril za vpis v srednje šole z omejitvijo vpisa.

Na decembrski seji smo bili člani DK informirani o tem, da je bil med zadnjima sejama na Ricu dvakrat opravljen žreb kompletov preizkusov znanja za tekoče šolsko leto. Izvedeno je bilo izobraževanje za učitelje geografije, na katerem je bila dobra udeležba, pa tudi odziv udeležencev je bil pozitiven. Zaradi vpisa pravice do uporabe slovenskega znakovnega jezika v *Ustavo Republike Slovenije* in morebitnih posledic le-tega na nacionalno preverjanje znanja, je bil na Ricu organiziran sestanek s predstavniki Zavoda za gluhe in naglušne ter s predstavniki Zveze gluhih in naglušnih Slovenije. Pripravljeno je bilo končno poročilo o izvedenem e-poskusnem preverjanju. V zaključni fazi pa je bila tudi priprava gradiva za poskusno preverjanje v 3. razredu. V šolskem letu 2021/2022 je bilo k poskusnemu preverjanju prijavljenih 177 šol s 6786 učenci oziroma 51 šol več kot v šolskem letu 2020/21. Od tega se je 30 osnovnih šol prijavilo prvič, 16 šol pa se za sodelovanje ni več odločilo. Sprejet je bil dogovor, da se šole, ki so se prvič prijavile k poskusnemu preverjanju znanja, in tiste šole, ki se tokrat niso odločile za sodelovanje, vpraša po razlogih za tako odločitev. Na seji smo opravili razpravo o *Izhodiščih NPZ*, ki so bila sprejeta leta 2005, oziroma o posodobljeni zasnovi *Izhodišč*. Opravili pa smo tudi razpravo o predlaganih spremembah modela NPZ. Mnenje DK je tudi po dodatni razpravi ostalo usklajeno s stališči, ki so bila sprejeta na novembrski razširjeni seji DK. DK je imenovala konzulentko PK za angleščino in konzulenta PK za nemščino.

Na januarski seji smo opravili žreb kompletov preizkusov znanja in se seznanili s pojasnili oziroma odgovori šol, ki so se to šolsko leto prvič odločile za sodelovanje v projektu zunanjega preverjanja znanja v tretjem razredu ali pa so, nasprotno, s sodelovanjem prenehale. Razpravljali smo tudi o ponudbi izobraževanj oziroma usposabljanj za šole, povezanih z nacionalnim preverjanjem znanja. Člani DK smo se strinjali, da si je potrebno prizadevati za ohranitev dosedanjih aktivnosti, npr. v okviru projekta *Inovativni javni zavodi*, in hkrati razmišljati o novih možnostih. Prejeli smo prvi predlog *Izhodišč NPZ* v 6. in 9. razredu ter se seznanili z novejšo izdajo t.i. *Terminološkega slovarčka NPZ*.

Na februarski seji smo razpravljali o morebitnih spremembah *Navodil za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli*, ki bi jih zaradi epidemioloških razmer predlagali v šolskem letu 2021/2022. Člani DK smo se po diskusiji strinjali, da bi bilo smiselno tudi v letošnjem letu imeti premičen začetek izvedbe nacionalnega preverjanja znanja. Na seji smo obravnavali *Izhodišča NPZ* v 6. in 9. razredu ter obravnavali in potrdili anketo za ravnatelje za leto 2022.

Na marčevski seji so bili člani DK seznanjeni s predstavitvijo *Letnega poročila o izvedbi NPZ v šolskem letu 2020/2021* na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje. Predstavnica Rica je člane DK seznanila s pripravo prilagojenih preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami in s prenosom anketnega vprašalnika za ravnatelje v program 1KA. Seznanjeni smo bili tudi s pripravo na izvedbo NPZ v 3. razredu. Pripravljen je bil predlog seznama predmetov za določitev tretjega predmeta NPZ v šolskem letu 2022/23.

Na aprilski seji smo bili člani DK obveščeni o tem, da je bil na resorno ministrstvo posredovan predlog seznama tretjih predmetov v 9. razredu za naslednje šolsko leto, o izobraževanjih za učitelje matematike, ki jih organizira Predmetna komisija za matematiko in o izobraževanjih za pomočnike glavnih ocenjevalcev. Obravnavali smo spremenjena *Izhodišča NPZ* (6. in 9. razred) in se seznanili s poročilom o kontrolnem vrednotenju preizkusov znanja pri posameznih predmetih, ki so jih reševali učenci v lanskem šolskem letu. Seznanili smo se tudi o izvedbi poskusnega preverjanja znanja v 3. razredu in imenovali uredniški odbor *Letnega poročila o izvedbi NPZ v šolskem letu 2021/2022*.

Na majski seji smo bili člani DK seznanjeni s potekom izvedbe NPZ, obravnavali pa smo tudi posamezne napake v preizkusih in odstopanja pri sami izvedbi. Do napak je prišlo predvsem pri povečavi gradiva (povečala se je slika trikotnika, ki bi ga morali izmeriti učenci, izpadla je podčrtava ene besede, izpadel je periodni sistem). DK se je seznanila s pripombami in pobudami ZRSŠ v povezavi z NPZ (povezanost NPZ in načrtovane prenove učnih načrtov, umestitev drugega tujega jezika na narodno mešanem območju Slovenske Istre v nabor tretjih predmetov na NPZ in umestitev NPZ ob koncu prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja). Seznanjeni smo bili z objavo javnega razpisa za prijavo članov Predmetne komisije za nižji izobrazbeni standard. DK je potrdila prenovljena *Izhodišča NPZ* v osnovni šoli. Potrdili smo tudi Vsebinsko zasnovo ter rokovnik priprave *Letnega poročila o izvedbi NPZ v šolskem letu 2021/2022*.

Na junijski seji smo bili člani DK seznanjeni z dosežki učencev 6. in 9. razreda na NPZ v letu 2022. Potrjena je bila »*Povratna informacija o vrednotenju preizkusov nacionalnega preverjanja znanja učiteljev vaše šole*«, kakršno bodo odslej prejemali ravnatelji in vsebina informativne knjižice *Informacije za učence in starše za šolsko leto 2022/2023*. Člani DK so bili tudi seznanjeni z dosežki učencev na poskusnem preverjanju znanja v 3. razredu. Obravnavali smo tudi postopek priprave *Letnega poročila o izvedbi NPZ v šolskem letu 2021/2022*.

Delo DK je v šolskem letu 2021/22 potekalo nemoteno. Vsebinsko je bil največji poudarek na pripravi prenovljenih *Izhodišč NPZ* v osnovni šoli in na prizadevanjih za sistemske oziroma zakonodajne spremembe, povezane z izvedbo NPZ v osnovni šoli (vključitev NPZ v 3. razred osnovne šole, vloga NPZ pri vpisu v srednje šole z omejitvijo vpisa). Vse tekoče obveznosti so bile pravočasno opravljene. Za to gre največja zasluga predsednikom in članom predmetnih komisij ter zaposlenim na Državnem izpitnem centru, ki so svoje delo opravili strokovno korektno.

2.2 Poročilo o delu predmetnih komisij

Osnovna naloga predmetnih komisij (PK), opredeljena v *Pravilniku o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli*, je priprava in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja. Poleg te člani predmetnih komisij pripravljajo še vrsto drugega gradiva (npr. gradivo za spletne strani Državnega izpitnega centra, gradivo za sklice študijskih skupin, predstavitve za izobraževanje učiteljev o NPZ, prispevke za letno poročilo), sodelujejo na izobraževanjih učiteljev in pomočnikov glavnih ocenjevalcev ter se udeležujejo tudi različnih usposabljanj na temo zunanjega preverjanja in ocenjevanja znanja.

Število članov v komisiji se od komisije do komisije razlikuje in je odvisno od števila preverjanj pri nekem predmetu. Tako PK za slovenščino, italijanščino, madžarščino, angleščino, nemščino in matematiko pripravljajo gradivo za NPZ v 6. in NPZ v 9. razredu; PK za geografijo, zgodovino in glasbeno umetnost poleg gradiva za NPZ v 9. razredu pripravljajo tudi preizkuse znanja z nacionalnimi vsebinami; PK za fiziko, kemijo, biologijo, tehniko in tehnologijo, domovinsko in državljansko kulturo in etiko, likovno umetnost in šport pripravljajo gradivo za NPZ samo v 9. razredu, PK za nižji izobrazbeni standard pa pripravlja gradivo za pet predmetov za NPZ v 9. in tri predmete v 6. razredu. Predmetno komisijo sestavljajo predsednik in najmanj trije člani, od katerih sta vsaj dva učitelja in en svetovalec Zavoda RS za šolstvo. Predsednik predmetne komisije sklicuje in vodi seje PK, odgovoren je za usklajeno delovanje članov komisije, strokovnost pripravljenega gradiva, pravočasno oddajo gradiva in varovanje tajnosti.

Predmetna komisija, katere predmet se v tekočem šolskem letu preverja na NPZ, izmed svojih članov predlaga glavnega ocenjevalca; slednjega ob soglasju predsednika PK za eno leto imenuje direktor Rica. Glavni ocenjevalec je praviloma predmetni učitelj v osnovni šoli, njegove poglavitne naloge pa so: (1) organizacija in izvedba izobraževanja pomočnikov glavnega ocenjevalca skupaj s svetovalcem Rica in predmetno komisijo; (2) vodenje moderacije in vnos dopolnil v *Navodila za vrednotenje*; (3) vodenje postopka standardizacije (v sodelovanju s predmetno komisijo izbere, ovrednoti in potrdi preizkuse znanja za vajo, standardizacijo in kontrolo); (4) spremljanje, nadziranje in analiziranje kakovosti vrednotenja; (5) sodelovanje v postopku poizvedb.

2.2.1 Predmetna komisija za slovenščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija za slovenščino 42 sej* s temi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in poteku dela PK,
- priprava delovnega načrta za tekoče šolsko leto,
- izbor besedil,
- pregled in priprava nalog za 6. in 9. razred,
- priprava preizkusov znanja, navodil za vrednotenje in specifikacijskih tabel za 6. in 9. razred,
- moderacija navodil za vrednotenje in izbira preizkusov za vajo, standardizacijo in kontrolo pri e-vrednotenju (9. razred),
- moderacija navodil za vrednotenje in izbira preizkusov za vajo, standardizacijo in kontrolo pri e-vrednotenju (6. razred),
- priprava opisov dosežkov za 6. in 9. razred,
- priprava informacij o preizkusu znanja iz slovenščine za 6. in 9. razred za šolsko leto 2022/23,
- pregled rezultatov in interpretacije,
- priprava prispevka za letno poročilo.

* Od tega je bilo 14 sej namenjenih poskusnemu preverjanja znanja v 3. razredu (vsi podatki bodo predstavljeni v *Poročilu o poskusnem preverjanju znanja v 3. razredu*).

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ iz slovenščine za 6. razred,
- gradivo za NPZ iz slovenščine za 9. razred,
- opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ iz slovenščine,
- opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ iz slovenščine,
- informacije o preizkusu znanja iz slovenščine za 6. razred za šolsko leto 2022/23,
- informacije o preizkusu znanja iz slovenščine za 9. razred za šolsko leto 2022/23,
- prispevek za letno poročilo.

Sodelovanje z učitelji:

- na moderaciji navodil za vrednotenje za 6. in za 9. razred,
- med izvedbo e-vrednotenja.

Izobraževanje članov komisije:

- Nekatere članice so imele na šolah izobraževanje o uporabi programa OrKa.

2.2.2 Predmetna komisija za italijanščino

Število sej in obravnavana tematika:

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija 22 sej (od tega osem za poskusno preverjanje znanja v 3. razredu) s temi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in poteku dela PK (italijanščina kot prvi jezik; podkomisija za italijanščino kot drugi jezik na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre v šolskem letu 2021/22 ni bila aktivna),
- interno usposabljanje za pripravo nalog,
- opredelitev in usklajevanje nalog po rokovniku,
- izvedba nalog glede na rokovnik (priprava preizkusa znanja za poskusno preverjanje znanja v 3. razredu ter preizkusov znanja za 6. in 9. razred, izvedba moderacije in vrednotenja poskusnega preverjanja znanja v 3. razredu ter preverjanja znanja v 6. in 9. razredu), priprava analiz za poskusno preverjanje znanja (3. razred) ter priprava analiz za 6. in 9. razred ter priprava letnih poročil.

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za poskusno preverjanje znanja iz italijanščine v 3. razredu,
- gradivo za NPZ iz italijanščine v 6. razredu,
- gradivo za NPZ iz italijanščine v 9. razredu,
- informacija o preizkusu znanja iz italijanščine v 6. razredu,
- informacija o preizkusu znanja iz italijanščine v 9. razredu,
- zgledi nalog po sodobnih pristopih (interno izobraževanje).

Sodelovanje z učitelji:

- na študijskih srečanjih (pedagoški svetovalec za šole z italijanskim učnim jezikom),
- na usposabljanjih.

Izobraževanje članov komisije:

Člani komisije so se izobraževali v okviru:

- rednih sej predmetne komisije za italijanščino (usposabljanje je vodil predsednik komisije dr. Sergio Crasnich),
- nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja za šolsko leto 2021/22 v Sloveniji (oktober 2021, avgust 2022).

2.2.3 Predmetna komisija za madžarščino

Število sej in obravnavana tematika na sejah:

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija za madžarščino 24 sej (od tega osem sej za poskusno preverjanje znanja v 3. razredu) s temi vsebinami:

- evalvacija dela v šolskem letu 2020/21,
- priprava delovnega načrta za tekoče šolsko leto,
- izbor besedil za preizkuse znanja,
- priprava nalog, oblikovanje navodil za vrednotenje in specifikacijske tabele za poskusno preverjanje znanja iz madžarščine v 3. razredu,
- priprava nalog, oblikovanje navodil za vrednotenje in specifikacijske tabele za dva preizkusa znanja za 6. razred,
- priprava poročil in analiz.

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za poskusno preverjanje znanja iz madžarščine v 3. razredu,
- gradivo za NPZ iz madžarščine v 6. razredu (dva kompleta),
- dodatna navodila pomočniku bralcu za 9. razred,
- poročilo o poskusnem preverjanju znanja iz madžarščine v 3. razredu,
- analiza dosežkov NPZ iz madžarščine v 6. razredu,
- analiza dosežkov NPZ iz madžarščine v 9. razredu,
- informacija o preizkusu znanja iz madžarščine v 6. razredu,
- informacija o preizkusu znanja iz madžarščine v 9. razredu,
- poročilo o delu predmetne komisije.

Sodelovanje z učitelji:

Analiza dosežkov in predlogi za izboljšanje ravni znanja učencev so bili učiteljem predstavljeni na srečanjih študijskih skupin.

Izobraževanje članov komisije:

Članice PK nismo imele posebnega izobraževanja na temo zunanjega preverjanja znanja.

2.2.4 Predmetna komisija za angleščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija 30 sej s temi vsebinami:

- priprava delovnega načrta,
- pregled in priprava testnih nalog za 6. in 9. razred,
- priprava slušnih besedil, posnetkov, navodil za vrednotenje in specifikacijskih tabel za preizkuse znanja v 6. in 9. razredu,
- sestava preizkusov za 6. in 9. razred,
- posvet s predmetno skupino za angleščino na ZRSŠ,
- moderacija navodil za vrednotenje in izbira preizkusov za vajo, standardizacijo in kontrolo pri e-vrednotenju za 6. in 9. razred,
- podroben pregled dosežkov učencev v 6. in 9. razredu,
- priprava opisov dosežkov za 6. in 9. razred,
- priprava prispevka za letno poročilo,
- pregled in potrditev strukture preizkusa znanja iz angleščine za šolsko leto 2022/23.

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ iz angleščine v 6. razredu,
- gradivo za NPZ iz angleščine v 9. razredu,
- informacija o preizkusu znanja iz angleščine v 6. razredu,
- informacija o preizkusu znanja iz angleščine v 9. razredu,
- opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ iz angleščine,
- opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ iz angleščine,
- prispevek za letno poročilo 2021/22.

Sodelovanje z učitelji:

- na moderaciji navodil za vrednotenje (maj 2022),
- med izvedbo e-vrednotenja (maj 2022).

Izobraževanje članov komisije:

Člani so se udeležili spletnega seminarja *Mednarodni izpiti za osnovne šole* (Karmen Feher Malačič, Pionirski dom, 11. 2. 2022).

Aleksandra Velenšek se je udeležila spletnega seminarja *Primeri formativnega spremljanja za tuj jezik* (formativno.si, 25. 4. 2022).

2.2.5 Predmetna komisija za nemščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija za nemščino 17 sej s temi vsebinami:

- priprava delovnega načrta za tekoče šolsko leto,
- pregled in priprava nalog za 6. in 9. razred,
- priprava slušnih posnetkov, navodil za vrednotenje in specifikacijskih tabel za preizkuse znanja ob koncu 6. in 9. razreda,
- sestava preizkusov za 6. in 9. razred,
- moderacija navodil za vrednotenje in izbira preizkusov za vajo, standardizacijo in kontrolo pri e-vrednotenju (6. in 9. razred),
- pregled dosežkov učencev v 6. in 9. razredu,
- priprava opisov dosežkov (6. in 9. razred),
- priprava prispevka za letno poročilo,
- pregled in potrditev strukture preizkusa znanja iz nemščine (6. in 9. razred).

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ iz nemščine za 6. razred,
- gradivo za NPZ iz nemščine za 9. razred,
- informacije o preizkusu znanja iz nemščine za 6. razred,
- informacije o preizkusu znanja iz nemščine za 9. razred,
- opisi dosežkov učencev 6. razreda na NPZ iz nemščine,
- opisi dosežkov učencev 9. razreda na NPZ iz nemščine,
- prispevek za letno poročilo.

Sodelovanje z učiteljicami in učitelji:

na moderaciji navodil za vrednotenje (maj 2022),

med izvedbo e-vrednotenja (maj 2022).

Izobraževanje članic komisije:

– Članice so se izobraževale v okviru svojih šol oziroma institucij ter študijskih skupin.

2.2.6 Predmetna komisija za matematiko

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija za matematiko 38 sej (od tega je bilo 15 sej namenjenih pripravi gradiva za poskusno preverjanje znanja v 3. razredu) s temi vsebinami:

– pregled prispevkov v letnem poročilu 2020/21,
– dogovor o razporeditvi in poteku dela predmetne komisije v skladu s prejetim rokovnikom dela za PK,
– izbor glavnega ocenjevalca,
– izbira pomočnikov glavnega ocenjevalca za e-vrednotenje,
– kontrolno ocenjevanje preizkusov NPZ 2021 v 6. in 9. razredu,
– pregled gradiva za NPZ iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja,
– priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in specifikacijskimi tabelami za 6. in 9. razred,
– pregled popravkov pregledovalca preizkusov znanja in lektorskih popravkov ter vnos sprememb v preizkuse znanja za 6. in 9. razred,
– dve izvedbi izobraževanja za učitelje razrednega pouka,
– moderacija navodil za vrednotenje za 6. in 9. razred,
– izbor preizkusov za vajo, standardizacijo in kontrolo vrednotenja za 6. in 9. razred,
– strokovno vodenje skupine učiteljev, ki e-vrednotijo v 6. in 9. razredu,
– nadzor in zagotavljanje kakovosti vrednotenja v 6. in 9. razredu,
– analiza napak pri vrednotenju in analiza poizvedb v 6. in 9. razredu,
– pregled dosežkov učencev na NPZ v 6. in 9. razredu,
– oblikovanje opisov dosežkov učencev na NPZ v 6. in 9. razredu,
– pregled podatkov o analizi kakovosti vrednotenja v 6. in 9. razredu,
– priprava prispevkov za letno poročilo 2021/22,
– potrditev strukture preizkusa za 6. in 9. razred za šolsko leto 2022/23.

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

– gradivo za NPZ v 6. in 9. razredu,
– gradivo za poskusno preverjanje znanja v 3. razredu,
– gradivo za izobraževanje učiteljev razrednega pouka,
– prispevki za letno poročilo 2021/22.

2.2.7 Predmetna komisija za biologijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija za biologijo 19 sej s temi vsebinami:

- pregled prispevkov v letnem poročilu 2020/21,
- dogovor o razporeditvi in poteku dela predmetne komisije v skladu s prejetim rokovnikom dela za PK,
- kontrolno ocenjevanje preizkusov iz NPZ 2021,
- pregled gradiva za NPZ iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in specifikacijskimi tabelami,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2021/22,
- potrditev strukture preizkusa za šolsko leto 2022/23.

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ,
- prispevki za letno poročilo 2021/22.

2.2.8 Predmetna komisija za kemijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija za kemijo 29 sej s temi vsebinami:

- pregled prispevkov v letnem poročilu 2020/21,
- dogovor o razporeditvi in poteku dela predmetne komisije v skladu s prejetim rokovnikom dela za PK,
- izbor glavnega ocenjevalca,
- izbira pomočnikov glavnega ocenjevalca za e-vrednotenje,
- pregled gradiva za NPZ iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in specifikacijskimi tabelami,
- pregled popravkov pregledovalca preizkusov znanja in lektorskih popravkov ter vnos sprememb v preizkuse znanja,
- moderacija navodil za vrednotenje,
- izbor preizkusov za vajo, standardizacijo in kontrolo vrednotenja,
- strokovno vodenje skupine učiteljev, ki e-vrednotijo,
- nadzor in zagotavljanje kakovosti vrednotenja,
- analiza napak pri vrednotenju in analiza poizvedb,
- pregled dosežkov učencev na NPZ,
- oblikovanje opisov dosežkov učencev na NPZ,
- pregled podatkov o analizi kakovosti vrednotenja,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2021/22,
- potrditev strukture preizkusa za šolsko leto 2022/23.

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ,
- prispevki za letno poročilo 2021/22.

2.2.9 Predmetna komisija za fiziko

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija za fiziko šest sej s temi vsebinami:

- pregled prispevkov v letnem poročilu 2020/21,
- dogovor o razporeditvi in poteku dela predmetne komisije v skladu s prejetim rokovnikom dela za PK,
- pregled gradiva za NPZ iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in specifikacijskimi tabelami,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2021/22,
- potrditev strukture preizkusa za šolsko leto 2022/23.

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ,
- prispevki za letno poročilo 2021/22.

2.2.10 Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija za tehniko in tehnologijo 27 sej s temi vsebinami:

- pregled prispevkov v letnem poročilu 2020/21,
- dogovor o razporeditvi in poteku dela predmetne komisije v skladu s prejetim rokovnikom dela za PK,
- izbor glavnega ocenjevalca,
- izbira pomočnikov glavnega ocenjevalca za e-vrednotenje,
- pregled gradiva za NPZ iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in specifikacijskimi tabelami,
- pregled popravkov pregledovalca preizkusov znanja in lektorskih popravkov ter vnos sprememb v preizkuse znanja,
- moderacija navodil za vrednotenje,
- izbor preizkusov za vajo, standardizacijo in kontrolo vrednotenja,
- strokovno vodenje skupine učiteljev, ki e-vrednotijo,
- nadzor in zagotavljanje kakovosti vrednotenja,
- analiza napak pri vrednotenju in analiza poizvedb,
- pregled dosežkov učencev na NPZ,
- oblikovanje opisov dosežkov učencev na NPZ,
- pregled podatkov o analizi kakovosti vrednotenja,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2021/22,
- potrditev strukture preizkusa za šolsko leto 2022/23.

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ,
- prispevki za letno poročilo 2021/22.

2.2.11 Predmetna komisija za geografijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija za geografijo 22 sej (od tega devet na daljavo) s temi vsebinami:

- dogovor o načrtu dela predmetne komisije v skladu z rokovnikom dela za predmetne komisije;
- predstavitev dela predmetne komisije novi članici;
- priprava, izvedba in analiza izobraževanja za učitelje geografije osnovnih šol;
- delo, povezano z izvedbo NPZ iz geografije v letu 2022:
  - priprava novih nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
  - priprava novih nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele za dvojezične osnovne šole,
  - pregled nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
  - pregled nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele za dvojezične osnovne šole,
  - pregled pripomb zunanjih pregledovalcev preizkusov znanja,
  - priprava na izvedbo preverjanja znanja;

- delo, povezano z ocenjevanjem in vrednotenjem nacionalnega preverjanja znanja iz geografije v letu 2022:
  - izbor glavnega ocenjevalca,
  - izbor pomočnikov glavnega ocenjevalca,
  - priprava na izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
  - izvedba izobraževanja za pomočnike glavnega ocenjevalca,
  - pregled odpisanega preizkusa znanja,
  - priprava na moderacijo navodil za vrednotenje,
  - moderacija navodil za vrednotenje,
  - standardizacija;

- delo, povezano z dosežki na NPZ iz geografije v letu 2022:
  - pregled dosežkov učencev,
  - priprava opisov dosežkov,
  - potrditev strukture preizkusov znanja za šolsko leto 2022/23,
  - priprava prispevkov za letno poročilo 2021/22.

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za izobraževanja za učiteljev geografije osnovnih šol,
- gradivo za NPZ,
- opisi dosežkov učencev na NPZ,
- prispevek za letno poročilo 2021/22.

2.2.12 Predmetna komisija za zgodovino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija za zgodovino 15 sej (od tega tri elektronske) s temi vsebinami:

- dogovor o načrtu dela predmetne komisije,
- izvedba kontrolnega vrednotenja preizkusov znanja NPZ 2021 in priprava poročila,
- seznanitev z ugotovitvami analize kontrolnega vrednotenja preizkusov znanja na NPZ 2021,
- uvajanje novega člana v delo predmetne komisije,
- priprava novih nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- pregled nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- potrditev strukture preizkusov znanja za šolsko leto 2022/23,
- priprava poročila o delu predmetne komisije za letno poročilo 2021/22.

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ,
- poročilo o kontrolnem vrednotenju preizkusov znanja na NPZ 2021,
- poročilo o delu predmetne komisije za letno poročilo 2021/22.

2.2.13 Predmetna komisija za domovinsko in državljansko kulturo in etiko

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/2022 je imela predmetna komisija za domovinsko in državljansko kulturo in etiko 14 sej (od tega 3 elektronske) z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o načrtu dela predmetne komisije,
- priprava novih nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- pregled nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- seznanjanje nove članice z NPZ in delom komisije,
- potrditev strukture preizkusov znanja za šolsko leto 2022/2023,
- priprava poročila o delu predmetne komisije za letno poročilo 2021/2022.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja,
- poročilo o delu predmetne komisije za letno poročilo 2021/2022.

2.2.14 Predmetna komisija za glasbeno umetnost

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija za glasbeno umetnost 20 sej s temi vsebinami:

- pregled prispevkov v letnem poročilu 2020/21,
- dogovor o razporeditvi in poteku dela predmetne komisije v skladu s prejetim rokovnikom dela za PK,
- pregled gradiva za NPZ iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in specifikacijskimi tabelami,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2021/22,
- potrditev strukture preizkusa za šolsko leto 2022/23.

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ,
- prispevki za letno poročilo 2021/22.

2.2.15 Predmetna komisija za likovno umetnost

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija za likovno umetnost štiri seje (od tega dve elektronski) s temi vsebinami:

- dogovor o načrtu dela predmetne komisije,
- priprava novih nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- potrditev strukture preizkusov znanja za šolsko leto 2022/23,
- priprava poročila o delu predmetne komisije za letno poročilo 2021/22.

Gradivo, ki gaje pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ,
- poročilo o delu predmetne komisije za letno poročilo 2021/22.

2.2.16 Predmetna komisija za šport

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija za šport deset sej (od tega pet elektronskih) s temi vsebinami:

- dogovor o načrtu dela predmetne komisije,
- izvedba kontrolnega vrednotenja preizkusov znanja na NPZ 2021 in priprava poročila,
- seznanitev z ugotovitvami analize kontrolnega vrednotenja preizkusov znanja na NPZ 2021,
- priprava novih nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- pregled nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- potrditev strukture preizkusov znanja za šolsko leto 2022/23,
- priprava poročila o delu predmetne komisije za letno poročilo 2021/22.

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ,
- poročilo o kontrolnem vrednotenju preizkusov znanja na NPZ 2021,
- poročilo o delu predmetne komisije za letno poročilo 2021/22.

2.2.17 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2021/22 je imela predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard 29 sej (od tega osem elektronskih) s temi vsebinami:

- dogovor o načrtu dela predmetne komisije v skladu z rokovnikom dela predmetne komisije,
- izbor glavnega ocenjevalca za 6. in 9. razred,
- pregled nalog za NPZ v 6. razredu z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- pregled nalog za NPZ v 9. razredu z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- priprava novih nalog za NPZ v 6. razredu z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- priprava novih nalog za NPZ v 9. razredu z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- pregled pripomb zunanjih pregledovalcev preizkusov znanja za NPZ v 6. razredu,
- pregled pripomb zunanjih pregledovalcev preizkusov znanja za NPZ v 9. razredu,
- priprava dodatnih navodil za pomočnika bralca pri slovenščini za 6. razred,
- priprava dodatnih navodil za pomočnika bralca pri slovenščini za 9. razred,
- priprava na izvedbo preverjanja znanja,
- moderacija in vrednotenje preizkusov NPZ v 6. razredu,
- moderacija in vrednotenje preizkusov NPZ v 9. razredu,
- izvedba poizvedb v 9. razredu s strani glavnega ocenjevalca,
- pregled dosežkov učencev na NPZ v 6. razredu,
- pregled dosežkov učencev na NPZ v 9. razredu,
- sestava opisov dosežkov učencev 6. razreda in priprava specifikacijske tabele za objavo,
- sestava opisov dosežkov učencev 9. razreda in priprava specifikacijske tabele za objavo,
- potrditev struktur preizkusov znanja za šolsko leto 2022/23,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2021/22.

Gradivo, ki ga je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ v 6. razredu,
- gradivo za NPZ v 9. razredu,
- prispevki za letno poročilo 2021/22.

3 PRIPRAVA IN IZVEDBA NPZ

3.1 Vzorčenje

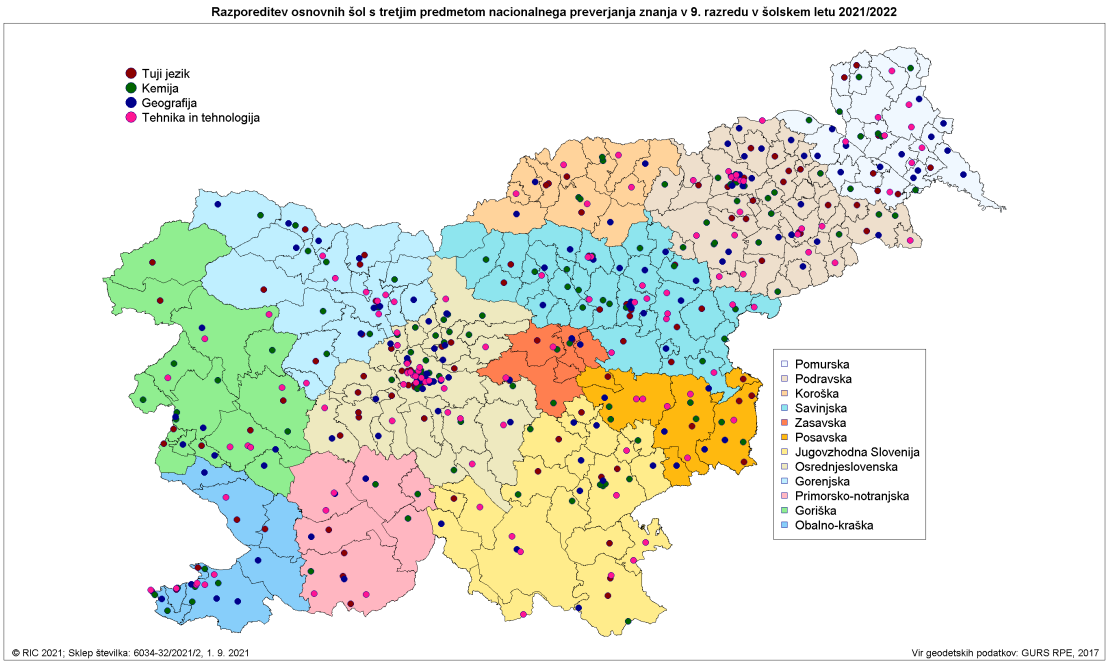
V skladu s 66. členom *Zakona o osnovni šoli* in 4. členom *Pravilnika o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli* minister, pristojen za šolstvo, vsako leto določi tretji predmet, tako da septembra med obveznimi predmeti 8. in 9. razreda, po predhodni pridobitvi mnenja Strokovnega Sveta RS za splošno izobraževanje, izbere največ štiri predmete, pri katerih se bo v tekočem šolskem letu izvedlo nacionalno preverjanje znanja pri tretjem predmetu. Obenem minister določi, iz katerega tretjega predmeta se bo preverjalo znanje z nacionalnim preverjanjem znanja na posamezni osnovni šoli.

Državni izpitni center je za šolsko leto 2021/22 pripravil predlog seznama osnovnih šol z določenimi tretjimi predmeti za nacionalno preverjanje znanja in ga posredoval ministru, pristojnemu za šolstvo. Čeprav vsi učenci ne pišejo istega tretjega predmeta, še vedno želimo pridobiti kar največ informacij o znanju slovenskih učencev. Nabor šol, na katerih se izvaja nacionalno preverjanje znanja iz posameznega tretjega predmeta, se tako določi z vzorčenjem, s katerim želimo zagotoviti kar največjo reprezentativnost dobljenih rezultatov za vse slovenske šole. Postopek določanja tretjega predmeta posamezni šoli je potekal po načelih naključnega razvrščanja šol v skupine, ki naj bi izvajale določenega od tretjih predmetov. Ta postopek imenujemo tudi vzorčenje šol za posamezni predmet. Vzorčenje šol je potekalo po statističnih regijah Slovenije, tako da so vsi štirje tretji predmeti v posamezni regiji zastopani enakovredno. Upoštevano je bilo tudi načelo o enakomerni zastopanosti posameznega tretjega predmeta med različno velikimi šolami. Velikost šole je lahko po izkušnjah drugih raziskav posredno povezana z dosežki na preverjanjih znanja.

Po preučitvi pobud šol je Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja sprejela sklep, s katerim se od šolskega leta 2018/19 dalje vzorčenje spremeni na način, da šola ne more imeti dve leti zapored tujega jezika. To seveda ne velja za šole, ki imajo skladno z zakonom kot tretji predmet vedno določen tuji jezik.

Na sliki 3.1.1 je predstavljeno, kako so bili posamezni od tretjih predmetov razporejeni po slovenskih osnovnih šolah.

Slika 3.1.1 Vzorčenje tretjih predmetov po slovenskih šolah

3.2 Priprava gradiva za nacionalno preverjanje znanja

V začetku septembra leta 2021 smo objavili knjižico *Devetletna osnovna šola, informacija za učence in starše*, njena prevoda v italijanščino (*Scuola elementare, informazioni per gli alunni e per i genitori*) in madžarščino (*Tájékoztató a tanulóknak és szülõknek*) ter strukture preizkusov za predmete pri NPZ; v začetku novembra *Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2021/2022* in *Navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli v šolskem letu 2021/2022*; decembra *Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2020/2021*.

V skladu z *Navodili za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli v šolskem letu 2021/2022* in v rokih, določenih s koledarjem za šolsko leto 2021/22, smo tudi letos pripravljali in tiskali gradivo za nacionalno preverjanje znanja.

Za leto 2022 so bili 1. septembra 2021 s sklepom ministra o izboru največ štirih predmetov za določitev tretjega predmeta, iz katerega naj bi učenci 9. razreda opravljali NPZ, poleg tujega jezika (angleščina in nemščina) določeni še kemija, geografija ter tehnika in tehnologija. Priprava gradiva se je začela v septembru. Za NPZ v 6. in 9 razredu v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS pa se je decembra začelo pripravljati gradivo za slovenščino, matematiko in družboslovje (za 9. razred). Naloge in vprašanja, ki so jih pripravile PK, so bile oblikovane v končni preizkus znanja, pripravljen za tisk. V procesu oblikovanja je zaradi vnosa lektorskih popravkov in slikovnega gradiva potrebna vrsta pregledov, da se odpravijo morebitne napake. Postopek poteka s sodelovanjem svetovalca za zunanje preverjanje znanja in člana ustrezne PK, ki je odgovoren za strokovno neoporečnost.

V januarju smo začeli s prevajanjem preizkusov znanja iz matematike (6. in 9. razred) in navodil k nalogam pri tujih jezikih (6. razred) v italijanščino in madžarščino ter tehnike in tehnologije (9. razred) v italijanščino in geografije (9. razred) v madžarščino.

Za NPZ v 9. razredu smo natisnili te preizkuse znanja: za slovenščino (18.919 izvodov), italijanščino (41), madžarščino (15), matematiko (19.165), angleščino (4.741), nemščino (103), kemijo (4.914), geografijo (4.672), tehniko in tehnologijo (4.746), prevoda matematike (41) in tehnike in tehnologije (41) v italijanščino ter prevoda matematike (82) in geografije (82 izvodov) v madžarščino.

Za učence s posebnimi potrebami, ki potrebujejo prilagoditev preizkusov, smo pripravili povečave preizkusov s formata A4 na A3 za slovenščino (62 izvodov), matematiko (60), angleščino (23), kemijo (8), geografijo (9) in tehniko in tehnologijo (22); povečave črk v preizkusih z 11 na 18 v pisavi Arial (format A4) za slovenščino (575), italijanščino (5), matematiko (572), angleščino (151), kemijo (126), geografijo (158), tehniko in tehnologijo (128) ter prevod v italijanščino za matematiko (5) in tehniko in tehnologijo (5); preizkus na USB-ključu v obliki zapisa .pdf za slovenščino (4), matematiko (3), angleščino (1), geografijo (1), tehniko in tehnologijo (1) ter kemijo (1). Za enega učenca smo pripravili preizkuse znanja na USB-ključu v obliki zapisa .doc (program Word): pri slovenščini, kemiji in matematiki (matematični izrazi zapisani v obliki Latex).

Za prilagojeni izobraževalni program z NIS smo natisnili: slovenščino (108 izvodov), matematiko (110) in družboslovje (110). Tiskali smo tudi povečave preizkusov s formata A4 na A3 za slovenščino (3), matematiko (3) in družboslovje (3).

Za NPZ v 6. razredu smo natisnili preizkuse: za slovenščino (21.715 izvodov), italijanščino (70), madžarščino (18), matematiko (22.134), angleščino (21.657) in nemščino (509). Pripravili smo tudi prevod matematike (72 izvodov) in navodil k nalogam iz angleščine (73) v italijanščino ter prevod matematike (87) ter navodil k nalogam iz angleščine (43) in nemščine (44) v madžarščino.

Za učence s posebnimi potrebami, ki potrebujejo prilagoditev preizkusov, smo pripravili povečave preizkusov s formata A4 na A3 za slovenščino (70 izvodov), angleščino (63), nemščino (2), matematiko (65); povečave črk v preizkusih z 11 na 18 v pisavi Arial (format A4) za slovenščino (726), italijanščino (10), angleščino (694), nemščino (10) in matematiko (708) ter prevod v italijanščino za matematiko (10) in angleščino (10); preizkus na USB-ključu v obliki zapisa .pdf za slovenščino (1) in angleščino (1). Za dva učenca smo pripravili preizkuse znanja na USB-ključu v obliki zapisa .doc (program Word): pri slovenščini, angleščini in matematiki (matematični izrazi zapisani v obliki Latex).

Za prilagojeni izobraževalni program z NIS smo natisnili: slovenščino (113 izvodov) in matematiko (114). Pripravili smo tudi povečave črk v preizkusih z 11 na 18 v pisavi Arial (format A4) za slovenščino (9) in matematiko (8).

3.3 Posebnosti pri izvedbi NPZ

Pri izvedbi NPZ v šolskem letu 2021/22 so bile zabeležene tri napake v preizkusih znanja, ki so vplivale na vrednotenje (preglednica 3.3.1).

Preglednica 3.3.1: Posebnosti pri izvedbi NPZ v šolskem letu 2021/22

Predmet	SLOVENŠČINA – 9. RAZRED
Čas pisanja	Sreda, 4. maj 2022
Naloga	2.18
Vrsta napake	Napaka pri povečavi črk v preizkusu z 11 na 18 (format A4).
Opis napake	Pri povečavi črk v preizkusu z 11 na 18 (format A4) je pri nalogi 2.18 izpadla podčrtava besede *hollywoodskimi*. Naloga je spraševala o rabi začetnice v podčrtanih besedah, kar je bilo za učence zavajajoče, saj je bila podčrtana samo ena beseda namesto dveh.
Rešitev	Vsem učencem, ki so pisali preizkus s povečavo črk (485), se pri nalogi 2.18 prizna 1 točka.

Predmet	MATEMATIKA – 6. razred
Čas pisanja	Petek, 6. maj 2022
Naloga	5
Vrsta napake	Napaka zaradi povečave gradiva s formata A4 na A3.
Opis napake	Pri povečavi gradiva s formata A4 na A3 se je slika trikotnika, katerega stranice bi morali izmeriti učenci, povečala.
Rešitev	Učencem (61) se pri nalogi priznajo izmerjene vrednoti in izračunan obseg, prilagodijo se navodila za vrednotenje.

Predmet	KEMIJA
Čas pisanja	Torek, 10. maj 2022
Naloga	21
Vrsta napake	V preizkusu je manjkal periodni sistem.
Opis napake	Pri povečavi črk v preizkusu z 11 na 18 (format A4) učenci niso dobili priloženega periodnega sistema.
Rešitev	V preizkusu so vse naloge rešljive brez periodnega sistema. Naloga, pri kateri bi bil periodni sistem učencu v dodatno pomoč, je naloga 21, vredna 4 točke. Ta naloga se izloči, učencem (109) se priznajo 4 točke.

3.4 Nacionalno preverjanje znanja za učence s posebnimi potrebami

Do prilagojenega načina opravljanja NPZ so, ne glede na vrsto izobraževalnega programa, upravičeni učenci, ki so slepi, slabovidni ali imajo okvaro vidne funkcije, so gluhi ali naglušni, imajo govorno-jezikovne motnje, avtistične motnje, so gibalno ovirani, dolgotrajno bolni, imajo primanjkljaje na posameznih področjih učenja ali čustvene in vedenjske motnje oziroma učenci z lažjimi motnjami v duševnem razvoju ter **imajo odločbo o usmeritvi**.

Pravico do prilagojenega izvajanja NPZ imajo tudi učenci **brez odločbe o usmeritvi**, ki iz utemeljenih razlogov potrebujejo prilagojeni način izvajanja NPZ. To so:

- učenci, ki zaradi posledic poškodbe, nesreče ali bolezni, ki se jim je zgodila neposredno pred opravljanjem NPZ, potrebujejo prilagoditve, kot jih imajo slepi ali slabovidni oziroma učenci z okvaro vidne funkcije, gluhi ali naglušni, gibalno ovirani in dolgotrajno bolni kandidati, ter učenci z barvno slepoto.[1]

Učenci brez odločbe o usmeritvi uveljavljajo pravico do prilagojenega načina izvajanja NPZ na podlagi dokazil pristojnih institucij oziroma mnenja zdravnika specialista za posamezno področje. Učenci dokazila predložijo v šoli, kjer odločijo o upravičenosti prilagojenega načina opravljanja NPZ.

Učenci s posebnimi potrebami opravljajo NPZ v skladu z *Navodili za prilagojeno izvajanje nacionalnega preverjanja znanja*, ki so sestavni del *Navodil za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli*. Prijava učencev s posebnimi potrebami k NPZ poteka prek šole in v sodelovanju s starši. V šoli za vsakega učenca in za vsak predmet posebej predlagajo prilagojeni način preverjanja znanja na posebnem elektronskem obrazcu (*Uveljavljanje pravic učenca/-ke s posebnimi potrebami pri opravljanju nacionalnega preverjanja znanja*), ločeno za 6. in 9. razred. V ta namen je Ric pripravil program *PrijaveKPP* in preglednico z naborom možnih prilagoditev izvajanja NPZ, ki vključuje:

- prilagoditev načina preverjanja,
- prilagoditev preizkusa znanja,
- uporabo posebnih pripomočkov in
- prilagojeni način vrednotenja.

Prilagojeni način preverjanja obsega podaljšan čas pisanja za 25, 50 ali 100 odstotkov, prekinitev pisanja po potrebi (tudi prekinitev zvočnega zapisa na zgoščenki), opravljanje NPZ s pomočnikom (bralcem, jezikovnim pomočnikom, tolmačem, pisarjem, spodbujevalcem, pomočnikom za slepe in slabovidne ter za učence z okvaro vidne funkcije), poseben (lahko tudi akustično prilagojen) prostor za opravljanje NPZ in prilagoditev opreme v prostoru.

Prilagojeni preizkus znanja je lahko pripravljen na te načine:

- gradivo, prepisano v brajico,
- prilagoditev preizkusa znanja in prilog v črno-belo tehniko,
- povečava preizkusa znanja s formata A4 na A3,
- povečava velikosti črk v preizkusu znanja z 11 ali 12 na 18 v pisavi Arial (na formatu A4),
- preizkus znanja na USB-ključu v obliki zapisa .pdf (program Acrobat za odpiranje),
- preizkus znanja na USB-ključu v obliki zapisa .doc (program Word),
- zvočni zapis nalog oziroma besedila na USB-ključu pri matematiki,
- preizkus znanja iz matematike na USB-ključu v obliki zapisa .doc, matematični izrazi zapisani v obliki Latex (program Word).

[1] V tem poglavju obravnavamo samo učence, ki se šolajo v osnovnih šolah z izobraževalnim programom s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo in v prilagojenem programu z enakovrednim izobrazbenim standardom. Prilagoditve učencev s posebnimi potrebami, ki se šolajo v izobraževalnih programih z nižjim izobrazbenim standardom, so obravnavane v poglavju 4.4.

Učenec lahko pri NPZ uporablja različne **posebne pripomočke**: računalnik (za branje in/ali pisanje), računalnik z brajevo vrstico in sintetizatorjem zvoka, brajev pisalni stroj, prilagojen pisalni pribor, označevalce besedila, prilagojen pribor za geometrijo, folije za pozitivno risanje, folije koordinatnega sistema, dodatne liste, žepno (zvočno) računalo, povečevalno steklo, elektronska povečala, slušalke, elektroakustične aparature, *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, dvojezični slovar pri nalogah bralnega razumevanja pri tujih jezikih, kartončke z opozorili, list z matematičnimi obrazci brez navedbe, za kaj se uporabljajo, ipd.

Prilagojeni način vrednotenja vključuje prilagoditve navodil za vrednotenje in motnji prilagojen način vrednotenja (upoštevanje skromnejšega besednega zaklada in toleranca pri vrednotenju slogovne ustreznosti, nevrednotenje oziroma prilagojeno vrednotenje glasoslovnih in naglasoslovnih nalog, prilagojeno vrednotenje zaradi izpuščanja, dodajanja in zamenjave črk, toleranca manj čitljive pisave idr.).

Navedene prilagoditve predstavljajo najširši možni nabor, od motnje, ovire oziroma primanjkljaja pa je odvisno, katere od naštetih prilagoditev se odobrijo posameznemu učencu s posebnimi potrebami.

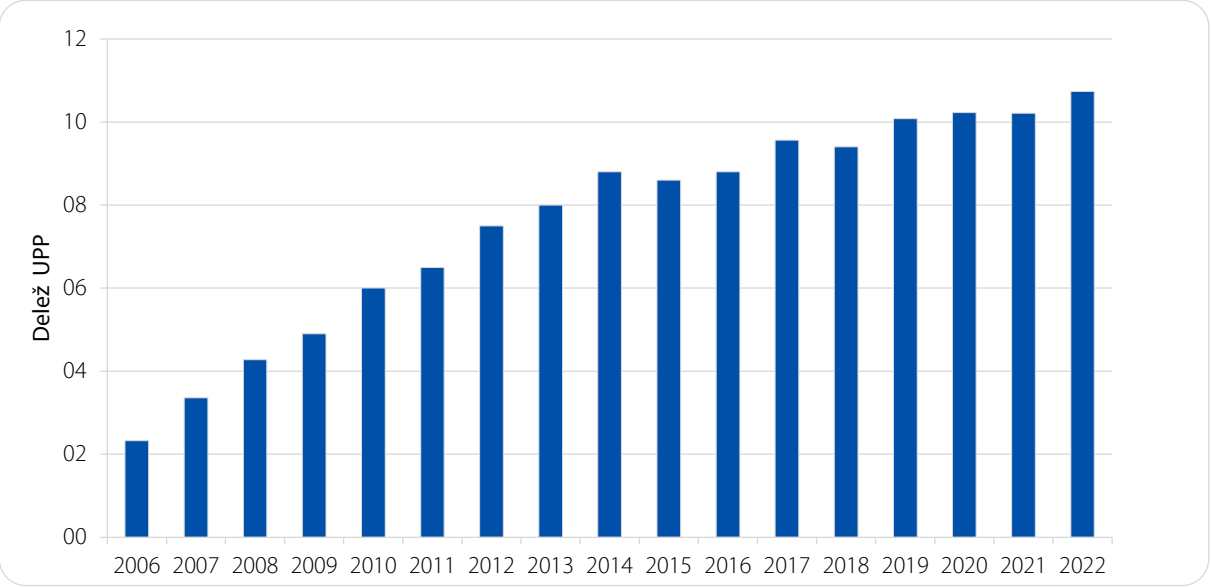
Število učencev s posebnimi potrebami, ki so opravljali NPZ v 9. razredu, se je vse do leta 2015 iz leta v leto povečevalo. Potem je število nihalo – naraščalo in upadalo. V letu 2019 sta se število in delež učencev s posebnimi potrebami znova precej povečala; rahlo povečanje je opazno tudi v letih 2020 (za to leto so upoštevani podatki o številu učencev s posebnimi potrebami, ki so bili prijavljeni k opravljanju NPZ pod prilagojenimi pogoji, vendar NPZ niso opravljali, ker je bil odpovedan zaradi epidemije covid-19) in 2021. V letošnjem šolskem letu pa je število učencev znova precej naraslo in tudi delež se je povečal za 0,5 %.

Preglednica 3.4.1: Število in delež učencev s posebnimi potrebami od leta 2006 do 2022, 9. razred

Leto izvajanja NPZ	Število učencev s posebnimi potrebami	Delež učencev s posebnimi potrebami (v %)
2006	494	2,3
2007	669	3,4
2008	808	4,3
2009	918	4,9
2010	1.093	6,0
2011	1.190	6,5
2012	1.349	7,5
2013	1.422	8,0
2014	1.523	8,8
2015	1.529	8,6
2016	1.503	8,8
2017	1.637	9,6
2018	1.570	9,4
2019	1.721	10,1
2020[2]	1.822	10,2
2021	1.891	10,2
2022	2.075	10,7

[2] Za leto 2020 je v preglednici prikazano število prijavljenih učencev in ne dejansko število učencev, ki so opravljali NPZ (osip pri dejanskem opravljanju torej ni upoštevan).

Slika 3.4.1: Delež učencev s posebnimi potrebami glede na skupno število vseh učencev pri NPZ od leta 2006 do 2022, 9. razred

Prilagojenega izvajanja NPZ v 9. razredu so se leta 2022 udeležili učenci s posebnimi potrebami iz 446 osnovnih šol.

Kakor je razvidno iz preglednice 3.4.1 in s slike 3.4.1, je delež učencev s posebnimi potrebami narasel z 2,3 % leta 2006 na 10,7 % leta 2022. Od leta 2006 do danes se je delež učencev s posebnimi potrebami povečal za 4,7-krat.

Najpogostejše prilagoditve, ki so jih bili deležni učenci, so prikazane po motnjah v preglednici 3.4.2.

Preglednica 3.4.2: Število učencev s posebnimi potrebami po motnjah, ovirah oziroma primanjkljajih in po vrstah prilagoditev v letu 2022, 9. razred[3]

	BSL	ČVM	DOB	GIO	GJM	GLU	NGL	AM	PPPU	SLE	SLV	OVF	Skupaj
Prilagojeni način izvajanja	0	1146	530	70	199	10	18	59	1.461	4	9		**2.068**
Prilagojeni preizkus znanja	0	0	139	26	49	0	0	15	509	4	9		**630**
Uporaba posebnih pripomočkov	0	292	375	53	160	3	8	37	1.225	4	9		**1.600**
Prilagojeni način vrednotenja	0	0	253	51	119	8	8	36	786	4	9		**1.080**
Skupaj	**0**	**194**	**534**	**73**	**212**	**12**	**19**	**61**	**1.516**	**4**	**10**	**9**	**2.074**

Legenda:
BSL: barvna slepota; ČVM: čustvene in vedenjske motnje; DOB: dolgotrajna bolezen; GIO: gibalna oviranost; GJM: govorno-jezikovne motnje; GLU: gluhota; AM: avtistična motnja; NGL: naglušnost; PPPU: primanjkljaji na posameznih področjih učenja; SLE: slepota; SLV: slabovidnost; OVF: okvara vidne funkcije

Pregled števila učencev s posebnimi potrebami po posameznih motnjah, ovirah oziroma primanjkljajih ter po vrstah prilagoditev kot že vrsto let doslej kaže, da je bilo največ tistih s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, sledijo dolgotrajno bolni in učenci z govorno-jezikovnimi motnjami. Te skupine učencev so zahtevale tudi največje število prilagoditev načina izvajanja NPZ.

Največ učencev je zahtevalo prilagojeni način izvajanja NPZ. Sledijo jim učenci, ki so zahtevali uporabo posebnih pripomočkov, tem pa učenci, ki naj bi imeli prilagojeni način vrednotenja. Najmanj jih je želelo prilagojeni preizkus znanja.

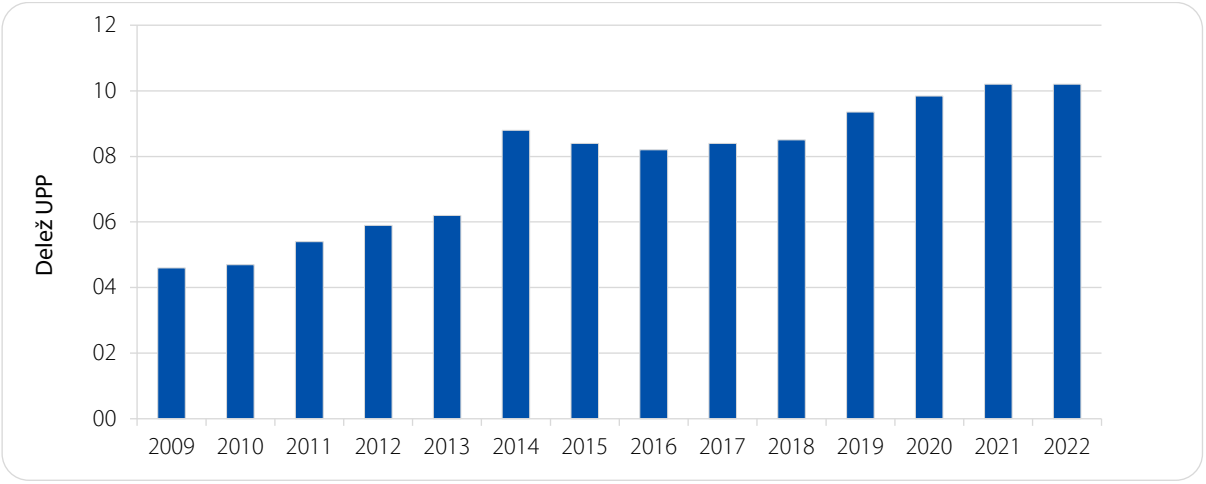
[3] Posamezni učenci s posebnimi potrebami so lahko v preglednici prikazani večkrat, kar je odvisno od števila motenj oziroma primanjkljajev, ki jih imajo. Dejansko število učencev (vsak učenec je upoštevan le enkrat) je prikazano v skrajno desnem stolpcu *Skupaj*.

Pregled vseh prilagoditev po predmetih za učence s posebnimi potrebami, ki so opravljali NPZ v 9. razredu, kaže, da je bilo predvidenih prilagoditev največ pri matematiki (16.197), nato pri slovenščini (4.149). Najmanj prilagoditev je bilo zahtevanih pri italijanščini in madžarščini, saj ta predmeta opravlja majhno število učencev. Največ zahtev po prilagoditvah pri tretjih predmetih je bilo pri kemiji (3.851), najmanj pa pri tujem jeziku (3.319). Pri tehniki in tehnologiji je bilo 3.581 prilagoditev, pri geografiji pa 3.517.

Preglednica 3.4.3: Število in delež učencev s posebnimi potrebami od leta 2009 do 2022, 6. razred

Leto izvajanja NPZ	Število učencev s posebnimi potrebami	Delež učencev s posebnimi potrebami (v %)
2009	682	4,6
2010	708	4,7
2011	793	5,4
2012	942	5,9
2013	953	6,2
2014	1.547	8,8
2015	1.445	8,4
2016	1.462	8,2
2017	1.527	8,4
2018	1.623	8,5
2019	1.869	9,4
2020[4]	2.165	9,8
2021	2.178	10,2
2022	2.307	10,2

Slika 3.4.2: Delež učencev s posebnimi potrebami glede na skupno število vseh učencev pri NPZ od leta 2009 do 2022, 6. razred

NPZ v **6. razredu** se je na celotni populaciji šestošolcev letos izvajal trinajsto leto, vendar se je v tem šolskem letu šele osmič pisal obvezno. Iz preglednice 3.4.3 je razvidno, da je število učencev s posebnimi potrebami, ki so zahtevali prilagoditve pri opravljanju NPZ, v šolskem letu 2021/22 absolutno precej naraslo v primerjavi z letom 2021, relativni delež pa se ni spremenil. Tako je v 6. razredu na prilagojeni način opravljalo NPZ iz slovenščine, italijanščine, madžarščine, tujega jezika (angleščine, nemščine) in matematike 2.307 učencev oziroma 10,2 % na 453 šolah. Medtem ko je v letih 2015 in 2016 število učencev s posebnimi potrebami v 6. razredu nekoliko upadlo, lahko v zadnjih šestih letih znova opazimo porast.

[4] Za leto 2020 je v preglednici prikazano število prijavljenih učencev in ne dejansko število učencev, ki so opravljali NPZ (osip pri dejanskem opravljanju torej ni upoštevan).

Prilagoditve, ki so jih bili deležni učenci v 6. razredu leta 2022, so prikazane po motnjah v preglednici 3.4.4.

Preglednica 3.4.4: Število učencev s posebnimi potrebami po motnjah, ovirah oziroma primanjkljajih in po vrstah prilagoditev v letu 2022, 6. razred[5]

	BSL	ČVM	DOB	GIO	GJM	GLU	NGL	AM	PPPU	SLE	SLV	Skupaj
Prilagojeni način izvajanja	0	223	481	79	350	8	27	76	1.579	3	7	**2.299**
Prilagojeni preizkus znanja	0	0	153	28	123	0	0	29	591	3	7	**800**
Uporaba posebnih pripomočkov	0	126	333	54	268	6	17	59	1.322	3	7	**1.786**
Prilagojeni način vrednotenja	0	0	252	50	238	7	14	43	944	3	7	**1.315**
Skupaj	**0**	**223**	**488**	**79**	**370**	**8**	**27**	**76**	**1.639**	**3**	**7**	**2.307**

Legenda:
BSL: barvna slepota; ČVM: čustvene in vedenjske motnje; DOB: dolgotrajna bolezen; GIO: gibalna oviranost; GJM: govorno-jezikovne motnje; GLU: gluhota; AM: avtistična motnja; NGL: naglušnost; PPPU: primanjkljaji na posameznih področjih učenja; SLE: slepota; SLV: slabovidnost; OVF: okvara vidne funkcije

Pregled števila prijavljenih učencev s posebnimi potrebami po posameznih motnjah, ovirah oziroma primanjkljajih ter prilagoditvah kaže, da je bilo največ učencev s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, sledijo dolgotrajno bolni in učenci z govorno-jezikovnimi motnjami. Te skupine učencev imajo tudi največje število prilagoditev pri načinu izvajanja NPZ.

Največ učencev v 6. razredu je zahtevalo prilagojeni način izvajanja NPZ. Sledijo jim učenci, ki so zahtevali uporabo posebnih pripomočkov, tem pa učenci, ki so imeli prilagojeni način vrednotenja. Najmanj jih je imelo prilagojeni preizkus znanja.

Po letu 2009 je pri izvedbi NPZ za učence s posebnimi potrebami prišlo do treh bistvenih sprememb. Prva je uvedba programa *PrijaveKPP*, ki je omogočil natančnejšo opredelitev motenj, ovir oziroma primanjkljajev učencev in s tem omejil izbiro možnih prilagoditev pri izvedbi NPZ. Druga pa je ta, da so bile iz nabora možnih oblik prilagojenega načina vrednotenja izločene vse tiste prilagoditve, ki so bile povezane z doseganjem standardov znanja. V šolskem letu 2015/16 so bile prilagoditve pri izvedbi NPZ v največji možni meri usklajene s tistimi, ki jih imajo kandidati pri opravljanju mature, bile so posodobljene in zapisane v novi *Pravilnik o načinu izvajanja mature za kandidate s posebnimi potrebami*. Posledica tega je zmanjševanje števila učencev s posebnimi potrebami, ki pri NPZ zahtevajo prilagojeni način vrednotenja. Medtem ko je leta 2009 prilagojeni način vrednotenja zahtevalo kar 80 % vseh učencev s posebnimi potrebami, ki so opravljali NPZ v 6. razredu, je leta 2014 ta delež znašal samo 56,9 %, leta 2015 60,7 % in bil s 43 % najnižji leta 2016 (leta 2017: 59,0; leta 2018: 59,5; leta 2019: 59,4; leta 2021: 59,6). Letos je imelo prilagojeni način vrednotenja 57,0 % učencev s posebnimi potrebami. V 9. razredu je prilagojeni način vrednotenja leta 2009 zahtevalo kar 72,5 % učencev s posebnimi potrebami, leta 2014 49,3 in leta 2015 49,7. Leta 2016 je bil ta delež z 47,1 % najnižji (leta 2017: 49,1; leta 2018: 49,4; leta 2019: 49,8; leta 2021: 52,0). Letos je med prijavljenimi učenci to prilagoditev zahteval enak delež kot lani. Rečemo lahko, da okrog 60 % učencev s posebnimi potrebami v 6. razredu in okrog 50 % učencev 9. razreda uveljavlja prilagojeni načini vrednotenja.

V primerjavi z letom 2014 se je leta 2015 močno zmanjšal delež učencev, ki so imeli pri opravljanju NPZ pomočnika bralca, saj je bila ta možnost ponovno dodana naknadno, vendar so morale šole to zahtevo posebej pojasniti. Tako je imelo leta 2015 pomočnika bralca v 6. razredu 10,4 % odstotka vseh učencev s posebnimi potrebami (leta 2014: 48,7), v 9. razredu pa 9,0 % (leta 2014: 38,9). Nato je v šolskem letu 2015/16 ta delež ponovno precej narasel, kljub temu da so morale šole za vsakega učenca utemeljiti sodelovanje pomočnika bralca. V 6. razredu ga je imelo 24,7 %, v 9. razredu pa 15,2. V tem šolskem letu je znašal delež prijavljenih učencev, ki so zahtevali opravljanje NPZ s pomočnikom bralcem, v 6. razredu 22,8 % (leta 2021: 24,1; leta 2019: 21,3; leta 2018: 24,8; leta 2017: 24,7), v 9. razredu pa 16,8 % (leta 2021: 19,0; leta 2019: 16,5; leta 2018: 14,9; leta 2017: 15,8), kar kaže, da se ta delež znova zmanjšuje.

[5] Posamezni učenci s posebnimi potrebami so lahko v preglednici prikazani večkrat, kar je odvisno od števila motenj oziroma primanjkljajev, ki jih imajo. Dejansko število učencev (vsak učenec je upoštevan le enkrat) je prikazano v skrajno desnem stolpcu *Skupaj*.

Državni izpitni center in Državna komisija za vodenje NPZ se zadnja leta srečujeta s številnimi novimi predlogi za prilagoditve gradiva in izvedbo preverjanja za učence s posebnimi potrebami. Pogoste so zahteve po specifičnih prilagoditvah gradiva za posameznega učenca, uporabi posebnih računalniških programov pri pisanju preizkusov in uporabi različnih pripomočkov. Državna komisija za vodenje NPZ, ki sicer posameznih vlog učencev s posebnimi potrebami ne obravnava, se vsako leto sproti seznanja z vsemi posebnostmi pri pripravi in izvedbi nacionalnega preverjanja znanja za učence s posebnimi potrebami. Še posebej so v zadnjem času pereče zahteve po prilagoditvah za učence s skotopičnim sindromom, ki praviloma nimajo odločbe o usmeritvi.

Stališče Državne komisije in Državnega izpitnega centra je, da se mora glede skotopičnega sindroma (ali katerekoli druge motnje, ovire ali primanjkljaja) najprej poenotiti stroka in predlagati njegovo umestitev v okviru Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami. Vzporedno s tem je treba domisliti potek poučevanja, preverjanja in ocenjevanja znanja v šolah, posledično pa tudi razmisliti o možnih prilagoditvah pri zunanjem preverjanju znanja za vse osnovnošolce pri NPZ in pozneje tudi pri maturi. Šele po tem se lahko oblikujejo spremembe Navodil za izvedbo NPZ v osnovni šoli, ki opredeljujejo možne prilagoditve pri izvedbi nacionalnega preverjanja znanja. Dokler v strokovnih krogih ni enotnega stališča o tem, ali neka motnja, ovira ali primanjkljaj sploh spada med tiste, ki jih opredeljuje Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, organi s področja šolstva ne morejo spreminjati odločitev in s tem tudi pravnih aktov, ki pokrivajo področja prilagoditev pri pouku in zunanjih preverjanjih znanja za učence s posebnimi potrebami.

3.5 Nacionalno preverjanje znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom

Priprava gradiva

V šolskem letu 2021/22 predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard ni spreminjala struktur preizkusov znanja glede na pretekla preverjanja. Te so objavljene na spletni strani Državnega izpitnega centra.

Člani komisije pripravljajo gradivo za preverjanje znanja v 6. in 9. razredu v dveh ločenih skupinah.

Za žreb so pripravili po dva kompleta za slovenščino, matematiko in družboslovje za NPZ v 9. razredu ter po dva kompleta za slovenščino in matematiko za NPZ v 6. razredu. V šolskem letu 2021/22 komisija ni pripravila novih kompletov za preverjanje znanja iz madžarščine v 6. in/ali 9. razredu. Po ustaljenem postopku so pripravljene preizkuse znanja pregledali zunanji pregledovalci gradiva. Ugotovljene strokovne napake je komisija odpravila ter popravljene in podpisane preizkuse znanja s specifikacijskimi tabelami oddala v končno oblikovanje, prilagajanje gradiva za učence s posebnimi potrebami in žreb.

Preglednica 3.5.1: Število učencev v NIS po predmetih glede na vrsto prilagoditve pri preverjanju znanja v 6. razredu

	SLO	MAT
Prilagojen način izvajanja	41	41
Prilagojen preizkus znanja ter uporaba dodatnih gradiv in pripomočkov	18	34
Prilagojeno vrednotenje	29	36
Skupaj	**43**	**42**

V **6. razredu** je prilagoditve preizkusov in/ali načina izvajanja preverjanja potrebovalo 43 (38 % udeleženih) učencev pri slovenščini in 42 (40 % udeleženih) pri matematiki iz 15 osnovni šol s prilagojenim izobraževalnim programom z NIS. Delež učencev, ki so za enakovredno izkazovanje znanja na preverjanju potrebovali prilagoditve preizkusov in/ali načina izvajanja preverjanja oziroma vrednotenja, je ostal skoraj enak glede na šolsko leto 2020/21. Nekoliko se je povečal delež šol, iz katerih prihajajo učenci, ki potrebujejo različne prilagoditve.

Preglednica 3.5.2: Število učencev v NIS po predmetih glede na vrsto prilagoditve pri preverjanju znanja v 6. razredu

	SLO	MAT
Prilagojen način izvajanja	164	164
Prilagojen preizkus znanja ter uporaba dodatnih gradiv in pripomočkov	45	52
Prilagojeno vrednotenje	49	69
Skupaj	**258**	**258**

Prav tako se število različnih prilagoditev pri slovenščini v primerjavi s šolskim letom 2020/21 ni povečalo. Pri matematiki je zaslediti rahlo povečanje števila prilagojenega vrednotenja.

Preglednica 3.5.3: Število učencev v NIS po predmetih glede na vrsto prilagoditve pri preverjanju znanja v 9. razredu

	SLO	MAT	DRU
Prilagojen način izvajanja	44	42	35
Prilagojen preizkus znanja ter uporaba dodatnih gradiv in pripomočkov	9	30	9
Prilagojeno vrednotenje	16	14	15
Skupaj	**46**	**42**	**39**

Izžrebano gradivo za 9. razred smo na Državnem izpitnem centru dodatno prilagodili za 46 (45 % udeleženih) učencev pri slovenščini, za 42 (41 % udeleženih) pri matematiki in 39 (40 % udeleženih) pri družboslovju. Deleža učencev, ki so potrebovali prilagoditve preizkusov in/ali načina izvajanja preverjanja oziroma vrednotenja pri slovenščini in družboslovju, sta nekoliko nižja od deležev iz preteklih preverjanj, medtem ko delež učencev s prilagoditvami pri matematiki ostaja enak. Delež šol, s katerih prihajajo učenci s prilagoditvami, pa se je povečalo pri vseh treh predmetih glede na šolsko leto 2020/21.

Preglednica 3.5.4: Število učencev v NIS po predmetih glede na vrsto prilagoditve pri preverjanju znanja v 9. razredu

	SLO	MAT	DRU
Prilagojen način izvajanja	164	158	151
Prilagojen preizkus znanja ter uporaba dodatnih gradiv in pripomočkov	14	40	17
Prilagojeno vrednotenje	25	28	24
Skupaj	**203**	**226**	**192**

V **9. razredu** lahko opazimo občutno zmanjšanje prilagojenega vrednotenja, medtem ko število ostalih prilagoditev ostaja na enaki ravni.

Nacionalno preverjanje znanja 2021/22

V šolskem letu 2021/22 se je v **6. razredu** na preverjanje prijavilo 123 učencev iz 30 šol. Preverjanje iz slovenščine je opravljalo 112 učencev in iz matematike 104 učenci.

Na preverjanje znanja v **9. razredu** pa se je prijavilo 111 učenec iz 28 šol. Preverjanje iz slovenščine so opravljali 103 učenci, iz matematike 102 učenca in iz družboslovja 97 učencev.

Pri izvedbi preverjanja na šolah ni bilo zabeleženih nobenih posebnosti.

Vrednotenje preizkusov znanja

Preizkusi znanja učencev 6. in 9. razreda v prilagojenem izobraževanem programu z NIS se vrednotijo elektronsko. Pod vodstvom glavnega ocenjevalca za vrednotenje preizkusov znanja 6. razreda in glavnega ocenjevalca za 9. razred člani predmetne komisije opravijo moderacijo ter tako dopolnijo navodila za vrednotenje za posamezni predmet. Zaradi majhnega števila preizkusov in vrednotenja v istem prostoru predmetna komisija ne opravi standardizacije. Morebitne nejasnosti glede pravilnosti odgovorov člani komisije razrešijo na sejah med vrednotenjem.

Vpogledi v ovrednotene preizkuse znanja in poizvedbe

Preglednica 3.5.5: Poizvedbe v 6. razredu

PREDMET	ŠTEVILO UČENCEV NA NPZ	POIZVEDBE ŠTEVILO	POIZVEDBE DELEŽ	SPREMEMBE PO POIZVEDBAH	SPREMEMBE PO POIZVEDBAH ŠTEVILO	SPREMEMBE PO POIZVEDBAH DELEŽ
SLOVENŠČINA – NIS	112	0	0,00 %	večje število točk	0	0,00 %
				enako število točk	0	0,00 %
				manjše število točk	0	0,00 %
MATEMATIKA – NIS	104	0	0,00 %	večje število točk	0	0,00 %
				enako število točk	0	0,00 %
				manjše število točk	0	0,00 %

V preizkusih znanja slovenščine in matematike za 6. razred učenci, starši in učitelji ob poteku vpogledov na šoli niso odkrili napak vrednotenja, zato poizvedb v preizkuse nismo izvedli.

Preglednica 3.5.6: Poizvedbe v 9. razredu

PREDMET	ŠTEVILO UČENCEV NA NPZ	POIZVEDBE ŠTEVILO	POIZVEDBE DELEŽ	SPREMEMBE PO POIZVEDBAH	SPREMEMBE PO POIZVEDBAH ŠTEVILO	SPREMEMBE PO POIZVEDBAH DELEŽ
SLOVENŠČINA – NIS	103	0	0,0 %	višje število točk	0	0,00 %
				enako število točk	0	0,00 %
				nižje število točk	0	0,00 %
MATEMATIKA – NIS	102	1	0,98 %	višje število točk	1	0,98 %
				enako število točk	0	0,00 %
				nižje število točk	0	0,0 0%
DRUŽBOSLOVJE – NIS	97	0	0,00 %	višje število točk	0	0,00 %
				enako število točk	0	0,00 %
				nižje število točk	0	0,00 %

V preizkusih znanja **9. razreda** so pri postopku vpogledov učenci, starši in učitelji ugotovili, da je prišlo v enem preizkusu matematike do napak vrednotenja. Po poizvedbah se je v omenjenem preizkusu število točk povečalo. Poizvedba je bila upravičena.

3.6 Dostava in zbiranje gradiva

3.6.1 Dostava tajnega gradiva na šole

1. Dostavo pošiljk s tajnim gradivom je opravila Pošta Slovenije, s katero je Ric podpisal pogodbo za prenos tajnega gradiva na osnovne šole.
2. Dostava gradiva na šole je potekala v skladu s koledarjem NPZ, med 8. in 12. uro. Rok za dostavo je bil najpozneje tri dni pred preverjanjem.
3. Pošiljko je na šoli prevzel ravnatelj ali njegov pooblaščenec za prevzem in izročanje gradiva (v nadaljevanju: pooblaščenec).
4. Poštni uslužbenec je ob izročitvi gradiva od ravnatelja ali od pooblaščenca zahteval osebni dokument, s katerim je ta izkazal svojo istovetnost. Od pooblaščenca je zahteval še pooblastilo za prevzem in izročanje gradiva za NPZ, ki ga je podpisal ravnatelj.
5. Ravnatelj ali njegov pooblaščenec je prejem gradiva potrdil s podpisom.
6. Gradivo je bilo pakirano v vreči, zaprti z zapiralko, na kateri je bila nazivnica. Na njej sta bila navedena naslov šole in ime ravnatelja, odgovornega za prevzem gradiva.
7. V štirih urah po prevzemu gradiva so šole preverile, ali so prejele vse gradivo po seznamu, ki je bil priložen k pošiljki.
8. Pravilnost prejetega gradiva po seznamu so šole potrdile prek spletnih strani Rica.
9. Ric je morebitne nepravilnosti odpravil v enem dnevu.
10. Če je poštni uslužbenec ob dostavi gradiva ugotovil, da je ravnatelj ali njegov pooblaščenec nedosegljiv, pošiljke ni izročil. Vrnil jo je na pošto, da so jo shranili v trezorju do nadaljnjih navodil z Rica.

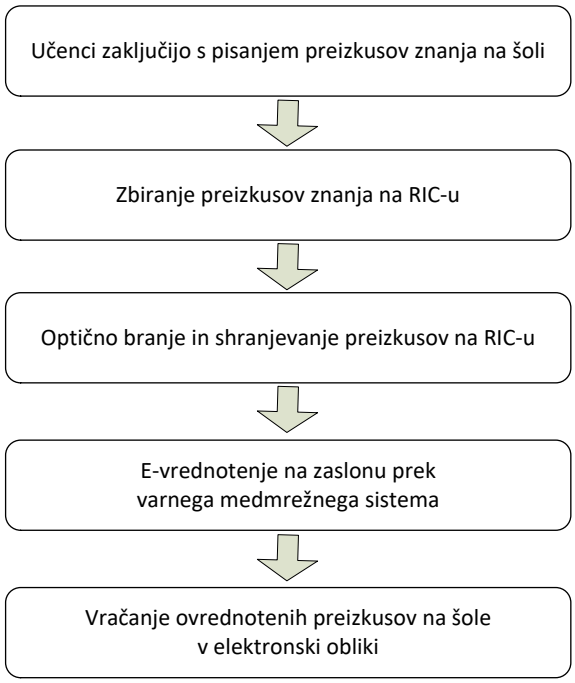
3.6.2 Vračanje tajnega gradiva

1. Prenos tajnega gradiva s šol na Ric je prav tako opravila Pošta Slovenije.
2. Pobiranje gradiva po šolah je potekalo v skladu s koledarjem NPZ, med 12. in 14. uro.
3. Vsak dan je po končanem NPZ ravnatelj ali njegov pooblaščenec zbral varnostne vrečke z gradivom, ki so mu jih izročili nadzorni učitelji.
4. Skupaj z gradivom je ravnatelj ali njegov pooblaščenec še isti dan na Ric poslal na fotokopije pripadajočih zapisnikov o poteku NPZ.
5. Gradivo so na šoli zapakirali v vreče in zaprli z zapiralko, na kateri je bila nazivnica z ustreznim naslovom. Potrebno število vreč, zapiralk in nazivnic z ustreznim naslovom so šole dobile s prejetim gradivom.
6. Ob izročitvi gradiva je ravnatelj ali njegov pooblaščenec podpisal obrazec o prejemu pošiljke v dveh izvodih in enega obdržal.
7. Gradivo je na šolah prevzel poštni delavec in ga naslednji dan dostavil na Ric.

3.7 Priprava in izvedba vrednotenja preizkusov znanja

Vrednotenje preizkusov učencev 6. in 9. razreda je potekalo elektronsko (v nadaljevanju: e-vrednotenje). Postopki e-vrednotenja so ostali nespremenjeni glede na preteklo šolsko leto.

Slika 3.7.1: Potek e-vrednotenja

Na vsaki šoli je v začetku šolskega leta imenovan pomočnik za e-vrednotenje, ki nudi podporo učiteljem ocenjevalcem med vrednotenjem. Pomočnik za e-vrednotenje na šoli poskrbi tudi za ustrezno računalniško opremo, povezavo računalnikov v medmrežje in izobraževanje učiteljev ocenjevalcev.

3.7.1 Usposabljanje ravnateljev za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja

Na strokovnih srečanjih osnovnošolskih ravnateljic in ravnateljev, ki so potekala v maju in začetku junija po območnih enotah Zavoda RS za šolstvo, je bila vključena tudi tema, ki se navezuje na uporabo rezultatov NPZ v procesu ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti. Kot iztočnica za razpravo so bili uporabljeni rezultati analize anketnega vprašalnika za ravnatelje, ki so ga ravnatelji izpolnjevali v juniju 2021 na spletni strani Rica, in sicer tiste postavke, ki izražajo stališča oziroma ocene ravnateljev o vplivu NPZ na izboljševanje poučevanja učiteljev ter na izboljševanje kakovosti vrednotenja znanja pri pouku. Ravnatelji so izmenjali mnenja o razlogih za takšna stališča glede povratnega učinka NPZ na poučevalno prakso ter podajali pobude, kako bi lahko v večji meri izkoristili rezultate NPZ za izboljševanje kakovosti pouka na šolah. Sledil je pregled aktivnosti pedagoškega vodje ob zaključku šolskega leta in ob pripravah na novo šolsko leto, s katerimi ravnatelj vpliva na poglobljeno analizo rezultatov NPZ, ter na uporabo ugotovitev v procesu samoevalvacije ter letnega in razvojnega načrtovanja na ravni zavoda.

3.7.2 Izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca

Vrednotenje preizkusov znanja v 6. in 9. razredu poteka elektronsko. Učitelji ocenjevalci vrednotijo digitalizirane preizkuse znanja prek računalnika v spletnem programu za elektronsko vrednotenje. Pri vrednotenju jim strokovno pomoč nudijo pomočniki glavnega ocenjevalca (v nadaljevanju PGO), ki jih imenuje Ric[6]. Število izbranih PGO je sorazmerno s številom učencev, ki pri posameznem predmetu opravljajo preverjanje, oziroma s številom učiteljev, ki vrednotijo preizkuse znanja iz posameznega predmeta.

Naloge PGO so sledeče:

- udeležba na usposabljanju za uporabo računalniškega programa za e-vrednotenje;
- sodelovanje pri moderaciji *Navodil za vrednotenje* in izboru preizkusov za vajo, standardizacijo in kontrolo vrednotenja;
- strokovno vodenje skupine učiteljev, ki e-vrednotijo preizkuse NPZ;
- vrednotenje preizkusov znanja;
- nadzor in zagotavljanje kakovosti vrednotenja;
- priprava poročila o poteku e-vrednotenja;
- odločanje v postopku poizvedb;
- sodelovanje pri analizi dosežkov in vrednotenja NPZ.

Izobraževanja za PGO so potekala v mesecu aprilu na daljavo, prek platforme Microsoft Teams. V sklopu izobraževanj so se PGO seznanili s postopki med e-vrednotenjem in preizkusili uporabo programa za e-vrednotenje. Izobraževanja so izvedle svetovalke Rica.

3.7.3 Moderacije Navodil za vrednotenje

Osnovni namen moderacije je dopolniti navodila za vrednotenje in vanje vključiti vse strokovno sprejemljive odgovore učencev, ki se pojavijo v vzorcu rešenih preizkusov znanja.

Moderacije za 6. in za 9. razred potekajo pred začetkom e-vrednotenja v mesecu maju, poleg članov PK se jih udeležijo tudi pomočniki glavnih ocenjevalcev. Tako kot v preteklem smo tudi v šolskem letu 2021/22 moderacije izvedli na daljavo. Potekale so prek platforme Microsoft Teams. Izjema so predmeti: madžarščina, italijanščina, matematika (NIS), slovenščina (NIS), madžarščina (NIS), družboslovje (NIS) in naravoslovje (NIS), pri katerih moderacije izvedejo člani PK v sodelovanju s posameznimi učitelji in/ali svetovalci ZRSŠ in potekajo sočasno z e-vrednotenjem preizkusov znanja. Pri predmetih matematika (NIS), slovenščina (NIS) in družboslovje (NIS) so moderacije in e-vrednotenja potekala v prostorih Državnega izpitnega centra.

Pred moderacijo vsak PGO v programu *RM Assessor* pregleda najmanj deset naključno izbranih odpisanih preizkusov in izpiše morebitne dodatne sprejemljive odgovore. Pomočniki pripravijo tudi ožji izbor preizkusov, primernih za vajo, standardizacijo ali kontrolo. Izbrane preizkuse ovrednotijo, jih opremijo s komentarji in posredujejo glavnemu ocenjevalcu. Sledi moderacija, kjer glavni ocenjevalec v dogovoru s pomočniki in ostalimi člani PK v navodila za vrednotenje vnese dodatne strokovno še sprejemljive odgovore. Moderirana navodila vsebujejo poleg rešitev nalog in točkovnika tudi splošna in dodatna navodila za vrednotenje nalog. Moderirana različica navodil je podlaga za vrednotenje preizkusov znanja in je v roku, določenem s koledarjem NPZ, objavljena na eRicu, eRicu za učitelje in v programu za e-vrednotenje.

[6] Pri predmetih madžarščina, italijanščina ter matematika (NIS), slovenščina (NIS), madžarščina (NIS), naravoslovje (NIS) in družboslovje (NIS) Državni izpitni center ne imenuje PGO. Pri navedenih predmetih NPZ opravlja manj ali okoli 100 učencev. Postopke vrednotenja opravi predmetna komisija z glavnim ocenjevalcem in/ali posameznimi učitelji ocenjevalci.

Preglednica 3.7.3.1: Število[7] udeležencev moderacije in število pregledanih preizkusov, 6. razred

Predmet	Število udeležencev moderacije	Število pregledanih preizkusov
Slovenščina	63	najmanj 700
Matematika	60	najmanj 600
Angleščina	52	najmanj 600
Nemščina	9	najmanj 100

Preglednica 3.7.3.2: Število[8] udeležencev moderacije in število pregledanih preizkusov, 9. razred

Predmet	Število udeležencev moderacije	Število pregledanih preizkusov
Slovenščina	44	najmanj 500
Matematika	53	najmanj 600
Angleščina	21	najmanj 300
Nemščina	7	najmanj 70
Kemija	23	najmanj 350
Tehnika in tehnologija	24	najmanj 500
Geografija	27	najmanj 500

3.7.4 Standardizacija

Po končani moderaciji glavni ocenjevalec skupaj z ostalimi člani PK pregleda ožji izbor preizkusov, ki so jih PGO v sklopu priprave na moderacijo predlagali kot primerne za vajo, standardizacijo in kontrolo ocenjevalcev. Od predlaganih preizkusov izbere enega za vajo, dva za standardizacijo in tri za kontrolo ter jih ovrednoti v skladu z moderiranimi *Navodili za vrednotenje*. Vrednotenje glavnega ocenjevalca se imenuje referenčno vrednotenje in služi za primerjavo z vrednotenjem učiteljev ocenjevalcev med e-vrednotenjem.

Namen vaje je, da se učitelji ocenjevalci seznanijo z moderiranimi *Navodili za vrednotenje*. Nato učitelji ovrednotijo standardizacijske preizkuse. Namen standardizacije je, da vsi učitelji pred pričetkom vrednotenja dosežejo določen standard vrednotenja. PGO pregledajo vrednotenje standardizacijskih preizkusov učiteljev ocenjevalcev v svoji skupini in ugotovijo, kako uspešno je posamezni učitelj ocenjevalec uskladil svoje kriterije vrednotenja s kriteriji v moderiranih *Navodilih za vrednotenje*. V primeru večjega odstopanja PGO opozori učitelja ocenjevalca o napakah pri vrednotenju in mu dá napotke za nadaljnje vrednotenje. Med e-vrednotenjem učitelji ovrednotijo tudi kontrolne preizkuse, ki služijo za analize kakovosti vrednotenja. Referenčno vrednotenje preizkusov za vajo, standardizacijo in kontrolo si učitelji lahko ogledajo po tem, ko omenjene preizkuse oddajo.

Pri izboru preizkusov za vajo in standardizacijo so predmetne komisije tako v 6. kot v 9. razredu izbrale preizkuse s čitljivo pisavo, ki so bili skoraj v celoti rešeni, vsebovali pa so pravilne, nepravilne in še sprejemljive odgovore. Za kontrolo kakovosti vrednotenja pa so komisije izbrale preizkuse, ki bi pokazali, v kolikšni meri ocenjevalci upoštevajo moderirana *Navodila za vrednotenje*, npr. ali upoštevajo tudi krovna in dodatna navodila ter še sprejemljive odgovore.

Nekatere PK so sestavile virtualne preizkuse za vajo, standardizacijo in kontrolo iz več rešenih preizkusov znanja. Pri tem so upoštevale prej naštete kriterije za izbor.

V 6. in v 9. razredu predmetne komisije za madžarščino, italijanščino in nižji izobrazbeni standard niso izbrale preizkusov znanja za vajo, standardizacijo in kontrolo učiteljev. Vrednotenje opravijo člani komisij ali v sodelovanju z manjšim številom učiteljev. Zaradi vrednotenja v istem prostoru postopka vaje in standardizacije za učitelje ocenjevalce nista potrebna, prav tako ni smiselna kontrola vrednotenja.

Predmetne komisije prav tako niso izbrale preizkusov za vajo, standardizacijo in kontrolo izmed prevedenih preizkusov iz matematike in tretjih predmetov za šole z italijanskim učnim jezikom in za dvojezične osnovne šole ter preizkusov učencev s posebnimi potrebami.

[7] Število vseh udeležencev (pomočniki glavnega ocenjevalca in člani predmetnih komisij, ki niso pomočniki).
[8] Število vseh udeležencev (pomočniki glavnega ocenjevalca in člani predmetnih komisij, ki niso pomočniki).

3.7.5 Vrednotenje preizkusov nacionalnega preverjanja znanja

Vrednotenje preizkusov učencev 6. in 9. razreda je potekalo elektronsko. Pri e-vrednotenju preizkusov šestošolcev in devetošolcev so sodelovali učitelji, ki izpolnjujejo pogoje za poučevanje preverjanih predmetov. Preizkuse šestošolcev so vrednotili tudi učitelji razrednega pouka, preizkuse devetošolcev pa samo predmetni učitelji. Po prijavah smo učitelje razporedili tako, da je vsak vrednotil bodisi preizkuse 6. bodisi preizkuse 9. razreda, nikoli pa obojih. O razporeditvi učiteljev po predmetih in razredih smo obvestili šole. Vrednotenja so bili opravičeni pomočniki glavnih ocenjevalcev, lahko pa tudi pomočniki za e-vrednotenje, ki so jih imenovali ravnatelji.

Večina učiteljev je v programu za e-vrednotenje vrednotila običajne preizkuse, manjša skupina učiteljev pa preizkuse učencev s posebnimi potrebami, in sicer tiste s povečavo črk na velikost 18 na formatu A4. Preizkusi, povečani na format A3, so se vrednotili tako kot običajni preizkusi. Preizkuse slepih in slabovidnih učencev, gluhih in naglušnih ter učencev z avtističnimi motnjami so tudi letos vrednotili učitelji iz zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami. Pri vrednotenju preizkusov učencev z NIS učitelji niso sodelovali; njihove preizkuse so na Ricu ovrednotili člani PK.

Pri vsakem predmetu so imeli učitelji za vrednotenje na voljo več dni (pri matematiki in slovenščini v 6. in 9. razredu ter pri tujem jeziku v 6. razredu pet delovnih dni, pri tretjih predmetih v 9. razredu pa štiri delovne dni). Vsak ocenjevalec je najprej ovrednotil en preizkus za vajo in dva za standardizacijo, med vrednotenjem pa še tri kontrolne preizkuse. O začetku vrednotenja so bili ocenjevalci obveščeni po elektronski pošti in prek programa za e-vrednotenje.

Med vrednotenjem je bila ocenjevalcem na voljo brezplačna telefonska številka na Ricu, kamor so vsak delovni dan med 8. in 16. uro lahko poklicali v primeru tehničnih težav, ki jih kljub pomoči pomočnika za e-vrednotenje na šoli niso znali rešiti. Na vsebinska vprašanja o vrednotenju posameznih nalog so prek sistema sporočil v programu za e-vrednotenje učiteljem odgovarjali pomočniki glavnega ocenjevalca.

Podatke o udeležbi učiteljev pri vrednotenju in številu preizkusov pri posameznih predmetih prikazujeta preglednici 3.7.5.1 in 3.7.5.2. V njej so upoštevani podatki o vseh prijavljenih učiteljih do začetka vrednotenja posameznega predmeta.

Pri številu preizkusov na učitelja je pri vsakem predmetu navedeno povprečno število preizkusov, ki jih je ovrednotil posamezni učitelj, pri čemer so izvzeti preizkusi za vajo, standardizacijo in kontrolo. Število preizkusov je bilo za učitelje, ki so vrednotili prilagojene preizkuse učencev s posebnimi potrebami, nekoliko nižje.

Preglednica 3.7.5.1: Število učiteljev ocenjevalcev pri posameznem predmetu in povprečno število preizkusov na ocenjevalca pri vrednotenju 6. razreda

Predmet	Število ocenjevalcev	Povprečno število preizkusov na ocenjevalca
Slovenščina	1.368	15
Italijanščina	3	18
Madžarščina	4	4
Angleščina	978	21
Nemščina	88	6
Matematika	1.390	15

Preglednica 3.7.5.2: Število učiteljev ocenjevalcev pri posameznem predmetu in povprečno število preizkusov na ocenjevalca pri vrednotenju 9. razreda

Predmet	Število ocenjevalcev	Povprečno število preizkusov na ocenjevalca
Slovenščina	883	21
Italijanščina	2	19
Madžarščina	3	5
Angleščina	223	20
Nemščina	19	5
Matematika	878	21
Kemija	328	14
Tehnika in tehnologija	278	16
Geografija	366	12

3.7.6 Vpogledi v ovrednotene preizkuse

Učenec in njegovi starši imajo možnost vpogleda v učenčeve ovrednotene preizkuse nacionalnega preverjanja znanja prek spletne aplikacije. Vsak učenec lahko s svojima šifro in številko EMŠO dostopa do ovrednotenih preizkusov znanja v obliki .pdf. Poleg ovrednotenih preizkusov in izpisa dosežkov učenca so na tej spletni strani dostopna tudi moderirana navodila za vrednotenje.

Na šolah potekajo vpogledi v prisotnosti učitelja v roku, določenem s *Podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju* in *Koledarjem NPZ*. Učitelji, ki ob vpogledu v ovrednotene preizkuse skupaj z učencem ugotovijo morebitne napake pri točkovanju posameznih nalog, podatke o teh učencih in preizkusih (ime in priimek oziroma šifra učenca, predmet, naloga in opis napake) posredujejo ravnatelju. Ta podatke za poizvedbe vnese v spletni uporabniški program *Poizvedbe NPZ* na eRicu. Preizkuse učencev, ki uveljavljajo pravico do poizvedbe, ponovno v elektronski obliki pregleda glavni ocenjevalec oziroma njegovi pomočniki.

3.7.7 Poizvedbe

Preizkuse učencev, ki uveljavljajo pravico do poizvedbe, ponovno v elektronski obliki pregleda glavni ocenjevalec oziroma njegov pomočnik in preveri, ali so naloge v preizkusu ovrednotene v skladu z moderiranimi navodili za vrednotenje. Če ugotovi, da je poizvedba upravičena, skladno z moderiranimi navodili za vrednotenje nalogo (ali več nalog) ponovno ovrednoti. Število doseženih točk se po poizvedbah lahko zviša, zniža ali ostane enako. Ric v rokih, določenih s *Koledarjem NPZ*, šolam posreduje spremembe dosežkov učencev po poizvedbah.

V preglednicah 3.7.7.1 in 3.7.7.2 so prikazani število učencev, ki so se udeležili NPZ iz posameznega predmeta, število in delež učencev, ki so uveljavljali pravico do poizvedb za posamezni predmet, ter število in delež sprememb po poizvedbah v 6. in 9. razredu.

Preglednica 3.7.7.1: Poizvedbe v 6. razredu

PREDMET	ŠTEVILO UČENCEV NA NPZ	POIZVEDBE		SPREMEMBE PO POIZVEDBAH		
		ŠTEVILO	DELEŽ (%)		ŠTEVILO	DELEŽ (%)
SLOVENŠČINA	20.842	1.438	6,9	višje število točk	824	3,95
				enako število točk	605	2,9
				nižje število točk	9	0,04
ITALIJANŠČINA	55	0	0,0	višje število točk	0	0,0
				enako število točk	0	0,0
				nižje število točk	0	0,0
MADŽARŠČINA	15	2	13,33	višje število točk	0	0,0
				enako število točk	2	13,33
				nižje število točk	0	0
ANGLEŠČINA	20.638	748	3,62	višje število točk	498	2,41
				enako število točk	240	1,16
				nižje število točk	10	0,05
NEMŠČINA	517	28	5,42	višje število točk	20	3,87
				enako število točk	8	1,55
				nižje število točk	0	0
MATEMATIKA	20.856	1.816	8,71	višje število točk	1408	6,75
				enako število točk	372	1,78
				nižje število točk	36	0,17

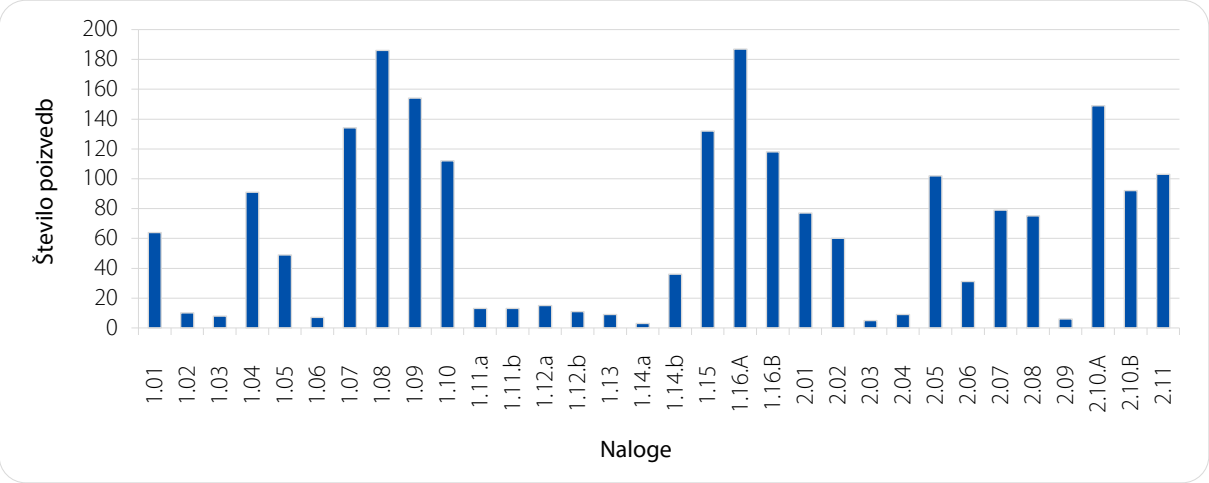
Pri **slovenščini** smo v letošnjem letu zabeležili rahel porast poizvedb v primerjavi z lanskim letom. Skoraj 7 % učencev (lani 5,33 %) je uveljavljalo pravico do ponovnega vrednotenja ene ali več nalog v preizkusu. Od tega je bilo slabih 4 % poizvedb upravičenih (lani odstotek manj), to pomeni, da se je dosežek po poizvedbah spremenil. Kljub temu pa je v primerjavi z leti poprej letošnji delež poizvedb nižji.

Preglednica 3.7.7.2: Delež (%) poizvedb pri slovenščini med leti, 6. razred

SLOVENŠČINA	NPZ 2014	NPZ 2015	NPZ 2016	NPZ 2017	NPZ 2018	NPZ 2019	NPZ 2021	NPZ 2022
VSE	7,9	7,91	7,73	9,26	9,89	7,91	5,33	6,9
UPRAVIČENE	6,14	5,1	5,29	5,04	5,6	3,91	2,96	3,99

Število poizvedb po nalogah prikazuje spodnja slika. Večje število poizvedb je bilo pričakovano pri obeh tvorbnih nalogah in pri nekaterih nalogah, pri katerih se odgovori vrednotijo po smislu. Za ustrezno vrednotenje teh nalog morajo ocenjevalci natančno prebrati izhodiščno besedilo, samostojno presoditi o ustreznosti odgovora in upoštevati dodatna navodila za vrednotenje.

Slika 3.7.7.1: Število poizvedb pri slovenščini po nalogah, 6. razred

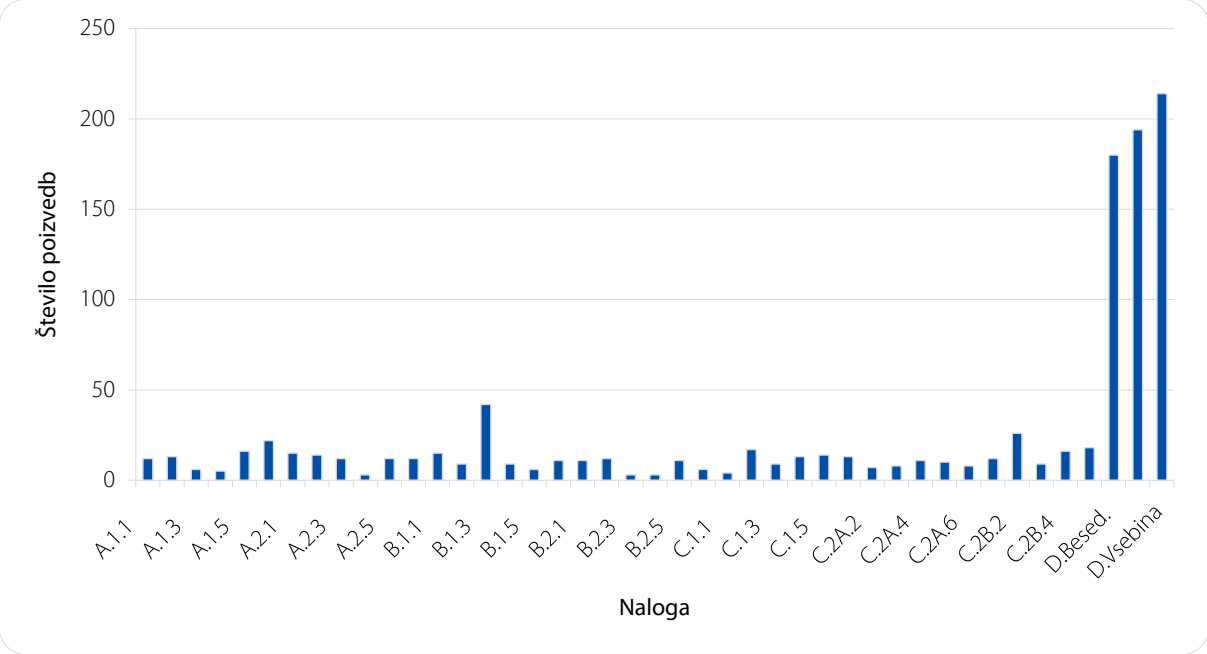
Pri **angleščini** v 6. razredu je bil letošnji delež poizvedb nižji kot leta 2019 in v letih pred tem, v primerjavi z lanskim letom pa je bil malce višji (3,62 %; lani: 3,08 %). Lani se je po poizvedbah dosežek spremenil dvema odstotkoma učencev, letos pa slabemu pol odstotku več.

Preglednica 3.7.7.3: Delež (%) poizvedb pri angleščini med leti, 6. razred

ANGLEŠČINA	NPZ 2014	NPZ 2015	NPZ 2016	NPZ 2017	NPZ 2018	NPZ 2019	NPZ 2021	NPZ 2022
VSE	4,36	5,28	5,43	5,92	5,23	4,08	3,08	3,62
UPRAVIČENE	2,86	3,34	3,58	3,86	3,62	2,68	2,00	2,46

Kot vsa leta doslej je bilo največ poizvedb pri nalogi pisnega sporočanja, saj gre za odprti tip naloge, pri katerem je vrednotenje kljub uporabi analitične lestvice vedno nekoliko subjektivno. Kljub temu je bila več kot polovica teh poizvedb neupravičenih.

Slika 3.7.7.2: Število poizvedb pri angleščini po nalogah, 6. razred

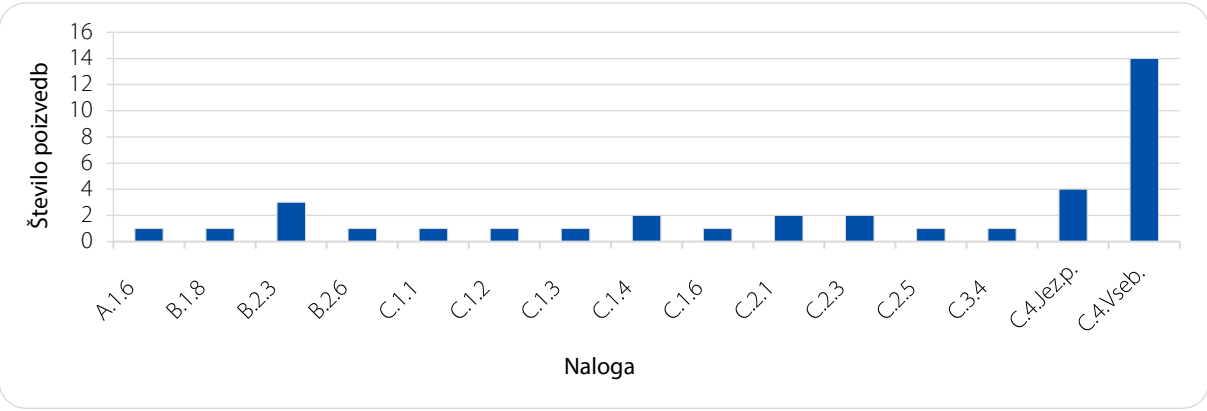

Pri **nemščini** delež poizvedb med leti variira, v primerjavi z lanskim letom se je zvišal za slab odstotek. Kot prikazuje spodnja preglednica, tudi delež upravičenih poizvedb med leti ni stabilen. Letos je nekoliko višji kot lani, a še vedno opazno nižji kot npr. leta 2019 ali leta 2018. Največ poizvedb je bilo pri nalogi pisnega sporočanja (kriterij vsebina), večina učencev je po ponovnem vrednotenju tu prejela višje število točk.

Preglednica 3.7.7.4: Delež (%) poizvedb pri nemščini med leti, 6. razred

NEMŠČINA	NPZ 2014	NPZ 2015	NPZ 2016	NPZ 2017	NPZ 2018	NPZ 2019	NPZ 2021	NPZ 2022
VSE	7,26	11,56	5,59	4,05	8,37	8,67	4,47	5,42
UPRAVIČENE	4,23	8	5,13	3,6	7,27	6,75	3,11	3,87

Slika 3.7.7.3: Število poizvedb pri nemščini po nalogah, 6. razred

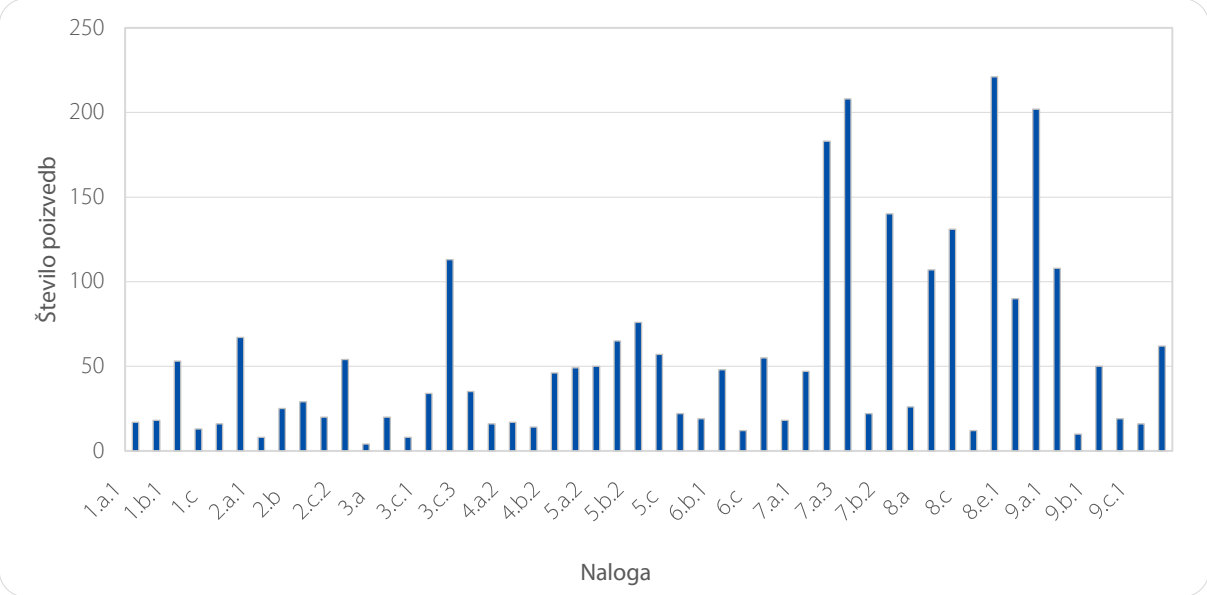

Pri **matematiki** je bilo število poizvedb nekoliko višje kot prejšnje leto. Upravičenih poizvedb, pri katerih se število točk v preizkusu zviša, je bilo 77 %.

Preglednica 3.7.7.5: Delež (%) poizvedb pri matematiki med leti

	NPZ 2014	NPZ 2015	NPZ 2016	NPZ 2017	NPZ 2018	NPZ 2019	NPZ 2021	NPZ 2022
MATEMATIKA	7,82	6,63	8,58	6,87	6,88	4,93	6,10	8,71

Slika 3.7.7.4: Število poizvedb pri matematiki po nalogah, 6. razred

Preglednica 3.7.7.6: Poizvedbe v 9. razredu

PREDMET	ŠTEVILO UČENCEV NA NPZ	POIZVEDBE		SPREMEMBE PO POIZVEDBAH		
		ŠTEVILO	DELEŽ (%)		ŠTEVILO	DELEŽ (%)
SLOVENŠČINA	18.441	1.764	9,57	višje število točk	1086	5,89
				enako število točk	675	3,66
				nižje število točk	3	0,02
ITALIJANŠČINA	38	0	0,0	višje število točk	0	0,0
				enako število točk	0	0,0
				nižje število točk	0	0,0
MADŽARŠČINA	14	0	0	višje število točk	0	0,0
				enako število točk	0	0,0
				nižje število točk	0	0,0
ANGLEŠČINA	4.544	215	4,73	višje število točk	143	3,15
				enako število točk	72	1,58
				nižje število točk	0	0,00
NEMŠČINA	96	14	14,58	višje število točk	6	6,25
				enako število točk	8	8,33
				nižje število točk	0	0,0
MATEMATIKA	18.224	926	5,08	višje število točk	716	3,93
				enako število točk	208	1,14
				nižje število točk	2	0,01
KEMIJA	4.504	283	6,28	višje število točk	188	4,17
				enako število točk	94	2,09
				nižje število točk	1	0,02
TEHNIKA IN TEHNOLOGIJA	4.506	114	2,53	višje število točk	99	2,20
				enako število točk	14	0,31
				nižje število točk	1	0,02
GEOGRAFIJA	4.524	495	10,94	višje število točk	257	5,68

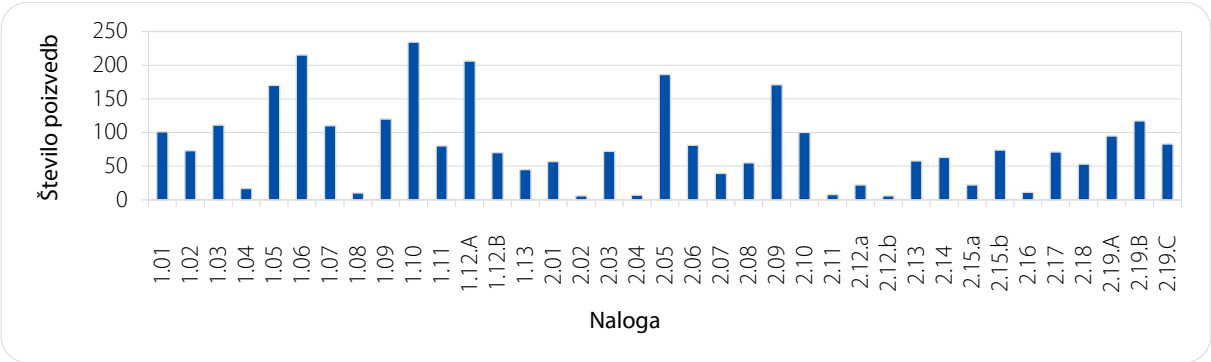
Pri **slovenščini** je 9,57 % učencev 9. razreda uveljavljalo pravico do ponovnega vrednotenja, pri slabih 6 % se je dosežek po poizvedbah spremenil. V primerjavi z lani sicer beležimo rahel porast, a je delež poizvedb še vedno nižji kot vsa ostala leta pred tem.

Preglednica 3.7.7.7: Delež (%) poizvedb pri slovenščini med leti, 9. razred

SLOVENŠČINA	NPZ 2014	NPZ 2015	NPZ 2016	NPZ 2017	NPZ 2018	NPZ 2019	NPZ 2021	NPZ 2022
VSE	10,07	9,99	11,81	12,49	14,44	14,06	10,60	8,23
UPRAVIČENE	8,02	7,49	7,73	7,78	9,98	9,08	6,52	5,37

Po številu poizvedb v prvem delu preizkusa izstopajo polodprte naloge, pri katerih se je vrednotila tudi jezikovna pravilnost, in tvorbna naloga, v drugem delu preizkusa pa nalogi, pri katerih so morali učenci upoštevati podatke iz izhodiščnega besedila. Ocenjevalci so morali torej dobro poznati izhodiščno besedilo in ustrezno ovrednotiti odgovore. Izjemoma pa letos tvorbna naloga v drugem delu preizkusa po številu poizvedb ne izstopa.

Slika 3.7.7.5: Število poizvedb pri slovenščini po nalogah, 9. razred

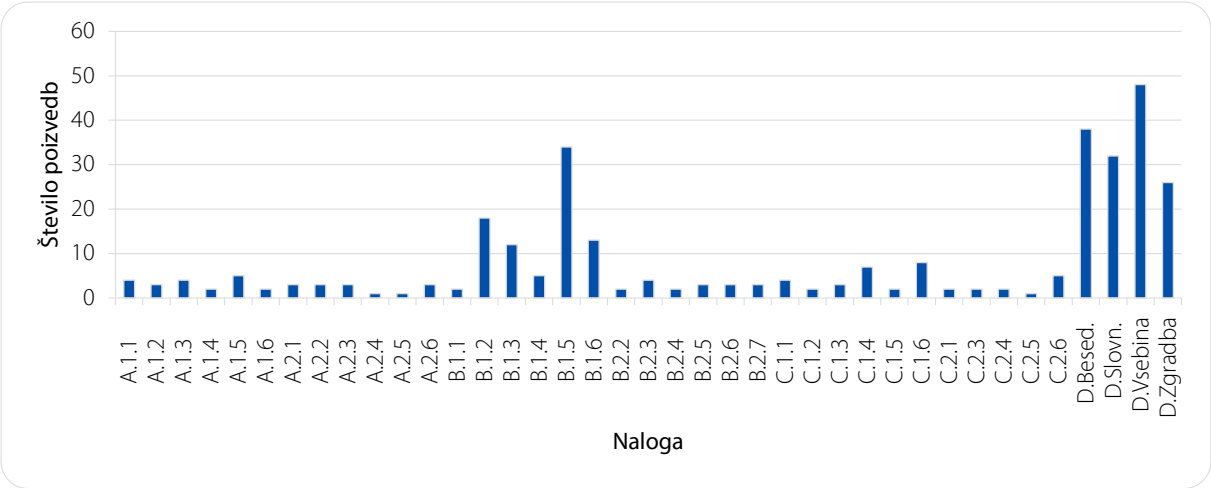
Pri **angleščini** delež poizvedb ostaja nizek (4,73 %, od tega 3,15 % upravičenih). Večjih nihanj med leti ne beležimo.

Preglednica 3.7.7.8: Delež (%) poizvedb pri angleščini med leti, 9. razred

ANGLEŠČINA	NPZ 2013	NPZ 2014	NPZ 2015	NPZ 2016	NPZ 2017	NPZ 2018	NPZ 2019	NPZ 2021	NPZ 2022
VSE	4,4	3,3	3,6	5,15	6,27	5,38	5,31	3,88	4,73
UPRAVIČENE	2,96	2,43	2,34	3,52	4,07	3,5	3,66	2,71	3,15

Po številu poizvedb kot vsa leta izstopa naloga pisnega sporočanja, predvsem vrednotenje vsebine, ki je kljub jasno postavljenim kriterijem vedno nekoliko subjektivno. Izstopa še druga naloga bralnega razumevanja, ki je kot naloga kratkih odgovorov dopuščala različne zapise, katerih ustreznost so morali ob poznavanju besedila presojati ocenjevalci.

Slika 3.7.7.6: Število poizvedb pri angleščini po nalogah, 9. razred

Delež poizvedb pri **nemščini** je letos občutno višji kot pretekla leta, vendar je bilo od 14,58 % le 6,25 % upravičenih. Skupno je šlo za 14 učencev, ki so želeli, da se jim ponovno ovrednoti vsebina pisnega sestavka. Šest učencev je po poizvedbah dobilo višje število točk, pri ostalih je dosežek ostal nespremenjen.

Preglednica 3.7.7.9: Delež (%) poizvedb pri nemščini med leti, 9. razred

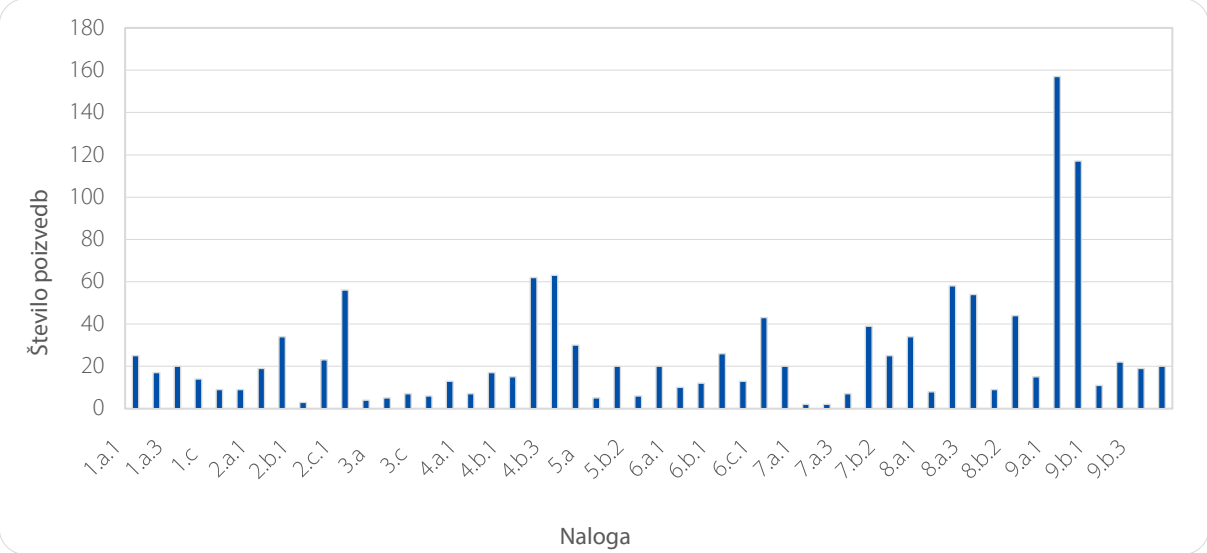
NEMŠČINA	NPZ 2013	NPZ 2014	NPZ 2015	NPZ 2016	NPZ 2017	NPZ 2018	NPZ 2019	NPZ 2021	NPZ 2022
VSE	6,2	2,6	2,82	2,17	3,13	4,23	4,17	7,35	14,58
UPRAVIČENE	5,79	1,28	2,26	1,09	3,13	2,11	4,17	5,88	6,25

Pri **matematiki** je delež poizvedb glede na lansko leto nekoliko višji, ne odstopa pa od prejšnjih let. Upravičenih poizvedb, pri katerih se število točk v preizkusu zviša, je bilo 77 %.

Preglednica 3.7.7.10: Delež (%) poizvedb pri matematiki med leti, 9. razred

	NPZ 2013	NPZ 2014	NPZ 2015	NPZ 2016	NPZ 2017	NPZ 2018	NPZ 2019	NPZ 2021	NPZ 2022
MATEMATIKA	5,7	5,95	7,35	6,42	6,04	8,60	6,68	3,86	5,08

Slika 3.7.7.7: Število poizvedb pri matematiki po nalogah, 9. razred

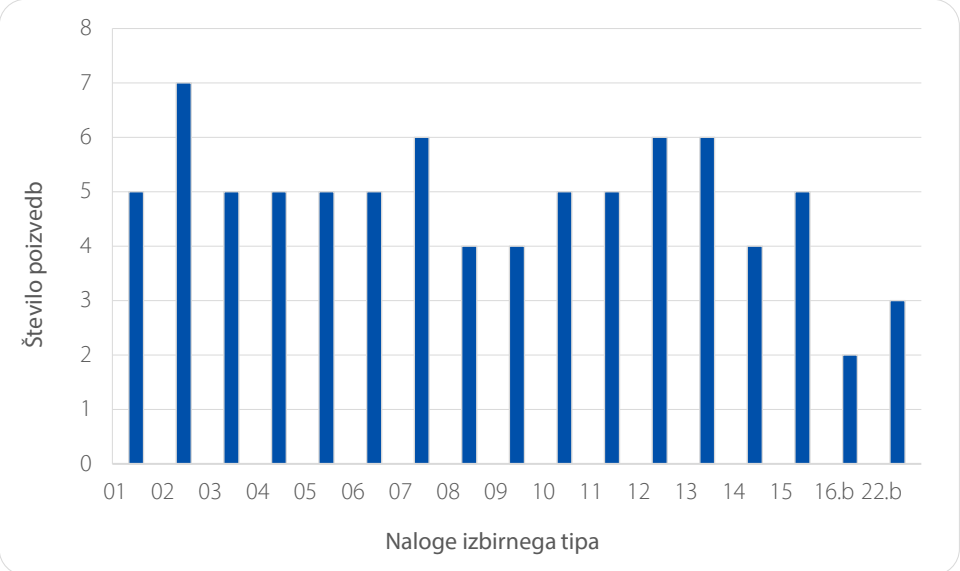

Pri **kemiji** je delež poizvedb 6,28 %, 60 % poizvedb je bilo upravičenih.

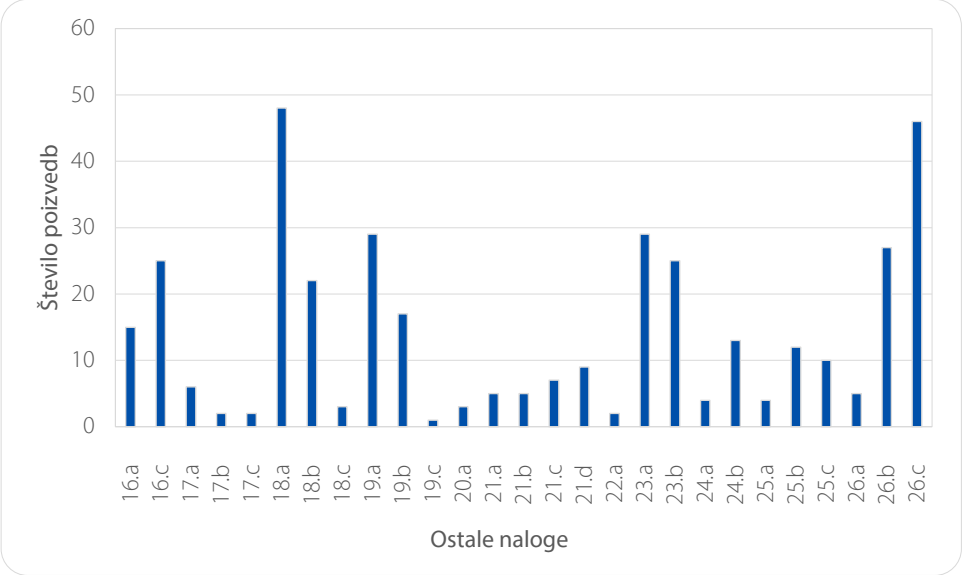
Preglednica 3.7.7.11: Delež (%) poizvedb pri kemiji med leti, 9. razred

KEMIJA	NPZ 2007	NPZ 2010	NPZ 2012	NPZ 2015	NPZ 2018	NPZ 2022
	2,53	3,36	3,20	4,23	7,32	6,28

Slika 3.7.7.8: Število poizvedb pri kemiji po nalogah izbirnega tipa, 9. razred

Slika 3.7.7.9: Število poizvedb pri kemiji pri ostalih nalogah, 9. razred

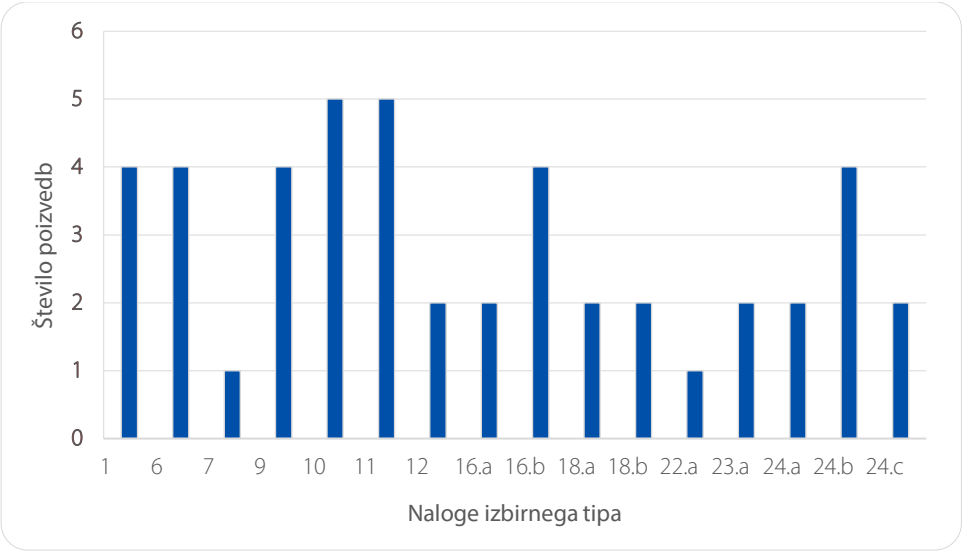

Pri **tehniki in tehnologiji** je delež poizvedb 2,53 %. Upravičenih je bilo 86 % poizvedb.

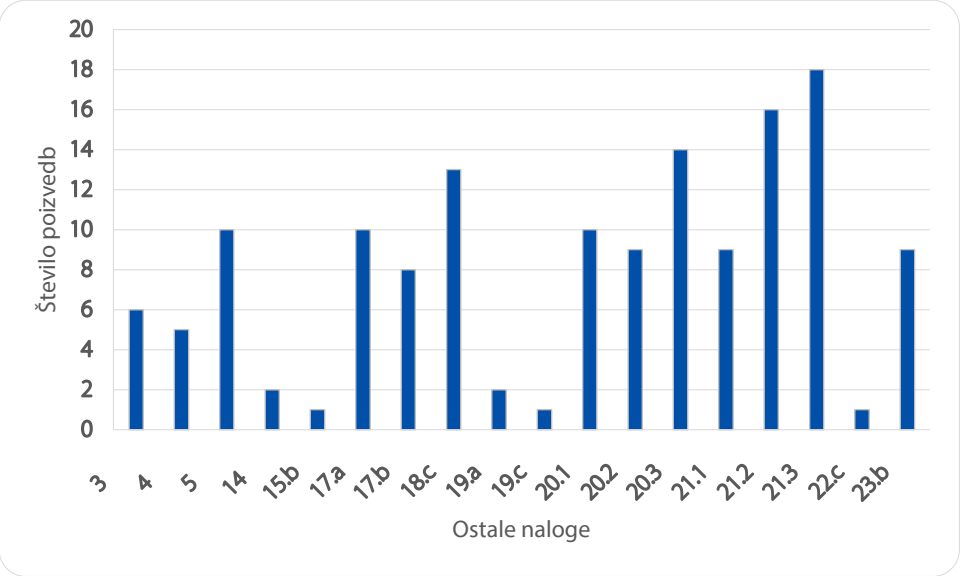
Preglednica 3.7.7.12: Delež (%) poizvedb pri tehniki in tehnologiji med leti, 9. razred

TEHNIKA IN TEHNOLOGIJA	NPZ 2008	NPZ 2010	NPZ 2013	NPZ 2015	NPZ 2018	NPZ 2022
	4,27	7,93	2,35	2,46	5,21	2,53

Slika 3.7.7.10: Število poizvedb pri tehniki in tehnologiji pri nalogah izbirnega tipa, 9. razred

Slika 3.7.7.11: Število poizvedb pri tehniki in tehnologiji pri ostalih nalogah, 9. razred

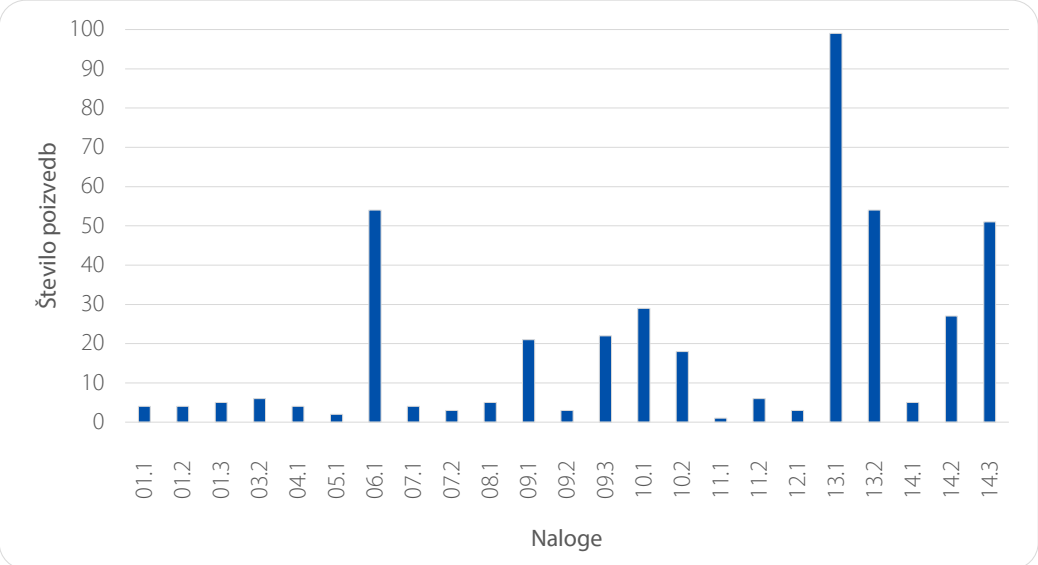

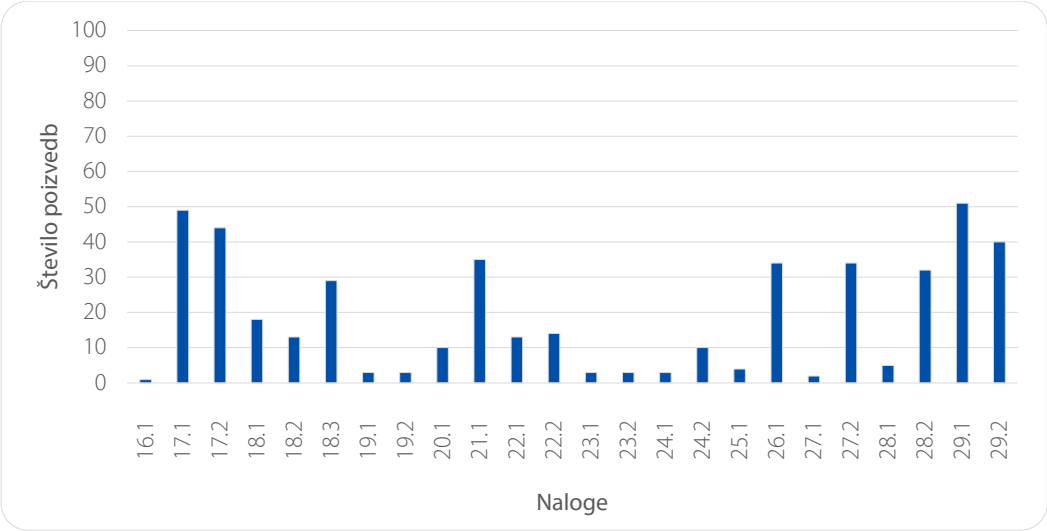
Pri **geografiji** je pravico do ponovnega vrednotenja v postopku poizvedbe uveljavljalo 495 učencev, kar predstavlja 10,94 % vseh učencev, ki so opravljali NPZ iz tega predmeta. Delež poizvedb je primerljiv z deležem poizvedb v preteklih letih, z izjemo leta 2017, ko je bil delež poizvedb precej višji.

Preglednica 3.7.7.13: Delež (%) poizvedb pri geografiji, 9. razred

GEOGRAFIJA	NPZ 2008	NPZ 2011	NPZ 2013	NPZ 2017	NPZ 2022
	11,7	14,2	11,45	16,50	10,94

V preizkusu znanja so samo tri naloge, pri katerih ni bi bilo poizvedb. Večje število poizvedb je pri nalogah, ki preverjajo znanje višjih taksonomskih stopenj in pri katerih mora učenec odgovor zapisati v več povedih oziroma kjer mora učenec zapisati samostojen daljši odgovor. Pri štirih nalogah od šestih z večjim številom poizvedb (kjer je več kot 1 % učencev zahtevalo ponovno vrednotenje) je bila večina poizvedb neupravičenih.

3.8 Analiza kakovosti vrednotenja

Elektronsko vrednotenje preizkusov nam omogoča pripravo različnih analiz vrednotenja, ki nudijo povratno informacijo o kakovosti vrednotenja, s ciljem poenotiti kriterije in zagotoviti večjo kakovost vrednotenja.

Od leta 2018 je nadgradnja programa za e-vrednotenje omogočila, da lahko ocenjevalec že med potekom e-vrednotenja spremlja ustreznost svojega vrednotenja pri preizkusih za vajo, standardizacijo in kontrolo. Program mu namreč po tem, ko odda omenjene preizkuse, prikaže obvestilo, ali je bilo njegovo vrednotenje v okviru dopustnega odstopanja ali pa je od referenčnega vrednotenja (vrednotenja predmetne komisije) preveč odstopalo. V tem primeru program ocenjevalca usmeri na ogled preizkusa za vajo, standardizacijo ali kontrolo, kjer je prikazano, pri katerih nalogah se je njegovo vrednotenje razlikovalo od priporočenega.

Informacije o odstopanju od priporočenega vrednotenja za ocenjevalce v svoji skupini spremljajo tudi pomočniki glavnih ocenjevalcev (PGO), ki nato ocenjevalcem s težavami pri presojanju ustreznih odgovorov, nudijo strokovno podporo.

Ocenjevalci so tako že med samim potekom e-vrednotenja seznanjeni s kakovostjo svojega vrednotenja. Na podlagi vseh informacij lahko svoje vrednotenje pri preostalih preizkusih (ali pa že ovrednotenih) ustrezno korigirajo.

Povratna informacija o kakovosti vrednotenja, ki smo jo v preteklosti objavljali za posameznega ocenjevalca po končanem e-vrednotenju na eRicu, smo v šolskem letu 2021/22 preoblikovali v povratno informacijo o kakovosti vrednotenja kontrolnih preizkusov vseh ocenjevalcev posamezne šole. Povratna informacija je informativne narave in je namenjena vodstvu šole, ki lahko te informacije uporabi pri pripravi poročila o izvedbi in kakovosti vrednotenja preizkusov NPZ ter pedagoškem usmerjanju in vodenju kolektiva.

Vsaka šola prejeme tri preglednice pri posameznem predmetu. V prvi preglednici so poimensko navedeni vsi ocenjevalci šole pri posameznem predmetu, v drugi preglednici pa, kako natančni so bili pri vrednotenju vseh treh kontrolnih preizkusov skupaj. Izračunano je povprečno število ujemanj točk in povprečno število odstopanj točk z referenčnimi točkami predmetne komisije. Seštevek obeh mer nam pove možno število točk na preizkusih. Zadnji podatek v preglednici prikazuje povprečni odstotek usklajeno ovrednotenih točk ocenjevalca in predmetne komisije. Tretja preglednica služi za primerjavo, saj so v njej prikazani enaki podatki kot v drugi preglednici, le da se podatki nanašajo na vse ocenjevalce v Sloveniji.

Slika 3.8.1: Primeri preglednic 1, 2 in 3

Seznam ocenjevalcev

Ocenjevalec	Ime	Priimek
Oc.1	Franc	Močnik
Oc.2	Josip	Plemelj

Matematika, 9. razred

	Ocenjevalec	
	Oc.1	Oc.2
Ujemanje točk*	49,3	49,7
Odstopanje točk	0,7	0,3
Odstotek ujemanj	98,7	99,3

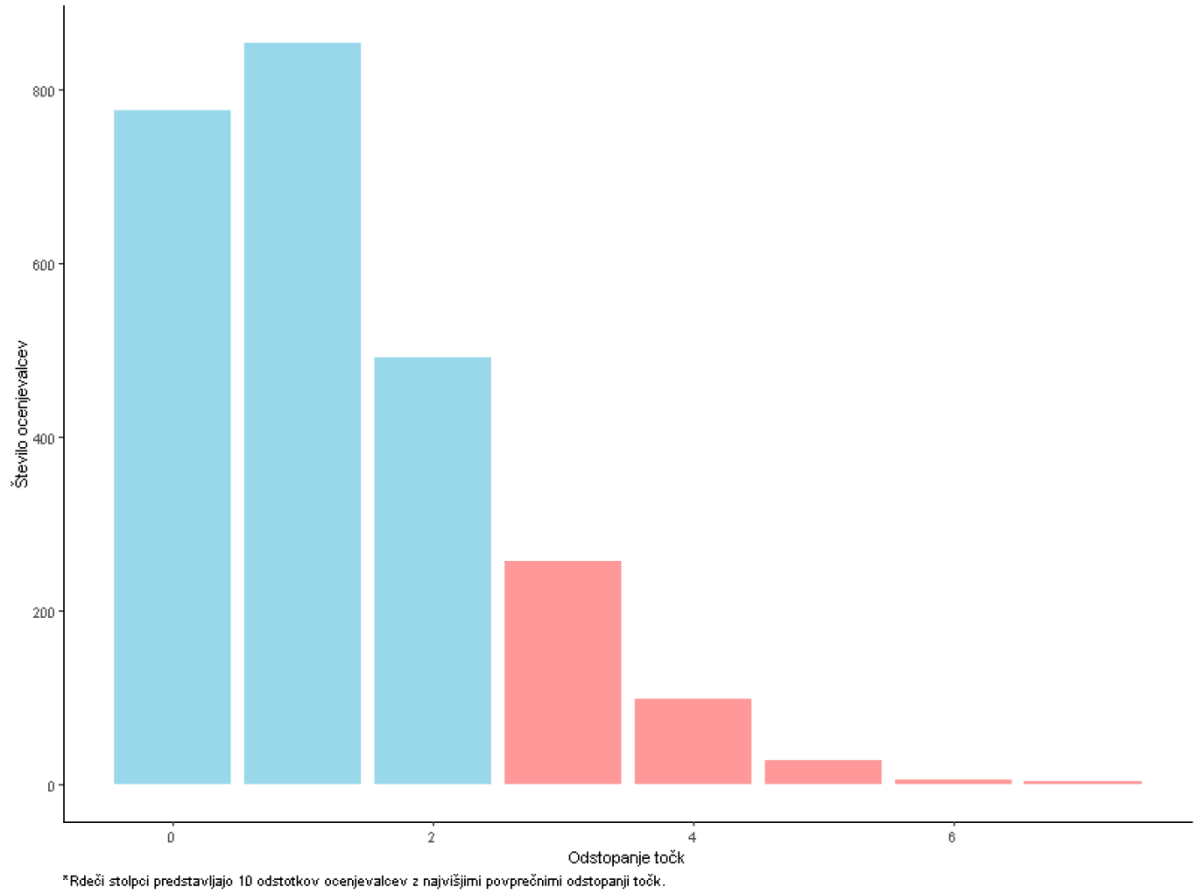
Matematika, 9. razred

	Povprečje	90 % ocenjevalcev
Ujemanje točk*	48,7	47,0 ali več
Odstopanje točk	1,3	3,0 ali manj
Odstotek ujemanj	97,4	94,0 ali več

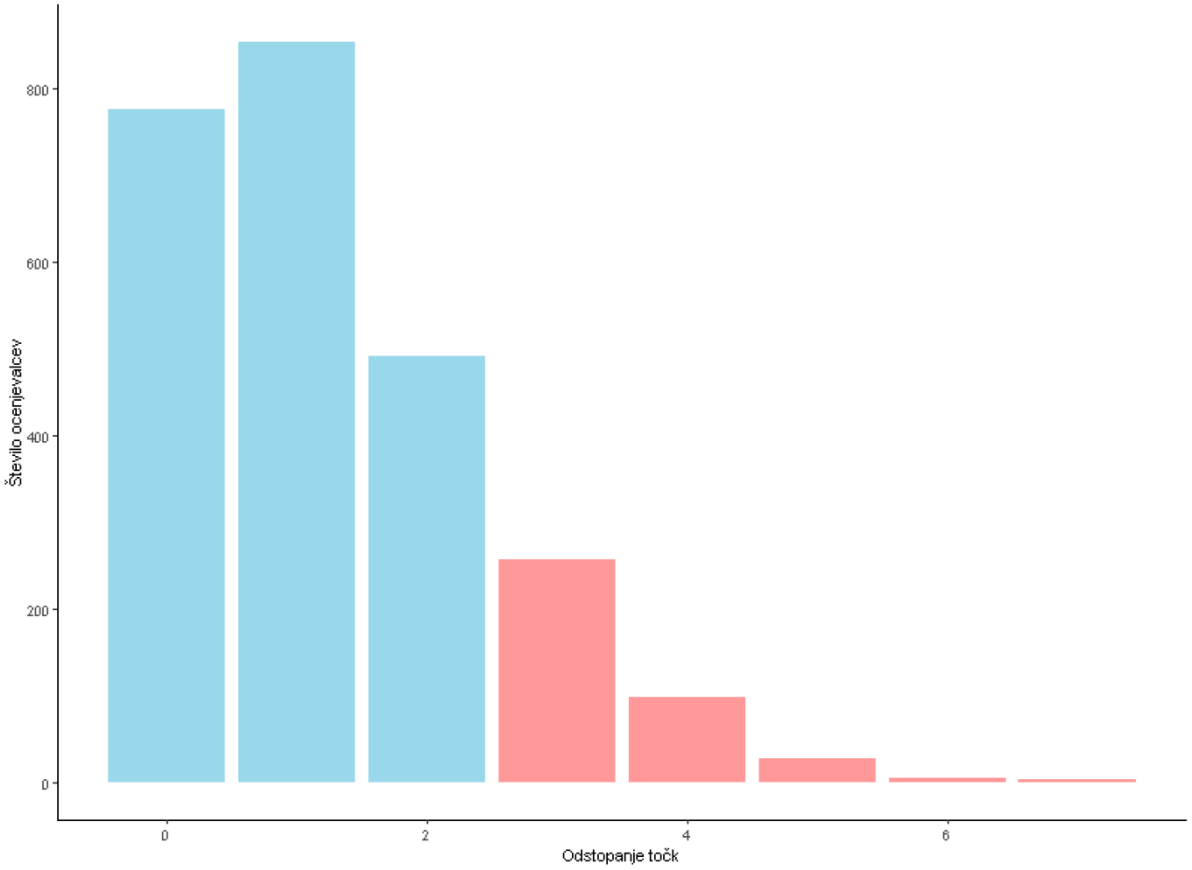
*Najvišje možno število točk je 50.

Poleg preglednic je v povratni informaciji o kakovosti vrednotenja še graf, ki prikazuje porazdelitev povprečnih odstopanj vseh ocenjevalcev v Sloveniji pri posameznem predmetu. Modri stolpci prikazujejo odstopanja 90 % ocenjevalcev, rdeči pa preostalih 10 % ocenjevalcev. Graf omogoča vizualno primerjavo odstopanj ocenjevalcev šole z vsemi ocenjevalci v Sloveniji pri istem predmetu.

Slika3.8.2: Primer porazdelitve povprečnih odstopanj vseh ocenjevalcev v Sloveniji – matematika 9. razred 2022

*Rdeči stolpci predstavljajo 10 odstotkov ocenjevalcev z najvišjimi povprečnimi odstopanji točk.

*Rdeči stolpci predstavljajo 10 odstotkov ocenjevalcev z najvišjimi povprečnimi odstopanji točk.

4 DOSEŽKI IN REZULTATI NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA

4.1 Uvod v analize dosežkov nacionalnega preverjanja znanja

V tem poglavju so poročila predmetnih komisij o analizah dosežkov pri letošnjem nacionalnem preverjanju znanja v 6. in 9. razredu. Predmetne komisije so opisale izhodišča za sestavo preizkusov znanja, osnovne statistične podatke o dosežkih na preizkusu in analize ter ugotovitve o dosežkih po posameznih nalogah oziroma po smiselnih sklopih nalog.

Osnovni statistični podatki o preizkusih nacionalnega preverjanja znanja so predstavljeni v preglednicah v poročilu vsake komisije. Preglednice prikazujejo število učencev, ki so se udeležili nacionalnega preverjanja znanja v rednem roku, najmanjše in največje število odstotnih točk, ki so jih dosegli na preizkusu znanja, povprečje doseženih odstotnih točk, standardni odklon in zanesljivost preizkusa znanja. Indeks zanesljivosti (Cronbachov alfa) kaže natančnost merjenja s preizkusom znanja. Čim višji je koeficient zanesljivosti, tem večja je verjetnost, da bi pri ponovnem preverjanju znanja učencev z istim preizkusom dobili enake ali podobne dosežke, pod pogojem, da se njihovo znanje v vmesnem času ne bi spremenilo.

Iz preglednic so razvidni dosežki na preizkusih znanja. Prikazani so: število nalog (postavk), možno število točk, povprečje doseženih točk in težavnost preizkusa znanja. Indeks težavnosti oziroma povprečje doseženih odstotnih točk pove, kako zahteven je preizkus znanja. Višji indeks težavnosti pomeni manj zahteven preizkus.

Preglednicam z osnovnimi statističnimi podatki sledijo analize in ugotovitve predmetnih komisij o dosežkih na preizkusu. V analize predmetnih komisij so vključeni tudi kvalitativni opisi znanja, ki so jih predmetne komisije pripravile v juniju 2021, za dosežke učencev 6. in 9. razreda. Te informacije so šolam dostopne na spletnih straneh eRic, vključili pa smo jih tudi v analize dosežkov v tem letnem poročilu. Priprava kvalitativnih opisov znanja je podrobneje razložena v naslednjem razdelku.

4.1.1 Priprava kvalitativnih opisov znanja na izbranih območjih dosežkov

Pomemben cilj nacionalnega preverjanja znanja je učencem, njihovim staršem, učiteljem in šolam ponuditi dodatno informacijo o doseženem znanju učencev. Del te informacije so učenci prejeli v obliki doseženih točk in odstotkov ob vpogledu v svoje preizkuse nacionalnega preverjanja znanja. Dodatno so prejeli tudi informacijo za učence in starše, ki omogoča primerjavo dosežka učenca s povprečnim dosežkom na šoli in v Sloveniji. Člani predmetnih komisij in sodelavci Državnega izpitnega centra pa smo pripravili še kvalitativne opise izbranih območij na lestvici dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja. Pri pripravi opisov smo se zgledovali po mednarodnih raziskavah znanja, kot so PISA, TIMSS in PIRLS.

Grafične predstavitve dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja smo izdelali tako, da smo dosežke vseh učencev, ki so sodelovali na nacionalnem preverjanju znanja iz danega predmeta, razvrstili od najnižjega do najvišjega, nato pa smo z višino stolpca prikazali število učencev z danim dosežkom. Na slikah v letnem poročilu so tako predstavljeni letošnji dosežki učencev 9. razreda pri slovenščini, matematiki, tujem jeziku, biologiji, geografiji in športu in dosežki učencev 6. razreda pri slovenščini, matematiki in tujem jeziku. Dosežki so predstavljeni v odstotnih točkah, s piko pa je na sliki označen povprečni slovenski dosežek.

Na vsaki grafični predstavitvi dosežkov učencev so označena štiri barvna območja: zeleno, rumeno, rdeče in modro območje.

Zeleno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (glede na preostale dosežke). V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 20 % in nižji od 70 % preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 20. in 30. kvantilom.)

Rumeno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 45 % in hkrati nižji od 45 % preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 45. in 55. kvantilom.)

Rdeče območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 70 % in nižji od 20 % preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 70. in 80. kvantilom.)

Modro območje označuje učence, katerih skupni dosežki so v zgornji desetini dosežkov. V tem območju je 10 % učencev z najvišjimi dosežki; njihovi dosežki so višji od 90 % dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki nad 90. kvantilom.)

Za vsako od navedenih območij smo določili naloge, ki so jih učenci reševali uspešno – uspešnost reševanja pomeni, da je dano nalogo pravilno rešilo vsaj 65 % učencev z dosežki v danem območju (tako določajo uspešnost tudi v mednarodnih raziskavah znanja). To v splošnem pomeni, da so učenci z višjimi dosežki uspešno reševali tudi naloge iz nižjih območij (znanje namreč razumemo kot naraščajoče) – učenci z dosežki v rumenem območju so zato v splošnem uspešno reševali tako naloge iz rumenega območja kot tudi naloge iz zelenega območja; učenci z dosežki v rdečem območju so poleg nalog iz rdečega območja v splošnem uspešno reševali tudi naloge iz zelenega in rumenega območja; učenci z dosežki v modrem območju pa so v splošnem uspešno reševali tako naloge iz modrega območja kot tudi tiste, ki so uvrščene v preostala območja. Za dosežke zunaj izbranega območja pa lahko v splošnem sklepamo sledeče: če ima učenec dosežek pod prvim (to je zelenim) območjem, lahko rečemo, da z nižjo verjetnostjo (to je manj kot 65-odstotno) izkazuje znanje, uvrščeno v prvo območje; če ima dosežek med dvema območjema, lahko rečemo, da z visoko verjetnostjo (to je več kot 65-odstotno) izkazuje znanje, ki je uvrščeno v spodnje območje, in z nižjo verjetnostjo (to je manj kot 65-odstotno) izkazuje znanje, uvrščeno v zgornje območje.

Predmetne komisije za nacionalno preverjanje znanja so po pregledu tako razvrščenih nalog pripravile opis oziroma sintezo vsebin, ki so skupne nalogam iz posameznega območja. Kvalitativni (oziroma vsebinski) opisi območij predstavljajo vsebino tistega znanja, ki ga (s 65-odstotno verjetnostjo) izkazujejo učenci z dosežki v izbranem območju. Del nalog v preizkusu niti učenci z najvišjimi dosežki niso uspešno reševali v vsaj 65 % primerov. Tudi za te naloge je pripravljen opis vsebin, ki predstavljajo najzahtevnejše znanje.

Opisi izbranih območij na lestvicah dosežkov letošnjega nacionalnega preverjanja znanja so enaki za vse šole. Pri uporabi teh podatkov (še zlasti podatkov o povprečnih dosežkih na šolah) pa je treba opozoriti, da niso namenjeni neposrednim primerjavam med šolami. Na povprečne dosežke namreč vpliva veliko raznovrstnih dejavnikov, zato ni primerno, da se o uspešnosti šolskega dela sklepa le na podlagi povprečnega dosežka na nacionalnem preverjanju znanja. Prav tako je pomembno vedeti, da izbira območij na lestvici dosežkov nikakor ni povezana s šolskimi ocenami, temveč temelji le na porazdelitvi dosežkov na preizkusih nacionalnega preverjanja znanja. Pri uporabi opisov vsebin znanja po območjih je treba upoštevati tudi, da temeljijo na manjšem številu nalog iz letošnjih preizkusov in da bi že navidezno manjše spremembe v nalogi morda vplivale na uvrstitev naloge v drugo skupino. Opisi so tako pripravljeni kot splošno vodilo pri ugotavljanju vsebine znanja učencev.

4.1.2 Smernice za analizo dosežkov nacionalnega preverjanja znanja

Rezultati nacionalnega preverjanja znanja omogočajo vrsto analiz, zanimivih za učenca, učitelja, ravnatelje, upravljavce sistema in vso zainteresirano javnost. Nacionalno preverjanje znanja je namenjeno ugotavljanju znanja in pridobivanju informacij, ki omogočajo izboljšave in večjo učinkovitost v šolstvu. Zaradi velikega števila možnih analiz in korakov pri analizi podatkov pa se lahko pojavijo tudi vprašanja o načinih pravilne interpretacije dobljenih rezultatov, zato so v nadaljevanju navedene smernice za boljšo interpretacijo.

Vsaka interpretacija rezultatov mora upoštevati podrobnosti priprave konkretnih preizkusov znanja v vsakem roku, vzorčenja šol za tretji predmet nacionalnega preverjanja znanja, izvedbe nacionalnega preverjanja znanja na šolah ter vnosa podatkov v končno bazo na Državnem izpitnem centru. Pri interpretaciji statistik in rezultatov statističnih analiz moramo poleg tega upoštevati še omejitve posameznih statističnih metod in veljavnost predpostavk, na katerih temeljijo v posameznem primeru.

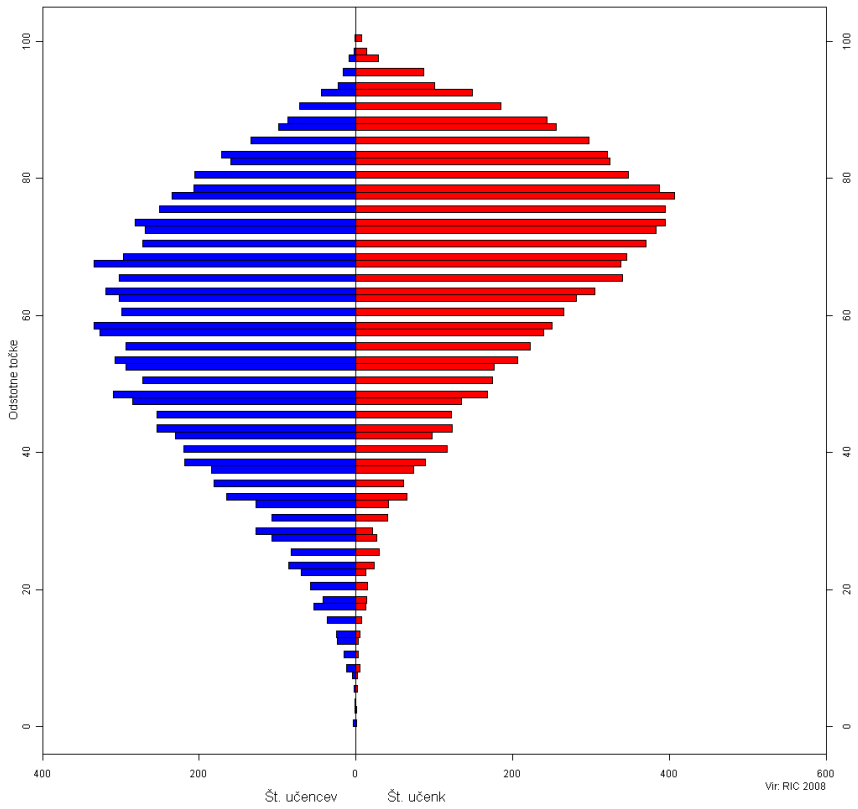
Pri primerjanju rezultatov med leti se moramo zavedati, da v trenutnem konceptu priprave preizkusov nacionalnega preverjanja znanja dosežki med posameznimi leti niso umerjeni na isto mersko lestvico in jih ne moremo preprosto primerjati, zaradi česar je ugotavljanje trendov v znanju učencev zelo oteženo.

Podobno velja tudi za primerjave med predmeti. Ker so strukture preizkusov in značilnosti posameznih predmetov specifične, dosežkov pri enem predmetu ne moremo primerjati z dosežki pri drugem, čeprav povsod govorimo o (na prvi pogled primerljivih) odstotnih točkah.

V nadaljevanju so predstavljeni primeri slik in preglednic, ki so uporabljeni v poročilih o analizah dosežkov nacionalnega preverjanja znanja pri posameznih predmetih. Pri teh predstavitvah dosežkov spodaj navajamo nekaj splošnih pojasnil in opozoril na omejitve pri interpretacijah. Za vse predstavitve v poročilih predmetnih komisij velja, da so pri izračunih statistik in pripravi slikovnih predstavitev zaradi jasnosti interpretacije rezultatov v izračune vključeni le dosežki učencev, ki obiskujejo redni program osnovne šole in so nacionalno preverjanje znanja opravljali v rednem roku. Analiza dosežkov učencev v prilagojenem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom je predstavljena v samostojnem razdelku.

Primerjava dosežkov med spoloma

Slika 4.1.2.1 Primer primerjave dosežkov med spoloma

Slika primerjave dosežkov med spoloma predstavlja ločeni porazdelitvi dosežkov učencev in učenk pri posameznem predmetu nacionalnega preverjanja znanja po odstotnih točkah. Porazdelitvi sta postavljeni ena ob drugi tako, da sega lestvica dosežkov od najnižjih spodaj (0 odstotnih točk) do najvišjih na vrhu (100 odstotnih točk) slike. Zaradi optimalnega prikaza je slika prilagojena številu učencev in učenk, zato sredinska os med obema porazdelitvama ni vedno na sredini slike. Do praznih prostorov med stolpci porazdelitve lahko pride zaradi preračunavanja »surovih« točk, v katerih se vrednoti preizkus, v odstotne točke (npr. na prikazani sliki se surove točke v obsegu 0–60 preračunajo v odstotne točke v obsegu 0–100).

Primerjava dosežkov po regijah

Preglednica 4.1.2.1 prikazuje primer dosežkov učencev po statističnih regijah Slovenije. Ker so slovenske statistične regije zelo različne po številu prebivalcev, je tudi število učencev v posamezni regiji (in s tem na nacionalnem preverjanju znanja) zelo različno. V preglednici je zato poleg aritmetične sredine in standardnega odklona dosežkov vsake regije tudi število učencev, na katerih temelji podatek posamezne regije. Pri interpretaciji moramo biti posebej pozorni pri tretjih predmetih, saj je vzorčenje tretjih predmetov znotraj regije sicer naključno, vendar se vzorčijo šole in ne neposredno učenci, kar pri majhnih regijah lahko vpliva na izkazani dosežek regije. Če je v regiji zelo malo šol in še te razdelimo med tri ali štiri tretje predmete, ki se opravljajo v določenem roku nacionalnega preverjanja znanja, potem lahko na posamezni predmet v regiji pride zelo malo šol. Če so šole znotraj regije precej različne v svojih dosežkih, moramo pri primerjavah dosežkov regij pri istem predmetu v različnih rokih nacionalnega preverjanja znanja upoštevati tudi, da je lahko prišlo v določeni regiji pri posameznem predmetu do naključnega izbora šol, katerih skupni dosežek je lahko večji ali manjši od dejanskega dosežka regije pri tem predmetu in je težko podati oceno, ali je opažena razlika med različnimi roki nacionalnega preverjanja znanja oziroma odstopanje od državnega povprečja posledica vzorčenja ali dejanskih razlik v znanju učencev. V preglednici je navedeno tudi število šol. Omogoča nam sklepanje o reprezentativnosti tako vzorčenih podatkov.

Preglednica 4.1.2.1: Primer primerjave dosežkov po regijah

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
Gorenjska regija	62,93	17,74	1879	34
Goriška regija	62,93	17,09	1143	28
Jugovzhodna Slovenija	62,91	18,51	1523	36
Koroška regija	60,50	17,22	763	17
Notranjsko-kraška regija	60,53	17,28	470	16
Obalno-kraška regija	59,26	18,24	739	21
Osrednjeslovenska regija	64,66	17,65	4682	97
Podravska regija	59,10	18,47	2713	78
Pomurska regija	58,08	19,07	1129	38
Savinjska regija	60,65	18,13	2527	58
Spodnjeposavska regija	61,65	17,06	666	22
Zasavska regija	61,03	16,81	419	7

4.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2021/2022

4.2.1 Predmetna komisija za slovenščino

4.2.1.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine v **6. razredu**

SLIKE

Slika 4.2.1.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, 6. razred
Slika 4.2.1.1.2: Porazdelitev točk pri slovenščini, 6. razred

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.1.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.1.1.2: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, 6. razred
Preglednica 4.2.1.1.3: Specifikacijska tabela, slovenščina, 6. razred

4.2.2.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine **v 6. razredu**

SLIKE

Slika 4.2.1.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, 9. razred
Slika 4.2.1.2.2: Porazdelitev točk pri slovenščini, 9. razred

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.1.2.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.1.2.2: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, 9. razred
Preglednica 4.2.1.2.3: Specifikacijska tabela, slovenščina, 9. razred

4.2.1.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine v **6. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja so opisani v dokumentu *Struktura in opis preizkusa znanja*.

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

NPZ iz slovenščine v 6. razredu je potekal 4. maja 2022. Osnovni statistični podatki so prikazani v spodnji preglednici.

Preglednica 4.2.1.1.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	20.841
Število postavk	32
Možne točke	45
Povprečno število točk	20,49
Povprečno število odstotnih točk	45,53
Standardni odklon odstotnih točk	19,09
Indeks težavnosti	0,46
Indeks zanesljivosti	0,86

Čeprav preizkusi med leti niso povsem primerljivi (npr. različna izhodiščna besedila, naloge preverjajo različne standarde iz učnega načrta za slovenščino in so različnih tipov ter zahtevnostnih ravni). V nadaljevanju navajamo nekaj statističnih podatkov v primerjavi z lanskim letom.

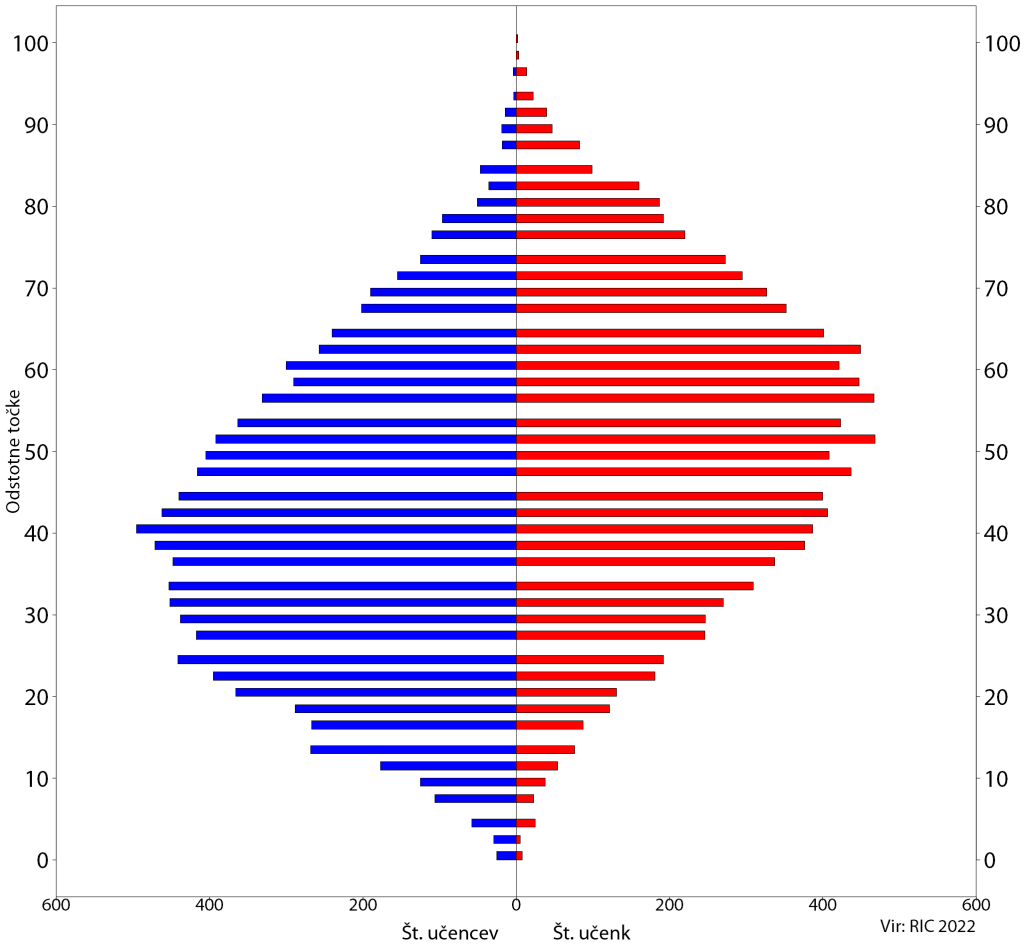
V preizkusu je bilo 27 nalog oziroma 32 postavk in vseh možnih točk 45. To je enako kot leta 2021, le število postavk je bilo letos za eno nižje. Učenci so v povprečju dosegli 20,49 točke oziroma 45,53 odstotne točke (leta 2021 pa 24,66 točke oziroma 54,81 odstotne točke). V primerjavi z letom 2021 je rezultat 9 odstotnih točk nižji, a ne odstopa toliko od dosežkov leta 2019[9] (49,43 odstotne točke) in leto 2018 (46,24). Vse možne točke sta dosegla dva učenca (lani eden).

Preizkus ima visoko stopnjo zanesljivosti (IZ = 0,86), vrednost IT (0,46) pa je nekoliko nižja kot pretekla leta.

[9] Leta 2020 se NPZ zaradi epidemije bolezni covid-19 ni izvajal.

Dosežki po spolu in regijah

Slika 4.2.1.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, 6. razred

Primerjava dosežkov po spolu pokaže, da so bile učenke tudi letos uspešnejše od učencev. Kot pretekla leta je več učenk kot učencev doseglo višje število točk, to je vidno predvsem pri dosežkih od približno 60 odstotnih točk dalje. Tudi najvišji delež točk so tako kot lani dosegle učenke. Pri dosežkih do približno 45 odstotnih točk velja nasprotno – nižji delež točk je doseglo več učencev kot učenk.

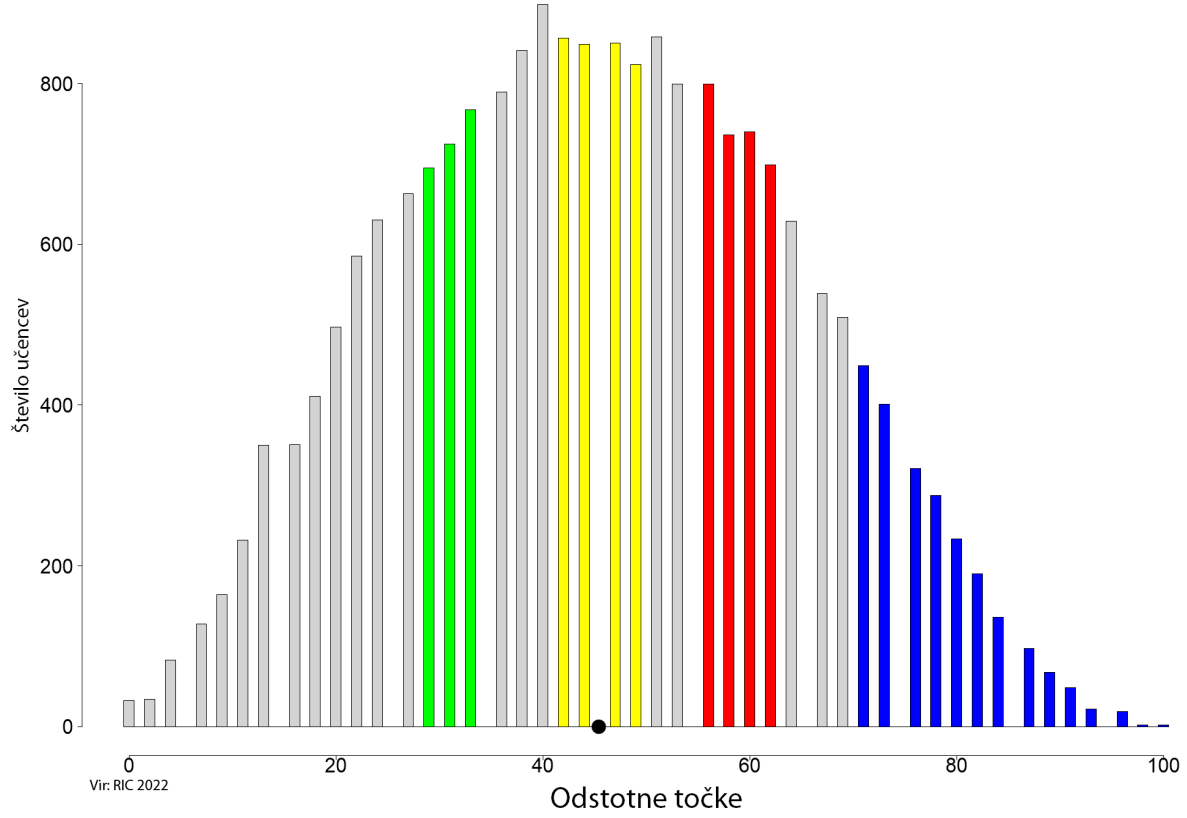
Preglednica 4.2.1.1.2: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, 6. razred

REGIJA	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev	Število šol
Osrednjeslovenska regija	47,67	19,28	5.855	104
Primorsko-notranjska regija	46,23	19,44	543	17
Gorenjska regija	45,63	19,01	2.241	35
Savinjska regija	45,03	19,12	2.598	58
Jugovzhodna Slovenija	44,71	19,92	1.585	36
Goriška regija	44,59	18,94	1.174	28
Posavska regija	44,5	18,79	761	24
Podravska regija	44,36	18,59	2.896	87
Obalno-kraška regija	44,29	18,61	1.035	24
Koroška regija	43,71	18,99	666	23
Zasavska regija	43,67	18,62	534	13
Pomurska regija	43,66	18,11	954	39

Povprečni dosežek učencev je bil v devetih regijah pod skupnim povprečjem, nad njim pa v treh. Najnižji povprečni dosežek so dosegli učenci Pomurske (43,66), Zasavske (43,67) in Koroške regije (43,71 odstotne točke), najvišjega pa učenci Osrednjeslovenske (47,67) in Primorsko-notranjske regije (46,23 odstotne točke). Razlika med povprečnim dosežkom najnižje (Pomurske) in najvišje uvrščene regije (Osrednjeslovenske) je 4,01 odstotne točke (leta 2021 4,13).

Opisi dosežkov učencev 6. razredu na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.2.1.1.2: Porazdelitev točk pri slovenščini, 6. razred

Preizkus iz slovenščine na NPZ za učence 6. razreda je dvodelen: v I. delu so naloge povezane z neumetnostnim besedilom, v II. delu pa z umetnostnim besedilom. Razmerje v deležu točk obeh delov je enako, kot je razmerje med književnostjo in jezikom pri pouku oziroma kot ga določa učni načrt za slovenščino v osnovni šoli (v nadaljevanju UN), tj. 40 % za književnost in 60 % za jezik.

V I. delu je bilo izhodiščno neumetnostno besedilo z naslovom *Branje misli*, prirejeno po besedilu Roberta Winstona iz knjige *Kaj se mota v moji glavi?* (2011). Naloge ob neumetnostnem besedilu preverjajo učenčevo zmožnost enosmernega sporazumevanja in tvorjenja enogovornih neumetnostnih besedil ter jezikovno, slogovno in metajezikovno zmožnost.

V II. delu je bilo izhodiščno besedilo odlomek iz dela Dima Zupana *Duh Maksa Zeljarskega*, objavljeno v knjigi *Geniji: Antologija sodobne slovenske mladinske kratke proze*, ki jo je uredila Dragica Haramija. Naloge ob umetnostnem besedilu preverjajo učenčevo zmožnost sprejemanja umetnostnih besedil in tvorjenja besedil o umetnostnih besedilih in ob njih ter usvojeno literarnovedno znanje.

V nadaljevanju so predstavljene naloge po t. i. barvnih območjih. Uspešnost reševanja pomeni, da je nalogo pravilno rešilo vsaj 65 % učencev z dosežki v danem območju. To v splošnem pomeni, da so učenci z višjimi dosežki uspešno reševali tudi naloge iz nižjih območij.

ZELENO OBMOČJE

Zeleno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov* (glede na druge dosežke). V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 20 % in nižji od 70 % preostalih dosežkov.

V **I. delu** preizkusa so v zelenem območju štiri naloge; ena naloga je sestavljena iz dveh delov:

- Naloga 3 **je preverjala jezikovno zmožnost, in sicer poimenovalno**. Učenci so morali razložiti dano besedno zvezo iz besedila. Naloga je bila izbirnega tipa.
- Naloga 4 je preverjala učenčevo zmožnost povzemanja bistvenih podatkov. Učenci so morali napisati tri primere, po čem sogovorci prepoznajo naše misli in čustva.
- Naloga 11 a je preverjala jezikovno zmožnost, in sicer poimenovalno. Učenci so morali dani besedi v izpisani povedi poiskati njeno sopomenko.
- Naloga 11 b je prav tako preverjala jezikovno zmožnost, in sicer poimenovalno. Učenci so morali iz izpisane povedi prepisati besedo, ki spada v isto besedno družino kot beseda *laganje*.
- Naloga 13 je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost. Učenci so morali dopolniti poved z ustrezno obliko samostalnika *človek*.

Naloge zelenega območja so preverjale zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje (predvsem znanje in razumevanje, ena naloga še uporabo), naloga 4 pa tudi tretje taksonomske stopnje (sintezo), po UN pa minimalne standarde.

V **II. delu** preizkusa v zelenem območju ni bilo nobene naloge.

RUMENO OBMOČJE

Rumeno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *med polovicama dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 45 % in hkrati nižji od 45 % preostalih dosežkov.

V **I. delu** preizkusa sta v rumenem območju dve nalogi, obe delno:

- Naloga 12 b je preverjala metajezikovno zmožnost. Učenci so morali ugotoviti, kateri oblikovni lastnosti (oseba in število) veljata za zaimek *jih*. Naloga je bila izbirnega tipa.
- Naloga 14 a je prav tako preverjala metajezikovno zmožnost. Učenci so morali med danimi možnostmi obkrožiti časovno obliko glagolov, uporabljenih v določenem odstavku.

Obe nalogi sta preverjali zmožnosti prve taksonomske stopnje (znanje), naloga 14 a tudi druge (razumevanje), po UN pa minimalna standarda.

V II. delu preizkusa je v rumenem območju ena naloga, in sicer:

- 3. naloga je preverjala recepcijsko zmožnost, tj. zmožnost razumevanja besedila. Učenci so morali med ponujenimi možnostmi izbrati, o čem predvsem govori besedilo, torej morali so prepoznati temo besedila.

Naloga je preverjala zmožnosti druge taksonomske stopnje, po UN pa minimalni standard.

RDEČE OBMOČJE

Rdeče območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 70 % in nižji od 20 % preostalih dosežkov.

V **I. delu** preizkusa je v rdečem območju pet nalog, in sicer tri v celoti in dve delno:

- Naloga 1 je preverjala slogovno zmožnost. Učenci so morali določiti okoliščine nastanka besedila (avtorja besedila in naslov knjige); zapis obeh odgovorov je moral biti zapisan pravopisno pravilno.
- Naloga 6 je preverjala zmožnost razumevanja izhodiščnega besedila, in sicer tako, da so učenci morali presoditi, ali sta navedeni trditvi o vsebini besedila pravilni ali ne.
- Naloga 7 je preverjala zmožnost razumevanja izhodiščnega besedila. Učenci so morali zapisati najustreznejši naslov za označeni del izhodiščnega besedila. Jezikovna pravilnost se pri tej nalogi ni vrednotila.
- Naloga 12 a je preverjala metajezikovno zmožnost. Učenci so morali zapisati, na katero besedo se nanaša osebni zaimek *jih* v navedeni povedi, in tako izkazati razumevanje jezikoslovnega izraza.
- Naloga 16 A je preverjala zmožnost tvorjenja besedila. Učenci so morali napisati krajše zaokroženo besedilo, v katerem so morali predstaviti, kaj prikazujeta dva diagrama.

Naloge rdečega območja so preverjale zmožnosti prve (znanje), druge (razumevanje, uporabo) in tretje taksonomske stopnje (analizo in sintezo), po UN pa minimalne standarde.

V **II. delu** preizkusa je v rdečem območju šest nalog:

- Naloga 1 je preverjala poznavanje, razumevanje in uporabo literarnovednega znanja tako, da so morali učenci obkrožiti vrsto pripovedi: realistična in/ali fantastična in svojo izbiro utemeljiti.
- V nalogi 2 so morali učenci dokazati svojo recepcijsko zmožnost tako, da so prepoznali, ali se kraj dogajanja v odlomku spremeni, in svoj odgovor utemeljiti s sklicevanjem na besedilo.
- V nalogi 4 so morali učenci dokazati svojo recepcijsko zmožnost tako, da so s številkami označili, kako si sledijo dogodki v odlomku.
- V nalogi 8 so morali učenci dokazati razumevanje besedila tako, da so razložili pomen podčrtanega dela povedi.
- V nalogi 9 so morali učenci dokazati razumevanje besedila tako, da so med ponujenimi odgovori prepoznali, kaj pomeni podčrtana beseda.
- Naloga 10 A je preverjala recepcijsko zmožnost in zmožnost tvorjenja krajšega zaokroženega besedila. Učenci so morali odgovoriti, zakaj se je kaj zgodilo in katere posledice je imelo ravnanje književnih oseb, ter ugotovitve utemeljiti s sklicevanjem na besedilo.

Naloge rdečega območja so preverjale zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje (znanje, razumevanje in uporaba), ena naloga pa tudi tretje taksonomske stopnje (sinteza), po UN pa minimalne in temeljne standarde.

MODRO OBMOČJE

Modro območje označuje učence, katerih skupni dosežki so v *zgornji desetini dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev z najvišjimi dosežki; njihovi dosežki so višji od 90 % dosežkov.

V **I. delu** preizkusa je v modrem območju šest nalog:

- Naloga 2 je preverjala zmožnost razumevanja prebranega besedila. Učenci so morali določiti namen sporočevalca.
- Naloga 5 je preverjala zmožnost razumevanja prebranega besedila. Učenci so morali povzeti bistvene podatke o tem, kako z govorico telesa pokažemo, da se strinjamo z govorcem.

– Naloga 8 je preverjala zmožnost razumevanja prebranega besedila. Učenci so morali povzeti bistvene podatke o tem, kako občutimo bolečino, če vidimo, da se je nekdo udaril. Odgovor je moral biti tudi jezikovno pravilen.
– Naloga 9 je preverjala zmožnost razumevanja prebranega besedila. Učenci so morali povzeti bistvene podatke o tem, zakaj starši vedno prepoznajo otrokovo laž. Pri tej nalogi se je vrednotila tudi jezikovna pravilnost odgovora.
– Naloga 10 je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost. Učenci so morali primer premega govora pretvoriti v odvisnega. Poved je morala biti jezikovno pravilna.
– Naloga 16 B je preverjala jezikovno zmožnost. Učenci so morali napisati jezikovno pravilno in slogovno ustrezno krajše besedilo.

Naloge modrega območja so preverjale zmožnosti vseh treh taksonomskih stopenj, po UN pa minimalne standarde.

V **II. delu** preizkusa sta bili v modrem območju dve nalogi, in sicer ena delno in ena v celoti:

– Naloga 10 B je preverjala jezikovno pravilnost tvorjenega zaokroženega besedila.
– Naloga 11 je preverjala literarnovedno znanje. Učenci so morali navesti točen naslov enega izmed literarnih del Hansa Christiana Andersena.

Nalogi sta preverjali zmožnosti prve (znanje) in druge taksonomske stopnje (uporaba), po UN pa minimalne in temeljne standarde.

NAD MODRIM OBMOČJEM

Nalog, ki so v območju nad modrim, v 65 % primerov ne rešijo niti učenci z najvišjimi skupnimi dosežki.

V **I. delu** preizkusa sta v območju nad modrim dve nalogi:

– Naloga 14 b je preverjala metajezikovno zmožnost. Učenci so morali utemeljiti, zakaj so glagoli iz odstavka *Sledenje pogledom* v izhodiščnem besedilu v sedanjiku.
– Naloga 15 je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost. Učenci so morali navedeni enostavčni povedi združiti v dvostavčno poved tako, da so izrazili vzrok. Nova poved je morala biti jezikovno pravilna.

Nalogi sta preverjali zmožnosti prve (znanje) in druge taksonomske stopnje (razumevanje in uporabo), po UN pa minimalni standard.

V **II. delu** preizkusa so v območju nad modrim tri naloge:

– Naloga 5 je preverjala recepcijsko zmožnost ter zmožnost tvorjenja besedil o umetnostnem besedilu in ob njem. Učenci so morali zapisati krajše zaokroženo besedilo in v njem predstaviti ter utemeljiti dve značajski lastnosti književne osebe (učiteljice Zorko). Pri nalogi se je vrednotila tudi jezikovna pravilnost odgovora.
– Naloga 6 je prav tako preverjala recepcijsko zmožnost, le da so pri tej nalogi učenci ubesedili svojo predstavo dogajalnega prostora/časa. To so storili tako, da so navedli dva prizora iz narave, s katerima pripovedovalec stopnjuje napetost.
– Naloga 7 je preverjala razumevanje besedila. Učenci so morali navesti, kako književna oseba (duh Maksa Zeljarskega) povezuje preteklost in sedanjost. Naloga je preverjala tudi jezikovno pravilnost odgovora.

Naloge nad modrim območjem so preverjale zmožnosti druge (razumevanje) in tretje (vrednotenje, sinteza) taksonomske stopnje, po UN pa minimalne standarde.

Sklep

V I. delu preizkusa, tj. ob **neumetnostnem besedilu**, so tudi učenci z najnižjimi dosežki uspešno reševali naloge, ki so preverjale poimenovalno zmožnost (3, 11 a in 11 b), prav tako so znali v poved vstaviti pravilno obliko samostalnika človek (*ljudmi*) in odgovoriti, po čem sogovorci prepoznajo naše misli in čustva, verjetno zato, ker so morali navesti le tri izmed številnih možnih odgovorov, poleg tega jim ni bilo treba odgovarjati v obliki povedi.

V rumenem območju sta bili dve nalogi, ki sta preverjali metajezikovno zmožnost (12 b in 14 a). Take naloge so običajno nekoliko zahtevnejše, uspešnost reševanja pa je tokrat verjetno povezana z izbirnim tipom nalog.

V rdečem območju so se znašle raznovrstne naloge – tako glede zmožnosti, ki so jo preverjale, kot glede taksonomske stopnje. Za nalogi 1 in 7 predvidevamo, da so ju bolje reševali učenci z višjimi dosežki, ker se je pri odgovoru vrednotila tudi jezikovna pravilnost. Izkazalo se je, da imajo mnogi učenci težave pri ugotavljanju pravilnosti trditve, ki v nalogi ni navedena dobesedno, ampak je o pravilnosti treba presojati iz omenjenih podatkov s sklepanjem (npr. pri nalogi 6). Prav tako so imeli težave s samostojno ubeseditvijo naslova odstavka, pri čemer je bilo treba povezati več podatkov med seboj in na kratko izraziti bistvo z ustreznimi besedami (npr. pri nalogi 7). Učenci so imeli težave tudi pri prepoznavanju okoliščin nastanka besedila, saj mnogi niso znali ločiti med naslovom izhodiščnega besedila in naslovom knjige, v kateri je bilo prirejeno izhodiščno besedilo objavljeno (npr. pri nalogi 1).

Nekoliko presenetljivo je, da je bila v tokratnem preizkusu znanja v modrem območju večina nalog takih, ki preverjajo razumevanje izhodiščnega besedila (2, 5, 8 in 9). To povezujemo s tem, da so bili učenci v svojih odgovorih premalo natančni, da so odgovarjali na splošno, iz svojih izkušenj, ne na podlagi izhodiščnega besedila, in tudi s tem, da se je pri nekaterih izmed teh nalog vrednotila jezikovna pravilnost. Mogoče je tudi, da imajo učenci po dveh letih učenja na daljavo nekoliko slabše razvito tehniko branja in zmožnost branja z razumevanjem. Ne preseneča pa, da se je v modro območje uvrstila naloga (10), pri kateri so morali učenci pretvoriti premi govor v odvisnega.

Nalogi, ki so ju slabše reševali tudi učenci z najvišjimi dosežki, sta preverjali metajezikovno zmožnost (14 b) in skladenjsko zmožnost (15). Pri prvi omenjeni nalogi so morali učenci utemeljiti rabo sedanjika, pri drugi pa so morali združiti dve enostavčni povedi tako, da so v novi povedi izrazili vzrok. Tovrstne pretvorbe so za učence zahtevne.

V II. delu preizkusa, tj. ob **umetnostnem besedilu**, ni bilo nobene naloge v zelenem območju, v rumenem pa le ena (3). Kljub temu da je bila naloga izbirnega tipa, je učencem prepoznavanje teme izhodiščnega besedila povzročalo nekoliko več težav kot lani, ko je bila podobna naloga v zelenem območju.

Kot zahtevnejše so se izkazale naloge, pri katerih so morali učenci svoje odgovore utemeljiti (1, 2), razložiti oziroma prepoznati pomen podčrtanega dela (8, 9) in tvoriti krajše besedilo o ravnanju književne osebe (10 A). Preseneča pa dejstvo, da so tudi učenci s sicer višjimi dosežki slabše reševali nalogo, v kateri so morali prepoznati zaporedje dogodkov v odlomku (4).

V modrem območju sta bili naloga 10 B, ki je preverjala jezikovno pravilnost tvorjenega besedila, in naloga 11, ki je preverjala literarnovedno znanje. Čeprav slednja preverja zmožnosti najnižje taksonomske ravni, se tovrstne naloge vsako leto izkažejo za zahtevne.

Naloge, ki jih niso uspešno rešili niti učenci z najvišjimi dosežki, so preverjale razumevanje prebranega besedila (5, 6 in 7). Naloga 5 je bila verjetno zahtevna zato, ker so morali učenci navesti dve značajski lastnosti ene izmed književnih oseb in ju utemeljiti, poleg tega se je vrednotila jezikovna pravilnost odgovora. Pri nalogi 6 so učenci mogoče premalo natančno prebrali navodilo in niso upoštevali, da naloga zahteva navedbo dveh prizorov iz narave, ampak so omenjali kaj drugega, ali pa so poleg sicer pravilnega odgovora napisali še kaj napačnega. Naloga 7 pa je bila zahtevna, saj je od učencev zahtevala sintezo dogajanja.

Glede na rezultate predlagamo, da naj učitelji spodbujajo učence k natančnemu branju navodil in reševanju nalog v skladu z izhodiščnim besedilom. Pri pouku naj učence navajajo na utemeljevanje posameznih trditev in povezovanje rabe jezika z metajezikovnim znanjem. Menimo, da je treba pri pouku poudarjati smiselnost tvorjenja jezikovno pravilnih povedi in besedil (tudi pri drugih predmetih, ne le pri slovenščini) in jasno ubesedovanje svojih misli. Učitelji naj pri pouku čim večkrat vključujejo delo z raznimi (ne)umetnostnimi besedili, spodbujajo učence k poglobljenemu razmišljanju o njih in jih izzivajo z zahtevnejšimi nalogami, pri katerih bodo morali učenci tvoriti krajša, zaokrožena in jezikovno pravilna besedila.

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.2.1.1.3: Specifikacijska tabela, slovenščina, 6. razred

I. del, neumetnostno besedilo: *Branje misli* (Prirejeno po: Robert Winston: *Kaj se mota v moji glavi?* str. 56–57.)

Naloga	Točke	Zmožnost Izpis zmožnosti iz UN	Standard znanja Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da:	Jezikoslovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
1	1	SLOGOVNA ZMOŽNOST	**določi okoliščine nastanka besedila** (4., 5., 6. razred) (UN, str. 54)		znanje	rdeče	0,54	0,42
2	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA	**določi namen sporočevalca** (4., 5., 6. razred), (UN, str. 52)		razumevanje	modro	0,52	0,12
3	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – POIMENOVALNA	**razloži dane besede oz. besedne zveze iz besedila** (4., 5., 6. razred) (UN, str. 52)		razumevanje	zeleno	0,95	0,23
4	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA	**povzame bistvene podatke** (4., 5., 6. razred) (UN, str. 52)		razumevanje sinteza	zeleno	0,73	0,38
5	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA	**povzame bistvene podatke** (4., 5., 6. razred) (UN, str. 52)		razumevanje	modro	0,41	0,42
6	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA	**povzame bistvene podatke** (4., 5., 6. razred) (UN, str. 52)		razumevanje	rdeče	0,56	0,20
7	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA	**povzame podtemo** (4., 5., 6. razred) (UN, str. 52)		razumevanje sinteza	rdeče	0,60	0,39
8	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA	**povzame bistvene podatke** (4., 5., 6. razred) (UN, str. 52)		razumevanje	modro	0,38	0,46
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	**slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost**		znanje uporaba			
9	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA	**povzame bistvene podatke** (4., 5., 6. razred), (UN, str. 52)		razumevanje uporaba sinteza	modro	0,50	0,46
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	**slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost**		znanje uporaba			
10	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – SKLADENJSKA	**poroča o prvotnem govornem dogodku z odvisnim govorom** (6. razred) (UN, str. 53)	– premi govor (6. r., UN 25) – odvisni govor (6. r., UN 25)	znanje uporaba	modro	0,30	0,48
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	**slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost**		znanje uporaba			

Naloga	Točke	Zmožnost	Standard znanja	Jezikoslovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
		Izpis zmožnosti iz UN	Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da:					
11 a	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – POIMENOVALNA	**k dani besedi poišče njeno sopomenko** (4., 5., 6. razred) (UN, str. 52)		znanje razumevanje	zeleno	0,79	0,34
11 b	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – POIMENOVALNA	**k dani besedi doda besedo iz iste besedne družine** (4., 5., 6. razred) (UN, str. 52)	– besedna družina (5. r., UN, str. 25)	znanje razumevanje	zeleno	**0,76**	0,28
12 a	1	METAJEZIKOVNA	**razume jezikoslovni izraz** (4., 5., 6. razred) (UN, str. 54)	– osebni zaimek (6. r., UN, str. 25)	znanje razumevanje uporaba	rdeče	0,50	0,35
12 b	1	METAJEZIKOVNA	**besedi iz besedila določi oblikovne lastnosti** (5., 6. razred) (UN, str. 54)	– zaimek (6. r., UN, str. 25) – oseba (6. r., UN, str. 25) – dvojina (5. r., UN, str. 25) – množina (5. r., UN, str. 25)	znanje	rumeno	0,70	0,24
13	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – SKLADENJSKA	**pomensko in oblikovno ustrezno dopolni nepopolne povedi** (5., 6. razred), (UN, str. 53)	– samostalnik (5. r., UN, str. 25)	znanje razumevanje uporaba	zeleno	0,75	0,36
14 a	1	METAJEZIKOVNA	**besedam iz besedila določi oblikovne lastnosti** (5., 6. razred) (UN, str. 54)	– glagol (6. r., UN, str. 25) – časovna oblika (6. r., UN, str. 25) – sedanjik (6. r., UN, str. 25) – preteklik (6. r., UN, str. 25) – prihodnjik (6. r., UN, str. 25)	znanje razumevanje	rumeno	0,72	0,29
14 b	1	METAJEZIKOVNA	**razume in uporablja temeljne jezikoslovne izraze, navedene v UN** (4., 5., 6. razred) (UN, str. 54)	– glagol (6. r., UN, str. 25) – časovna oblika (6. r., UN, str. 25)	znanje razumevanje uporaba	nad modrim	0,04	0,17
15	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – SKLADENJSKA	**v zvezi dveh povedi prepozna vzročno-posledično razmerje, ga izrazi z veznikom in združi zvezo povedi v skladenjsko pravilno dvostavčno poved** (5., 6. r.) (UN, str. 53)		znanje razumevanje uporaba	nad modrim	0,22	0,26
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	**slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost**		znanje uporaba			
16 A	3	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – TVORJENJE BESEDILA	**tvori ustrezno, smiselno in razumljivo besedilo; povzame temo in bistvene podatke** (4., 5., 6. r.) (UN str. 52).		razumevanje uporaba analiza sinteza	rdeče	0,60	0,52
16 B	2	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	**tvori besedilo, skladno z jezikovno in slogovno normo knjižne zvrsti** (4., 5., 6. r.) (UN str. 52)		znanje uporaba	modro	0,36	0,57
SKUPAJ	**27**							

II. del, umetnostno besedilo: Dim Zupan: *Duh Maksa Zeljarskega* (str. 115–16).

Naloga	Točke	Zmožnost Izpis zmožnosti iz UN	Standard znanja Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da:	Vsebine	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
1	1	USVOJITEV LITERARNOVEDNEGA ZNANJA	**pozna**, razume **in uporablja literarnovedne izraze**, navedene v učnem načrtu (UN, str. 57)	fantastična pripoved (6. r., UN, str. 32) realistična pripoved (6. r., UN, str. 32)	znanje razumevanje	rdeče	0,54	0,33
2	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST	**pove, kje se je kaj dogajalo** (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)	dogajalni književni prostor (5. r., UN, str. 31)	razumevanje	rdeče	0,46	0,48
3	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST	**pove, o čem govori umetnostno besedilo** (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje	rumeno	0,75	0,37
4	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST sledenje književnemu dogajanju in njegovo razumevanje	**odgovarja na vprašanja o poteku dogajanja** (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje	rdeče	0,53	0,49
5	2	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST TER ZMOŽNOST TVORJENJA BESEDIL O UB IN OB NJIH doživljanje, razumevanje in vrednotenje književne osebe	**ubesedi svojo domišljijsko predstavo književne osebe** (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje sinteza vrednotenje	nad modrim	0,13	0,45
	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST slovnična, pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost			znanje uporaba			
6	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST loči realni in domišljijski dogajalni prostor in čas ter si ustvari njuno domišljijsko predstavo	**ubesedi svojo predstavo dogajalnega prostora/časa** (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje	nad modrim	0,22	0,37
7	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST TER ZMOŽNOST TVORJENJA BESEDIL O UB IN OB NJIH sledenje književnemu dogajanju in njegovo razumevanje	**odgovori na vprašanja o prebranem besedilu – pove, zakaj se je kaj zgodilo in katere posledice je imelo ravnanje književnih oseb** (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje sinteza vrednotenje	nad modrim	0,12	0,37
	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST slovnična, pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost			znanje uporaba			
8	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST sledenje književnemu dogajanju in njegovo razumevanje	**odgovarja na vprašanja o poteku dogajanja** (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje	rdeče	0,49	0,39

Naloga	Točke	Zmožnost Izpis zmožnosti iz UN	Standard znanja Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da:	Vsebine	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
9	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – POIMENOVALNA	**razloži dano besedno zvezo iz besedila** (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		znanje razumevanje	rdeče	0,61	0,36
10 A	3	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST TER ZMOŽNOST TVORJENJA BESEDIL O UB IN OB NJIH	**svoje ugotovitve o književnih besedilih predstavi ter vrednoti in utemelji svoje mnenje** (4., 5, 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje sinteza vrednotenje	rdeče	0,47	0,62
10 B	2	JEZIKOVNA ZMOŽNOST slovnična, pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost			znanje uporaba	modro	0,23	0,55
11	1	USVOJITEV LITERARNOVEDNEGA ZNANJA	pozna umetnostna besedila obvezno obravnavanih avtorjev in avtoric (4., 5., 6. razred) (UN, str. 57)	Hans Christian Andersen (6. r., UN, str. 32)	znanje	modro	0,45	0,39
SKUPAJ	**18**							

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

I. del preizkusa znanja (naloge ob neumetnostnem besedilu)

Naloge v I. delu so bile ob neumetnostnem besedilu Roberta Winstona *Branje misli* iz knjige z naslovom *Kaj se mota v moji glavi?*, prirejenem za potrebe preizkusa. Naloge so preverjale učenčevo zmožnost enosmernega sporazumevanja, in sicer zmožnost razumevanja prebranega besedila in tvorjenja besedila, jezikovno, tj. poimenovalno, skladenjsko in pravopisno zmožnost, slogovno in metajezikovno zmožnost. Če so vključevale poznavanje določenih jezikoslovnih izrazov, predvidenih po učnem načrtu, so ti v specifikacijski tabeli (gl. zgoraj) posebej navedeni.

Naloge, ki so preverjale **razumevanje prebranega besedila,** učenci običajno uspešno rešujejo, tokrat pa so se izkazale za zahtevnejše (IT nalog je bil od 0,38 do 0,73). Učencem sta bili najzahtevnejši nalogi 1.05 in 1.08. Pri nalogi 1.05 (IT = 0,41; ID = 0,42) so morali odgovoriti, kako z govorico telesa pokažemo, da se strinjamo z govorcem. Slabši rezultat pripisujemo temu, da so odgovarjali iz lastnih izkušenj, ne na podlagi podatkov iz izhodiščnega besedila. Pri nalogi 1.08 (IT = 0,38; ID = 0,46) pa so morali v obliki povedi samostojno napisati odgovor na vprašanje o občutenju bolečine. Nižji uspeh pripisujemo temu, da so bili učenci v svojih odgovorih premalo natančni in da se je pri tej nalogi vrednotila tudi jezikovna pravilnost.

Med učencem zahtevnimi so bile večinoma naloge, ki preverjajo **razumevanje izhodiščnega besedila.** To povezujemo s tem,

- da so bili učenci v svojih odgovorih premalo natančni oziroma niso upoštevali navodil naloge;
- da so odgovarjali na splošno, iz svojih izkušenj, ne na podlagi izhodiščnega besedila;
- da se je pri nekaterih izmed teh nalog vrednotila tudi jezikovna pravilnost.

Vzrok za to, da so se letos za nekoliko zahtevnejše kot običajno izkazale naloge, s katerimi se preverja razumevanje prebranega besedila, je **mogoče tudi to, da imajo šestošolci po dveh letih učenja na daljavo nekoliko slabše razviti tehniko branja in zmožnost branja z razumevanjem.** Zahtevnejše pa so seveda tiste naloge, ki preverjajo razumevanje s sklepanjem, ne le besedno razumevanje (slednje naloge lahko učenci pravilno rešijo, če znajo v besedilu poiskati določeni podatek, ne da bi jim bilo treba o njem sklepati).

Slogovno zmožnost je preverjala naloga 1.01 (IT = 0,54; ID = 0,42), pri kateri so morali učenci napisati, kdo je napisal izhodiščno besedilo in v kateri knjigi je bilo objavljeno. Čeprav naloga ni bila zahtevna, jo je pravilno rešila dobra polovica učencev. Učenci so zamenjevali naslov knjige z naslovom izhodiščnega besedila, poleg tega so morali za pravilno rešitev ime in priimek avtorja ter naslov knjige prepisati pravopisno pravilno.

Naloge, ki so preverjale **jezikovno zmožnost,** so učenci reševali različno uspešno. Najmanj zahtevne so jim bile naloge, ki so preverjale **poimenovalno zmožnost.** Tako so skoraj vsi pravilno rešili nalogo 1.03 izbirnega tipa (IT = 0,95; ID = 0,23), v kateri so morali prepoznati namen sporočevalca. Prav tako so prepoznali sopomenko določene besede (naloga 1.11.a; IT = 0,79; ID = 0,34) in besedo iste besedne družine (naloga 1.11.b; IT = 0,76; ID = 0,28).

Pri nalogah, ki so preverjale **skladenjsko zmožnost,** so imeli učenci težave pri pretvarjanju premega govora v odvisni (naloga 1.10; IT = 0,30; ID = 0,48) in pri združevanju dveh povedi v eno tako, da so izrazili vzrok (naloga 1.15; IT = 0,22; ID = 0,26). Čeprav sta obe nalogi preverjali minimalni standard po učnem načrtu, sta bili za učence med najzahtevnejšimi. Učenci pa so uspešno reševali nalogo 1.13 (IT = 0,75; ID = 0,36), pri kateri so morali v poved vstaviti pravilno obliko samostalnika *človek*, in sicer *(z) ljudmi*.

Izmed nalog, ki so preverjale **metajezikovno zmožnost,** so učenci uspešno reševali nalogi izbirnega tipa, in sicer nalogo 1.12.b (IT = 0,70; ID = 0,24) in nalogo 1.14.a (IT = 0,72; ID = 0,29), v katerih so morali prepoznati oblikovne lastnosti osebnega zaimka oziroma časovno obliko glagolov. Nekoliko zahtevnejša jim je bila naloga 1.12.a (IT = 0,50; ID = 0,35), v kateri so morali prepoznati, na katero besedo/besedno zvezo se nanaša osebni zaimek v izpisani povedi. Le redki učenci pa so pravilno rešili nalogo 1.14.b (IT = 0,04; ID = 0,17), v kateri so morali pojasniti, zakaj so glagoli v izhodiščnem besedilu v sedanjiku. Čeprav so bile kot pravilne rešitve upoštevane zelo splošne utemeljitve (npr. *Vedno je tako.*), je bila naloga za šestošolce prezahtevna, kar kaže tudi delež učencev, ki te naloge sploh niso reševali (20,5 %). Podobno zahtevna je bila v preizkusu leta 2021 naloga, v kateri so morali učenci samostojno odgovoriti, zakaj je v dani povedi uporabljen nedoločnik, ne pa namenilnik.

Zadnja naloga (1.16.A, IT = 0,60; ID = 0,52) je preverjala **zmožnost tvorjenja krajšega zaokroženega besedila.** Učenci so morali napisati krajše zaokroženo besedilo o tem, kaj prikazujeta dva diagrama. Pri tej nalogi se je vrednotila tudi jezikovna pravilnost (1.16.B; IT = 0,36; ID = 0,57), katere vrednost ID kaže, da učenci, ki so uspešneje reševali preizkus, tvorijo besedila z manj jezikovnimi napakami kot tisti učenci, ki so bili manj uspešni.

Na splošno je bil ID vseh nalog ustrezen, le pri dveh je bil nižji od 0,20. Predvidevamo, da so nalogo 1.02 (ID = 0,12) reševali z ugibanjem, naloga 1.14.b (ID = 0,17) pa je bila za šestošolce prezahtevna.

II. del preizkusa znanja (naloge ob umetnostnem besedilu)

V preizkusu za 6. razred je bilo izhodiščno umetnostno besedilo odlomek iz mladinskega romana Dima Zupana *Duh Maksa Zeljarskega*. Naloge so preverjale recepcijsko zmožnost učencev ter zmožnost tvorjenja besedil o umetnostnem besedilu oziroma ob njem in usvojitev literarnovednega znanja. Če so naloge vključevale tudi poznavanje strokovnih izrazov, so ti v specifikacijski tabeli posebej navedeni (gl. zgoraj).

Učenci so najuspešneje rešili nalogo izbirnega tipa 2.03 (IT = 0,75; ID = 0,37), pri kateri so morali prepoznati temo besedila. Najzahtevnejše pa so jim bile naloge 2.05 (IT = 0,13; ID = 0,45), 2.06 (IT = 0,22; ID = 0,37) in 2.07 (IT = 0,12; ID = 0,37). Pri nalogi 2.05 so morali navesti dve značajski lastnosti ene izmed književnih oseb in ju tudi utemeljiti, pri tem pa so del izhodiščnega umetnostnega besedila razumeli preveč dobesedno (npr. pisali so, da *je bila učiteljica plašna, saj se je bala, da bo učenka v svojem spisu naredila veliko pravopisnih napak*). Pri nalogi 2.06 so morali navesti dva prizora iz narave, pa so omenjali samo enega ali dodali še kakšnega, ki ni bil povezan z naravo. Pri nalogi 2.07 so morali sintetizirati spoznanje o dogajanju v odlomku (to je bila naloga najvišje taksonomske ravni). Vse tri omenjene naloge so bile za učence zahtevne – tako z vsebinskega vidika kot tudi z vidika tipa nalog (učenci so morali na vprašanja samostojno odgovoriti v obliki povedi), saj jih velik delež sploh ni reševal (naloge 2.05 ni reševalo 26,4 % učencev, naloge 2.06 20,8 % učencev, naloge 2.07 pa ni reševalo kar 37 % učencev). IT ostalih nalog je bil med 0,45 in 0,61. Med njimi sta tudi nalogi, ki sta preverjali literarnovedno znanje, tj. naloga 2.01 (IT = 0,54; ID = 0,33) in naloga 2.11 (IT = 0,45; ID = 0,39). Pravilno ju je rešila približno polovica učencev. Izstopa še naloga 2.10.B (IT = 0,23; ID = 0,55), pri kateri se je vrednotila jezikovna pravilnost krajšega zaokroženega besedila.

PRILOGA

I. DEL

Branje MISLI

Po mnenju nekaterih znanstvenikov so se veliki možgani pri ljudeh razvili predvsem zato, da bolje razumemo drug drugega. Za uspeh v življenju je dobro tudi to, da znamo razumeti misli drugih ljudi – treba je torej ***brati njihove misli***. Tako med drugim lahko prepoznamo tudi laži.

Laganje staršem sploh ni priporočljivo; poleg tega roditelji laži zlahka prepoznajo in razberejo komaj opazne signale, ki jih nezavedno oddajaš.

1 BRANJE Z OBRAZA

Izrazi na obrazu izdajajo tvoja čustva, čeprav jih poskušaš skriti. Morda se prisiljeno smeješ in se pretvarjaš, da si vesel, toda izdale te bodo oči; te ostajajo hladne in ne kažejo veselosti. Med najbolj resnicoljubnimi deli obraza je čelo – njegova nagubanost kaže, da te nekaj muči, čeprav ne želiš razkriti zaskrbljenosti.

2 SLEDENJE POGLEDOM

Med najlažjimi načini za ugotavljanje misli drugih ljudi je sledenje njihovim pogledom. Pogledi nam nehote uhajajo na stvari, ki si jih želimo. Tako izdajajo naše skrite misli. Če poskušaš skriti svoje misli tako, da namenoma gledaš v tla ali vstran, te tudi to izda.

3 _____

So tvoje mišice sproščene ali napete? Imaš roke prekrižane pred seboj? Z gibi in telesno držo pogosto nehote pošiljamo drugim znake svojega razpoloženja. Ena izmed oblik naše telesne govorice je tudi posnemanje drugih ljudi. Kadar nam je kdo všeč ali z njim soglašamo, začnemo posnemati njegove gibe. Če pa nam ni všeč, bo naša telesna govorica drugačna in v neskladju z njegovo.

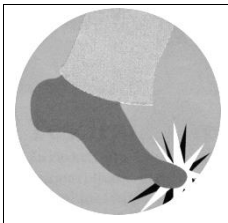
4 ZVEN GOVORA

Zven tvojega glasu lahko pove več kot besede. Glasnost, ton in način dihanja izdajajo tvoja čustva. Raziskave so pokazale, da lahko poslušalci prepoznajo občutke in čustva celo pri tujejezičnih govorcih, čeprav ne razumejo niti besede povedanega.

5 POZNAVANJE SAMEGA SEBE

Najpomembnejše skrivno orožje tvojih staršev je njihovo poznavanje samih sebe. Tudi oni so bili nekoč v tvojih letih in so na enake načine lagali svojim staršem, zato poznajo vse tvoje trike. Ko se jim poskušaš zlagati, se spomnijo, kakšni so bili v tvoji starosti – njihovo poznavanje samih sebe jim olajša prepoznavanje tvojih misli in razkrivanje laži.

Zanimivost

Občutim tvojo bolečino
Če vidiš, da se kdo udari ali poškoduje, se zdrzneš, kot bi tudi sam začutil bolečino. Slikanje možganov je pokazalo, da se pri opazovanju poškodovanca vključijo podobna območja možganov kot ob lastnem doživljanju bolečine.

(Prirejeno po: Robert Winston: *Kaj se mota v moji glavi?*. Murska Sobota: Pomurska založba, 2011. 56–57.)

II. DEL

Dim Zupan

DUH MAKSA ZELJARSKEGA

Prosti spis je zahteval veliko zbranost. Vesna je sedela pred praznim belim listom in mrzlično premišljevala, katero od mnogoterih štorij prababice Amalije ali Malči po domače naj prelije na papir, da se bo uspešno kosala za dobro oceno. Zmagal je Maks Zeljarski oziroma njegov duh. Tako sočno je prababica pripovedovala o njem, da so stavki kar sami skakali na papir. Vesna je morala samo paziti na vejice in pike.

Ko so že vsi v razredu oddali svoje umotvore, je Vesna še škrebljala o duhu, ki je svoje dni blodil po Trnovem[1], o njegovem črno-belem kužatu[2], ki je žalostno obležal na gomili, in takšnih stvareh, da je učiteljica Zorkova postala nestrpna in jo dvakrat opozorila:

»Dajmo, Vesna, končajmo, kaj nisi slišala, da je že zvonilo!«

»Škoda,« je Vesna nejevoljno oddala nalogo, »do Trnovega danes sploh še nisem prišla.«

Zgodba o Maksovem duhu je z drugimi spisi romala najprej v zbornico, potem pa domov k učiteljici Zorkovi, ki je, kakšno naključje, stanovala prav v trnovskih blokih, ki so bili postavljeni na mestu hišk stare Solatne vasi.

Pozno ponoči je še svetila luč v kabinetu učiteljice Zorkove, ko je prebirala, popravljala in ocenjevala proste spise z naslovom »Trnovo nekoč in danes«. Za zadnjega si je prihranila Vesnino zajetno delo. Zanimalo jo je, o čem se je deklica tako razpisala, zraven se je pa bala, da bo kar mrgolelo pravopisnih napak in da bo od popravljanja na listih vse rdeče.

Sredi dela se je nenadoma zavedela, da je nekje prebrala, da blok, v katerem prebivajo z možem in malim sinkom Aljažem, stoji prav na mestu, kjer je nekoč bila Zeljarska ulica. Če je kaj resnice v tem spisu, si je dejala, potem je morala biti hišica Maksa Zeljarskega prav tukaj nekje v bližini.

Zunaj je nenadoma začel zavijati močan veter in skozi odprto okno je prinesel velik platanin list.

Učiteljica Majda Zorko je lovila plapolajoče zavese, da ne bi opletale okoli in prevrnile vaze na mizi, in hitela zapirat okno.

Oddaljeni bliski in gromi so oznanjali, da se bliža nevihta, zato je bila dobro osvetljena ulica pod oknom prazna. Ko je bilo okno zaprto, je Majdi še en bežen pogled ušel na spečo ulico.

Streslo jo je, kot bi jo nekdo priključil na elektriko. Vse dlake ji je postavilo pokonci in zona jo je oblila. Ni mogla verjeti svojim očem, kar je videla.

Spodaj po tlaku je hitro drobil starec, pokrit s širokim klobukom, izpod katerega so v močnem vetru valovili sivi lasje, plapolali pa so tudi krajci njegovega dolgega sivega plašča. Saj to vendar ni mogoče, si je Majda obrisala potno čelo, možakar je na las takšen, kot ga je v svojem spisu opisala učenka Vesna po pripovedovanju svoje prababice. Da bi bilo vse še huje, je nekaj korakov pred možakom okorno stopicljal

---

[1] Trnovo – del Ljubljane, v katerem so bili nekdaj veliki zelenjavni vrtovi

[2] kužatu – kužku

črno-beli kuža in mahal z navzgor zavitim repom, na koncu katerega je bil bel cof.

Pravopisnih napak je bilo res nekaj, ampak zgodba je bila pa napisana tekoče in napeto, da si učiteljica Zorkova ni mogla kaj, da ne bi spisa še enkrat prebrala. In nato še dvakrat.

(Odlomek.)

(Dim Zupan: Duh Maksa Zeljarskega. V: Dragica Haramija (ur.):
Geniji: Antologija sodobne slovenske mladinske kratke proze. Ljubljana: Genija, 2006. 115–116.)

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo *Branje misli*.
Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Kdo je napisal besedilo in v kateri knjigi je bilo objavljeno?

   Avtor besedila: _____

   Naslov knjige: _____

   (1 točka)

2. Čemu predvsem je avtor tvoril besedilo? Obkroži.

   A Da bi bralcu predstavil, kako lažje razumeti druge ljudi.

   B Da bi bralcu predstavil, kako uspešno lagati staršem.

   C Da bi bralcu predstavil, kako delujejo naši možgani.

   Č Da bi bralcu predstavil, kako so se razvili veliki možgani.

   (1 točka)

3. Kaj pomeni, da nekomu beremo misli? Obkroži.

   A Da beremo misli, ki so napisane.

   B Da si mislimo, kaj nekdo bere.

   C Da ugotavljamo, kaj nekdo misli.

   Č Da mislimo, medtem ko beremo.

   (1 točka)

4. Po čem sogovorci prepoznajo naše misli in čustva?
   Napiši tri primere iz besedila.

   _____

   _____

   _____

   (1 točka)

5. Kako z govorico telesa pokažemo, da se strinjamo z govorcem?

_____

(1 točka)

6. Obkroži DA, če je trditev pravilna, ali NE, če ni pravilna.

Kot poslušalci lahko razberemo čustva pri ljudeh, ki govorijo drug jezik kot mi.	DA	NE
Avtor besedila nam svetuje, naj bomo previdni, kadar lažemo staršem.	DA	NE

(1 točka)

7. Del besedila, ki je označen s številko 3, nima naslova. Napiši najustreznejši naslov.

_____

(1 točka)

8. Zakaj se nam zdi, da tudi mi občutimo bolečino, če vidimo, da se je nekdo udaril? Odgovori v obliki povedi.

_____

_____

(2 točki)

9. Preberi besedilo v oblačku.

Kaj bi odgovoril/-a fantu? Upoštevaj odstavek z naslovom *Poznavanje samega sebe* in odgovor napiši v obliki povedi.

_____

_____

(2 točki)

10. Premi govor pretvori v odvisnega.

Deček na sliki se sprašuje: „Zakaj starši vedno prepoznajo mojo laž?”

_____

_____

(2 točki)

11. a) Katera beseda v izpisani povedi ima enak pomen kot podčrtana? Obkroži jo.

Laganje <u>staršem</u> sploh ni priporočljivo; poleg tega roditelji laži zlahka prepoznajo in razberejo komaj opazne signale, ki jih nezavedno oddajaš.

(1 točka)

11. b) Katera beseda v izpisani povedi spada v isto besedno družino kot beseda *laganje*? Prepiši jo.

laganje – _____

(1 točka)

12. Preberi poved.

Izrazi na obrazu izdajajo tvoja čustva, čeprav <u>jih</u> poskušaš skriti ali zatreti.

12. a) Na kaj v povedi se nanaša zaimek *jih*?

Nanaša se na _____.

(1 točka)

12. b) Katera trditev o zaimku *jih* drži? Obkroži.

A Zaimek je v 2. osebi množine.

B Zaimek je v 3. osebi množine.

C Zaimek je v 2. osebi dvojine.

Č Zaimek je v 3. osebi dvojine.

(1 točka)

13. Na črto vstavi pravilno obliko samostalnika *človek*.

Če se z drugimi _____ razumemo, to izražamo tudi s svojo govorico telesa.

(1 točka)

14. a) Ponovno preberi odstavek *Sledenje pogledom*. V kateri časovni obliki so glagoli v njem? Obkroži.

A V sedanjiku.

B V pretekliku.

C V prihodnjiku.

(1 točka)

14. b) Zakaj so glagoli prav v tej časovni obliki?

_____

(1 točka)

15. Preberi povedi.

Starši so na enak način lagali svojim staršem. Poznajo vse tvoje trike.

Združi obe povedi v eno tako, da izraziš vzrok. Novo poved napiši na črto.

_____

_____

(2 točki)

16. Neka študentka je med učenci 3. in 4. razreda opravila raziskavo o nebesednem sporazumevanju.
Oglej si diagrama in reši nalogo.

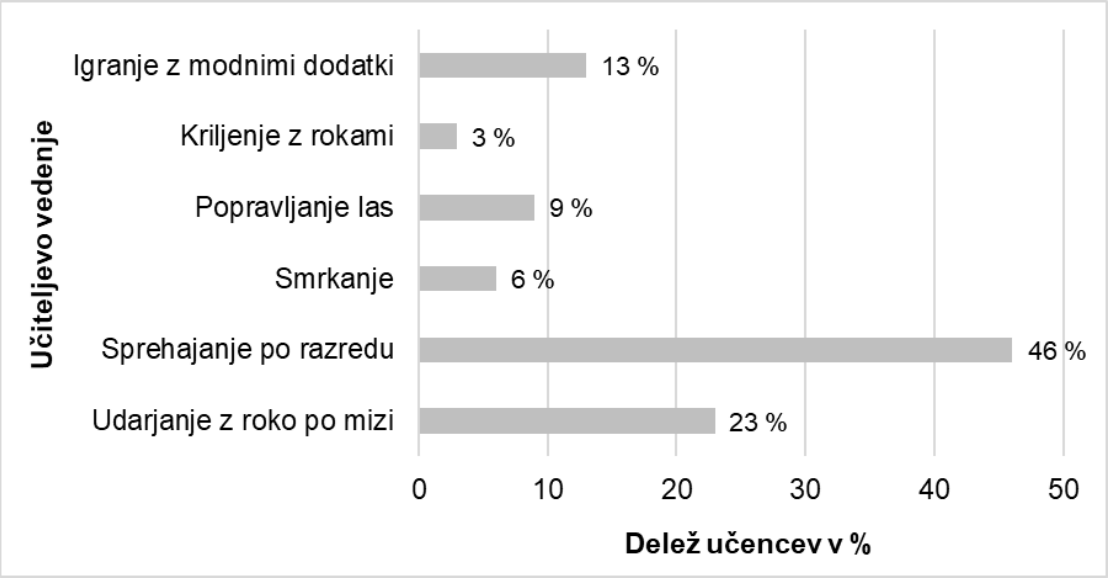

Diagram 1: Učiteljevo vedenje, ki je za učence neprijetno

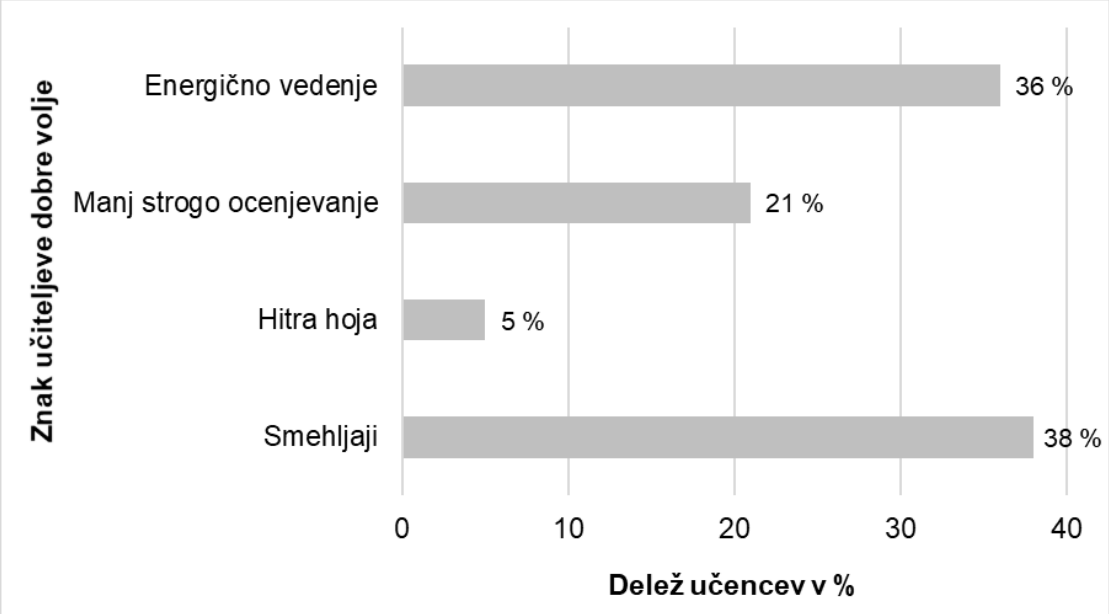

Diagram 2: Znaki učiteljeve dobre volje

Diagrama sta prirejena po: Petra Mauer: *Neverbalna komunikacija kot (ne)kakovostna prvina v pedagoškem procesu: diplomsko delo*. Ljubljana, 2007. 62–63.

Podatke v diagramih predstavi v zaokroženem besedilu. Napiši:

– kaj prikazuje diagram 1 in kaj diagram 2;
– katero učiteljevo vedenje moti največ učencev in katero najmanj;
– kaj najbolj izraža, da je učitelj dobre volje, in kaj najmanj.

A		3
B		2

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo Dima Zupana *Duh Maksa Zeljarskega*.
Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Katere vrste je pripoved? Obkroži.

   A Fantastična.

   B Realistična.

   Utemelji svoj odgovor.

   _____

   (1 točka)

2. Ali se kraj dogajanja v besedilu spremeni? Obkroži.

   DA NE

   Utemelji svoj odgovor.

   _____

   (1 točka)

3. O čem predvsem govori besedilo? Obkroži.

   A O življenju Vesnine prababice.

   B O Vesninem spisu in odzivu učiteljice.

   C O življenju v naselju Trnovo nekoč.

   Č O strahu učiteljice pred nevihto.

   (1 točka)

4. Kako si v besedilu sledijo dogodki? S številkami od 1 do 5 označi njihovo zaporedje.

_____ Učiteljica opazi nočnega sprehajalca.

_____ Vesna za oceno piše prosti spis o Maksu Zeljarskem.

_____ Učiteljica ponovno prebere Vesnin spis.

_____ Učiteljica popravlja spise učencev.

_____ Vesna razmišlja o izbiri zgodbe za spis.

(1 točka)

5. Predstavi dve značajski lastnosti učiteljice Majde Zorko. Utemelji ju s podatkoma iz besedila. Odgovori v obliki povedi.

_____

_____

_____

_____

(3 točke)

6. S katerima prizoroma iz narave pripovedovalec stopnjuje napetost?

_____

_____

(1 točka)

7. Kako Maks Zeljarski povezuje preteklost in sedanjost? Odgovori v obliki povedi.

_____

_____

(2 točki)

8. Preberi poved.

Tako sočno je prababica pripovedovala o njem, da so stavki kar sami skakali na papir.

S svojimi besedami razloži, kaj pomeni podčrtani del povedi.

_____

(1 točka)

9. Kaj pomeni, da je *spodaj po tlaku hitro drobil starec*? Obkroži.

A Starec je med hojo drobil kruh.

B Starec je po tleh stresal drobtine.

C Starec je hodil s kratkimi koraki.

Č Starec je delal dolge korake.

(1 točka)

10. V krajšem zaokroženem besedilu napiši:

– zakaj je bilo pisanje spisa za Vesno obenem zahtevna in enostavna naloga;
– ali je bila učiteljica Zorko zadovoljna z Vesninim spisom in po čem to veš.

A		3
B		2

11. Napiši naslov enega dela Hansa Christiana Andersena.

(1 točka)

4.2.1.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine **v 9. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja so opisani v dokumentu *Struktura in opis preizkusa znanja*.

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

NPZ iz slovenščine za 9. razred je potekal 4. maja 2022. Osnovni statistični podatki so prikazani v spodnji preglednici.

Preglednica 4.2.1.2.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	18.441
Število postavk	37
Možne točke	55
Povprečno število točk	26,98
Povprečno število odstotnih točk	49,06
Standardni odklon odstotnih točk	18,17
Indeks težavnosti	0,49
Indeks zanesljivosti	0,87

Čeprav preizkusi med leti niso povsem primerljivi (npr. različna izhodiščna besedila, naloge preverjajo različne standarde iz učnega načrta za slovenščino in so različnih tipov ter zahtevnostnih ravni). V nadaljevanju navajamo nekaj statističnih podatkov v primerjavi z lanskim letom.

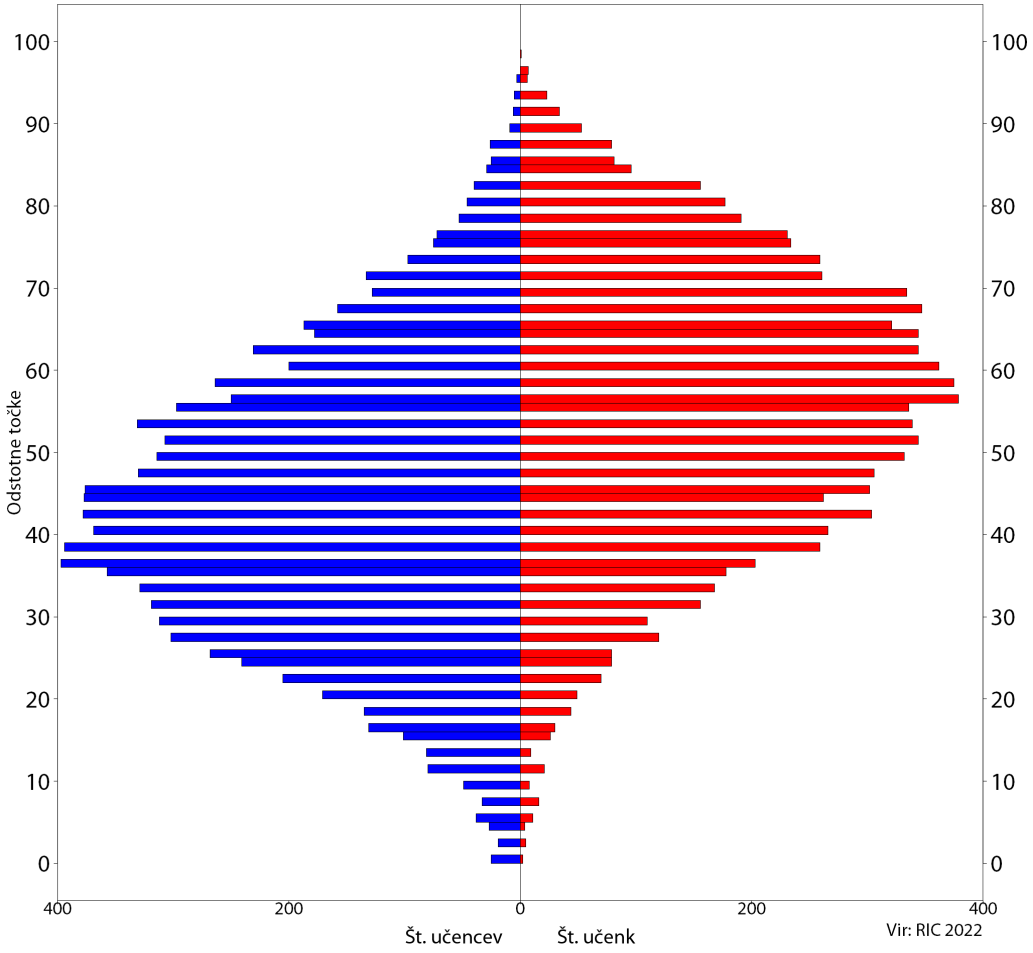
V preizkusu je bilo 32 nalog oziroma 37 postavk in vseh možnih točk 55. Leta 2021 je bilo manj nalog (27), vendar več postavk (41), vseh možnih točk pa 54. Učenci so v povprečju dosegli 26,98 točke oziroma 49,06 odstotne točke (leta 2021 pa 26,50 točke oziroma 49,08 odstotne točke). Dosežek je primerljiv z lanskim in tudi s tistim iz leta 2019[10] (26,66 točke oziroma 48,48 odstotne točke). Noben učenec ni dosegel vseh možnih točk (lani dva), eden jih je dosegel 54.

Preizkus ima visoko stopnjo zanesljivosti (IZ = 0,87), kar je podobno kot pretekla leta in pomeni, da so preizkusi stabilni in konsistentno merijo zmožnosti učencev, vrednost IT (0,49) pa je enaka kot lani.

[10] Leta 2020 se NPZ zaradi epidemije bolezni covid-19 ni izvajal.

Dosežki po spolu in regijah

Slika 4.2.1.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, 9. razred

Primerjava dosežkov po spolu pokaže, da so bile učenke tudi letos uspešnejše kot učenci. Kot pretekla leta je več učenk kot učencev doseglo višje število točk, to je vidno predvsem pri dosežkih od približno 60 odstotnih točk dalje.

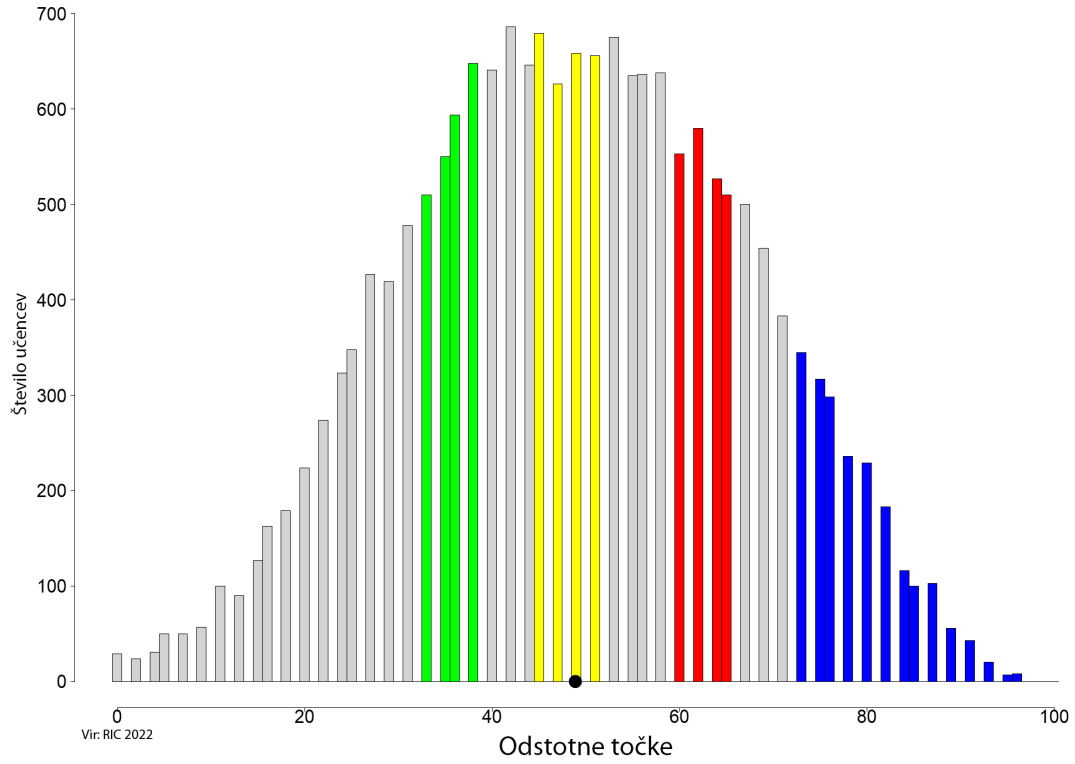
Preglednica 4.2.1.2.2: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, 9. razred

REGIJA	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev	Število šol
Gorenjska regija	51,24	17,47	1901	35
Osrednjeslovenska regija	51,02	18,44	5270	105
Jugovzhodna Slovenija	49,94	18,64	1302	36
Savinjska regija	49,79	17,93	2312	58
Goriška regija	48,27	17,7	1076	28
Primorsko-notranjska regija	48,17	17,77	462	16
Pomurska regija	47,35	18,53	890	38
Podravska regija	46,98	17,96	2590	84
Koroška regija	46,95	17,58	618	21
Posavska regija	46,08	18,09	619	24
Zasavska regija	44,77	16,69	509	13
Obalno-kraška regija	44,77	17,91	892	23

Skupni povprečni dosežek učencev po regijah je bil v osmih regijah pod skupnim povprečjem (49,06 odstotne točke), v štirih pa nad njim. Najnižji povprečni dosežek so dosegli učenci v Obalno-kraški (44,77), Zasavski (44,77) in Posavski regiji (46,08). Nizki dosežki zlasti v Obalno-kraški in Zasavski regiji so bili tudi že leta 2021 in 2019. Najvišji skupni povprečni dosežek pa so dosegli učenci Gorenjske (51,24), Osrednjeslovenske (51,02) in Jugovzhodne regije (49,94). Zlasti učenci Osrednjeslovenske in Gorenjske regije, tako šesto- kot devetošolci, že nekaj let zapored dosegajo najvišji skupni povprečni dosežek. Razlika med povprečnim dosežkom najnižje (Obalno-kraške) in najvišje uvrščene regije (Gorenjske) je 6,47 odstotne točke in je v primerjavi z letom 2021 (7,56) za približno 1 odstotno točko nižja, v primerjavi z razliko pri šestošolcih (4,01) pa nekoliko višja.

Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.2.1.2.2: Porazdelitev točk pri slovenščini, 9. razred

Preizkus iz slovenščine na NPZ je dvodelen: v I. delu so naloge povezane z umetnostnim besedilom, v II. pa z neumetnostnim besedilom. Razmerje v deležu točk obeh delov je enako, kot je razmerje med književnostjo in jezikom pri pouku oziroma kot ga določa učni načrt za slovenščino v osnovni šoli (v nadaljevanju UN), tj. 40 % za književnost in 60 % za jezik.

Izhodiščno umetnostno besedilo v preizkusu iz slovenščine na NPZ 2022 je bil odlomek iz mladinskega romana Cvetke Bevc *Škampi v glavi*. Naloge ob umetnostnem besedilu preverjajo učenčevo zmožnost sprejemanja književnih besedil in tvorjenja besedil o književnih besedilih in ob njih ter učenčevo literarnovedno znanje.

Izhodiščno neumetnostno besedilo je bilo prirejen intervju Jureta Krefta z režiserjem Mitjo Okornom *Leto življenja* (PIL, februar 2021, str. 30–31). Naloge ob neumetnostnem besedilu preverjajo učenčevo zmožnost enosmernega sporazumevanja ter jezikovno, metajezikovno in slogovno zmožnost.

V nadaljevanju so predstavljene naloge po t. i. barvnih območjih. Uspešnost reševanja pomeni, da je nalogo pravilno rešilo vsaj 65 % učencev z dosežki v danem območju. To v splošnem pomeni, da so učenci z višjimi dosežki uspešno reševali tudi naloge iz nižjih območij.

ZELENO OBMOČJE

Zeleno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov* (glede na druge dosežke). V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 20 % in nižji od 70 % preostalih dosežkov.

V **I. delu** preizkusa je v zelenem območju ena naloga:

– V nalogi 8 so morali učenci dokazati svojo recepcijsko zmožnost tako, da so med ponujenimi odgovori prepoznali, kaj pomeni podčrtani del besedila.

Naloga zelenega območja je preverjala zmožnost druge taksonomske stopnje (razumevanje), po UN pa minimalni standard.

V **II. delu** preizkusa je v zelenem območju sedem nalog:

– Naloga 2 je preverjala metajezikovno zmožnost. Učenci so morali z določanjem vrste izhodiščnega neumetnostnega besedila pokazati razumevanje jezikoslovnih izrazov *praktičnosporazumevalno, uradovalno, strokovno* in *publicistično besedilo*.
– Naloga 4 je preverjala zmožnost razumevanja besedila. Učenci so med ponujenimi podtemami morali označiti, o katerih dveh podtemah sta se pogovarjali osebi v intervjuju.
– Naloga 6 je preverjala zmožnost razumevanja besedila. Učenci so morali povzeti bistvene podatke oziroma iz besedila razbrati dogodek, ki je najbolj vplival na poklicno odločitev Mitje Okorna.
– Naloga 7 je preverjala zmožnost razumevanja besedila. Učenci so morali povzeti bistvene podatke tako, da so v zaokroženem besedilu navedli tri nasvete, ki jih je Mitja Okorn namenil mladim.
– Naloga 8 je preverjala zmožnost razumevanja besedila. Učenci so morali povzeti bistvene podatke tako, da so navedli vzrok, zakaj Mitji Okornu ni bilo težko posneti filma o najstnikih.
– Naloga 11 je preverjala metajezikovno zmožnost. Učenci so morali prepoznati, ali je beseda *poštekali* knjižna, narečna ali slengovska.
– Naloga 15 a je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost. Učenci so morali tvoriti pomensko in oblikovno ustrezno vprašalno poved, ki se je navezovala na podčrtani del zložene povedi (časovni odvisnik).

Naloge zelenega območja so povečini preverjale zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje (znanje, razumevanje in uporaba) ter pri eni nalogi tudi tretje taksonomske stopnje (sinteza), po UN pa minimalne standarde.

RUMENO OBMOČJE

Rumeno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *med polovicama dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 45 % in hkrati nižji od 45 % preostalih dosežkov.

V **I. delu** preizkusa so v rumenem območju štiri naloge:

– V nalogi 1 so morali učenci dokazati svojo recepcijsko zmožnost tako, da so s sklicevanjem na besedilo utemeljili, da je besedilo namenjeno mladim.
– V nalogi 2 so morali dokazati svojo recepcijsko zmožnost tako, da so prepoznali kraj in čas dogajanja v odlomku.
– V nalogi 3 so morali učenci dokazati svoje literarnovedno znanje tako, da so prepoznali prvoosebnega pripovedovalca in so svoj odgovor tudi utemeljili.
– V nalogi 7 so morali učenci dokazati svoje razumevanje dogajanja tako, da so razložili pomen izpisane besedne zveze.

Naloge rumenega območja so preverjale zmožnosti vseh taksonomskih stopenj (znanje, razumevanje in sinteza), po UN pa minimalne standarde.

V **II. delu** preizkusa so v rumenem območju tri naloge:

- Naloga 1 je preverjala slogovno zmožnost. Učenci so morali odgovoriti, kdo je v intervjuju spraševal in kdo odgovarjal.
- Naloga 10 je preverjala slogovno zmožnost. Učenci so morali podčrtano besedno zvezo v dani povedi zamenjati s slogovno nezaznamovano.
- Naloga 13 je preverjala metajezikovno zmožnost. Učenci so morali besedam v izpisani povedi iz besedila določiti besedno vrsto: prislov, zaimek, predlog, veznik, medmet.

Dve nalogi rumenega območja sta preverjali zmožnost prve taksonomske stopnje (znanje), ena naloga pa druge taksonomske stopnje (uporaba). Naloge rumenega območja so preverjale minimalne standarde po UN.

RDEČE OBMOČJE

Rdeče območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 70 % in nižji od 20 % preostalih dosežkov.

V **I. delu** preizkusa je v rdečem območju ena naloga, in sicer delno:

- Naloga 12 A je preverjala recepcijsko zmožnost in zmožnost tvorjenja krajšega, zaokroženega besedila. Učenci so morali predstaviti ravnanje glavne književne osebe, njeno razmišljanje ter presoditi in utemeljiti njeno doživljanje.

Naloga rdečega območja je preverjala zmožnost različnih taksonomskih stopenj (razumevanje, uporaba, analiza in sinteza) ter minimalne in temeljne standarde po UN.

V **II. delu** preizkusa sta v rdečem območju dve nalogi:

- Naloga 5 je preverjala razumevanje izhodiščnega besedila. Učenci so morali napisati dve lastnosti Mitje Okorna in ju ponazoriti s primeroma iz besedila. Upoštevati so morali intervjuvančev prvi odgovor v izhodiščnem besedilu. Pri tej nalogi se je vrednotila tudi jezikovna pravilnost odgovora.
- Naloga 19 je preverjala zmožnost tvorjenja besedila. Učenci so morali napisati elektronski dopis, in sicer prošnjo Mitji Okornu, da bi prišel na njihovo šolo na obisk.

Naloge rdečega območja so preverjale predvsem zmožnost druge taksonomske stopnje (razumevanje in uporaba), ena naloga pa zmožnost tretje taksonomske stopnje (sinteza). Naloge rdečega območja so preverjale minimalne standarde po UN.

MODRO OBMOČJE

Modro območje označuje učence, katerih skupni dosežki so v *zgornji desetini dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev z najvišjimi dosežki; njihovi dosežki so višji od 90 % dosežkov.

V **I. delu** preizkusa je v modrem območju osem nalog, in sicer sedem v celoti in ena delno:

- V nalogi 4 so morali učenci dokazati svojo recepcijsko zmožnost tako, da so določili temo izhodiščnega besedila. Naloga je bila izbirnega tipa.
- Naloga 5 je preverjala recepcijsko in jezikovno zmožnost. Učenci so morali v obliki povedi napisati, kakšen je odnos dveh stranskih književnih oseb (Gaje in Tise) do tega, kar se je zgodilo glavni književni osebi (Lari).
- Naloga 6 je prav tako preverjala recepcijsko in jezikovno zmožnost. Pri tej nalogi so morali učenci primerjati odziv stranskih književnih oseb (Pigsa in Damirja) na Larino nesrečo. Svoj odgovor so morali napisati v obliki povedi.
- Naloga 9 je preverjala recepcijsko zmožnost. Učenci so morali pojasniti, kaj pomeni izpisana poved iz izhodiščnega besedila.

– Naloga 10 je preverjala recepcijsko zmožnost in zmožnost tvorjenja krajšega, zaokroženega besedila. Učenci so morali napisati dve lastnosti književne osebe in ju utemeljiti na podlagi izhodiščnega besedila. Pri nalogi se je vrednotila tudi jezikovna pravilnost tvorjenega besedila.
– Naloga 11 je preverjala recepcijsko zmožnost. Učenci so morali navesti dve s šolo povezani težavi, ki ju omenja Gaja.
– Naloga 12 B je preverjala jezikovno pravilnost tvorjenega besedila.
– Naloga 13 je preverjala literarnovedno znanje, in sicer so morali učenci navesti ime literarnega obdobja, ki mu pripada pisateljica Cvetka Bevc.

Naloge modrega območja so preverjale zmožnost prve, druge in tretje taksonomske stopnje (znanje, razumevanje, uporaba, analiza, sinteza in vrednotenje), po UN pa minimalne in temeljne standarde.

V **II. delu** preizkusa je v modrem območju sedem nalog, in sicer štiri v celoti in tri delno:

– Naloga 3 je preverjala razumevanje izhodiščnega besedila. Učenci so morali utemeljiti, zakaj je avtor intervjuja v uvodnem odstavku uporabil glagole v prvi osebi množine.
– Naloga 9 je preverjala zmožnost tvorjenja smiselnega besedila, v katerem so morali učenci zapisati tri razloge, zakaj bi si ogledali film oziroma zakaj ne, ter pri tem upoštevati podatke iz izhodiščnega besedila.
– Naloga 12 b je preverjala metajezikovno zmožnost. Učenci so morali podčrtani glagol postaviti v nedoločnik.
– Naloga 14 je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost. Učenci so morali dopolniti povedi z oblikovno ustreznimi besedami/besednimi zvezami.
– Naloga 15 b je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost. Učenci so morali podredno zloženo poved s časovnim odvisnikom strniti v enostavčno.
– Naloga 17 je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost. Učenci so morali premi govor pretvoriti v odvisnega.
– Naloga 19 B je preverjala zmožnost tvorjenja elektronskega dopisa (prošnja Mitji Okornu za obisk na šoli), pri čemer so učenci morali vključiti razlog obiska, povezan z izhodiščnim besedilom.
– Naloga 19 C je preverjala jezikovno pravilnost ter slogovno ustreznost tvorjenega dopisa. Vrednotena je bila le, če je učenec pri postavkah A in/ali B dobil najmanj tri točke.

Naloge modrega območja so preverjale zmožnost prve, druge in tretje taksonomske stopnje (znanje, razumevanje, uporaba, sinteza in vrednotenje), po UN pa minimalne standarde, le naloga 15 b je preverjala temeljni standard.

NAD MODRIM OBMOČJEM

Nalog, ki so v območju nad modrim, v 65 % primerov ne rešijo niti učenci z najvišjimi skupnimi dosežki.

V **I. delu** preizkusa ni nobene naloge v območju nad modrim.

V **II. delu** preizkusa so v območju nad modrim tri naloge, in sicer dve v celoti in ena delno:

– Naloga 12 a je preverjala metajezikovno zmožnost. Učenci so morali podčrtanemu glagolu v izpisani povedi iz besedila določiti naklon (velelnik).
– Naloga 16 je preverjala jezikovno, in sicer skladenjsko zmožnost. Učenci so morali iz danih skladenjskih podstav tvoriti tvorjenki.
– Naloga 18 je preverjala jezikovno, in sicer pravopisno zmožnost. Učenci so morali utemeljiti rabo male začetnice pri vrstnem pridevniku (*hollywoodski*) in velike začetnice pri zemljepisnem nenaselbinskem lastnem imenu (*Hollywood*).

Naloge območja nad modrim so preverjale zmožnost prve in druge taksonomske stopnje (znanje, razumevanje in uporaba), po UN pa minimalne standarde.

Sklep

V I. delu preizkusa, tj. ob **umetnostnem besedilu**, je v zelenem območju samo ena naloga (8). Ta je izbirnega tipa; učenci so morali obkrožiti, kaj pomeni podčrtani del izpisane povedi.

V rumenem območju so štiri naloge in nobena ni povezana neposredno z doživljanjem in vrednotenjem prebranega besedila, ampak bolj z literarnovednim oziroma literarnoteoretičnim znanjem, tj. učenci so morali utemeljiti, po čem vedo, da je besedilo namenjeno mladim (1), prepoznati kraj in čas dogajanja (2) ter prvoosebnega pripovedovalca (3). V eni nalogi pa so morali razložiti pomen izpisane besedne zveze (7).

Največ nalog iz I. dela preizkusa je v modrem območju, med njimi naloga, v kateri so morali učenci določiti temo prebranega besedila (4). Čeprav je bila naloga izbirnega tipa, je bila za učence zahtevna. Pri treh nalogah v celoti in eni delno se je vrednotila tudi jezikovna pravilnost odgovora, zato so se verjetno te izkazale za zahtevnejše. V modrem območju je tudi naloga, ki je preverjala literarnovedno znanje, in sicer so morali učenci navesti ime literarnega obdobja (13). Čeprav gre za nalogo najnižje taksonomske stopnje, so jo pravilno rešili učenci z višjimi dosežki.

V območju nad modrim ni nobene naloge iz I. dela preizkusa.

V II. delu preizkusa, tj. ob **neumetnostnem besedilu**, je sedem nalog, ki so jih uspešno rešili tudi učenci z nižjimi dosežki. Štiri naloge so preverjale razumevanje besedila. Učenci so zelo uspešno prepoznali bistvene podatke iz besedila in jih samostojno ubesedili v skladu z navodilom, zastavlja pa se vprašanje, ali bi bili tako uspešni pri reševanju teh nalog (6, 7 in 8) tudi, če bi se vrednotila jezikovna pravilnost odgovorov. Dve nalogi sta preverjali metajezikovno zmožnost (2, 11), ena pa jezikovno, in sicer skladenjsko (15 a). Tovrstne naloge so za učence običajno zahtevnejše, tokrat pa so jih uspešno rešili tudi učenci z nižjimi dosežki, verjetno zato, ker večina prepozna publicistično besedilo in ker se znajo vprašati po časovnem odvisniku (v NPZ 2021 se je izkazalo, da učenci težje prepoznajo namerni odvisnik), prav tako so pravilno prepoznali slengizem.

Med nalogami v rumenem območju, ki so jih uspešno reševali tudi učenci z nekoliko slabšimi dosežki, sta dve preverjali slogovno zmožnost, ena pa metajezikovno (13). V slednji so morali učenci izpisane besede povezati z besednimi vrstami. Čeprav imajo učenci z določanjem besednih vrst pri pouku običajno težave, ta naloga ni bila zahtevna, mogoče tudi zato, ker je bila ovrednotena z dvema točkama in so učenci prejeli eno točko, če niso imeli vsega pravilno rešenega.

Tako kot v I. delu preizkusa je tudi ob neumetnostnem besedilu največ nalog v modrem območju. Ne preseneča, da so med njimi tri naloge (14, 15 b, 17), ki so preverjale skladenjsko zmožnost (dopolnjevanje povedi s samostalniki oziroma pridevniki v ustrezni obliki, strnjevanje povedi in pretvorba premega govora v odvisnega). Pretvarjanje zloženih povedi v enostavčne in obratno učencem pri pouku povzroča težave, nekoliko manj težav pa imajo učenci s pretvarjanjem premega govora v odvisnega, vendar dosežek pri tem preizkusu tega ni potrdil. Morda je na slabši rezultat pri 17. nalogi vplival čas obravnave, saj je to snov 6. razreda. Naloga 12 b je preverjala metajezikovno zmožnost (pretvorba velelnika v nedoločnik). Verjetno ni bila težava v tem, da učenci ne bi vedeli, kaj je nedoločnik (ta jezikoslovni izraz se obravnava že v 6. razredu), ampak je bilo zahtevno to, da so morali tvoriti nedoločnik iz velelniške oblike glagola. Med nalogami v modrem območju je tudi tvorjenje e-dopisa (naloga 19 B). Predvidevamo, da je bilo to za učence zahtevnejše, ker je bila taka naloga prvič v preizkusu za NPZ.

V območju nad modrim so tri naloge, ki so preverjale metajezikovno in jezikovno zmožnost. Te naloge so povzročale težave tudi tistim učencem, ki so sicer imeli visoke dosežke. Učencem je bila zahtevna naloga 12 a, v kateri so morali določiti naklon glagola (velelnik). Nalogo 16, pri kateri so morali iz dveh skladenjskih podstav tvoriti dve tvorjenki (samostalnik in pridevnik), bi verjetno uspešneje reševali, če bi bili natančnejši. Predvidevamo, da so po vzoru prve skladenjske podstave, iz katere je nastal samostalnik, tvorili tudi drugo tvorjenko, čeprav bi morali napisati pridevnik. Pri nalogi 18 pa so morali izkazati tudi svojo metajezikovno zmožnost. Rezultati pri tej nalogi so slabši, ker smo pričakovali natančno utemeljitev rabe male začetnice pri vrstnem pridevniku in velike začetnice pri lastnem zemljepisnem nenaselbinskem imenu.

Na podlagi rezultatov menimo, da je treba pri pouku poudarjati smiselnost tvorjenja jezikovno pravilnih povedi in besedil (tudi pri drugih predmetih, ne le pri slovenščini) in učence pri samostojnem tvorjenju in preverjanju zapisanih besedil navajati na rabo jezikovnih priročnikov, npr. na Franu. Prav tako svetujemo, da naj učitelji spodbujajo učence k natančnemu branju navodil, k natančnemu odgovarjanju, ki naj zajema vse potrebne podatke, in k povezovanju oziroma utemeljevanju mnenja s podatki ali primeri iz izhodiščnega besedila. Učenci naj pri pouku tvorijo tudi več raznih besedil v e-obliki, učitelji pa naj jim dajejo o vseh opravljenih obveznostih kakovostno povratno informacijo.

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.2.1.2.3: Specifikacijska tabela, slovenščina, 9. razred

I. del, umetnostno besedilo: Cvetka Bevc: *Škampi v glavi* (str. 29–30).

Naloga	Točke	Zmožnost Izpis zmožnosti iz UN	Standard znanja Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da:	Strokovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
1	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST	**sintetizira spoznanja o besedilu in se sklicuje na besedilo** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 60)		sinteza	rumeno	0,64	0,36
2	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST razumevanje in vrednotenje dogajalnega prostora in časa	**ubesedi svojo predstavo dogajalnega prostora in časa** (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)	dogajalni/književni prostor, dogajalni/književni čas (5. r., str. 31)	razumevanje	rumeno	0,70	0,30
3	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST loči avtorja od pripovedovalca	prepozna in poimenuje **vsevednega** (7., 8. 9. r.) in **prvoosebnega pripovedovalca** (9. r.) (UN, str. 61)	vsevedni pripovedovalec (7. r., str. 46) prvoosebni pripovedovalec (9. r., str. 46)	znanje	rumeno	0,65	0,36
4	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST razumevanje dogajanja, motivov, teme/sporočila in snovnega izhodišča književnega besedila	povzame **temo književnega besedila** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 61)		razumevanje	modro	0,52	0,14
5	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST TER ZMOŽNOST TVORJENJA BESEDIL O UB IN OB NJIH doživljanje, razumevanje in vrednotenje književne osebe	**poišče nekaj glavnih motivov za ravnanje književnih oseb** (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje	modro	0,46	0,39
	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST slovnična, pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost			znanje uporaba			
6	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST TER ZMOŽNOST TVORJENJA BESEDIL O UB IN OB NJIH doživljanje, razumevanje in vrednotenje književne osebe	**poišče nekaj glavnih motivov za ravnanje književnih oseb** (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje	modro	0,51	0,37
	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST slovnična, pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost			znanje uporaba			
7	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST razumevanje dogajanja, motivov, teme/sporočila in snovnega izhodišča književnega besedila	**izrazi svoje doživljanje, razumevanje** in vrednotenje **posameznih prvin besedila** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 60)		razumevanje	rumeno	0,71	0,30
8	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST razumevanje dogajanja, motivov, teme/sporočila in snovnega izhodišča književnega besedila	**izrazi svoje doživljanje, razumevanje** in vrednotenje **posameznih prvin besedila** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 60)		razumevanje	zeleno	0,78	0,26
9	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST razumevanje dogajanja, motivov, teme/sporočila in snovnega izhodišča književnega besedila	**izrazi svoje doživljanje, razumevanje** in vrednotenje **posameznih prvin besedila** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 60)		razumevanje	modro	0,45	0,30
Naloga	**Točke**	**Zmožnost**	**Standard znanja**	**Strokovni izrazi**		**Območje**	**IT**	**ID**

		Izpis zmožnosti iz UN	Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da:		Taksonomska stopnja			
10	2	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST TER ZMOŽNOST TVORJENJA BESEDIL O UB IN OB NJIH doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe	**poišče nekaj glavnih motivov za ravnanje književnih oseb** (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje analiza sinteza	modro	0,39	0,53
	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST slovnična, pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost			znanje uporaba			
11	1	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST razumevanje dogajanja, motivov, teme/sporočila in snovnega izhodišča književnega besedila	**izrazi svoje doživljanje, razumevanje** in vrednotenje **posameznih prvin besedila** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 60)		razumevanje	modro	0,39	0,34
12 A	4	RECEPCIJSKA ZMOŽNOST TER ZMOŽNOST TVORJENJA BESEDIL O UB IN OB NJIH doživljanje, razumevanje in vrednotenje književne osebe	**v sprejetem UB loči glavno književno osebo in stransko**, **opiše izbrano osebo**, predstavi njeno govorico, njen značaj in njeno ravnanje ter je do nje kritičen, **predstavi njen družbeni položaj**, njene duševne lastnosti, motive za njeno ravnanje in perspektivo (7., 8., 9. r.) (UN, str. 61)		razumevanje vrednotenje sinteza	rdeče	0,51	0,52
12 B	2	JEZIKOVNA ZMOŽNOST slovnična, pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost			znanje uporaba	modro	0,33	0,50
13	1	USVOJITEV LITERARNOVEDNEGA ZNANJA	**pozna**, razume **in uporablja literarnovedne izraze** (8., 9. r.) (UN, str. 63)	sodobna književnost (9. r., str. 46)	znanje	modro	0,29	0,37
SKUPAJ	**22**							

II. del, neumetnostno besedilo: Jure Kreft, *Leto življenja* (Prirejeno po: PIL, februar 2021, str. 30–31.)

Naloga	Točke	Zmožnost Izpis zmožnosti iz UN	Standard znanja Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da:	Jezikoslovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
1	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – slogovna	**določi okoliščine nastanka sprejetega besedila** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 59)		znanje	rumeno	0,64	0,31
2	1	METAJEZIKOVNA ZMOŽNOST	**razume in uporablja jezikoslovne izraze, navedene v učnem načrtu** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 59)	praktičnosporazumevalno besedilo uradovalno besedilo strokovno besedilo publicistično besedilo (9. r., str. 39)	znanje uporaba	zeleno	0,72	0,19
3	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	**določi sporočevalčev namen** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)		razumevanje	modro	0,44	0,34
4	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	**povzame podteme** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)		razumevanje	zeleno	0,79	0,32
5	2	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	**povzame bistvene podatke in logična razmerja med njimi** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)		razumevanje sinteza	rdeče	0,51	0,45
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	**slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost**		znanje uporaba			
6	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	**povzame bistvene podatke** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)		razumevanje	zeleno	0,78	0,33
7	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	**povzame bistvene podatke** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)		razumevanje	zeleno	0,80	0,38
8	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	**povzame bistvene podatke** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)		razumevanje sinteza	zeleno	0,76	0,34
9	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – TVORJENJE BESEDILA	**tvori ustrezno, smiselno in razumljivo besedilo** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 58) **povzame bistvene podatke** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)		razumevanje vrednotenje	modro	0,27	0,46
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	**slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost**		znanje uporaba			

Naloga	Točke	Zmožnost	Standard znanja	Jezikoslovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
		Izpis zmožnosti iz UN	Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da:					
10	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – slogovna zmožnost	**slogovno zaznamovane besedne zveze zamenja z nezaznamovanimi**	slogovno zaznamovana beseda slogovno nezaznamovana beseda (8. r., str. 39)	uporaba	rumeno	0,73	0,34
11	1	METAJEZIKOVNA ZMOŽNOST	**razume in uporablja jezikoslovne izraze, navedene v učnem načrtu** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 59)	knjižni zborni jezik (7. r., str. 38) narečje (7. r., str. 38) sleng (8. r., str. 39)	znanje uporaba	zeleno	0,88	0,31
12 a	1	METAJEZIKOVNA ZMOŽNOST	**danim besedam iz besedila določi oblikovne lastnosti; pri tem uporablja jezikoslovne izraze, navedene v učnem načrtu** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 60)	velelni naklon oz. velelnik (7. r., str. 39)	znanje uporaba	nad modrim	0,22	0,34
12 b	1	METAJEZIKOVNA ZMOŽNOST	**razume in uporablja jezikoslovne izraze, navedene v učnem načrtu** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 59)	nedoločnik (6. r., str. 25)	znanje uporaba	modro	0,44	0,45
13	2	METAJEZIKOVNA ZMOŽNOST	**dane besede iz besedila uvrsti v besedne vrste skladno z opredelitvijo v učnem načrtu** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 60)	prislov (6. r., str. 25) zaimek, predlog (7. r., str. 38) veznik (8. r., str. 39) medmet (9. r., str. 39)	znanje	rumeno	0,59	0,45
14	2	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – skladenjska	**dopolni poved z oblikovno ustreznimi deli** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 58)		uporaba	modro	0,46	0,31
15 a	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – skladenjska	**vpraša po danih delih povedi ter tvori pomensko in oblikovno ustrezne vprašalne povedi** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 58)		znanje uporaba	zeleno	0,77	0,38
15 b	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – skladenjska	strne podredno zložene dvostavčne povedi v skladenjsko pravilne enostavčne povedi (8., 9. r.) (UN, str. 58)		uporaba	modro	0,28	0,45
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	**slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost**		znanje uporaba			
16	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – skladenjska	**iz danih skladenjskih podstav tvori tvorjenke** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 58)		uporaba	nad modrim	0,13	0,29
17	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – skladenjska	**pretvori premi govor v odvisnega** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 58)	premi govori odvisni govor (6. r., str. 25)	uporaba	modro	0,40	0,53
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	**slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost**		znanje uporaba			

Naloga	Točke	Zmožnost	Standard znanja	Jezikoslovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
		Izpis zmožnosti iz UN	Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da:					
18	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – pravopisna	**pravilno piše vrstne pridevnike, izpeljane iz zemljepisnih lastnih imen** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 59) **pravilno piše eno- in večbesedna zemljepisna lastna imena** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 59)		znanje uporaba	nad modrim	0,09	0,17
19 A	1	ZMOŽNOST DVOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – TVORJENJE BESEDILA	**piše tiste vrste dopisov, ki so navedene v tem UN, ter pri tem uresničuje značilno zgradbo in slog dane vrste dopisa in temeljna načela uspešnega dopisovanja** (7., 8., 9. r.) (UN, str. 57)	elektronski dopis (prošnja) za uradno osebo (7., 8., 9. r., str. 38)	znanje uporaba	rdeče	0,50	0,30
19 B	3				sinteza	modro	0,47	0,50
19 C	2	JEZIKOVNA ZMOŽNOST	**slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost**		znanje uporaba	modro	0,22	0,49
SKUPAJ	**33**							

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Iz specifikacijske tabele je pri posamezni nalogi razvidno, katero zmožnost oziroma kateri standard znanja preverja, na katero taksonomsko stopnjo spada in kako uspešno je bila reševana.

I. del preizkusa znanja (naloge ob umetnostnem besedilu)

V preizkusu za 9. razred je bilo izhodiščno umetnostno besedilo odlomek iz mladinskega romana Cvetke Bevc *Škampi v glavi*. Naloge so preverjale recepcijsko zmožnost učencev ter zmožnost tvorjenja besedil o umetnostnem besedilu oziroma ob njem in usvojitev literarnovednega znanja. Če so naloge vključevale tudi poznavanje strokovnih izrazov, so ti v specifikacijski tabeli posebej navedeni (gl. zgoraj).

Večina nalog je preverjala **recepcijsko zmožnost** učencev. IT teh nalog je bil 0,39–0,78. Učencem je bila zahtevna naloga 1.11 (IT = 0,39; ID = 0,34), pri kateri so morali napisati dve težavi, povezani s šolo, ki ju omenja ena izmed književnih oseb. Najuspešneje so reševali naloge 1.02 (IT = 0,70; ID = 0,30), 1.07 (IT = 0,71; ID = 0,30) in 1.08 (IT = 0,78; ID = 0,26). Pri nalogi 1.02 so morali določiti kraj in čas dogajanja, pri nalogah 1.07 in 1.08 pa odgovoriti, kaj pomenita izpisana dela, s tem da so morali pri nalogi 1.07 to napisati s svojimi besedami, naloga 1.08 pa je bila izbirnega tipa. ID vseh nalog je bil ustrezen, nizek je bil le pri nalogi 1.04 (IT = 0,52; ID = 0,14), ki je bila izbirnega tipa, učenci pa so morali prepoznati temo odlomka.

V preizkusu sta bili dve nalogi, ki sta preverjali **zmožnost tvorjenja besedil o umetnostnem besedilu oziroma ob njem.** V nalogi 1.10 (IT = 0,39; ID = 0,53) so morali učenci predstaviti učiteljico matematike z navedbo dveh njenih lastnosti in ju utemeljiti z ravnanjem osebe v odlomku. Pri nalogi se je vrednotila tudi jezikovna pravilnost. V nalogi 1.12 (IT = 0,45; ID = 0,54) so morali napisati krajše besedilo o glavni književni osebi. Tudi pri tej se je vrednotila jezikovna pravilnost (IT = 0,33). Obe nalogi sta dobro ločevali med uspešnimi in manj uspešnimi učenci.

Usvojeno literarnovedno znanje je preverjala naloga 1.13 (IT = 0,29; ID = 0,37) in ta je bila med nalogami ob umetnostnem besedilu učencem tudi najzahtevnejša. Učenci so morali napisati, kateremu literarnemu obdobju pripada avtorica izhodiščnega umetnostnega besedila. Tovrstne naloge so tudi sicer slabše reševane, čeprav so najnižje taksonomske ravni in z njimi preverjamo znanje.

II. del preizkusa znanja (naloge ob neumetnostnem besedilu)

Naloge v II. delu so bile ob neumetnostnem besedilu, intervjuju Jureta Krefta z režiserjem Mitjo Okornom z naslovom *Leto življenja*, ki je bil objavljen v reviji *PIL* in prirejen za potrebe preizkusa. Naloge so preverjale zmožnost enosmernega sporazumevanja, in sicer razumevanja prebranega besedila in tvorjenja besedila, jezikovno, tj. poimenovalno, skladenjsko in pravopisno zmožnost, slogovno in metajezikovno zmožnost. Če so vključevale poznavanje določenih jezikoslovnih izrazov, predvidenih po učnem načrtu, so ti v specifikacijski tabeli (gl. zgoraj) posebej navedeni.

Zmožnost razumevanja prebranega besedila je preverjalo sedem nalog. IT teh nalog je bil 0,27–0,80. Izmed njih sta bili učencem najzahtevnejši nalogi 2.03 (IT = 0,44; ID = 0,34) in 2.09 (IT = 0,27; ID = 0,46). Pri nalogi 2.03 so morali učenci pojasniti, zakaj je avtor v določenem delu izhodiščnega besedila uporabil prvo osebo množine. Pri nalogi 2.09 pa so morali navesti tri razloge, povezane s podatki iz izhodiščnega besedila, zakaj bi si oseba ogledala film oziroma si ga ne bi. Nizka uspešnost pravilnega reševanja te naloge je povezana predvsem s tem, da učenci niso navajali odgovorov, povezanih z izhodiščnim besedilom, ampak so navajali svoje razloge, poleg tega se je vrednotila tudi jezikovna pravilnost odgovora. Ostale naloge, povezane z razumevanjem besedila, učencem niso bile zahtevne.

Jezikovno, in sicer **skladenjsko zmožnost,** je preverjalo pet nalog. Učenci so jih reševali različno uspešno. Najuspešneje so reševali nalogo 2.15.a (IT = 0,77; ID = 0,38), pri kateri so se morali vprašati po obkroženem časovnem odvisniku. Najzahtevnejši sta jim bili nalogi 2.15.b (IT = 0,28; ID = 0,45) in 2.16 (IT = 0,13; ID = 0,29), ki pa sta dobro ločevali med uspešnejšimi in manj uspešnimi učenci. Pri nalogi 2.15.b so morali učenci dvostavčno poved s časovnim odvisnikom strniti v enostavčno, pri nalogi 2.16 pa iz dveh skladenjskih podstav tvoriti dve tvorjenki (samostalnik in pridevnik). Menimo, da bi to nalogo uspešneje reševali, če bi bili natančnejši. Predvidevamo, da so po vzoru prve skladenjske podstave, iz katere je nastal samostalnik, tvorili tudi drugo tvorjenko kot samostalnik, čeprav bi morali napisati pridevnik, točko pa so dobili le za oba pravilna odgovora.

Metajezikovno zmožnost je preverjalo šest nalog. Učenci so jih reševali različno uspešno; IT se namreč giblje 0,09–0,88. Najuspešneje so reševali nalogo 2.11 (IT = 0,88; ID = 0,31), pri kateri so morali prepoznati, da je beseda *poštekati* slengovska; naloga je bila izbirnega tipa. Zahtevna jim je bila naloga 2.12a (IT = 0,22; ID = 0,34), pri kateri so morali podčrtanemu glagolu določiti naklon. Te naloge tudi ni reševal največji delež učencev (32,7 %). Najzahtevnejša v celotnem preizkusu pa jim je bila naloga 2.18 (IT = 0,09; ID = 0,17), ki je bila povezana z znanjem o pravopisu. Učenci so morali natančno utemeljiti rabo male začetnice pri vrstnem pridevniku in velike začetnice pri lastnem (nenaselbinskem zemljepisnem) imenu. Točko so dobili le za v celoti pravilen odgovor.

Slogovno zmožnost sta preverjali nalogi 2.01 (IT = 0,64; ID = 0,31) in 2.10 (IT 0,73; ID = 0,34). Pri nalogi 2.01 so morali učenci odgovoriti, kdo v intervjuju sprašuje in kdo odgovarja, pri nalogi 2.10 pa slogovno zaznamovani izraz zamenjati s slogovno nezaznamovanim.

Zadnja naloga 2.19.A (IT = 0,50; ID = 0,39) je preverjala **zmožnost tvorjenja e-dopisa**. Nižji kot običajno je bil IT pri vrednotenju jezikovne pravilnosti tvorjenega besedila pri postavki 2.19.C (IT = 0,22; ID = 0,49).

Sklepne ugotovitve

Glede na rezultate preizkusov v 6. in 9. razredu predlagamo, da naj učitelji spodbujajo učence k branju (npr. tudi v okviru bralne značke) in utrjujejo branje z razumevanjem. Predvsem rezultati preizkusa za 6. razred kažejo, da so učenci tokrat manj uspešno kot običajno reševali naloge, povezane z razumevanjem izhodiščnega neumetnostnega besedila, in naloge, ki preverjajo recepcijsko zmožnost prebranega umetnostnega besedila. Težko sodimo o vzrokih za to, možno pa je, da imajo šestošolci zaradi učenja na daljavo v 4. in 5. razredu manj razvito tehniko branja in zmožnost branja z razumevanjem.

Predlagamo tudi, da naj učitelji učence spodbujajo k natančnemu odgovarjanju, ki naj zajema vse potrebne/zahtevane podatke, in k povezovanju oziroma utemeljevanju mnenja s podatki ali primeri iz izhodiščnega besedila. Menimo, da je treba pri pouku poudarjati smiselnost tvorjenja jezikovno pravilnih povedi in besedil (tudi pri drugih predmetih, ne le pri slovenščini) in jasno ubesedovanje misli ter učence pri samostojnem tvorjenju in preverjanju zapisanih besedil navajati na rabo jezikovnih priročnikov, npr. na Franu in Frančku. Učitelji naj pri pouku čim večkrat vključujejo delo z različnimi (ne)umetnostnimi besedili, spodbujajo učence k poglobljenemu razmišljanju o njih in jih izzivajo z zahtevnejšimi nalogami, pri katerih bodo morali učenci tvoriti krajša, zaokrožena in jezikovno pravilna besedila tudi v e-obliki, učitelji pa naj jim dajejo o vseh opravljenih obveznostih kakovostno povratno informacijo. Pri pouku naj učence navajajo na utemeljevanje posameznih trditev in povezovanje rabe jezika z metajezikovnim znanjem. Predlagamo še, da naj jih opozarjajo na natančno branje navodil in v zvezi s preizkusom na NPZ tudi na reševanje nalog v skladu z izhodiščnim besedilom.

PRILOGA

I. DEL

Cvetka Bevc

ŠKAMPI V GLAVI

3. poglavje: LARA

Vstajam počasi, lenobno, kot da se mi sanja, pa ne zato, ker bi še vedno na pol spala, budna sem, še kako budna, moja počasnost ne uide njeni razdražljivosti: »Dajmo, hitreje,« pravi. Stopim pred tablo z rokami v žepih. Naj se razkuri do kraja, mogoče bom slišala pridigo o svojem nemogočem obnašanju in jo bom tako še poceni odnesla. A ona s čisto ignoranco preskoči moj uporniški izpad in mirno reče: »Za svoj nastop potrebuješ tudi zvezek z domačo nalogo.«

»Zvezek sem pozabila doma. Nalogo sem naredila. Lahko jo napišem na tablo, če mi ne verjamete. Če seveda spet želite preizkušati moje zmogljivosti.«

Z nožem bi lahko rezal tišino, ki je nastala v razredu. Kot skozi meglo vidim Tiso, ki si je od groze usta pokrila z roko, zaslišim Pigsovo hehetanje, on ima rad take štose, če bi stal na mojem mestu, bi izvalil še kaj hujšega, jaz sem vendar ostala v mejah vljudnosti. Vsaj meni se tako zdi.

Matkarca seveda ne deli z mano tega mnenja, na obrazu divje spreminja barve, nažene me v klop z besedami, da mi za nenapisano nalogo pripada šut, pa naj bo ob vseh mojih peticah to videti še tako čudno.

Pigs se še vedno pobebavljeno heheta, ko se treščim za njegov hrbet, Tisa mi prijateljsko stisne roko, Damir me iz zadnje klopi boža s pogledom in od Gaje od klopi do klopi že potuje listek s kakšnimi spodbudnimi besedami. Ali napotkom v stilu, naj nikar ne izzivam preveč, ker je matkarca ena maščevalna podgana, ki mi lahko do konca šolskega leta pošteno zagreni življenje. *Hvala, Gaja, to mi je popolnoma jasno.* Ampak tudi jaz lahko njej pošteno zagrenim življenje. Pa bova videli, kdo bo koga.

A za danes se je ona napila krvi nedolžnih prvčkarjev. Z enim šutom si je potešila žejo, pozabila je na naloge, začenja razlagati novo snov, divje čečka po tabli in zraven govori kot pokvarjena plošča, kajti zapisano nenehno ponavlja, kot da bi nam hotela te številke vbiti v glavo, da bi jih pogoltnili vase brez razmisleka o tem, kaj pravzaprav pomenijo. Saj – tu je jabolko najinega spora. Jaz želim stvari razumeti. Pa vseeno, če gre za Pitagorov izrek ali stavek iz Antigone, da je zato na svetu, da ljubi in ne sovraži. Zato sprašujem, vrtam v prfokse, sedim v knjižnici, nosim domov knjige ali čepim za računalnikom. Ne, nedelavnosti mi nihče ne more očitati. Kakšno predrzno vprašanje preveč – že mogoče. In prav zato me jezi, da sem zamočila z nalogo.

»Dobrodošla med normalnimi,« mi reče v odmoru Pigs, ki mu je pisanje nalog hujše od dneva brez vsaj petih obrokov hrane.

»Kaj se dogaja s tabo, stara?« me vpraša Gaja in že začenja štrikati o tem, da se take stvari dogajajo, ker so pritiski šole prehudi. Nič čudnega, da se potem odkači še najboljšim.

Damir ne reče nič, samo objame me okoli ramen in mi pritisne poljub na lice. Moja nesreča, če je šut sploh nesreča, mu pride prav, da se prikrade do poljuba.

Stresem z glavo, nobenega prekletega pomilovanja ne potrebujem, kaj pa je to takega, vsi v razredu so že fasali cvek, saj nočem biti izjema, zdaj sem enaka med enakimi, naj gre po zlu razredno upanje, da nešutarji obstajajo. Damir se izgubi po hodniku, nekako opotekajoče se, kot da bi ga zadelo tole gladenje po mojih laseh, a kaj zdaj projiciram svoja občutenja na njega, počutim se kot mačka, ki se ji je prasketaje naježila dlaka. Še malo pa bom zapihala, pa ne vem, ali od ugodja ali od jeze. Ali od zadrege.

(Odlomek.)

(Cvetka Bevc: *Škampi v glavi.* Novo mesto: Goga, 2010. 29–30.)

II. DEL

LETO ŽIVLJENJA

Besedilo: Jure Kreft

***Leto življenja* je film o fantu iz bogate družine z imenom Daryn (Jaden Smith), ki zvesto sledi načrtu svojega očeta, dokler ne sreča simpatične Isabelle (Cara Delevigne). Čustvena romanca postane resnično ganljiva, ko Daryn izve, da njegova izbranka boleha za smrtonosno boleznijo. Bralci Pila imamo tokrat velik privilegij: film je režiral slovenski režiser Mitja Okorn, ki ga poznamo po filmih *Pisma sv. Nikolaju* in *Planet samskih*, in vprašali smo ga vse tisto, kar nas najbolj zanima.**

Začniva pri tvojih osnovnošolskih letih. Kakšen najstnik si bil?

Moji učitelji bi rekli, da sem bil problematičen, ker pač nisem znal biti pri miru in sem veliko nagajal, predvsem sošolkam, v katere sem bil zaljubljen. Ampak na drugi strani sem pa tudi ves čas nekaj ustvarjal. Spomnim se, da sem med drugim naredil tudi svojo revijo in v njej podajal nasvete in novičke iz sveta računalništva. Nekateri moji sošolci so mi bili nevoščljivi. Seveda me je to prizadelo, ampak pravijo, da kar te ne uniči, te naredi močnejšega. Če so naše sanje dovolj močne, nas ne bo nič ustavilo. Tudi žleht sošolci ne.

Kako si se pa srečal z ustvarjanjem filmov?

V osnovni šoli sem zelo rad poslušal glasbo, želel sem postati kitarist. V srednji šoli pa sem imel sošolca Klemna Bučana. On je skejtal in kmalu sem skejtal tudi jaz. Nekega dne sem rekel, poglejmo, kako skejtamo. Od očeta sem si sposodil staro kamero in posnel par skejterskih trikov. Potem ko sem prišel domov in zmontiral, kar smo posneli (skupaj s svojo drugo strastjo, glasbo), je moja mladost dobila smisel. Točno sem vedel, kaj želim: režirati, snemati, montirati. Združevati sliko in zvok in tako pripovedovati zgodbe, ki me zanimajo. Danes vidim to kot najpomembnejši trenutek v svojem življenju. Od takrat vsak dan delam samo to: sledim svojim sanjam in ustvarjam filme.

Vir slike: www.slovenskenovice.si. Pridobljeno: 14. 10. 2021.

Tudi veliko naših bralcev piše, snema, ustvarja. Kaj je tvoj nasvet za mlade umetnike?

Če mladi še ne vedo, kaj bi radi počeli v življenju, naj čim več eksperimentirajo. Jaz sem poskusil milijon stvari, preden sem dojel, kaj hočem v življenju. Kdor pa je že našel, kar ga veseli, naj vztraja in naj se ne ozira na kritike staršev ali učiteljev. In ne bojte se delati napak! V življenju sem se veliko več naučil iz napak kot pa takrat, ko je šlo vse kot po maslu. Še več, ko ste mladi, vam nihče ne bo zameril, če naredite kakšno napako. Delajte, kar vam je všeč, in se imejte pri tem lepo. Vsekakor pa je pomembno tudi znanje oziroma splošna razgledanost, zato vedno pravim, da je treba v šoli poslušati. Zveni butasto, ampak kot režiser sem se pogosto tolkel po glavi, zakaj nisem poslušal v šoli, zdaj bi pa to znanje potreboval. Filmskemu ustvarjalcu ne pride prav le filmsko znanje, potrebuje širino, zato je smiselno, da posluša tudi npr. pri biologiji. Hitro se namreč zgodi, da si, ko pišeš zgodbo, želiš, da bi ravno o tem področju življenja vedel več.

***Leto življenja* je zgodba najstnikov. Kako ti je kot odraslemu človeku ustvarjati film o najstnikih in za najstnike?**

Seveda me je bilo strah, kako jaz, ki sem star 36 let, razumem mlade ljudi, ampak mladi ne gledajo nase kot na »mlade«, pač pa se vidijo kot »odrasle«, kar v nekem smislu tudi so. Najstniki so veliko bolj pametni, kot si mislimo, in štekajo veliko več, kot bi jim kdo pripisal. Zato se na koncu nisem kaj prida ukvarjal z življenjem najstnikov in sem se raje skoncentriral na zgodbo ter na ljubezen med Darynom in Isabelle. Hvala bogu so mladi film totalno »poštekali« in vzeli za svojega.

Kako si se kot režiser iz Slovenije počutil med hollywoodskimi zvezdami?

Ko sem bil mlad, so bile moje sanje, da bom nekoč s svetovnimi zvezdami snemal film v Hollywoodu. Ampak to so bile tiste vrste sanj, za katere rečeš, da ni šans, da se ti uresničijo. Po 20 letih pa sem se s slavnimi ljudmi znašel v isti sobi. In samo predstavljate si lahko, kako sem se počutil. Kot otrok. V meni je bila eksplozija občutkov! Imel sem tremo, glas se mi je tresel, ampak istočasno sem se moral pretvarjati, da je zame navaden torek.

Se ti zdi, da so ljudje v Hollywoodu srečni?

Isto je kot povsod drugod. So ljudje, ki so srečni, pa tudi taki, ki niso. Pot ustvarjalca vsekakor ni lahka. Pomembno je, da si priznaš, da se včasih slabo počutiš in da bo prišel trenutek, ko ti bo bolje. Vse v življenju se zgodi z razlogom in vse je lahko za nekaj dobro. Tako poskušam najti smisel v vsaki slabi stvari, ki se mi je zgodila. Vedno si rečem, da se je to moralo zgoditi, ker me za ovinkom čaka nekaj boljšega. In tako je dejansko vedno bilo – za ovinkom me je čakala lepša in boljša priložnost.

(Prirejeno po: PIL, februar 2021, str. 30–31.)

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo Cvetke Bevc *Škampi v glavi*.
Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Po čem veš, da je izhodiščno besedilo namenjeno mladim? Utemelji z dvema značilnostma.

_____

_____

(1 točka)

2. Določi kraj in čas dogajanja v izhodiščnem besedilu.

Kraj dogajanja: _____

Čas dogajanja: _____

(1 točka)

3. Določi vrsto pripovedovalca v odlomku. Obkroži odgovor in ga utemelji.

A Vsevedni pripovedovalec.

B Prvoosebni pripovedovalec.

Utemeljitev: _____

_____

(1 točka)

4. O čem predvsem govori odlomek? Obkroži.

A O odnosu učiteljice matematike do Lare.

B O odzivih učencev na Larino negativno oceno.

C O Larinem strahu pred spraševanjem.

Č O Larinem doživljanju ure matematike.

(1 točka)

5. Kakšen je Tisin in Gajin odnos do tega, kar se je zgodilo Lari? Utemelji s primeroma iz besedila. Odgovori v obliki povedi.

_____

_____

_____

(2 točki)

6. Primerjaj Pigsov in Damirjev odziv na Larino nesrečo. Odgovori v obliki povedi.

_____

_____

_____

_____

(2 točki)

7. Kaj želi povedati Pigs Lari, ko ji v odmoru reče, da je *dobrodošla med normalnimi*?

_____

_____

(1 točka)

8. Preberi poved.

Kot skozi meglo vidim Tiso, ki si je od groze usta pokrila z roko, zaslišim Pigsovo hehetanje, on ima rad take štose, če bi stal na mojem mestu, bi izvalil še kaj hujšega, jaz sem vendar ostala v mejah vljudnosti.

Kaj pomeni podčrtani del? Obkroži.

A Pigs bi rad bil šaljivec z zanimivimi idejami.

B Pigs bi rad bil podoben Lari.

C Pigs bi bil nesramnejši kot Lara.

Č Pigs bi rad pripovedoval o dogodku.

(1 točka)

9. Preberi poved.

A za danes se je ona napila krvi nedolžnih prvčkarjev.

S svojimi besedami pojasni Larino misel o učiteljici matematike.

_____

_____

(1 točka)

10. Predstavi učiteljico matematike. Navedi dve njeni lastnosti in ju utemelji z njenim ravnanjem v odlomku. Odgovori v obliki povedi.

_____

_____

_____

_____

(3 točke)

11. Kateri dve težavi, povezani s šolo, omenja Gaja?

_____

_____

(1 točka)

12. V zaokroženem besedilu predstavi:

- Larino ravnanje pred tablo;
- o čem je razmišljala pred tablo in
- o čem je razmišljala v klopi.

Presodi in utemelji, ali Lara doživlja dogodek kot tragičen.

A	B
4	2

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

13. Kateremu literarnemu obdobju pripada Cvetka Bevc (rojena l. 1960)?

_____

(1 točka)

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na izhodiščno besedilo Jureta Krefta *Leto življenja*. Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Kdo v izhodiščnem besedilu sprašuje in kdo odgovarja?

   Sprašuje: _____

   Odgovarja: _____

   (1 točka)

2. Katere vrste je izhodiščno besedilo? Obkroži.

   A Praktičnosporazumevalno.

   B Uradovalno.

   C Strokovno.

   Č Publicistično.

   (1 točka)

3. Preberi poved.

   Bralci Pila imamo tokrat velik privilegij: film je režiral slovenski režiser Mitja Okorn, ki ga poznamo po filmih Pisma sv. Nikolaju *in* Planet samskih*, in vprašali smo ga vse tisto, kar nas najbolj zanima.*

   Zakaj je avtor uporabil prvo osebo množine?

   _____

   (1 točka)

4. O čem sta se pogovarjali osebi v intervjuju? S križcem (X) označi pravilni trditvi.

_____ O začetkih ustvarjanja filmov Mitje Okorna.

_____ O zapletih pri snemanju filma *Leto življenja*.

_____ O izbiranju filmskih igralcev filma *Leto življenja*.

_____ O Okornovih občutkih pri srečanju s svetovno znanimi zvezdami.

(1 točka)

5. Kakšen najstnik je bil Mitja Okorn? V obliki povedi napiši dve njegovi lastnosti in ju ponazori s podatkoma iz besedila. Upoštevaj prvi odgovor (*Moji učitelji bi rekli …*).

_____

_____

_____

_____

(3 točke)

6. Kateri dogodek je najbolj vplival na poklicno odločitev Mitje Okorna?

_____

(1 točka)

7. Kaj Mitja Okorn svetuje mladim? Napiši tri njegove nasvete. Upoštevaj njegov tretji odgovor (*Če mladi še …*).

_____

_____

_____

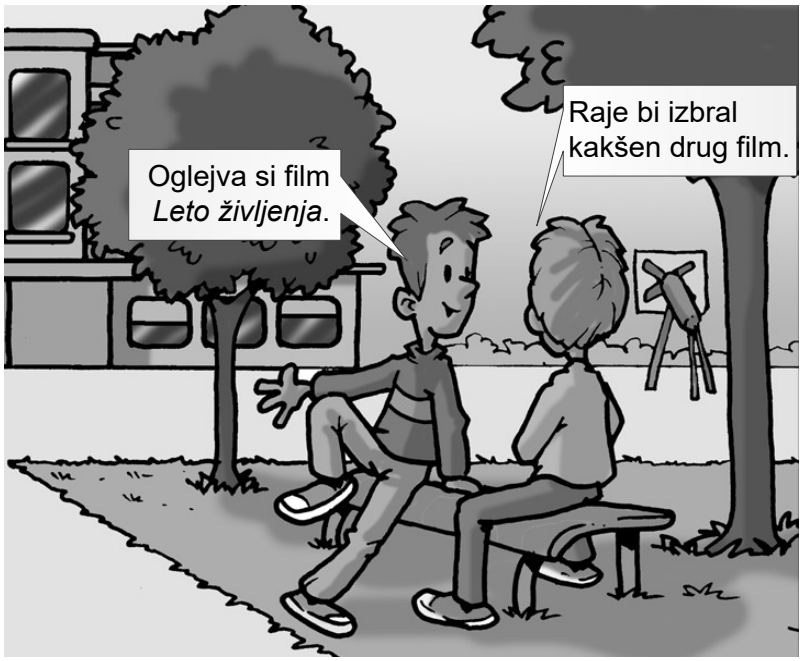
(1 točka)

8. Zakaj Mitji Okornu ni bilo težko posneti filma o najstnikih? Upoštevaj četrti odgovor (*Seveda me je bilo …*).

_____

(1 točka)

9. Sošolca bosta šla v kino. Eden predlaga, da bi si ogledala film *Leto življenja*, drugi se s tem predlogom ne strinja. Izberi si enega izmed njiju in v njegovem imenu navedi tri razloge, zakaj bi si ogledal film oziroma zakaj ne. Upoštevaj podatke iz izhodiščnega besedila. Odgovori v obliki povedi.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

(2 točki)

10. Preberi poved.

V življenju sem se veliko več naučil iz napak kot pa takrat, ko je šlo vse kot po maslu.

Podčrtani del povedi zamenjaj s slogovno nezaznamovanim izrazom.

_____

(1 točka)

11. Preberi poved.

Hvala bogu so mladi film totalno »poštekali« in vzeli za svojega.

Katera trditev o besedi v narekovaju drži? Obkroži.

A Beseda je knjižna.

B Beseda je narečna.

C Beseda je slengovska.

(1 točka)

12. Preberi poved.

Začniva pri tvojih osnovnošolskih letih.

12. a) Podčrtanemu glagolu določi naklon.

_____

(1 točka)

12. b) Podčrtani glagol postavi v nedoločnik.

_____

(1 točka)

13. Preberi poved.

Danes vidim to kot najpomembnejši trenutek v svojem življenju.

Podčrtanim besedam določi besedno vrsto tako, da na vsako črtico napišeš ustrezno številko.

_____	Danes	1	zaimek
_____	kot	2	prislov
_____	v	3	predlog
_____	svojem	4	veznik
		5	medmet

(2 točki)

14. Besede v oklepaju vstavi v pravilni obliki.

Slovenci poznamo ustvarjalca _____ (Mitja Okorn) najbolj po filmu *Pisma sv. Nikolaju*. Njegov zadnji film *Leto življenja* prikazuje zgodbo o _____ (priden) fantu iz bogate družine, ki se zaljubi v _____ (bolan) dekle.

(2 točki)

15. Preberi poved.

Potem ko sem prišel domov, sem zmontiral posnetke skejterskih trikov.

15. a) Vprašaj se po označenem delu povedi.

_____?

(1 točka)

15. b) Poved strni v enostavčno.

_____

_____

(2 točki)

16. Iz besednih zvez tvori besedi.

ta, ki snema _____

tak, ki ustvarja _____

(1 točka)

17. Premi govor pretvori v odvisnega.

Mitja Okorn je rekel: »Poskušam najti smisel v vsaki slabi stvari, ki se mi je zgodila.«

_____

_____

(2 točki)

18. Preberi vprašanji.

Kako si se kot režiser iz Slovenije počutil med hollywoodskimi zvezdami?

Se ti zdi, da so ljudje v Hollywoodu srečni?

Utemelji rabo začetnice v podčrtanih besedah.

_____

_____

_____

_____

(1 točka)

19. Zamisli si, da si Saša Novak, član/-ica filmskega krožka. Ob koncu leta bi na šoli radi organizirali ogled filma *Leto življenja* in pogovor z Mitjo Okornom. Po e-pošti mu napiši prošnjo, da bi prišel na vašo šolo. Upoštevaj izhodiščno besedilo in navedi en razlog, zakaj bi ga želeli gostiti. Potrebne manjkajoče podatke si izmisli.

A	B	C
1	3	2

Od:	sasa.novak@os2.com
Za:	mitja.okorn@podjetje.com
Zadeva:	

4.2.2 Predmetna komisija za italijanščino

4.2.2.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine **v 6. razredu**

SLIKE

Slika 4.2.2.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri italijanščini, 6. razred
Slika 4.2.2.1.2: Porazdelitev točk pri italijanščini, 6. razred

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.2.1.1: Sestava preizkusa znanja glede na taksonomske stopnje
Preglednica 4.2.2.1.2: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.2.1.3: Specifikacijska tabela, italijanščina, 6. razred

4.2.2.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine **v 9. razredu**

SLIKE

Slika 4.2.2.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri italijanščini, 9. razred
Slika 4.2.2.2.2: Porazdelitev točk pri italijanščini, 9. razred

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.2.2.1: Sestava preizkusa znanja glede na taksonomske stopnje
Preglednica 4.2.2.2.2: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.2.2.3: Specifikacijska tabela preizkusa znanja, italijanščina, 9. razred

4.2.2.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine **v 6. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja so opisani v dokumentu *Informacije o preizkusu znanja*.

Preizkus znanja na NPZ iz italijanščine kot materinščine (v nadaljevanju preizkus znanja) preverja doseganje ciljev in standardov znanja iz *Učnega načrta za italijanščino za osnovne šole z italijanskim učnim jezikom* (2011) na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre.

Preizkus je sestavljen iz dveh besedil (informativno besedilo z naslovom Storia della "pasta alla milanisi"… che poi è a pasta ca 'nciova cu a muddica atturrata in regulativno besedilo z naslovom Pasta al tonno: la ricetta salva cena facile e veloce).

Obe besedili se nanašata na isti predmet oziroma zgodovinski izvir in način priprave enostavne tipične italijanske hrane (testenine).

Naloge 1, 3, 7, 8, 10, 11.a preverjajo zmožnost samostojnega tihega branja, razumevanja vsebine in vrednotenja besedila. Naloge 2, 4, 11.b, 12, 13 preverjajo metajezikovno zmožnost. Naloge 5, 6, 9, 14, 15 preverjajo poznavanje besedišča. Zadnja, 16. naloga, je tvorbna.

Preizkus iz italijanščine uvaja različne tipe nalog, kot so odgovori na vprašanja, izbirni tip naloge, naloge dopolnjevanja, povezovanja, urejanja in pretvarjanja ali nadomeščanja. Vključuje naloge na različnih zahtevnostnih ravneh: preprostejše naloge, ki zahtevajo poznavanje in razumevanje bistvenih podatkov iz besedil, ter kompleksnejše in bolj strukturirane naloge, ki vključujejo zahtevnejše miselne procese (npr. samostojno tvorjenje pisnega besedila).

Sestava preizkusa znanja glede na taksonomske stopnje je sledeča:

Preglednica 4.2.2.1.1: Sestava preizkusa znanja glede na taksonomske stopnje

Taksonomska stopnja	Delež v preizkusu
I. znanje in poznavanje	30 %
II. razumevanje	35 %
III. uporaba/sinteza znanja	35 %

Analiza dosežkov

Nacionalni preizkus iz italijanščine ob koncu drugega obdobja je v šolskem letu 2021/22 opravljalo 55 učencev 6. razreda iz osnovnih šol z italijanskim učnim jezikom. Učenci so od možnih 40 točk dosegli povprečno 20,33 točke oziroma 50,82 %.

Osnovni statistični podatki

Letošnji povprečni dosežek pri preizkusu je nižji od lanskega dosežka pri NPZ in dosežkov, ki so jih učenci dosegli v letih 2015, 2016 in 2018. Nekoliko se razlikuje razvrstitev dosežkov znotraj posameznih področij sporazumevalne zmožnosti – bralno razumevanje, (meta)jezikovna zmožnost, sporočanje. Minimalno število doseženih točk je 1 (3 odstotne točke), maksimalno pa 38 (95 odstotnih točk). Kljub temu da je povprečni dosežek nižji od lanskega, se je maksimalno število doseženih točk zvišalo za 4 točke (10 odstotnih točk). To kaže na bolj razpršene rezultate in na nekako izrazitejše razlike med zmožnostmi posameznih učencev.

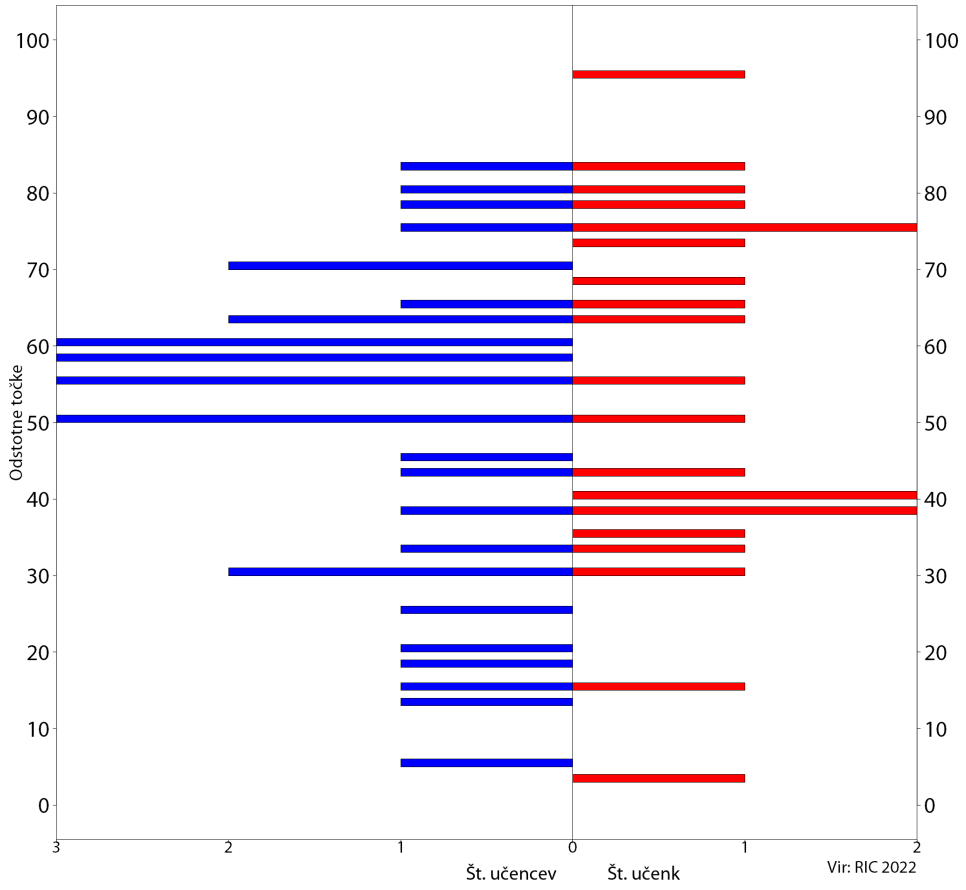
Preglednica 4.2.2.1.2: Osnovni statistični podatki

Število učencev	55
Število postavk	35
Možne točke	40
Povprečno število točk	20,33
Povprečno število odstotnih točk	50,82
Standardni odklon	21,92
Indeks težavnosti	0,51
Indeks zanesljivosti	0,82

Dosežki po spolu in regijah

NPZ iz italijanščine ob koncu drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja je opravljalo 33 učencev in 22 učenk. Preizkus se izvede samo v eni (Obalno-kraški) regiji, opravlja ga omejeno število učencev (letos 55, torej 14 učencev manj od lanskega leta). Posledično podatki ne omogočajo posploševanja in analize po regijah. Kar zadeva spol, je dosežek učencev manj razpršen od dosežka učenk (učenci: minimalno število doseženih odstotnih točk je 5, maksimalno 83; učenke: minimalno število doseženih odstotnih točk je 3, maksimalno pa 95). Malo več kot polovica udeležencev (29 od 55) je pridobila 55 % točk ali več, pri tem pa je število učencev (18 učencev oziroma 55 % vseh učencev) malce večji kot število učenk (11 učenk oziroma 50 % vseh učenk). Učenci so povprečno dosegli malce višje število točk kot učenke, saj je mediana dosežkov učencev malce večja kot mediana dosežkov učenk. Učenke so sicer dosegle tako minimalno kot maksimalno število točk. Porazdelitev dosežkov učencev je torej rahlo asimetrična in usmerjena proti višjim dosežkom, porazdelitev dosežkov učenk je bolj razpršena.

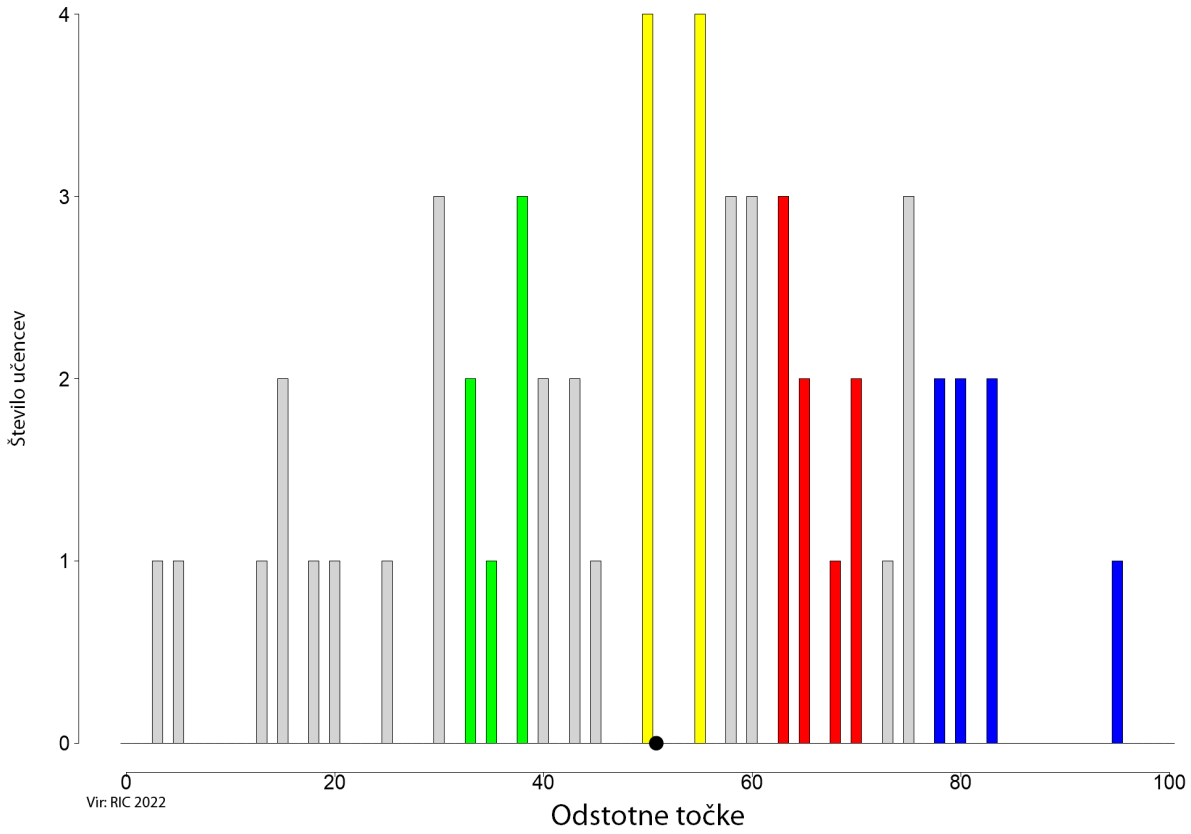
Slika 4.2.2.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri italijanščini, 6. razred

Opisi dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja v 6. razredu

V nadaljevanju posredujemo opise, ki kažejo, katere standarde znanja učenci na splošno dosegajo in katerih ne.

Slika 4.2.2.1.2: Porazdelitev točk pri italijanščini, 6. razred

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.2.2.1.3: Specifikacijska tabela, italijanščina, 6. razred

Naloga	Taksonomska stopnja	Področje preverjanja	Tip naloge	IT	ID
01	I.	bralno razumevanje	povezovanje	0,64	0,26
02	I.	metajezikovna zmožnost	izbirni tip	0,18	0,10
03.a	II.	bralno razumevanje	dopolnjevanje	0,91	0,47
03.b	II.	bralno razumevanje	dopolnjevanje	0,85	0,61
03.c	II.	bralno razumevanje	dopolnjevanje	0,91	0,47
04	I.	metajezikovna zmožnost	izbirni tip	0,75	0,39
05	III.	pomenoslovje	odgovor na vprašanje	0,16	0,27
06.a	III.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,84	0,33
06.b	III.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,56	0,54
06.c	III.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,80	0,56
07.a	II.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,73	0,47
07.b	II.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,49	0,42
07.c	III.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,50	0,60
07.d	I.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,58	0,55
07.e	I.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,60	0,70
08	III.	bralno razumevanje	izbirni tip	0,82	0,18
09	III.	pomenoslovje	odgovor na vprašanje	0,51	0,55
10.a	I.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,42	0,33
10.b	III.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,24	0,35
11.a	II.	bralno razumevanje	izbirni tip	0,31	0,34
11.b	I.	metajezikovna zmožnost	izbirni tip	0,58	0,37
12.a	II.	metajezikovna zmožnost	dopolnjevanje	0,22	0,47
12.b	II.	metajezikovna zmožnost	dopolnjevanje	0,18	0,49
12.c	II.	metajezikovna zmožnost	dopolnjevanje	0,20	0,44
12.d	II..	metajezikovna zmožnost	dopolnjevanje	0,24	0,46
13	I.	metajezikovna zmožnost	odgovor na vprašanje	0,09	0,36
14.a	II.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,71	0,69
14.b	II.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,73	0,70
14.c	II.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,65	0,48
14.d	II.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,62	0,65
15	III.	pomenoslovje	odgovor na vprašanje	0,64	0,58
16.a	III.	pisni sestavek – upoštevanje navodil	tvorbna naloga	0,59	0,55
16.b	III.	pisni sestavek – besedišče	tvorbna naloga	0,45	0,68
16.c	I.	pisni sestavek – jezikovna pravilnost	tvorbna naloga	0,28	0,62
16.d	II.	pisni sestavek – zgradba besedila – pravopis oziroma čitljivost zapisa	tvorbna naloga	0,26	0,53

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Iz preglednice 4.2.2.1.3 je razvidno, da je velika večina učencev uspešno reševala naloge, ki preverjajo bralno razumevanje, predvsem pri postavkah, ki zahtevajo iskanje bistvenih podatkov (naloge 3.a, 3.b, 3.c, 7.a, 8), ter določanje besedilne vrste (1. naloga). Velika večina učencev je bila uspešna tudi pri iskanju ustreznih besed in določanju pomena le-teh (naloge 6.a, 6.c, 14.a, 14.b, 14.c, 14.d, 15) ter pri prepoznavanju osnovnih struktur italijanskega jezika (naloga 4).

Približno polovica učencev je uspešno reševala naloge, ki preverjajo bralno razumevanje, predvsem pri postavkah, ki zahtevajo primerjavo, povezovanje in sintezo različnih informaciji v besedilu (naloge 7b, 7.c, 7.d, 7.e in 10.a). Učenci so bili dokaj uspešni tudi pri iskanju in prepoznavanju manj pogosto rabljenih besed in določanju pomena le-teh (nalogi 6.b in 9) ter pri prepoznavanju temeljnih oblik italijanskega glagolskega sistema (naloga 11.b).

Manjše število učencev je uspešno reševalo naloge razumevanja, povezovanja, sklepanja in utemeljevanja svojega odgovora (naloga 10.b) ter prepoznavanja funkcije delov besedila (naloga 11.a). Učenci so bili manj uspešni tudi pri določanju pomena in sinonima manj pogosto rabljenih besed (naloga 5) ter pri reševanju nalog, ki se nanašajo na natančneje prepoznavanje struktur italijanskega jezika (naloge 2, 12.a, 12.b, 12.c, 12.d, 13).

Pri tvorbni nalogi (16. naloga) so bili učenci dokaj uspešni pri upoštevanju navodil in uporabi ustreznega besedišča, saj je malo več kot polovica učencev dokazala poznavanje besedilne vrste in upoštevanje navodil (tretja taksonomska stopnja). Pri skoraj polovici je bila ustrezna tudi raba besedišča (tretja taksonomska stopnja). Približno tretjina učencev je pri pisnem sestavku zadostila načelu pravilnosti (prva taksonomska stopnja) in ustrezne zgradbe besedila ter rabe ustreznega pravopisa in čitljive pisave (druga taksonomska stopnja).

Za razliko od prejšnjih let so bili pri NPZ 2022 v 6. razredu indeksi diskriminativnosti posameznih nalog ustrezni. Kot v prejšnjih letih ima tudi pri NPZ 2022 v 6. razredu tvorbna naloga ustrezen indeks diskriminativnosti, kar pomeni, da so dosežki pri pisnem sporočanju skladni s splošnim rezultatom na nacionalnem preizkusu. Splošni indeks zanesljivosti preizkusa je visok (0,92) in je višji od indeksov zanesljivosti v prejšnjih letih.

Sklepne ugotovitve

Učiteljem priporočamo pri pouku izvajanje nalog v različnih avtentičnih kontekstih, v katerih bi učenci naučene jezikovne strukture intenzivno in ustrezno uporabljali. Priporočamo tudi načrtno razvijanje bralnih strategij, zlasti kar zadeva drugo in tretjo taksonomsko stopnjo, ter večjo pozornost usvajanju jezikovnih struktur, jezikovni pravilnosti in ustrezni rabi pravopisa.

Hkrati predlagamo, da se učence spodbuja k samostojnemu tvorjenju pisnih/ustnih besedil, in sicer:

- s samostojnim tvorjenjem daljših odgovorov ali krajših besedil,
- s sprotnim spremljanjem učenčevega napredka s sodobnimi strategijami učenja, kot je npr. vrstniško učenje (izmenjava izdelkov, vrstniško vrednotenje), in (samo)vrednotenjem učnih rezultatov.

Učitelji bodo deležni ustreznega izobraževanja v okviru nadaljnjega izobraževanja, ki ga organizirajo izobraževalne institucije.

ALLEGATO ALLA PROVA

Testo A

Storia della “pasta alla milanisi”… che poi è a pasta ca ’nciova cu a muddica atturrata

Un giorno mio marito ha deciso di farmi assaporare un piatto povero della cucina tradizionale siciliana, ossia la *“Pasta ca ‘nciova”* (pasta con l’acciuga). Mentre preparava gli ingredienti, mi ha raccontato la storia di questo primo piatto, che ripercorre un po’ la storia e le vicissitudini di noi siciliani.

Un piatto povero dal sapore inconfondibile, reso **dolce** dall’*astrattu ri pumaruoru* (doppio concentrato di pomodoro prodotto artigianalmente) ma dal gusto **deciso** grazie alle acciughe sotto sale, con un tocco ancor più **rustico** per via della *muddica atturrata* (pangrattato tostato).

Ai primi del ‘900, portare a tavola un piatto di pasta poteva essere molto difficile. Bisognava sfamare un'intera famiglia con pochi ingredienti, semplici e poco costosi che provenissero principalmente dal lavoro dei componenti del nucleo familiare, da ciò che loro stessi producevano lavorando la terra e il pescato… Le donne, con vera e tanta maestria, creavano dei piatti prelibati, che uniscono i frutti della terra e del mare creando un’armonia di sapori unica e inimitabile.

Ma la storia che mi ha veramente appassionato riguarda il periodo del dopoguerra, tra gli anni '50 e '60 del XX secolo, quando la gente meridionale era costretta a emigrare al nord lasciando la propria terra, i propri affetti e anche i sapori della cultura culinaria, nella speranza di avere una vita migliore, un tetto sopra la testa e un piatto caldo sulla tavola. Beh, proprio in quel periodo la *Pasta ca ‘nciova* assume anche un altro nome: *pasta alla milanisi* (pasta alla milanese)!

Sembra un paradosso, e invece indica l’abitudine degli emigranti di portare in tavola questo piatto, che rinverdiva nelle menti i sapori della Sicilia semplicemente facendo scorta di conserve. Eh sì! L’estratto e le acciughe sotto sale, i due ingredienti principali di questo “primo piatto” dai sapori **siculi**, erano e sono tuttora facilmente trasportabili. Li ponevano con cura nelle valigie ormai consumate quando, ripartendo per tornare al nord dopo una breve vacanza, portavano con sé i profumi della loro terra e del mare.

Da lì l’abitudine di chiamarla anche “pasta alla milanese” (nell’immaginario dei siciliani, Milano rappresentava tutto il nord). La pasta di quei siciliani che, lontani dalle proprie origini, a tavola e con un piatto di pasta si sentivano un po’ a casa loro.

di Samanta Paladina

(Adattato da: http://www.bandolo.it/?p=1941.
Data di consultazione: 31. 10. 2017.)

Testo B

Pasta al tonno: la ricetta salva cena facile e veloce

Ingredienti:

spaghetti	360 g
tonno in scatola	150 g scolato
pomodori pelati	400 g
cipolla	1/2
basilico o prezzemolo	
sale	
pepe nero	

Preparazione

Fate scolare il tonno, così da eliminare l'olio di conservazione o la salamoia, se avete scelto il tonno al naturale.

Affettate la cipolla sottilmente e **lasciatela** appassire a fuoco lento in una padella con olio extravergine d'oliva.

Unite il tonno ben sfilacciato alle cipolle e fate insaporire per un paio di minuti.

Versate nel tegame i pomodori pelati precedentemente schiacciati, aggiungete un po' di sale e lasciate cuocere per una decina di minuti, mescolando di tanto in tanto con un cucchiaio di legno.

Nel frattempo cuocete gli spaghetti in abbondante acqua bollente e salata e **scolateli** al dente direttamente nel tegame con il sugo.

Aggiungete il pepe, fate insaporire per un paio di minuti e aggiungete alla fine le foglioline di basilico o il prezzemolo freschi.

La vostra pasta al tonno è pronta per essere servita.

Consigli

Se volete donare alla vostra pasta con il tonno un sapore meno intenso, utilizzate l'aglio al posto della cipolla: **mettetelo** in padella vestito ed **eliminatelo** prima di aggiungere il tonno.

Per donare ancora più sapore alla vostra pasta con il tonno potete aggiungere a inizio cottura anche capperi, olive e peperoncino.

Eliminate sempre la parte liquida presente nelle scatolette di tonno: l'olio renderebbe la pasta pesante mentre la salamoia rischierebbe di **annacquarla**.

Non fate cuocere il tonno in padella per più di cinque minuti, in quanto viene venduto già lessato: se lo lascerete cuocere per troppo tempo si asciugherà troppo perdendo la sua compattezza.

Se decidete di preparare la pasta con il tonno in bianco, potete **insaporirla** con succo di limone e prezzemolo tritato: il condimento ideale per un perfetto primo piatto estivo.

(Adattato da: https://cucina.fanpage.it/pasta-al-tonno.
Data di consultazione: 18. 02. 2019.)

Dopo aver letto attentamente i testi, risolvi gli esercizi che ti vengono proposti.

1. Abbina correttamente i due testi letti alle tipologie testuali corrispondenti.

A	Testo A	1.	Testo espositivo
B	Testo B	2.	Testo regolativo

(1 punto)

2. Nel testo A i verbi sono usati:

A In prima persona

B In seconda persona

C In terza persona

D In forma impersonale

(1 punto)

3. Accanto alle parole sottostanti, che trovi in neretto nel secondo capoverso del testo A, scrivi gli ingredienti che rendono il piatto rispettivamente:

3. a) DOLCE – _____

(1 punto)

3. b) DECISO – _____

(1 punto)

3. c) RUSTICO – _____

(1 punto)

4. Le parole DOLCE, DECISO e RUSTICO sono:

A Nomi

B Aggettivi

C Pronomi

D Avverbi

(1 punto)

5. Partendo dal testo A, scrivi il significato della parola »siculi« (quinto capoverso).

_____

(1 punto)

6. Trova nel testo A e trascrivi qui sotto il termine della lingua italiana corrispondente alle seguenti parole siciliane:

6. a) Muddica – _____

(1 punto)

6. b) 'nciova – _____

(1 punto)

6. c) Pumaruoru – _____

(1 punto)

7. Rispondi in modo completo alle seguenti domande riguardanti il testo A. Scrivi correttamente.

7. a) Perché ai primi del '900 poteva essere molto difficile portare a tavola un piatto di pasta?

_____

_____

_____

(1 punto)

7. b) Come veniva creata »l'armonia dei sapori«?

_____

_____

(1 punto)

7. c) Quali sono le cause che costringevano la gente del sud Italia a emigrare al nord?

_____

_____

_____

(2 punti)

7. d) Quali sono i due ingredienti principali della pasta alla milanese?

_____

_____

(1 punto)

7. e) Come venivano trasportati tali ingredienti?

_____

_____

(1 punto)

8. Qual è il »periodo del dopoguerra«, di cui parla il testo A?

A Quello tra il 1919 e il 1939

B Quello tra il 1949 e il 1969

C Quello tra il 1979 e il 1999

D Quello tra il 1859 e il 1879

(1 punto)

9. Partendo dalle informazioni che trovi nel testo A, traduci l'espressione »pasta ca 'nciova cu a muddica atturrata«.

_____

_____

(1 punto)

10. a) L'origine del piatto descritto nel testo A è:

_____

(1 punto)

10. b) Spiega perché la pasta di cui si parla nel testo A viene detta »alla milanese«.

_____

_____

(1 punto)

11. a) A che cosa si riferiscono le parole **annacquarla** e **insaporirla**, che trovi nel testo B?

A Alla salamoia

B Alla cipolla

C Alla parte liquida del tonno

D Alla pasta

(1 punto)

11. b) Le parole **annacquarla** e **insaporirla**, che trovi nel testo B, sono:

A Nomi

B Aggettivi

C Verbi

D Articoli

(1 punto)

12. Completa la tabella sottostante, che riguarda il testo B:

	Verbo all'imperativo presente senza particella pronominale	Verbo all'infinito presente
12. a) Lasciatela		
12. b) Scolateli		
12. c) Mettetelo		
12. d) Eliminatelo		

(4 punti)

13. In quale persona sono coniugati i verbi dell'esercizio 12? Sono al singolare o al plurale?

_____

(1 punto)

14. Scrivi a quale ingrediente si riferiscono le particelle che accompagnano i verbi dell'esercizio 12:

14. a) Lasciate**la**: _____

(1 punto)

14. b) Scolate**li**: _____

(1 punto)

14. c) Mettete**lo**: _____

(1 punto)

14. d) Eliminate**lo**: _____

(1 punto)

15. Nel testo B, la parola *padella* è stata sostituita da un sinonimo. Quale?

_____

(1 punto)

16. Descrivi il tuo piatto preferito facendo riferimento a quanti più dati sensoriali possibili (vista, olfatto, gusto, udito, tatto). Fai in modo che il tuo testo faccia venire l'acquolina in bocca!

A	B	C	D
2	2	2	2

4.2.2.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine **v 9. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja so opisani v dokumentu *Informacije o preizkusu znanja*.

Preizkus znanja na NPZ iz italijanščine po tretjem obdobju preverja doseganje ciljev in standardov znanja iz veljavnega učnega načrta za italijanščino (*Učni načrt za italijanščino* 2011). V prvem delu uvaja odlomek šolske knjige iz sodobne zgodovine za osnovne šole avtorja V. Castronovo o posledicah globalizacije (naslov *La globalizzazione: un mondo in rete*), v drugem delu pa članek o prilagoditvah v prehrambni industriji kot posledica globalizacije (naslov *Paese che vai, Nutella e Coca Cola che trovi)*. Avtor drugega besedila je F. Di Todaro, novinar italijanskega časopisa *Il fatto quotidiano*. Besedilo je bilo objavljeno na spletni različici časopisa.

Z nalogami, ki izhajajo iz navedenih besedil, preverjamo:

- zmožnost razumevanja in vrednotenja prebranih besedil,
- poimenovalno, upovedovalno, skladenjsko, pravopisno, slogovno zmožnost,
- metajezikovno zmožnost in
- zmožnost pisnega sporočanja dane besedilne vrste.

Naloge zahtevajo:

- pomensko razčlembo,
- okoliščinsko in pragmatično razčlembo ter
- besedno-slovnično razčlembo.

Pri pisanju dane besedilne vrste (tvorbna naloga) pa vrednotimo vrsto podzmožnosti, kot so: sporočilnost, vezljivost, jezikovna ustreznost in pravopisna zmožnost.

Preizkuse znanja praviloma sestavljajo naloge objektivnega tipa (izbirni tip, naloge kratkih odgovorov, naloge dopolnjevanja, urejanja, povezovanja in popravljanja oziroma nadomeščanja) in samostojno tvorjenje besedila.

Preizkus znanja vključuje naloge na različnih zahtevnostnih ravneh: to so preprostejše naloge, ki zahtevajo poznavanje ter razumevanje vsebine in sporočila besedila, ter kompleksnejše, bolj strukturirane naloge, ki vključujejo zahtevnejše miselne procese (npr. razlaga konceptov, razumevanje posredno izraženih stališč, sklepanje iz sobesedila, samostojno tvorjenje daljših pisnih besedil).

Sestava preizkusa znanja glede na taksonomske stopnje je sledeča:

Preglednica 4.2.2.2.1: Sestava preizkusa znanja glede na taksonomske stopnje

Taksonomska stopnja	Delež v preizkusu
I. znanje in poznavanje	30 %
II. razumevanje	35 %
III. uporaba/sinteza znanja	35 %

Analiza dosežkov

Nacionalni preizkus iz italijanščine ob koncu tretjega obdobja je v šolskem letu 2021/22 opravljalo 38 učencev 9. razreda iz treh osnovnih šol z italijanskim učnim jezikom. Učenci so od možnih 60 točk dosegli povprečno 27,97 točke, kar je 46,62 %. Letošnji povprečni dosežek pri preizkusu je nižji od dosežkov, ki so jih učenci dosegli v prejšnjih letih. Nekoliko se razlikuje razvrstitev dosežkov znotraj posameznih področij sporazumevalne zmožnosti – bralno razumevanje, (meta)jezikovna zmožnost, sporočanje. Minimalno število doseženih točk je 8 (13 odstotnih točk) in se bistveno ne razlikuje od minimalnega števila doseženih točk v letu 2021, maksimalno število doseženih točk pa je 49 (82 odstotnih točk). V primerjavi s prejšnjim letom, se je maksimalno število doseženih točk znižal za 4 točke (6 odstotnih točk).

Osnovni statistični podatki

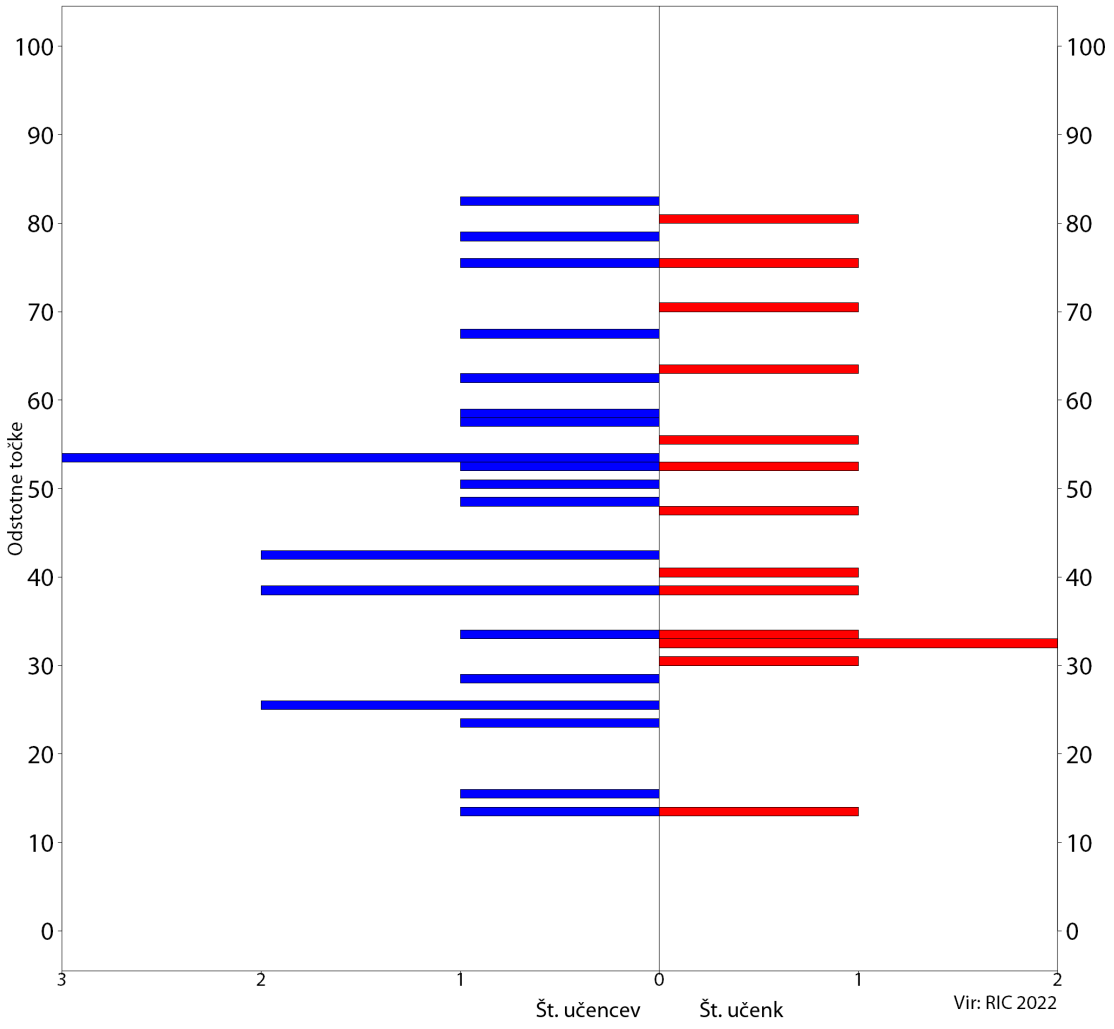
Preglednica 4.2.2.2.2: Osnovni statistični podatki

Število učencev	38
Število postavk	42
Možne točke	60
Povprečno število točk	27,97
Povprečno število odstotnih točk	46,62
Standardni odklon	18,98
Indeks težavnosti	0,47
Indeks zanesljivosti	0,90

Dosežki po spolu in regijah

NPZ iz italijanščine ob koncu tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja je opravljalo 24 učencev in 14 učenk. Preizkus se izvaja samo v eni (Obalno-kraški) regiji, opravlja ga omejeno število učencev (letos 38, torej 5 učencev manj od lanskega leta). Posledično podatki ne omogočajo posploševanja in analize po regijah. Kar zadeva spol, so dosežki učencev in učenk skoraj enako razpršeni (učenci: minimalno število doseženih odstotnih točk je 13, maksimalno 82; učenke: minimalno število doseženih odstotnih točk je 13, maksimalno 80). Kot v prejšnjem letu je tudi v letošnjem dosežek učencev višji od dosežka učenk v zgornjem delu porazdelitve, v spodnjem delu pa se dosežek ne razlikuje.

Slika 4.2.2.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri italijanščini, 9. razred

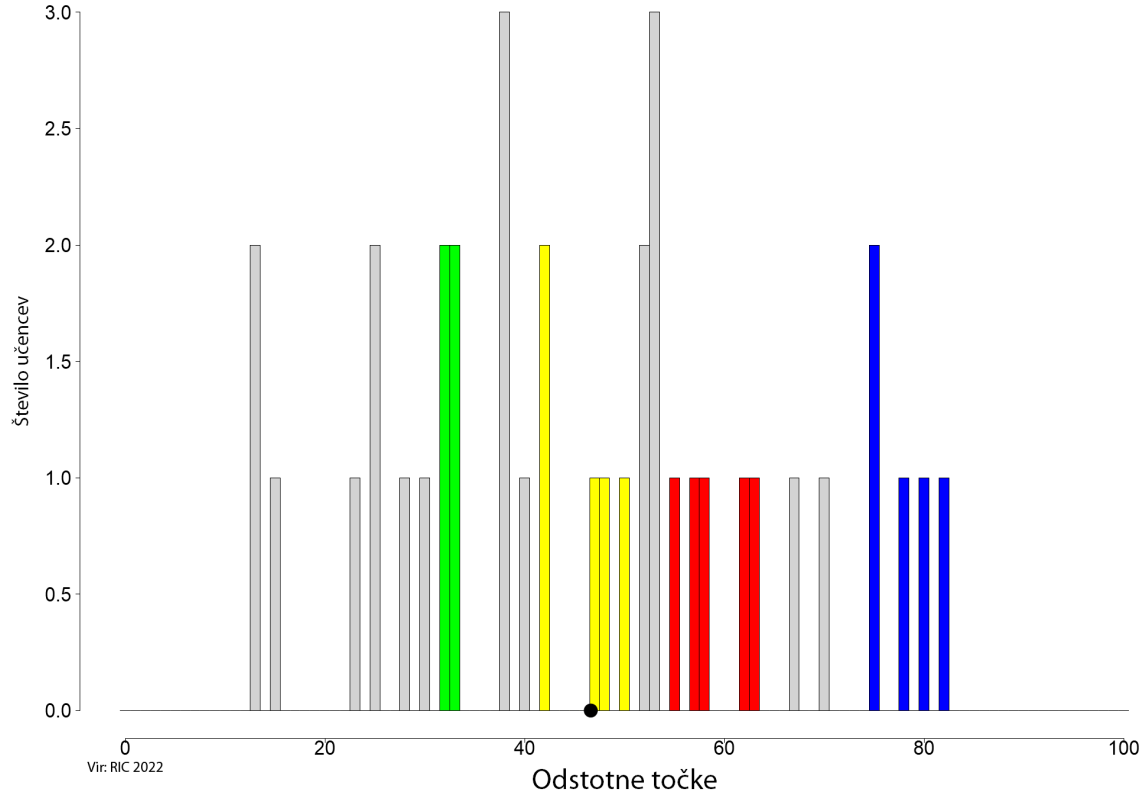

Opisi dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja v 9. razredu

V nadaljevanju posredujemo opise, ki kažejo, katere standarde znanja učenci na splošno dosegajo in katerih ne.

Naloge, kljub različnim izhodiščnim besedilom, iz leta v leto kažejo doseganje podobnih ciljev in standardov znanja. Se pa zaradi majhnega števila kandidatov nekoliko razlikuje razvrstitev dosežkov znotraj posameznih področjih sporazumevalne zmožnosti (npr. bralno razumevanje, (meta)jezikovna zmožnost). Minimalno število doseženih odstotnih točk je 13, maksimalno pa 82.

Slika 4.2.2.2.2: Porazdelitev točk pri italijanščini, 9. razred

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.2.2.2.3: Specifikacijska tabela preizkusa znanja, italijanščina, 9. razred

Naloga	Taksonomska stopnja	Področje preverjanja	Tip naloge	IT	ID
01	I.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,68	0,34
02	I.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,51	0,43
03	II.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,81	0,44
04	I.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,71	0,46
05	II.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,66	0,21
06	II.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,79	0,41
07	III.	bralno razumevanje	izbirni tip	0,50	0,21
08.a	III.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,18	0,17
08.b	III.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,16	0,25
09.a	III.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,42	0,56
09.b	III.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,53	0,37
10.a	II.	metajezikovna zmožnost	dopolnjevanje	0,95	0,21
10.b	II.	metajezikovna zmožnost	dopolnjevanje	0,26	0,14
10.c	II.	metajezikovna zmožnost	dopolnjevanje	0,45	0,17
11.a	I.	metajezikovna zmožnost	odgovor na vprašanje	0,39	0,46
11.b	I.	metajezikovna zmožnost	odgovor na vprašanje	0,63	0,62
12	III.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,50	0,66
13	III.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,47	0,42
14	III.	bralno razumevanje	izbirni tip	0,74	0,40
15	III.	bralno razumevanje	dopolnjevanje	0,64	0,38
16	I.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,89	0,26
17	II.	bralno razumevanje	odgovor na vprašanje	0,42	0,42
18.a	I.	pomenoslovje	izbirni tip	0,50	0,27
18.b	I.	pomenoslovje	izbirni tip	0,66	0,50
18.c	I.	pomenoslovje	izbirni tip	0,50	0,27
18.d	I.	pomenoslovje	izbirni tip	0,84	0,38
19.a	III.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,11	0,51
19.b	III.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,11	0,37
19.c	III.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,29	0,38
19.d	III.	pomenoslovje	dopolnjevanje	0,24	0,51
20	II.	metajezikovna zmožnost	dopolnjevanje	0,14	0,45
21.a	I.	metajezikovna zmožnost	dopolnjevanje	0,11	0,44
21.b	I.	metajezikovna zmožnost	dopolnjevanje	0,11	0,42
21.c	I.	metajezikovna zmožnost	dopolnjevanje	0,24	0,53
22.a	III.	metajezikovna zmožnost	izbirni tip	0,34	0,19
22.b	III.	metajezikovna zmožnost	odgovor na vprašanje	0,32	0,47
23.a	II.	pisni sestavek – upoštevanje navodil	tvorbna naloga	0,49	0,61
23.b	II.	pisni sestavek – vsebinska ustreznost	tvorbna naloga	0,37	0,67
23.c	III.	pisni sestavek – izražanje lastnih stališč	tvorbna naloga	0,32	0,72
23.d	II.	pisni sestavek – jezikovna pravilnost	tvorbna naloga	0,29	0,68
23.e	II.	pisni sestavek – besedišče	tvorbna naloga	0,28	0,72
23.f	I.	pisni sestavek – pravopis in oblika	tvorbna naloga	0,33	0,79

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Iz preglednice 4.2.2.2.3 je razvidno, da je večina učencev uspešno reševala naloge, ki preverjajo bralno razumevanje, pri postavkah, ki zahtevajo iskanje bistvenih podatkov (1., 3., 4., 5., 6., 16. naloga) ter razumevanje in povezovanje podatkov, omenjenih v besedilu (14. in 15. naloga). Učenci so bili uspešni tudi pri metajezikovni zmožnosti prepoznavanja in oblikovanja različnih vrst besed (nalogi 10.a in 11.b) ter pri prepoznavanju ustreznega pomena besed (nalogi 18.b in 18.d).

Približno polovica učencev je uspešno reševala naloge, ki preverjajo bralno razumevanje, predvsem pri postavkah, ki zahtevajo povzemanje različnih informacij v besedilu (2., 7., 12., 13., 17. naloga). Učenci so bili dokaj uspešni tudi pri tvorbni nalogi, vsaj kar zadeva upoštevanje navodil (naloga 23.a). Ravno tako so bili dokaj uspešni pri prepoznavanju ustreznega pomena bolj zahtevnih besed (9.a, 9.b, 18.a, 18.c naloga).

Manj kot polovica učencev je uspešno reševala bolj kompleksne naloge, ki so preverjale metajezikovno zmožnost (naloge 10.c, 11.a, 22.a, 22.b). Pri tvorbni nalogi so bili učenci manj uspešni, kar zadeva izražanje stališč, vsebinsko ustreznost, jezikovno pravilnost, pravopis in uporabo besedišča (naloge 23.b, 23.c, 23.d, 23.e, 23.f).

Manjše število učencev je uspešno reševalo najbolj kompleksne naloge prepoznavanja in oblikovanja besednih in glagolskih struktur italijanskega jezika (naloge 10.b, 20, 21.a, 21.b, 21.c) ter pri prepoznavanju ustreznega pomena manj znanih besed (naloge 8.a, 8.b, 19.a, 19.b, 19.c, 19.d).

Pri NPZ 2022 v 9. razredu so bili indeksi diskriminativnosti posameznih nalog ustrezni. Tudi splošni indeks zanesljivosti preizkusa je precej visok (0,90) in je višji od indeksov zanesljivosti v prejšnjih letih.

Sklepne ugotovitve

V letošnjem preizkusu znanja je večina učencev uspešno rešila naloge, ki preverjajo razumevanje in povezovanje podatkov. Učenci so v povprečju prepoznali posamezne pojme, jih povezali med seboj; uspešni so bili pri iskanju primerov v besedilu.

Dokaj uspešni so bili tudi pri nalogah, ki preverjajo sklepanje, povzemanje ali sintezo podatkov, pri upoštevanju navodil tvorbne naloge ter pri prepoznavanju ustreznega pomena zahtevnejših besed.

Že vrsto let ugotavljamo, da so dosežki nižji pri nalogah, ki preverjajo upovedovalno zmožnost učencev. Iz podatkov, ki jih je PK za italijanščino pridobila pri vrednotenju znanja, priporočamo učiteljem, da pri pouku italijanščine kot materinščine dajejo večji poudarek na:

- samostojnem branju in razvijanju bralnih strategij (globlje razumevanje sprejetega besedila),
- samostojnem tvorjenju daljših odgovorov ali besedil,
- temeljitejšem vrednotenju učenčevih izdelkov tudi z uvajanjem elementov samovrednotenja oziroma samopreverjanja učnih rezultatov.

ALLEGATO ALLA PROVA

Prima parte

La globalizzazione: un mondo in rete

Oggi gran parte dei prodotti che acquistiamo sono fabbricati in Paesi lontani, in Cina, in Vietnam, in Malesia. Nelle vie commerciali delle maggiori città del pianeta si ritrovano le insegne dei negozi e dei ristoranti che vediamo nelle nostre strade. I ragazzi di tutto il mondo indossano gli stessi modelli di scarpe e ascoltano la stessa musica. Le grandi squadre di calcio internazionali riempiono gli stadi di folle entusiaste in tutti i continenti. Questi sono solo alcuni degli effetti più visibili della cosiddetta globalizzazione, cioè della progressiva trasformazione del mondo in un'unica grande area di scambio di denaro, merci, cultura e informazioni, in cui tutti i Paesi sono strettamente collegati tra loro.

A favorire la globalizzazione sono stati, a partire dagli anni Ottanta, l'apertura dei mercati, attraverso la progressiva riduzione dei dazi che in precedenza ostacolavano i commerci, la fine della contrapposizione tra mondo occidentale e Paesi comunisti, lo sviluppo dei trasporti aerei, marittimi, ferroviari e stradali, che hanno accelerato il movimento delle merci e delle persone, e le nuove reti di comunicazione (telefonia cellulare, televisori satellitari, Internet) che permettono di trasmettere informazioni in tempo reale da qualsiasi punto del pianeta.

Contro la globalizzazione si è sviluppato il cosiddetto movimento *no-global.* I *no-global* accusano la globalizzazione di permettere alle società multinazionali di sfruttare la manodopera e le risorse naturali ed economiche dei Paesi in via di sviluppo, senza alcun rispetto dei diritti dei lavoratori e dell'ambiente.

Inoltre, i *no-global* imputano alla globalizzazione di creare disoccupazione nei Paesi sviluppati, soprattutto nel settore industriale, a causa del trasferimento delle fabbriche nel Terzo Mondo. Con la libera circolazione dei capitali si favorirebbero le speculazioni[11] finanziarie di società che puntano unicamente al profitto immediato. Un problema, secondo i *no-global*, è rappresentato anche dall'imposizione di un modello culturale e di uno stile di vita occidentali a tutto il pianeta, facendo scomparire tradizioni e prodotti locali.

(Testo tratto e adattato da: Valerio Castronovo – *"Eventi e scenari 3 – Il Novecento",* La Nuova Italia, 2015)

[11] Speculazione: operazione intesa a ottenere il massimo guadagno in attività commerciali o finanziarie, cercando di trarre un utile dalla variazione dei prezzi di compravendita.

Seconda parte

Paese che vai, Nutella e Coca-Cola che trovi

La Nutella non è tutta uguale. In Italia è più cremosa, mentre negli Stati Uniti la ricetta favorisce un aumento della consistenza, così da avvicinarla al burro di arachidi. Lo stesso capita per la Coca-Cola: oltreoceano troviamo la variante cherry, arricchita al succo di ciliegia, che in Italia non ha avuto alcun successo. Senza trascurare gli esempi che giungono da McDonald's e Unilever, che adattano le loro produzioni in base ai gusti dei diversi Paesi. Per conquistare fette di mercato sempre più ampie, le aziende alimentari hanno capito che non basta un unico prodotto: se l'obiettivo è raccogliere **proseliti** da una parte all'altra del mondo sarà necessario assecondare e abbracciare i gusti, le abitudini e le usanze specifiche di un certo Paese, apportando modifiche alla ricetta originale.

Quella che può sembrare una tendenza anomala, è invece una strategia di marketing sempre più diffusa nel panorama internazionale. In **gergo** tecnico si parla di adattamento di prodotto. In pratica si modifica l'offerta sulla base dei bisogni e delle richieste locali.

«Nonostante la globalizzazione – spiega Massimiliano Bruni, dell'Università Bocconi di Milano – tra i diversi Paesi esistono delle differenze che si ripercuotono anche nelle scelte alimentari. Quando si opera in Paesi lontani con uno stesso prodotto bisogna considerare l'**impatto** del clima, della religione, della tradizione, del gusto e dei sapori. **Lo** hanno capito soprattutto le multinazionali, impegnate a conquistare il primato in mercati molto diversi».

I modi per adattare un alimento o una bevanda agli usi e costumi del Paese sono essenzialmente tre. Il primo è quello di variare la ricetta e le varianti di gusto come fa Ferrero con la Nutella e l'Algida con la Viennetta: quest'ultima è disponibile in Gran Bretagna anche ai gusti menta o alle bacche rosse. Si tratta di due varianti che difficilmente passerebbero sul mercato italiano, dove invece il prodotto viene commercializzato nei gusti vaniglia, zabaione, choco nut e tiramisù. Sempre all'interno del primo sistema, troviamo modifiche agli ingredienti, al dosaggio, o il cambiamento delle porzioni (fino a poco tempo fa i panini di McDonald's usati in Italia erano più grandi rispetto a quelli venduti negli Stati Uniti). Nulla di tutto ciò è proibito, anche se non esiste comunicazione: «Perché – si domanda Bruni - Ferrero dovrebbe dire a un americano che la Nutella che compra a New York non è esattamente identica a quella che trova in Italia?». La politica dell'adattamento è stata sposata anche da Coca Cola, che nei Paesi mediorientali vende una bevanda più dolce rispetto a quella commercializzata in Italia.

La seconda forma di adattamento riguarda le imprese che operano nella ristorazione collettiva e le catene di fast food. Può essere spiegata in questo modo la scelta compiuta un paio d'anni fa da McDonald's in Italia di siglare il "matrimonio" con Barilla inserendo la pasta nel menù, dopo una serie di iniziative mirate ad avvicinarsi ai gusti degli italiani. Un discorso simile è stato fatto in India, con il lancio del Maharaja Mac, un doppio sandwich con carne di pollo per andare incontro alle restrizioni di natura religiosa seguite dalla popolazione.

L'ultimo modo per "**localizzare**" consiste nel cambiare il nome del prodotto, o talvolta della marca, come fa Algida, per esempio. Non di rado all'estero capita infatti di acquistare un gelato che abbia come logo il cuore rosso su sfondo bianco, associato a un brand locale: Frigo, Miko, Eskimo o Wall's. È una scelta dettata dalla necessità di diffondersi su un mercato in cui il nome Algida sarebbe poco riconoscibile. Poteri della globalizzazione del cibo.

(Testo tratto e adattato da: Fabio Di Todaro, ilfattoalimentare.it/nutella–ferrero–mcdonalds–coca–cola.html, consultato il 22 marzo 2018)

PRIMA PARTE

Leggi attentamente il testo *La globalizzazione: un mondo in rete* e risolvi gli esercizi che ti vengono proposti.

1. Che cosa s'intende per globalizzazione?

_____

_____

_____

(1 punto)

2. Quali sono gli effetti più visibili della globalizzazione? *(riporta almeno tre esempi)*

_____

_____

_____

(3 punti)

3. Elenca i fattori che hanno favorito la globalizzazione. Le risposte attese sono quattro.

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

(4 punti)

4. Quali sono gli aspetti positivi della diffusione delle nuove reti di comunicazione?

_____

_____

(1 punto)

5. Quali sono le accuse che i *no-global* rivolgono alla globalizzazione per quanto riguarda i paesi in via di sviluppo? Le risposte attese sono due.

_____

_____

_____

(2 punti)

6. Secondo i *no-global*, a che cosa è dovuta soprattutto la disoccupazione nei settori industriali dei paesi sviluppati?

_____

(1 punto)

7. L'attività economica che cerca di ottenere il maggior profitto possibile è definita:

A circolazione dei capitali

B indagine di mercato

C speculazione finanziaria

D andamento dei mercati

(1 punto)

8. I nomi elencati sono tutti sinonimi di "prodotto", ma ciascuno di essi ha una particolare sfumatura di significato. Inseriscili nelle frasi in modo opportuno.

merce – derrata – articolo – manufatto

8. a) La gentilezza sta diventando _____ sempre più rara.

Lo sconto finale riservato a quel tipo di _____ è stato apprezzato dai clienti del negozio.

(1 punto)

8. b) Ieri ho comperato un bellissimo paralume fatto da un artigiano: adoro questo tipo di

_____.

Qualche tipo di _____ alimentare non si può conservare per troppo tempo perché è deperibile.

(1 punto)

9. Completa le seguenti frasi con le parole adeguate riferite al nome *"effetto".*

marginale – domino – collaterale – speciale

9. a) L'effetto _____ della cura è stato un aumento di peso: ora devo mettermi a dieta.

Questa perturbazione avrà un effetto _____ e le temperature si manterranno piuttosto miti.

(1 punto)

9. b) Il mio intervento nella discussione ha avuto un effetto davvero

_____.

Le persone in fila sono tanto vicine, che se spingessimo l'ultimo, rischieremmo di

creare l'effetto _____.

(1 punto)

10. Completa tutte le caselle della tabella, inserendo mediante suffissi e prefissi le parole corrispondenti.

	NOME	AGGETTIVO	AVVERBIO
10. a)	visibilità	visibile	
10. b)	progressione		
10. c)		stretto	strettamente

(3 punti)

11. Nell'ultimo capoverso del testo individua il verbo al condizionale e il verbo al gerundio.

11. a) Condizionale: _____

(1 punto)

11. b) Gerundio: _____

(1 punto)

SECONDA PARTE

Leggi attentamente il testo *Paese che vai, Nutella* e *Coca-Cola che trovi* e risolvi gli esercizi proposti.

12. Spiega in che cosa consiste l'adattamento di prodotto.

_____

_____

(1 punto)

13. Indica quattro fattori da considerare quando si opera in un paese lontano con lo stesso prodotto.

_____

_____

(2 punti)

14. Quale delle seguenti frasi descrive meglio la strategia di marketing adottata sul mercato mondiale dalle aziende multinazionali nel settore alimentare?

A Lo stesso prodotto va commercializzato nei Paesi lontani variando gli ingredienti o le porzioni per soddisfare i gusti della popolazione locale.

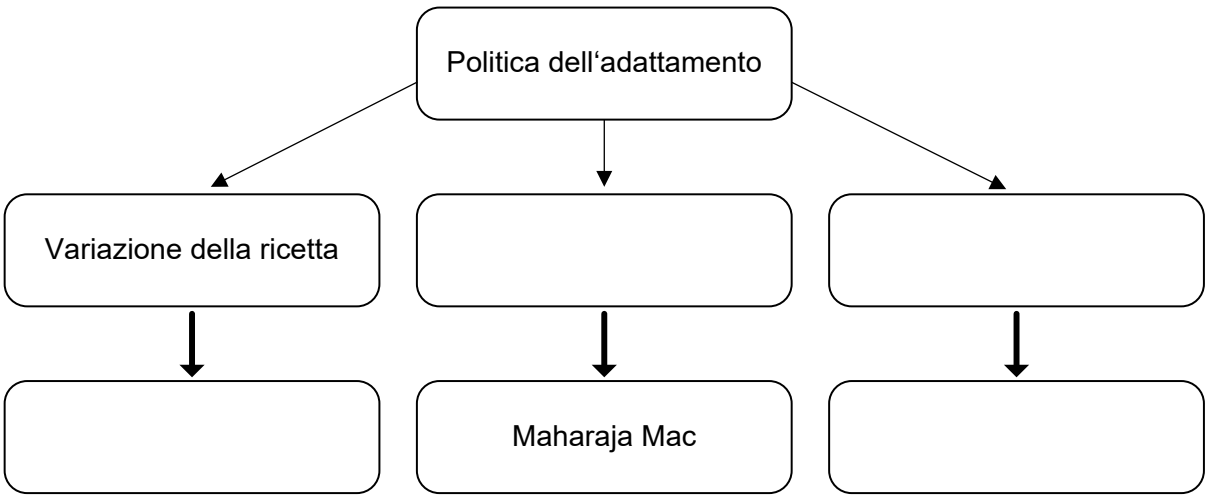
B Lo stesso prodotto va commercializzato nei Paesi lontani senza variare gli ingredienti o le porzioni per mantenere la sua originalità.

C Lo stesso prodotto va commercializzato nei Paesi lontani, senza tener conto delle differenze dei costi delle materie prime.

D Lo stesso prodotto va messo sul mercato nei Paesi lontani, senza proporsi di raggiungere obiettivi di elevato profitto.

(1 punto)

15. Completa lo schema seguente, che rappresenta i tre modi per adattare un prodotto agli usi e costumi di un altro Paese e tre esempi concreti di prodotto. Utilizza le espressioni sotto riportate (attenzione: una di esse non va inserita).

Cambio di nome del prodotto / Varianti di gusto / Nutella / Eskimo /

Uso di prodotti locali

(4 punti)

16. Perché in India è stato creato il Maharaja Mac con carne di pollo?

_____

_____

(1 punto)

17. Indica le due varianti adottate dalla multinazionale della Coca Cola per adeguarsi ai gusti locali.

_____

_____

_____

_____

(2 punti)

18. Cerchia il corretto significato che le seguenti parole assumono **nel testo**.

18. a) **proseliti**

A procuratori

B sostenitori

C affiliati

D partecipanti

(1 punto)

18. b) **gergo**

A linguaggio trasgressivo

B dialetto locale

C linguaggio settoriale

D linguaggio misterioso

(1 punto)

18. c) **impatto**

A influsso

B collisione

C contrasto

D attrito

(1 punto)

18. d) **localizzare**

A adattare al luogo e al contesto

B individuare la posizione

C delimitare un fenomeno

D identificare la posizione geografica

(1 punto)

19. Per ciascun prefisso del primo gruppo forma due nomi derivati combinandoli con la parola del secondo gruppo. Le parole del gruppo B possono essere usate una volta sola.

Trascrivi nella tabella i nomi derivati da te formati. (esempio: multi + nazionale= multinazionale)

A inter-, multi-, im-, extra-

B colore, comunitario, frequenza, mediato, medio, morale, personale, scolastico

	PREFISSO	PRIMO NOME DERIVATO	SECONDO NOME DERIVATO
19. a)	inter-		
19. b)	multi-		
19. c)	im-		
19. d)	extra-		

(4 punti)

20. Trasforma in discorso indiretto il seguente discorso diretto.

Il professor Bruni si chiedeva: “Perché Ferrero dovrebbe dire a un americano che la Nutella che compra a New York non è esattamente identica a quella che trova in Italia?”.

_____

_____

_____

_____

(2 punti)

VOLTA IL FOGLIO.

21. Leggi la frase riportata qui sotto e analizzane i verbi in modo adeguato e completo seguendo la tabella.

Per conquistare fette di mercato sempre più ampie, le aziende alimentari hanno capito che non basta un unico prodotto.

	FORMA VERBALE NEL TESTO	MODO	TEMPO	PERSONA	FORMA VERBALE ALL'INFINITO PRESENTE
21. a)	basta				
21. b)	hanno capito				
21. c)	conquistare				

(3 punti)

22. Rileggi il terzo capoverso del testo e rispondi alle seguenti domande.

22. a) Nella frase "Lo hanno capito soprattutto le multinazionali…" quale valore assume la parola "lo"?

A articolo determinativo

B pronome personale

C avverbio di luogo

D pronome dimostrativo

(1 punto)

22. b) A che cosa si riferisce la parola "lo"?

_____

_____

_____

(1 punto)

23. Gli oggetti che comperiamo rendono più comoda la nostra vita, ma sono veramente tutti indispensabili? Che cos'è per te un bene necessario, e che cos'è per te un bene superfluo? Secondo te, ci sono persone che si circondano di oggetti inutili? E perché lo fanno? Scrivi le tue opinioni, riferendoti alla tua esperienza e portando degli esempi.

A	B	C	D	E	F
2	2	2	2	2	2

4.2.3 Predmetna komisija za madžarščino

4.2.3.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine **v 6. razredu**

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.3.1.1.: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.3.1.2: Specifikacijska tabela za I. del preizkusa znanja
Preglednica 4.2.3.1.3.: Specifikacijska tabela za II. del preizkusa znanja

4.2.3.2. Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine **v 9. razredu**

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.3.2.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.3.2.2: Specifikacijska tabela za I. del preizkusa znanja
Preglednica 4.2.3.2.3: Specifikacijska tabela za II. del preizkusa znanja

4.2.3.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine **v 6. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Strokovno podlago za pripravo nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine predstavlja posodobljeni *Učni načrt za madžarščino kot materinščino*, ki je bil potrjen leta 2008 na 114. seji Strokovnega sveta za splošno izobraževanje, z njegovimi vsebinskimi in redakcijskimi popravki pa se je Strokovni svet seznanil na 140. seji 17. 2. 2011.

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja so opisani v dokumentu ***Informacije o preizkusu znanja***.

Analiza dosežkov

Nacionalno preverjanje znanja iz madžarščine je v šolskem letu 2021/22 opravljalo 15 učencev 6. razreda dvojezičnih osnovnih šol, ki so od možnih 40 točk dosegli povprečno 21,67 točke, kar je 54,17 %.

Preglednica 4.2.3.1.1.: Osnovni statistični podatki

Število učencev	15
Število postavk	28
Možne točke	40
Povprečno število točk	21,67
Povprečno število odstotnih točk	54,17
Standardni odklon	16,81
Indeks težavnosti	0,54
Indeks zanesljivosti	0,81

Dosežki po spolu in regijah

Nacionalno preverjanje znanja iz madžarščine ob koncu drugega obdobja je opravljalo malo učencev v eni regiji, zato podatki ne omogočajo analize po spolu in regijah.

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

I. del preizkusa znanja

Izhodiščno besedilo je bilo neumetnostno besedilo z naslovom ***Dinasztiák*** iz vira s spletne strani budimpeštanskega cirkusa (***https://fnc.hu***). Besedilo je bilo prirejeno za potrebe NPZ in opremljeno s fotografijama, na kateri se posebej ni navezovala nobena naloga.

V I. delu preizkusa je bilo 16 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk je bilo 24.

Zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega neumetnostnega besedila smo preverjali z nalogami, ki zahtevajo okoliščinsko/pragmatično, pomensko ter metajezikovno in besedno/slovnično razčlembo.

Okoliščinsko/pragmatično razčlembo sta za po 1 točko zahtevali 1. in 2. naloga. Pri 1. nalogi (IT = 0,87) so učenci ugotavljali vir besedila, pri 2. (IT = 0,27) pa namen prvega odstavka besedila. Slednja je bila relativno slabo rešena naloga, saj vsi štirje odgovori delno ali v celoti držijo za nekatere dele besedila ali za besedilo kot celoto.

Pomensko razčlembo (zmožnost razumevanja besedila kot celote oziroma posameznih delov besedila ter zmožnost razumevanja pomena posameznih besed oziroma besednih zvez) so zahtevale 3.–8. naloga, za skupno 9 točk. Najbolje rešena je 8. naloga (IT = 0,90), pri kateri so morali učenci besede (tri tujke in eno manj znano madžarsko besedo) povezati z njihovim pomenom. Po uspešnosti reševanja ji sledita 4. (IT = 0,73) in 3. naloga (IT = 0,70). Pri 4. nalogi so učenci ugotavljali pravilnost trditev, pri 3. pa so morali iz besedila izpisati kratke odgovore na vprašanja o času in trajanju določenih dogodkov v besedilu. Med slabše reševane spadata 7. (IT = 0,53) in 6. naloga (IT = 0,47). Sedma naloga je zahtevala določanje nastopajočih oseb na podlagi opisa njihove cirkuške točke, 6. pa izpis povedi, ki izraža poklicno prepričanje enega od nastopajočih. Najslabše rešena naloga tega sklopa je 5. naloga (IT = 0,40), pri kateri so morali učenci izmed ponujenih izbrati dve trditvi, ki ne držita za enega od nastopajočih oseb.

Metajezikovno in besedno/slovnično razčlembo so zahtevale naloge 9–16, za skupno 13 točk. Z njimi smo preverjali obvladovanje temeljnih jezikovnih pojmov, pravopis in funkcionalno rabo jezika. Najbolje je bila rešena 10. naloga (IT = 0,87), ki je zahtevala ugotavljanje pravilno deljene besede. Po uspešnosti ji sledi 14. naloga (IT = 0,80), ki je zahtevala zapis vprašalnic po podčrtanih delih povedi. Dobro so rešili tudi 13. nalogo (IT = 0,62), ki je zahtevala dopolnitev povedi s samostalniki v pravilnih sklonih. Po uspešnosti reševanja ji sledita 11. in 12. naloga (IT obeh je 0,60), s tem da ima 11. naloga dva dela, od katerih so učenci postavko 11.a (IT = 0,73) reševali veliko bolje kot 11.b (IT = 0,47). Pri 11. nalogi so morali postaviti besede v abecedni red in določiti, kateri besedni vrsti pripadajo. Dvanajsta naloga je zahtevala dopolnitev manjkajočih kratkih ali dolgih samoglasnikov in soglasnikov. Med slabše reševane naloge tega sklopa sodita 15. (IT = 0,53) in 9. naloga (IT = 0,43). Petnajsta naloga je zahtevala pretvorbo povedi iz sedanjika v preteklik, pri 9. nalogi pa so morali učenci tvoriti manjkajoči zloženi besedi v dveh povedih. Najslabše rešena je bila 16. naloga (IT = 0,07), ki je zahtevala pretvorbo pripovedne povedi v velelno.

Preglednica 4.2.3.1.2: Specifikacijska tabela za I. del preizkusa znanja

Št. naloge	Taksonomska stopnja	Opis naloge	IT	ID
1.01	II.	Naloga kratkega odgovora. Preverja okoliščinsko/pragmatično razčlembo. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,87	0,14
1.02	II.	Naloga izbirnega tipa. Preverja okoliščinsko/pragmatično razčlembo. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,27	0,57
1.03	I.	Naloga kratkega odgovora. Preverja bralno razumevanje oziroma pomensko razčlembo. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z dvema točkama.	0,70	0,47
1.04	II.	Naloga alternativnega tipa. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z dvema točkama.	0,73	0,17
1.05	II.	Naloga izbirnega tipa. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,40	0,38
1.06	I.	Naloga polodprtega tipa. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,47	0,64
1.07	I.	Naloga kratkega odgovora. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,53	0,58
1.08	II. in III.	Naloga povezovanja. Preverja razumevanje pomena besed oziroma besednih zvez. Srednje do bolj zahtevna naloga. Ovrednotena je z dvema točkama.	0,90	0,17
1.09	III.	Naloga dopolnjevanja. Preverja besedno-slovnično razčlembo in pravopis. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z dvema točkama.	0,43	0,41
1.10	I.	Naloga podčrtovanja. Preverja besedno-slovnično razčlembo (deljenje besed). Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,87	0,11
1.11.a	II.	Naloga dopolnjevanja. Preverja besedno-slovnično razčlembo (abecedni red). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,73	-0.03
1.11.b	II.	Naloga kratkega odgovora. Preverja besedno-slovnično razčlembo (besedne vrste). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,47	0,66
1.12	II.	Naloga dopolnjevanja. Preverja pravopis (dolgi in kratki samoglasniki in soglasniki). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z dvema točkama.	0,60	0,27
1.13	I. in II.	Naloga dopolnjevanja. Preverja besedno-slovnično razčlembo in pravopis (samostalniški skloni). Manj do srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je s tremi točkami.	0,62	0,39
1.14	I.	Naloga kratkega odgovora. Preverja besedno-slovnično razčlembo in pravopis (vprašalnice). Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,80	0,28
1.15	III.	Naloga polodprtega tipa. Preverja besedno-slovnično razčlembo in pravopis (preteklik). Zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,53	0,47
1.16	III.	Naloga polodprtega tipa. Preverja besedno-slovnično razčlembo in pravopis (velelnik). Zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,07	0,27

II. del preizkusa znanja

Naloge II. dela se navezujejo na dva odlomka iz mladinskega romana *Keménykalap és krumpliorr* avtorja **Istvána Csukása.** Besedilo ni bilo prirejeno in ni bilo opremljeno z ilustracijo.

V tem delu preizkusa je bilo sedem nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk je 16.

Z nalogami smo preverjali zmožnost samostojnega branja in razumevanja umetnostnega besedila ter zmožnost tvorbe krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom.

Samostojno razumevanje in razčlenjevanje izhodiščnega umetnostnega besedila so preverjale naloge 1–6, za skupno 10 točk.

Učenci so najbolje rešili 5. in 6. nalogo (IT pri obeh 0,67). Pri 5. nalogi so morali s svojimi besedami razložiti nevsakdanjo besedno zvezo. Šesta naloga ima dve postavki, pri 6.a so morali napisati poljubno sopomenko glagola iz besedila, pri 6.b pa izpisati sopomenko drugega glagola iz besedila. Po pričakovanjih je bil prvi del naloge težji (IT = 0,60) kakor drugi del (IT= 0,73). Po uspešnosti sledi 1. naloga (IT = 0,53), kjer so morali učenci ustrezno dopolniti manjkajoče povedi o izhodiščnem besedilu. Po uspešnosti reševanja ji sledi 4. naloga (IT = 0,40), pri kateri so morali učenci dogajanja iz drugega odlomka oštevilčiti v pravilnem vrstnem redu. Med slabše reševane naloge spada 3. naloga (IT = 0,33), ki je sestavljena iz dveh delov, nanaša pa se na eno od književnih oseb, njeno vlogo in oblačila. Najslabše rešena naloga tega dela je bila 2. naloga (IT = 0,07), pri kateri so morali učenci preglednico dopolniti z manjkajočimi imeni književnih oseb in njihovimi vlogami.

Tvorbna naloga je bila 7. naloga, pri kateri so morali učenci napisati poustvarjalno besedilo o tem, kje in kakšna oblačila ter rekvizite si za svojo vlogo poišče Peter in kako je zadovoljen s svojo izbiro. Naloga je bila ovrednotena s 6 točkami: vsebina (3 točke), pravopis (2 točki), zgradba (1 točka). Učenci so bili najuspešnejši pri kriteriju zgradba (IT = 0,53), nekoliko manj pri vsebini (IT = 0,51), najmanj pa pri pravopisu (IT = 0,37).

Preglednica 4.2.3.1.3.: Specifikacijska tabela za II. del preizkusa znanja

Št. naloge	Taksonomska stopnja	Opis naloge	IT	ID
2.01	I. in II.	Naloga dopolnjevanja. Preverja razumevanje in razčlenjevanje besedila. Manj do srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z dvema točkama.	0,53	0,04
2.02	III.	Naloga dopolnjevanja. Preverja razumevanje besedila. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z dvema točkama.	0,07	-0,36
2.03.a	I.	Naloga kratkega odgovora in polodprtega tipa. Preverja razumevanje besedila. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,40	0,65
2.03.b	II.	Naloga kratkega odgovora. Preverja razumevanje besedila. Srednja zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,27	0,67
2.04	I.	Naloga razvrščanja. Preverja razumevanje in razčlenjevanje besedila. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,40	0,31
2.05	III.	Naloga polodprtega tipa. Preverja razumevanje besedila in razumevanje pomena besednih zvez. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,67	0,59
2.06.a	III.	Naloga kratkega odgovora. Preverja besedno-slovnično razčlembo. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,60	0,65
2.06.b	II.	Naloga kratkega odgovora. Preverja besedno-slovnično razčlembo. Srednja zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,73	0,42
2.07A	III.	Naloga odprtega tipa, ki preverja zmožnost tvorjenja besedila po danih navodilih. Kriteriji: vsebina, pravopis in zgradba. Ovrednotena je s šestimi točkami.	0,51	0,36
2.07B	II. in III.		0,37	0,31
2.07C	III.		0,53	0,17

Sklepne ugotovitve

Število učencev (15), ki so v šolskem letu 2021/22 na nacionalnem preverjanju znanja v 6. razredu svoje znanje preverjali iz madžarščine, je bilo v primerjavi s številom v preteklem šolskem letu (28) nižje, a primerljivo s številom v zadnjih letih.

Učenci so dosegli za okoli 3 odstotne točke slabši rezultat kot v preteklem letu, kar je najslabši rezultat pri madžarščini v vseh letih NPZ. Razloge za to lahko iščemo v izobraževanju na daljavo, ki je pri letošnjih šestošolcih trajal še dlje kot pri predhodni generaciji. Pri izobraževanju na daljavo verjetno trpi tudi kakovost izvajanja dvojezičnega pouka (predvsem v madžarščini), kar ima lahko negativen učinek na razvijanje zmožnosti v tem jeziku. Glede tega je najbolj ranljivo prav drugo vzgojno-izobraževalno obdobje (4. in 5. razred), kjer večino predmetov izvaja le en strokovni delavec in je prisotnost madžarščine kot učnega jezika tudi uradno manjša kot v prvem VIO.

Uspešnost reševanja nalog je do neke mere pogojena tudi s temo in besediščem besedil. Četudi je stvarnost neumetnostnega besedila (budimpeštanski cirkus in njegove točke) našim učencem na nek način oddaljena (zelo težko, praktično nemogoče je najti besedila, ki so glede vsebine nevtralna, torej da jih bodo enako uspešno reševali vsi učenci, ne glede na njihov socialno-ekonomski status), niso imeli težav z razumevanjem besedila. Nasprotno pa jim je velike preglavice povzročalo umetnostno besedilo, ki je dejansko nekoliko težje sledljivo, razumljivo in sprejemljivo (čudna imena, neznane besede, nevsakdanji dogodek).

Članice PK sicer menimo, da je bil preizkus po težavnosti primerljiv s preizkusi iz preteklih let. Analiza kaže, da ostaja pravopisna zmožnost ena najbolj kritičnih točk pouka, med katere spadata tudi bogatenje besedišča (tudi z branjem sodobne književnosti) in tvorba besedil.

Elektronsko vrednotenje so opravili učitelji madžarščine ob podpori glavne ocenjevalke. Z izvedbo vrednotenja smo zadovoljne; bili sta dve neutemeljeni poizvedbi. Rezultate preverjanja znanja in ugotovitve analize bomo učiteljem predstavili na srečanju študijske skupine.

MELLÉKLET AZ I. RÉSZHEZ

DINASZTIÁK

A Fővárosi Nagycirkusz *Dinasztiák* című műsora a világhírű magyar artistaművészet előtt tiszteleg. A február 13-a és április 18-a között megtekinthető műsorban háromhetente különböző fellépőket és számokat láthat a közönség. Összesen több mint 70 kiváló hazai artista lép majd a porondra. A műsorban szinte az összes cirkuszművészeti műfaj látható lesz, az állat és ember közötti feltétlen bizalmat és szeretetet papagáj- és kutyaszámok mutatják be. A nevetésről tapasztalt bohócok gondoskodnak.

A cirkuszművészetben kiemelten fontos a nemzedékről nemzedékre áthagyományozott tapasztalat és tudás. Erről szól ez a műsorunk, ezért a címválasztás is: DINASZTIÁK. Az apáról fiúra, az anyáról lányra áthagyományozott tudás minden családban különösen fontos: leginkább azok vagyunk, akiknek a szüleink nevelnek minket. A cirkuszművészet abban különbözik a többitől, hogy itt nem „ciki" ugyanazt csinálni, mint az elődeid, a szüleid, a nagyszüleid. Itt akkor sincs kitaposott út, ha beleszülettél. Itt csak az számít, ami a közönség előtt történik a porondon. Az artisták ezért végigdolgozzák az egész életüket. Fáradtságot nem ismerve mindennap hajnalban kelnek, edzenek, gyakorolnak, és a sérülések sem veszik el a kedvüket.

Pom Pom (bohócszám)

Szabó László a Schlingloff artista család tagja. Édesanyjának mind a kilenc testvére az artistapályát választotta. László Budán nőtt fel a nagyszüleivel, mert a szülei Európa cirkuszaival turnéztak. Nem szánták artistaművésznek, ezért vendéglátóipari iskolát végzett, majd Németországban dolgozott. Huszonnyolc évesen kiment Angliába a nagynénjéhez, akinek saját cirkusza volt. Azonnal magába rántotta ez a világ. Bejárta Európát, és huszonkét év után tért vissza a Fővárosi Nagycirkusz porondjára. Interaktív bohócnak is szokták nevezni, mert rengeteget kommunikál a közönséggel. Hitvallása szerint: „Tisztelni kell és nem szabad hülyét csinálni a közönségből". Passaui Közönségdíjjal tüntették ki.

Ádám család (lovas–zsonglőr szám)

Az Ádám cirkuszi dinasztia összes tagja 200 évre visszamenőleg artistaművész volt. Ádám Krisztián a család nyolcadik generációjának a tagja, a Porond Ifjú Csillaga-díjjal kitüntetés tulajdonosa, aki halálkerék- és magasdrótszámával már tíz

országban vendégszerepelt. Bátorságát dédnagyapjától, Martinitól örökölte, aki a mai napig az egyetlen ember, akit Magyarországon ágyúból lőttek ki.
Ádám Krisztián ezúttal egy családi lovas–zsonglőr produkcióval lép fel édesapjával és testvéreivel. Ádám Rudolf Junior már tizenkét évesen hat buzogánnyal zsonglőrözik testvérével az ügető lovak hátán. Ádám Angelina a hulahopp produkciójából mutat be egy részletet lóháton. A család legifjabb tagja, a tizenegy éves Ádám Szkárlett szintén részt vesz a lovas produkcióban.

(Az fnc.hu nyomán. Letöltve: 2021. május 24-én.)

MELLÉKLET A II. RÉSZHEZ

Csukás István: Keménykalap és krumpliorr (részletek)

A teljes mű ifjúsági kalandregény. Hősei tíz–tizenegy éves gyermekek, akik az általuk létrehozott Vadliba őrsnek (csapatnak) a tagjai.

1. részlet

Ezt a cirkuszt szépen kidolgozzuk. A kellékek beszerzését pedig csak bízd rám! Szabad kezet kaptam a vadlibáktól, teljesen szabad kezet! Éljen a Hörömpő Cirkusz!

A kis Rece szeplős képe világított a szobában.

– Éljen! – visszhangozta Péter. – Mi van még egy ilyen cirkuszban?

– Ott van először is Hörömpő, a cirkuszigazgató. Azonkívül ő az állatidomár is. Van egy hosszú szíjostora, azzal idomítja az állatokat.

– És feltétlenül van egy bohóc is! – tűnődött Péter. – Hogy hívnak egy bohócot? Ezen elgondolkoztak. A kis Rece fejébe ugrott egy név. Habozás nélkül kimondta:

– Rozmaring! Rozmaring, a bohóc! Mit szólsz hozzá?

– Rozmaring? Jó név! Igazi bohócnév! Éljen Rozmaring, a bohóc!

– És neki igazán kevés kellék kell. Mi kell egy bohócnak? Keménykalap és krumpliorr. Ez a legfontosabb!

Elmerengtek a frissen kitalált bohócon. Képzeletükben ott állt Rozmaring, fején keménykalap, az orra pedig hatalmas krumpliorr. Péter boldog volt, az ágyban töltött napok unalma elröpült a szívéből. A kis Rece leplezetlenül büszke volt az új játékra, amit ő talált ki. „Hiába – veregette meg a saját vállát gondolatban –, a kis Rece fejében ész van, nem szilvalekvár!” […]

Rece a frissen született cirkuszon tűnődött. „Mégis jó – gondolta magában –, hogy Rozmaring szerepét magamhoz ragadtam! Illik az egyéniségemhez. Az öltözék meg nem olyan nehéz. Tulajdonképpen semmi. Kell egy bő nadrág, lehetőleg jó viharvert, kell egy pár ócska, kitaposott cipő. Mi kell még? Egy csíkos trikó, egy selyemkendő a nyakba, keménykalap és krumpliorr.”

2. részlet

A kis Rece a ruhásszekrény aljában kotorászott, egyre mélyebbre ásta magát a kinőtt nadrágok, félretett kopott zakók között. „Itt kell lennie valahol” – morogta, s kutatott tovább szívósan, félig eltűnve a szekrényben. Orrát csípte a naftalinszag, alig kapott levegőt, de nem hagyta abba a keresést.

Végre legalul megtalálta, amit keresett. Négykézláb hátrált kifelé a szekrényből, s nagyot lélegezve a tiszta levegőből, szemügyre vette a vadászzsákmányt. Egy régi-régi keménykalap volt, valamelyik nagyapja viselhette, s kegyeletből megőrizték a szekrény alján.

Óvatosan kiegyengette a behorpadt keménykalapot, könyökével letörölte róla a dérként csillogó naftalinport, és a fejébe csapta.

A kalap a füléig csúszott, nem látott tőle rendesen. Újságpapírt keresett, vékony csíkokra szakította, és kitömte körbe a kalapot. Felpróbálta. Most már nem szaladt le a füléig, megállt a homlokán.

Elégedetten nézte magát a tükörben. Elsétált a szoba közepéig, majd hirtelen visszafordult.

Elvigyorodott, megemelte a keménykalapot, s széles mozdulatokkal köszöngetett jobbra-balra.

Előkereste a csíkos tengerésztrikóját, felvette az ing helyett.

„Alakul – dünnyögött a tükör felé sandítva. – Most még kell egy krumpliorr!”

(*A Mézeskalács, 2012. november nyomán.*)

I. RÉSZ

Az I. rész feladatai a *Dinasztiák* című szöveghez kapcsolódnak. Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Hol olvasható a szöveg? Írd a vonalra!

_____

(1 pont)

2. Mi a szöveg első bekezdésének a célja? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

A Hogy bemutassa a Fővárosi Nagycirkusz egyik műsorát.

B Hogy ismertesse a Fővárosi Nagycirkusz történetét.

C Hogy népszerűsítse a cirkuszt.

D Hogy megmagyarázza a cirkusszal kapcsolatos fogalmakat.

(1 pont)

3. Írd a vonalra!

– Mikortól meddig lesz látható a *Dinasztiák* a cirkuszban?

_____

– Hány hétig lépnek fel ugyanazok a szereplők a műsorban?

_____

(2 pont)

4. Döntsd el, hogy igazak (I) vagy hamisak (H) az alábbi állítások! Karikázd be az I-t vagy a H-t!

A cirkuszművészek gyermekei gyakran folytatják szüleik pályáját.	I	H
Az artisták élete és munkája csupa szórakozás.	I	H

(2 pont)

5. Mi nem igaz a Pom Pom bohócot alakító artistára? Karikázd be a két helyes válasz betűjelét!

A Kilenc testvére volt.

B A nagyszülei nevelték.

C Az iskola befejezése után Németországban dolgozott.

D Huszonnyolc évet töltött külföldön.

E Szeret kommunikálni a közönséggel.

(1 pont)

6. Írd ki a szövegből azt a mondatot, amelyben Szabó László a cirkuszművészetről vallott nézetét fogalmazza meg!

_____

_____

(1 pont)

7. Kikre igazak az Ádám családból az alábbiak? Írd a megfelelő nevet a vonalra!

Ügető lovak hátán buzogányokkal zsonglőrözik: _____

Hulahopp produkciót mutat be lóháton: _____

(1 pont)

8. Írd a szavak elé a jelentésük betűjelét!

_____	artista	A	kör alakú tér a cirkuszban
_____	dinasztia	B	tárgyakat dobáló szórakoztató művész
_____	porond	C	nemzedékeken át fontos szerepű család
_____	zsonglőr	D	cirkuszban fellépő személy

(2 pont)

9. Alkosd meg a megadott szavakból a mondatokba illő összetett szavakat, és írd be őket a megfelelő helyre! Ha kell, toldalékold is őket!

verseny, bemutató, divat, hang

A Fővárosi Nagycirkuszban rendeztek már _____ ,

sportrendezvényt, komolyzenei _____ , könnyűzenei

koncertet, valamint színházi és operettelőadást is.

(2 pont)

10. Mindkét sorban húzd alá a helyesen elválasztott szót!

szü – lei szü – le – i

bu – zo – gány – nyal bu – zo – gán – nyal

(1 pont)

11. a) Számozással 1–5-ig állítsd betűrendbe az alábbi szavakat!

___ világhírű ___ különböző ___ kiváló ___ feltétlen ___ fontos

(1 pont)

11. b) Nevezd meg az a) feladat szavainak a szófaját!

_____

(1 pont)

12. Pótold a hiányzó rövid vagy hosszú magánhangzókat és mássalhangzókat, illetve a *j* vagy *ly* betűt!

Ünnepelj nálunk!

Szeretnéd leny___gözni barátaidat egy különleges kalanddal? A legjobb

he___en jársz! Tartsd a születésnapoda___ a Fővárosi Nagycirkuszban, ahol

életre ke___nek a csodák!

(2 pont)

13. Egészítsd ki a mondatokat a zárójelben megadott szavak megfelelően toldalékolt alakjával!

A _____ tavaly Budapestre kirándultunk. Délelőtt az
(szüleim)

állatkertbe mentünk, délután pedig a _____ megnéztünk
(cirkusz)

egy érdekes műsort. Este _____, de boldogan indultunk haza.
(álmos)

(3 pont)

14. Kérdezz egy-egy kérdőszóval az aláhúzott szavakra!

Bátorságát <u>dédnagyapjától</u>, Martinitól örökölte. _____

Itt akkor sincs <u>kitaposott</u> út, ha beleszülettél. _____

(1 pont)

15. Tedd múlt időbe az alábbi mondatot!

Ádám Szkárlett szintén részt vesz a lovas produkcióban.

_____

(1 pont)

16. Alakítsd át felszólító mondattá az alábbi kijelentő mondatot!

A nevetésről Pom Pom bohóc gondoskodik.

_____

(1 pont)

LAPOZZ!

II. RÉSZ

A II. rész feladatai a *Keménykalap és krumpliorr* című szöveghez kapcsolódnak. Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Egészítsd ki a szövegre vonatkozó mondatokat a megfelelő szavakkal!

   A szöveg a _____ című gyermeklap 2012. évi _____ számában jelent meg. A szöveg szerzője _____, a teljes mű címe pedig _____.

   (2 pont)

2. Kiket terveztek a készülő cirkuszba a fiúk? Egészítsd ki a táblázatot!

A cirkuszi szereplő neve	Cirkuszi szerepe	Akinek az ötlete volt

(2 pont)

3. a) Írd a vonalra annak a fiúnak a nevét, aki a bohóc szerepét magára vállalta, továbbá azt a mondatot, amelyből ez kiderül!

   A fiú neve: _____

   A mondat: _____

   _____

   (1 pont)

3. b) Sorold fel, szerinte milyen ruhadarabokra van szükség a bohóc szerepéhez!

_____

_____

(1 pont)

4. Számozással (1-től 5-ig) állítsd növekvő sorrendbe a talált kalap rendbehozatalának a folyamatát!

_____ Leporolta, és a fejére tette.

_____ Most már megállt a fején.

_____ Újságpapírral kitömte.

_____ Rece kiegyenítette a kalap behorpadásait.

_____ A kalap a fülére és a szeméig csúszott.

(1 pont)

5. Fogalmazd meg az alábbi mondat jelentését a saját szavaiddal!

„...a kis Rece fejében ész van, nem szilvalekvár!”

_____

(1 pont)

6. a) Írj az alábbi szó mellé egy rokon értelmű megfelelőt!

tűnődik – _____

(1 pont)

6. b) Írd ki a 2. részletből az alábbi szó rokon értelmű párját!

keresgél – _____

(1 pont)

LAPOZZ!

7. Képzeld el, hogy Péter lesz a cirkuszigazgató! Meséld el 5–7 mondatban, hol és milyen ruhát, valamint kelléket keres magának ehhez, és elégedett lesz-e az eredménnyel, amikor beöltözik!

A	B	C
3	2	1

4.2.3.2. Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine **v 9. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Strokovno podlago za pripravo nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine predstavlja posodobljeni *Učni načrt za madžarščino kot materinščino*, ki je bil potrjen leta 2008 na 114. seji Strokovnega sveta za splošno izobraževanje, z njegovimi vsebinskimi in redakcijskimi popravki pa se je Strokovni svet seznanil na 140. seji 17. 2. 2011.

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja so opisani v dokumentu ***Informacija o preizkusu znanja*.**

Analiza dosežkov

Nacionalno preverjanje znanja iz madžarščine v 9. razredu je v šolskem letu 2021/22 opravljalo 14 učencev 9. razreda dvojezičnih osnovnih šol. Učenci so od možnih 60 točk dosegli povprečno 41,29 točke, kar je 68,81 %.

Preglednica 4.2.3.2.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	14
Število postavk	44
Možne točke	60
Povprečno število točk	41,29
Povprečno število odstotnih točk	68,81
Standardni odklon	21,06
Indeks težavnosti	0,69
Indeks zanesljivosti	0,93

Dosežki po spolu in regijah

Nacionalno preverjanje znanja iz madžarščine v 9. razredu je opravljalo malo učencev v eni regiji, zato podatki ne omogočajo analize po spolu in regijah.

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

I. del preizkusa znanja

V izhodiščnem besedilu I. dela preizkusa znanja z naslovom ***A rajzfilmsorozat, amely meghódította a világot*** je predstavljena kultna madžarska risana serija *Gustav* (Gusztáv). Besedilo je bilo prirejeno po viru s spletne strani (***https://filmarchiv.hu/hu***) in opremljeno s sliko glavnega lika, na katero se je navezovala 8. naloga.

V tem delu preizkusa je bilo 19 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk je 36.

Zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega neumetnostnega besedila smo preverjali z nalogami, ki zahtevajo okoliščinsko/pragmatično, pomensko, metajezikovno in besedno/slovnično razčlembo ter tvorjenje besedila.

Okoliščinsko/pragmatično razčlembo je za 1 točko preverjala 1. naloga (IT = 0,71), pri kateri so morali učenci izbrati trditev, ki ne velja za izhodiščno besedilo. Trditve so se nanašale na namen besedila. Naloga je bila med bolje rešenimi.

Pomensko razčlembo (razumevanje besedila oziroma delov besedila in zmožnost razumevanja pomena posameznih besed oziroma besednih zvez) so zahtevale naloge 2–12; skupno število točk je 16.

Vsi učenci so pravilno rešili 12. nalogo (IT = 1,00), pri kateri so morali prevzetima besedama izbrati pravilno madžarsko sopomenko. Dobro so bile rešene tudi 4., 7. in 9. naloga (IT vseh treh 0,86). Četrta naloga je zahtevala odgovor na podlagi danega odstavka izhodiščnega besedila, zakaj bi lahko bili posamezni deli serije tudi samostojni risani filmi. Pri 7. nalogi so morali učenci odgovoriti na vprašanje, zakaj je serija v nekdanji Jugoslaviji dosegala tako visoko gledanost. Deveta naloga je zahtevala izpis imena osebe, po kateri so po vsej verjetnosti poimenovali glavni lik serije, in zapis poklica omenjene osebe. Med dobro reševane spada tudi 5. naloga (IT = 0,79), pri kateri so morali učenci povezati število epizod in namen priprave produkcije serije v dveh časovnih intervalih. Učenci so bili uspešni tudi pri reševanju 6. naloge (IT = 0,74), kjer so ugotavljali pravilnost trditev. Podobno uspešno rešeni sta tudi 3. in 8. naloga (IT obeh 0,71), prva je zahtevala kratke odgovore na podlagi dveh odstavkov izhodiščnega besedila, druga pa zapis utemeljenega mnenja o tem, h kateremu odstavku besedila bi še lahko spadala fotografija.

Slabše rešeni sta 11. (IT = 0,57) in 10. naloga (IT = 0,54); prva je zahtevala razlago pomena manj znane zložene besede, ki se nanaša na značilnost glasbe v risani seriji, druga pa zapis dveh dejstev, ki dokazujeta, da so madžarski animirani filmi tedanjega časa uživali mednarodni sloves. Najslabše reševana naloga tega sklopa je 2. naloga (IT = 0,14), kjer so morali učenci izmed ustvarjalcev serije navesti ime tistega, ki je bil najzaslužnejši pri ustvarjanju serije *Gustav*, in svoj izbor tudi utemeljiti.

Metajezikovno in besedno/slovnično razčlembo so zahtevale naloge 13–18. S temi nalogami smo preverjali obvladovanje temeljnih jezikoslovnih pojmov in funkcionalno rabo jezika. Skupno je bilo mogoče doseči 13 točk.

Najbolje rešena je bila 16. naloga (IT = 1,00), ki je zahtevala zapis glavnega števnika z besedo. Po uspešnosti ji sledi 17. naloga (IT = 0,81), pri kateri so morali učenci dopolniti stavek s časovnim in krajevnim prislovom ter pridevniškim prilastkom. Podobna je uspešnost reševanja 14. naloge (IT = 0,79), kjer so morali učenci danim besedam (samostalnik, pridevnik, števnik) dodati ustrezno sklonsko končnico, skladno s kontekstom povedi. Nekoliko slabše sta bili rešeni 15. (IT = 0,68) in 18. naloga (IT = 0,54). V a-delu 15. naloge so morali učenci iz danega odstavka besedila izpisati po en primer za tri vrste lastnih imen, pri b-delu pa tvoriti pridevnik iz lastnega imena. Pri prvi postavki 18. naloge so morali izbrati vrsto odvisnika, pri drugi pa pojasnjevalno priredje pretvoriti v sklepalno. Najslabše reševana naloga tega sklopa je bila 13. naloga (IT = 0,39), pri kateri so morali učenci iz delov dane zloženke tvoriti dve novi zloženki, ki ustrezata danima povedma, in jima dodati ustrezni končnici. Relativno visoki odstotki pri teh nalogah dokazujejo, da devetošolci z metajezikovno in besedno/slovnično razčlembo niso imeli večjih težav.

Tvorbna naloga je bila 19. naloga. Zahtevala je tvorbo krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom (predstavitev priljubljene risanke, utemeljitev izbire, komu bi jo priporočil/-a).

Vrednotili smo vsebino (3 točke), slog (1 točka), zgradbo besedila (1 točka) in pravopis (1 točka). Naloga je bila v celoti relativno dobro rešena (IT = 0,75). Učenci so bili tudi letos najmanj uspešni pri pravopisu (IT = 0,57).

Preglednica 4.2.3.2.2: Specifikacijska tabela za I. del preizkusa znanja

Št. naloge	Taksonomska stopnja	Opis naloge	IT	ID
1.01	II.	Naloga izbirnega tipa. Preverja okoliščinsko-pragmatično razčlembo. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,71	0,06
1.02	III.	Naloga polodprtega tipa. Preverja samostojno razumevanje oziroma pomensko razčlembo. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,14	0,23
1.03	I. in II.	Naloga kratkega odgovora. Preverja bralno razumevanje oziroma pomensko razčlembo. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z dvema točkama.	0,71	0,72
1.04	III.	Naloga polodprtega tipa. Preverja bralno razumevanje in pomensko razčlembo. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,86	0,18
1.05	I.	Naloga povezovanja. Preverja bralno razumevanje in pomensko razčlembo. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z dvema točkama.	0,79	0,39
1.06	I. in II.	Naloga alternativnega tipa. Preverja bralno razumevanje oziroma pomensko razčlembo. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je s tremi točkami.	0,74	0,33
1.07	I.	Naloga polodprtega tipa. Preverja bralno razumevanje in pomensko razčlembo. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,86	0,10
1.08	III.	Naloga polodprtega tipa. Preverja samostojno razumevanje in pomensko razčlembo. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,71	0,49
1.09	I.	Naloga kratkega odgovora. Preverja bralno razumevanje in pomensko razčlembo. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,86	0,72
1.10	II. in III.	Naloga polodprtega tipa. Preverja samostojno razumevanje in pomensko razčlembo. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z dvema točkama.	0,54	0,48
1.11	III.	Naloga kratkega odgovora. Preverja samostojno razumevanje oziroma pomensko razčlembo. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,57	0,52
1.12	II.	Naloga alternativnega tipa. Preverja bralno razumevanje oziroma pomensko razčlembo. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	1,00	0,00
1.13	II.	Naloga dopolnjevanja. Preverja besedno-slovnično razčlembo in pravopis. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z dvema točkama.	0,39	0,41
1.14	II.	Naloga dopolnjevanja. Preverja besedno-slovnično razčlembo in pravopis. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je s tremi točkami.	0,79	0,15
1.15.a	I.	Naloga kratkega odgovora. Preverja besedno-slovnično razčlembo. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,71	0,56
1.15.b	II.	Naloga kratkega odgovora. Preverja besedno-slovnično razčlembo in pravopis. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,64	0,40
1.16	II.	Naloga kratkega odgovora. Preverja besedno-slovnično razčlembo. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	1,00	0,00
1.17	II.	Naloga dopolnjevanja. Preverja besedno-slovnično razčlembo. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je s tremi točkami.	0,81	0,75
1.18.a	II.	Naloga izbirnega tipa. Preverja besedno-slovnično razčlembo. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,64	0,61
1.18.b	III.	Naloga polodprtega tipa. Preverja besedno-slovnično razčlembo. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,43	0,51
1.19.A	III.	Naloga odprtega tipa, ki preverja zmožnost tvorjenja krajšega besedila po navodilih. Kriteriji: vsebina, slog, zgradba in pravopis. Ovrednotena je s šestimi točkami.	0,81	0,51
1.19.B	III.		0,64	0,58
1.19.C	III.		0,86	0,72
1.19.D	II.		0,57	0,54

II. del preizkusa znanja

Naloge v II. delu preizkusa znanja se navezujejo na pesem ***Tanács a televíziózással kapcsolatban*** (naslov izvirnika *Television*) britanskega avtorja Roalda Dahla, v prevodu madžarskega pesnika Dániela Varrója. Besedilo ni bilo prirejeno, opremljeno je bilo z ilustracijo, na katero se ni navezovala nobena naloga.

V tem delu preizkusa je 16 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk je 24. Z nalogami smo preverjali zmožnost samostojnega branja in razumevanja neznanega umetnostnega besedila, književno znanje in zmožnost tvorjenja krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom.

Zmožnost razumevanja besedila so preverjale naloge od 2 do 4 in od 6 do 10, pri katerih je bilo mogoče doseči skupno 9 točk. Učenci so najbolje rešili 4. nalogo (IT = 0,93), kjer so morali iz pesmi razbrati, zakaj dovolijo starši svojim otrokom gledati televizijo. Učenci so bili zelo uspešni tudi pri reševanju 6. (IT = 0,86) in 2. naloge (IT = 0,71); pri prvi so morali na podlagi pesmi zapisati, kako so otroci nekoč preživljali prosti čas, pri drugi pa v eni povedi ubesediti, koga pesnik nagovarja in na kaj želi usmeriti njihovo pozornost. Sledita jima 3. in 9. naloga (IT obeh 0,64); pri prvi so morali učenci zapisati, s kakšnim namenom je pesnik določene dele pesmi napisal z velikimi tiskanimi črkami, pri drugi pa na podlagi odlomka pesmi ugotoviti pričakovane spremembe v obnašanju otrok, če bodo starši upoštevali pesnikov nasvet. Slabše reševani nalogi tega sklopa sta 7. in 8. naloga (IT obeh 0,57); pri prvi so morali učenci razvrstiti značilnosti sprejemanja in posledic branja in gledanja televizije, pri drugi pa zapisati pesnikov nasvet za izboljšanje sedanjega stanja. Najslabše rešena naloga tega sklopa je 10. naloga (IT = 0,36), kjer so morali učenci dani besedi izpisati dve sopomenki iz drugega stolpca izhodiščnega besedila.

Literarnovedno znanje so za 9 točk preverjale naloge 1, 5 in 11–15. Najbolje rešena med njimi je 13. naloga (IT = 0,93), ki je zahtevala zapis imena avtorja in prevajalca pesmi. Sledi ji 14. naloga (IT = 0,79), ki je zahtevala izbiro pesnika, ki je bil prevajalčev sodobnik. Po uspešnosti le malo zaostaja 15. naloga (IT = 0,71), kjer so učenci morali danim naslovom treh kanonskih pesmi pripisati avtorje iz 14. naloge. Učenci so precej dobro rešili tudi 5. (IT = 0,64) in 11. nalogo (IT = 0,61). Pri 5. nalogi so morali iz pesmi izpisati dve metafori za televizijski sprejemnik, v prvi postavki 11. naloge izbrati pravilni pomen komparacije iz pesmi, v drugi postavki pa ugotoviti vrsto besedne figure. Nekoliko slabše je bila rešena 1. naloga (IT = 0,57), ki je zahtevala ugotavljanje značilnosti zvrsti in oblike izhodiščnega besedila. V tem sklopu je najslabše rešena 12. naloga (IT = 0,54), ki je zahtevala izpis primerov za okrasni pridevek in soglasniški stik (aliteracijo).

Tvorbna naloga je bila 16. naloga (IT = 0,67), ki je zahtevala tvorbo utemeljevalnega besedila v povezavi z izhodiščnim besedilom (izražanje strinjanja ali nestrinjanja s pesnikom o gledanju televizije, utemeljevanje mnenja).

Vrednotili smo vsebino (2 točki), slog (2 točki), zgradbo in obseg (1 točka) ter pravopis (1 točka). Učenci so bili najuspešnejši pri vsebini (IT = 0,82), nekoliko manj pri slogu (IT = 0,68) in zgradbi (IT = 0,57). Največ težav jim je tudi tokrat povzročal pravopis (IT = 0,43).

Preglednica 4.2.3.2.3: Specifikacijska tabela za II. del preizkusa znanja

Št. naloge	Taksonomska stopnja	Opis naloge	IT	ID
2.01	I.	Naloga izbirnega tipa. Preverja literarnovedno znanje. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,57	0,15
2.02	II.	Naloga polodprtega tipa. Preverja samostojno razumevanje in pomensko razčlembo. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,71	0,71
2.03	III.	Naloga polodprtega tipa. Preverja samostojno razumevanje in pomensko razčlembo. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,64	0,58
2.04	II.	Naloga polodprtega tipa. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,93	0,03
2.05	III.	Naloga kratkega odgovora. Preverja literarnovedno znanje. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,64	0,58
2.06	II.	Naloga kratkega odgovora. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,86	0,66

Št. naloge	Taksonomska stopnja	Opis naloge	IT	ID
2.07	I.	Naloga povezovanja. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z dvema točkama.	0,57	0,35
2.08	II.	Naloga polodprtega tipa. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,57	0,59
2.09	III.	Naloga polodprtega tipa. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,64	0,59
2.10	I.	Naloga kratkega odgovora. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,36	0,68
2.11.a	III.	Naloga izbirnega tipa. Preverja samostojno razumevanje in pomensko razčlembo. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,71	0,43
2.12	II.	Naloga kratkega odgovora. Preverja literarnovedno znanje. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z dvema točkama.	0,54	0,72
2.13	I.	Naloga kratkega odgovora. Preverja literarnovedno znanje. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,93	0,70
2.14	I.	Naloga izbirnega tipa. Preverja literarnovedno znanje. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,79	0,62
2.15	I.	Naloga povezovanja. Preverja literarnovedno znanje. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z eno točko.	0,71	0,25
2.16.A	III.	Naloga odprtega tipa, ki preverja zmožnost tvorjenja krajšega besedila po danih navodilih. Kriteriji: vsebina, slog, zgradba in pravopis. Ovrednotena je s šestimi točkami.	0,82	0,69
2.16.B	III.		0,68	0,75
2.16.C	III.		0,57	0,45
2.16.D	II.		0,43	0,41

Sklepne ugotovitve

Nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine se je v šolskem letu 2021/22 udeležilo podobno število učencev kot v preteklih letih (število je običajno nekoliko pod 20), kar je približno za polovico manj, kot je bilo pred 10 do 15 leti. Med štirinajstimi učenci je bil tudi učenec s posebnimi potrebami.

Dosežek učencev je nekoliko višji od običajnega, kar je sicer presenetljivo zaradi pouka na daljavo, a je po mnenju učiteljev praktikov posledica tega, da je bila letošnja generacija devetošolcev pri madžarščini kot materinščini zelo uspešna tudi v razredu. Ob tem velja pripomniti, da se za preverjanje znanja iz madžarščine odločajo tisti učenci, ki so prepričani, da so pri tem jeziku močnejši. (Učenci, ki se madžarščino učijo na ravni materinščine, se lahko odločijo tudi za preverjanje znanja iz slovenščine.)

Po mnenju učiteljev praktikov sta bili tudi letošnji izhodiščni besedili zanimivi in primerni starostni stopnji devetošolcev, naloge pa primerno zastavljene in razumljive.

Predmetna komisija za madžarščino še naprej ugotavlja, da so učenci manj uspešni pri reševanju nalog polodprtega in odprtega tipa, npr. pri oblikovanju lastnih stališč in izražanju lastnega mnenja ter utemeljevanju. Še vedno so prisotne površnost tako pri branju kot pri izpisovanju podatkov ter pomanjkljivosti pri poznavanju in upoštevanju pravopisnih pravil. Članice menimo, da bi bilo treba pri pouku materinščine več časa in pozornosti nameniti vsebinam in ciljem za razvijanje pisnega izražanja in pravopisnih zmožnosti ter za bogatenje besedišča.

Med ocenjevalci sta bili tudi članici PK. Z izvedbo vrednotenja smo zadovoljne, saj ni bilo nobene poizvedbe. Rezultate preverjanja znanja in ugotovitve bomo učiteljem predstavili na srečanju študijske skupine.

MELLÉKLET AZ I. RÉSZHEZ

A RAJZFILMSOROZAT, AMELY MEGHÓDÍTOTTA A VILÁGOT

Gusztáv, színes magyar animációs filmsorozat, 1964–1977; 120 epizód
Rendező: Nepp József, Dargay Attila, Jankovics Marcell és mások. Író: Dargay Attila.
Hang: Alfonzó (Gusztáv). Zeneszerző: Deák Tamás, Kovács Béla (7 rész), Pethő Zsolt.

(1.) A sorozat a jellemhibák kifigurázásáról szól, egyes epizódjai az emberi gyengeségeket teszik a nevetség tárgyává. Főhőse, Gusztáv ügyetlen, csetlő-botló átlagember. A sorozat mottóját, „Hát istenem, emberek vagyunk”, egy vicclapban megjelent írásból vette kölcsön a sorozat ötletadó gazdája, Nepp József. A széria fülbemászó főcímdallamát Pethő Zsolt, a Pannónia Filmstúdió állandó zeneszerzője komponálta. A sorozat hangi világa zörejekre épül, nélkülözi az artikulált emberi beszédet, Gusztáv nyökögéseit a kor neves komikus színésze, Alfonzó kölcsönözte.

(2.) Ez volt az első, kifejezetten felnőtt közönségnek szánt magyar rajzfilmsorozat. A címszereplő minden epizódban más-más szerep- és munkakörben jelenik meg, és más-más jellemvonásokat jelenít meg. Ebből kifolyólag minden egyes rész önálló rövidfilmként is megállja a helyét. Az 1960-as években készült, mozivetítésre szánt epizódok az egyéni jellemhibákra koncentráltak. A tíz évvel később készült részekben pedig háttérként már megjelent az akkori magyar valóság és társadalom is.

(3.) Az első hatvannyolc, moziban forgalmazott rész 1964 és 1968 között készült. 1975 és 1977 között pedig még ötvenkét rész született a Magyar Televízió megrendelésére. A *Gusztáv* zseniális alkotói Nepp József, Dargay Attila és Jankovics Marcell voltak, akik az ötletekért, a forgatókönyvekért és a grafikai tervezésért feleltek, illetve elbírálták a beérkező forgatókönyvötleteket. Történetjavaslatokat ugyanis nemcsak a stúdió belső munkatársai, hanem a nézők is küldhettek a Pannónia Filmstúdióba.

(4.) A sorozat nemzetközileg is sikeres karriert futott be, hiszen több mint hetven országban forgalmazták. Jugoszláviában a televízió a *Gusztáv*-epizódokat a fociközvetítések szünetében sugározta, ezért ott kimagasló nézettségre és népszerűségre tett szert a sorozat.

(5.) A kopasz, pocakosodó, nagyorrú Gusztáv alakja több alakváltáson ment keresztül, és a háttérrajzokban is több megközelítés fedezhető fel. A hatvanas években készült epizódokban a helyszínek grafikája minimalista, a tárgyi világ csak néhány laza ecsetvonallal volt felvázolva. A hetvenes években készített epizódok háttérgrafikája továbbra is vázlatos hatású, ám a korábbiakhoz képest már jóval részletezőbb.

(6.) Több legenda is kering arról, miért pont a Gusztáv nevet adták a sorozat főszereplőjének. Az első névváltozatok között olyan elnevezések voltak, mint Ferenc, Dodó, Ottó és Princ. Az egyik verzió szerint Dargay Attila a közismert ostoba bohócfigura, Dummer August után keresztelte el Gusztávnak a sorozathőst. Egy másik visszaemlékezés szerint Dargay találomra rábökött egy névre a telefonkönyvben. A legvalószínűbb mégis az, hogy a rajzfilmhős az 1961-ben elhunyt Ilosvay Gusztáv polihisztor–orvos–zeneszerző emlékére kapta a nevét.

(7.) A hatvanas években gyártott *Gusztáv*-sorozattal értek be, illetve indultak el pályájukon a korszak meghatározó alkotói: Dargay Attila, Nepp József, Jankovics Marcell, Gémes József és Ternovszky Béla, akik így szereztek rutint a felnőtteknek szóló rajzfilmkészítésben. Ezt később olyan sikeres sorozatokban kamatoztatták, mint az *Üzenet a jövőből – A Mézga család különös kalandjai* (1968–1969) vagy a *Kérem a következőt!* (1973–84). A sorozat hetvenes években készült epizódjaiban tanulta ki a szakmát több neves animátor és rendező is, köztük Hernádi Tibor, Maros Zoltán és Rófusz Ferenc. Utóbbinak *A légy* című rajzfilmje 1980-ban Oscar-díjas lett. Ez volt az első Oscar-díjjal kitüntetett magyar film. A magyar animáció meghatározó műhelyét jelentő Pannónia Filmstúdió az 1970-es években a világ öt legjelentősebb animációs filmműhelye közé tartozott.

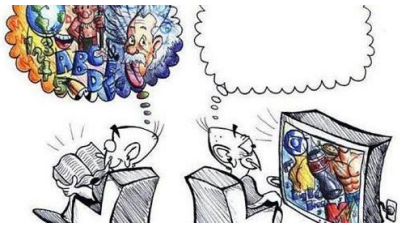
(A https://filmarchiv.hu/hu nyomán. A kép forrása: likebalaton.hu. Letöltve: 2021. január 25-én.)

MELLÉKLET A II. RÉSZHEZ

Roald Dahl: Tanács a televíziózással kapcsolatban

Az a legfontosabb dolog
(A gyerekekre gondolok),
Hogy SOHA, SOHA nem szabad,
Hogy tévéműsort lássanak –
Sőt, legjobb, ha a bárgyú láda
Már be sem kerül a szobába.
Amerre csak jártunk, a tévét
A gyerekek szájtátva nézték.
Két-három óra meg se kottyan,
Csak néznek, míg a szemük kipottyan.
(Múltkor is láttunk egy helyen
Tíz szemgolyót a szőnyegen.)
Csak ülnek, néznek, néznek, ülnek,
Míg hipnózisba nem kerülnek,
S a sok szennytől, mit egyre néznek,
Olyanok lesznek, mint a részeg.
Ó, persze, tudjuk, csendbe vannak,
A falnak fejjel nem rohannak,
Nem kezdik egymást hasogatni,
Hagynak nyugodtan mosogatni,
Míg fő az étel, hűl a lekvár –
De azon eltűnődtetek már,
Hogy ez a rémséges doboz
Miféle dolgokat okoz?
ELSORVASZT MINDEN ÉRZETET!
MEGHAL BELÉ A KÉPZELET!
Az észt betömi, eldugítja!
A gyereket úgy elbutítja,
HOGY TÖBBÉ BIZTOSAN NEM ÉRT MEG
TÜNDÉRVILÁGOKAT, MESÉKET!
Az agya lágy lesz, mint a sajt!
FEJÉBEN DUDVA, GAZ KIHAJT!
NEM IS TUD MÁST, csak nézni majd!
„Na jó! – mondjátok majd. – Na jó!
De ha a televízió
Nincsen, mivel foglaljuk el
A drága gyermekünk, mivel?”
Ezt fogjuk akkor válaszolni:
Míg nem volt még e bamba holmi,
Míg e szörnyet fel nem találták,
Mit csináltak vajon a drágák?
Hát elfelejtettétek volna?
Ezt mondjuk lassan, szótagolva:
OL… VAS… TAK…! És OLVASTAK és
OLVASTAK, s még ez is kevés
Volt nekik, OLVASTAK tovább!
Fél napjuk olvasásból állt!
A polc könyvekkel volt tele,
A föld, az asztal is vele,
S az ágy mellett, a kisszobába
Még több könyv várt elolvasásra.
Sok szép mese, volt benne sárkány,
Volt indián, cet és királylány,
Kincses sziget, és messzi partok,
Hová sok csempész lopva tartott,
Kampó kezű, komor kalózok,
Egy elefánt, ki csak hallózott,
És rémes, éhes kannibálok,
Üstbe ki tudja mit dobálók…
Mily könyveken busult-vidult, ó,
Az a sok régi-régi lurkó!
Hát kérve kérünk titeket,
A tévékészüléketek
Dobjátok el, s mi hely marad,
Oda tehettek polcokat,
A polcra végig könyveket,
Hadd ontsanak csak könnyeket,
Hadd rúgkapáljanak a kölkök,
A nyelvük hadd legyen csak öltött –
Ígérjük, nem kell félnetek,
Ha vártok egy vagy két hetet,
A drágalátos gyermekek
Egyszercsak rájönnek maguktól:
Egy könyvtől lennének nagyon jól.
S ha már olvasnak ők – juhéj!
Szívükben árad szét a kéj,
Érzékeik kiélesednek,
Nem értik majd, hogy mit szerettek
Az émelyítő, a silány,
Hülye, idétlen masinán.
S azok a drága gyermekek
Hálásak lesznek majd neked.

(Fordította: Varró Dániel)

(A szöveg forrása: https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_6.
A kép forrása: https://gyereketeto.hu/kiemelt/tanacs-a-televiziozassal-kapcsolatban/. Letöltve: 2021. január 25-én.)

I. RÉSZ

Az I. rész feladatai *A rajzfilmsorozat, amely meghódította a világot* című szöveghez kapcsolódnak. Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Melyik állítás nem igaz a szövegre?

   A Ismerteti a rajzfilmsorozat keletkezésének történetét.

   B Bemutatja a sorozat főszereplőjét.

   C Említi a sorozat kapott díjait.

   D Felsorolja a sorozat alkotóit.

(1 pont)

2. A sorozatot készítő munkatársak közül szerinted melyiknek volt legtöbb érdeme annak létrehozásában? Indokold meg a választásodat!

   _____

   _____

(1 pont)

3. Válaszolj a szöveg 1. és 2. bekezdése alapján!

   Mit gúnyoltak ki az alkotók a sorozatban? _____

   Kiknek szánták az alkotók a sorozatot? _____

(2 pont)

4. Miért állják meg az egyes részek különálló filmként is a helyüket? Válaszolj a 2. bekezdés alapján!

   _____

   _____

(1 pont)

5. Milyen célra és hány rész született a sorozatból a két megadott időszakban? Írd a megfelelő betűjeleket a vonalakra!

_____ 1964 és 1968 között

_____ 1975 és 1977 között

A mozivetítésre készült

B 52 rész

C 68 rész

D a televízió számára készült

(2 pont)

6. Igazak (I) vagy hamisak (H) az alábbi állítások? Karikázd be a megfelelő betűt!

A sorozat hét részének a zenéjét Kovács Béla szerezte.	I	H
A sorozatban a szereplők nem beszélnek.	I	H
A sorozat történeteire csak a stúdió munkatársai tehettek javaslatot.	I	H

(3 pont)

7. Miért volt a sorozatnak Jugoszláviában nagy a nézettsége?

_____

(1 pont)

8. Hányadik bekezdéshez illene még a szöveg melletti kép? Indokold meg a válaszodat!

_____

(1 pont)

9. Írd az első vonalra annak a valós személynek a nevét, akiről a sorozat főszereplője – nagy valószínűséggel – a nevét kapta, a másodikra pedig a foglalkozását!

_____ _____

(1 pont)

10. A 7. bekezdés alapján írj le két dolgot, ami jól bizonyítja, hogy a magyar rajzfilmgyártás abban a korban nemzetközileg elismert volt!

_____

_____

(2 pont)

11. Az 1. bekezdésben olvashatjuk, hogy a sorozat főcímdallama *fülbemászó*. Fogalmazd meg röviden, mit jelent ez!

_____

(1 pont)

12. Írd az alábbi két idegen szó elé a magyar megfelelőjüknek a betűjelét!

_____ komikus

_____ zseniális

A rendkívül tehetséges

B szomorkás

C tréfás

D átlagos

(1 pont)

13. Alkoss a *telefonkönyv* összetett szó elő- és utótagjával egy-egy újabb, az alábbi két mondatba illő összetett szót! Ha kell, toldalékold is a szavakat! (Az előtag lehet utótag is, az utótag pedig előtag.)

Kristóf a születésnapjára új _____ kapott.

Karolina beiratkozott a muraszombati városi _____.

(2 pont)

14. Pótold a mondatokban a zárójelben megadott szavak megfelelően toldalékolt alakját!

A nagyapám mesélte, hogy régen a Muravidéken is _____ nézték
(sok)
a Gusztáv című rajzfilmet.

A sorozatot azok is értették, akik nem tudtak _____.
(magyar)

A nagyapám általában az _____ együtt nézte, aki akkor volt kisfiú.
(apukám)

(3 pont)

15. a) Írj a 7. bekezdésből egy-egy megfelelő példát a táblázatban szereplő tulajdonnévfajtákra!

Személynév	Intézménynév	Cím

(1 pont)

15. b) Képezz melléknevet az alábbi földrajzi névből!

Jugoszlávia _____

(1 pont)

16. Írd le betűkkel a számjeggyel írt számnevet!

1977 _____

(1 pont)

17. Bővítsd az alábbi mondatot időhatározóval, helyhatározóval és minőségjelzővel! Írd a bővített mondatot a vonalra!

Rajzfilmet nézek.

_____

(3 pont)

18. a) Határozd meg az alábbi alárendelő összetett mondat fajtáját úgy, hogy karikázd be a helyes válasz betűjelét!

A legvalószínűbb mégis az, hogy a rajzfilmhős az 1961-ben elhunyt Ilosvay Gusztávról kapta a nevét.

A állítmányi

B alanyi

C tárgyi

D határozói

(1 pont)

18. b) Alakítsd át az alábbi magyarázó mellérendelő összetett mondatot következtető mellérendeléssé!

A sorozat nemzetközileg is sikeres karriert futott be, hiszen több mint hetven országban forgalmazták.

_____

_____

_____

(1 pont)

LAPOZZ!

19. Bizonyára neked is volt vagy van kedvenc rajzfilmed. Mutasd be 6–8 mondatban (szereplők, történet...)! Fogalmazd meg, miért szeretted, illetve szereted, és kiknek ajánlanád!

A	B	C	D
3	1	1	1

II. RÉSZ

A II. rész feladatai a *Tanács a televíziózással kapcsolatban* című szöveghez kapcsolódnak. Figyelmesen olvasd el a mellékelt szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Melyik állítás igaz a szöveg műnemére és formájára vonatkozóan? Karikázd be a két helyes válasz betűjelét, illetve számát!

A	a szöveg lírai alkotás	1	formája szerint vers
B	a szöveg epikai alkotás	2	formája szerint próza
C	a szöveg drámai alkotás		

(1 pont)

2. Fogalmazd meg egy mondatban, kikhez szól a költő, és mire szeretné felhívni a figyelmüket!

_____

_____

(1 pont)

3. A vers egyes részeit nagybetűkkel írta a költő. Fogalmazd meg, mi lehetett ezzel a célja!

_____

(1 pont)

4. Miért hagyják a vers szerint a szülők, hogy a gyerekeik tévézzenek?

_____

_____

(1 pont)

5. A költő a versben rémségés doboznak is nevezi a tévét. Írj ki még két metaforát, amit a tévére használ!

_____ _____

(1 pont)

6. Fogalmazd meg a vers alapján, hogyan töltötték régen a gyerekek a szabadidejüket!

_____

(1 pont)

7. A költő szerint mi jellemző az olvasásra, és mi a tévézésre? Írd a betűket a megfelelő vonalra! Minden betűt írj be!

_____ olvasás

_____ tévézés

A passzív befogadást igényel

B különböző érzelmeket vált ki

C aktív befogadást igényel

D gyengíti a képzeletet

E szegényíti az érzelmi világot

(2 pont)

8. Milyen tanácsot ad a költő a helyzet javítása érdekében?

_____

_____

(1 pont)

9. Fogalmazd meg a vers jobb oldali oszlopának második fele alapján, milyen változás várható a gyerekeknél, ha a szülők megfogadják a költő tanácsát!

_____

_____

(1 pont)

10. Írd ki a vers jobb oldali oszlopából a *gyerek* szó két rokon értelmű párját!

_____ _____

(1 pont)

11. a) Melyik jelentés felel meg az alábbi mondatnak? Írd a vonalra a betűjelét!

_____ Az agya lágy lesz, mint a sajt.

A Puhább lesz az agya.

B Gazdagodik a tudása.

C Élesedik az esze.

D Tompul az agya.

(1 pont)

11. b) Milyen költői eszköz az a) feladat példamondata? Írd a vonalra!

_____

(1 pont)

12. A vers jobb oldali oszlopából írj ki egy-egy példát az alábbiakra!

Költői jelző: _____

Alliteráció: _____

(2 pont)

13. Írd a vonalakra a vers szerzőjének és műfordítójának a nevét!

Szerző: _____

Műfordító: _____

(1 pont)

14. Varró Dániel 1977-ben született. Melyik magyar költő a kortársa? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

A Ady Endre

B József Attila

C Lackfi János

D Radnóti Miklós

(1 pont)

15. Írd az alábbi címek elé a szerzőjük nevének a betűjelét a 14. feladatból!

_____ Nem tudhatom...

_____ Születésnapomra

_____ Párisban járt az Ősz

(1 pont)

16. Egyetértesz-e a költővel a televíziózással kapcsolatban? Fogalmazd és indokold meg a véleményedet! A szöveged terjedelme 6–8 mondat legyen!

A	B	C	D
2	2	1	1

4.2.4 Predmetna komisija za angleščino

4.2.4.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz angleščine **v 6. razredu**

SLIKE

Slika 4.2.4.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri angleščini, 6. razred
Slika 4.2.4.1.2: Porazdelitev točk pri angleščini, 6. razred

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.4.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.4.1.2: Porazdelitev dosežkov pri angleščini po regijah, 6. razred
Preglednica 4.2.4.1.3: Specifikacijska tabela, angleščina, 6. razred

4.2.4.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine **v 9. razredu**

SLIKE

Slika 4.2.4.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri angleščini, 9. razred
Slika 4.2.4.2.2: Porazdelitev točk pri angleščini, 9. razred

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.4.2.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.4.2.2: Porazdelitev dosežkov pri angleščini po regijah, 9. razred
Preglednica 4.2.4.2.3: Specifikacijska tabela, angleščina, 9. razred

4.2.4.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine **v 6. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Učni načrt za tuji jezik v 2. in 3. razredu, Učni načrt za angleščino (4. do 9. razred), Skupni evropski jezikovni okvir in dokumenta Zbirka reprezentativnih vzorčnih deskriptorjev jezikovnih zmožnosti za učence od 7–10 let (angl. »Collated Representative Samples of Descriptors of Language Competences Developed For Young Learners Aged 7–10 Years«) in delno *Zbirka reprezentativnih vzorčnih deskriptorjev jezikovnih zmožnosti za učence od 11–15 let* (angl. »Collated Representative Samples of Descriptors of Language Competences Developed For Young Learners Aged 11–15 Years«) so podlage za NPZ iz angleščine v 6. razredu. Preizkus preverja opisnike na predstopnji ravni A1, takoimenovani A0 ali »pre-A1«, nato na ravni A1 in delno tudi na ravni A2, saj lahko le tako identificiramo tudi tiste učence, ki (so) si znanje in zmožnosti angleščine pridobivajo zunaj učilnice ali pa izkazujejo izredno visoko jezikovno učljivost, oziroma tiste, ki zaradi različnih razlogov ne dosegajo niti praga ravni A1. Obe skupini učencev sta lahko zelo nemotivirani, če jim pri pouku ne nudimo dovolj zahtevnih dejavnosti oziroma veliko prezahtevnih nalog oziroma v preizkus ne vključimo nalog nad oziroma pod ravnijo A1.

Poleg učnega načrta PK za angleščino pri sestavi preizkusov znanja upošteva tudi najnovejša spoznanja mednarodnih znanstvenih raziskav s področja učenja, poučevanja in vrednotenja/ocenjevanja (tuje)jezikovnega znanja in zmožnosti mlajših učencev. Vse več držav uvaja nacionalna preverjanja znanja iz tujih jezikov, hkrati se povečuje tudi število testnih centrov, ki ponujajo e-teste za mlajše učence (npr. Cambridge English: Young Learners, PTE Young Learners, Oxford Young Learners Placement Test itn.), saj le-ti omogočajo veliko bolj kakovostno vizualno podporo in vnos slušnih besedil brez motečih dejavnikov. Tudi predmetna komisija za angleščino se zaveda, da je v tej smeri treba narediti določene korake, zato mora Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport podpreti projekte, ki bi pospešili izvedbo preverjanja znanja in zmožnosti angleščine kot tujega jezika (tudi) v elektronski obliki. Takšna oblika ocenjevanja znanja bi lahko vključevala preverjanje tudi četrte jezikovne zmožnosti, tj. govora, saj ta zmožnost izostaja iz nacionalnega preverjanja znanja vse od leta 2006. Glede na raziskave ima lahko takšno nepreverjanje določene jezikovne zmožnosti negativen povratni učinek na pouk, predvsem pa je lahko to sporočilo učencem in njihovim staršem o nepomembnosti govornega sporazumevanja. Le vse štiri jezikovne spretnosti skupaj namreč tvorijo tujejezikovno komunikacijsko zmožnost, in umanjkanje, čeprav le ene od štirih, ne daje popolne informacije o tujejezikovnem znanju in zmožnostih posameznika. Pri interpretaciji dosežkov posameznega učenca, razreda in/ali celotne preverjane populacije učencev 6. razreda osnovne šole je zato še posebej nujno, da dosežene točke jasno in nedvoumno predstavimo glede na posamezno jezikovno spretnost in tako še posebej izpostavimo dejstvo, da končni rezultat, dosežen na tem preizkusu znanja, ne vsebuje informacije o dosežkih govorne zmožnosti učencev. Iz raziskav je namreč znano, da so učenci različno uspešni glede na posamezno jezikovno zmožnost, zato morajo učitelji angleščine učencem in staršem pojasniti, da nacionalni preizkus preverja le tri od štirih jezikovnih zmožnosti, in jim v tem smislu tudi nuditi povratne informacije. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport pa pozivamo, da podpre raziskave o povratnem učinku na pouk tujih jezikov (angleščine in nemščine) ter postopa uvaja tudi e-obliko nacionalnih preizkusov, saj bi slednja omogočila enakovredne možnosti učencem s posebnimi potrebami oziroma primanjkljaji na posameznih področjih učenja.

V šolskem letu 2021/22 je preizkus obsegal naloge:

- povezovanja,
- izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom,
- kratkih zaprtih odgovorov,
- dopolnjevanja z naborom in brez nabora,
- odprtega tipa (pisanje kratkega vodenega besedila).

Učenci v preizkusu niso bili izpostavljeni nobeni novi vrsti nalog oziroma nalogam, ki jih ne srečujejo pri pouku. To je pomemben podatek, saj lahko s precejšnjo verjetnostjo trdimo, da so tisti učenci, ki so redno obiskovali pouk in rešili vsaj enega do dva preizkusa iz prejšnjih let, lahko dodobra spoznali proces reševanja testnih nalog. To pa nadalje pomeni, da nepoznavanje vrste nalog in procesa reševanja ne bi smelo imeti bistvenega vpliva na dosežke učencev.

V tem šolskem letu smo v preizkus znanja ponovno vključili sidrno nalogo, tj. identično nalogo, kakor je bila v enem od preteklih preizkusov NPZ, s katero smo želeli doseči večjo primerljivost dosežkov učencev različnih generacij. To je bila naloga pisnega sporočanja (*My dream land*) iz NPZ leta 2017. Sidrno nalogo smo vključili v preizkus znanja zato, da bi lahko ugotovili razlike v znanju/zmožnostih učencev, ki so se več mesecev izobraževali na daljavo zaradi pandemije bolezni covid-19, v primerjavi s populacijo, ki se je ves čas izobraževala v šolskih prostorih.

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja so opisani v dokumentu *Struktura in opis preizkusa znanja*.

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.4.1.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	20.637
Število postavk	43
Možne točke	50
Povprečno število točk	31,73
Povprečno število odstotnih točk	63,46
Standardni odklon odstotnih točk	24,67
Indeks težavnosti	0,63
Indeks zanesljivosti	0,95

V šolskem letu 2021/22 je preizkus iz angleščine opravljalo 1.280 učencev več kakor v šolskem letu 2020/21. Naraščanje števila kandidatov opažamo zadnjih pet let, saj se število učencev nenehno povečuje. Povprečno število odstotnih točk (63,46) je za približno 3 % nižje kakor v predhodnem šolskem letu, vsekakor pa višje kot v letih 2017/18 in 2018/19, saj se je takrat gibalo okrog 51 odstotnih točk. Ker trenutno ni na razpolago nobenih empiričnih podatkov, ki bi lahko nedvoumno razložili pričujoči dosežek, lahko navedemo samo možne dejavnike, ki so lahko vplivali na zvišanje skupnih dosežkov:

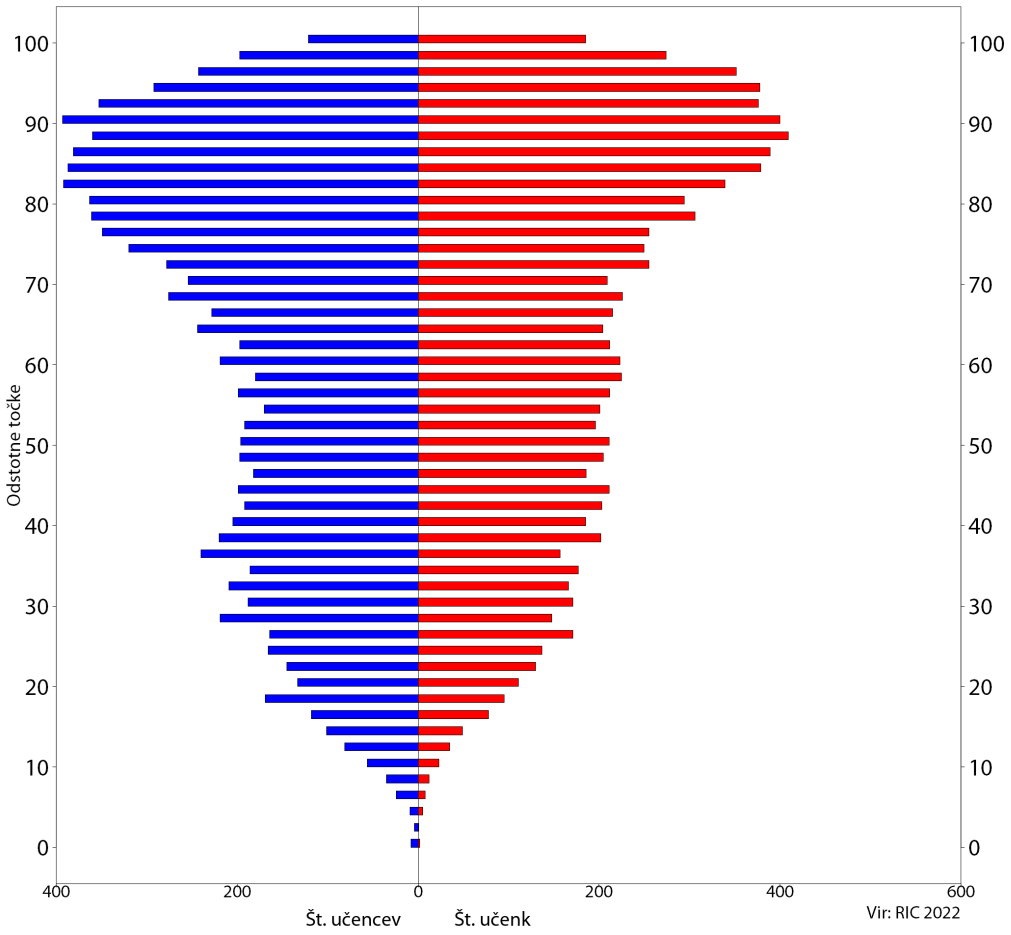
- to je druga generacija, ki je v celoti imela obvezen pouk angleščine od 2. razreda dalje, torej se je pričela učiti tujega jezika dve leti prej kot prejšnje generacije;
- pomembno je tudi dejstvo, da je večina učencev vključena v pouk izbirnega predmeta angleščine že od 1. razreda dalje, kar za več kot 90 % učencev pomeni, da se angleščine učijo tri leta več kot predhodne generacije;
- predvidevamo lahko, da so učenci med šolanjem na daljavo bili več izpostavljeni vsebinam v angleščini kot predhodne generacije, saj so po odzivih nekaterih učiteljev imeli tako pri pouku kot tudi doma za nalogo večje število video- in avdioposnetkov, pa tudi pri drugih predmetih so nekatere vsebine poslušali/gledali v angleščini, saj določenih vsebin v slovenščini primanjkuje;
- iz številnih raziskav je tudi jasno, da večja izpostavljenost jeziku običajno pripomore k boljšemu znanju le-tega;
- hkrati sodobne ugotovitve kažejo, da je učenje jezika prek vsebin, če je to primerno podprto tudi z nalogami na ustrezni kognitivni stopnji, razumljivim jezikovnim registrom in upoštevanjem kulturnega konteksta, veliko uspešnejše kot tradicionalni jezikovni pristop.

Tako kot predhodnja leta smo tudi tokrat vključili nalogo preverjanja prepoznavanja besedišča, ki zahteva povezovanje slik in besed, da bi tako zagotovili preverjanje minimalnih standardov znanja, ter naloge različnih taksonomskih ravni, ki pa se morajo interpretirati v povezavi z znanjem besedišča učencev. V naslednjem šolskem letu bo PK za angleščino pretehtala možnost, da nalogo povezovanja besed s sličicami zamenja z nalogo, ki bo preverjala besedišče v sobesedilu.

Zanesljivost preizkusa je enaka kot pri NPZ izpred treh let (0,95). Vsa leta, odkar poteka preizkus znanja iz angleščine ob koncu 6. razreda, je zanesljivost preizkusa vedno zelo visoka (nad 0,9). Takšen dosežek nakazuje, da so vse naloge preverjale isti konstrukt, to je tujejezikovno zmožnost, in lahko tako s precejšnjo verjetnostjo ugotovimo, da je preizkus glede notranje konsistentnosti veljaven, da torej preverja znanje in zmožnosti angleščine, in ne kakšnega drugega znanja oziroma zmožnosti. Zaradi nepreverjanja govorne zmožnosti pa je znižana vsebinska veljavnost tudi v tem letu, kar moramo pri interpretaciji dosežkov še posebej upoštevati.

Dosežki po spolu in regijah

Slika 4.2.4.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri angleščini, 6. razred

Z dosežki smo, glede na porazdelitve in primerjave dosežkov učencev in učenk, lahko izredno zadovoljni, tako tudi pri učencih, ki so se delno šolali na daljavo, nismo opazili večjih razlik. PK TJA se ves čas trudi, da izbira teme, ki so splošne in zanimive tako za fante kot za dekleta, prav tako lahko domnevamo, da je angleščina predmetno področje, ki tudi v šoli ne daje prednosti oziroma ne postavlja določen spol populacije v depriviligiran položaj. Prav tako je učenje in znanje tujih jezikov v Sloveniji cenjeno, in to velja tudi za mlado populacijo.

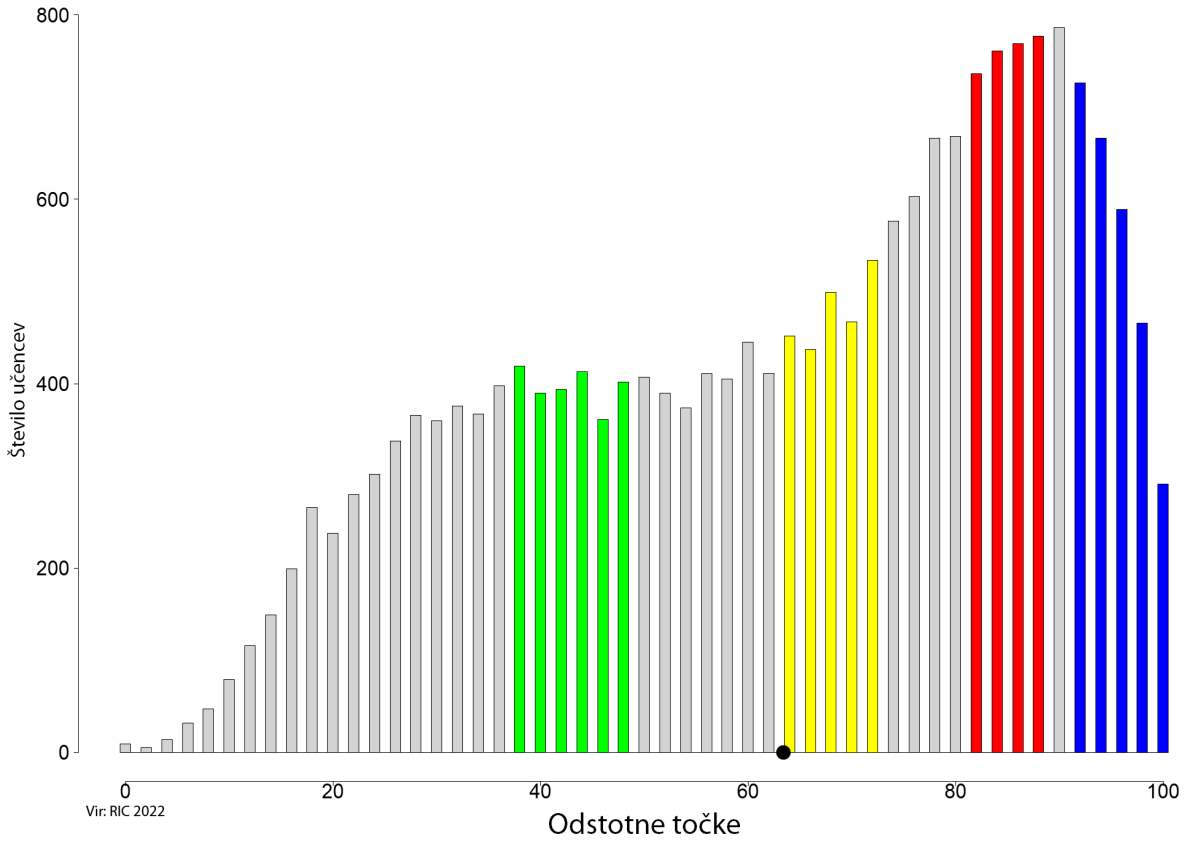
Preglednica 4.2.4.1.2: Porazdelitev dosežkov pri angleščini po regijah, 6. razred

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev	Število šol
Pomurska regija	66,64	24,79	491	21
Osrednjeslovenska regija	65,49	23,97	5.971	105
Podravska regija	65,22	24,33	2.911	85
Obalno-kraška regija	65,22	23,80	1.131	27
Savinjska regija	62,74	25,42	2.582	58
Zasavska regija	62,66	24,76	532	13
Gorenjska regija	62,32	24,41	2.283	35
Primorsko-notranjska regija	62,07	24,94	537	17
Jugovzhodna Slovenija	61,10	25,24	1.589	36
Koroška regija	60,65	25,16	660	22
Posavska regija	59,96	25,30	762	24
Goriška regija	57,78	25,20	1.189	28

Iz razporeditve dosežkov po regijah opažamo, da je na prvem mestu Pomurska regija (66,64), ki je prvič zasedla prvo mesto pred Osrednjeslovensko regijo (65,49), tako kot v preteklosti ji tesno sledita Podravska (65,22), Obalno-kraška (65,22). Vrstni red najuspešnejših regij je približno enak, le Pomurska regija je prišla s tretjega mesta na prvo. Razlika med prvo- in zadnjeuvrščeno regijo znaša 8,86 odstotne točke (lani: 8,62), kar je 1,89 točke manj od leta 2018/19 (10,75) oziroma 17,7 odstotne točke. Zaradi neobstoječih empiričnih podatkov ne moremo pojasniti dejavnikov, ki vplivajo na razlike v dosežkih pri angleščini med regijami. Že več let opozarjamo na potrebo po kvantitativno-kvalitativni raziskavi, ki bi odkrila dejavnike, ki vplivajo na višje oziroma nižje dosežke učencev glede na razred, šolo oziroma regijo, pa tudi glede na jezikovno zmožnost.

Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.2.4.1.2: Porazdelitev točk pri angleščini, 6. razred

ZELENO OBMOČJE

Zeleno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov* (glede na druge dosežke). V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 20 % in nižji od 70 % preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 20. in 30. kvantilom.)

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo spodnje četrtine dosežkov, so uspešno rešili te naloge in postavke:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

1. naloga: ***WHAT IS GOING ON***

Opis naloge: Prva naloga je temeljila na krajših vnosnih slušnih besedilih, ki so jih učenci povezovali z ustreznimi slikami. Ustvariti so morali relevantne povezave med slišanim in vidnim gradivom ter izluščiti glavne poudarke besedila. Štiri slike so bile odveč in so imele vlogo distraktorjev.

V zeleno območje sta se uvrstili **1.** in **6. postavka**.

Za uspešno reševanje 1. postavke so učenci iz vnosnega besedila povezali dele besedila *My aunt likes travelling, She usually takes me with her* in *It often happens that we are late* s slikovno iztočnico K. V pomoč jim je bila še poved *We prefer shopping.*, ker imata osebi na sliki v rokah nakupovalne vrečke in sta vidno zasopihani, ker tečeta k avtobusu.

Pri 6. postavki so učenci povezali poved iz vnosnega besedila *There is a lot of smoke* in dela *our kitchen is on fire* ter *help is on the way* s sliko H, kjer je bil viden tako dim kot ogenj in gasilec, ki prihaja na pomoč.

2. naloga: ***AT THE LIBRARY***

Opis naloge: Naloga izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom je preverjala razumevanje pogovora med deklico in knjižničarjem. Učenci so morali povedi dopolniti z ustreznim podatkom iz vnosnega besedila. Ob poslušanju so morali izluščiti glavno misel in glavne poudarke besedila ter prepoznati podrobnosti v vnosnem besedilu.

V zeleno območje sta se uvrstili **2.** in **3. testna postavka**.

Učenci, ki so 2. postavko uspešno rešili, so v vnosnem besedilu pravilno prepoznali naslov deklice, ki živi na *48 Green Lane*, in izločili podatka *Street* in *Road*.

Za reševanje 3. postavke so morali učenci povezati *library notices* iz testne postavke z delom vnosnega besedila *receive information* ter nadalje s povedjo *So, email is better for me.*, prav tako iz vnosnega besedila.

C) BESEDIŠČE

2A. naloga: ***TWO YUMMY SANDWICHES***

Opis naloge: Naloga prepoznavanja besed brez sobesedila se nanaša na slikovno iztočnico, ki prikazuje pripravo sendvičev v kuhinji. Učenci so morali ustvariti relevantne povezave med besednim in vidnim gradivom ter razumeti pomen besed. Poiskati so morali besede za označene predmete iz danega nabora, nato pa v razpredelnico vpisati črko, s katero je bila označena izbrana beseda. Tri besede so imele vlogo distraktorjev.

V zeleno območje so se uvrstile **1.**, **2.**, **5**, in **6. testna postavka**.

Pri 1. postavki so učenci morali prepoznati besedo za hladilnik, pri 2. za kuhinjsko omarico, pri 5. za štedilnik in pri 6. postavki za nož. Ker je šlo za pogosto rabljeno besedišče, ki je učencem blizu, saj je že od začetka učenja angleščine večkrat obravnavano, so učenci v veliki večini uspešno reševali te postavke.

2B. naloga: ***TWO YUMMY SANDWICHES***

Opis naloge: To je bila naloga tipa dopolnjevanja brez nabora s prvo dano črko. Učenci so morali dopolniti besedilo z besedami. Pri dopolnjevanju besedila so morali razumeti pomen besed in besednih zvez iz sobesedila in pravopisno pravilno zapisati manjkajoče besede. Vsaka črtica je predstavljala eno črko. Pri reševanju naloge so si učenci lahko pomagali s sliko.

V zeleno območje sta se uvrstil **testni postavki 4** in **5**.

Pri 4. postavki so morali učenci iz sobesedila razbrati, da se manjkajoča vrzel nanaša na besedno zvezo *I'm really hungry*, ki stoji pred vrzeljo, ter ugotoviti, da je iskana postavka, ki je povezana s sendvičem, *eat*. Besedi *sandwich* in *eat* sta v tesnem kolokacijskem odnosu.

Pri 5. postavki so morali učenci razbrati, da se vrzel nanaša na besedilo, ki stoji za vrzeljo, in sicer *juice* in *I'm really thirsty*. Pri določanju vrste soka, jim je bilo v pomoč slikovno gradivo, saj sta na sliki na pultu dve pomaranči. Besedi *orange* in *juice* sta v tesnem kolokacijskem odnosu.

RUMENO OBMOČJE

Rumeno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *med polovicama dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 45 % in hkrati nižji od 45 % preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 45. in 55. kvantilom.)

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

1. naloga: ***WHAT IS GOING ON***

V rumeno območje sodijo **testne postavke 2**, **3**, in **5**.

Učenci so za uspešno reševanje 2. postavke morali ob poslušanju celotnega vnosnega besedila razumeti del *interested in science*, *watch the planets, other people in space* in ga povezati s sliko C, ki prikazuje dečka, ki skozi teleskop opazuje zvezdnato nebo.

Učenci, ki so pravilno rešili 3. postavko, so morali prepoznati pomembne podatke v vnosnem besedilu: *a nurse*, *It is so sweet*, *not an only child anymore, what has she got in her arms* in poiskati sliko, na kateri je medicinska sestra z dojenčkom v naročju. Za uspešno reševanje te postavke so učenci morali izločiti sliko A.

Za uspešno reševanje 5. postavke je bilo ključno razumevanje dela vnosnega besedila, ki govori o tem, da deklica pogosto zamuja na klavirske vaje. Ker mora do učitelja priti z dvigalom, so morali učenci za uspešno reševanje povezati del vnosnega besedila *the lift stopped , late again.*

2. naloga: ***AT THE LIBRARY***

V rumeno območje sodita **testni postavki 1** in **5**.

Učenci, ki so 1. postavko pravilno rešili, so prepoznali pravilno črkovanje imena Sonya z Y.

Pri 5. postavki so morali učenci v vnosnem besedilu razumeti, da gre za izposojo revij in ne knjig oziroma družabnih iger. Hkrati so morali povezati *in 7 days* z delom vnosnega besedila *in a week's time*.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga: ***SHROVE TUESDAY***

Opis naloge: Naloga bralnega razumevanja je preverjala razumevanje članka o pustnem torku. Tip naloge so bili kratki zaprti odgovori, vezani na vnosno besedilo. Učenci so morali razumeti dobesedno in posredno izražene ključne podrobnosti v besedilu ter razumeti pomen posameznih neznanih besed oziroma besednih zvez iz sobesedila. Besedilo je bilo razdeljeno na dva dela, tako da so učenci laže poiskali določene informacije. Odgovor je tudi pravilen, če je zapisan s pravopisnimi in slovničnimi napakami, ki ne vplivajo na razumevanje. Ravno tako so sprejemljivi smiselni daljši odgovori. Nepravilni pa so odgovori, ki vsebujejo dodatne informacije, po katerih ne sprašujemo.

V rumeno območje sodijo **testne postavke 1**, **2**, **3**, **5** in **6**.

Pri 1. postavki so morali učenci za odgovor na vprašanje *Which holiday comes after Shrove Tuesday?* povezati pomen besed *holiday* v vprašanju in *festival* v besedilu. Pri navajanju odgovora so morali tudi paziti, da niso navedli odvečnih informacij, ki bi spremenile pomen.

Pri 2. postavki so morali učenci za odgovor na vprašanje *In which country do kids have fun in the snow on Shrove Tuesday?* povezati pomen besednih zvez *put on warm clothes, sledge or ski down the hill* v besedilu z besedno zvezo *in the snow* v vprašanju. Za uspešno reševanje so učenci morali izločiti države, kjer sneg ni bil omenjen.

Pri 3. postavki so morali učenci odgovoriti na vprašanje *What can Canadians find inside their pancakes*? Podatek *small objects* in/ali *a coin (money)* so morali poiskati v vnosnem besedilu, pri čemer so morali paziti, da niso poleg pravilnega odgovora navedli tudi odvečnih informacij.

Učenci so pri 5. postavki odgovarjali na vprašanje *Where is the old lady from?* Iz besedila so morali izpisati ustrezen kraj in/ali državo.

Pri 6. postavki so učenci odgovarjali na vprašanje *What do the children say to get sweets?* Iz vnosnega besedila so morali izpisati besedno zvezo *please a pancake,* ki je zapisana kot dobesedni navedek, kar naj bi bilo učencem v pomoč pri zapisu pravilnega odgovora. Prav tako so morali povezati *ask* in *say* ter *candies and biscuits* z nadpomenko *sweets*.

2. naloga: ***UNUSUAL COMPETITIONS***

Opis naloge: Naloga temelji na štirih krajših besedilih o nenavadnih tekmovanjih in preglednici s trditvami, ki so se nanašale na opise tekmovanj. To je bila naloga izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom. Učenci so morali prepoznati glavne misli besedila in razumeti ključne podrobnosti v besedilu. Prav tako so morali za uspešno reševanje razumeti pomen besed in besednih zvez iz sobesedila.

V rumeno območje sodijo **testne postavke 1**, **2**, **5**, in **6**.

Pri 1. postavki so morali učenci povezati pomen besednih zvez *put on a helmet* v trditvi in *wear special helmets* v vnosnem besedilu.

Pri 2. postavki so morali učenci povezati pomen besedne zveze *throw footwear* v trditvi z besednimi zvezami *a throwing competition*, *throw a Wellington boot* in *before they throw it*.

Učenci so morali pri 5. postavki povezati pomen besedne zveze *get into the water* v trditvi z besedno zvezo *swim across a river* v vnosnem besedilu.

Pri 6. postavki so morali učenci povezati pomen besedne zveze *winter time* v trditvi z besednimi zvezami *cold enough*, *a snowball fight*, *snow*, *snowballs* v vnosnem besedilu.

C) BESEDIŠČE

1. naloga: ***TARZAN***

Opis naloge: Ta naloga je preverjala rabo besedišča v sobesedilu. Učenci so prebrali besedilo o Tarzanu in dopolnili vrzeli z danimi besedami iz nabora. Tri besede so bile odveč in so imele vlogo distraktorjev. Za uspešno reševanje so morali učenci razumeti pomen besed in besednih zvez iz sobesedila.

Pri tej nalogi so se v rumeno območje uvrstile **testne postavke 2**, **3** in **5**.

Za uspešno reševanje 2. postavke so morali učenci iz sobesedila *The monkeys from the jungle* in *They decide to look after him* razbrati, da opice najdejo dojenčka, in izmed danih besed v naboru izbrati *find*.

Pri 3. postavki so bili uspešni učenci, ki so razumeli, da so ljudje obtičali na otoku zaradi težav z ladjo. Povezava med *ship can't sail* in povedjo *It has some problems*. je bila ključna za uspešno reševanje, prav tako pa tudi prepoznavanje besede *repair*.

5. postavko so uspešno rešili učenci, ki so razumeli zvezo *wants to marry*, iz sobesedila pa ugotovili, da gre za Tarzana in za nasprotno dejstvo, ki sledi vezniku *but*. Prav tako so morali prepoznati poimenovanja družinskih članov.

2A. naloga: ***TWO YUMMY SANDWICHES***

V rumeno območje sta se uvrstili **testni postavki 3** in **4**.

Pri 3. postavki so učenci morali prepoznati besedo za pomivalno korito in pri 4. besedo za skledo.

2B. naloga: ***TWO YUMMY SANDWICHES***

V rumeno območje sta se uvrstili **testni postavki 1** in **2**.

Pri 1. postavki so morali učenci iz sobesedila razbrati, da se manjkajoča vrzel nanaša na širše besedilo priprave hrane, konkretno na prvi korak, tj. umivanje rok. V pomoč pri reševanju jim je bila besedna zveza *wash my*, ki stoji neposredno pred vrzeljo.

Postavka 2 je preverjala poznavanje besede *bread*. Za uspešno reševanje so učenci morali povezati predhodne dele besedila *Can you make me a sandwich*, *Cut four slices of* in *or use toast*.

RDEČE OBMOČJE

Rdeče območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 70 % in nižji od 20 % preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 70. in 80. kvantilom.)

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

1. naloga: ***AT THE LIBRARY***

V rdeče območje se je uvrstila **testna postavka 4**.

Za uspešno reševanje 4. postavke so učenci morali pozorno poslušati del vnosnega besedila, v katerem je omenjenih več dni in ur v tednu. Postavko so pravilno rešili učenci, ki so vedeli, da je *Wednesday* dan, ki je med ponedeljkom in petkom, in poznali številke do 10. Učenci so morali razlikovati med *am* in *pm*.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga: ***SHROVE TUESDAY***

V rdeče območje se je uvrstila **4. testna postavka**.

Učenci, ki so pravilno rešili 4. postavko, so morali razumeti vprašanje *What do people hold in their hands in pancake races?*. Iz dela besedila *People race with frying pans through the streets tossing the pancakes while running* so morali učenci sklepati, da imajo ljudje v rokah ponev in ne palačinko.

2. naloga: ***UNUSUAL COMPETITIONS***

V rdeče območje sta se uvrstili **3.** in **4. testna postavka**.

Pri 3. postavki so morali učenci dobro prebrati del besedila, ki govori o *Bed racing*. Učenci so morali povezati *crafts* in *build their own bed and decorate it*. Pri tem jim je bil lahko v pomoč pomen besede *crafts* kot šolski predmet in tako so učenci lahko naredili povezavo z izdelovanjem in okraševanjem.

4. postavka je bila vezana na *Cheese rolling* in poved *The winner can eat the prize*. Učenci so morali iz besedila razbrati, da je nagrada sir, ki ga lahko pojedo.

C) BESEDIŠČE

1. naloga: ***TARZAN***

V rdeče območje sta se uvrstili **testni postavki 1** in **4**.

Za uspešno reševanje 1. postavke so morali učenci prebrati in razumeti celoten 1. odstavek.

Besedo *fight* so morali povezati z *between the sailors and the passengers*.

Učenci, ki so pravilno rešili postavko 4, so razumeli povezavo med *A big monkey attacks Jane* in *he saves Jane's life* ter posledično izbrali besedo *afraid*.

2B. naloga: ***TWO YUMMY SANDWICHES***

V rdeče območje spada **postavka 3**.

Pri 3. postavki so učenci morali v vrzel pravilno vstaviti besedo *tomato*. Tisti, ki so pravilno rešili to postavko, so povezali besede *big*, *red*, *juicy* s paradižnikom.

MODRO OBMOČJE

Modro območje označuje učence, katerih skupni dosežki so v *zgornji desetini dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev z najvišjimi dosežki; njihovi dosežki so višji od 90 % dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki nad 90. kvantilom.)

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga: ***WHAT IS GOING ON?***

V to območje se je uvrstila **4. testna postavka**.

Postavka je preverjala je razumevanje ključne informacije v krajšem vnosnem besedilu, s pomočjo katere so morali učenci ugotoviti, za katero rešitev gre. Opis hišnega ljubljenčka je podan v nekaj zaporednih večstavčnih povedih, ključna beseda v njih ni omenjena, vsebino opisa pa ponazarjata dve podobni sličici (G in J). Postavko so pravilno rešili tisti učenci, ki so slišali stavčni poudarek v povedi *It's NOT some beautiful furry cat, it's a special pet* in razumeli tudi nekaj podrobnosti v besedilu, npr. *nobody says it's beautiful*.

2. naloga: ***AT THE LIBRARY***

V modro območje se je uvrstila **6. testna postavka**. Preverjala je razumevanje ključnih informacij v nekoliko daljšem zaključnem delu pogovora med učenko in knjižničarjem. Postavko so pravilno rešili učenci, ki so dovolj pozorno poslušali ta del besedila in razumeli, da se zveza *you can't take those home* nanaša na slovarje, da gre pri *documentaries on wild animals and other interesting topics* za filme, in tudi to, da v tej knjižnici nimajo CD-jev.

D) PISNO SPOROČANJE

MY DREAM LAND (SIDRNA NALOGA, angl. *anchor task*[12])

Pri pisni nalogi so morali učenci za natečaj, razpisan v angleški reviji, napisati spis o svoji sanjski deželi. Za prvo iztočnico so morali deželo predstaviti (kje se nahaja, kakšna je, kdo tam živi, katere jezike govorijo). V drugi iztočnici so morali sanjsko deželo primerjati s Slovenijo. Za razvito tretjo iztočnico so morali navesti, kako poteka običajen dan v tej sanjski deželi. Učenci so morali zapisati kratko, preprosto besedilo o znani temi s konkretno vsebino z enostavnimi ali večstavčnimi povedmi. Pri tem so morali ustrezno zapisovati črke angleške abecede in besede ter dokaj ustrezno uporabljati končna ločila. Pri pisanju so morali uporabljati osnovne standarde oblike besedila s pogosto rabljenim besediščem in preprostimi slovničnimi strukturami ter pogostimi vezniškimi sredstvi.

V modro območje so se presenetljivo uvrstili vsi trije kriteriji: **vsebina**, **besedišče in pravopis** ter **slovnica**. Izbrane teme so del učnega načrta in zato preseneča tako nizek rezultat pri vseh kriterijih.

To je bila sidrna naloga, ki je bila v NPZ vključena že leta 2017. Tudi takrat so se vsi trije kriteriji uvrstili v modro območje.

[12] Sidrna naloga: identična naloga kot v enem od preteklih NPZ, s katero smo želeli doseči večjo primerljivost dosežkov učencev različnih generacij.

Sklep

Glede na porazdelitve dosežkov lahko sklepamo, da učenci z nižjimi dosežki najbolje obvladajo slušno razumevanje neznanih angleških besedil, ki so primerna njihovi stopnji. Besedilo je bilo posredovano tako, da so govorci jasno in razločno izgovarjali besede, prav tako je bila hitrost izgovarjave počasnejša od tega, kar bi pričakovali od govorcev v podobni naravni situaciji zunaj šolskega prostora. Tudi tematika je bila učencem v 6. razredu poznana (vsakodnevne prigode in knjižnica). V zeleno območje so se uvrstile štiri testne postavke in v rumeno pet, kar znese devet od skupaj dvanajstih postavk. Glede na teorije usvajanja tujega jezika se slušno razumevanje razvije prvo, kar potrjujejo tudi rezultati preizkusa. Hkrati nas veseli, da so učenci uspešni ravno pri tej jezikovni zmožnosti, saj to kaže, da pouk temelji na komunikacijskem pristopu in da se slušno razumevanje razvija vse od začetka šolanja.

Kot lansko leto, tudi tokrat sledi naloga povezovanja besed s sliko, kjer smo preverjali poznavanje besedišča zunaj sobesedila, kar pomeni, da učencem ni bilo treba razumeti vnosnega bralnega besedila in umeščati oziroma prepoznavati besed glede na besedilo pred in po vrzeli. Takšna naloga je seveda bistveno lažja kot naloga, ki preverja besedišče v sobesedilu. Tudi tokrat so se učenci z nižjimi dosežki izkazali in štiri postavke od šestih so se uvrstile v zeleno območje, dve pa v rumeno. Zanimivo pa je, da sta se letos v zeleno območje uvrstili kar dve testni postavki preverjanja besedišča v sobesedilu brez danega nabora in z zahtevo po pravilnem zapisu. Preverjali sta poznavanje in rabo besede *eat* (jesti) v povezavi z besedo *sandwich* ter poznavanje in rabo besede *orange* v povezavi z besedo *juice*. Kot je videti iz dosežkov, je večina učencev usvojila kolokaciji *eat a sandwich* in *orange juice*. Pri nalogi preverjanja besedišča v sobesedilu so v letošnjem letu dosežki nasploh višji kot predhodno šolsko leto, saj sta se dve postavki uvrstili v zeleno območje, dve v rumeno in ena v rdeče. V modrem območju ni nobene postavke.

V tem šolskem letu opažamo, da se pri nalogah bralnega razumevanja ni prav nobena postavka uvrstila v zeleno območje, prav tako nobena v modro. Večina postavk (9) je tako v rumenem območju, tri pa v rdečem. Težje testne postavke (rdeče območje) so bile tiste, ki so zahtevale sklepanje iz sobesedila oziroma branje daljšega dela besedila. Čeprav so bila vprašanja na konkretni ravni, so vseeno zahtevala natančno branje in včasih tudi sklepanje iz sobesedila, kar pa je očitno pretežko za učence, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov.

Za razliko od lani so se vsi trije kriteriji preverjanja pisne zmožnosti uvrstili v modro območje, lani je bil to samo kriterij slovnice. Naloga pisnega sporočanja je bila hkrati sidrna naloga in tudi na NPZ 2017 je bila v celoti v modrem območju.

Naloge so načrtno notranje diferencirane in praviloma zajemajo postavke, ki padejo v različna območja (npr. naloge slušnega razumevanja, besedišča). Pri bralnem razumevanju in pisnem sporočanju se notranja diferenciacija ni povsem pokazala, kar kaže na to, da so bile testne postavke pretežke oziroma prelahke za testirano populacijo.

Večina od 43 postavk v preizkusu spada v rumeno območje (21), lansko leto 20, deset postavk je v zelenem območju (lani 12), sedem v rdečem (lani 9) in pet v modrem območju (lani 2). V desno pomaknjena razporeditev dosežkov kaže na to, da je preizkus, ki je vezan na standarde v učnem načrtu, še vedno premalo občutljiv za učence z najboljšimi dosežki, kar bi morali upoštevati tudi oblikovalci učnega načrta za angleščino v osnovni šoli. Še posebej sedaj, ko se vsi učenci začenjajo učiti angleščine že v 2. razredu, velika večina pa že v 1., bo treba raven zahtevnosti standardov v učnem načrtu ob koncu drugega obdobja zvišati na raven A2, ob koncu tretjega pa na raven B1.

Tokrat je preizkus vključeval tri sidrne testne postavke, ki pa so skupaj znašale 10 točk oziroma 20 %. Pri teh nalogah smo lahko primerjali dosežke letošnje generacije z generacijo iz leta 2016/17 (preizkus iz leta 2017). Ugotovitve kažejo, da je generacija 2021/22 enako (ne)uspešna kot generacija 2016/17, saj so se tudi takrat vse tri testne postavke pri pisnem sporočanju uvrstile v modro območje. Zaradi ponavljajočega se trenda uvrstitve pisnega sporočanja v modro območje pri vseh treh kriterijih moramo zapisati povsem isto, kot smo že leta 2017, da se cilji učnega načrta v povprečju ne uresničujejo. Zato je pomembno, da se proces razvijanja pisne zmožnosti začne dovolj zgodaj in poteka procesno ter sistematično, od zapisa besed, prek povedi do odstavkov in kratkih besedil s podano ustrezno povratno informacijo.

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.2.4.1.3: Specifikacijska tabela, angleščina, 6. razred

Del	Naloga	Jezikovna zmožnost	Naslov	Tip naloge	Vrsta besedila	Tema	Standard – učenec:	Postavka	Število točk	Območje	IT	ID
A	1	slušno razumevanje	*WHAT IS GOING ON?*	povezovanje, urejanje in razvrščanje	članki, sestavki, prispevki, poročila, zapiski, povzetki	prosti čas (umetnost, zabava, branje, glasba, film, šport, interesne dejavnosti, počitnice)	– ustvarja relevantne povezave med slišanim in vidnim gradivom, – izlušči glavno misel in glavne poudarke besedila;	1	1	zeleno	0,80	0,36
								2	1	rumeno	0,69	0,35
								3	1	rumeno	0,72	0,53
								4	1	modro	0,36	0,41
								5	1	rumeno	0,61	0,37
								6	1	zeleno	0,85	0,49
A	2	slušno razumevanje	*AT THE LIBRARY*	izbirni tip z enim pravilnim odgovorom	intervjuji, pogovori	šola, izobraževanje, poklici, storitve	– izlušči glavno misel in glavne poudarke besedila, – prepozna podatke in podrobnosti v besedilu;	1	1	rumeno	0,72	0,40
								2	1	zeleno	0,92	0,38
								3	1	zeleno	0,98	0,16
								4	1	rdeče	0,59	0,43
								5	1	rumeno	0,71	0,44
								6	1	modro	0,39	0,39
B	1	bralno razumevanje	*SHROVE TUESDAY*	kratki zaprti odgovori	članki, sestavki, prispevki, poročila, zapiski, povzetki	prazniki, navade in običaji	– razume dobesedno/neposredno izražene ključne podrobnosti v besedilu, – razume pomen posameznih neznanih besed oz. besednih zvez iz sobesedila;	1	1	rumeno	0,56	0,71
								2	1	rumeno	0,55	0,69
								3	1	rumeno	0,67	0,72
								4	1	rdeče	0,53	0,62
								5	1	rumeno	0,68	0,63
								6	1	rumeno	0,72	0,71
B	2	bralno razumevanje	*UNUSUAL COMPETITIONS*	izbirni tip z enim pravilnim odgovorom	članki, sestavki, prispevki, poročila, zapiski, povzetki	prosti čas (umetnost, zabava, branje, glasba, film, šport, interesne dejavnosti, počitnice)	– prepozna glavne misli (temo) besedila, – razume dobesedno/neposredno izražene ključne podrobnosti v besedilu, – razume pomen besed oz. besednih zvez iz sobesedila.	1	1	rumeno	0,77	0,45
								2	1	rumeno	0,64	0,58
								3	1	rdeče	0,57	0,53
								4	1	rdeče	0,60	0,54
								5	1	rumeno	0,67	0,58
								6	1	rumeno	0,71	0,55

Del	Naloga	Jezikovna zmožnost	Naslov	Tip naloge	Vrsta besedila	Tema	Standard – učenec:	Postavka	Število točk	Območje	IT	ID
C	1	besedišče	*TARZAN*	dopolnjevanje z naborom	umetnostna besedila: pripovedi, zgodbe, fotozgodbe, pravljice, legende, basni, šale, anekdote	življenje osebe	– razume pomen besed in besednih zvez iz sobesedila, – uporablja besedišče z ustreznih tematskih področij;	1	1	rdeče	0,56	0,63
								2	1	rumeno	0,65	0,56
								3	1	rumeno	0,59	0,66
								4	1	rdeče	0,55	0,68
								5	1	rumeno	0,71	0,67
C	2. A	besedišče	*TWO YUMMY SANDWICHES*	povezovanje, urejanje in razvrščanje	brez besedila	vsakdanje življenje (hrana, pijača, oblačila, nakupovanje, rutine)	– ustvarja relevantne povezave med besednim in vidnim gradivom, – razume pomen besed;	1	1	zeleno	0,89	0,46
								2	1	zeleno	0,78	0,44
								3	1	rumeno	0,65	0,50
								4	1	rumeno	0,77	0,53
								5	1	zeleno	0,86	0,39
								6	1	zeleno	0,88	0,46
	2. B			dopolnjevanje brez nabora	intervjuji, pogovori		– uporabi ponavljajoče se, preprosto in pogosto rabljeno besedišče, – razume pomen besed in besednih zvez iz sobesedila, – ustrezno zapisuje znane besede;	1	1	rumeno	0,67	0,59
								2	1	rumeno	0,65	0,69
								3	1	rdeče	0,58	0,63
								4	1	zeleno	0,88	0,47
								5	1	zeleno	0,85	0,49
D		pisno sporočanje	*MY DREAM LAND* (sidrna naloga)	krajši pisni sestavek	članki, sestavki, prispevki, poročila, zapiski, povzetki	domišljijski svet država, kraj, prebivalci, potovanja, promet	– piše kratka in preprosta besedila o znanih temah s konkretno vsebino, – piše nize enostavčnih in večstavčnih povedi, – ustrezno zapisuje črke angleške abecede in besede, – dokaj ustrezno uporablja končna ločila, – brez večjih pomanjkljivosti uporablja osnovne standardne oblike preprostih besedil, – besedila vsebujejo ponavljajoče se, preprosto in pogosto rabljeno besedišče, preproste slovnične strukture, preprosta in pogosta vezniška sredstva (npr. and, but, or) in druga osnovna sredstva medpovednega povezovanja (npr. zaimke).	Vsebina	4	modro	0,44	0,71

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Preizkus znanja iz angleščine v 6. razredu je preverjal tri jezikovne zmožnosti: slušno razumevanje, bralno razumevanje in pisno sporočanje ter tujejezikovno znanje, to je poznavanje in rabo besedišča, v sobesedilu in zunaj njega, torej povsem isto znanje in zmožnosti kot predhodna leta. Govorne zmožnosti preizkus ni preverjal.

Podatki kažejo najvišje dosežke pri preverjanju besedišča zunaj sobesedila in v njem (0,71; lani IT = 69), nato sledi z dvema odstotnima točkama razlike slušno razumevanje (IT = 0,69; lani: IT = 0,74), nato bralno razumevanje (IT = 0,64, lani= 0,70), nazadnje pa preverjanje pisnega sporočanja (IT = 0,42; lani: IT = 0,50). Glede na dosežke predhodnega šolskega leta lahko ugotovimo, da se je vrstni red posameznih zmožnosti in znanja deloma spremenil, vendar ne bistveno. Sicer je preverjanje besedišča letos boljše od preverjanja slušnega razumevanja, vendar sta med njima samo dve odstotni točki razlike. Dosežki pri preverjanju bralnega razumevanja so za 6 odstotnih točk slabši kot lani, vendar je pomembno izpostaviti, da lansko leto v preizkus nismo zajeli tipa naloge kratkih odgovorov, ki velja za težjega. Glede odličnega uspeha preverjanja besedišča, še posebej zunaj sobesedila (povezovanje besed in slik), lahko vidimo, da je IT skorajda vseh postavk blizu oziroma nad 0,80. Iz teorije jezikovnega testiranja pa je znano, da testne postavke z IT nad 0,80 slabo diferencirajo med uspešnimi in šibkimi učenci, torej nam ne pokažejo znanja oziroma zmožnosti, ki jih učenci obvladajo na različnih uspešnostnih stopnjah. Lahko smo zadovoljni, da so dosežki pri slušnem razumevanju tudi letos relativno visoki, saj to potrjuje, da poteka učenje angleščine kot tujega jezika najprej na področju poslušanja in slušnega razumevanja. Vsa leta, ko temu ni bilo tako, je PK za angleščino poudarjala, da je vsem učencem potrebno zagotoviti ustrezno velik in razumljiv slušni vnos tako pri pouku kot tudi zunaj šole. Ker se kažejo relativno visoki dosežki pri slušnem razumevanju že drugo leto zapored, lahko sklepamo, da so imeli tudi šestošolci v letu 2021/22 ustrezno količino izpostavljenosti kakovostnim slušnim besedilom (pri pouku oziroma zunaj njega). Ker so bili to tudi učenci, ki so se v 5. razredu v velikem delu šolskega leta šolali na daljavo, je bila verjetno izpostavljenost slušnim in slušno-vidnim vnosom večja, kot je to običajno med poukom. To velja ohranjati tudi med običajnim poukom v šoli.

Dosežki pri nalogah bralnega razumevanja (IT = 0,64) so bistveno višji od tistih, ki smo jih beležili v letih 2016/17 in 2017/18, ko so indeksi težavnosti znašali od 0,50 do 0,55, in za 6 odstotnih točk nižji od lanskega leta (IT = 0,70). Ker lani ni bilo naloge odprtega tipa, je možno, da so tudi zaradi te vrste naloge dosežki nekoliko slabši.

Znanje in rabo besedišča smo, kot že nekaj let nazaj, preverjali s tremi oziroma z dvema nalogama, kjer je bila 2. naloga razdeljena na dva dela. Pri 1. nalogi so morali učenci vstaviti ustrezno besedo iz nabora, ki je ustrezala vrzeli v povezanem besedilu. Pri tem so bile tri besede odveč in so delovale kot distraktorji. Besed ni bilo treba prepisovati v vrzeli, ampak zapisati ustrezno črko, ki je označevala besedo, kar je preprečilo hkratno preverjanje pravopisa. Pri nalogi 2A, kjer so morali učenci povezati besede in iztočnice na sliki, je IT znašal 0,80 (lani: 0,78), v predhodnih letih pa med 0,75 in 0,79. Kot se lahko vidi iz podanih podatkov, je trend navzgor, oziroma kar nekaj postavk je takšnih, kjer IT znaša več kot 0,80. Prav to dejstvo nakazuje, da bi bilo treba to nalogo nadomestiti z nalogo preverjanja besedišča v sobesedilu. Tokrat se je naloga dopolnjevanja besedila z naborom izkazala kot najzahtevnejša (IT = 0,61), saj je bila za 12 odstotnih točk težja od naloge preverjanja besedišča in hkrati pravopisa (IT = 0,73), kar je glede na dosežke prejšnjih let nepričakovano. Šele natančnejša analiza bo pokazala, ali je do takšne razlike prišlo zaradi različne težavnosti besedil, umeščenosti postavk, izbora distraktorjev oziroma kakšne druge spremenljivke.

Dosežek pri pisni zmožnosti je nižji za 7,3 točke (IT = 0,42; lani: IT = 0,49), kar verjetno kaže na slabše usvojeno pisno zmožnost učencev v letošnjem letu. Posebej je zanimivo, da je IT pri kriteriju vsebine lani znašal 0.57, letos pa 0,44. Pomembno je poudariti, da sta bili nalogi različni, lani je bila tema opis dneva dečka Super Billyja. Naloga je bila podprta s slikovnimi iztočnicami. Letošnja naloga je bila hkrati tudi sidrna, saj so povsem identično nalogo učenci že pisali leta 2017. Če primerjamo posamezne kriterije, ugotovimo, da je pri kriteriju:

- vsebine IT v letu 2017 znašal 0.43, leta 2022 pa 0,44;
- besedišča IT v letu 2017 znašal 0.41, leta 2022 pa 0,42;
- slovnice IT v letu 2017 znašal 0.37, letos pa 0,40.

Skupni IT naloge pisne zmožnosti iz leta 2017 je 0.40, iz leta 2022 pa 0.42, razlika znaša torej samo 2 odstotni točki. Glede ocenjevanja posameznih kriterijev, to je doslednosti in konsistentnosti ocenjevalcev iz obeh let (2017 in 2022), lahko ugotovimo, da znaša Cohenov d pri kriteriju vsebine 0,03, pri kriteriju besedišča prav tako 0,03 in pri kriteriju slovnice 0,09, skupaj je 0,06, kar lahko interpretiramo kot zanemarljiv učinek razlike med točkami, ki so jih posameznim kriterijem podelili ocenjevalci leta 2017 in leta 2022. Tudi ujemanje ocenjevalcev pri posameznih kontrolnih preizkusih je skorajda identično v obeh letih.

Pri vseh jezikovnih zmožnostih (poslušanju, branju in pisanju) kot tudi pri rabi jezika znašajo indeksi diskriminativnosti nalog od 0,62 do 0,85 (lani: od 0,66 do 0,82) in so podobni lanskim, kar je izredno pozitiven rezultat. Lahko zaključimo, da so naloge kot celote dobro ločevale znanje med uspešnejšimi in manj uspešnimi učenci. S podrobnejšo analizo lahko ugotovimo, da je samo pri eni od 43 testnih postavk indeks diskriminativnosti znašal pod 0,20.

Sledi podrobna razlaga dosežkov posameznih testnih postavk pri določeni jezikovni zmožnosti oziroma znanju. Učenci so v povprečju dosegli za pet odstotnih točk višji dosežek pri 2., slušni nalogi (IT = 0,67; lani: IT = 0,77), ki je bila naloga izbirnega tipa, kakor pri 1., nalogi povezovanja z enim pravilnim odgovorom (IT = 0,72; lani: IT = 0,71).

Najbolje rešena postavka pri slušnem razumevanju, pri obeh nalogah, je bila tretja postavka 2. naloge (IT=0,98; lani: IT = 0,94). Učenci so morali razumeti besedilni vnos ... *The girl wants to get the library notices via: a) email, b) text message, c) post.* in ga povezati s slušnim vnosom.

Librarian: *Do you want to receive information about the library via email, text message to your mobile phone or by post?*

Student: *Well, I don't always use my computer, but I check my emails on my mobile phone. So, email is better for me.*

Librarian: *That's it. Here's your brand new library card. Do you have any questions?*

Razumeti so morali, da se je deklica odločila, da bo prejemala knjižnične novice prek elektronske pošte. Kot je videti iz dosežkov, so skorajda vsi učenci razumeli glavno misel vnosnega besedila, kar pomeni, da lahko to postavko uvrstimo med minimalne standarde, ki jih morajo doseči ob koncu drugega obdobja osnovne šole pri angleščini.

Med najtežje rešljive postavke se je uvrstila četrta postavka 1. naloge (IT = 0,36), kjer so morali učenci povezati ustrezno sliko z izhodiščnim slušnim besedilom. Na razpolago je bilo enajst slik, med njimi so bile štiri odveč (imele so vlogo distraktorjev). Učenci so morali ob vsakem slušnem besedilu, ki je bilo napovedano s številko, ugotoviti glavno misel in jo potem povezati z ustrezno sliko. Četrta postavka je vsebovala to izhodiščno slušno besedilo:

Do you like pets? Well, I have just got a new one. It's NOT some beautiful furry cat, it's a special pet. It's intelligent and clean and it loves playing with me. It can easily learn new tricks. And, nobody says it's beautiful but I love it.

Če so učenci razumeli besedo *pet*, ki se pojavi že v prvih razredih učenja angleščine, so se verjetno takoj usmerili na dve sliki (G in J), ki sta edini prikazovali živali. Slika J, ki ni bila ustrezna glede na izhodiščno besedilo, jih je lahko zavedla k nepravilnemu odgovoru, če niso dobro slišali besed govorca (*It's NOT some beautiful furry cat*) in so prisluhnili delu, ki je govoril o igri s hišnim ljubljenčkom in učenjem trikov. Indeks diskriminativnosti je pri tej testni postavki 0.41, torej zadovoljiv, zato lahko sklepamo, da so imeli težave z reševanjem večinoma šibkejši učenci.

Pri bralnem razumevanju so učenci dosegli v povprečju pri obeh bralnih nalogah 64 % (lani: 77,5), kar je bistveno nižji dosežek oziroma višji kakor tisti izpred dveh oziroma treh let (IT = 0,55 oziroma 0,50). Ker lansko leto ni bilo naloge kratkih odgovorov (odprtega tipa), je možno, da so tudi zaradi tega tipa naloge, ki pa je letos bila vključena v preizkus, dosežek nižji. Med 1. in 2. nalogo znaša razlika samo 4 odstotne točke, kar je pozitiven rezultat, saj je bila lani razlika bistveno večja.

Najbolje rešena je bila prva postavka 2. naloge (IT = 0,77; lani: IT = 0,88), kjer so morali učenci pravilen odgovor izbrati v preglednici med štirimi podanimi naslovi besedil, ki so opisovala nenavadna tekmovanja. Učenci so morali ugotoviti, na katerem tekmovanju je obvezno nošenje čelade. Zadnja poved v besedilu z naslovom *Yukigassen Battle* ... *Players wear special helmets to protect their heads and faces* ... je potrdila izbrano rešitev. V nobenem drugem besedilu se beseda *helmet* ne pojavi. Indeks diskriminativnosti je 0.45, kar pomeni, da je testna postavka kljub visokemu IT dobro razlikovala med tistimi, ki so pri branju uspešnejši oziroma manj uspešni.

Najzahtevnejša postavka bralnega razumevanja je bila četrta postavka 1. naloge (IT = 0,53; lani: IT = 0,44), kjer so morali učenci zapisati kratek odgovor na vprašanje *What do people hold in their hands in pancake races?*. Pravilni odgovori so morali vsebovati besedo *pan*. Postavka je bila verjetno zahtevnejša zaradi tega, ker je od učencev zahtevala natančno branje tako vprašanja kot tudi izhodiščnega besedila. Je pa ta postavka dobro ločevala med uspešnejšimi in manj uspešnimi učenci, saj znaša indeks diskriminativnosti 0,62.

Pri nalogah rabe besedišča je bilo tudi letos učencem najlažje povezovanje slik in besed zunaj sobesedila (IT = 0,80; lani: 0,78; pred tem 0,75 in 0,79), sledi vstavljanje brez nabora, kjer so morali učenci besede tudi pravilno zapisati (IT = 0,73; lani: 0,63), najtežja naloga pa je bila tokrat naloga vstavljanja z naborom (IT = 0,61; lani: 0,63).

Najlažja je bila prva postavka prvega dela 2. naloge (IT je 0,89; lani: 0,93: pred tremi in štirimi leti pa 0,92 oziroma 0,91). Večina učencev je pravilno povezala zapis besede *fridge* s sliko hladilnika v kuhinji. Gre za pogosto rabljen samostalnik, ki ga otroci usvojijo v začetku šolanja, pojavlja pa se tudi v vsakdanjem življenju. Beseda zato sodi med minimalne standarde, ki jih morajo doseči učenci že mnogo prej. Kot najtežja pa se je izkazala četra postavka 1. naloge (IT = 0,55; lani: IT = 0,41), kar je za 0,14 višji doseže kot lansko leto. Predvidena rešitev za četrto postavko je bila *afraid*, ki sodi na raven zahtevnosti A2. Verjetno jo učenci poznajo, vendar so jo morali uvrstiti v pravilno vrzel, zato so morali razumeti besedišče tudi pred in za vrzeljo, kar pa zahteva tudi bralno razumevanje.

Pri pisnem sporočanju se je kriterij vsebine še znatno znižal, in sicer je lani IT znašal 0.57, letos pa za 13 odstotnih točk manj (0,44). Izbrana tema je bila tudi tokrat del učnega načrta za angleščino za osnovno šolo (opis sanjske dežele). Pomembno je poudariti, da sta bili nalogi različni, lani je bila tema opis dneva dečka Super Billyija. Naloga je bila podprta s slikovnimi iztočnicami, medtem ko letošnja naloga ni imela slikovnih iztočnic, temveč samo tri točke z alinejami oziroma navodili v zvezi z vsebino. Ta naloga je bila hkrati tudi sidrna naloga, saj so povsem identično nalogo učenci že pisali leta 2017.

Kot najtežja testna postavka pri pisnem sporočanju se je uvrstil kriterij slovnica (IT = 0,40; lani skorajda enak: 0,41), kar je sicer za 7 odstotnih točk boljši dosežek kot pred tremi leti (IT = 0,33), kriterij vsebine je tokrat nižji (IT = 0,44; lani: IT = 0,57) oziroma podoben tistim izpred štirih/petih let (0,39; 0,41), kar je zopet izredno nizek dosežek, saj gre za sporočilno ustreznost. Pri besedišču/pravopisu so dosežki nižji (IT = 0,41; lani: IT = 0,50) in podobni tistim izpred treh/štirih let (IT = 0,38; IT = 0,40). Dosežek pri nalogi kot celoti je nižji za 7,3 točke (IT= 0,42; lani: IT= 0,49), kar verjetno kaže na slabše usvojeno pisno zmožnost učencev v letošnjem letu. Letošnja naloga je bila hkrati tudi sidrna naloga, saj so povsem identično nalogo učenci že pisali leta 2017. Če primerjamo posamezne kriterije, ugotovimo, da je pri kriteriju:

- vsebine IT v letu 2017 znašal 0.43, leta 2022 pa 0,44;
- besedišča IT v letu 2017 znašal 0.41, leta 2022 pa 0,42;
- slovnice IT v letu 2017 znašal 0.37, leta 2022 pa 0,40.

Skupni IT naloge pisne zmožnosti iz leta 2017 je 0,40, iz leta 2022 pa 0,42; razlika znaša torej samo 2 odstotni točki. Glede ocenjevanja posameznih kriterijev, to je doslednosti in konsistentnosti ocenjevalcev iz obeh let (2017 in 2022), lahko ugotovimo, da znaša Cohenov *d* pri kriteriju vsebine 0.03, pri kriteriju besedišča prav tako 0,03 in pri kriteriju slovnice 0.09, skupaj je 0.06, kar lahko interpretiramo kot zanemarljiv učinek razlike med točkami, ki so jih posameznim kriterijem podelili ocenjevalci leta 2017 in leta 2022. Tudi ujemanje ocenjevalcev pri posameznih kontrolnih preizkusih je skorajda identično v obeh letih.

Vsi navedeni podatki kažejo, da so letošnji dosežki pri pisni zmožnosti za 7 odstotnih točk nižji od lanskih, je pa še vedno vsaj polovica učencev takšna, ki le-te ne obvladajo dobro oziroma le delno. Pisna zmožnost se razvija dolgo in je zahteven ter dolgotrajen proces, zato so manjki že na začetku učenja tujega jezika lahko odločilni za prihodnjo kariero posameznika.

Pisna zmožnost je namreč tvorbna in zato procesna zmožnost in je brez postopnega ter strukturiranega procesnega poučevanja in nato utrjevanja (več sestavkov prek šolskega leta), ki mu sledi ustrezna povratna informacija, nikakor ne moremo razvijati in dokončno razviti.

Sklepne ugotovitve

Tudi letos nam statistični podatki kažejo, da ima nacionalni preizkus iz angleščine v 6. razredu vse lastnosti zanesljivega instrumenta (visok indeks zanesljivosti, izredno visoki indeksi diskriminativnosti, visoko ujemanje referenčnega ocenjevanja pri odgovorih objektivnega tipa, ujemanje dosežkov pri sidrnih nalogah z dosežki nalog iz prejšnjih let itn.). Prav tako lahko ugotovimo, da je tudi veljaven, saj glede na teorijo usvajanja (tujih) jezikov in strukturo konstrukta sporazumevalne zmožnosti preverja obe receptivni zmožnosti, rabo besedišča, rabo slovnice pri pisnih izdelkih in pisno zmožnost. Na žalost pa že vrsto let ugotavljamo, da preizkus ne zajema govorne zmožnosti, zato moramo biti pri interpretaciji učenčeve jezikovne zmožnosti v angleščini še posebno pozorni. Učenci so lahko namreč govorno zelo uspešni, manj pa bralno in pisno oziroma obrnjeno, zato pri oblikovanju »angleškega« profila učenca govorne zmožnosti nikakor ne smemo izpustiti. Da bi govorna zmožnost ne bila zapostavljena, je zato pomembno, da jo učitelji pri pouku čim bolj razvijajo ter jo temu ustrezno tudi preverjajo in ocenjujejo. PK TJA upa, da nacionalni preizkusi znanja na dolgi rok ne bodo imeli negativnega povratnega učinka na poučevanje angleščine. V prihodnosti upamo na vključevanje podpore IKT pri preverjanju jezikovnega znanja, kar bi lahko omogočilo tudi preverjanje govorne zmožnosti, zato tudi na ta način pozivamo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, da prične s ciljnimi projekti preverjati povratni učinek nepreverjanja govorne zmožnosti na pouk ter iskati rešitve za vključevanje govorne zmožnosti v nacionalno preverjanje znanja iz angleščine.

V letošnji preizkus znanja je bila vključena ena sidrna naloga, ki je preverjala pisno zmožnost, torej takšna, ki so jih učenci pred leti že reševali, in sicer v letu 2017. Skupni IT naloge je v letu 2022 za 2 odstotni točki višji kot leta 2017. Glede ocenjevanja posameznih kriterijev, to je doslednosti ter konsistentnosti ocenjevalcev iz obeh let (2017 in 2022), lahko ugotovimo, da so razlike med ocenjevalci zanemarljive in da je ujemanje ocenjevalcev pri posameznih kontrolnih preizkusih skorajda identično v obeh letih. To je pozitiven podatek, saj kaže na to, da je elektronsko ocenjevanje zanesljivo, ne samo med ocenjevalci določene generacije, temveč tudi med ocenjevalci dveh različnih generacij.

Tudi letos je povprečni dosežek celotnega preizkusa še vedno visok, in sicer je za 4 odstotne točke nižji kot lansko leto (2022: IT = 63; 2021: IT = 67), vendar pa tudi letos ugotavljamo, da je od 20.637 učencev še vedno 30,61 % takšnih, ki na celotnem preizkusu niso dosegli polovice točk (25) oziroma 50 %, v primerjavi z lanskim letom, ko je bilo takšnih učencev 27,11 %. Ker gre za 6. razred, ko se jezikovne zmožnosti še lahko izboljšajo pred dokončnim zaključkom osnovne šole in s tem obveznega izobraževanja, šolam priporočamo, da s temi učenci opravijo poglobljeno analizo in jim nudijo ustrezno dodatno pomoč pri učenju tujega jezika.

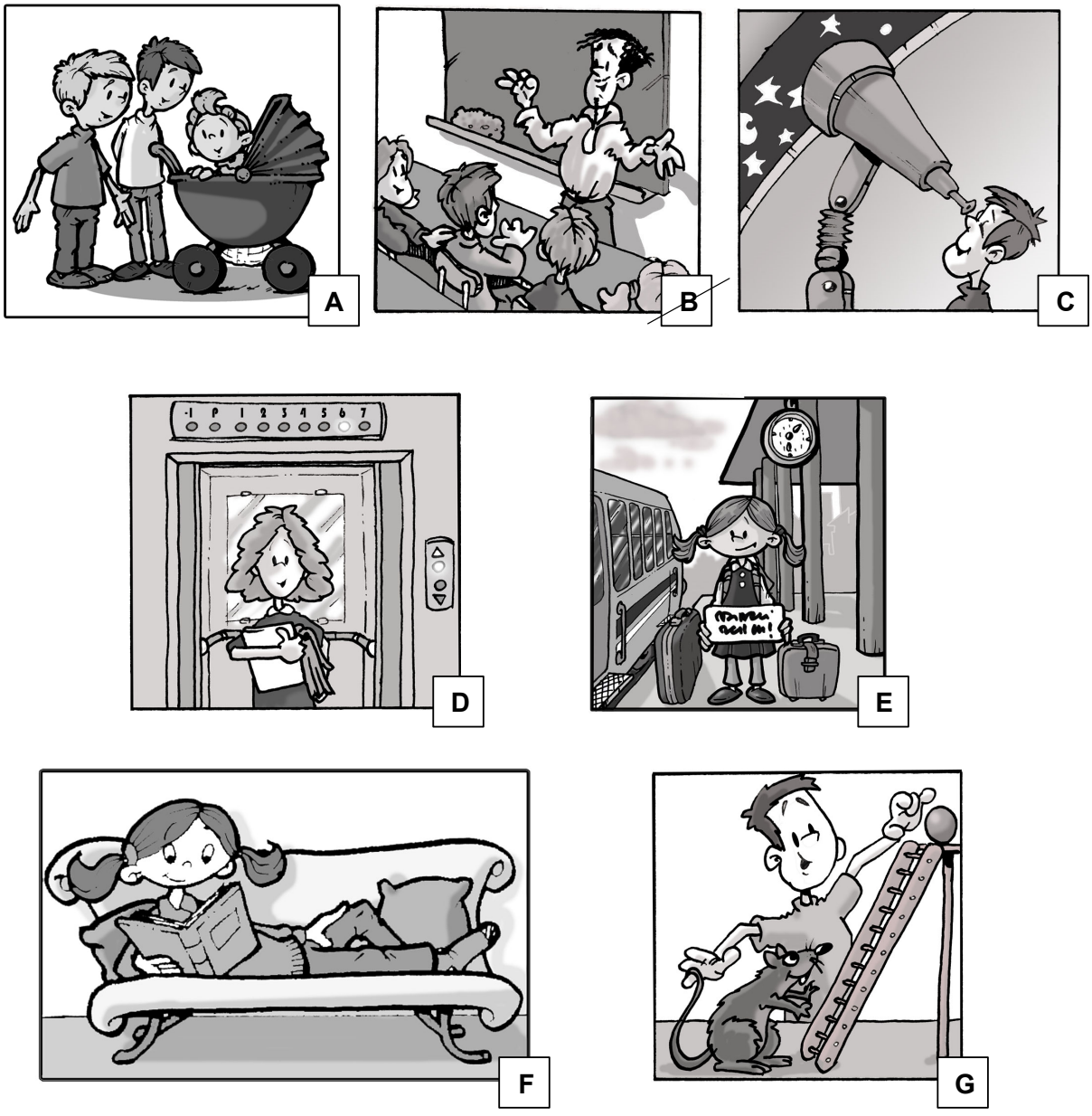
Tudi ta generacija je imela v 5. razredu osnovne šole kar velik del pouka angleščine na daljavo, verjetno delno tudi v 4. razredu. Pri angleščini ugotavljamo, da se posebni negativni učinki ne kažejo. Vendar moramo biti tudi letos pri interpretaciji teh dosežkov previdni, saj je lahko na končen rezultat delovalo več (soodvisnih/neodvisnih) dejavnikov, ki pa jih s pričujočim instrumentom (nacionalnim preizkusom znanja) ne moremo izmeriti. Eden od dejavnikov, ki so lahko vplivali na rezultat, je ta, da smo drugič preverjali generacijo učencev, ki se je v celoti učila angleščine kot obveznega predmeta od 2. razreda dalje, torej dve leti prej kot prejšnje generacije. Pomembno je tudi dejstvo, da je večina učencev vključena v pouk izbirnega predmeta angleščine že od 1. razreda dalje, kar za več kot 95 % učencev pomeni, da se angleščine učijo tri leta več kot predhodne generacije. Predvidevamo lahko tudi, da so bili učenci med šolanjem na daljavo več izpostavljeni vsebinam v angleščini kot predhodne generacije, saj so po odzivih nekaterih učiteljev imeli tako pri pouku kot tudi doma za nalogo večje število video- in avdioposnetkov, ki so bili največkrat avtentični, torej niso bili prirejeni za učence angleščine kot tujega jezika, pa tudi pri drugih predmetih so nekatere vsebine poslušali/gledali v angleščini, saj določenih vsebin v slovenščini primanjkuje. Nenazadnje je večina učencev v Sloveniji v veliki meri izpostavljena medijem v angleščini, kar dodatno pripomore k nenehnemu učenju in posledično znanju tujega jezika.

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

1. naloga

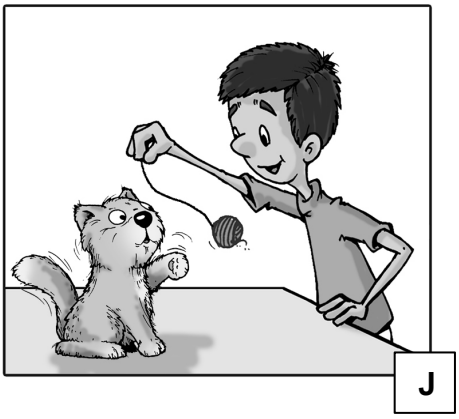
Poslušaj sedem pripovedi. V razpredelnico vpiši črko izbrane slike (A–K), ki najbolj ustreza posamezni pripovedi. Štiri slike so odveč. Oglej si primer 0, ki je že rešen.

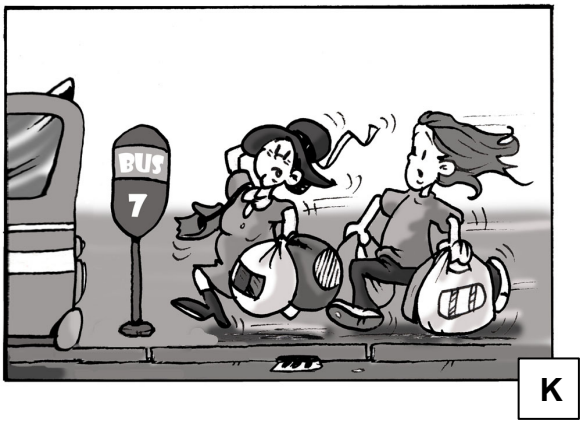
WHAT IS GOING ON?

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
B						

(6 točk)

2. naloga

Poslušaj pogovor med deklico in knjižničarjem. Dopolni povedi tako, da obkrožiš črko pred najustreznejšim odgovorom. Oglej si primer 0, ki je že rešen.

AT THE LIBRARY

0. The girl's family name is ____.

A Pink

(B) Rose

C Flower

1. The girl's first name is ____.

A Sonja

B Sonia

C Sonya

2. The girl lives in ____.

A Green Lane

B Green Street

C Green Road

3. The girl wants to get the library notices via ____.

A email

B text message

C post

4. On Wednesdays the library closes at ____.

A 1pm

B 7pm

C 8pm

5. You must return the ____ you borrow in 7 days.

A board games

B books

C magazines

6. You can take home ____.

A music albums

B films

C dictionaries

(6 točk)

(Vir slike: https://pixabay.com/images/search/library/. Pridobljeno: 18. 10. 2019.)

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga

Preberi članek o pustnemu torku in na kratko odgovori na vprašanja glede na besedilo. Oglej si primer 0, ki je že rešen.

SHROVE TUESDAY

Shrove Tuesday or "**Pancake Day**" is a day in February or March which is celebrated in English speaking countries by eating lots of pancakes. People celebrate Shrove Tuesday in different ways. In some countries, people wear masks. The most famous carnivals are in Venice and Rio de Janeiro.

Traditionally, people eat pancakes on Shrove Tuesday because they want to use rich foods like eggs, milk, and sugar. After Shrove Tuesday, some religious people stop eating some foods for 40 days – that is until Easter, the next festival.

In Slovenia, children eat doughnuts, put on costumes, go door to door and enjoy carnivals. In Spain, they also have festivals, when they eat omelettes with sausages and they wear masks. In Estonia, children eat pea soup and sweet bread. They also put on warm clothes, go up the hill and sledge or ski down the hill.

In the United Kingdom, Ireland, Australia and Canada, they eat lots of pancakes on Shrove Tuesday. In some parts of Canada, people often add small objects in them. They say that the person who gets a coin, for example, will be rich.

0. **When** is Shrove Tuesday?

In February or March.

1. **Which** holiday comes after Shrove Tuesday?

_____

2. **In which country** do kids have fun in the snow on Shrove Tuesday?

_____

3. **What** can Canadians find inside their pancakes?

_____

In the United Kingdom, they also have "pancake races". People race with frying pans through the streets tossing the pancakes while running. The rules are strict: you must throw the pancake in the air and catch it in the frying pan from the start to the finish. You must also wear a headscarf and an apron.

There is a story behind the pancake race in Olney, England. The story is from the year 1445. It says there is an old lady busy making pancakes on Shrove Tuesday. She forgets to go to church. When she hears the church bells ringing, she runs out of the house. She is carrying her pan, and throwing the pancake up to stop it from burning.

The children in Lancashire visit local houses and ask "please a pancake", so that they get candies and biscuits. The tradition started when farm workers visited the rich farm owners to ask for pancakes or pancake fillings.

4. **What** do people hold in their hands in pancake races?

_____

5. **Where** is the old lady from?

_____

6. **What** do the children say to get sweets?

_____

(6 točk)

(Prirejeno po: https://en.wikipedia.org/wiki/Shrove_Tuesday. Pridobljeno: 6. 10. 2018.)

(Vir slike: https://www.bbcgoodfood.com/recipes/2907669/easy-pancakes. Pridobljeno: 6. 10. 2018.)

2. naloga

Preberi besedilo o nenavadnih tekmovanjih in trditve v razpredelnici. S kljukico označi, za katero tekmovanje trditve držijo. Posamezna trditev velja le za ENO tekmovanje. Oglej si primer 0, ki je že rešen.

UNUSUAL COMPETITIONS

WELLY WANGING

Welly wanging comes from Britain. It is a throwing competition where competitors throw a Wellington boot called a welly. The boot must be green and big enough. Competitors have to be 14 years old. They can use a left or right boot. Before they throw it, they can wait for the right wind, but only for a minute. The sport is popular in New Zealand and European countries like Finland, Germany and Poland.

YUKIGASSEN BATTLE

It must be cold enough to do this sport. Yukigassen is a snowball fight competition. The name comes from the Japanese words *yuki* for snow and *kassen* for battle. There are two teams of seven players in this game. Before the match starts, each team makes 90 snowballs. The winner is the team that takes the other team's flag or puts all the opposite team members out of the game by hitting them with snowballs. Players wear special helmets to protect their heads and faces.

CHEESE ROLLING

Once a year, usually in May, there is a Cheese Rolling event in Gloucester, England. The competition takes place after the winter is over. A large cheese wheel is rolled down a hill. The first person to reach the bottom of the hill wins the cheese. It looks safe and easy, but there are always some people who get hurt running down the hill. Many must go to hospital because they break their bones.

BED RACING

One of the most unusual competitions in the world is Bed Racing. The competitors race in teams of five, plus one on the bed. Team members wear matching t-shirts and trainers. Each team must build their own bed and decorate it. The bed has four wheels. The team pushes it down a road and up and down a hill. Before they reach the finish line, the team must also swim across a river.

(Prirejeno po: https: //en.wikipedia.org/wiki/Wellie_wanging, https://www.huffingtonpost.com/entry/, http://www.cbc.ca/kidscbc2/the-feed/, https://en.wikipedia.org/wiki/Yukigassen. Pridobljeno: 22. 3. 2018.)

		WELLY WANGING	YUKIGASSEN BATTLE	CHEESE ROLLING	BED RACING
0.	You can see it only in England.			✓	
1.	You must put on a helmet.				
2.	You throw footwear.				
3.	You must be good at crafts.				
4.	The winner can eat the prize.				
5.	You must get into the water.				
6.	It must be winter time.				

(6 točk)

C) BESEDIŠČE

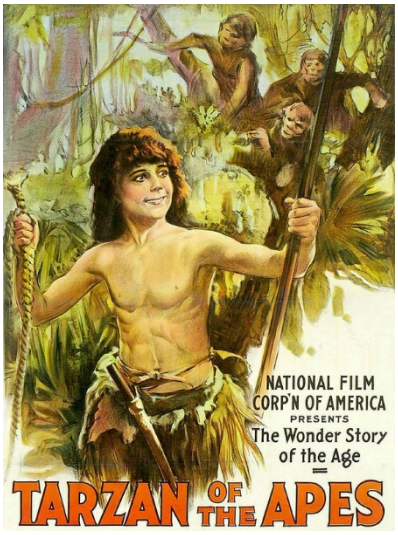
1. naloga

Dopolni besedilo o Tarzanu z besedami iz okvirčkov. Na vsako črtico v besedilu napiši črko izbrane besede. Posamezno besedo lahko uporabiš le enkrat. Tri besede so odveč. Oglej si primer 0, ki je že rešen.

A	afraid	**B**	brave	**C**	father	**D**	fight	**E**	find
F	husband	**G**	lose	**H**	repair	**I**	~~study~~		

TARZAN

John and Alice travel to Africa to **(0)** ***I*** monkeys. When they are on the ship, there is a **(1)** ___ between the sailors and the passengers. John and Alice must leave the ship and swim to an island. No people live there.

Months pass by and Alice has a baby. Sadly, the mother dies but the baby stays alive. The next day, a lion kills John and so the baby is all alone. The monkeys from the jungle **(2)** ___ the baby. They decide to look after him. The baby is called Tarzan.

One day, some people come to the island. One of them is Jane. Their ship can't sail. It has some problems. They have to stay on the island for a few weeks to **(3)** ___ the ship. They work very hard. When they are hungry, Jane goes to the jungle to look for food. A big monkey attacks Jane. Tarzan is not **(4)** ___ so he saves Jane's life. He takes her back to his house. Jane and Tarzan soon fall in love.

After some weeks, Jane goes home. Tarzan travels to America and finds her. He wants to marry Jane, but she already has a **(5)** ___. Tarzan is very sad. He goes back to the jungle and never sees Jane again.

(Prirejeno po: *Crown*, maj/junij 2003.)

(5 točk)

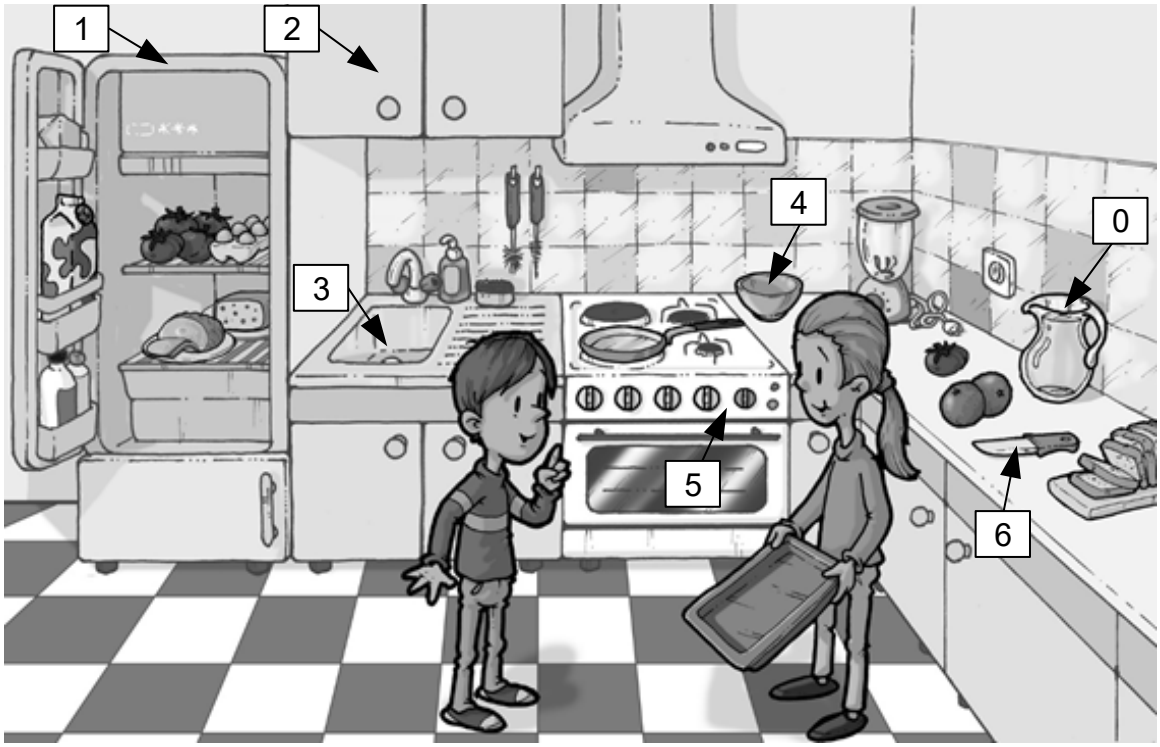
(Vir slike: https://sl.wikipedia.org/wiki/Tarzan. Pridobljeno: 12. 4. 2018.)

2. naloga

TWO YUMMY SANDWICHES

Naloga A

Oglej si sliko in preberi besede v okvirčku pod njo. Poišči besede za stvari, ki so označene na sliki (1–6). Črke izbranih besed (A–J) vpiši v spodnjo razpredelnico. Tri besede so odveč. Oglej si primer 0, ki je že rešen.

A bowl	**B** cooker	**C** cupboard	**D** dishwasher	**E** fridge
F ~~jug~~	**G** knife	**H** mixer	**I** sink	**J** spoon

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
F						

(6 točk)

Naloga B

Dopolni besedilo z besedami, ki se začnejo z danimi črkami. Vsaka črtica predstavlja ENO ČRKO. Lahko si pomagaš s sliko. Oglej si primer 0, ki je že rešen.

Bobby: Jane, I'm so **(0) h u n g r y**. Can you make me a sandwich, please?

Jane: Why don't you do it yourself? I'll tell you what to do. And you can make one for me as well.

Bobby: O.K. Let me wash my **(1) h** ___ ___ ___ **s** first.

Jane: Now we can start. Cut four slices of **(2) b** ___ ___ ___ ___ or use toast. Put some butter on all of them. Then take some ham or salami. We also need a big, red, juicy **(3) t** ___ ___ ___ ___ ___. Cut it into slices.

Bobby: Done. What next?

Jane: Put it all together to make a tasty sandwich.

Bobby: Right.

Jane: O.K. The sandwiches are ready. Now press the sandwiches down so they don't fall apart.

Bobby: I'm really hungry. Can I **(4) e** ___ ___ my sandwich now?

Jane: No, not yet. Heat the oven to 200 °C and put the sandwiches in it. Bake both sandwiches for 20 minutes. And while we're waiting, let's make some **(5) o** ___ ___ ___ ___ ___ juice. I'm thirsty.

Bobby: I can't wait!

(Prirejeno po: *Discovery Box*, maj 2010.)

(5 točk)

D) PISNO SPOROČANJE

Angleška revija je razpisala natečaj za najboljši spis o sanjski deželi, ki je lahko kjerkoli in kjer je vse mogoče. Tudi ti sodeluješ na natečaju. V spisu:

- predstavi deželo (kje se nahaja, kakšna je, kdo tam živi, katere jezike govorijo),
- primerjaj sanjsko deželo s Slovenijo,
- opiši, kako poteka običajen dan v tej sanjski deželi.

Napiši vsaj 10 povedi.

MY DREAM LAND

Vsebina:	*4 točke*
Besedišče in pravopis:	*3 točke*
Slovnica:	*3 točke*

4.2.4.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine **v 9. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Učni načrt za angleščino in *Skupni evropski jezikovni okvir ter tudi najnovejši dokument Zbirka reprezentativnih vzorčnih deskriptorjev jezikovnih zmožnosti za učence od 11–15 let* (angl. »Collated Representative Samples of Descriptors of Language Competences Developed For Young Learners Aged 11 – 15 Years«) so podlage za NPZ iz angleščine v 9. razredu. Preizkus preverja opisnike na ravneh A2 in B1. Raven A2 je vmesna raven (angl. Waystage), B1 pa je raven sporazumevalnega praga (angl. Threshold Level). Za prvo je značilno, da uporabnik razume povedi in pogoste izraze, ki se nanašajo na najbolj temeljna področja. Zmožen je sporazumevanja v preprostih in rutinskih opravilih, ki zahtevajo preprosto in neposredno izmenjavo informacij o znanih in rutinskih zadevah. S preprostimi besedami zna povedati nekaj o sebi in svojem neposrednem okolju ter zadovoljiti svoje trenutne potrebe. Za uporabnika ravni B1 pa je značilno, da pri razločnem govorjenju v standardnem jeziku razume glavne točke, kadar gre za znane reči, s katerimi se redno srečuje v šoli, prostem času itn. Tvoriti zna preprosta povezana besedila o temah, ki so mu znane ali ga zanimajo. Opisati zna izkušnje in dogodke, sanje, upanja in ambicije ter na kratko utemeljiti in pojasniti svoja mnenja in načrte. Pri sestavi preizkusa znanja iz angleščine upošteva PK TJA tudi sodobna dognanja s področja raziskav učenja, poučevanja in preverjanja/ocenjevanja tujejezikovnega znanja mladostnikov. Eklektičen pristop poučevanja tujih jezikov zahteva ustrezen pristop tudi pri ocenjevanju znanja, zato je treba preverjanje posameznih jezikovnih zmožnosti oziroma sporazumevalne zmožnosti kot celote zastaviti tako, da so testne naloge čim bolj avtentične, blizu dejanskemu življenju, zanimive in uporabne za učence, hkrati pa oblikovane tako, da jih je mogoče izvesti na številni populaciji na isti dan ob istem času. V prihodnosti si želimo takoimenovanega računalniško prilagojenega jezikovnega testiranja (angl. *Computer adaptive language testing ali CALT*), saj bi se takšno testiranje prilagajalo stopnji znanja učenca. To nadalje pomeni, da šibki učenci rešujejo naloge do tiste stopnje, ki jo še obvladajo, na drugi strani pa se učencem z visoko ravnjo angleščine ponudijo naloge, ki so lahko tudi visoko nad zahtevano ravnjo, ki jo določa učni načrt. Na ta način učenci ne izgubijo motivacije za reševanje preizkusa.

Kot že kar nekaj let se je tudi v letošnjem šolskem letu zaradi zakonskih okvirov PK za angleščino morala odpovedati preverjanju govorne zmožnosti, kar zmanjšuje veljavnost obstoječega preizkusa v 9. razredu. Pri interpretaciji dosežkov posameznega učenca, razreda in/ali celotne preverjane populacije učencev 9. razreda osnovne šole je zato nujno, da dosežene točke jasno in nedvoumno predstavimo glede na posamezno jezikovno zmožnost oziroma znanje in tako še posebej poudarimo dejstvo, da končni dosežek, dosežen pri preizkusu znanja, ne vsebuje informacije o dosežkih govorne zmožnosti učencev. Priporočamo, da se s tem seznanijo vsi učenci in njihovi starši. Sporazumevalne zmožnosti namreč ne moremo preveriti v celoti, če ne preverimo tudi govorne spretnosti.

Vse več mednarodnih in tudi nacionalnih preverjanj znanja je iz papirnega načina ocenjevanja znanja prešlo na elektronski način. Tudi program mednarodne primerjave dosežkov učencev (angl. *Programme for International Student Assessment*) ali na kratko PISA, ki meri bralno, matematično in naravoslovno pismenost, načrtuje za cikel PISA 2025 vključitev neobveznega preverjanja znanja tujih jezikov, ki bo na voljo vsak drugi cikel, da bo tako mogoče analizirati trende. Ocenjevanje bo zagotovilo oblikovalcem politik in izobraževalcem primerljive dosežke o znanju tujih jezikov njihovih učencev ter jim omogočilo vpogled v najboljše prakse in politike poučevanja in učenja tujega jezika. Prvi cikel se bo začel s preverjanjem znanja angleščine in bo osredotočen na tri spretnosti: branje, govorjenje in poslušanje. V prihodnjih ciklih se lahko obseg postopoma razširi. Zato predlaga PK za angleščino MIZŠ in Ricu, da se v tem letu (2025) zagotovi možnost ugotavljanja primerjave dosežkov učencev pri angleščini na NPZ in na PISI.

V šolskem letu 2021/22 je preizkus obsegal naloge:

- povezovanja,
- izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom,
- kratkih zaprtih odgovorov,
- dopolnjevanja brez nabora in dopolnjevanja z naborom,
- odprtega tipa (pisanje kratkega vodenega besedila).

Učenci v preizkusu niso bili izpostavljeni nobenemu novemu tipu naloge. To je pomemben podatek, saj lahko s precejšnjo verjetnostjo trdimo, da so tisti učenci, ki so rešili vsaj en do dva preizkusa iz prejšnjih let, lahko dodobra spoznali proces reševanja testnih nalog. To pa nadalje pomeni, da nepoznavanje tipa naloge in procesa reševanja ne bi smelo imeti bistvenega vpliva na dosežke učencev. V tem šolskem letu smo v preizkus znanja ponovno vključili sidrno nalogo, tj. identično nalogo, kot je bila v enem od preteklih preizkusov NPZ; s tem smo želeli doseči večjo primerljivost dosežkov učencev različnih generacij. To je bila naloga pisnega sporočanja (*The magic of communication*) iz NPZ 2018. Sidrno nalogo smo vključili v preizkus znanja zato, da bi lahko ugotovili razlike v znanju/zmožnostih učencev, ki so se več mesecev izobraževali na daljavo zaradi pandemije bolezni covid-19, v primerjavi s populacijo, ki se je ves čas izobraževala v šolskih prostorih.

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja so opisani v dokumentu *Struktura in opis preizkusa znanja*.

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

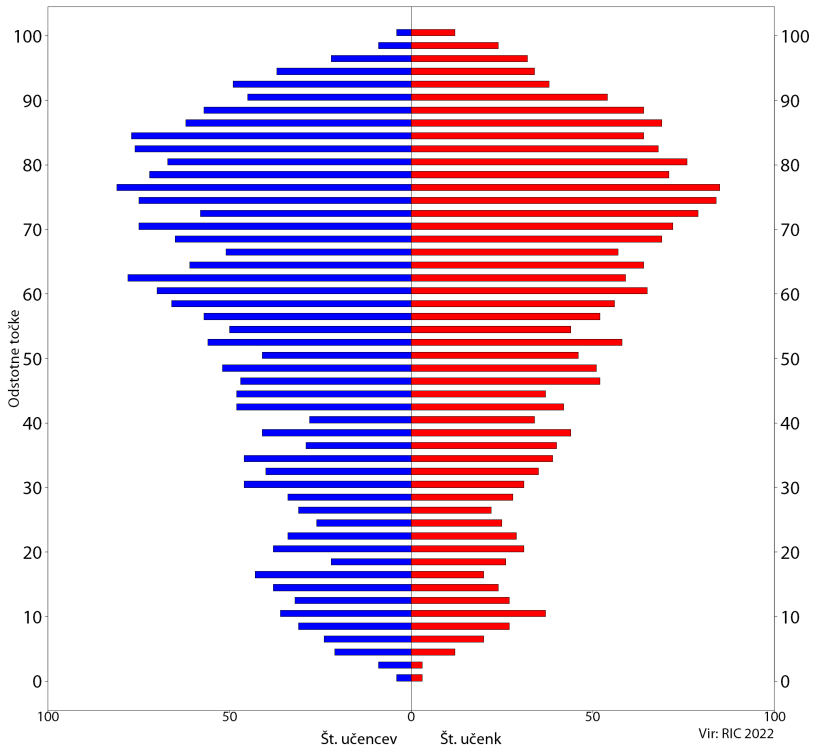
Preglednica 4.2.4.2.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	4.544
Število postavk	41
Možne točke	50
Povprečno število točk	28,68
Povprečno število odstotnih točk	57,36
Standardni odklon odstotnih točk	24,97
Indeks težavnosti	0,57
Indeks zanesljivosti	0,94

Število kandidatov, ki so opravljali preizkus, se je od leta 2018/19, ko je nazadnje potekal NPZ iz angleščine, pred pandemijo, zvišalo s 4.065 na 4.544. Lani jih je preizkus pisalo 4.170. Število postavk in možne točke so ostale enake kot v predhodnih letih. Povprečno število odstotnih točk znaša 57,36 (lani: 63,66; 2019: 55,6; 2018: 59,77 in 2017: 61,67). Standardni odklon je 24,90 (lani: 24,78) in je že leta približno enak (2019: 23,20; 2018: 25,30; 2017: 25,88), kar kaže na to, da so razlike pri dosežkih še vedno velike in s tem tudi v znanju angleščine. Indeks zanesljivosti je povsem enak kot lansko leto (0,94; 2019: 0,93; 2018: 0,94; 2017: 0,93), kar ponovno nakazuje, da so vse naloge preverjale isti konstrukt, to je tujejezikovno zmožnost, kar je bil tudi cilj preizkusa. S tem podatkom smo lahko zelo zadovoljni. Krivulja dosežkov je še vedno pomaknjena v desno in ni zaznati ustrezne razpršenosti vrednosti okrog aritmetične sredine. Preizkus je bil to leto bolje otežen, saj znaša indeks težavnosti 0,57 (lani skoraj 0,64), kar pomeni, da smo cilj, ki smo si ga zastavili lansko leto, vsaj delno dosegli. Samo preizkus, ki se čim bolj približa normalni porazdelitvi, tudi učinkovito ločuje med uspešnejšimi in manj uspešnimi učenci ter pokaže na njihova močna in šibka področja v znanju ter zmožnostih.

Dosežki po spolu in regijah

Slika 4.2.4.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri angleščini, 9. razred

Tako kot od vsega začetka NPZ iz angleščine kaže tudi letošnja analiza dosežkov po spolu, da med deklicami in dečki ni velikih razlik. To je izredno spodbudno, saj je preizkus očitno zastavljen tako, da imata oba spola enake možnosti pokazati tujejezikovno znanje in zmožnosti. PK TJA se namreč od vsega začetka močno trudi, da vključuje tematike, ki so zanimive za oba spola, da tako noben spol ne bi bil v prednosti oziroma v depriviligiranem položaju. Videti pa je tudi, da je predmet oziroma angleščina kot tuji jezik približno enako priljubljena pri obeh spolih.

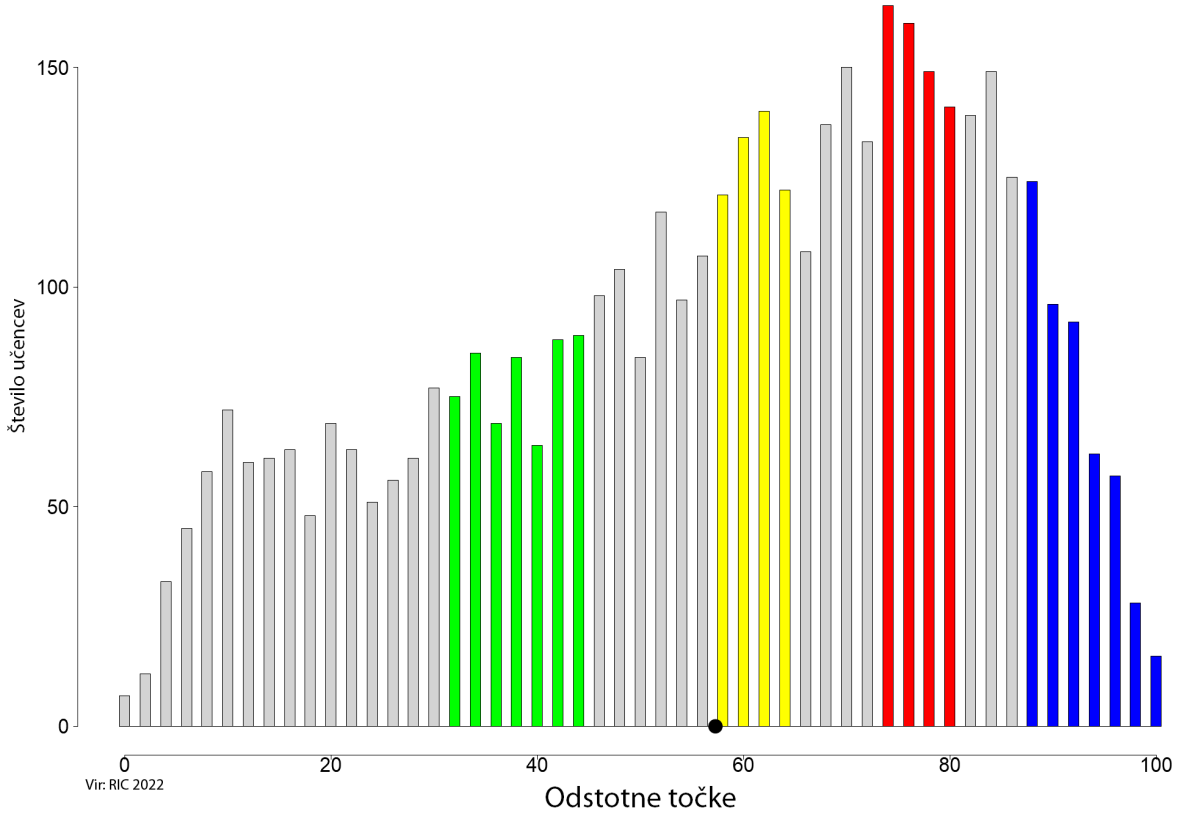
Preglednica 4.2.4.2.2: Porazdelitev dosežkov pri angleščini po regijah, 9. razred

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev	Število šol
Osrednjeslovenska regija	62,70	24,09	1.509	31
Pomurska regija	59,13	28,06	71	3
Obalno-kraška regija	58,54	22,54	205	5
Podravska regija	57,35	24,21	619	19
Zasavska regija	57,33	24,43	105	2
Gorenjska regija	55,67	24,23	407	8
Goriška regija	55,61	25,28	280	7
Savinjska regija	55,16	24,44	596	14
Jugovzhodna Slovenija	52,33	26,36	354	9
Koroška regija	50,92	25,02	143	5
Primorsko-notranjska regija	46,87	24,59	108	4
Posavska regija	43,13	26,13	147	6

Dosežki na NPZ pri angleščini v 9. razredu so razporejeni tako, da je letos na prvem mestu Osrednjeslovenska regija (62,70). Lani je bila na prvem mestu pri devetošolcih Primorsko-notranjska regija, ki pa je letos na predzadnjem mestu. Na drugem mestu je Pomurska regija s povprečjem 59,13 dosežene točke. V zadnjih štirih letih izvajanja NPZ se pri devetošolcih na zadnjih mestih izmenjujeta Koroška in Posavska regija. Razlika med prvo in zadnjo regijo znaša 19,57 odstotne točke, kar je približno dvakrat več kot predhodno leto (8,75 odstotne točke).

Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.2.4.2.2: Porazdelitev točk pri angleščini, 9. razred

ZELENO OBMOČJE

Zeleno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (glede na druge dosežke). V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 20 % in nižji od 70 % preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 20. in 30. kvantilom.)

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov*, so uspešno rešili štiri postavke pri nalogi slušnega razumevanja:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

2. naloga: *NIGHTTIME BUSY BODIES*

Opis naloge: Učenci so poslušali besedilo o tem, kaj se dogaja z našim telesom, medtem ko spimo. Naloga je bila izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom. Učenci so nalogo reševali tako, da so pri vsaki testni postavki obkrožili črko pred pravilnim odgovorom. Izbirali so lahko med štirimi odgovori. Naloga je preverjala, ali so učenci izluščili glavne misli besedila ter razumeli podatke in podrobnosti v njem.

V zeleno območje so se uvrstile **2.**, **3.**, **4.** in **5. testna postavka**. Vse so preverjale razumevanje specifičnih informacij, ki so bile v vnosnem besedilu podane z naborom v glavnem osnovnega besedišča.

2. postavko so uspešno rešili učenci, ki so iz dela besedila v zvezi s smrčanjem izluščili podatek *you may snore more as you get older, especially if you are a male* in ga povezali s pravilnim odgovorom *more common if you are an old man*.

Za pravilno rešitev 3. postavke so morali učenci iz zveze *disagreement between your brain and your body* in pojasnila *the brain … wants to stay awake while … body is in a deep sleep* ugotoviti, da gre za različni hotenji telesa in možganov, ko ljudje hodijo v spanju.

Pri 4. postavki v zvezi z značilnostmi mesečnikov so bili uspešni učenci, ki so razumeli daljšo zloženo poved z veznikom *although* in povezali *return to bed* s *come back to their beds*. Vrnitev v posteljo je bila na koncu vnosnega besedila tudi dovolj poudarjena, tako da distraktorji učencev niso preveč zmotili.

Učenci, ki so pravilno rešili 5. postavko, so iz vnosnega besedila izluščili informacijo o tem, kdaj navadno sanjamo. Le-ta je bila podana z različnimi informacijami. Ključne za razumevanje pa so bile besede in besedne zveze: *brain, muscles, shut down, preventing messages* in *temporarily disabling the body*.

RUMENO OBMOČJE

Rumeno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 45 % in hkrati nižji od 45 % preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 45. in 55. kvantilom.)

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *med polovicama dosežkov*, so uspešno rešili te naloge in postavke:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

1. naloga: *GOLDEN EAGLES*

Opis naloge: Učenci so poslušali besedilo o planinskih orlih. Vsakemu delu vnosnega besedila, ki je govorilo o različnih vidikih teh živali, so morali učenci izbrati najustreznejši naslov. Dva naslova sta bila odveč in sta imela vlogo distraktorjev. Naloga je bila povezovalnega tipa in je zahtevala od učencev, da izluščijo glavne misli besedila, razumejo podatke in podrobnosti v njem.

V rumeno območje so se uvrstile **2., 3., 4., 5.** in **6. testna postavka**.

Učenci, ki so pravilno rešili 2. postavko, so razumeli ključne besede v besedilu *almost became extinct* in jih povezali s povzetkom *Reasons for low numbers*. Pri tem sta jim bila v pomoč tudi glagola *were shot* in *died*.

Učenci, ki so pravilno rešili 3. postavko, so morali pozorno poslušati besedilo in razbrati glavno misel *Handling the prey*. Za dosego tega so jim bili na voljo podatki v vnosnem besedilu: *grab the prey, tear the fur off their prey, pull out the feathers, cut up the flesh*. Tudi tisti učenci, ki besede *prey* niso poznali, so jo lahko razumeli iz vnosnega besedila.

Učenci, ki so pravilno rešili 4. postavko, so razumeli ključne dele besedila: *became extinct, are not allowed to be hunted, it's an offence to disturb or kill these birds* in jih povezali s povzetkom *Protected status*.

Učenci, ki so pravilno rešili 5. postavko, so morali razumeti ključne besede in besedne zveze v vnosnem besedilu: *hungry*, *looking for the prey* in *glides silently*, da so lahko izluščili glavno misel *Hunting quietly*. Pri tem so jim bili v pomoč tudi ostali deli vnosnega besedila: *it spots a fox, it comes from behind.*

Učenci, ki so pravilno rešili 6. postavko, so morali razumeti besedne zveze: *parents … sit on the eggs, its parents bring back food, bring the baby around 1 kg of meat every day* ter jih povezati s povzetkom *Good parenting*.

2. naloga: *NIGHTTIME BUSY BODIES*

V rumeno območje se je uvrstila **1. testna postavka**.

Učenci, ki so pravilno rešili 1. postavko, so morali razumeti ključni besedni zvezi v začetnem delu vnosnega besedila, ki govori o tem, kaj se dogaja z našim telesom, preden zaspimo, *you feel like you are flying*, *your body relaxes*, in izbrati pravilno postavko *your muscles are relaxing*. Pri tem so jim bili v pomoč tudi ostali deli besedila, npr. *your muscles become less tense*.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga: *GLADIATORS*

Opis naloge: Vnosno besedilo je opis gladiatorjev in gladiatorskih iger. Učenci so morali odgovoriti na vprašanja, ki so bila vezana na besedilo in so sledila vrstnemu redu dogodkov v njem. Naloga je predvidevala kratke zaprte odgovore z največ šestimi besedami. Odgovori učencev, ki so bili zapisani s pravopisnimi in slovničnimi napakami, ki niso vplivale na razumevanje, so bili sprejeti kot pravilni. Za uspešno reševanje naloge so učenci morali razumeti glavno misel besedila, podrobnosti v njem, kakor tudi poiskati določene podatke.

V rumeno območje se je uvrstila **3. testna postavka**.

Učenci, ki so pravilno rešili 3. postavko, so morali odgovoriti na vprašanje ***How*** *could gladiators gain freedom?* Najti so morali ustrezen odgovor v besedilu, ki govori o tem, kako so si gladiatorji pridobili svobodo. Razumeti so morali podrobnosti in izluščiti, da je pravilen odgovor *By winning 50 victories*. Pri tem je bila ključno, da so poleg besede *winning/victories* zapisali tudi številko 50.

2. naloga: *GIANT PUMPKINS*

Opis naloge: Učenci so prebrali besedilo o bučah velikankah. Vsakemu odstavku so morali izbrati najustreznejši naslov. Trije naslovi so bili odveč in so delovali kot distraktorji. Naloga je bila povezovalnega tipa in je od učencev zahtevala, da sklepajo oziroma povzamejo bistvo posameznega dela vnosnega besedila. Glavni cilj naloge je preveriti, ali učenci razumejo glavne misli posameznih delov vnosnega besedila. Pri tem si pomagajo z razumevanjem podrobnosti v njem in iskanjem določenih podatkov za reševanje naloge.

V rumeno območje sta se uvrstili **4.** in **6. testna postavka**.

Učenci, ki so pravilno rešili 4. postavko, so morali pozorno prebrati podrobnosti v besedilu, ki so se navezovale na povzetek *Thirsty giants*. Pri tem jim je bil v pomoč predvsem del besedila: *Ron feeds them about 100 gallons of water per day* …

Pri 6. postavki je bil učencem v pomoč del … *judges decide who the winner is* … iz vnosnega besedila, ki je ustrezal povzetku *The moment of truth*. Prav tako jim je bila v pomoč besedna zveza *judging station*.

C) RABA JEZIKA

1. naloga: *VISITORS FROM OUTER SPACE*

Opis naloge: V prvi nalogi rabe jezika so učenci morali dopolniti besedilo o zunajzemeljskih bitjih. V vsako praznino so vpisali eno oziroma največ dve besedi. Besedilo so morali dopolniti z različnimi slovničnimi strukturami (prislov, člen, števnik, glagol, predlog), ki so morale biti zapisane pravopisno pravilno. Tako se je poleg jezikovnega znanja preverjalo tudi ustrezno zapisovanje besed. Za uspešno reševanje naloge so učenci morali razumeti besedilo kakor tudi pomen besed in besednih zvez v sobesedilu.

V rumeno območje sta se uvrstili **2.** in **6. testna postavka**.

Pri 2. postavki so morali učenci za uspešno reševanje razumeti sobesedilo in prepoznati, da gre za samostalnik v ednini, ki zahteva uporabo nedoločnega člena *a*, ki označuje ednino, oziroma so nedoločni člen lahko zamenjali z glavnim številnikom *one*. Sprejemljiv je bil tudi odgovor *no*.

Testno postavko 6 so uspešno rešili tisti učenci, ki so v sobesedilu prepoznali, da gre za časovno obdobje, v katerem se nekaj ne bo zgodilo, in to ustrezno zapisali z uporabo enega od sledečih predlogov: *for*, *in*, *within* ali *till/until*.

2. naloga: *ENERGY FROM THE OCEAN*

Opis naloge: V nalogi besedišča so učenci morali dopolniti besedilo o alternativnem viru energije – energiji morja. Besedilo je bilo treba dopolniti z manjkajočimi besedami, ki so se začenjale na dano črko. Tip naloge je dopolnjevanje brez nabora. Preverjalo se je poznavanje in raba besedišča z ustreznega tematskega področja, saj so učenci morali razumeti sobesedilo, da so lahko uspešno rešili testne postavke. Ker se je obenem preverjalo ustrezno zapisovanje besed, so se upoštevali samo pravopisno pravilno zapisani odgovori.

V rumeno območje so se uvrstile **3., 4., 5.** in **6. testna postavka**.

Pri 3. postavki so učenci morali iz sobesedila ugotoviti, da manjka beseda *scientists*, in jo pravilno zapisati. V pomoč jim je bila beseda *studying*. Manjkajoči besedi je v vnosnem besedilu sledil glagol, iz česar so lahko zaključili, da se poved začne s samostalnikom, kar je tipično za angleško stavčno strukturo.

Pri 4. testni postavki so morali učenci razumeti sobesedilo v celotnem odstavku, ki govori o vplivu lune na plimo in oseko. Manjkala je beseda *moon*, ki so jo morali pravilno zapisati. V pomoč jim je bil del besedila … *in relation to the sun and the Earth*…, iz katerega so lahko sklepali, da gre za nebesno telo. V pomoč jim je bil tudi določni člen *the* pred vrzeljo.

5. testno postavko so pravilno rešili učenci, ki so natančno prebrali odstavek, ki se začne z *The sea moves*…, in razumeli, da gre za hitrost, *speed*. V pomoč jim je bila tudi oznaka za vrzeljo, ki izraža hitrost *17 km/h*.

Za uspešno reševanje 6. testne postavke so učenci morali razumeti sobesedilo in iz njega izluščiti, da manjka beseda *minute,* ter jo pravilno zapisati. V pomoč jim je lahko bila navedba *20 times per*.

D) PISNO SPOROČANJE – *THE MAGIC OF COMMUNICATION* (SIDRNA NALOGA, angl. *anchor task*[13])

Opis naloge: V nalogi pisnega sporočanja so učenci morali napisati članek o komunikaciji skozi čas. S pomočjo iztočnic so razmišljali o tem, kako se komunikacija spreminja skozi čas, kako sodobna tehnologija vpliva na medsebojne odnose med prijatelji in družinskimi člani ter kakšna bo komunikacija v prihodnosti.

V rumeno območje spada **kriterij zgradba besedila**, ki je zahteval rabo osnovnih vezniških sredstev, ustrezno rabo ločil in smiselno povezanost besedila na besedni, stavčni, povedni in medodstavčni ravni. Učenci, ki so pri tej testni postavki dosegli maksimalno število točk, so dokazali, da znajo besedilo smiselno strukturirati in ga povezati na vseh ravneh. Učenec, ki je dosegel 2 točki, je napisal dovolj koherentno besedilo, ki je bilo razumljivo kljub slovničnim oziroma pravopisnim napakam.

Kriterij zgradba besedila se je tudi na NPZ 2018 uvrstil v rumeno območje, kar pomeni, da je bil tudi za takratno generacijo podobno zahteven.

RDEČE OBMOČJE

Rdeče območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 70 % in nižji od 20 % preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 70. in 80. kvantilom.)

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*, so uspešno rešili te naloge in postavke:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

1. naloga: *GOLDEN EAGLES*

V rdeče območje se je uvrstila **1. testna postavka**. Učenci so morali povezati besedni zvezi *high in the mountains* in *long distances from human activity* iz vnosnega besedila z naslovom *Far away home*. Za uspešno reševanje so morali odlomek poslušati v celoti, saj je besedna zveza *gold-coloured feathers* služila kot distraktor, ki bi jih lahko zavedel, da bi izbrali napačno rešitev *Dark feathers*.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga: *GLADIATORS*

V rdeče območje sta se uvrstili **1.** in **2. testna postavka**.

Pri 1. postavki so morali učenci pravilno razumeti vprašanje ***Why*** *were early gladiator fights organised?* in iz besedila razbrati, da nanj odgovarja besedna zveza *to give the dead power*.

Pri 2. testni postavki so morali učenci v besednih zvezah *their physique* in *had to be strong* prepoznati odgovor.

2. naloga: *GIANT PUMPKINS*

V rdeče območje so se uvrstile **1., 2., 3., 5.** in **7. postavka**.

Pri 1. postavki so učenci morali v besednih zvezah *the world's best pumpkin grower* in *leisure activity* prepoznati neprofitno prostočasno dejavnost in jo ustrezno povezati z naslovom *Unusual hobby*.

Pri 2. postavki so morali razumeti širše besedilo, v katerem je podano, da je Ron v gojenju buč užival že kot otrok, *enjoyed pumpkins since he was a kid*, in da se z gojenjem buč ukvarja širše sorodstvo, *something all Ron's relatives do, Ron's cousin*, ter izbrati rešitev *Runs in the family*.

Pri 3. postavki so morali učenci prav tako razumeti širše besedilo, ki pripoveduje o pripravi in izboru semen. Ključni besedni zvezi, ki so ju morali učenci razumeti, sta bili *limited number of seeds, the strongest and the fastest*. Le tako so lahko izbrali pravilno rešitev *Careful selection*.

[13] Sidrna naloga: identična naloga kot v enem od preteklih NPZ, s katero smo želeli doseči večjo primerljivost med dosežki učencev različnih generacij.

Pri 5. postavki so učenci za uspešno reševanje morali razumeti širše besedilo. Ključne so bile besede in besedne zveze: *prevent rotting, cupboard, protect from the hot summer sun, fertilizers*. Besedilo pripoveduje o preventivnih ukrepih za pridelavo zdravih buč, torej je bila ustrezna rešitev le *Safety measures*.

Pri 7. postavki so učenci za pravilen odgovor *Celebrity status* morali prepoznati ključne besedne zveze: *a place in the Guinness book, posing with, the winners, the winning contestant* in *appearing on television in chat shows*.

C) RABA JEZIKA

1. naloga: *VISITORS FROM OUTER SPACE*

V rdeče območje se je uvrstila **3. testna postavka**.

Za uspešno reševanje te postavke so morali učenci razumeti sobesedilo in prepoznati, da gre za zaključeno dejanje v pretekliku. V pomoč jim je bila letnica 1947. Učenci so morali postaviti glagol *land* v vprašalno obliko v pretekliku.

D) PISNO SPOROČANJE – *THE MAGIC OF COMMUNICATION* (SIDRNA NALOGA, angl. *anchor task*)

V rdeče območje so se uvrstili trije **kriteriji za vrednotenje: vsebina, besedišče in slovnica**. Učenci, ki so zadostili tem kriterijem, so morali pri vsebini dobro razviti in utemeljiti iztočnice (kako se komunikacija spreminja skozi čas, kako sodobna tehnologija vpliva na medsebojne odnose med prijatelji in družinskimi člani in kakšna bo komunikacija v prihodnosti). Pri besedišču so morali uporabiti bogato besedišče, ki ustreza zahtevam naloge, pri slovnici pa osnovne in več raznolikih, večinoma pravilno in ustrezno rabljenih slovničnih struktur.

Za generacijo 2017/18 so bili vsi trije kriteriji podobno zahtevni, saj so bili tudi takrat v rdečem območju.

MODRO OBMOČJE

Modro območje označuje učence, katerih skupni dosežki so v *zgornji desetini dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev z najvišjimi dosežki; njihovi dosežki so višji od 90 % dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki nad 90. kvantilom.)

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini so v *zgornji desetini dosežkov*, so uspešno rešili te naloge in postavke:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

2. naloga: *NIGHTTIME BUSY BODIES*

V modro območje se je uvrstila **6. testna postavka**.

Učenci, ki so uspešno rešili to postavko, so izhodiščno poved vnosnega besedila *Scientists have lots of complicated theories about why we dream* povezali s *try to explain why dreams happen*. Ob tem so razumeli tudi podrobnosti v nadaljevanju in ugotovili, da niso povezane z znanstveniki. Šlo je za razumevanje daljšega dela besedila in povzemanje glavne misli.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga: *GLADIATORS*

V modro območje so se uvrstile **4., 5.** in **6. testna postavka**.

Učenci, ki so uspešno rešili 4. postavko, so iz vnosnega besedila znali izluščiti specifično informacijo in odgovoriti na vprašanje *What did the organizers have to do before naval fights?* Za pravilno rešitev je bila ključna besedna zveza *naval fights*, ki je tako v vprašanju kot v besedilu. Razlog za uvrstitev postavke v modro območje je verjetno zahtevnejše besedišče v tem delu besedila, iz katerega so morali učenci izluščiti vsaj eno od potrebnih opravil, in sicer *flood/water the arena* ali *bring the boats*. Učenci so morali biti pozorni tudi na besedo *before* v vprašanju.

5. postavka je preverjala razumevanje bistva in tudi podrobnosti v vnosnem besedilu, ki govori o tem, zakaj je Julij Cezar podpiral gladiatorske borbe. Ključno za pravilno rešitev je bilo razumevanje besednih zvez: *wasted a huge amount of money* in *a tool to please powerful senators*. Postavka se je verjetno uvrstila v modro območje tudi zato, ker so se morali učenci pri odgovoru omejiti na šest besed.

Pri 6. postavki so bili uspešni učenci, ki so razumeli bistvo sklepnega dela besedila oziroma znali iz njega izluščiti razlog za prepoved gladiatorskih borb. Povezati so morali zvezi *were forbidden* v vprašanju in *resulted in banning* v vnosnem besedilu. Za pravilno rešitev testne postavke so morali natančno prebrati vnosno besedilo.

C) RABA JEZIKA

1. naloga: *VISITORS FROM OUTER SPACE*

V modro območje sta se uvrstili **1.** in **4. testna postavka**.

Učenci, ki so uspešno rešili testni postavki, so morali razumeti pomen besed in besedila ter ustrezno uporabiti slovnični strukturi.

Pri 1. testni postavki je bilo treba iz sobesedila ustrezno ugotoviti, da je kot rešitev zahtevan prislov *absolutely*, in ga obenem pravilno zapisati.

Pri 4. testni postavki pa so morali učenci iz sobesedila prepoznati, da je treba uporabiti ustrezen pogojnik *If one day …*, zato so morali zapisati glagol *appear* v sedanjiku (*Present Simple*).

2. naloga: *ENERGY FROM THE OCEAN*

V modro območje sta se uvrstili **1.** in **2. testna postavka**.

Pri 1. testni postavki so morali učenci besedilo dopolniti z glagolom *pollute*. Glede na sobesedilo so testno postavko pravilno rešili tisti učenci, ki so poznali kolokacijo *pollute the environment*. Besedo so morali učenci tudi pravilno zapisati.

Pri 2. testni postavki je bila rešitev glagol *blows*. To postavko so uspešno rešili učenci, ki so poznali kolokacijo *the wind blows*.

NAD MODRIM OBMOČJEM

Nalog, ki so v območju nad modrim, v 65 % primerov ne rešijo niti učenci z najvišjimi skupnimi dosežki.

C) RABA JEZIKA

1. naloga: *VISITORS FROM OUTER SPACE*

V območje nad modrim se je pri tej nalogi uvrstila **5. testna postavka**. Za uspešno reševanje te postavke so učenci morali iz sobesedila razbrati uporabo glagolskega časa *Present Perfect*. V pomoč pri reševanju bi jim morala biti beseda *since*, ki nakazuje rabo tega slovničnega časa in ne navadnega preteklika. Čeprav je bila struktura stavka v tem primeru zelo osnovna, označena s *since* in letnico *1970*, predvidevamo, da imajo učenci, ki so to postavko reševali neuspešno, še vedno težave pri prepoznavanju in rabi glagolskega časa *Present Perfect*.

SKLEP

Razporeditev dosežkov kaže, da so imeli učenci najmanj težav z razumevanjem besedil pri poslušanju, saj so se štiri testne postavke uvrstile v zeleno in šest postavk v rumeno območje, kar skupaj znaša več kot dve tretjini osvojenih točk pri tej jezikovni zmožnosti. To je glede na teorijo usvajanja jezikov tudi pričakovano, vendar samo v okoliščinah, kjer imajo učenci dovolj možnosti razvijanja slušnih zmožnosti vse od otroštva naprej in kjer je pouk zasnovan na kontinuiranem in obsežnem slušnem vnosu skozi vsa leta učenja tujega jezika. Sklepamo lahko, da je večina slovenskih devetošolcev izpostavljena slušnemu vnosu v angleščini v dovolj veliki meri, da lahko razumejo besedila, ki so na ravni A2/B1 glede na *Skupni evropski jezikovni okvir* (*SEJO*).

Kot ugotavljamo že leta, imajo učenci več težav pri nalogah, ki so preverjale rabo besedišča, slovnice, pisnega sporočanja in v tem šolskem letu tudi pri bralnem razumevanju, kjer jim še posebej delajo težave odprti odgovori, na katera pa morajo odgovoriti na kratko in so omejeni s številom besed. Nasploh lahko rečemo, da so rezultati pri preverjanju bralnega razumevanja pokazali, da je branje za devetošolce celo bolj zahtevno kot raba besedišča in slovnice v sobesedilu ter pisno sporočanje. Takšen rezultat preseneča, saj so vsa leta do sedaj učenci dosegali višje rezultati pri bralnem razumevanju kakor pa pri nalogah besedišča in slovnice ter pisnem sporočanju. Vzroki so trenutno nepoznani, vsekakor bomo o tem več zapisali v letnem poročilu.

Tudi v tem šolskem letu so postavke, ki so se uvrstile v rdeče in modro območje pri slušnem in bralnem razumevanju, v večji meri preverjale zmožnost povezovanja in sklepanja, iskanja glavne misli ter nasploh razumevanja daljšega dela besedila. Težave z razumevanjem daljšega dela besedila niso nove, saj jih zaznavamo že nekaj let. Naloge so načrtno notranje diferencirane in praviloma zajemajo postavke, ki padejo v različna območja.

Pri preverjanju besedišča ugotavljamo, da je naloga praznih vrzeli, kamor so učenci morali pravopisno pravilno zapisati določeno besedo, ki je pomensko sodila v kontekst, bila precej »trd oreh« za večino učencev. Pri tej nalogi so učenci imeli še posebne težave prepoznavanja tako imenovanih kolokacijskih razmerij med besedami, torej tistimi, ki se v jeziku pogosto pojavljajo skupaj, na primer s samostalnikom *environment* se glagol *pollute* pojavlja zelo pogosto in to nam potrdi tudi slovar kolokacij. Enako velja za samostalnik *wind* in glagol *blows*. Iz tega sledi, da je učenje/poučevanje v sobesedilu edina učinkovita pot, ki vodi k uspešnemu in učinkovitemu jezikovnemu uporabniku.

Pri preverjanju slovničnih struktur, ki smo jih ravno tako preverjali v sobesedilu, ugotavljamo, da je raba sledečih še posebej zahtevna za devetošolce, in sicer tvorba prislova, pravilna raba pogojnika, ujemanje osebka in povedka na stavčni ravni ter prepoznavanje in še posebej raba slovničnega časa *Present Perfect*, ki so jo pravilno prepoznali le nekateri učenci. Manj težav so imeli pri ugotavljanju pravilne rabe člena oziroma številnika in predloga.

Trije od štirih kriterijev pri pisnem sporočanju so se uvrstili v rdeče območje, edino zgradba v rumeno. Pisno sporočanje je sicer najzahtevnejša jezikovna spretnost, saj vključuje številna znanja, kot so poznavanje in raba besedišča, slovnične strukture, pravopis, jasnost izražanja, povezovanje misli, prehajanje med (pod)temami itn.

Večina od 41 postavk v preizkusu spada v rumeno območje (16), lansko leto jih je bilo v istem območju 15, dvanajst postavk je v rdečem območju (lani 13), osem v modrem (lani 3), štiri postavke so v zelenem območju (lani 10) in ena nad modrim območjem (lani nič).

Tudi v tem šolskem letu je razporeditev dosežkov pomaknjena v desno, vendar manj, kot je bila v predhodnem šolskem letu, kar pomeni, da je preizkus, ki je vezan na standarde v učnem načrtu, letos občutljivejši za učence z najboljšimi dosežki.

Zaključimo lahko, da so učenci z nižjimi dosežki uspešnejši pri nalogah slušnega razumevanja, manj pa so uspešni pri nalogah bralnega razumevanja, besedišča in pisnega sporočanja. Na drugi strani pa najuspešnejši učenci obvladajo tudi pisno tvorjenje besedil, imajo širok nabor besedišča glede na njihovo kognitivno starost in prepoznajo pravilno oziroma nepravilno rabo jezika.

Naloga pisnega sporočanja je bila v tokratnem preizkusu uporabljena iz enega od preteklih nacionalnih preverjanj. Skupaj je tako preizkus vključeval štiri sidrne testne postavke, ki pa so skupaj znašale 13 točk oziroma 26 % celotnega preizkusa, kar je povsem enako kot lansko leto. Pri teh postavkah smo lahko primerjali dosežke letošnje generacije z generacijo iz leta 2017/18. Ugotovitve kažejo, da je generacija 2021/22, ki je imela predhodno šolsko leto precejšen del pouka na daljavo, približno enako uspešna pri pisnem sporočanju kakor generacija 2017/18.

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.2.4.2.3: Specifikacijska tabela, angleščina, 9. razred

Del	Naloga	Jezikovna zmožnost	Naslov	Tip naloge	Vrsta besedila	Tema	Standard – učenec:	Postavka	Število točk	Območje	IT	ID
A	1	slušno razumevanje	*Golden eagles*	povezovanje, urejanje in razvrščanje	članki, sestavki, prispevki, poročila, zapiski, povzetki	narava (živali, rastline, letni časi, vreme, ekologija)	– izlušči glavne misli besedila, – razume podatke, podrobnosti v besedilu;	1	1	rdeče	0,56	0,33
								2	1	rumeno	0,77	0,57
								3	1	rumeno	0,69	0,55
								4	1	rumeno	0,73	0,62
								5	1	rumeno	0,67	0,59
								6	1	rumeno	0,76	0,57
A	2	slušno razumevanje	*Nighttime busy bodies*	izbirni tip z enim pravilnim odgovorom	članki, sestavki, prispevki, poročila, zapiski, povzetki	zdravje	– izlušči glavne misli besedila, – razume podatke, podrobnosti v besedilu;	1	1	rumeno	0,69	0,38
								2	1	zeleno	0,90	0,44
								3	1	zeleno	0,83	0,52
								4	1	zeleno	0,80	0,49
								5	1	zeleno	0,78	0,50
								6	1	modro	0,48	0,35
B	1	bralno razumevanje	*Gladiators*	kratki zaprti odgovori	članki, sestavki, prispevki, poročila, zapiski, povzetki	zgodovina	– razume glavno misel besedila, – razume podrobnosti v besedilu, – v besedilu poišče določene podatke, ki jih potrebuje za izpolnitev zastavljene naloge;	1	1	rdeče	0,54	0,44
								2	1	rdeče	0,53	0,43
								3	1	rumeno	0,62	0,52
								4	1	modro	0,50	0,40
								5	1	modro	0,38	0,45
								6	1	modro	0,32	0,48
B	2	bralno razumevanje	*Giant pumpkins*	povezovanje, urejanje in razvrščanje	članki, sestavki, prispevki, poročila, zapiski, povzetki	narava (živali, rastline, letni časi, vreme, ekologija) prosti čas (umetnost, zabava, branje, glasba, film, šport, interesne dejavnosti, počitnice)	– razume glavno misel besedila, – razume podrobnosti v besedilu, – v besedilu poišče določene podatke, ki jih potrebuje za izpolnitev zastavljene naloge.	1	1	rdeče	0,48	0,44
								2	1	rdeče	0,59	0,56
								3	1	rdeče	0,53	0,47
								4	1	rumeno	0,61	0,56
								5	1	rdeče	0,61	0,41
								6	1	rumeno	0,66	0,51
								7	1	rdeče	0,57	0,50

Del	Naloga	Jezikovna zmožnost	Naslov	Tip naloge	Vrsta besedila	Tema	Standard – učenec:	Postavka	Število točk	Območje	IT	ID
C	1	raba jezika – strukture	*Visitors from outer space*	dopolnjevanje brez nabora	članki, sestavki, prispevki, poročila, zapiski, povzetki	znanost, tehnologija in mediji	– uporablja ustrezne slovnične strukture, – ustrezno zapisuje znane besede;	1	1	modro	0,34	0,39
								2	1	rumeno	0,64	0,40
								3	1	rdeče	0,47	0,51
								4	1	modro	0,32	0,28
								5	1	nad modrim	0,17	0,34
								6	1	rumeno	0,62	0,59
C	2	raba jezika – besedišče	*Energy from the ocean*	dopolnjevanje brez nabora	članki, sestavki, prispevki, poročila, zapiski, povzetki	narava (živali, rastline, letni časi, vreme, ekologija)	– uporablja besedišče z ustreznih tematskih področij, – ustrezno zapisuje znane besede;	1	1	modro	0,31	0,52
								2	1	modro	0,40	0,51
								3	1	rumeno	0,68	0,66
								4	1	rumeno	0,64	0,58
						znanost, tehnologija in mediji		5	1	rumeno	0,67	0,59
								6	1	rumeno	0,68	0,62
D		pisno sporočanje	*The magic of communication* (sidrna naloga)	krajši pisni sestavek	članki, sestavki, prispevki, poročila, zapiski, povzetki	znanost, tehnologija in mediji	– piše enostavčne in večstavčne povedi, – napiše besedilo o temi, ki je ustrezna tej starostni stopnji, z večinoma konkretno in delno abstraktno vsebino, – uporablja širši nabor besedišča, – uporablja raznovrstne slovnične strukture, – uporablja raznovrstna vezniška sredstva in s preprostimi kohezivnimi sredstvi povezuje stavke v linearno besedilo, – večinoma ustrezno zapisuje znane besede, – ločila uporablja večinoma ustrezno, – brez večjih pomanjkljivosti uporablja osnovne standardne oblike (angl. *layout*) znanih vrst besedil, – besedilo člení na odstavke, – besedilo prilagodi naslovniku in sporočilnemu namenu, besedilni vrsti ter zvrsti/stopnji formalnosti.	Vsebina	4	rdeče	0,54	0,75
								Besedišče	4	rdeče	0,52	0,81
								Slovnica	3	rdeče	0,53	0,81
								Zgradba	2	rumeno	0,64	0,75

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Podrobna analiza 41 testnih postavk kaže, da je pri vseh testnih postavkah indeks diskriminativnosti ustrezno visok, saj nima nobena postavka indeksa diskriminativnosti pod 0,28. V vseh letih izvajanja NPZ iz angleščine so bili indeksi diskriminativnosti vedno pozitivni, zato lahko z veliko gotovostjo trdimo, da so postavke dobro ločevale med manj uspešnimi in uspešnejšimi učenci.

Analiza po jezikovnih zmožnostih (slušno razumevanje, bralno razumevanje in pisno sporočanje) in rabi jezika, ki jih je preverjal nacionalni preizkus za 9. razred, kaže, da so tokrat učenci dosegli najvišji dosežek pri slušnem razumevanju (IT = 0,73; 2021: 0,66; 2019: 0,58; 2018: 0,62; 2017: 0,65), kar kaže na trend izboljšanja slušne zmožnosti. Ob tej interpretaciji moramo sicer povedati, da pri teh nalogah nimamo sidrnih nalog in ne moremo z gotovostjo trditi, da so učenci tudi dejansko boljši pri slušnem razumevanju, saj so lahko besedila težja/lažja oziroma naloge težje/lažje. Kljub temu je razen leta 2018 vseskozi povprečni dosežek nad 0,60, to leto pa je celo 0,73. Pri bralni zmožnosti znaša indeks težavnosti 0,53 (2021: 0,73; 2019: 0,58; 2018: 0,63; 2017: 0,63), kar je za 20 odstotnih točk manj kot lansko leto oziroma je najnižji v zadnjih petih letih. Doseženi povprečni dosežek pri nalogah rabe jezika (IT = 0,50) je za 8 odstotnih točk nižji od lanskega (2021: 0,58; 2019: 0,47; 2018: 0,60; 2017: 0,60), medtem ko je trend zadnjih let nekako ob polovici možnih točk. Pri pisnem sporočanju znaša povprečni indeks težavnosti 0,55 (2021: 0,58; 2019: 0,58; 2018: 0,54; 2017: 0,59), kar je v razponu med 0,54 in 0,59 zadnjih petih let.

Kot lahko vidimo, so dosežki za 6 odstotnih točk nižji od lani (2021) in so najnižji od leta 2017 dalje, vendar še vedno v razponu med 55 in 64 odstotnimi točkami. Zanimivo je, da so dosežki pri pisni zmožnosti za 2 odstotni točki boljši kot pri nalogah bralnega razumevanja, kar se do sedaj ni še nikoli zgodilo, saj je bil dosežek pri pisni zmožnosti vedno najnižji od vseh. Zaskrbljujoč pa je dosežek pri nalogah bralnega razumevanja, ne sicer zaradi dosežka samega, temveč zaradi trenda navzdol. Težko sicer natančno in zanesljivo določimo razloge, lahko pa ugotovimo, da so učenci imeli veliko več težav z reševanjem naloge kratkih odgovorov (kjer znaša IT 0,48), medtem ko je indeks težavnosti pri nalogi povezovanja 0.58, torej za 10 odstotnih točk višji. Najnižji dosežek so učenci dosegli pri nalogah rabe jezike, kjer znaša skupni IT 0,50; prva naloga je preverjala poznavanje in rabo slovničnih struktur in ima IT 0.43, IT naloge, ki je preverjala besedišče v sobesedilu, pa je 0,56.

Pri nalogi pisnega sporočanja, ki je bila to leto sidrna naloga, kar pomeni, da so jo reševali tudi učenci predhodne generacije, in sicer leta 2018, so morali učenci razmišljati o komunikaciji skozi čas in napisati članek, v katerem so zapisali, kako se je komunikacija spreminjala skozi čas, kako sodobna tehnologija vpliva na medsebojne odnose med prijatelji in družinskimi člani ter kakšna bo komunikacija v prihodnosti. Dolžina besedila je bila določena med 120 in 150 besed. Učitelji ocenjevalci so uporabljali obakrat enako ocenjevalno lestvico in šli skozi proces ocenjevanja z enakimi navodili, enakimi kontrolnimi preizkusi itn. V obeh letih zasledimo najvišji IT pri kriteriju zgradba 0,64 (2018: 0,63), sledi vsebina z identičnim dosežkom 0,54 (2018: 0,54), nato slovnica 0,53 (2018: 0,52) ter nazadnje besedišče 0,52 (2018: 0,52). Lahko ugotovimo, da se indeksi težavnosti glede na posamezni kriterij skorajda povsem enaki. Kot smo že večkrat zapisali, je težko ugotoviti, zakaj je ravno IT pri kriteriju zgradba najvišji. Možno je, da je 64 % učencev usvojilo pravila vezljivosti na ravni besedil A2/B1. Na drugi strani je pomembno dejstvo, da učenci v 9. razredu še ne zmorejo tvoriti izrazito vezljivih besedil, saj je njihova jezikovna raven še relativno nizka (A2 do B1) in so morda zahteve učiteljev nekoliko nižje. Tudi letos je kontrolno ocenjevanje pri dveh preizkusih od treh, pri nalogi pisnega sporočanja pokazalo, da so ocenjevalci zelo odstopali od ocen komisije, kot je bilo to tudi leta 2018, zato je možna tudi hipoteza, da je razumevanje opisnikov nekaterih ocenjevalcev (popolnoma/delno) drugačno od predmetne komisije. Glede ocenjevanja posameznih kriterijev, to je doslednosti in konsistentnosti ocenjevalcev iz obeh let (2018 in 2022), lahko ugotovimo, da znaša Cohenov *d* pri kriteriju vsebine 0.00, pri kriteriju besedišča prav tako 0.00, pri kriteriju slovnice 0,01 in pri kriteriju zgradbe 0.01, skupaj torej 0.01, kar lahko interpretiramo kot zanemarljiv učinek razlike med točkami, ki so jih posameznim kriterijem podelili ocenjevalci leta 2018 in leta 2022. Tudi ujemanje ocenjevalcev pri posameznih kontrolnih preizkusih je zelo podobno v obeh letih.

Med najzahtevnejše testne postavke pri nalogah slušnega razumevanja sodi šesta testna postavka 2. naloge, ki ima IT 0,48. Leta 2021 je najnižji IT pri slušnih nalogah znašal 0.34, leta 2019 0,21 in še leto poprej 0,27. Kot lahko vidimo, tudi dosežek pri najzahtevnejši postavki potrjuje dejstvo, da je povprečen dosežek pri obeh slušnih nalogah v tem letu precej višji kot v prejšnjih letih. Pri šesti postavki 2. slušne naloge so morali učenci ugotoviti, katera od štirih trditev najbolj drži glede na govorjeno izhodiščno besedilo. Če so pozorno poslušali, so lahko v naslednji povedi tudi našli odgovor in obkrožili črko oziroma trditev C (*Scientists have lots of complicated theories about why we dream, but for most of us, dreams are simply wonderful stories or scary adventures.)*

Kot testna postavka z najvišjim IT = 0,90 (leta 2021: 0,91) in zato najlažja se je izkazala druga testna postavka pri 2. nalogi slušnega razumevanja, kjer so morali učenci izbrati pravilno trditev glede na izhodiščno besedilo. Ugotoviti so morali, pri kom je smrčanje pogostejše. Naslednji del slušnega besedila je vseboval odgovor: /.../ *You may snore more as you get older, especially if you are a male.* /.../ Sklepamo lahko, da je bilo sobesedilo učencem povsem razumljivo, torej ni vsebovalo neznanih besed, hkrati je bila hitrost govora primerna, saj bi drugače ne bili zmožni razumeti vsebine povedanega. Vsekakor sodi postavka z 90-odstotno rešljivostjo med minimalne standarde znanja, ki bi jih morali doseči vsi devetošolci ob koncu osnovne šole.

Povprečen IT (0,53) obeh nalog bralnega razumevanja je za 20 odstotnih točk nižji od dosežka iz leta 2021 (0,73); leta 2019 je znašal 0,58. Najslabše so učenci rešili šesto testno postavko pri 1. nalogi (IT = 0,32), ki je bila naloga kratkega odgovora. Leta 2021 je IT najnižje testne postavke naloge izbirnega tipa znašal 0,54. Odgovor na vprašanje *Why were gladiator games forbidden*? je zahteval razumevanje zadnje povedi besedila, ki govori o prepovedi gladiatorskih iger. Morda so imeli učenci težave z razumevanjem izrazov kot *banning, the rise of Christianity, religion* itn. Najlažja testna postavka je bila šesta postavka 2. naloge, kjer so morali učenci povezati odstavke besedila z ustreznimi odstavki. V besedilu jim je verjetno pri uspešnem reševanju pomagala poved *Strict judges decide who the winner is*. Letošnjemu precej nižjemu povprečnemu dosežku pri bralnem razumevanju verjetno botruje to, da lansko leto nismo vključili naloge kratkih odgovorov. Upamo, da se bralna zmožnost učencev v angleščini ni radikalno zmanjšala, saj bo drugače treba povzeti določene ukrepe na državni ravni.

Pri preverjanju rabe jezika, kjer so učenci morali pokazati znanje besedišča in slovničnih pravil v sobesedilu, je znašal povprečni IT 1. naloge 0,43 (2021: 0,52; 2019: 0,41 in 2018: 0,53), 2. naloge pa 0,56 (2021:0,64; 2019: 0,54 in 2018: 0,67). Ugotovimo lahko, da sta oba indeksa letos nižja kot leta 2021, pri prvi nalogi je IT nižji za 9, pri drugi pa za 8 odstotnih točk. Dejavnike, ki vplivajo na toliko nižji dosežek, težko predvidevamo, saj so imele naloge različna vnosna besedila, prav tako so naloge različnih tipov (izbirni tip, povezovanje, vstavljanje z naborom in brez nabora).

Najnižji IT je imela peta postavka 1. naloge (IT = 0,17), lani je bil najnižji IT 0.31, leta 2019 pa 0,13. Pri tej postavki smo preverjali rabo sestavljenega slovničnega časa *Present Perfect Simple*, ki je za učence, ki jim je slovenščina prvi jezik, še posebej »trd oreh«, saj je je izražanje časovnih razmerij v slovenščini popolnoma drugačno. Najvišji IT so učenci dosegli pri tretji in šesti postavki 2. naloge (IT = 0,68), lani 0.74, kjer so morali učenci vstaviti besedi *scientists* (podani sta bili prav in zadnja črka) in *minute* (podana je bila prva črka).

Sklepne ugotovitve

Teorija jezikovnega ocenjevanja in vrednotenja že nekaj desetletij poudarja, da so najpomembnejše merske karakteristike, ki naj bi jih imeli dobri preizkusi znanja, in zmožnosti: veljavnost, zanesljivost, objektivnost in občutljivost. Tudi letošnji preizkus je, tako kot že vrsto let, veljaven, saj so vse testne naloge v preizkusu del konstrukta sporazumevalne zmožnosti, tako da sta zagotovljeni konstruktna in vsebinska veljavnost. Ob tem seveda ne smemo pozabiti, da govorne zmožnosti ne preverjamo, in jo morajo učitelji ob interpretaciji znanja in zmožnosti posameznega učenca (njegovega jezikovnega profila v angleščini) nujno dodati oziroma vključiti v skupno oceno znanja angleščine. PK za angleščino predlaga učiteljem, da za vsakega učenca že od prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja dalje oblikujejo jezikovni profil oziroma jezikovni listovnik, ki ga z leti dopolnjujejo in ga ob zaključku šolanja lahko učenec odnese s seboj v srednjo šolo. Jezikovni profil, ki ima lahko obliko jezikovnega listovnika, mape, zbirnika v papirni ali v digitalni obliki, je lahko pomemben prispevek k bolj objektivnemu preverjanju jezikovnega znanja, saj lahko vanj vključimo tudi govorno zmožnost in druge zmožnosti/spretnosti, zapisane v *Skupnem evropskem jezikovnem okviru*, na primer pragmatične, sociokulturne, medkulturne, sociolingvistične zmožnosti itn. Vključimo pa lahko tudi druge jezike, ki jih pozna/zna posamezni učenec. Na ta način lahko tudi druge deležnike, kot so starši, srednješolski učitelji in drugi, opozorimo, da je poleg zmožnosti, ki jih preverja NPZ iz angleščine, treba upoštevati tudi, kako se učenec odziva v okviru govorne ali pragmatične zmožnosti. Na voljo so tudi različne oblike digitalnih jezikovnih listovnikov, na primer ***https://www.ecml.at/Thematicareas/EvaluationandAssessment/EuropeanLanguagePortfolio/tabid/4179/Default.aspx***.

Hkrati učiteljem angleščine predlagamo, da pri poučevanju upoštevajo vse jezike, ki so prisotni v razredu, saj je povezovanje medjezikovnega in medkulturnega znanja ključnega pomena za uspeh pri učenju jezikov, še posebej če gre za sorodne jezike ali za jezike učencev priseljencev. Pri tem so lahko zelo uporabni **jezikovni portreti,** ki so portreti posebne vrste, skozi katere učenci govorijo o jezikih tako, da določene dele telesa povežejo z jeziki, pri čemer lahko svoje odločitve tudi pojasnijo ali pa ne. Jezikovne portrete lahko izdelujejo različno stari učenci, so pa zelo dober vir informacij za učitelja o znanju jezikov v razredu. Več si lahko preberete na ***https://jeziki-stejejo.si/jezikovni-portreti-kot-jezikovno-orodje/*** Priporočamo, da jih uporabite na začetku šolskega leta.

Kot že vrsto let, tudi tokrat naslavljamo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, da čim prej zagotovi pogoje za računalniško preverjanje tujejezikovnega znanja, saj bi takšen preizkus lahko vključeval tudi vsaj delno preverjanje govorne zmožnosti. Hkrati bi takšen preizkus zagotovil vključevanje sidrnih nalog, ki bi nam pomagale pri interpretaciji dosežkov glede na različne generacije, ter bil prilagodljiv glede na znanje posameznika (angl. *computer-adapted language assessment*). Za mlajše učence ob koncu drugega obdobja bi bil takšen preizkus tudi visoka motivacija za reševanje preizkusa, saj bi ga bilo mogoče opremiti z več vidnega, slušnega in tudi interaktivnega podpornega gradiva. Možnosti za oblikovanje in izvedbo preizkusov, ki bi segali preko meja, povezovali na primer sosednje države, bi prav gotovo bil zanimiv predlog tudi za Evropsko komisijo, saj je odlično znanje tujih jezikov predpogoj za večjo mobilnost mladih Evropejcev in s tem zagotavljanja miru v Evropi.

Glede na zelo visok indeks zanesljivosti je preizkus tudi zanesljiv, kar pomeni, da vse testne postavke merijo določen del konstrukta sporazumevalne zmožnosti, še vedno pa sporazumevalno zmožnost in ne nečesa drugega, kar ne sodi med jezikovno znanje. Pri večini testnih postavk, to je pri 40, je indeks diskriminativnosti to leto še posebej visok in ne sega pod 0,28. To pomeni, da preizkus uspešno ločuje učence z več znanja in učence, ki izkazujejo šibko znanje angleščine ob zaključku osnovne šole glede na veljaven učni načrt.

Preverjanje slušnega razumevanja kaže, da učenci pri tej jezikovni zmožnosti iz leta v leto bolj napredujejo. Glede na dokaj visok dosežek pri slušnem delu (IT = 0,73) lahko sklepamo, da je za tako visok dosežek najverjetne odločilno kar nekaj dejavnikov, na primer možnost visoke izpostavljenosti angleščini zunaj šole, na primer prek različnih medijev, kjer govor in zapis nista simultano prevajana (kot je to primer v državah, kjer je izpostavljenost jezikom izredno otežena in je zato jezikovno znanje prebivalstva običajno šibko), morda je tudi pouk na daljavo prinesel več izpostavljenosti slušnim oziroma slušno-vidnim gradivom, ki jih učenci pri pouku morda manj spremljajo. Upamo, da je tudi praksa pri pouku takšna, da so učenci vsako učno uro izpostavljeni vsaj nekajminutnemu slušnemu oziroma slušno-vidnemu vnosu govorcev, ki niso del učnega procesa, torej niso učitelji. Pri tem je treba izbirati ustrezno gradivo, učence čim bolj aktivno vključiti v poslušanje (gledanje) ter jih spodbujati, da tudi zunaj pouka spremljajo izobraževalne oddaje in se ob njih učijo/naučijo novih vsebin. Ravno interes učencev lahko poveča slušni vnos, saj bodo poslušali besedilo zaradi njegove vsebine in manj kot zgolj učenje jezika. Ob tem smo že večkrat priporočali postopno in strukturirano razvijanje slušnih strategij. Učitelji naj pripravljajo oziroma izbirajo slušne naloge, ki vsebujejo tudi distraktorje in kjer odgovori niso vedno kakor na dlani, temveč je potrebno sklepanje, povezovanje in povzemanje informacij, poslušanje določene specifične informacije itn. Ob teh nalogah se morajo učitelji z učenci v sproščenem vzdušju pogovarjati, zakaj je določen odgovor pravilen oziroma napačen. Brez poglobljene in natančne povratne informacije učenci ne bodo nadgradili oziroma izboljšali slušne zmožnosti, zato tudi ne bodo postali uspešnejši pri reševanju teh nalog. Naj omenimo mednarodne raziskave s področja ekstenzivnega poslušanja, kjer učenci poslušajo daljša besedila, ker so jih izbrali sami in jih zanima njihova vsebina, in kar nedvoumno potrjuje, da je za uspešno razvijanje intenzivnega poslušanja nujno poslušanje daljših besedil. Zato je treba o teh značilnostih usvajanja jezikov poučiti tudi starše in druge pomembne deležnike v učnem procesu. Danes so na voljo spletne učilnice, kjer lahko učitelji vključujejo informacije o dosegljivosti in kakovosti slušnega gradiva in so na takšen način vedno na voljo učencem in njihovim staršem.

Pri tokratnem preverjanju bralnega razumevanja se je izkazalo, da so bili to leto učenci precej manj uspešni kot prejšnja leta, saj se je prvič zgodilo, da so dosežki slabši pri branju kakor pri pisnem sporočanju. Sicer vse testne postavke zelo dobro ločujejo med uspešnejšimi in manj uspešnimi bralci v angleščini, je pa zanimivo, da se je IT pri bralnem razumevanju zmanjšal za 20 odstotnih točk. Nujno bo treba spremljati dosežke učencev pri bralnem razumevanju in ugotavljati vzroke za morebitno vse nižjo uspešnost. Še posebej se bo treba osredotočiti na bralne naloge tipa kratkih odgovorov, ki so še posebej zahtevne za določen del populacije. Branje je izredno pomembna zmožnost, zato velja del pouka posvetiti tudi strategijam, ki bodo učencem pomagale pri usvajanju zmožnosti bralnega razumevanja. Posvetiti se je treba različnim podspretnostim bralnega razumevanja: preletavanju, iskanju specifičnih informacij, sklepanju, natančnemu branju itn. Ob bralnih nalogah se je zato treba pogovoriti o odgovorih, zakaj so pravilni, zakaj so napačni, kaj določeno vprašanje zahteva, na kaj se nanaša, itn. Iz raziskav vemo, da je povratna informacija uspešna takrat, ko je učenec vanjo aktivno vpet, ob tem pa sledi še ustna diskusija. Kot je za razvijanje slušnega razumevanja ključno ekstenzivno poslušanje, tako je za doseganje učinkovitega bralnega razumevanja nujno, da beremo daljša besedila za zabavo, ker nas zanimajo in želimo izvedeti nove vsebine (ekstenzivno branje). Če je le možno, naj bodo v učilnicicah vse od začetka šolanja naprej knjižni kotički, ki naj vsebujejo starosti učencev primerne knjige v angleščini (in tudi v drugih jezikih). Knjige so lahko poenostavljene različice originalov ali pa knjige za otroke, katerih prvi jezik je angleščina. Pri slednjih moramo izbrati zbirke, kjer so knjige razvrščene po stopnjah in jih učenci berejo glede na njihove dosežke pri bralni zmožnosti.

Pri preverjanju rabe jezika (poznavanje in raba besedišča ter slovničnih pravil v sobesedilu) so imeli učenci veliko več težav kot lansko leto, saj se je IT obeh nalog znižal za skoraj 9 odstotnih točk in je podoben, kot je bil leta 2019. Težave so imeli pri kompleksnejših slovničnih strukturah, kot je na primer prepoznavanje in tvorjenje sestavljenega slovničnega časa *Present Perfect Simple*, in pri poznavanju besedišča v sobesedilu, brez podanega nabora in z zahtevanim pravilnim zapisom.

Vsekakor je pomembno poudariti, da je treba ekstenzivno branje in poslušanje uvajati čim prej, že v prvem triletju, ko sicer še bere učitelj, učenci pa lahko poslušajo in gledajo malo daljše slušno-vizualne vnose. Brez ustreznega vnosa, kjer lahko učenci zaznajo strukturo jezika v naravnih situacijah, slovničnih struktur in rabe besedišča ne bodo mogli ponotranjiti in zavtomatizirati. Učiteljem priporočamo, da poleg jasne razlage slovničnih pravil in besedišča uporabljajo tudi čim bolj avtentične naloge in situacije, to so tiste, ki so v sobesedilu in v učencih zbudijo zanimanje za njihovo reševanje ter imajo jasen končni cilj in doprinašajo k razvijanju splošne sporazumevalne zmožnosti.

Pri nalogi pisnega sporočanja, ki je bila to leto sidrna naloga, ugotavljamo, da sta jo obe generaciji, tako tista iz leta 2018 kot tudi trenutna, reševali skorajda povsem enako, saj so indeksi težavnosti glede na posamezni kriterij skorajda povsem enaki. Obakrat se je kriterij zgradbe uvrstil najvišje, kar je nujno raziskati v prihodnosti z vidika razumevanja opisnikov ocenjevalcev oziroma kakovosti izdelkov učencev glede vezljivosti. Dosežki pri kriterijih besedišča in slovnice kažejo, da učenci znanje slovnice in besedišča še izgrajujejo, kar je tudi pričakovano. Pri učenju in poučevanju (tujih) jezikov si velja zapomniti, da k izboljšanju pisne spretnosti prispeva več dejavnikov: (1) izpostavljenost učencev različnim vrstam pisnih besedil in nato pisanje s pomočjo odlično napisanih modelov/prikazov pisnih besedil (od razglednic, elektronskih sporočil do povzetkov in opisov); (2) besedilna analiza modelov pisnih besedil – predstavljanje pisnih besedil v razredu (v parih, skupinah, frontalno); (3) kognitivni pisni model, ki vključuje ekspliciten prikaz strategij, ki jih uporabljajo izkušeni pisci, ko načrtujejo, se odločajo in urejajo svoja besedila; (4) učiteljevo eksplicitno poudarjanje miselnih in procesno podpornih iztočnic/vprašanj; (5) učenčevo samoocenjevanje lastnih pisnih izdelkov s pomočjo zbirnih map/listovnikov/portfolijev, seznamov za preverjanje pisnih izdelkov (angl. *self-review check lists*); (6) ocenjevanje pisnih izdelkov v parih in skupinah; (7) učenčeva ubeseditev posameznih stopenj pisnega procesa; (8) razvijanje samoregulacijskih strategij pri učenju pisanja; (9) učiteljeva sprotna povratna informacija, ki spodbuja učence k izboljšanju pisnih izdelkov.

Oktobra 2022 se na nacionalni ravni zaključuje projekt *Jeziki štejejo*, ki usmerja učence in učitelje k usvajanju raznojezične zmožnosti, saj učenci v Evropski uniji in po vsem svetu potrebujejo učitelje, ki so jezikovno občutljivi in odzivni na prav vse jezike. Jeziki v šoli morajo prevzeti mesto dodane vrednosti in ne biti razumljeni kot ovire na poti učnega uspeha. Zato je izredno pomembno, da na šoli vzpostavimo učno okolje, ki podpira učenje vseh jezikov v vsakem trenutku, takšno, ki jih ne postavlja v hierarhični red ali jim prepoveduje njihovo rabo. Raznojezična zmožnost je namreč preplet vseh jezikov in kultur, ki jih posameznik zna, zaznava v okolju ali je v stiku z njimi prek digitalnih orodij. V tej smeri se premikajo tudi pedagogike posameznih (tujih) jezikov, saj želimo vsem učencem zagotoviti enake pogoje za dosego učnega uspeha in blaginje. Za učenje in poučevanje angleščine in vseh jezikov velja, da bi morali prestopiti prag jezikovne učilnice in se čim bolj povezovati z drugimi predmeti ter predmetnimi področji, saj bodo učenci na ta način začutili dejansko vrednost jezikovnega učenja in spoznali, katero znanje posamezniku omogočajo vključenost v družbo 21. stoletja. Brez odličnega jezikovnega znanja so mladi ljudje in odrasli prikrajšani za informacije, ki lahko pomembno vplivajo na njihove prihodnje odločitve oziroma osebno in profesionalno kariero. Zato je vsak učenec, ki ob koncu obveznega izobraževanja ne doseže samostojnosti v rabi vsaj dveh jezikov (zaželjeno treh), prikrajšan za enakovredno sodelovanje in sovplivanje na tokove moderne družbe 21. stoletja.

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

1. naloga

Poslušaj besedilo o orlih in za vsak del besedila (1–6) izberi najbolj ustrezen naslov (A–H). V razpredelnico vpiši črko izbrane rešitve. Dva naslova sta odveč. Oglej si primer 0, ki je že rešen.

GOLDEN EAGLES

A Protected status

B Handling the prey

C Dark feathers

D Hunting quietly

E Reasons for low numbers

F Good parenting

G Far away home

H Careless parents

~~**I**~~ Symbol of glory

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
I						

(6 točk)

(Vir slike: http://animals.sandiegozoo.org/animals/golden-eagle. Pridobljeno: 13. 4. 2018.)

2. naloga

Poslušaj besedilo o tem, kaj se dogaja z našim telesom, medtem ko spimo. Obkroži črko pred pravilnim odgovorom. Oglej si primer 0, ki je že rešen.

NIGHTTIME BUSY BODIES

0. Before falling asleep, people

A turn their beds around.

(B) get into a cosy position.

C take a short fast walk.

D visualise 15 – 20 minutes.

1. The flying sensation is a sign that

A your muscles are relaxing.

B your brain is falling asleep.

C you are in real danger.

D you are about to wake up.

2. Snoring is more common if you are

A an old woman.

B a little girl.

C an old man.

D a small boy.

3. People sleepwalk when

A it's almost time to get up.

B body and mind want different things.

C their body wants to stay awake.

D they are very busy during the day.

(Vir slike: https://www.dreamstime.com/illustration/soundly.html. Pridobljeno: 13. 4. 2018.)

4. Sleepwalkers

A hear different sounds while sleepwalking.

B remember their whereabouts after they wake up.

C mostly wake up in unknown places.

D eventually come back to their beds.

5. Nightmares usually develop

A if your breathing is blocked.

B after you watch a scary movie.

C in the first hours of sleep.

D when some areas of your brain are inactive.

6. Scientists

A agree on the meaning of dreams.

B believe dreams are just interesting stories.

C try to explain why dreams happen.

D think dreams are caused by real events.

(6 točk)

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga

Preberi besedilo o gladiatorjih in KRATKO odgovori na vprašanja z največ ŠESTIMI BESEDAMI. Oglej si primer 0, ki je že rešen.

GLADIATORS

While historians are not really sure about the exact time of origin of gladiator games, it is widely believed that they were first held 2,500 years ago. Many believe that the gladiator games were in fact, a foreign import, most probably Etruscan.

The early gladiator games became a ritual and a part of funeral services. This ritual was called Munus and it was performed to give the dead power. Gradually, shows were organized for the public and held in market squares. Over time huge open areas, called amphitheatres, were built all across the Roman Empire to host these fights.

Gladiators practised in barracks called ludi. Their owners housed, trained and armed them. They were well fed and looked after by their owners and were rewarded after they won fights. Gladiators were chosen for their physique so they had to be strong but also good looking.

Gladiators were recruited from different sources. They were often criminals condemned to death. Others were prisoners of war or slaves who hoped to become free citizens. The public also admired famous and successful gladiators and respected those who died courageously in arena. The winner was given a palm branch. A laurel wreath was awarded for an exceptional fight. A champion with 50 victories won a lot of money or became a free person.

In the 1st century in the Roman Empire there were a lot of holidays. In Rome there were four months of holidays every year. To show how powerful the Romans were, emperors put on amazing displays. In amphitheatres they put on gladiator fights and animal hunts. Sometimes the arena was flooded for the citizens' amusement. Then they brought boats for naval fights.

Gladiator games reached the peak of their popularity in the last days of the Roman Republic. These games were cheap entertainment to the common people. That's why Julius Caesar wasted a huge amount of wealth on such games. He also used them as a tool to please powerful senators.

In the third century AD, the Roman Empire faced important challenges. This meant more spending on wars and less on gladiatorial games and rituals. Gladiator fights gradually stopped taking place. Finally, the rise of Christianity as the official religion of the Roman Empire resulted in the banning of all pagan rituals and festivals like Munus.

(Prirejeno po: *Discovery Box* št. 132 in
http://www.historyforkids.net/roman-gladiators.html. Pridobljeno: 15. 1. 2017.)

0. **When** did gladiator fights start?

2,500 years ago.

1. **Why** were early gladiator fights organised?

   To _____

2. **Which** handsome gladiators were chosen to fight?

   _____

3. **How** could gladiators gain freedom?

   _____

4. **What** did the organizers have to do before naval fights?

   _____

5. **How** did Julius Caesar keep the politicians satisfied?

   _____

6. **Why** were gladiator games forbidden?

   Because _____

(6 točk)

(Vir slike: https://en.wikipedia.org/wiki/Gladiator#/media/File:Gladiators_from_the_Zliten_mosaic_3.JPG.)

2. naloga

Preberi besedilo o bučah velikankah. Vsakemu odstavku (1–7) določi najbolj ustrezen naslov (A–K). Trije naslovi so odveč. Oglej si primer 0, ki je že rešen.

GIANT PUMPKINS

0 ***A*** Pumpkins are thought to come from Central America, especially Mexico. Christopher Columbus carried pumpkin seeds back to Spain from North America. Greeks called them *pepon*, in French, the word became *pompon* and American colonists changed it into pumpkins.

1 _____ Ron Wallace is one of the world's best giant pumpkin growers. His wife and kids are really proud of his leisure activity. The Rhode Island resident has been growing pumpkins for many years. In 2012, he became the very first person to grow a one-ton pumpkin.

2 _____ Wallace says he has enjoyed pumpkins since he was a kid. "I always loved pumpkins and Halloween, especially carving them." He enjoyed pulling the seeds out of pumpkins and the smell inside the pumpkins. Growing giant pumpkins is something all Ron's relatives do. In 2016, Richard Wallace, Ron's cousin, broke the 2015 record. Now Ron's goal is to grow a pumpkin that would weigh 3,000 pounds.

3 _____ Starting in early spring, a special chamber is used where a limited number of seeds go under a light for 16 hours a day for about 12 days. Ron always uses the seeds from his previous pumpkins. The genetics and breeding of pumpkins is much like horse racing. He always matches the strongest and the fastest in hopes the next generation will be bigger.

4 _____ A pumpkin can grow about 30-35 pounds a day during the growing season, with the fastest growth during July and August. Since pumpkins are almost 90 percent water content and hollow inside, Ron feeds them about 100 gallons of water per day to help them grow. It's a lot of work and takes him about 30 hours per week to care for his plants.

5 _____ To prevent rotting, the pumpkins are placed on plywood and are covered with a white sheet to protect them from the hot summer sun. Then fertilizers are added. A softer skin is easier to expand during its growth. Any pumpkins with rot or holes are not suitable for competition.

6 _____ In the fall, after all the hard work, Ron uses a special three-legged stand and a harness to lift his prized pumpkins onto a trailer for transport to the judging station for the weigh-off. Strict judges decide who the winner is.

7 _____ A record-breaking pumpkin is admired by everybody and can bring its owner a place in the Guinness Book. Posing with the record-breaking pumpkin, appearing on television in chat shows is just one of the many things the winners do. And they like doing that as the winning contestant can take home as much as $30,000 in prize money.

(Prirejeno po: *Jack and Jill*, oktober 2017.)

~~A~~	The origins of a pumpkin
B	The moment of truth
C	Running a business
D	Selling pumpkins
E	Celebrity status
F	Unusual hobby
G	Thirsty giants
H	Runs in the family
I	Giant water tanks
J	Safety measures
K	Careful selection

(7 točk)

(Vir slike: https://www.bluecross-shop.co.uk/Shop/Home-and-Garden/In-The-Garden/Vegetable-Seeds/All-Vegetable-Seeds/Pumpkin-Seeds---Atlantic-Giant_175580.htm. Pridobljeno: 1. 3. 2018.)

C) RABA JEZIKA

1. naloga

Dopolni besedilo o zunajzemeljskih bitjih z manjkajočimi besedami. V vsako praznino vpiši samo ENO besedo, pri besedah v oklepaju pa lahko tudi DVE. Oglej si primer 0, ki je že rešen.

VISITORS FROM OUTER SPACE

Do extra-terrestrials really exist? If they do, what (**0**) ___***do***___ they ___***look***___ (**look**) like? We only ever see them in films and on TV. Sometimes the ones we see on screen look

(**1**) _____ (**absolute**) strange. At other times they're almost believable…

In July 1947, an object crashed down near the town of Roswell in the United States. Was it an extra-terrestrial spaceship kept secret by the army? Years later, a video showed the 'Roswell extra-terrestrial'. It had two eyes, (**2**) _____ mouth, two arms and two legs. But it was a fake. An extra-terrestrial that looks so much like us? That's impossible!

(**3**) _____ aliens really _____ (**land**) on Earth in 1947? Are we really the only beings in the universe? If one day extra-terrestrials eventually (**4**) _____ (**appear**), it will be difficult to communicate with them. The vast distances that separate our worlds mean that any 'conversation' will take an extremely long time.

Since the 1970s, American scientists (**5**) _____ (**send**) several messages into space by radio waves or carved on metal discs. But they won't reach other stars (**6**) _____ hundreds of thousands of years. And then we will have to wait for the reply to come back…

(Prirejeno po: https://roswell-nm.gov/692/UFO-Story; https://www.space.com. Pridobljeno: 15. 2. 2019.)

(6 točk)

(Vir slike: https://powerlisting.fandom.com/wiki/UFO_Generation?file=UFO_horizon.jpg. Pridobljeno: 15. 2. 2019.)

2. naloga

Preberi besedilo o alternativnem viru energije. Besedilo dopolni z manjkajočimi besedami, ki se začenjajo z danimi črkami. Vsaka črtica predstavlja ENO ČRKO. Oglej si primer 0, ki je že rešen.

ENERGY FROM THE OCEAN

By 2030 almost a third of Europe's energy should come from renewable sources. 72% of our planet's **(0)** **s u r f a c e** is the ocean whose energy is extraordinary. Energy from the sea has two advantages: it's renewable and it does not **(1)** **p** __ __ __ __ __ __ the environment.

There's a huge amount of energy in the oceans. It comes partly from the wind which **(2)** **b** __ __ __ **s** on the sea causing powerful waves. The energy from these strong waves breaking on one kilometre of coastline could supply 20,000 houses.

(3) **S** __ __ __ __ __ __ __ __ **s** have been studying ways of converting wave energy for the last 15 years. Ideas are now being put into practice.

Depending on the position of the **(4)** **m** __ __ __ in relation to the sun and the Earth, sea water moves towards and away from the land. These movements are called tides and their energy is enormous.

The sea moves also because of the sea currents, masses of water moving in the sea. In some places, currents can reach the **(5)** **s** __ __ __ __ of 17km/hr and they flow all day and night.

(Vir slike: http://www.bing.com/images/search?q=energy+from+the+sea+wikipedia&view=detailv2&&id. Pridobljeno: 15. 11. 2016.)

We can convert energy from the sea currents by using current turbines. These are underwater propellers driven by the tide, much like wind turbines. They turn 20 times per **(6) m** __ __ __ __ __ and produce electricity. Marine turbines are positioned near the coastline because this is the best position to catch the tides.

(Prirejeno po: *Discovery Box*, maj 2008.)

(6 točk)

D) PISNO SPOROČANJE

Za spletni časopis *Our Wor(l)d* napiši razmišljanje o komunikaciji skozi čas. V članku napiši:

- kako se komunikacija spreminja skozi čas,
- kako sodobna tehnologija vpliva na medsebojne odnose med prijatelji in družinskimi člani,
- kakšna bo komunikacija v prihodnosti.

Besedilo naj bo dolgo od 120 do 150 besed. Ovrednoteni bodo vsebina, besedišče, slovnica in zgradba besedila.

Ta prostor lahko uporabiš za osnutek, ki se ne vrednoti.

The Magic of Communication

Vsebina:	*4 točke*
Besedišče:	*4 točke*
Slovnica:	*3 točke*
Zgradba besedila:	*2 točki*

4.2.5 Predmetna komisija za nemščino

4.2.5.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz nemščine **v 6. razredu**

SLIKE

Slika 4.2.5.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri nemščini, 6. razred
Slika 4.2.5.1.2: Porazdelitev točk pri nemščini, 6. razred

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.5.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.5.1.2: Specifikacijska tabela, nemščina, 6. razred

4.2.5.2 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz nemščine **v 9. razredu**

SLIKE

Slika 4.2.5.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri nemščini, 9. razred
Slika 4.2.5.2.2: Porazdelitev točk pri nemščini, 9. razred

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.5.2.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.5.2.2: Specifikacijska tabela, nemščina, 9. razred

4.2.5.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz nemščine **v 6. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja so opisani v dokumentu *Struktura in opis preizkusa znanja*.

Opis, obseg in vsebina preizkusa

Čas reševanja preizkusa je bil 60 minut oziroma več, glede na prilagoditve za učencev s posebnimi potrebami. Preizkus je vključeval slušno razumevanje (dve nalogi s 14 postavkami), bralno razumevanje (dve nalogi s 14 postavkami) ter poznavanje in rabo jezika (štiri naloge z 19 postavkami). Skupno število točk vseh treh delov je bilo 52, število postavk pa 47.

Tipi nalog

Preizkus je vseboval naloge:

- povezovanja, urejanja in razvrščanja,
- kratkih zaprtih odgovorov,
- izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom,
- dopolnjevanja z naborom,
- dopolnjevanje brez nabora in
- vodeni pisni sestavek.

Analiza dosežkov

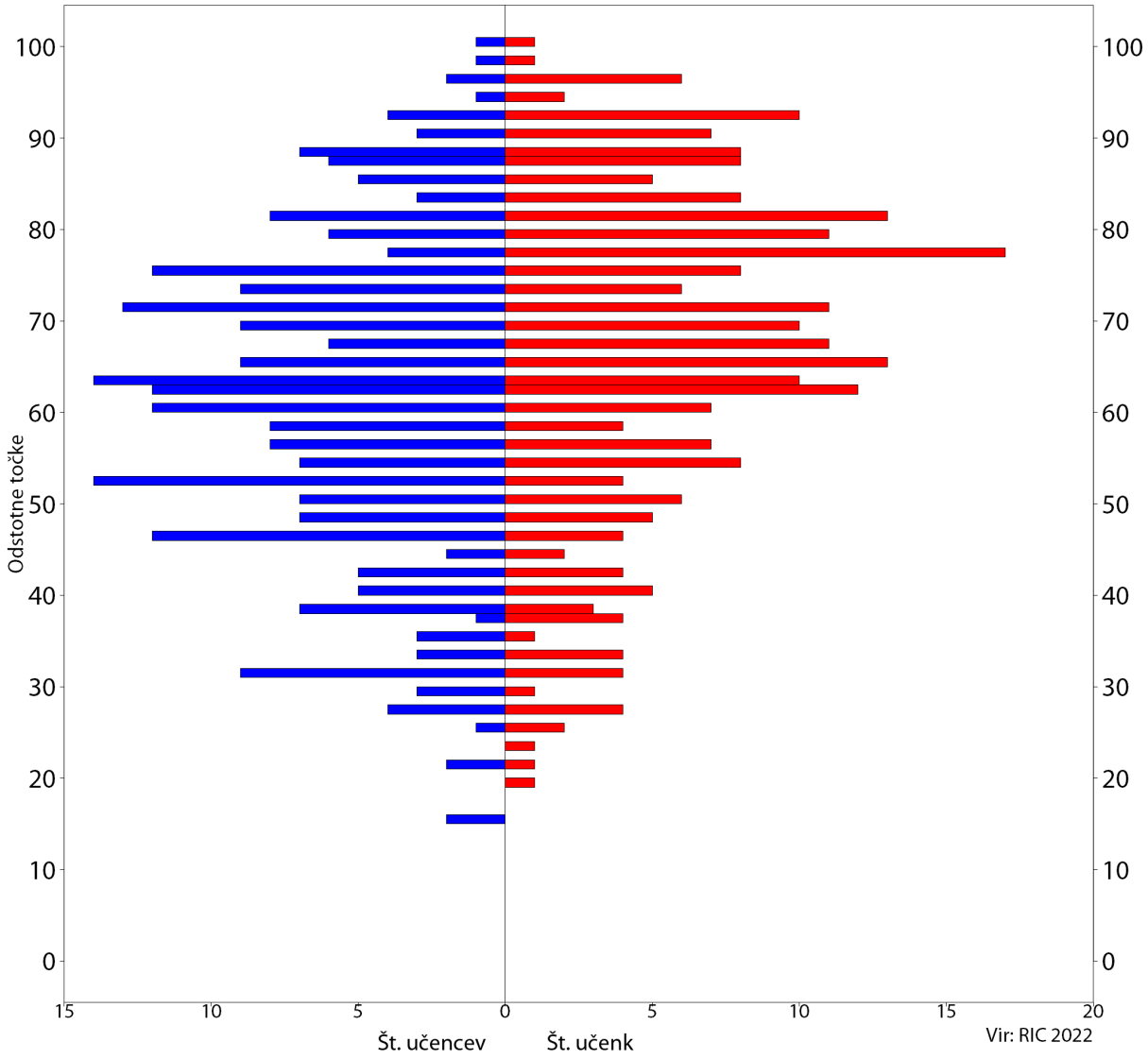
Preglednica 4.2.5.1.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	517
Število postavk	47
Možne točke	52
Povprečno število točk	33,19
Povprečno število odstotnih točk	63,83
Standardni odklon odstotnih točk	18,40
Indeks težavnosti	517
Indeks zanesljivosti	0,64

Maksimalno število točk sta dosegla en učenec in ena učenka. Najmanjše število doseženih točk je bilo 8, dosegla sta ga dva učenca.

Dosežki po spolu in regijah

Slika 4.2.5.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri nemščini, 6. razred

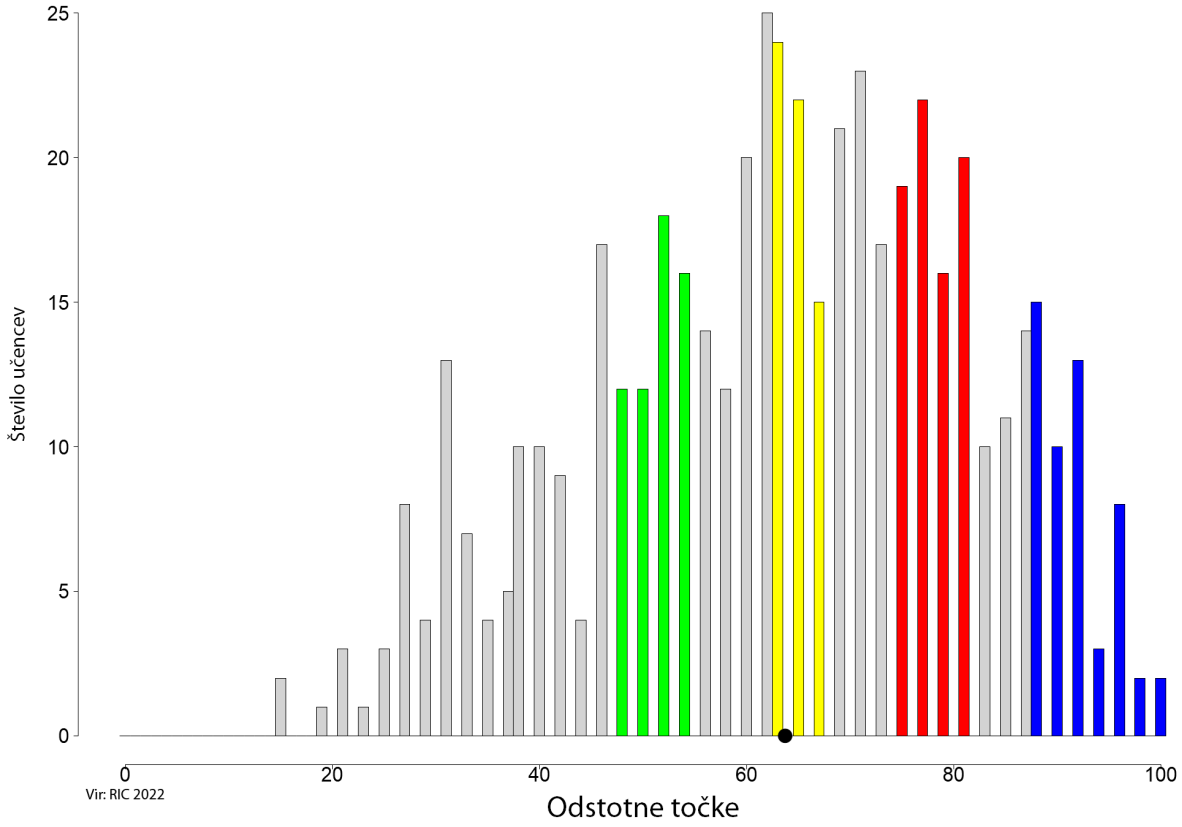

Dosežki NPZ po spolu nam kažejo, da so bile učenke za spoznanje uspešnejše od učencev.

Številčno najbolj zastopana je bila Pomurska regija s 475 učenci iz 29 šol, sledi Podravska s 27 učenci iz dveh šol, v Koroški regiji pa je NPZ iz nemščine v 6. razredu pisalo 15 učencev iz ene šole. Ker so razlike med številom učencev in številom vključenih šol med regijami zelo velike, podatki o dosežkih po regijah ne omogočajo posploševanj.

Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.2.5.1.2: Porazdelitev točk pri nemščini, 6. razred

ZELENO OBMOČJE

Učenci in učenke, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov*, so uspešno rešili te naloge:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

Učenke in učenci poslušajo kratka besedila, sestavljena iz znanih informacij, in s pisnimi dejavnostmi pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva.

1. naloga

Pri 1. nalogi so učenke in učenci slišali besedilo s tematskega področja prosti čas. Uspešno so rešili **1.**, **2.**, **3.**, **5.** in **6. postavko** naloge, kjer so povezali osebe na sliki z ustreznim imenom. Za pravilno rešitev postavk so morali razumeti dejavnost in predmete na sliki: *liest, E-Book* (1. postavka), *Sonnenbrille* (2. postavka), *fährt, Fahrrad* (3. postavka), *essen, Apfel* (5. postavka), *Chips* (6. postavka). Na taksonomski ravni so to manj zahtevne postavke.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

Učenke in učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki komajda presega njihov besedni zaklad.

1. naloga

Uspešno so rešili **1.**, **3.**, **4.** in **8. postavko** naloge dopolnjevanja brez nabora. S selektivnim branjem so morali poiskati podatek v besedilu, vezanem na temo jaz, dom in družina, člani družine, ter se na prebrano odzvati z zapisom letega. Za pravilno rešitev postavk so učenke in učenci prepoznali starost (1. postavka), barvo oči (3. postavka), barvo las (4. postavka) ter podatek o hišnem ljubljenčku (8. postavka). Pri postavkah gre za razumevanje temeljnega besedišča.

2. naloga

Pri 2. nalogi bralnega razumevanja so učenke in učenci pokazali razumevanje besedila s kratkimi odgovori. Uspešno so rešili **1. postavko**, kjer so iz besedila prepoznali, da učenci in učenke obiskujejo 5.b razred.

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

Učenci in učenke poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v sobesedilu.

1. naloga

Uspešno so rešili **3. postavko** naloge dopolnjevanja z naborom. S taksonomsko srednje zahtevno nalogo smo preverjali ustrezno poznavanje in rabo jezika na temo prazniki. Pravilno so vstavili predlog *am*.

3. naloga

Uspešno so rešili **1.**, **2.**, **4.** in **6. postavko** naloge izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom. S taksonomsko srednje zahtevno nalogo smo preverjali besedišče na temo telo in zdravje ter deli telesa. Prepoznali in ustrezno so izbrali samostalnika *Kopf* (1. postavka), *Ohren* (2. postavka), ter glagola *putzen* (4. postavka), *wäscht* (6. postavka).

RUMENO OBMOČJE

Učenci in učenke, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo mejo *med polovicama dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega območja uspešno rešili še te naloge:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

Učenci in učenke poslušajo kratka besedila, sestavljena iz znanih informacij in s pisnimi dejavnostmi pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva.

1. naloga

Pri 1. nalogi so učenke in učenci slišali besedilo s tematskega področja prosti čas. Uspešno so rešili **4. postavko** naloge, kjer so povezali osebe na sliki z ustreznim imenom. Za pravilno rešitev postavke so morali prepoznati besedno zvezo *unterhält sich mit Lena*.

2. naloga

Uspešno so rešili **7.** in **8. postavko** naloge izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom. S selektivnim poslušanjem so morali poiskati podatek v treh izjavah, vezanih na temo prosti čas, počitnice, in se na slišano odzvati z izbiro pravilne rešitve. Za pravilno rešitev postavk so morali razumeti besede *Wochenende, Meer* (7. postavka) ter *Bruder, Schwester, Geschwister* (8. postavka).

B) BRALNO RAZUMEVANJE

Učenci in učenke berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki komajda presega njihov besedni zaklad.

1. naloga

Uspešno so rešili **2. postavko** naloge dopolnjevanja brez nabora. S selektivnim branjem so morali poiskati podatek v besedilu, vezanem na temo jaz, dom in družina, člani družine ter se na prebrano odzvati z zapisom le-tega. Za pravilno rešitev postavke so prepoznali višino pripovedovalca.

2. naloga

Pri 2. nalogi bralnega razumevanja so učenke in učenci pokazali razumevanje besedila s kratkimi odgovori. Uspešno so rešili **2. postavko**, kjer so iz besedila prepoznali, katero oblačilo nosijo učenci in učenke.

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

Učenci in učenke poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v sobesedilu.

1. naloga

Učenci in učenke so uspešno rešili **4.** in **6. postavko** naloge dopolnjevanja z naborom. S taksonomsko srednje zahtevno nalogo se je preverjala ustrezna raba besedišča na temo prazniki. Pravilno so vstavili samostalnika *Valentinstag* (4. postavka) in *Dezember* (6. postavka).

2. naloga

Uspešno so rešili **1. postavko** naloge dopolnjevanja brez nabora. Postavka preverja poznavanje in rabo vprašalnice *Wo*.

4. naloga

Učenke in učenci so tvorili krajše vodeno pisno besedilo na podlagi iztočnic. Uspešni so bili pri kriteriju **vsebina**. Naloga preverja zmožnost tvorjenja krajšega besedila s pomočjo danih iztočnic na temo hišni ljubljenčki.

Učenke in učenci so sledili navodilom in v svoje razmišljanje vključili podatke, ki so jih zahtevale iztočnice.

RDEČE OBMOČJE

Učenci in učenke, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega in rumenega območja uspešno rešili še te naloge:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

Učenci in učenke poslušajo kratka besedila, sestavljena iz znanih informacij in s pisnimi dejavnostmi pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva.

2. naloga

Uspešno so rešili **2.**, **3.** in **4. postavko** naloge izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom. Poslušali so tri izjave, vezane na temo prosti čas, počitnice. Gre za selektivno slušno razumevanje. Za pravilno rešitev postavk so morali prepoznati in razumeti določene besede in besedne zveze iz vnosnega besedila ter njihove sopomenke oziroma parafraze v nalogi: *lerne, lernt* (2. postavka), *ich gehe mit meinen Freunden zum Spielen, spielt mit Freunden* (3. postavka) in *Oma, Großmutter* (4. postavka).

B) BRALNO RAZUMEVANJE

Učenci in učenke berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki komajda presega njihov besedni zaklad.

1. naloga

Uspešno so rešili **5.**, **6.** in **7. postavko** naloge dopolnjevanja brez nabora. S selektivnim branjem so morali poiskati podatek/podatke v besedilu, vezanem na temo jaz, dom in družina, člani družine, ter se na prebrano odzvati z zapisom le-teh. Za pravilno rešitev postavk so prepoznali konjička (5. postavka), imena staršev (6. postavka) ter ime sestre in brata pripovedovalca (7. postavka). Pri vseh treh postavkah so morali zapisati dva podatka. Razlog za slabše rešene postavke je, da niso bili pozorni na podane informacije v besedilu in so pogosto vpisali le en podatek.

2. naloga

Pri 2. nalogi bralnega razumevanja so učenke in učenci pokazali razumevanje besedila s kratkimi odgovori. Uspešno so rešili **3.**, **4.** in **5. postavko**, kjer so iz besedila prepoznali, kaj počnejo učenci (3. postavka), kaj je danes na jedilniku (4. postavka) ter kdaj jedo prvi učenci (5. postavka). Gre za kompleksnejša vprašanja, ki zahtevajo dobro razumevanje besed in besedni zvez. Predvidevamo, da je vzrok za slabše rešeno nalogo tudi nerazumevanje vprašanja.

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

Učenci in učenke poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v sobesedilu.

1. naloga

Učenci in učenke so uspešno rešili **2.** in **5. postavko** naloge dopolnjevanja z naborom. S taksonomsko srednje zahtevno nalogo se je preverjala ustrezna raba besedišča na temo prazniki. Pravilno so vstavili glagola *gratuliere* (2. postavka) in *färben* (5. postavka).

2. naloga

Uspešno so rešili 5. postavko naloge dopolnjevanja brez nabora. Postavka preverja poznavanje in rabo vprašalnice *Wie* v vprašanju *Koliko je ura*.

3. naloga

Uspešno so rešili **3.** in **5. postavko** naloge izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom. S taksonomsko srednje zahtevno nalogo se je preverjalo besedišče na temo telo in zdravje ter deli telesa. Prepoznali in ustrezno izbrali so glagol *tasten* (3. postavka) in samostalnik *Zunge* (5. postavka).

MODRO OBMOČJE

Učenci in učenke, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo *zgornjo desetino dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega, rumenega in rdečega območja uspešno rešili še te naloge:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

Učenci in učenke poslušajo kratka besedila, sestavljena iz znanih informacij in s pisnimi dejavnostmi pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva.

2. naloga

Uspešno so rešili **1.**, **5.** in **6. postavko** naloge izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom. S selektivnim poslušanjem so morali poiskati podatek v treh izjavah, vezanih na temo prosti čas, počitnice, in se na slišano odzvati z izbiro pravilne rešitve. Za pravilno rešitev postavk so učenke in učenci morali prepoznati parafrazirano razlago, da Linda ostane doma (1. postavka), ter besede *Tiere* (5. postavka), *Berge, Gebirge* (6. postavka).

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

Učenci in učenke poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v sobesedilu.

1. naloga

Učenci in učenke so uspešno rešili **1. postavko** naloge dopolnjevanja z naborom. S taksonomsko srednje zahtevno nalogo se je preverjalo ustrezno poznavanje in rabo jezika na temo prazniki. Pravilno so vstavili glagol *feiert*.

2. naloga

Uspešno so rešili **2.** in **3. postavko** naloge dopolnjevanja brez nabora. Postavka preverja poznavanje in rabo vprašalnice *Woher* v vprašanju *Od kod prihaja Jonas* (2. postavka) in vprašalnice *Wann* v vprašanju *Kdaj imaš rojstni dan* (3. postavka).

4. naloga

Učenke in učenci so tvorili krajše vodeno pisno besedilo na podlagi iztočnic. Uspešni so bili pri kriteriju **jezikovna pravilnost**. Naloga preverja zmožnost tvorjenja krajšega besedila s pomočjo danih iztočnic na temo hišni ljubljenčki. Kljub slovničnim oziroma pravopisnim napakam je bilo besedilo pri večini učenk in učencev še razumljivo.

NAD MODRIM OBMOČJEM

B) BRALNO RAZUMEVANJE

Učenci in učenke berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki komajda presega njihov besedni zaklad.

2. naloga

Pri 2. nalogi bralnega razumevanja so učenke in učenci pokazali razumevanje besedila s kratkimi odgovori. Nad modrim območjem je **6. postavka**. Odgovoriti so morali na vprašanje *Wer macht die Küche sauber?* Predvidevamo, da so slabše reševali to postavko, ker niso razumeli besede *saubermachen* v vprašanju, ki bi jo morali povezati s sopomenko *putzen* iz vnosnega besedila.

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

Učenci in učenke poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v sobesedilu.

2. naloga

4. postavka je nad modrim območjem. Gre za nalogo dopolnjevanja brez nabora. Postavka preverja poznavanje in rabo vprašalnice *Wer* v vprašanju *Kdo je to*. Gre za vprašalnico in vprašanje po osebi, kar sodi k minimalnim standardom znanja. Z vprašanjem *Wer ist das?* in pripadajočim odgovorom *Das ist mein Freund*. se učenke in učenci srečajo v začetnem obdobju učenja in to sodi v najosnovnejšo interakcijo v tujem jeziku, ki se ponavlja v vseh naslednjih letih učenja jezika. Predvidevamo, da imajo učenke in učenci težave s priklicem naučenega, kajti zaradi dela na daljavo v preteklih dveh letih znanje jezika ni bilo ustrezno utrjeno.

SKLEP

Opisi dosežkov po območjih kažejo, da so učenke in učenci najuspešnejši pri slušnem razumevanju. Nalogi slušnega razumevanja sta porazdeljeni v vsa štiri območja. Največ postavk (5 od 14) je v zelenem območju, v rumenem, rdečem in modrem območju so po tri postavke. Ugotavljamo, da imajo učenci in učenke težave pri poslušanju besedil z več podatki, kjer je treba ločevati med več podrobnostmi.

Postavke pri nalogah bralnega razumevanja so razpršene v zeleno, rumeno in rdeče območje. Ena postavka je nad modrim območjem. Največ postavk (6 od 14) je v rdečem območju. Pri prvi nalogi so učenke in učenci morali dopolniti razpredelnico s podatki iz besedila. Naloga je od njih zahtevala natančno, selektivno branje. Težave so imeli pri reševanju postavk, kjer so morali v razpredelnico vpisati več kot en podatek. Pri drugi nalogi so na kratko odgovarjali na vprašanja v povezavi z besedilom. Tudi ta naloga je od njih zahtevala natančno, selektivno branje.

Naloge poznavanja in rabe jezika, pri katerih morajo učenke in učenci izkazati poznavanje temeljnega besedišča in nekaj naučenih vsakdanjih izrazov, samostojno zapisati besede ter tvoriti krajše vodeno besedilo, so bile bolj selektivne. Postavke so razpršene v vsa štiri območja. Pri prvi nalogi ugotavljamo, da učenci in učenke nimajo težav pri prepoznavanju rabe predloga, prav tako jim prepoznavanje rabe posameznih praznikov in mesecev ne povzroča težav. Več težav imajo pri prepoznavanju glagolov na temo prazniki. Druga naloga je preverjala poznavanje in rabo osnovnih vprašalnic. Postavke so razpršene v rumeno, rdeče in modro območje, ena postavka je nad modrim območjem. Čeprav naloga vsebuje osnovne vprašalnice, so učenke in učenci imeli težave bodisi s priklicem ali s pravilnim zapisom le-teh. Postavke tretje naloge so v zelenem in rdečem območju. Gre za nalogo prepoznavanja in razumevanja temeljnega besedišča. Zahtevnejša je bila četrta, tvorbna naloga, ki preverja sposobnost pisnega sporazumevanja. Postavka vsebina je v rumenem območju in jezikovna pravilnost v modrem območju. Naloga je bila sidrna in je v primerjavi z letom 2015 slabše rešena.

V preizkusu pade 15 postavk v zeleno območje, 9 v rumeno, v rdečem območju je 14 postavk in v modrem 7. Rezultati so precej razpršeni, saj ima skoraj vsaka naloga postavke v vsaj treh območjih, izjema je le naloga A1, ki je v zelenem in rumenem območju. Dve postavki sta nad modrim območjem. Ravni zahtevanega znanja so v skladu s cilji in standardi učnega načrta.

Ugotavljamo, da imajo učenci in učenke težave na področju poznavanja in rabe jezika (poznavanje temeljnega besedišča in nekaj naučenih vsakdanjih izrazov, samostojni zapis besed in jezikovno pravilno tvorjenje krajšega besedila). Predvidevamo, da zaradi pouka na daljavo niso uspeli razvijati vseh spretnosti v enaki meri, kot bi jih pri pouku v šoli.

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.2.5.1.2: Specifikacijska tabela, nemščina, 6. razred

Del	Naloga	Jezikovna zmožnost	Naslov	Tip naloge	Vrsta besedila	Tema	Standard – učenec:	Postavka	Število točk	Območje	IT	ID
A	1	slušno razumevanje	*Mädchen, Mädchen*	povezovanje, urejanje in razvrščanje	sestavek	prosti čas	– razume preproste izjave v znanem kontekstu, – prepozna pomembne podatke v govorjenih besedilih z znano tematiko;	1	1	zeleno	0,95	0,29
								2	1	zeleno	0,84	0,39
								3	1	zeleno	0,87	0,43
								4	1	rumeno	0,80	0,41
								5	1	zeleno	0,95	0,26
								6	1	zeleno	0,94	0,25
A	2	slušno razumevanje	*Andere Länder, andere Ferien*	izbirni tip z enim pravilnim odgovorom	anketa	prosti čas, počitnice	– izlušči glavno misel slišanega besedila, vezanega na obravnavano temo, – prepozna pomembne podatke v govorjenih besedilih z znano tematiko na podlagi opor;	1	1	modro	0,38	0,21
								2	1	rdeče	0,59	0,37
								3	1	rdeče	0,65	0,38
								4	1	rdeče	0,62	0,38
								5	1	modro	0,26	0,26
								6	1	modro	0,30	0,33
								7	1	rumeno	0,55	0,49
								8	1	rumeno	0,68	0,40
B	1	bralno razumevanje	*Meine Familie und ich*	dopolnjevanje brez nabora	pripoved	jaz, dom in družina, člani družine	– bere preprosta besedila, pri čemer razume pomen besed in besednih zvez s pogosto rabljenim besediščem, – prepozna določene podatke krajših, preprostih besedil z znanega področja;	1	1	zeleno	0,90	0,37
								2	1	rumeno	0,73	0,41
								3	1	zeleno	0,93	0,32
								4	1	zeleno	0,65	0,44
								5	1	rdeče	0,55	0,47
								6	1	rdeče	0,55	0,55
								7	1	rdeče	0,58	0,53
								8	1	zeleno	0,81	0,55
B	2	bralno razumevanje	***Mehr als Schnitzel und Pommes***	kratki zaprti odgovori	članek	hrana in pijača	– bere preprosta besedila, pri čemer razume pomen besed in besednih zvez s pogosto rabljenim besediščem, – prepozna glavno misel in določene podatke krajših, preprostih besedil z znanega področja.	1	1	zeleno	0,94	0,30
								2	1	rumeno	0,67	0,45
								3	1	rdeče	0,41	0,55
								4	1	rdeče	0,65	0,49
								5	1	rdeče	0,45	0,48
								6	1	nad modrim	0,14	0,30

Del	Naloga	Jezikovna zmožnost	Naslov	Tip naloge	Vrsta besedila	Tema	Standard – učenec:	Postavka	Število točk	Območje	IT	ID
C	1	poznavanje in raba jezika	*Feiertage*	dopolnjevanje z naborom	sestavek	prazniki	– razume pomen besed in besednih zvez v preprostem besedilu s pogosto rabljenim besediščem, – prepozna in razume temeljno besedišče ter dopolni besedilo;	1	1	modro	0,41	0,43
								2	1	rdeče	0,49	0,54
								3	1	zeleno	0,73	0,43
								4	1	rumeno	0,70	0,40
								5	1	rdeče	0,59	0,49
								6	1	rumeno	0,81	0,34
C	2	poznavanje in raba jezika	/	Dopolnjevanje brez nabora	brez besedila (posamezni stavki)	različne teme	– zna postavljati osnovna vprašanja;	1	1	rumeno	0,74	0,41
								2	1	modro	0,31	0,38
								3	1	modro	0,27	0,43
								4	1	nad modrim	0,17	0,35
								5	1	rdeče	0,58	0,38
C	3	poznavanje in raba jezika	*Heute lernen wir über den Körper*	izbirni tip z enim pravilnim odgovorom	sestavek	telo in zdravje, deli telesa	– prepozna in razume temeljno besedišče ter se odzove z izbiro pravilne rešitve;	1	1	zeleno	0,93	0,18
								2	1	zeleno	0,84	0,45
								3	1	rdeče	0,65	0,36
								4	1	zeleno	0,83	0,20
								5	1	rdeče	0,62	0,37
								6	1	zeleno	0,88	0,32
C	4	poznavanje in raba jezika	*Dein Lieblingstier*	krajši pisni sestavek	sestavek	hišni ljubljenčki	– tvori kratko besedilo s pomočjo iztočnic.	Vsebina	4	rumeno	0,70	0,59
								Jezik	3	modro	0,51	0,59

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Izhodišče prvega dela (SLUŠNO RAZUMEVANJE) sta bili dve besedili. Z nalogami smo preverjali zmožnost poslušanja in slušnega razumevanja. Prvo besedilo je preverjalo slušno razumevanje s tematskega področja prosti čas, pri drugem besedilu pa so morali učenci poiskati podatek v izjavah treh otrok, vezanih na temo prosti čas, počitnice.

Pri prvi nalogi povezovanja, urejanja in razvrščanja A.1 (IT = 0,89) so bili učenci najuspešnejši. IT postavk se giblje med 0,80 in 0.95, kar dokazuje, da dobro razumejo dejavnost in predmete, ki so jih povezali z osebami na sliki.

Naloga A.2 (IT = 0,50) je bila naloga izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom. IT se giblje med 0,26 in 0,68. Indeks diskriminativnosti je 0,61. Učenci so slišali izjave treh otrok, vezane na temo prosti čas, počitnice. Na slišano so se morali odzvati z izbiro pravilne rešitve. Najslabše je bila rešena postavka A.2.5, ki je zahtevala dobro razumevanje slišanega besedila in več informacij hkrati. Najverjetneje le-te niso povezali z *Linda hat zu HauseTiere*.

Drugi del (BRALNO RAZUMEVANJE) je bil sestavljen iz dveh nalog, ki sta preverjali zmožnosti branja in bralnega razumevanja.

Pri prvi nalogi B.1 (IT = 0,71) so morali učenci in učenke razumeti besedilo ter izpolniti obrazec z ustreznimi podatki. Gre za nalogo dopolnjevanja brez nabora. IT se giblje med 0,55 in 0,93. Indeks diskriminativnosti je 0,72. Najslabše sta bili rešeni postavki B.1.5 ter B.1.6, kjer so učenci in učenke morali zapisati dva podatka in sicer *Schwimmen und Karate* ter *Ulrike und Johannes*.

Naloga B.2 (IT = 0,54) je bila naloga kratkih zaprtih odgovorov. V kompleksnejšem besedilu so morali učenci poiskati zahtevane podatke. Indeks težavnosti se giblje med 0,14 in 0,94. Indeks diskriminativnosti je 0,71. Najslabše rešena postavka je B.2.6. Ugotavljamo, da učenci glagola *putzen* v vnosnem besedilu niso povezali s sopomenko *saubermachen* v vprašanju. Te postavke ni rešilo 199 učencev. Število učencev, ki posameznih postavk ni reševalo, se giblje med 4 in 199. Največ jih ni rešilo že omenjene šeste postavke (199) ter tretje (123), kjer so v besedilu morali poiskati informacije o tem, kaj počnejo učenci, in četrte (126), kjer so morali poiskati podatke in zapisati, kaj je danes na jedilniku. Vzrok za nerešene postavke je verjetno v tem, da je naloga kratkih odgovorov težja, ker zahteva samostojen zapis odgovora.

Tretji del (POZNAVANJE IN RABA JEZIKA) je bil sestavljen iz štirih nalog.

Naloga C.1 (IT = 0,62) je bila naloga dopolnjevanja z naborom, kjer so učenci dopolnili kompleksno besedilo o praznikih. Indeks težavnosti se giblje med 0,41 in 0,81. Indeks diskriminativnosti je 0,67. Najslabše je bila rešena postavka C.1.1, kjer so učenci morali dopolniti glagol *feiern*. Predvidevamo, da glagola *feiern* niso povezali s *Halloween*.

Naloga C.2 (IT = 0,41) je bila naloga dopolnjevanja brez nabora. Indeks težavnosti se giblje med 0,17 in 0,74. Indeks diskriminativnosti je 0,62. Učenci so vprašanja morali dopolniti z ustreznimi vprašalnicami. Največ napak se je pojavilo pri postavki C.2.4 (IT = 0,17), ki je preverjala vprašalnico *Wer*. Čeprav je naloga preverjala osnovne vprašalnice, so imeli težave bodisi s priklicem vprašalnice bodisi s pravilnim zapisom.

Pri nalogi C.3, nalogi izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom (IT = 0,79), je bila najslabše rešena postavka C.3.5, kjer so učenci morali povezati glagol *schmecken* s samostalnikom *die Zunge*. Indeks težavnosti se giblje med 0,62 in 0,93. Indeks diskriminativnosti je 0,54.

Četrta naloga je bila tvorbna (IT = 0,62), kjer so učenci opisovali svojo najljubšo žival. Uspešni so bili pri kriteriju vsebina (IT = 0,70), kar dokazuje, da znajo tvoriti preprosto vodeno besedilo na podlagi iztočnic. Manj uspešni so bili pri postavki jezikovna pravilnost (IT = 0,51), saj se je ta v minulih dveh šolskih letih manj intenzivno razvijala kakor v preteklosti, zaradi daljšega obdobja šolanja na daljavo v času izrednih razmer zaradi pandemije.

Isti pisni sestavek je bil umeščen v NPZ leta 2015. Dosežki pri nalogi iz leta 2015 so bili boljši (2015: IT = 0,70; 2022: IT = 0,62). Po Cohenu gre za majhen učinek, saj ta znaša –0,31. Smer razlike se kaže pri obeh postavkah v negativno smer. Velikost učinka po Cohenovem d je največja pri postavki jezikovna pravilnost (–0,29). Ugotavljamo, da je vzrok za slabše rešeno nalogo v tem, da so učenci med razglašeno pandemijo bolezni covid-19 dalj časa delali po prilagojenem učnem načrtu in na daljavo.

Sklepne ugotovitve

Rezultati kažejo, da so bile naloge sestavljene v skladu z zastavljenimi cilji PK ter na podlagi ciljev in standardov v učnem načrtu. Največje število doseženih točk (100) sta dosegla ena učenka in en učenec. Trije učenci in učenke so dosegli manj kot 20 % točk. Visok je indeks zanesljivosti testa, saj znaša 0,91.

Analiza dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja iz nemščine v 6. razredu je pokazala, da so bili pri reševanju nalog uspešni, saj so dosegli povprečen rezultat 63,83 %. To ponovno dokazuje, da je pouk nemščine na tej stopnji dobro zastavljen, učenci pa imajo solidno znanje. Najmanj težav jim dela slušno razumevanje nalog prve in druge taksonomske stopnje, težave pa se kažejo pri selektivnem branju besedila, kjer morajo poiskati zahtevano informacijo. Pri prepisovanju besed iz nabora so še vedno manj natančni, samostojni zapis besede jim dela še veliko preglavic. Branje in pisanje sta veščini, ki sta se zaradi dalj časa trajajočega šolanja od doma in neenakih možnosti premalo ali ne dovolj intenzivno razvijali.

V preteklih dveh šolskih letih je del šolskih obveznosti zaradi razglašene pandemije bolezni covid-19 potekalo na daljavo. V NPZ je bila umeščena ena sidrna nalog, in sicer 4., naloga poznavanja in rabe jezika iz leta 2015. Gre za tvorbno nalogo. Rezultati naloge kažejo, da je znanje letošnje generacije v primerjavi z generacijo pred tem slabše. Razlika v težavnosti je opazna. Gre za majhen učinek v negativno smer (Cohenov *d*: –0,31). Odstopanje v znanju v negativno smer je pričakovano, saj je učenje nemščine na daljavo v drugem izobraževalnem obdobju izredno težko, snov pa neprimerno utrjena.

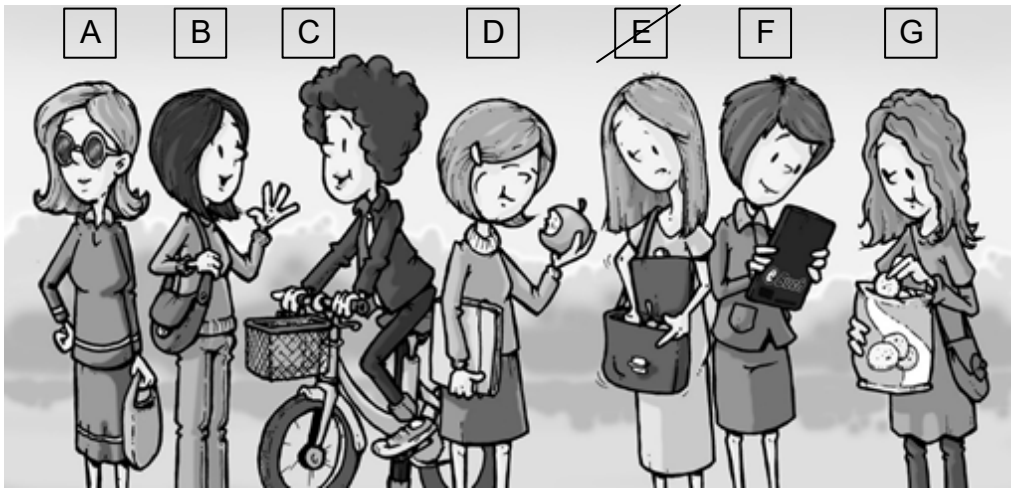
Učiteljice in učitelje pozivamo, naj pri delu z učenci v drugem izobraževalnem obdobju namenijo več časa branju avtentičnih oziroma poenostavljenih besedil. Prav tako naj rešujejo zahtevnejše naloge v poznavanju in rabi jezika na različne teme ter se urijo v pisanju krajših vodenih pisnih sestavkov. Članice komisije in sestavljavke nalog ugotavljamo, da pri nacionalnem preizkusu znanja iz nemščine v 6. razredu ni bilo posebnosti. Upoštevale smo priporočila s seminarjev in priporočila Državnega izpitnega centra. Hvaležne smo za dragocene nasvete učiteljic in učiteljev iz prakse.

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

1. naloga

Wie heißen die Mädchen? Hör zu und ergänze die Buchstaben wie im Beispiel.
(Kako je ime dekletom? Prisluhni besedilu in dopolni s črkami kot v primeru.)

Mädchen, Mädchen

0.	Anna	***E***
1.	Eva	
2.	Gitte	
3.	Karla	
4.	Lena	
5.	Maya	
6.	Sabine	

(6 točk)

2. naloga

Hör zu und löse die Aufgabe. Für wen trifft das zu? Kreuze an wie im Beispiel.
(Prisluhni besedilu in reši nalogo. Za koga to velja? Označi kot v primeru.)

Andere Länder, andere Ferien

	Magda	Giulio	Linda	
0.	***X***			*spielt Gesellschaftsspiele.*
1.				bleibt zu Hause.
2.				lernt.
3.				spielt mit Freunden.
4.				ist oft bei der Großmutter.
5.				hat zu Hause Tiere.
6.				fährt mit der Familie ins Gebirge.
7.				fährt am Wochenende ans Meer.
8.				spielt mit den Geschwistern.

(8 točk)

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga

Lies den Text und löse die Aufgabe.

(Preberi besedilo in reši nalogo.)

Meine Familie und ich

Ich heiße Andreas Weber. Ich komme aus Deutschland und wohne in Jena. Ich bin 12 Jahre alt. Ich bin einen Meter fünfundsechzig groß. Meine Augen sind blau und meine Haare sind kurz und braun.

Ich besuche die Schubert Hauptschule und gehe in die sechste Klasse. Meine Lieblingsfächer sind Technik und Sport.
Ich habe drei Freunde: Karl, Otto und Uwe.
Am Mittwoch gehe ich schwimmen und am Donnerstag habe ich Karate.
Am liebsten esse ich Wiener Schnitzel mit Pommes Frites.

Meine Mutter heißt Ulrike. Sie ist 38 Jahre alt. Sie ist Frisörin von Beruf. Sie ist 1,65 m groß. Sie hat braune Augen und Haare. Sie singt gern.

Mein Vater heißt Johannes. Er ist 39 Jahre alt. Er ist Busfahrer von Beruf. Er ist 1,80 m groß. Er hat grüne Augen und braune Haare. Er surft gern im Internet.

Mein Bruder heißt Georg. Er ist 16 Jahre alt. Er besucht die Staatliche Realschule. Er ist schon 1,80 m groß. Er hat auch braune Augen und Haare. Er spielt gern Basketball.

Meine kleine Schwester heißt Leonie. Sie ist vier Jahre alt. Sie geht in den Kindergarten. Sie ist klein. Sie hat blaue Augen und hellbraune Haare. Sie spielt gern mit Lego-Steinen.

Wir haben auch einen Hund. Er heißt Krümel. Er ist zwei Jahre alt. Er ist braun und weiß. Er schläft in der Hundehütte. Er spielt gern mit einem Ball.

Fülle den Steckbrief aus.
(Izpolni obrazec.)

0.	*Vorname:*	***Andreas***
1.	Alter:	
2.	Größe:	
3.	Augenfarbe:	
4.	Haarfarbe:	
5.	Hobbys:	
6.	Eltern (Namen):	
7.	Geschwister:	
8.	Haustiere:	

(8 točk)

2. naloga

Lies den Text und beantworte die Fragen wie im Beispiel.

(Preberi besedilo in odgovori na vprašanja kot v primeru.)

Mehr als Schnitzel und Pommes

Um acht Uhr ruft die Klingel die Schüler des Luisengymnasiums in München zur ersten Stunde. Doch die Schüler der Klasse 5b haben keine Bücher und Hefte dabei. Die Mädchen und Jungen tragen schwarze T-Shirts. Sie haben diese Woche einen besonderen Unterricht: sie kochen das Mittagessen für ihre Mitschüler – rund 600 Portionen! Die Kinder tragen kiloweise Mehl, mehrere Liter Milch und Kisten voller Tomaten und Birnen in die Schulküche.

0. Welche Schule besuchen die Schüler?

   Das Luisengymnasium.

1. In welche Klasse gehen die Schüler?

   _____

2. Welche Kleidung tragen sie?

   _____

3. Was machen die Schüler?

   _____

Auf dem Speiseplan steht heute: Spaghetti mit Tomatensoße und Birnenstrudel. Die Aufgaben sind schnell verteilt. Die Schüler schneiden die Tomaten und Birnen, kochen, decken die Tische, stellen Krüge mit Wasser auf die Tische und verteilen das Essen auf Teller und Schüsseln. Sie müssen sich beeilen, denn die ersten Schüler kommen schon um 12 Uhr zum Essen. Später putzen alle die Küche, aber dazu hat niemand große Lust. Das Kochen macht ihnen Spaß – wenn nur das Geschirr spülen hinterher nicht wäre. Bevor sie den Boden fegen und die Tische blitzblank wischen, stellen sie sich selbst zum Essen an. Die meisten essen heute den Birnenstrudel, denn sie möchten schließlich wissen, wie er schmeckt. Beim »Pädagogischen Kochen«, so heißt der Unterricht, lernen die Schüler, was man aus Lebensmitteln alles machen kann. Die Schüler essen gerne, was sie kochen.

4. Was ist heute auf der Speisekarte?

_____

5. Wann essen die ersten Schüler?

_____

6. Wer macht die Küche sauber?

_____

(Prirejeno po: *Dein Spiegel* 04/2019, stran 17–18.)

(6 točk)

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

1. naloga

Ergänze den Satz mit den Wörtern aus dem Kästchen wie im Beispiel. Drei Wörter bleiben übrig.

(Vstavi ustrezne besede iz okvirčka kot v primeru. Tri besede so odveč.)

Feiertage

am	Dezember	färben	feiert	gratuliere
Januar	kauft	um	Valentinstag	~~zum~~

0. ***Zum*** Muttertag schenke ich meiner Mutter Pralinen.

1. Ende Oktober _____ man Halloween.

2. Ich _____ meiner Schwester zum Geburtstag.

3. Silvester ist _____ 31. Dezember.

4. Der Papa schenkt meiner Mama zum _____ immer einen schönen Blumenstrauß.

5. Zu Ostern _____ wir die Ostereier.

6. Am 6. _____ kommt der Nikolaus und beschenkt die braven Kinder.

(6 točk)

2. naloga

Ergänze die Sätze mit dem entsprechenden Fragewort wie im Beispiel.
(Dopolni povedi z ustrezno vprašalnico kot v primeru.)

0. ***Wie*** heißt du? Ich heiße Barbara.

1. _____ wohnt Bettina? Sie wohnt in Hamburg.

2. _____ kommt Jonas? Er kommt aus Österreich.

3. _____ hast du Geburtstag? Ich habe am 12. April Geburtstag.

4. _____ ist das? Das ist mein Freund.

5. _____ spät ist es? Es ist 10.00 Uhr.

(5 točk)

3. naloga

Markiere die richtige Lösung wie im Beispiel.

(Označi ustrezno rešitev kot v primeru.)

Heute lernen wir über den Körper

0. Frau Neumann zeigt den Schülern ein Plakat zum Thema ...

   A gesunde Ernährung.

   B Kleidung.

   (C) Körperteile.

1. Auf dem … befinden sich Haare, Augen, Ohren, Nase und Mund.

   A Kopf

   B Rücken

   C Schultern

2. Mit den … kann man hören.

   A Augen

   B Fingern

   C Ohren

3. Mit den Fingern kann man …

   A hören.

   B sehen.

   C tasten.

4. Nach jeder Mahlzeit soll man sich die Zähne …

A duschen.

B putzen.

C waschen.

5. Mit dem vorderen Teil schmeckt die … Süßes und Salziges.

A Hand

B Nase

C Zunge

6. Man … die Haare mit Shampoo oder Seife.

A kämmt

B schneidet

C wäscht

(6 točk)

4. naloga

Beschreibe dein Lieblingstier. Wie sieht es aus, was macht es, was frisst es … Schreibe mindestens sechs Sätze.

(Opiši svojo najljubšo žival. Kakšna je, kaj dela, kaj jé … Napiši vsaj šest povedi.)

Vsebina:	*4 točke*
Jezikovna pravilnost:	*3 točke*

4.2.5.2 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz nemščine **v 9. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja so opisani v dokumentu *Struktura in opis preizkusa znanja*.

Opis, obseg in vsebina preizkusa

Čas reševanja preizkusa je bil 60 minut oziroma več, glede na prilagoditve za učence in učenke s posebnimi potrebami. Preizkus je vseboval slušno razumevanje (dve nalogi s 15 postavkami), bralno razumevanje (dve nalogi s 15 postavkami), poznavanje in rabo jezika (tri naloge z 20 postavkami) ter pisno sporočanje (ena naloga s 4 postavkami). Skupno število točk vseh štirih delov je bilo 65, število postavk pa 54.

Tipi nalog

Preizkus je vseboval naloge:

- izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom,
- povezovanja, urejanja in razvrščanja,
- kratkih zaprtih odgovorov,
- korekcije in
- krajši pisni sestavek.

Analiza dosežkov

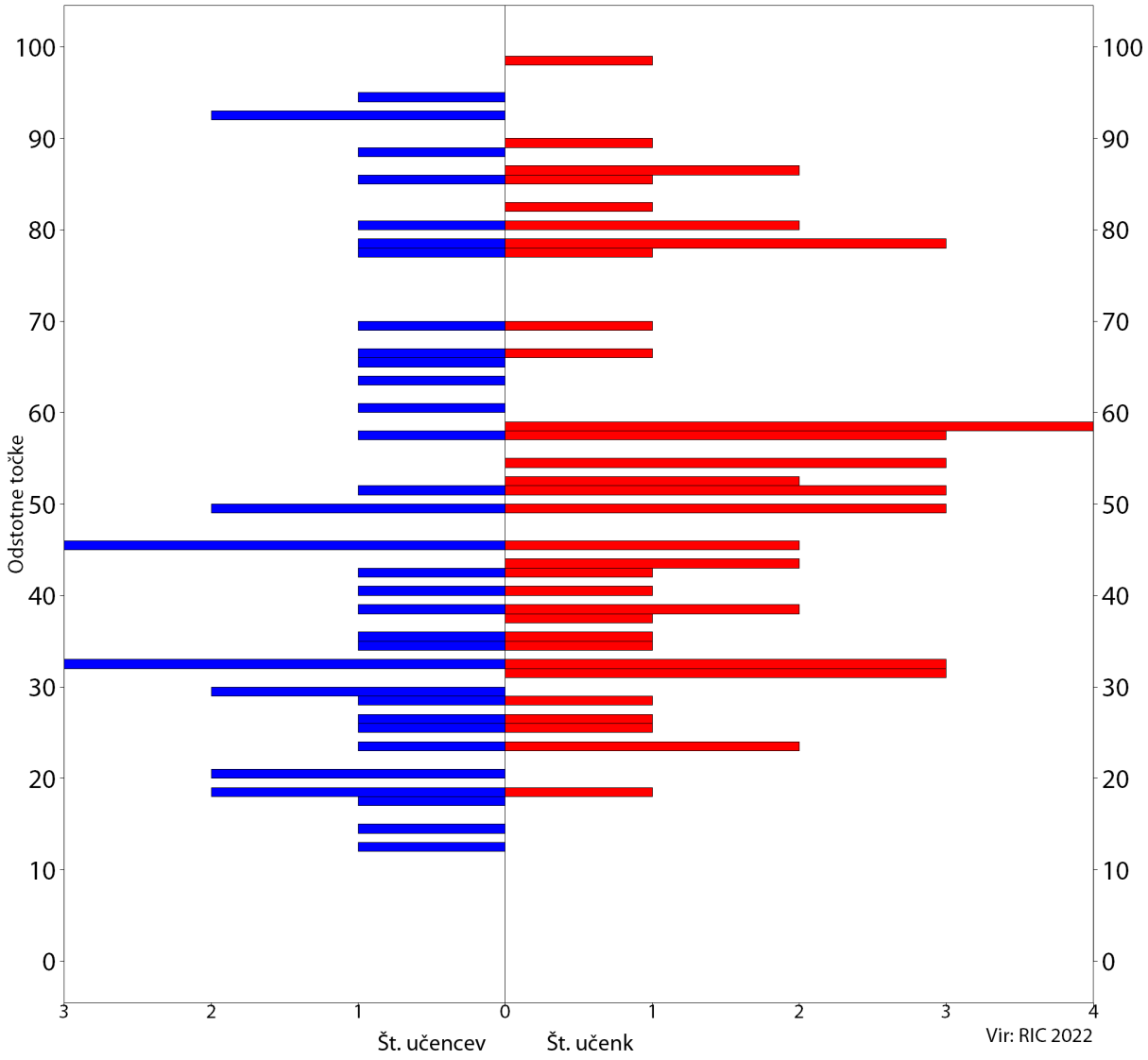
Preglednica 4.2.5.2.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	96
Število postavk	54
Možne točke	65
Povprečno število točk	32,45
Povprečno število odstotnih točk	49,92
Standardni odklon odstotnih točk	22,16
Indeks težavnosti	0,50
Indeks zanesljivosti	0,94

Največje število doseženih točk je bilo 64, dosegla ga je ena učenka. Najmanjše število doseženih točk je bilo 8, dosegel ga je en učenec.

Dosežki po spolu in regijah

Slika 4.2.5.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri nemščini, 9. razred

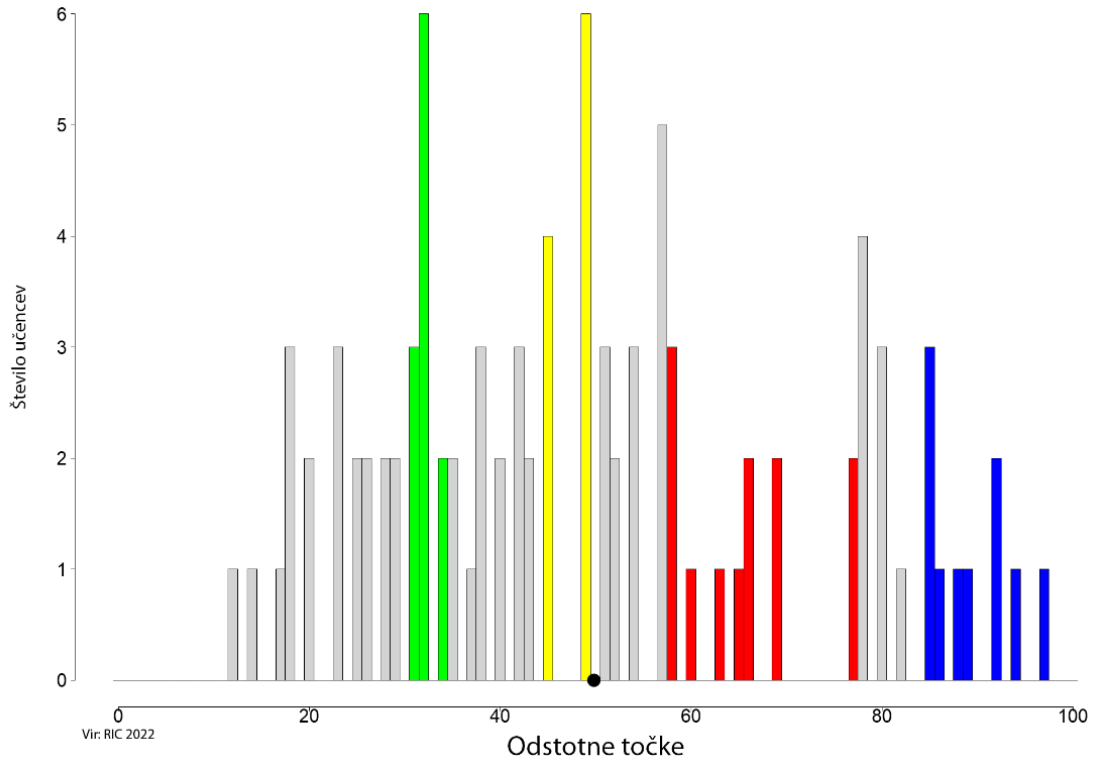

Dosežki NPZ po spolu nam kažejo, da so bile učenke za spoznanje uspešnejše od učencev.

Vseh 96 učencev, ki je pisalo NPZ iz nemščine v 9. razredu, je iz Pomurske regije, iz šestih šol.

Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.2.5.2.2: Porazdelitev točk pri nemščini, 9. razred

ZELENO OBMOČJE

Učenke in učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo *mejo spodnje četrtine dosežkov*, so uspešno rešili te naloge:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

Učenke in učenci poslušajo govorjena besedila in pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva s pisnimi dejavnostmi.

1. naloga

Pri 1. nalogi slušnega razumevanja so slišali besedilo s področja priprave hrane, ki so ga povezali z ustreznimi slikami. Uspešno so rešili 1., 2., 3. in 7. postavko. Za pravilno rešitev postavk so učenke in učenci morali razumeti sestavine za pripravo kolača: *Eier, Puderzucker, Vanillezucker, Butter, Salz, Schokoladenglasur*. Na taksonomski ravni so to manj zahtevne postavke.

2. naloga

Pri 2. nalogi slušnega razumevanja so slišali devet izjav z različnih tematskih področij. Gre za nalogo izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom. Uspešno so rešili 1., 4. in 6. postavko. Za pravilno rešitev postavk so učenke in učenci morali prepoznati glasbeni inštrument *Blockflöte*, povezati *Ferienjob* z *Geld verdienen* in razumeti *YouTube-Fan*.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

Učenke in učenci berejo in razumejo besedilo na določeno temo, ki vsebuje tudi neznane besede in besedne zveze.

1. naloga

Pri 1. nalogi bralnega razumevanja so učenke in učenci pokazali razumevanje besedila s kratkimi odgovori. Uspešno so rešili 1. postavko, kjer so iz besedila prepoznali nogometni klub FC Bayern München. Pri postavki gre za razumevanje temeljnega besedišča.

RUMENO OBMOČJE

Učenke in učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo *mejo med polovicama dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega območja uspešno rešili še te naloge:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

Učenke in učenci poslušajo govorjena besedila in pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva s pisnimi dejavnostmi.

2. naloga

Pri 2. nalogi slušnega razumevanja so slišali devet izjav z različnih tematskih področij. Gre za nalogo izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom. Uspešno so rešili **2.** in **3. postavko**. Za pravilno rešitev postavk so učenke in učenci morali prepoznati besedišče, vezano na družinske člane in na ločevanje odpadkov, *Müll sortieren, Papier, Plastik, Restmüll, Bioabfall*. Na taksonomski stopnji sta to manj zahtevni postavki.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

Učenke in učenci berejo in razumejo besedilo na določeno temo, ki vsebuje tudi neznane besede in besedne zveze.

1. naloga

Pri 1. nalogi bralnega razumevanja so učenke in učenci pokazali razumevanje besedila s kratkimi odgovori. V besedilu so iskali specifične podatke.

Uspešno so rešili **5. postavko**, kjer so iz sobesedila *mit 15 Jahren wechselte sie dann in eine Frauenmannschaft* prepoznali starost igralke (15 let), ko je začela igrati v ženski nogometni ekipi. Gre za selektivno bralno razumevanje. Pri površnem branju so starost 15 pogosto zamenjali s starostjo 17, ko se dekle preseli na sever Nemčije.

Uspešno so rešili tudi **7. postavko**, kjer so ključno besedo *Fan* iz sobesedila povezali z vprašanjem *gefällt am besten*.

2. naloga

Pri 2. nalogi bralnega razumevanja so učenke in učenci razvrščali naslove k delom besedila. Uspešno so rešili **3.**, **5.**, **6.** in **7. postavko**. Za uspešno reševanje so morali razumeti preprost opis življenja kraljice s ključnimi besedami: *Königin, Schule, Musik, Sommer*. Gre za globalno razumevanje besedila in za taksonomsko manj zahtevne postavke.

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

Učenke in učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v sobesedilu.

1. naloga

Pri 1. nalogi so učenke in učenci pokazali razumevanje in rabo besedišča s smiselnim, logičnim povezovanjem kratkih, pogostih pogovorov. Uspešno so rešili **1.**, **3.** in **5. postavko**.

2. naloga

Pravilno so rešili **5. postavko** izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom. Postavka je preverjala spreganje modalnega glagola *dürfen* v sobesedilu.

RDEČE OBMOČJE

Učenke in učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo *mejo zgornje četrtine dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega in rumenega območja uspešno rešili še te naloge:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

Učenke in učenci poslušajo govorjena besedila in pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva s pisnimi dejavnostmi.

1. naloga

Učenke in učenci so uspešno rešili **4.** in **5. postavko**. Za pravilno rešitev postavk so morali razumeti besede *Mehl, Backpulver, mischen, rühren, Eiweißmischung dazugeben* in jih povezati s sliko. Razlog za slabše rešeni postavki je verjetno v zgoščenih informacijah, kar je zahtevalo zbrano poslušanje, prepoznavanje podrobnosti vnosnega besedila in natančno opazovanje slik.

2. naloga

Pri 2. nalogi slušnega razumevanja so uspešno rešili **7. postavko**. Za pravilno rešitev postavke so učenke in učenci morali iz slišanega besedila prepoznati *Kaiserschmarrn mit Zwetschgenkompott* kot avstrijsko specialiteto. Predvidevamo, da jim tematski sklop deželoznanje oziroma *Landeskunde* ni blizu.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

Učenke in učenci berejo in razumejo besedilo na določeno temo, ki vsebuje tudi neznane besede in besedne zveze.

1. naloga

Učenke in učenci so uspešno rešili **2.**, **4.** in **6. postavko**. Gre za selektivno branje in iskanje specifičnih podatkov iz besedila.

2. postavka sprašuje po času, letnici. Pri natančnem branju so lahko učenke in učenci z lahkoto izluščili letnico, saj je zapisana s številko in v vprašanju se ponovi del besed iz vnosnega besedila. Predvidevamo, da niso razumeli vprašalnice *wann* oziroma niso pozorno prebrali besedila, saj je to na taksonomski ravni manj zahtevna postavka.

4. postavka sprašuje po poklicu očeta. Učenke in učenci so morali povezati družinsko vez hči – oče in ugotoviti, da gre v vnosnem besedilu za poklic Laurinega očeta – *Fußballer*.

6. postavka sprašuje po Laurini vzornici, nogometašici. Učenke in učenci niso bili pozorni na ženski spol *Fußballspielerin* in so pogosto vpisovali njene moške vzornike.

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

Učenke in učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v sobesedilu.

1. naloga

Pri 1. nalogi so učenke in učenci pokazali razumevanje in rabo besedišča s smiselnim, logičnim povezovanjem kratkih, pogostih pogovorov. Uspešno so rešili **2.**, **4.** in **6. postavko**. Ugotavljamo, da imajo težave pri odzivanju na osnovne življenjske situacije (čestitati k uspehu, izraziti kompliment, hitro okrevanje ob bolezni). Na taksonomski ravni je to lažja naloga, saj gre za prepoznavanje besedišča in razvrščanje povedi.

2. naloga

Učenke in učenci so pravilno rešili **1.** in **8. postavko** izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom.

1. postavka je preverjala pomen glagola *helfen* v sobesedilu. Za slabše rešeno postavko je verjetno vzrok, da niso razumeli dela sobesedila *ich schaffe es nicht alleine*.

8. postavka je preverjala pomen besedne zveze *Angst haben*. Z besedo *mutig* v sobesedilu so učenke in učenci sklepali, da gre za sopomenko *vor nichts und niemanden Angst haben*.

D) PISNO SPOROČANJE

Učenke in učenci tvorijo krajše vodeno pisno besedilo na podlagi iztočnic.

V rdečem območju sta kriterija *vsebina* in *zgradba*.

Kriterij *vsebina* od učencev in učenk zahteva, da upoštevajo vsa dana izhodišča in izčrpno podajo vse zahtevane informacije. Presenetljivo je, da velik del učenk in učencev ni uspel izčrpno vključiti vseh izhodišč, čeprav tema ni zahtevna in se ciklično nadaljuje v letih učenja: vreme, oblačila, darila, načrti za počitniške aktivnosti. Opažamo večje odstopanje od predpisanega obsega (80 do 100 besed). Sestavki so prekratki in sporočilni namen pogosto ni dosežen.

Prav tako imajo učenci in učenke težave pri pisanju logično povezanega sestavka.

MODRO OBMOČJE

Učenke in učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo *zgornjo desetino dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega, rumenega in rdečega območja uspešno rešili še te naloge:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

Učenke in učenci poslušajo govorjena besedila in pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva s pisnimi dejavnostmi.

1. naloga

Pri 1. nalogi slušnega razumevanja so uspešno rešili **6. postavko**. Za pravilno rešitev postavke so morali razumeti *Fülle den Teig in die Kuchenform*, kajti ta del povedi natančno prikazuje slika E. Postavka je bila slabše rešena zaradi kompleksnosti sobesedila z več informacijami.

2. naloga

Pri 2. nalogi slušnega razumevanja so uspešno rešili **8. postavko**. Za pravilno rešitev postavk so učenke in učenci morali prepoznati besede *Zeitschriften*, *Tageszeitung lesen*. Postavka je bila slabše rešena zaradi informacij v sobesedilu, ki so uporabljene kot distraktorji v nalogi izbirnega tipa.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

Učenke in učenci berejo in razumejo besedilo na določeno temo, ki vsebuje tudi neznane besede in besedne zveze.

1. naloga

V modro območje se je uvrstila 3. postavka.

3. postavko so pravilno rešili učenci in učenke, ki so v besedilu razumeli *geboren sein* in sopomenko v vprašanju *zur Welt kommen*.

2. naloga

Pri 2. nalogi bralnega razumevanja so učenke in učenci razvrščali naslove k delom besedila. Uspešno so rešili **1.**, **2.**, **4.** in **8. postavko**. Za uspešno reševanje so morali razumeti preprost opis življenja kraljice s ključnimi besedami: *Kindheit und Jugend, Ehemann, Kinder, Andenken*. Gre za globalno razumevanje besedila. Ključne besede se pojavijo v delih besedila, tako da učenci in učenke lahko s pozornim branjem sklepajo o vsebini besedil.

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

Učenke in učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v sobesedilu.

2. naloga

Učenke in učenci so pravilno rešili **2.**, **3.**, **4.**, **6.**, **7.** in **9. postavko** izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom.

2. postavka je preverjala pretekli čas *Perfekt*, in sicer obliko pomožnega glagola *haben*.

3. postavka je preverjala svojilni zaimek *mein* v tožilniku. Ob natančnem branju sobesedila lahko učenke in učenci sklepajo, katera je pravilna rešitev.

4. postavka je preverjala tožilnik glagola *biti*.

6. postavka je preverjala uporabo predloga *zu* (krajevno).

7. postavka je preverjala poznavanje besede *Stunde*, ki se pogosto zamenjuje z besedo *Uhr*.

9. postavka je preverjala poznavanje časovnega prislova. Prepoznati so morali besedo *sofort*, ki sodi v osnovno, temeljno besedišče.

3. naloga

Pravilno so rešili **1.**, **2.**, **4.** in **5. postavko** naloge korekcije. Postavke preverjajo poznavanje besedišča in gre za zaprti tip naloge. Čeprav naloga vsebuje osnovno besedišče, so imeli učenci in učenke težave bodisi pri iskanju ustreznih besed ali pri pravilnem zapisu besed. Predvidevamo, da niso vajeni takšnega tipa nalog.

D) PISNO SPOROČANJE

Učenke in učenci tvorijo krajše vodeno pisno besedilo na podlagi iztočnic.

V modrem območju sta kriterija *besedišče* in *jezikovna pravilnost*. Glede na to, da je kriterij *vsebina* v rdečem območju, je posledično tudi besedišče skromno, težave so prav tako pri pravopisu in uporabi osnovnih ter zahtevnejših slovničnih struktur.

NAD MODRIM OBMOČJEM

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

Učenke in učenci poslušajo govorjena besedila in pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva s pisnimi dejavnostmi.

2. naloga

Pri 2. nalogi slušnega razumevanja so slišali devet izjav z različnimi tematskimi področij. Gre za nalogo izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom. Nad modrim območjem je postavka 5. Gre za nezahteven opis problema in prošnjo za pomoč. Učenke in učenci so slabo reševali nalogo, ker najverjetneje niso razumeli besedne zveze *einen Rat brauchen* in je zato niso povezali z *Ich brauche eure Hilfe* iz vnosnega besedila.

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

Učenke in učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v sobesedilu.

3. naloga

3. postavka je nad modrim območjem. Gre za nalogo korekcije. Postavka preverja poznavanje izrazov za čas: *Jahre, Minuten*. Sklepamo lahko, da so učenci imeli težave s priklicem ustreznih besed.

SKLEP

Opisi dosežkov po območjih kažejo, da so učenci in učenke najuspešnejši pri **slušnem razumevanju**. Nalogi slušnega razumevanja sta porazdeljeni v vsa štiri območja. Največ postavk je v zelenem območju, in sicer 7 od 15. Ugotavljamo, da imajo učenci in učenke težave pri poslušanju besedil z več podatki, kjer je treba ločevati med več podrobnostmi.

Testne postavke pri **bralnem razumevanju** so razpršene v zeleno, rumeno, rdeče in modro območje. Največ postavk je v rumenem območju, in sicer 6 od 15. Pri prvi nalogi so morali učenci in učenke na kratko odgovarjati na vprašanja v povezavi z besedilom. Naloga je od njih zahtevala natančno, selektivno branje. Težave so imeli pri reševanju postavk, kjer je bilo treba natančneje brati in sklepati. Pri drugi nalogi so učenke in učenci razvrščali naslove k delom besedila. Gre za globalno razumevanje besedila, kjer so morali prepoznati naslov, ki vsebinsko ustreza delu besedila.

Naloge **poznavanja in rabe jezika** so bile bolj selektivne. Poznavanje in rabo jezika smo preverjali v sobesedilu. Testne postavke so razpršene v rumeno, rdeče in modro območje. Pri prvi nalogi ugotavljamo, da imajo učenci in učenke skromen besedni zaklad in posledično težave pri reševanju lažjih nalog zaprtega tipa, kjer gre le za prepoznavanje besedišča. Pri drugi nalogi prevladuje modro območje. Naloga je preverjala uporabo slovničnih struktur in pogosto rabljenih besednih zvez. Ugotavljamo, da imajo učenci in učenke težave pri pravilni uporabi določenih slovničnih struktur – uporaba sestavljenega preteklika, tožilnika, velelnika, modalnih glagolov, predlogov. Tretja naloga je v celoti v modrem območju z eno postavko, ki sodi nad modro območje. Gre za zaprti tip naloge – nalogo korekcije, ki preverja poznavanje besedišča. Čeprav naloga vsebuje osnovno besedišče, so imeli učenci in učenke težave bodisi pri priklicu ustreznih besed ali pri pravilnem zapisu besed. Predvidevamo, da niso vajeni takšnega tipa nalog.

Sklepamo lahko, da je bilo zaradi dela na daljavo manj možnosti za utrjevanje slovničnih struktur in širjenje besednega zaklada.

Zahtevnejša je bila tudi tvorbna naloga, ki preverja **pisno sporazumevalno** sposobnost učencev in učenk. Kriterija vsebina in zgradba sta v rdečem območju, besedišče in jezikovna pravilnost sta v modrem območju. Učenci in učenke imajo še vedno težave s produktivnimi nalogami, jezikovno pravilnostjo, priklicem ustreznega besedišča in pravopisom. Čeprav se s temo pisnega sestavka (vreme, oblačila, darila, načrti za počitniške aktivnosti) srečajo že zelo zgodaj, so imeli težave pri upoštevanju in razvijanju iztočnic. Opažamo večje odstopanje od predpisanega obsega. Sestavki so prekratki in sporočilni namen pogosto ni dosežen. Prav tako imajo učenci in učenke težave pri pisanju logično povezanega sestavka. Naloga je bila sidrna in v primerjavi z letom 2017 slabše rešena.

Glede na cilje preverjanja ima skoraj vsaka naloga postavke, ki padejo vsaj v tri območja, izjemi sta le naloga C3, ki je v celoti v modrem območju, in naloga D, ki je v rdečem in modrem območju. Največ postavk v preizkusu (19) pade v modro območje, predvsem naloge poznavanja in rabe jezika, 13 postavk pade v rdeče območje, 12 postavk je v rumenem in 8 v zelenem območju. Ravni zahtevanega znanja so v skladu s cilji in standardi učnega načrta.

Ugotavljamo, da imajo učenci in učenke vrzeli v znanju na več področjih: poznavanje in raba jezika ter pisni sestavek. Predvidevamo, da zaradi dela na daljavo v preteklem šolskem letu niso mogli razvijati vseh spretnosti v enaki meri, kot to sicer počnejo v šoli.

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.2.5.2.2: Specifikacijska tabela, nemščina, 9. razred

Del	Naloga	Jezikovna zmožnost	Naslov	Tip naloge	Vrsta besedila	Tema	Standard – učenec:	Postavka	Število točk	Območje	IT	ID
A	1	slušno razumevanje	*Ein Osterlamm backen*	povezovanje, urejanje in razvrščanje	recept	hrana in pijača	– razume temeljno sporočilo slišanega besedila s področja priprave hrane, – iz slišanega besedila razbere določene specifične podatke;	1	1	zeleno	0,83	0,30
								2	1	zeleno	0,81	0,34
								3	1	zeleno	0,84	0,34
								4	1	rdeče	0,55	0,57
								5	1	rdeče	0,49	0,56
								6	1	modro	0,44	0,43
								7	1	zeleno	0,90	0,28
A	2	slušno razumevanje	/	izbirni tip z enim pravilnim odgovorom	pripovedi	različne teme	– razume temeljno sporočilo krajših slišanih besedil z različnih področij, – iz slišanega besedila razbere določene specifične podatke;	1	1	zeleno	0,92	0,25
								2	1	rumeno	0,56	0,47
								3	1	rumeno	0,66	0,29
								4	1	zeleno	0,89	0,19
								5	1	nad modrim	0,21	0,36
								6	1	zeleno	0,89	0,23
								7	1	rdeče	0,52	0,43
								8	1	modro	0,28	0,32
B	1	bralno razumevanje	*Mädchenkick*	kratki zaprti odgovori	članek	prosti čas: šport	– razbere glavno misel besedila z osebnega in delno širšega tematskega področja ter najvažnejše podrobnosti;	1	1	zeleno	0,68	0,37
								2	1	rdeče	0,64	0,42
								3	1	modro	0,36	0,48
								4	1	rdeče	0,53	0,69
								5	1	rumeno	0,78	0,40
								6	1	rdeče	0,42	0,60
								7	1	rumeno	0,63	0,39
B	2	bralno razumevanje	*Erzherzogin und Königin Maria Theresia*	povezovanje, urejanje in razvrščanje	življenjepis	jaz: osebni podatki, videz, značaj, čustva, izkušnje, delo	– prebere besedilo in prepozna nekatere okoliščine, – poišče določene specifične podatke.	1	1	modro	0,44	0,36
								2	1	modro	0,27	0,35
								3	1	rumeno	0,58	0,38
								4	1	modro	0,28	0,31
								5	1	rumeno	0,64	0,53
								6	1	rumeno	0,75	0,49
								7	1	rumeno	0,77	0,39
								8	1	modro	0,35	0,31

Del	Naloga	Jezikovna zmožnost	Naslov	Tip naloge	Vrsta besedila	Tema	Standard – učenec:	Postavka	Število točk	Območje	IT	ID
C	1	poznavanje in raba jezika	/	povezovanje, urejanje in razvrščanje	brez besedila (posamezni stavki)	brez teme	– uporabi usvojeno besedišče v novih kontekstih;	1	1	rumeno	0,74	0,49
								2	1	rdeče	0,41	0,67
								3	1	rumeno	0,60	0,38
								4	1	rdeče	0,45	0,56
								5	1	rumeno	0,58	0,47
								6	1	rdeče	0,49	0,63
C	2	poznavanje in raba jezika	/	izbirni tip z enim pravilnim odgovorom	brez besedila (posamezni stavki)	brez teme	– uporabi usvojeno besedišče v novih kontekstih, – prepozna preproste strukture v vsakdanjih situacijah;	1	1	rdeče	0,53	0,60
								2	1	modro	0,53	0,17
								3	1	modro	0,18	0,31
								4	1	modro	0,29	0,34
								5	1	rumeno	0,61	0,48
								6	1	modro	0,42	0,38
								7	1	modro	0,40	0,39
								8	1	rdeče	0,46	0,41
								9	1	modro	0,40	0,39
C	3	poznavanje in raba jezika	*Da stimmt doch was nicht!*	korekcija	brez besedila (posamezni stavki)	brez teme	– uporabi usvojeno besedišče v novih kontekstih;	1	1	modro	0,38	0,48
								2	1	modro	0,19	0,58
								3	1	nad modrim	0,18	0,61
								4	1	modro	0,35	0,39
								5	1	modro	0,26	0,55
D	1	pisno sporočanje	/	krajši pisni sestavek	elektronsko sporočilo	Slovenija: moja domovina, oblačila in obutev, naravno okolje: vreme	– napiše razumljivo besedilo tudi s podrobnostmi iz vsakdanjega okolja, z realnega področja, ki jih osebno zanima, – tvori preprosto besedilo po iztočnicah, – večinoma pravilno uporablja posebnosti nemščine pri zapisu, – obvlada v ustrezni meri besedišče in strukture, ki so potrebne za besedila v običajnih situacijah, – zna posredovati znane informacije, – na preprost način predstavi lastno državo.	Vsebina	5	rdeče	0,45	0,73
								Zgradba	2	rdeče	0,49	0,80
								Besedišče	4	modro	0,36	0,84
								Jezikovna pravilnost	4	modro	0,36	0,82

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Izhodišče prvega dela (SLUŠNO RAZUMEVANJE) sta bili dve neznani govorjeni besedili. Z nalogami smo preverjali zmožnost poslušanja in slušnega razumevanja.

Prvo nalogo A.1 so učenci uspešno rešili. Indeks težavnosti naloge je 0,69 in se pri posameznih postavkah giblje med 0,44 in 0,90. Indeks diskriminativnosti je 0,69. Slušna naloga povezovanja, urejanja in razvrščanja je zahtevala natančno poslušanje in zbranost. Naloga se tematsko navezuje na hrano in pijačo, natančneje razumevanje recepta. Za uspešno reševanje naloge so morali učenci razumeti določene specifične podatke iz govorjenega besedila in jih povezati z dejavnostmi na slikah. Najslabše rešena postavka je bila A.1.06, kjer so morali razumeti *Fülle den Teig in die Kuchenform* ter navodilo prepoznati na sliki. Štirje učenci posameznih postavk te naloge niso reševali.

Druga naloga A.2 je bila za učence malo težja, saj se IT giblje med 0,21 in 0.92, IT celotne naloge pa znaša 0,61. Indeks diskriminativnosti je 0,64. Učenci so slišali devet izjav z različnih tematskih področij, iz katerih so morali razbrati določene specifične podatke. Najslabše je bila rešena postavka A.2.05, kjer najverjetneje niso razumeli besedne zveze *einen Rat brauchen* in je zato niso povezali z *Ich brauche eure Hilfe* iz vnosnega besedila. Trije učenci posameznih postavk te naloge niso reševali.

Drugi del (BRALNO RAZUMEVANJE) je bil sestavljen iz dveh nalog, ki sta preverjali zmožnosti branja in bralnega razumevanja.

Pri prvi nalogi bralnega razumevanja (B.1) se indeksi težavnosti gibljejo med 0,36 in 0.78, indeks težavnosti celotne naloge znaša 0,58. Indeks diskriminativnosti je 0,73. Učenci so morali razumeti del življenjske poti znane nogometašice in razumevanje dokazati s kratkimi zaprtimi odgovori. Najslabše je bila rešena postavka B.1.03, kjer so v besedilu morali poiskati kraj rojstva, relativno preprost podatek. Ugotavljamo, da niso razumeli besedne zveze *geboren sein* v vnosnem besedilu in je zato niso povezali s sopomenko v vprašanju *zur Welt kommen*. Te postavke ni rešilo 31 učencev. Število učencev, ki posameznih postavk ni reševalo, se giblje med 1 in 31. Največ jih ni rešilo že omenjene tretje postavke (31) in pa četrte (25), kjer so v besedilu morali poiskati poklic Laurinega očeta. Vzrok za nerešene postavke je verjetno v tem, da je naloga kratkih odgovorov težja, ker zahteva samostojen zapis odgovora.

Drugo nalogo bralnega razumevanja (B.2) so rešili slabše od prve, saj skupni IT znaša 0,51 in se giblje med 0,27 in 0,77. Indeks diskriminativnosti znaša 0,62. Gre za nalogo povezovanja, urejanja in razvrščanja, kjer so učenci razvrščali naslove k delom besedila. Najslabše je bila rešena postavka B.2.02. Za pravilno rešitev te postavke so morali vsebinsko povezati naslov *Ehemann* s ključnimi besedami iz vnosnega besedila: *einen Mann heiraten, Kaiser Franz Stephan, Liebe, Glück, liebte*. Predvidevamo, da imajo težave z globalnim razumevanjem besedila, ki zahteva sklepanje in vsebinsko povzemanje besedila. Število učencev, ki posameznih postavk pri celotni nalogi ni reševalo, se giblje med 1 in 6.

Tretji del (POZNAVANJE IN RABA JEZIKA) je zajemal tri naloge, na podlagi katerih so učenci pokazali, kako dobro poznajo in uporabljajo določene jezikovne strukture ter besedišče v sobesedilu.

Nalogo C.1 so učenci rešili najboljše, saj IT celotne naloga znaša 0,55 in se giblje med 0,41 in 0,74. Razumevanje in rabo besedišča so pokazali s smiselnim, logičnim povezovanjem kratkih pogostih pogovorov. Najslabše je bila rešena postavka C.1.02, kjer so morali učenci razumeti, da gre v dialogu za bolezen – *erkältet*, in najti ustrezen odziv na situacijo, zahvalo za obvestilo, ter izraziti želje za hitro okrevanje. Dva učenca posameznih postavk pri celotni nalogi nista reševala.

Druga naloga poznavanja in rabe jezika (C.2) je naloga izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom. Indeks težavnosti celotne naloge znaša 0,42 in se giblje med 0,18 in 0,61. Največ napak se je pojavilo pri postavki C.2.03 (IT = 0,18), kjer so morali prepoznati osebni zaimek v ustreznem sklonu. Ob natančnem branju sobesedila so lahko pravilno rešili postavko tudi s sklepanjem in povezovanjem *deinen Zirkel – meinen*.

Tretja naloga poznavanja in rabe jezika (C.3) je zaprti tip naloge – naloga korekcije. Indeks težavnosti celotne naloga znaša 0,27 in se giblje med 0,18 in 0,38. V preizkusu je ta naloga učencem povzročala največ težav. Največ napak se je pojavilo pri postavki C.3.03 (z IT 0,18), ki je preverjala izraz za čas *Jahre, Minuten*. Čeprav naloga preverja osnovno besedišče, so imeli učenci težave bodisi s priklicem ustreznih besed bodisi s pravilnim zapisom. Predvidevamo, da niso vajeni takšnega tipa naloge in da jim naloga korekcije povzroča težave. Veliko učencev posameznih postavk ni reševalo. Največ učencev (21) ni rešilo postavke C.3.05, kjer so morali vpisati glagol *peti, singen*. Število učencev, ki posameznih postavk pri celotni nalogi niso reševali, se giblje med 12 in 21.

V četrtem delu D (PISNO SPOROČANJE) so učenci tvorili krajše pisno besedilo na podlagi iztočnic z različnimi temami: *vreme, oblačila, darila, načrti za počitniške aktivnosti*. Vsebovalo je te postavke: 1. vsebino (IT = 0,45), 2. zgradbo (IT = 0,49), 3. besedišče (IT = 0,36) in 4. jezikovno pravilnost (IT = 0,36). Skupni IT naloge znaša 0,41. Dvanajst učencev naloge ni reševalo.

Na podlagi podatkov sklepamo, da imajo učenci težave pri pisanju vodenega sestavka. Ugotavljamo, da ne obvladajo dovolj osnovnih slovničnih struktur in besedišča, s katerimi bi lahko napisali povezan pisni sestavek z ustreznim sporočilnim namenom o osnovnih temah, ki se ciklično nadaljujejo v letih učenja. Opažamo večje odstopanje od predpisanega obsega. Zagotovo je vzrok za pomanjkljivo znanje dalj časa trajajoče šolanje od doma v času izrednih razmer, pandemije bolezni covid-19.

Omenjeni pisni sestavek je bil že umeščen v NPZ leta 2017. Dosežki pri nalogi iz leta 2017 so bili bistveno boljši (2017: IT = 0,54; 2022: IT = 0,41). Po Cohenu gre za opazen učinek v težavnosti naloge, saj ta znaša –0,42. Smer razlike se kaže pri vseh postavkah v negativno smer. Velikost učinka po Cohenovem d je največja pri postavki *besedišče* (–0,48). Ugotavljamo, da je vzrok za slabše rešeno nalogo v tem, da so učenci v času razglašene pandemije bolezni covid-19 dalj časa delali po prilagojenem učnem načrtu in na daljavo.

Sklepne ugotovitve

Rezultati kažejo, da so bile naloge pripravljene v skladu z zastavljenimi cilji PK ter na podlagi ciljev in standardov v učnem načrtu. Največje število odstotnih točk (98) je dosegla ena učenka. Šest učencev je doseglo manj kot 20 % točk. Visok je indeks zanesljivosti testa, saj znaša 0,94.

V NPZ je bila umeščena ena sidrna naloga, pisni sestavek iz leta 2017. Rezultati naloge kažejo, da so dosežki pri pisnem sestavku pri vseh štirih postavkah v primerjavi z generacijo iz leta 2017 slabši. Ugotavljamo, da ima delo na daljavo in po prilagojenem programu v času razglašene pandemije bolezni covid-19 v zadnjih dveh letih dolgoročne posledice v primanjkljaju znanja. Posebej se to kaže pri produktivnih nalogah, kot je pisni sestavek. Slabši dosežki so tudi pri nalogah rabe jezika, kljub temu da gre za naloge zaprtega tipa. Učenci so bili najuspešnejši pri slušnem razumevanju.

Za izboljšanje dela pri pouku predlagamo več samostojnega tvorjenja besedil, utrjevanja in širjenja besednega zaklada, utrjevanja in uporabo osnovnih slovničnih struktur v običajnih situacijah ter uporabo različnih tipov nalog pri posameznih jezikovnih spretnostih.

Učence je treba motivirati, da se bodo pri NPZ potrudili in pokazali svoje dejansko znanje. Nacionalno preverjanje znanja v 9. razredu umeščamo v skupni evropski jezikovni okvir na raven A2/B1. Kot pomoč pri poučevanju in zastavljanju ciljev predlagamo publikacijo *Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje*.

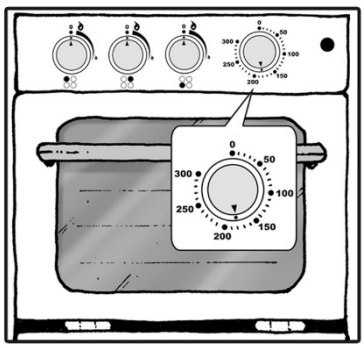
A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

1. naloga

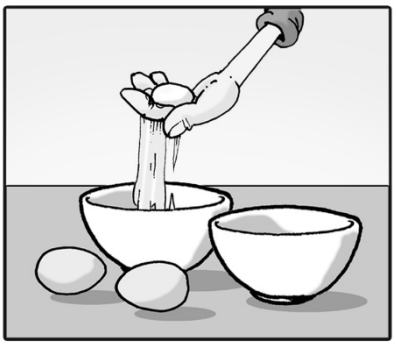
Ein Osterlamm backen

Hör zu und schreibe die passenden Buchstaben in die Tabelle wie im Beispiel. Drei Bilder sind zu viel.

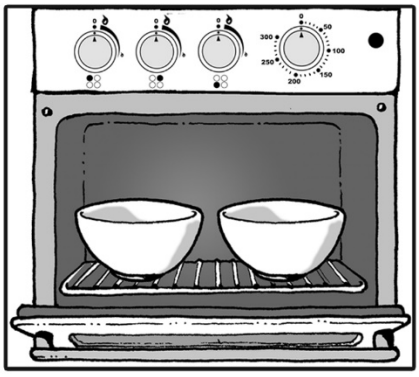
(Prisluhni besedilu in v razpredelnico zapiši ustrezne črke kot v primeru. Tri risbe so odveč.)

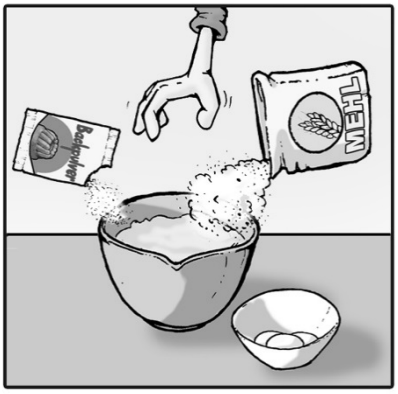
~~A~~

B

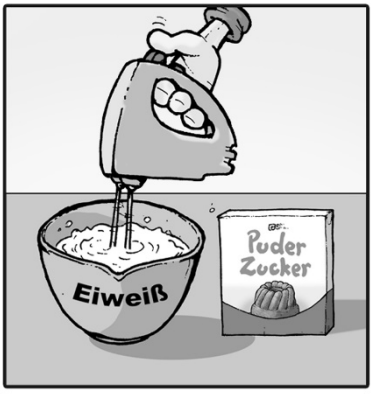
C

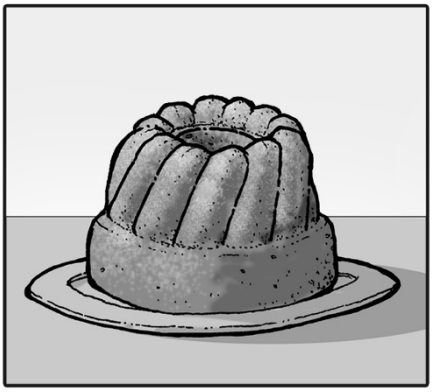
D

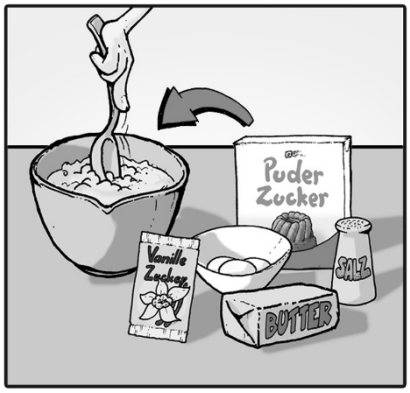
E

F

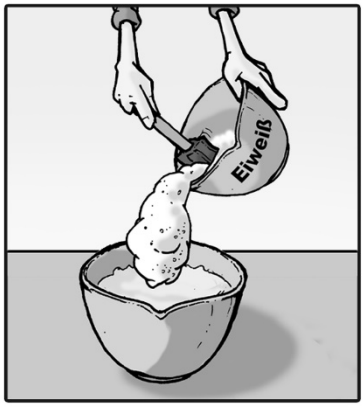
G

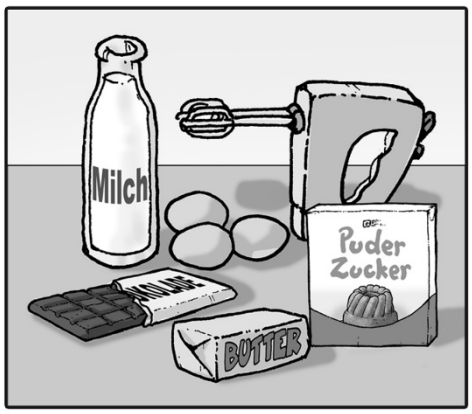
H

I

J

K

0.
A

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.

(7 točk)

2. naloga

Du hörst Aussagen von neun Personen. Welche Aussage ist richtig? Markiere wie im Beispiel.

(Slišal/a boš devet izjav. Katera izjava je pravilna? Označi kot v primeru.)

0. Jan …

A lebt nicht in Deutschland.

B wohnt in Polen.

(C) spricht mehrere Sprachen.

1. Alina …

A hat keine Hobbys.

B spielt ein Musikinstrument.

C tanzt nicht gerne.

2. Mauro …

A kommt aus Österreich.

B ist kein Einzelkind.

C lebt mit seiner Familie in einem Wohnblock.

3. Die Familie …

A sortiert jeden Tag ihren Müll.

B sortiert den Haushaltsmüll nicht.

C wirft den Haushaltsmüll in die Restmülltonne.

4. Die junge Dame …

A hat bald Herbstferien.

B besucht ihren Cousin.

C wird in den Ferien ihr eigenes Geld verdienen.

5. Ein Junge …

A braucht einen Rat.

B besucht seine Freundin.

C hat schlechte Noten.

6. Julia aus Österreich …

A findet WhatsApp am besten.

B mag YouTube.

C lernt singen durch die Videos.

7. Die junge Dame …

A hat keine Verwandten in Wien.

B war in der Wiener Oper.

C hat eine österreichische Spezialität gegessen.

8. Der ältere Mann …

A liest oft Zeitungsberichte.

B fotografiert die Jugendlichen auf der Straße.

C demonstriert für eine bessere Umwelt.

(8 točk)

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga

Lies den Text und antworte kurz wie im Beispiel.

(Preberi besedilo in odgovori na kratko kot v primeru.)

Mädchenkick

Manuela Zinsberger, Carina Wenninger, Viktoria Schnaderbeck und Laura Feiersinger. So heißen die vier Österreicherinnen beim FC Bayern München.

Sie alle spielen wie David Alaba in der österreichischen Nationalmannschaft und im Frauenfußballteam des FC Bayern München. Besonders Laura Feiersinger gilt als große Fußballhoffnung. 2012 gewann sie mit ihrem Verein den DFB-Pokal und wurde zur österreichischen Fußballerin des Jahres gewählt.

Laura ist in Salzburg geboren. Sie ist die Tochter des berühmten österreichischen Fußballers Wolfgang Feiersinger. Schon als Kind hat Laura Fußball gespielt. Zuerst mit den Jungen gemeinsam, mit 15 Jahren wechselte sie dann in eine Frauenmannschaft. Mit 17 ging Laura zum Herforder SV nach Norddeutschland, weit weg von Familie und Freunden. Seit über drei Jahren kickt sie nun beim FC Bayern München.

Laura spielt im Mittelfeld. Sie ist besonders schnell, hat eine gute Technik und eine gute Übersicht. Ihre Vorbilder: »Als ich klein war, hat mir Beckham getaugt. Jetzt sind es Messi und Fabregas. Die Engländerin Kelly Smith ist super. Das ganze deutsche Frauenteam ist vorbildhaft.«

Privat ist Laura übrigens Fan vom FC Arsenal London. Im September wird Laura 22 Jahre alt. Ihr Ziel: »Ich will unbedingt in der Champions League spielen!«

(Prirejeno po: *Lux spezial*, Beilage 3, marec 2015.)

0. Wer ist Laura Feiersinger? ***Eine Fußballspielerin.***

1. Bei welchem Fußballverein spielt Laura?

_____

2. Wann wurde Laura Fußballspielerin des Jahres?

_____

3. Wo kam Laura zur Welt?

_____

4. Was war Lauras Vater von Beruf?

_____

5. Mit wie vielen Jahren begann Laura in einer Frauenmannschaft zu spielen?

_____

6. Welche Fußballspielerin ist Lauras Idol?

_____

7. Welcher Fußballclub gefällt Laura am besten?

_____

(7 točk)

2. naloga

Lies den Text und finde die passende Überschrift zu den Textabschnitten. Schreibe die Buchstaben in die Tabelle wie im Beispiel. Drei Überschriften bleiben übrig.

(Preberi besedilo in poišči ustrezni naslov k posameznim delom besedila. V tabelo vpiši črko kot v primeru. Trije naslovi so odveč.)

Erzherzogin und Königin Maria Theresia

0. Als Erzherzogin und Königin regierte Maria Theresia Österreich, Ungarn, Böhmen und noch einige andere Länder.

1. Maria Theresia wurde am 13. Mai 1717 in Wien geboren. Die junge Maria Theresia war ein hübsches Mädchen mit hellblauen Augen, blonden Haaren und schlanker Figur. Natürlich war sie immer nach der neuesten Mode gekleidet. Das kann man auf den Bildern sehen, die von ihr gemalt worden sind. Sie sprach Französisch, Spanisch, Italienisch und Latein.

2. In der Liebe hatte Maria Theresia großes Glück. Denn sie durfte einen Mann heiraten, den sie wirklich liebte: Kaiser Franz Stephan. Zusammen bekamen sie sechzehn Kinder, elf Töchter und fünf Söhne.

3. Doch die schöne, unbeschwerte Zeit war bald zu Ende. Als Maria Theresias Vater Kaiser Karl VI starb, musste sie mit 23 Jahren die Regierungsgeschäfte übernehmen. Ihr Reich war riesengroß. Sie musste Kriege führen und für ihre Untertanen vieles verändern und verbessern. Die junge Königin konnte sich kaum mehr um ihre Familie kümmern.

4. Maria Theresia versuchte die Wochenenden mit der Familie zu verbringen sowie ihre Kinder an Fest- und Feiertagen zu sehen. Sie war eine strenge Mutter. Ihre Kinder hatten nicht viel Freizeit. In ihrem Stundenplan waren auch Tanz, Ballett und Theaterspiel.

5. Maria Theresia führte die allgemeine Schulpflicht für alle Buben und Mädchen ein. In einklassigen Volksschulen wurden alle Kinder zwischen sechs und zwölf Jahren von strengen Lehrern unterrichtet. Sie lernten lesen, schreiben und ein wenig rechnen. Für aufgeweckte, laute Kinder oder solche, die nicht sehr fleißig waren, war das kein Spaß. Sie wurden oft mit dem Stock geschlagen. Auch schwätzen oder lachen war streng verboten.

6. Maria Theresia war begeistert von dem kleinen Mozart. Sie liebte sein Klavierspiel und bewunderte seine Kunst. Er soll als Kind sogar auf ihrem Schoß gesessen haben und mit Süßigkeiten belohnt worden sein.

7. Ihr Lieblingsschloss war Schönbrunn in Wien. Dort verbrachte die kaiserliche Familie immer den Sommer. Die Kinder konnten im Park spielen oder die Tiere im Zoo besuchen. Feine Damen spazierten mit Sonnenschirmen um die bunten Blumenbeete herum und fütterten Enten und Schwäne.

8. Maria Theresia regierte Österreich vierzig Jahre lang. Sie starb am 29. November 1780 in der Wiener Hofburg an einer Lungenentzündung. In Innsbruck gibt es eine Maria-Theresien-Straße, die an sie erinnert. In Wien wurde ein Denkmal für sie gebaut.

(Prirejeno po: *Kleines Volk*, Heft 7, marec 2013 in https://www.habsburger.net/de/kapitel/die-kinder-maria-theresias, pridobljeno 18. 6. 2021.)

~~A~~ Habsburgerreich

B Sommerresidenz

C Wirtschaft

D Ehemann

E Anbau der Erdäpfel

F Königin

G Andenken

H Die Kinder von Maria Theresia

I Liebe zur Musik

J Kindheit und Jugend

K Malerei

L Ab in die Schule

0.
A

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

(8 točk)

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

1. naloga

Was passt zusammen? Ordne die Buchstaben den Nummern in der Tabelle zu. Drei Lösungen bleiben übrig.

(Kaj sodi skupaj? V tabelo spodaj vpiši črke k številkam. Tri rešitve so odveč.)

0.	Sei mir nicht böse. Ich habe nur Spaß gemacht.	A	Kannst du das buchstabieren, bitte?
1.	Wir schreiben heute einen Mathetest.	B	Das ist ja toll! Herzlichen Glückwunsch!
2.	Ich kann heute nicht zum Fußballtraining. Ich bin erkältet.	C	Nein, tut mir leid.
3.	Oh nein, ich kann die Aufgabe nicht lösen.	D	Du siehst schick aus.
4.	Unsere Klasse hat beim Deutschwett-bewerb den ersten Preis gewonnen.	~~E~~	Ach, lass mich in Ruhe.
5.	Hast du mein Smartphone gesehen? Ich kann es nicht finden.	F	Danke für die Benachrichtigung. Gute Besserung!
6.	Schau mal, ich habe eine neue Jeans.	G	Ich habe Hunger.
		H	Na dann viel Glück!
		I	Wir wünschen euch eine gute Reise!
		J	Komm, ich helfe dir!

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
E						

(6 točk)

2. naloga

Umkreise die richtige Lösung wie im Beispiel.

(Obkroži ustrezno rešitev kot v primeru.)

0. Maria spielt … vier Jahren Geige.

A schon
(B) seit
C aber
D sondern

1. Kannst du mir kurz ..., ich schaffe es nicht alleine.

A geben
B bringen
C helfen
D schicken

2. Du wartest schon 15 Minuten. Warum … du dich denn nicht hingesetzt?

A bist
B hast
C wirst
D willst

3. Kannst du mir deinen Zirkel leihen? Ich habe … vergessen.

A meine
B meins
C meinen
D mein

4. … bitte still! Ich unterhalte mich am Telefon.

A Könnten
B Könnt
C Seien
D Sei

5. Du … Jana nichts sagen. Ich will sie überraschen.

A dürfen
B darf
C dürft
D darfst

6. Entschuldigung, wie komme ich … Post?

A von
B zur
C zum
D bei

7. Fahrt jetzt los! Ich komme in einer … nach.

A Stunde
B Uhr
C Wecker
D Minuten

8. Herbert ist so mutig. Er hat vor nichts und niemandem …

A Sorge.
B Freude.
C Angst.
D Mut.

9. Du hast Fieber. Geh … ins Bett!

A sofort
B vorher
C wahrscheinlich
D etwa

(9 točk)

3. naloga

Da stimmt doch was nicht

Korrigiere das markierte Wort im Satz wie im Beispiel.

(Popravi označeno besedo v povedi kot v primeru.)

0. Auf der Landkarte sehen wir Berge und **Schultaschen**. ***Seen.***

1. Das Heft **schläft** auf dem Tisch. _____

2. Im Blumentopf wächst eine **Mappe**. _____

3. Der Film dauert drei **Jahre**. _____

4. Kartoffeln, Salat und Brokkoli sind **Obst**. _____

5. Die Kinder **kochen** ein Lied. _____

(5 točk)

D) PISNO SPOROČANJE

Dein/e Freund/in aus Deutschland besucht dich nächste Woche und schreibt dir folgende SMS. Schreibe eine E-Mail mit 80 bis 100 Wörtern und beantworte seine/ihre Fragen.
Punkte bekommst du für Inhalt, Aufbau, Wortschatz und sprachliche Richtigkeit.

(Prijatelj/ica iz Nemčije te bo naslednji teden obiskal/-a. Napisal/-a ti je sporočilo. Napiši mu/ji elektronsko sporočilo z 80 do 100 besedami in odgovori na njegova/njena vprašanja. Točke boš dobil/-a za vsebino, zgradbo, besedišče in pravilno rabo jezika.)

Hallo, ich kann es kaum erwarten, nächste Woche nach Slowenien zu kommen. ☺

Wie ist das Wetter? Welche Kleidung soll ich einpacken?

Was sind deine Pläne für das erste Wochenende?

Ich habe leider noch kein Geschenk für deine Eltern. Hast du eine Idee, was ich ihnen kaufen könnte?

LG

Ta prostor lahko uporabiš za osnutek,
ki se ne vrednoti.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Viele Grüße,
Peter/Monika

Vsebina:	*5 točk*
Zgradba:	*2 točki*
Besedišče:	*4 točke*
Jezikovna pravilnost:	*4 točke*

4.2.6 Predmetna komisija za matematiko

4.2.6.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike **v 6. razredu**

SLIKE

Slika 4.2.6.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki
Slika 4.2.6.1.2: Porazdelitev točk pri matematiki, 6. razred

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.6.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.6.1.2: Dosežki na NPZ iz predmeta matematika po regijah, drugo obdobje
Preglednica 4.2.6.1.3: Specifikacijska tabela, matematika, 6. razred

4.2.6.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike **v 9. razredu**

SLIKE

Slika 4.2.6.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki, 9. razred
Slika 4.2.6.2.2: Porazdelitev točk pri matematiki, 9. razred

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.6.2.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.6.2.2: Dosežki NPZ pri predmetu matematika po regijah, 9. razred

4.2.6.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike **v 6. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja so opisani v dokumentu *Informacija o preizkusu znanja*.

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.6.1.1: Osnovni statistični podatki

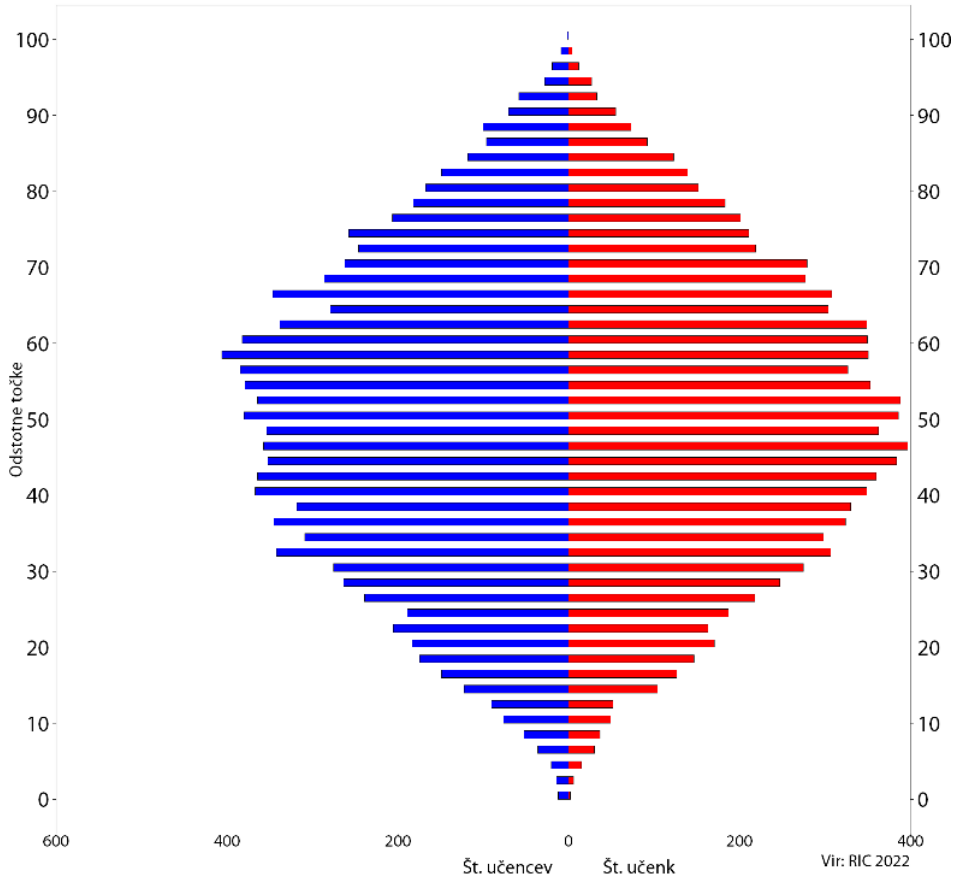
Število učencev	20.855
Število postavk v preizkusu	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	24,84
Povprečno število točk v odstotkih	49,69
Standardni odklon	19,63
Indeks težavnosti	0,50
Indeks zanesljivosti	0,91

Vse možne točke (50 točk) je dosegel en učenec (manj kot 0,01 %), medtem ko je 14 učencev (0,07 %) doseglo 0 točk.

Dosežki po spolu in regijah

Razlaga prikazov je podana v poglavju *4.1.2 Smernice za analizo dosežkov nacionalnega preverjanja znanja*.

Slika 4.2.6.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki

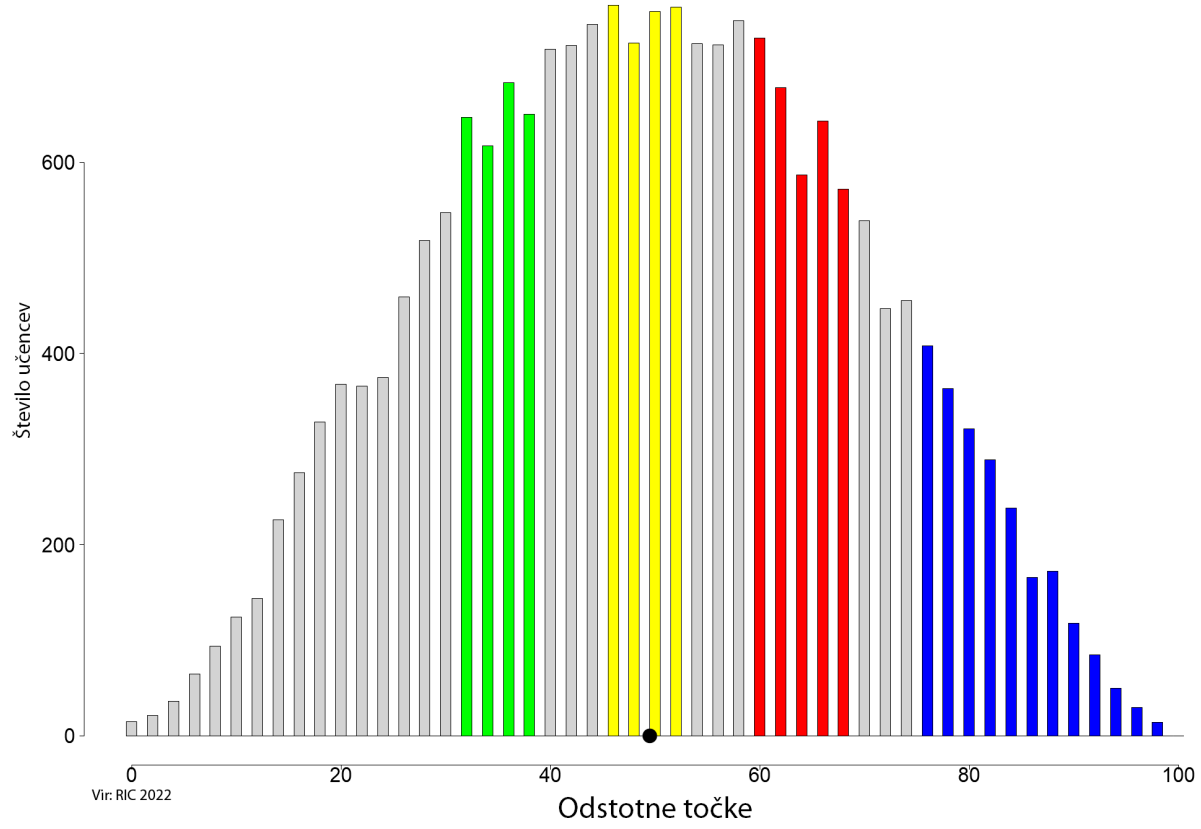
Porazdelitev dosežkov po spolu je skoraj simetrična. S prikaza je razvidno, da so med dosežki učencev in učenk le manjše razlike.

Preglednica 4.2.6.1.2: Dosežki na NPZ iz predmeta matematika po regijah, drugo obdobje

Regija	Povprečni dosežek	Standardni odklon	Število učencev	Število šol
Obalno-kraška regija	46,60	19,37	1.090	26
Goriška regija	49,57	19,22	1.176	28
Primorsko-notranjska regija	50,17	20,25	539	17
Gorenjska regija	49,85	19,62	2.240	35
Osrednjeslovenska regija	51,45	19,86	5.848	105
Jugovzhodna Slovenija	49,43	19,73	1.571	36
Posavska regija	48,13	19,23	756	24
Zasavska regija	48,06	18,80	529	13
Savinjska regija	49,81	19,60	2.591	58
Koroška regija	47,06	18,68	665	23
Podravska regija	48,92	19,43	2.893	87
Pomurska regija	48,33	19,77	958	39

Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.2.6.1.2: Porazdelitev točk pri matematiki, 6. razred

ZELENO OBMOČJE

Učenci poznajo desetiške enote, zapišejo večkratnike danega števila, seštevajo in odštevajo v množici naravnih števil. Izmerijo dolžine stranic trikotnika in prepoznajo topi kot.

Druga naloga je sidrna, saj je bila v preizkusu NPZ 2016. Tedaj sta bili postavki 2.a.1 in 2.b prav tako uvrščeni v zeleno območje.

Učenci:

- razlikujejo desetiške enote (1.a.1 in 1.a.2);
- določijo večkratnike danega števila (1.d);
- pisno seštevajo in odštevajo naravna števila do milijona (2.a.1);
- pisno seštevajo in odštevajo naravna števila do 10 000 (2.b);
- povežejo pojme: daljica, dolžina daljice, mersko število, merska enota (5.a.1);
- Razlikujejo vrste kotov: vdrti/izbočeni, polni kot, kot nič, iztegnjeni kot, ostri kot, topi kot, pravi kot (6.a).

RUMENO OBMOČJE

Učenci zaokrožijo naravno število na stotice in upoštevajo vrstni red računskih operacij pri računanju vrednosti številskega izraza z decimalnimi števili. Rešijo besedilno nalogo iz vsakdanjega življenja z uporabo pravilne strategije. Izračunajo obseg trikotnika in izmerijo velikost ostrega kota.

Druga naloga je sidrna, saj je bila v preizkusu NPZ 2016. Tedaj je bila postavka 2.a.2 prav tako uvrščena v rumeno območje.

Učenci:

- števila zaokrožijo na desetice, stotice, tisočice, desettisočice, stotisočice (2.a.2);
- izmerijo in izračunajo obseg lika (brez uporabe formul) kot vsoto dolžin stranic (5.b.1); (5.b.2);
- uporabljajo pretvarjanje merskih enot pri reševanju geometrijskih nalog (5.b.3);
- ocenijo, narišejo in izmerijo kot do stopinje natančno (geotrikotnik, kotomer) (6.b.1);
- rešijo besedilne naloge (probleme) (8.e.1 in 8.e.2);
- učinkovito in zanesljivo izračunajo vrednost izraza, v katerem nastopajo decimalna števila (9.a.1).

RDEČE OBMOČJE

Učenci množijo naravno število z decimalnim številom, izračunajo vrednost dela celote. Izračunajo vrednost številskega izraza z upoštevanjem pravil za računanje. V izraz s spremenljivkama vstavijo vrednosti spremenljivk. Zapišejo številski izraz po besedilu. V besedilni nalogi iz vsakdanjega življenja uporabijo ustrezno strategijo reševanja. Pri načrtovanju prepoznajo in uporabljajo matematično simboliko. Odštevajo velikosti kotov, podanih v kotnih stopinjah in kotnih minutah.

Druga naloga je sidrna, saj je bila v preizkusu NPZ 2016. Tedaj je bila postavka 2.c.1 uvrščena v rumeno območje. Tudi 3. naloga je bila sidrna, saj je bila v preizkusu NPZ 2018. Tedaj je bila postavka 3.b uvrščena v rumeno območje.

Učenci:

- spoznajo in uporabljajo pravila za deljivosti (npr. z 2, s 5, s 3, z 9 in z 10) (1.b.1);
- množijo dve decimalni števili (2.c.1);
- usvojijo pojem ulomka (3.b);
- povežejo pojme: daljica, dolžina daljice, mersko število, merska enota (5.a.2);
- poznajo in uporabljajo matematično simboliko: $\parallel$, $\perp$ (6.c);
- pretvarjajo večimenske kotne enote v istoimenske in obrnjeno ter računajo z njimi (tudi z uporabo žepnega računala (6.d);

– pretvarjajo merske enote na izbrano enoto in računajo z njimi (manjše enote v večje) (7.a.2 in 7.b.2);
– rešijo besedilne naloge (probleme) (8.b in 8.d);
– učinkovito in zanesljivo izračunajo vrednost izraza, v katerem nastopajo decimalna števila (9.a.2);
– izračunajo vrednost izraza s črkovno oznako za izbrano vrednost oznake (npr. za $a = 5$, izračunajo vrednosti izrazov $2 \cdot a,\ 2 \cdot a + 3{,}2 \cdot (a + 5)$) (9.b.1);
– uporabijo računske operacije pri reševanju besedilnih nalog (9.c.1);
– ocenijo rezultat in izračunajo natančno vrednost številskega izraza (9.c.2).

MODRO OBMOČJE

Učenci poznajo relacijo deljivosti, zapišejo množico deliteljev in večkratnikov danega števila. Uredijo racionalna števila in jih zaokrožijo na desetine. Delijo decimalno število z naravnim številom. Izračunajo vrednost številskega izraza z upoštevanjem pravil za računanje. Pri reševanju besedilnih nalog iz vsakdanjega življenja preberejo podatke iz slike in jih uporabijo v ustrezni merski enoti. Z ustrezno strategijo ugotovijo ploščino trikotnika in narišejo ploščinsko enak pravokotnik.

2. naloga je sidrna naloga, saj je bila v preizkusu NPZ 2016. Tedaj sta bili postavki 2.c.2 in 2.d uvrščeni v modro območje. Tudi 3. naloga je sidrna, saj je bila v preizkusu NPZ 2018. Tedaj so bile postavke 3.a, 3.c.1 in 3.c.2 uvrščene v modro območje, medtem ko je bila postavka 3.c.3 uvrščena nad modrim območjem.

Učenci:
– spoznajo in uporabljajo pravila za deljivosti (npr. z 2, s 5, s 3, z 9 in z 10) (1.b.2);
– določijo delitelje števila (1.c);
– decimalno število zaokrožijo na dano število decimalk (2.c.2);
– delijo dve decimalni števili in naredijo preizkus (2.d);
– primerjajo in urejajo po velikosti decimalna števila (3.a);
– določijo večkratnike danega števila (3.c.1, 3.c.2 in 3.c.3);
– izračunajo ploščino pravokotnika in kvadrata (brez uporabe obrazcev) (4.a.1 in 4.a.2);
– spoznajo potrebo po obrazcih za računanje obsega enakostraničnega trikotnika ipd. (5.c);
– uporabljajo pretvarjanje merskih enot pri reševanju reševanja besedilnih nalog (7.a.1 in 7.a.3);
– zapisujejo merske količine z naravnim številom, decimalnim številom in ulomkom (npr. 5 dℓ, 0,5 ℓ, 1/2 ℓ) ob primerih iz vsakdanjega življenja (7.b.3);
– rešijo besedilne naloge (probleme) (8.a);
– izračunajo vrednost izraza s črkovno oznako za izbrano vrednost oznake (npr. za $a = 5$, izračunajo vrednosti izrazov $2 \cdot a,\ 2 \cdot a + 3{,}2 \cdot (a + 5)$) (9.b.2).

NAD MODRIM OBMOČJEM

Z ustrezno strategijo učenci ugotovijo obseg danega lika in narišejo pravokotnik z enakim obsegom. Prepoznajo pravilen zapis časa. Prepoznajo vdrti kot in izmerijo njegovo velikost. Rešijo matematični problem iz vsakdanjega življenja.

Učenci:
– izmerijo in izračunajo obseg lika (brez uporabe formul) kot vsoto dolžin stranic (4.b.1 in 4.b.2);
– ocenijo, narišejo in izmerijo kot do stopinje natančno (geotrikotnik, kotomer) (6.b.2);
– Spoznajo standardne dolžinske merske enote (mm, km), merske enote za maso (g, t), votle mere (hℓ), merske enote za čas (s) (7.b.1);
– rešijo besedilne naloge (probleme) (8.c).

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.2.6.1.3: Specifikacijska tabela, matematika, 6. razred

Naloga		Točke	Področje	Cilj – učenci:	Taksonomska stopnja	Razred	Območje	IT	ID
1	1.a.1	1	Naravna števila	razlikujejo desetiške enote;	I	5. in 6.	zeleno	0,87	0,2
	1.a.2	1	Naravna števila	razlikujejo desetiške enote;	I		zeleno	0,86	0,19
	1.b.1	1	Računske operacije in njihove lastnosti	spoznajo in uporabljajo pravila za deljivosti (npr. z 2, s 5, s 3, z 9 in z 10);	I		rdeče	0,59	0,48
	1.b.2	1	Računske operacije in njihove lastnosti	spoznajo in uporabljajo pravila za deljivosti (npr. z 2, s 5, s 3, z 9 in z 10);	I		modro	0,24	0,43
	1.c	1	Računske operacije in njihove lastnosti	določijo delitelje števila;	I		modro	0,35	0,45
	1.d	1	Računske operacije in njihove lastnosti	določijo večkratnike danega števila;	I		zeleno	0,75	0,27
2	2.a.1	1	Računske operacije in njihove lastnosti	pisno seštevajo in odštevajo naravna števila do milijona;	II	4., 5. in 6.	zeleno	0,87	0,23
	2.a.2	1	Naravna števila	števila zaokrožijo na desetice, stotice, tisočice, desettisočice, stotisočice;	I		rumeno	0,7	0,4
	2.b	1	Računske operacije in njihove lastnosti	pisno seštevajo in odštevajo naravna števila do 10 000;	II		zeleno	0,77	0,34
	2.c.1	1	Računske operacije in njihove lastnosti	množijo dve decimalni števili;	II		rdeče	0,59	0,42
	2.c.2	1	Racionalna števila	decimalno število zaokrožijo na dano število decimalk;	I		modro	0,32	0,45
	2.d	1	Računske operacije in njihove lastnosti	delijo dve decimalni števili in naredijo preizkus;	II		modro	0,37	0,47
3	3.a	1	Racionalna števila	primerjajo in urejajo po velikosti decimalna števila;	III	5. in 6.	modro	0,27	0,45
	3.b	1	Racionalna števila	usvojijo pojem ulomka;	II		rdeče	0,57	0,45
	3.c.1	1	Računske operacije in njihove lastnosti	določijo večkratnike danega števila;	IV		modro	0,31	0,44
	3.c.2	1	Računske operacije in njihove lastnosti	določijo večkratnike danega števila;	IV		modro	0,3	0,43
	3.c.3	1	Računske operacije in njihove lastnosti	določijo večkratnike danega števila;	IV		modro	0,27	0,51
4	4.a.1	1	Geometrijski elementi in pojmi	izračunajo ploščino pravokotnika in kvadrata (brez uporabe obrazcev);	IV	5. in 6.	modro	0,32	0,42
	4.a.2	1	Geometrijski elementi in pojmi	izračunajo ploščino pravokotnika in kvadrata (brez uporabe obrazcev);	IV		modro	0,38	0,41
	4.b.1	1	Geometrijski elementi in pojmi	izmerijo in izračunajo obseg lika (brez uporabe formul) kot vsoto dolžin stranic;	IV		nad modrim	0,16	0,39
	4.b.2	1	Geometrijski elementi in pojmi	izmerijo in izračunajo obseg lika (brez uporabe formul) kot vsoto dolžin stranic;	IV		nad modrim	0,13	0,37

Naloga		Točke	Področje	Cilj – učenci:	Taksonomska stopnja	Razred	Območje	IT	ID
5	5.a.1	1	Merjenje	povežejo pojme: daljica, dolžina daljice, mersko število, merska enota;	II	4., 5. in 6.	zeleno	0,94	0,26
	5.a.2	1	Merjenje	povežejo pojme: daljica, dolžina daljice, mersko število, merska enota;	III		rdeče	0,59	0,3
	5.b.1	1	Geometrijski elementi in pojmi	izmerijo in izračunajo obseg lika (brez uporabe formul) kot vsoto dolžin stranic;	I		rumeno	0,74	0,4
	5.b.2	1	Merjenje	izmerijo in izračunajo obseg lika (brez uporabe formul) kot vsoto dolžin stranic;	III		rumeno	0,64	0,45
	5.b.3	1	Geometrijski elementi in pojmi	uporabljajo pretvarjanje merskih enot pri reševanju geometrijskih nalog;	II		rumeno	0,62	0,47
	5.c	1	Geometrijski elementi in pojmi	spoznajo potrebo po obrazcih za računanje obsega enakostraničnega trikotnika ipd.;	IV		modro	0,2	0,47
6	6.a	1	Geometrijski elementi in pojmi	razlikujejo vrste kotov: vdrti/izbočeni, polni kot, kot nič, iztegnjeni kot, ostri kot, topi kot, pravi kot;	I	5. in 6.	zeleno	0,8	0,24
	6.b.1	1	Geometrijski elementi in pojmi	ocenijo, narišejo in izmerijo kot do stopinje natančno (geotrikotnik, kotomer);	II		rumeno	0,62	0,4
	6.b.2	1	Geometrijski elementi in pojmi	ocenijo, narišejo in izmerijo kot do stopinje natančno (geotrikotnik, kotomer);	II		nad modrim	0,1	0,23
	6.c	1	Geometrijski elementi in pojmi	poznajo in uporabljajo matematično simboliko: $\parallel$, $\perp$;	II		rdeče	0,49	0,44
	6.d	1	Merjenje	pretvarjajo večimenske kotne enote v istoimenske in obratno ter računajo z njimi (tudi z uporabo žepnega računala);	II		rdeče	0,59	0,37
7	7.a.1	1	Matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami	uporabljajo pretvarjanje merskih enot pri reševanju reševanja besedilnih nalog;	I	6.	modro	0,35	0,41
	7.a.2	1	Matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami	pretvarjajo merske enote na izbrano enoto in računajo z njimi (manjše enote v večje);	IV		rdeče	0,51	0,47
	7.a.3	1	Matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami	uporabljajo pretvarjanje merskih enot pri reševanju reševanja besedilnih nalog;	II		modro	0,38	0,47
	7.b.1	1	Matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami	spoznajo standardne dolžinske merske enote (mm, km), merske enote za maso (g, t), votle mere (hℓ), merske enote za čas (s);	II		nad modrim	0,3	0,19
	7.b.2	1	Matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami	pretvarjajo merske enote na izbrano enoto in računajo z njimi (manjše enote v večje);	I		rdeče	0,52	0,49
	7.b.3	1	Matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami	zapisujejo merske količine z naravnim številom, decimalnim številom in ulomkom (npr. 5 dℓ, 0,5 ℓ, 1/2 ℓ) ob primerih iz vsakdanjega življenja;	II		modro	0,38	0,5
Naloga		**Točke**	**Področje**	**Cilj – učenci:**	**Taksonomska stopnja**	**Razred**	**Območje**	**IT**	**ID**

8	8.a	1	Matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami	rešijo besedilne naloge (probleme);	III	6.	modro	0,42	0,23
	8.b	1	Matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami	rešijo besedilne naloge (probleme);	III		rdeče	0,55	0,41
	8.c	1	Matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami	rešijo besedilne naloge (probleme);	III		nad modrim	0,13	0,29
	8.d	1	Matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami	rešijo besedilne naloge (probleme);	III		rdeče	0,58	0,33
	8.e.1	1	Matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami	rešijo besedilne naloge (probleme);	IV		rumeno	0,7	0,45
	8.e.2	1	Matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami	rešijo besedilne naloge (probleme);	III		rumeno	0,63	0,41
9	9.a.1	1	Računske operacije in njihove lastnosti	učinkovito in zanesljivo izračunajo vrednost izraza, v katerem nastopajo decimalna števila;	I	5. in 6.	rumeno	0,72	0,45
	9.a.2	1	Računske operacije in njihove lastnosti	učinkovito in zanesljivo izračunajo vrednost izraza, v katerem nastopajo decimalna števila;	III		rdeče	0,58	0,46
	9.b.1	1	Računske operacije in njihove lastnosti	izračunajo vrednost izraza s črkovno oznako za izbrano vrednost oznake (npr. za $a = 5$, izračunajo vrednosti izrazov $2 \cdot a$, $2 \cdot a + 3{,}2 \cdot (a + 5)$);	I		rdeče	0,52	0,46
	9.b.2	1	Računske operacije in njihove lastnosti	izračunajo vrednost izraza s črkovno oznako za izbrano vrednost oznake (npr. za $a = 5$, izračunajo vrednosti izrazov $2 \cdot a$, $2 \cdot a + 3{,}2 \cdot (a + 5)$);	III		modro	0,28	0,43
	9.c.1	1	Računske operacije in njihove lastnosti	uporabijo računske operacije pri reševanju besedilnih nalog;	I		rdeče	0,48	0,52
	9.c.2	1	Računske operacije in njihove lastnosti	ocenijo rezultat in izračunajo natančno vrednost številskega izraza.	III		rdeče	0,5	0,44

Legenda:
***Taksonomske stopnje* (Gagne):** I. – poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, II. – izvajanje rutinskih postopkov, III. – uporaba kompleksnih postopkov, IV. – reševanje in raziskovanje problemov.

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Najuspešnejši so bili učenci pri 5. nalogi, kjer so merili dolžine stranic trikotnika, izračunali obseg trikotnika in dolžino stranice enakostraničnega trikotnika z enakim obsegom (62 %). Najmanj uspešni so bili pri 4. nalogi, kjer so reševali geometrijsko nalogo v povezavi z obsegom in ploščino danega lika (25 %).

Povprečni dosežek postavk po nalogah, ki preverjajo znanje na prvi taksonomski stopnji, je 59 %, na drugi 55 %, na tretji 45 % in na četrti 33 %. Najvišji dosežek med postavkami, ki preverjajo znanje:

- prve taksonomske stopnje, je bil pri postavki 1.a.1, kjer je 87 % učencev zapisalo število, predstavljeno s pozicijskim računalom, najnižji (24 %) pa pri postavki 1.b.2, kjer so učenci uporabili pravila za deljivost;
- druge taksonomske stopnje, je bil pri postavki 5.a.1, kjer je 94 % učencev izmerilo dolžino stranice trikotnika, najnižji (10 %) pa pri postavki 6.b.2, kjer so učenci prepoznali vdrti kot in izmerili njegovo velikost;
- tretje taksonomske stopnje, je bil pri postavki 5.b.2, kjer je 64 % učencev izračunalo obseg trikotnika, najnižji (13 %) pa pri postavki 8.c, kjer so učenci uporabili pravilno strategijo za rešitev problema iz vsakdanjega življenja;
- četrte taksonomske stopnje, je bil pri postavki 8.e.1, kjer so učenci (70 %) rešili besedilno nalogo v povezavi z denarjem, najnižji (13 %) pa pri postavki 4.b.2, kjer so učenci narisali pravokotnik z danim obsegom.

PK za matematiko ugotavlja, da imajo učenci 6. razreda največ težav z reševanjem problemskih nalog s področja ravninske geometrije. Težave so imeli pri določanju obsega in ploščine danega večkotnika z nestandardno enoto.

Najvišje dosežke so učenci dosegli pri nalogi, kjer so uporabili znanje merjenja dolžine stranic in računanja obsega trikotnika. Bolje sta bili reševani tudi nalogi s področja deljivosti naravnih števil in računskih operacij z racionalnimi števili.

Primerjalni podatki o dosežkih učencev 6. in 9. razreda pri reševanju iste naloge

PK za matematiko je tudi v letu 2022 preverjala morebitne razlike v dosežkih učencev 6. in 9. razreda pri istih nalogah, in sicer pri nalogah ravninske geometrije in besedilni nalogi iz vsakdanjega življenja, ki je vključevala enote za merjenje mase, dolžine in časa.

6. razred 2022	
Postavka	Indeks težavnosti
6.a	0,80
6.b.1	0,62
6.b.2	0,10 (nad modrim območjem)
6.c	0,49

9. razred 2022	
Postavka	Indeks težavnosti
5.a	0,88
5.b.1	0,78
5.b.2	0,03 (nad modrim območjem)
5.a	0,88

PK ugotavlja, da so bili dosežki šestošolcev pri 6. nalogi pri dveh postavkah (6.a in 6.b.2) v istem območju kakor dosežki devetošolcev, pri drugih dveh postavkah (6.b.1 in 6.c) so bili manj uspešni od devetošolcev.

6. razred 2022	
Postavka	Indeks težavnosti
7.a.1	0,35
7.a.2	0,51
7.a.3	0,38
7.b.1	0,30 (nad modrim območjem)
7.b.2	0,52
7.b.3	0,38

9. razred 2022	
Postavka	Indeks težavnosti
8.a.1	0,66
8.a.2	0,70
8.a.3	0,66
8.b.1	0,41
8.b.2	0,78
8.b.3	0,70

Pri nalogi 7 so bili šestošolci manj uspešni pri vseh postavkah v primerjavi z devetošolci. Občutno razliko zaznamo pri postavkah 7.a.1, 7.a.3, 7.b.2 in 7.b.3. Predvidevamo, da so bili pri tej nalogi devetošolci uspešnejši, saj učenci do 9. razreda pridobijo več izkušenj s strategijami reševanja besedilnih nalog, ki vključujejo količine.

Primerjalni podatki o dosežkih učencev 6. razreda pri reševanju istih nalog, kot so jih reševali pred letom 2020

Nalogo 2, s katero smo preverjali znanje osnovnih računskih operacij v množici naravnih in racionalnih števil, so učenci 6. razredov reševali že leta 2016 in ponovno leta 2022.

6. razred 2016	
Postavka	Indeks težavnosti
1.a.1	0,90
1.a.2	0,65
1.b	0,81
1.c.1	0,67
1.c.2	0,40
1.d	0,45

6. razred 2022	
Postavka	Indeks težavnosti
2.a.1	0,87
2.a.2	0,70
2.b	0,77
2.c.1	0,59
2.c.2	0,32
2.d	0,37

Nalogo 3, s katero smo preverjali urejanje racionalnih števil po velikosti, računanje delov celote in znanje o večkratnikih ter deliteljih naravnih števil, so učenci 6. razredov reševali že leta 2018 in ponovno leta 2022.

6. razred 2018	
Postavka	Indeks težavnosti
4.a	0,24
4.b	0,58
4.c.1	0,30
4.c.2	0,31
4.c.3	0,19 (nad modrim območjem)

6. razred 2022	
Postavka	Indeks težavnosti
3.a	0,27
3.b	0,57
3.c.1	0,31
3.c.2	0,30
3.c.3	0,27

PK ugotavlja, da dosežki šestošolcev leta 2022 ne odstopajo pomembno od dosežkov šestošolcev leta 2016 oziroma 2018. Mera velikosti učinka (Cohenov *d*) pri postavkah 3. naloge variira med –0,02 in 0,18 (postavka 3.c.3), pri postavkah 2. naloge pa med –0,17 (postavki 2.c.2 in 2.d) in 0,11 (postavka 2.a.2).

Primerjava dosežkov šestošolcev v izbranih nalogah v letih 2016 in 2018 glede na leto 2022 pokaže, da ni zaznati bistvenih razlik. Manjši pozitivni premik je zaznati pri zapisu deliteljev naravnega števila ob danem pogoju.

Sklepne ugotovitve

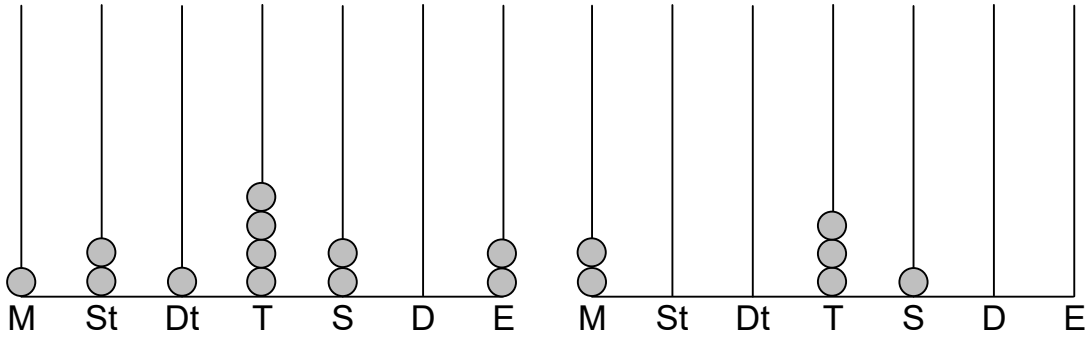
PK za matematiko ugotavlja, da je doseženo povprečno število odstotnih točk preizkusa znanja pričakovano. Pri sprejemanju povratne informacije nismo zasledili pripomb, da je bilo nalog preveč ali da so učenci imeli premalo časa za reševanje le-teh. Preizkus je bil v celoti sestavljen po zastavljenih smernicah. Izkazalo se je, da ima preizkus visok indeks zanesljivosti (0,91).

Predmetna komisija za matematiko ugotavlja, da so šestošolci uspešni pri računanju z naravnimi števili ter merjenju dolžine.

Predlagamo, da učitelji še posebej skrbno izgrajujejo matematični jezik (natančno izražanje, uporaba ustrezne terminologije in simbolike), ob reševanju besedilnih nalog naj učenci uporabljajo različne bralne strategije ter s tem besedilno nalogo opišejo s korektnim matematičnim jezikom. Strategije reševanja problema naj učenci povezujejo z izkušnjami iz življenja, s čimer lahko kritično presodijo dobljeno rešitev.

Na področju geometrije in merjenja naj učenci utrjujejo pojme in koncepte, povezane s pojmom ploščine in obsega lika, tudi z nestandardnimi enotami. Predlagamo, da učitelji posebno pozornost posvetijo pretvarjanju merskih enot količin.

1. a) Na črto pod vsako sliko zapiši število, predstavljeno s pozicijskim računalom.

_____ _____

(2 točki)

1. b) Miha je o številu $2\,003\,100$ povedal pet trditev.
Obkroži črko pred vsako pravilno trditvijo.

A Število je sodo.

B Število je deljivo s tri.

C Število je deljivo z 9.

D Število je deljivo s 5.

E Število ni deljivo s sto.

(2 točki)

1. c) Dopolni zapis.

$D_{35} = \{_____\}$

(1 točka)

1. d) Zapiši prvih pet večkratnikov števila 7.

_____

(1 točka)

2. Izračunaj:

2. a) $34\,056 + 120\,564 =$

Dobljeni rezultat zaokroži na stotice: _____

(2 točki)

2. b) $4\,500 - 3\,999 =$

(1 točka)

2. c) $501 \cdot 1{,}05 =$

Dobljeni rezultat zaokroži na desetine: _____

(2 točki)

2. d) $54{,}6 : 12 =$

(1 točka)

3. a) Uredi števila po velikosti. Zapiši jih na črte. Začni z najmanjšim številom.

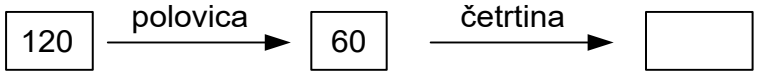
$\frac{9}{100}$ $\quad$ $\frac{8}{10}$ $\quad$ 0,12

0,10 $\quad$ 0,011

_____, _____, _____, _____, _____

(1 točka)

3. b) V prazni okvirček zapiši ustrezno število.

(1 točka)

3. c) Katera dvomestna števila so večkratniki števila 9?

Odgovor: _____

(1 točka)

Katera izmed zapisanih dvomestnih večkratnikov števila 9 so večkratniki števila 6?

Odgovor: _____

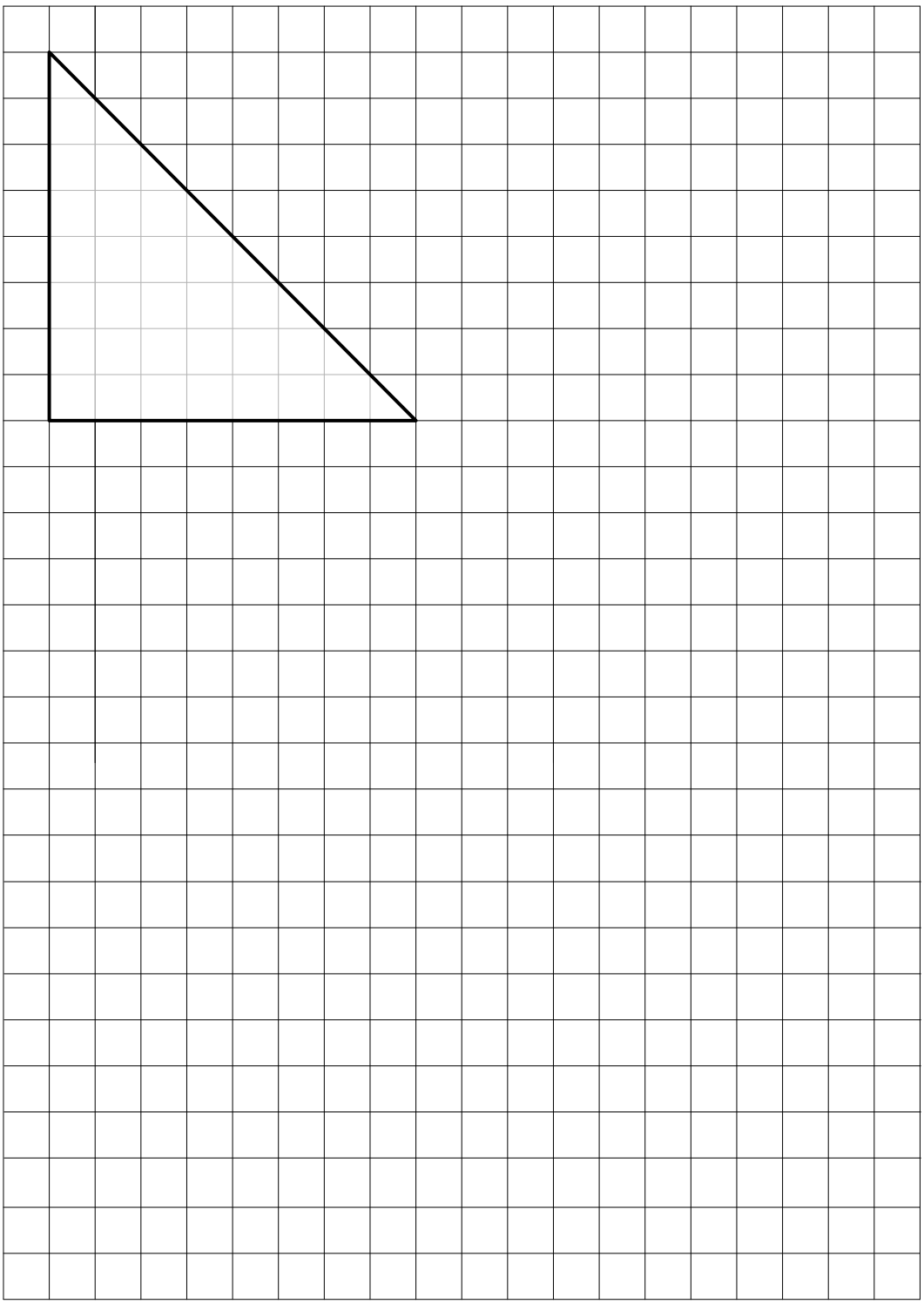
(1 točka)

Naštej vse delitelje najmanjšega dvomestnega večkratnika števila 9.

Odgovor: _____

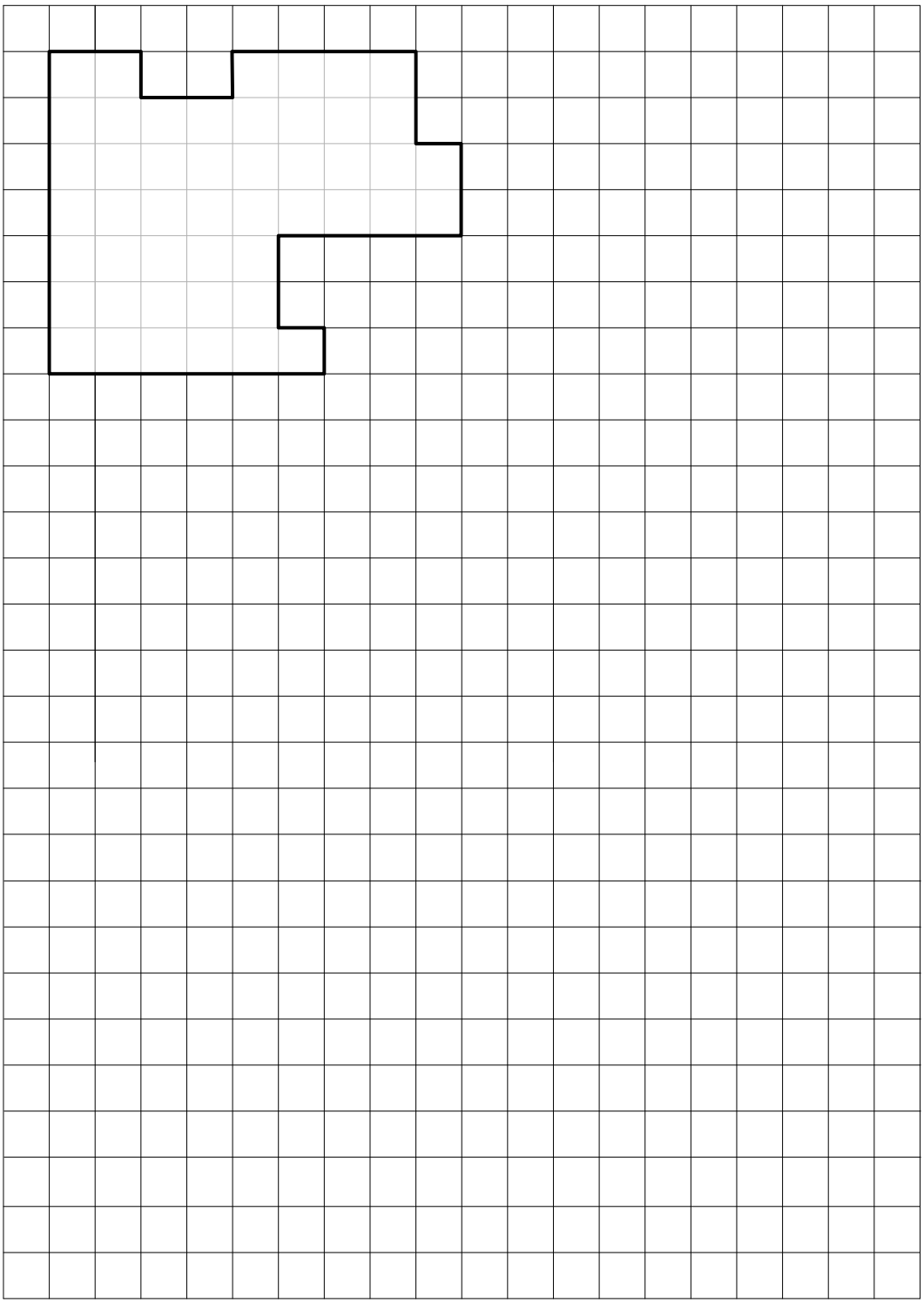
(1 točka)

4. a) Na mreži je narisan trikotnik.
Nariši pravokotnik, ki ima enako ploščino kot narisani trikotnik.
Nariši kvadrat, ki ima pol tolikšno ploščino kot trikotnik.

(2 točki)

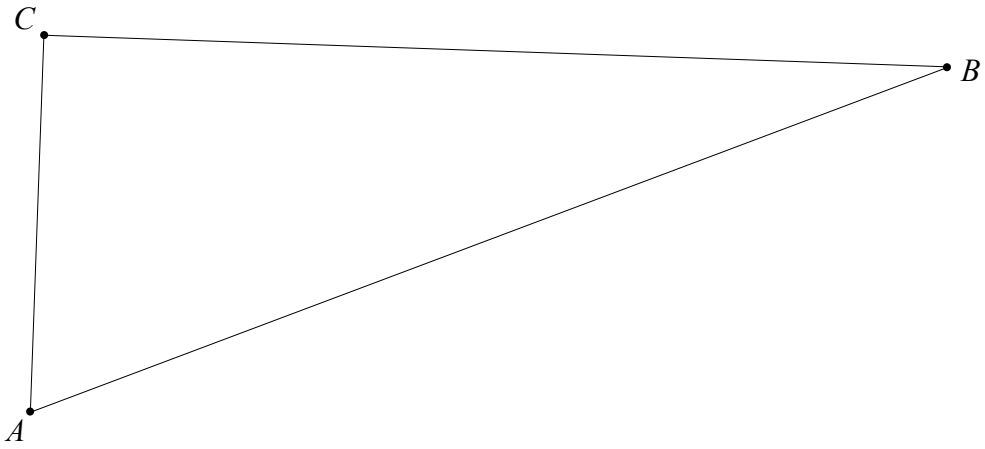
4. b) Na mreži je narisan večkotnik.
Nariši kvadrat, ki ima enak obseg kot narisani večkotnik.
Nariši pravokotnik, ki ima pol tolikšen obseg kot narisani večkotnik.

(2 točki)

5. Narisan je trikotnik ABC.

5. a) Izmeri dolžine stranic trikotnika ABC in jih zapiši.

$|AB| =$ _____ cm

$|BC| =$ _____ cm

$|AC| =$ _____ mm

(2 točki)

5. b) Izračunaj obseg trikotnika ABC.

Reševanje:

Odgovor: _____

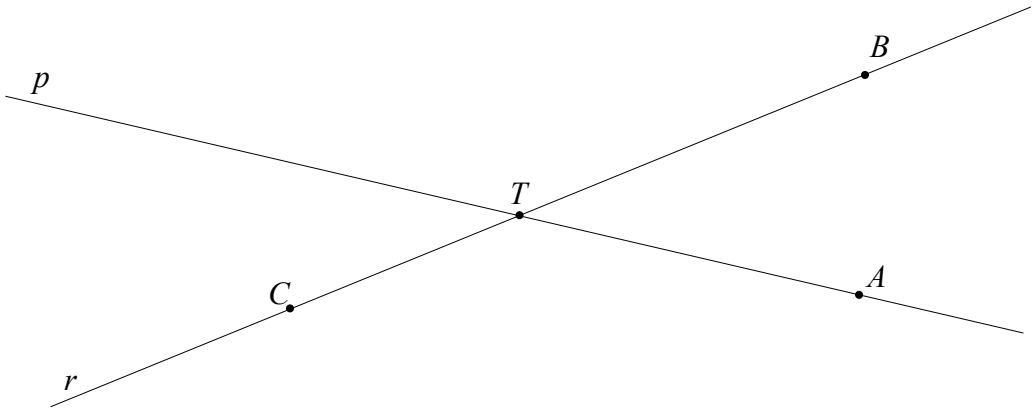
(3 točke)

5. c) Koliko decimetrov bi bila dolga stranica enakostraničnega trikotnika, katerega obseg je enak obsegu trikotnika ABC?

Odgovor: _____

(1 točka)

6. Na sliki sta premici p in r, ki se sekata v točki T.

6. a) Na premici p označi točko M, da dobiš topi kot BTM.

(1 točka)

6. b) Na sliki izmeri velikosti kotov in ju zapiši.

$\sphericalangle ATB =$ _____ °

$\sphericalangle ATC =$ _____ °

(2 točki)

6. c) Na zgornji sliki nariši še premico s, da velja: $s \parallel r$ in $A \in s$.

(1 točka)

6. d) Izračunaj.

$138° 48' - 69° 32' =$ _____

(1 točka)

7. a) Igor pripravlja testo za biskvit. Tehtnica kaže, koliko tehta posoda z moko. Prazna posoda tehta 100 g.

Na tehtnico bo dodal še 15 dag masla in 0,2 kg sladkorja.
Koliko gramov sestavin za biskvit bo na tehtnici?

Reševanje:

Odgovor: Na tehtnici bo _____ g sestavin za biskvit.

(3 točke)

7. b) Simona se je ob 16.37 odpravila od doma proti športnemu igrišču. Na števcu, ki je na sliki, je pogledala, koliko kilometrov je predtem že prekolesarila.

Simona je do športnega igrišča prevozila 9500 metrov v 24 minutah.
Ob kateri uri je prišla do športnega igrišča?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Ob 17:01.

B Ob 17 ur 1 minuta.

C Ob 17.01.

D Ob 17 h 1 min.

Koliko je tedaj kazal števec prevoženih kilometrov?

Reševanje:

Odgovor: Števec je kazal _____ km.

(3 točke)

8. Tonček ima v denarnici naslednje kovance:

8. a) Koliko evrov ima Tonček v denarnici?

Odgovor: _____

(1 točka)

Za nakup darila mora plačati znesek 3,75 €.

8. b) Najmanj koliko kovancev bi porabil za plačilo tega zneska?

Odgovor: _____

(1 točka)

8. c) Največ koliko kovancev bi porabil za plačilo tega zneska?

Odgovor: _____

(1 točka)

8. d) Koliko evrov je Tončku ostalo po nakupu darila?

Odgovor: _____

(1 točka)

8. e) Koliko denarja manjka Tončku po nakupu darila, da bi lahko kupil še majico za 6,99 evra?

Reševanje:

Odgovor: _____

(2 točki)

9. a) Izračunaj vrednost izraza:

$6{,}8+3{,}2\cdot 5=$

(2 točki)

9. b) Dan je izraz $2\cdot a+6\cdot b-b^2$. Izračunaj vrednost izraza za $a=49$ in $b=8$.

(2 točki)

9. c) V matematičnem učbeniku je zapisano besedilo:

Razliko števil 29 in 18 pomnoži z vsoto števil 35 in 12.

Zapiši številski izraz za to besedilo.

Številski izraz je: _____

Izračunaj vrednost zapisanega številskega izraza.

Vrednost številskega izraza je: _____

(2 točki)

4.2.6.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike **v 9. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja so opisani v dokumentu *Informacija o preizkusu znanja*.

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.6.2.1: Osnovni statistični podatki

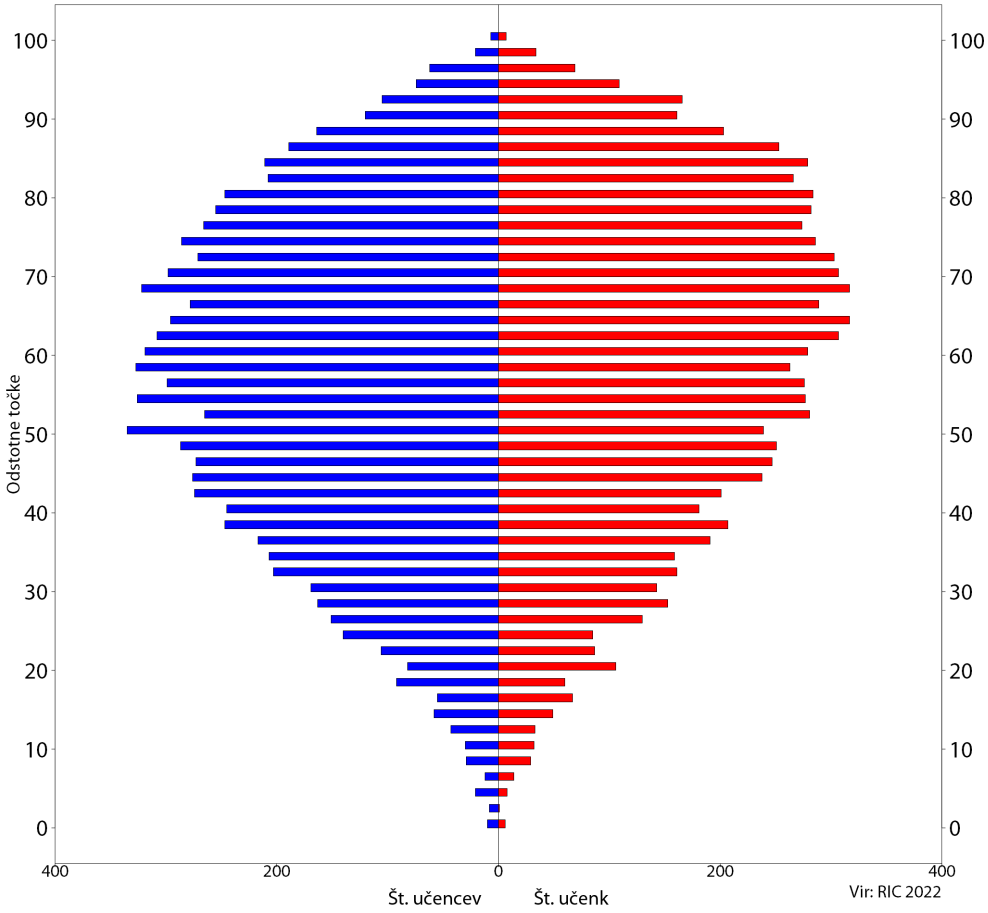
Število učencev	18.224
Število postavk v preizkusu	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	28,85
Povprečno število točk v odstotkih	57,70
Standardni odklon	20,81
Indeks težavnosti	0,58
Indeks zanesljivosti	0,93

Vse možne točke (50 točk) je doseglo 14 učencev oziroma 0,08 %, najmanjše število točk (0 točk) je doseglo 16 učencev oziroma 0,09 %.

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Razlaga prikazov je podana v poglavju Smernice za analizo dosežkov nacionalnega preverjanja znanja.

Slika 4.2.6.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki, 9. razred

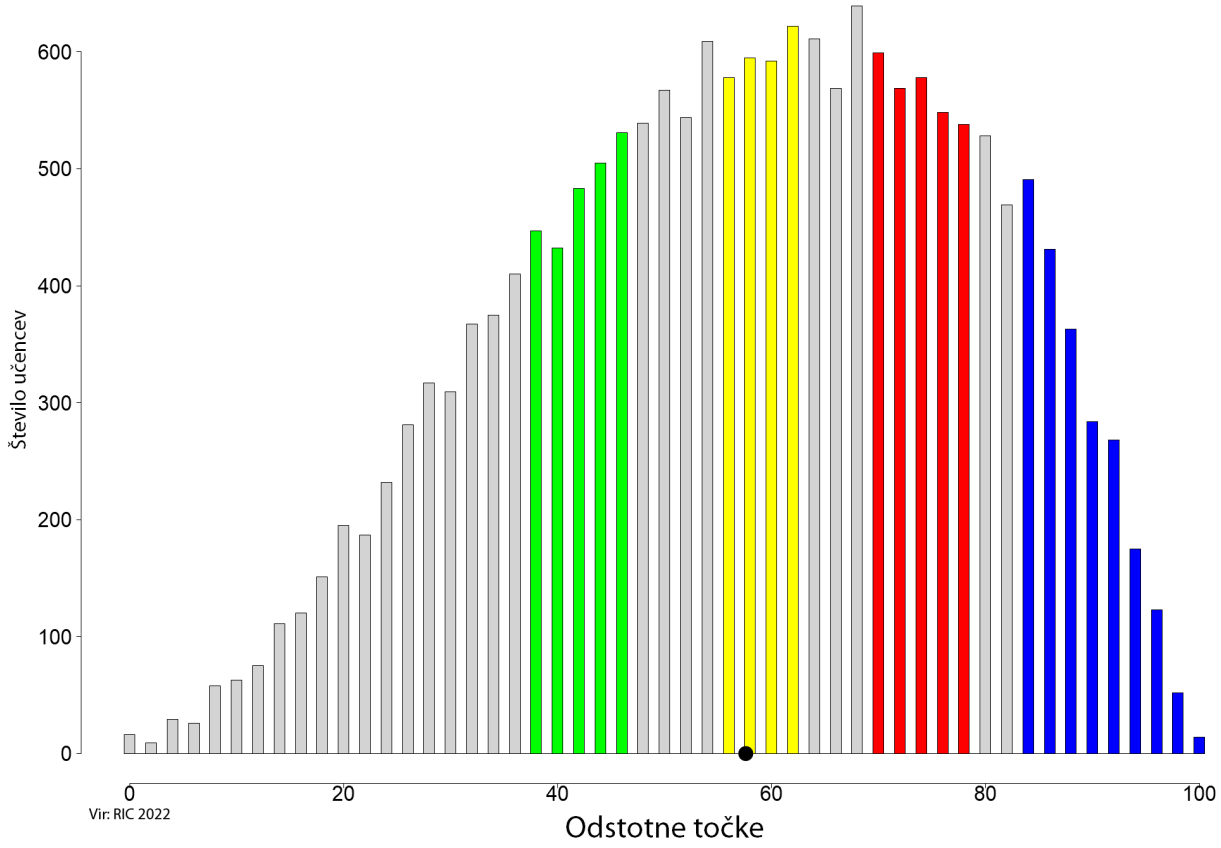
Iz prikaza je razvidno, da so med dosežki učencev in dosežki učenk le manjše razlike.

Preglednica 4.2.6.2.2: Dosežki NPZ pri predmetu matematika po regijah, 9. razred

Regija	Povprečni dosežek	Standardni odklon	Stevilo učencev	Stevilo šol
Obalno-kraška regija	54,31	20,54	894	26
Goriška regija	57,15	20,14	1080	28
Primorsko-notranjska regija	56,93	20,23	458	16
Gorenjska regija	60,01	20,22	1859	35
Osrednjeslovenska regija	60,21	20,77	5223	105
Jugovzhodna Slovenija	55,98	21,48	1288	35
Posavska regija	54,54	21,59	610	24
Zasavska regija	52,21	20,50	497	13
Savinjska regija	58,59	20,27	2285	58
Koroška regija	55,18	20,95	619	21
Podravska regija	55,95	20,70	2531	84
Pomurska regija	54,67	21,23	880	38

Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.2.6.2.2: Porazdelitev točk pri matematiki, 9. razred

ZELENO OBMOČJE

Učenci pokažejo osnovno matematično znanje računanja v množici naravnih števil. Rešujejo preproste enačbe. Prepoznajo pravilo v vzorcu. Izmerijo velikost ostrega kota.

Prepoznajo odnose med premicami in ravninami v prostoru. Pretvarjajo enote za dolžino.

Nalogi 2 in 4 sta bili sidrni nalogi, kar pomeni, da je bila naloga 2 v preizkusu leta 2015 in naloga 4 leta 2017. Tudi takrat so se postavke 2.a.1, 2.c.1, 4.a.1 in 4.a.2 uvrstile v zeleno območje.

Učenci:

- pisno seštevajo in odštevajo naravna števila do milijona (2.a.1);
- učinkovito in zanesljivo izračunajo vrednost izraza, v katerem nastopajo decimalna števila (2.c.1);
- izračunajo vrednost potence naravnega števila (3.a);
- uporabljajo zakone o ohranitvi relacije pri reševanju linearnih enačb in jih utemeljijo (4.a.1 in 4.a.2);
- razlikujejo vrste kotov: udrti/izbočeni, polni kot, kot nič, iztegnjeni kot, ostri kot, topi kot, pravi kot (5.a);
- ocenijo, narišejo in izmerijo kot do stopinje natančno (geotrikotnik, kotomer) (5.b.1);
- opredelijo odnose med točkami, premicami in ravninami v prostoru (ob modelih) in odnose zapišejo s simboli (7.a.1 in 7.a.2);
- pretvarjajo merske enote na izbrano enoto in računajo z njimi (manjše enote v večje) (8.b.2);
- opazujejo in prepoznajo pravilo v vzorcu in vzorec nadaljujejo (9.a.1).

RUMENO OBMOČJE

Učenci zapišejo in berejo naravna števila. Ekvivalentno preoblikujejo enačbo z oklepaji. Uporabijo vrednost spremenljivke v izrazu. Prepoznajo pravilo v vzorcu in vzorec nadaljujejo.

Pri načrtovanju prepoznajo in uporabljajo matematično simboliko. Uporabijo ustrezno strategijo pri reševanju besedilnih nalog iz vsakdanjega življenja. Pretvarjajo enote za maso in z njimi računajo. V preglednici preberejo podatke in jih izrazijo z odstotki.

Nalogi 2 in 4 sta bili sidrni nalogi, kar pomeni, da je bila naloga 2 v preizkusu leta 2015 in naloga 4 leta 2017. Postavka 2.a.2 je bila takrat uvrščena v modro območje, postavki 4.b.1 in 4.b.2 pa v rumeno območje.

Učenci:

- zapisujejo in berejo števila, večja od milijona (1.a.1);
- zapisujejo in berejo naravna števila, večja od 10 000 (1.a.2);
- števila zaokrožijo na desetice, stotice, tisočice, desettisočice, stotisočice (2.a.2);
- uporabljajo zakone o ohranitvi relacije pri reševanju linearnih enačb in jih utemeljijo (4.b.1 in 4.b.2);
- poznajo in uporabljajo matematično simboliko: $\parallel$, $\perp$ (5.c);
- izračunajo vrednost izraza s spremenljivkami za izbrane vrednosti spremenljivk (6.a.1 in 6.b.1);
- opredelijo odnose med točkami, premicami in ravninami v prostoru (ob modelih) in odnose zapišejo s simboli (7.a.3);
- uporabljajo pretvarjanje merskih enot pri reševanju besedilnih nalog (8.a.1 in 8.a.3);
- pretvarjajo merske enote na izbrano enoto in računajo z njimi (manjše enote v večje) (8.a.2);
- zapisujejo merske količine z naravnim številom, decimalnim številom in ulomkom (npr. 5 dℓ, 0,5 ℓ, 1/2 ℓ) ob primerih iz vsakdanjega življenja (8.b.3);
- opazujejo in prepoznajo pravilo v vzorcu in vzorec nadaljujejo (9.a.2);
- razberejo podatke iz prikazov in jih interpretirajo (9.b.1).

RDEČE OBMOČJE

Učenci uporabljajo pravila za deljivost naravnih števil in naravna števila zaokrožijo na dano desetiško enoto. Izračunajo vrednost številskega izraza z decimalnimi števili. Izračunajo kvadratni koren racionalnih števil. Rešijo enačbo in naredijo preizkus. Izračunajo vrednost izraza s celimi števili. Izračunajo površino kvadra.

Nalogi 2 in 4 sta bili sidrni nalogi, kar pomeni, da je bila naloga 2 v preizkusu leta 2015 in naloga 4 leta 2017. Postavka 2.c.2 je bila takrat uvrščena v rumeno območje, postavka 4.b.3 v rdeče območje in postavka 4.b.4 v modro območje.

Učenci:
- števila zaokrožijo na desetice, stotice, tisočice, desettisočice, stotisočice (1.b);
- spoznajo in uporabljajo pravila za deljivosti (npr. z 2, s 5, s 3, z 9 in z 10) (1.c);
- učinkovito in zanesljivo izračunajo vrednost izraza, v katerem nastopajo decimalna števila (2.c.2);
- izračunajo kvadratni koren popolnih kvadratov manjših števil (3.c in 3.d);
- uporabljajo zakone o ohranitvi relacije pri reševanju linearnih enačb in jih utemeljijo (4.b.3 in 4.b.4);
- izračunajo vrednost izraza s spremenljivkami za izbrane vrednosti spremenljivk (6.a.2);
- izračunajo površino in prostornino kocke ter kvadra (z računalom in brez njega) (7.b.1);
- uporabljajo obrazec za površino in prostornino kocke in kvadra za izračun neznanih količin (7.b.2).

MODRO OBMOČJE

Učenci prepoznajo zapis števila z večkratniki potenc števila 10 in število zapišejo. Naštejejo vse delitelje danega števila. Delijo dve naravni števili, kjer je količnik decimalno število. Decimalno število zaokrožijo na desetine. Pri reševanju besedilne naloge povežejo pojem algebrski izraz z enačbo in enačbo zapišejo. Prepoznajo pravilen zapis časa. Med danimi podatki prepoznajo dva modusa in ju zapišejo. Izračunajo verjetnost slučajnega dogodka.

Naloga 2 je bila sidrna naloga, kar pomeni, da je bila ta naloga v preizkusu leta 2015. Postavki 2.b.1 in 2.b.2 sta bili tudi takrat uvrščeni v modro območje.

Učenci:
- razčlenijo naravna števila na večkratnike potenc števila 10 (desetiški sestav) (1.a.3);
- določijo delitelje števila (1.d);
- delijo dve naravni števili (količnik je decimalno število) in naredijo preizkus (2.b.1);
- decimalno število zaokrožijo na dano število decimalk (2.b.2);
- izračunajo vrednost izraza s spremenljivkami za izbrane vrednosti spremenljivk (6.b.2);
- uporabljajo zakone o ohranitvi relacije pri reševanju linearnih enačb in jih utemeljijo (6.c.1);
- uporabljajo pretvarjanje merskih enot pri reševanju besedilnih nalog (7.b.3);
- spoznajo standardne dolžinske merske enote (mm, km), merske enote za maso (g, t), votle mere (hℓ), merske enote za čas (s) (8.b.1);
- določijo aritmetično sredino, modus in mediano za dane podatke (9.b.2);
- pridobijo izkušnje o številsko izraženi verjetnosti (9.b.4).

NAD MODRIM OBMOČJEM

Učenci izračunajo nasprotno vrednost kvadrata naravnega števila. Prepoznajo vdrti kot in izmerijo njegovo velikost. Rešijo enačbo z ulomki. Zapišejo mediano z merskim številom in mersko enoto.

Učenci:
- kvadrirajo racionalno število (3.b);
- ocenijo, narišejo in izmerijo kot do stopinje natančno (geotrikotnik, kotomer) (5.b.2);
- uporabljajo zakone o ohranitvi relacije pri reševanju linearnih enačb in jih utemeljijo (6.c.2);
- določijo aritmetično sredino, modus in mediano za dane podatke (9.b.3).

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Naloga		Točke	Področje	Cilj – učenci:	Taksonomska stopnja	Razred	Območje	IT	ID
1	1.a.1	1	Naravna števila	zapisujejo in berejo števila, večja od milijona;	I	5.	rumeno	0,65	0,4
	1.a.2	1	Naravna števila	zapisujejo in berejo naravna števila, večja od 10 000;	I	4.	rumeno	0,63	0,43
	1.a.3	1	Naravna števila	razčlenijo naravna števila na večkratnike potenc števila 10 (desetiški sestav);	I	6.	modro	0,47	0,4
	1.b	1	Naravna števila	števila zaokrožijo na desetice, stotice, tisočice, desettisočice, stotisočice;	I	5.	rdeče	0,6	0,42
	1.c	1	Računske operacije in njihove lastnosti	spoznajo in uporabljajo pravila za deljivosti (npr. z 2, s 5, s 3, z 9 in z 10);	I	6.	rdeče	0,43	0,52
	1.d	1	Računske operacije in njihove lastnosti	določijo delitelje števila;	II	6.	modro	0,44	0,45
2	2.a.1	1	Računske operacije in njihove lastnosti	pisno seštevajo in odštevajo naravna števila do milijona;	II	5.	zeleno	0,85	0,23
	2.a.2	1	Naravna števila	števila zaokrožijo na desetice, stotice, tisočice, desettisočice, stotisočice;	I	5.	rumeno	0,7	0,36
	2.b.1	1	Računske operacije in njihove lastnosti	delijo dve naravni števili (količnik je decimalno število) in naredijo preizkus;	II	6.	modro	0,38	0,47
	2.b.2	1	Racionalna števila	decimalno število zaokrožijo na dano število decimalk;	I	6.	modro	0,31	0,51
	2.c.1	1	Računske operacije in njihove lastnosti	učinkovito in zanesljivo izračunajo vrednost izraza, v katerem nastopajo decimalna števila;	III	6.	zeleno	0,83	0,47
	2.c.2	1	Računske operacije in njihove lastnosti	učinkovito in zanesljivo izračunajo vrednost izraza, v katerem nastopajo decimalna števila;	II	6.	rdeče	0,6	0,52
3	3.a	1	Računske operacije in njihove lastnosti	izračunajo vrednost potence naravnega števila;	II	5.	zeleno	0,93	0,34
	3.b	1	Potence	kvadrirajo racionalno število;	II	8.	nad modrim	0,31	0,19
	3.c	1	Potence	izračunajo kvadratni koren popolnih kvadratov manjših števil;	II	8.	rdeče	0,59	0,51
	3.d	1	Potence	izračunajo kvadratni koren popolnih kvadratov manjših števil.	II	8.	rdeče	0,46	0,55

Naloga		Točke	Področje	Cilj – učenci:	Taksonomska stopnja	Razred	Območje	IT	ID
4	4.a.1	1	Enačbe in neenačbe	uporabljajo zakone o ohranitvi relacije pri reševanju linearnih enačb in jih utemeljijo;	II	9.	zeleno	0,85	0,43
	4.a.2	1	Enačbe in neenačbe	uporabljajo zakone o ohranitvi relacije pri reševanju linearnih enačb in jih utemeljijo;	II	9.	zeleno	0,88	0,43
	4.b.1	1	Enačbe in neenačbe	uporabljajo zakone o ohranitvi relacije pri reševanju linearnih enačb in jih utemeljijo;	II	9.	rumeno	0,65	0,54
	4.b.2	1	Enačbe in neenačbe	uporabljajo zakone o ohranitvi relacije pri reševanju linearnih enačb in jih utemeljijo;	II	9.	rumeno	0,63	0,48
	4.b.3	1	Enačbe in neenačbe	uporabljajo zakone o ohranitvi relacije pri reševanju linearnih enačb in jih utemeljijo;	II	9.	rdeče	0,57	0,46
	4.b.4	1	Enačbe in neenačbe	uporabljajo zakone o ohranitvi relacije pri reševanju linearnih enačb in jih utemeljijo;	I	9.	rdeče	0,39	0,59
5	5.a	1	Geometrijski elementi in pojmi	razlikujejo vrste kotov: udrti/izbočeni, polni kot, kot nič, iztegnjeni kot, ostri kot, topi kot, pravi kot;	I	6.	zeleno	0,88	0,25
	5.b.1	1	Geometrijski elementi in pojmi	ocenijo, narišejo in izmerijo kot do stopinje natančno (geotrikotnik, kotomer);	I	6.	zeleno	0,78	0,36
	5.b.2	1	Geometrijski elementi in pojmi	ocenijo, narišejo in izmerijo kot do stopinje natančno (geotrikotnik, kotomer);	I	6.	nad modrim	0,03	0,17
	5.c	1	Geometrijski elementi in pojmi	poznajo in uporabljajo matematično simboliko: $\parallel$, $\perp$;	II	6.	rumeno	0,71	0,45
6	6.a.1	1	Izrazi	izračunajo vrednost izraza s spremenljivkami za izbrane vrednosti spremenljivk;	II	8.	rumeno	0,71	0,52
	6.a.2	1	Izrazi	izračunajo vrednost izraza s spremenljivkami za izbrane vrednosti spremenljivk;	III	8.	rdeče	0,48	0,56
	6.b.1	1	Izrazi	izračunajo vrednost izraza s spremenljivkami za izbrane vrednosti spremenljivk;	II	8.	rumeno	0,65	0,53
	6.b.2	1	Izrazi	izračunajo vrednost izraza s spremenljivkami za izbrane vrednosti spremenljivk;	III	8.	modro	0,35	0,5
	6.c.1	1	Enačbe in neenačbe	uporabljajo zakone o ohranitvi relacije pri reševanju linearnih enačb in jih utemeljijo;	IV	9.	modro	0,34	0,58
	6.c.2	1	Enačbe in neenačbe	uporabljajo zakone o ohranitvi relacije pri reševanju linearnih enačb in jih utemeljijo.	IV	9.	nad modrim	0,14	0,44

Naloga		Točke	Področje	Cilj – učenci:	Taksonomska stopnja	Razred	Območje	IT	ID
7	7.a.1	1	Geometrijski elementi in pojmi	opredelijo odnose med točkami, premicami in ravninami v prostoru (ob modelih) ter odnose zapišejo s simboli;	I	9.	zeleno	0,78	0,21
	7.a.2	1	Geometrijski elementi in pojmi	opredelijo odnose med točkami, premicami in ravninami v prostoru (ob modelih) ter odnose zapišejo s simboli;	I	9.	zeleno	0,76	0,26
	7.a.3	1	Geometrijski elementi in pojmi	opredelijo odnose med točkami, premicami in ravninami v prostoru (ob modelih) ter odnose zapišejo s simboli;	I	9.	rumeno	0,69	0,31
	7.b.1	1	Geometrijski elementi in pojmi	izračunajo površino in prostornino kocke ter kvadra (z računalom in brez njega);	IV	9.	rdeče	0,59	0,56
	7.b.2	1	Geometrijski elementi in pojmi	uporabijo obrazec za površino in prostornino kocke ter kvadra za izračun neznanih količin;	III	9.	rdeče	0,43	0,58
	7.b.3	1	Geometrijski elementi in pojmi	uporabijo pretvarjanje merskih enot pri reševanju geometrijskih nalog;	III	9.	modro	0,33	0,54
8	**8.a.1**	**1**	Merjenje	uporabijo pretvarjanje merskih enot pri reševanju besedilnih nalog;	II	4. in 6.	rumeno	0,66	0,44
	8.a.2	**1**	Merjenje	pretvarjajo merske enote na izbrano enoto in računajo z njimi (manjše enote v večje);	IV	4. in 6.	rumeno	0,7	0,47
	8.a.3	**1**	Merjenje	uporabijo pretvarjanje merskih enot pri reševanju besedilnih nalog;	III	4. in 6.	rumeno	0,66	0,47
	8.b.1	**1**	Merjenje	spoznajo standardne dolžinske merske enote (mm, km), merske enote za maso (g, t), votle mere (hℓ), merske enote za čas (s);	III	4. in 6.	modro	0,41	0,25
	8.b.2	**1**	Merjenje	pretvarjajo merske enote na izbrano enoto in računajo z njimi (manjše enote v večje);	I	4. in 6.	zeleno	0,78	0,5
	8.b.3	**1**	Merjenje	zapisujejo merske količine z naravnim številom, decimalnim številom in ulomkom (npr. 5 dℓ, 0,5 ℓ, 1/2 ℓ) ob primerih iz vsakdanjega življenja;	III	4. in 6.	rumeno	0,7	0,5
9	**9.a.1**	**1**	Matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami	opazujejo in prepoznajo pravilo v vzorcu ter vzorec nadaljujejo;	IV	7.	zeleno	0,91	0,24
	9.a.2	**1**	Matematični problemi in problemi z življenjskimi situacijami	opazujejo in prepoznajo pravilo v vzorcu ter vzorec nadaljujejo;	IV	7.	rumeno	0,71	0,26
	9.b.1	**1**	Obdelava podatkov	razberejo podatke iz prikazov in jih interpretirajo;	III	7.	rumeno	0,59	0,53
	9.b.2	**1**	Obdelava podatkov	določijo aritmetično sredino, modus in mediano za dane podatke;	IV	9.	modro	0,44	0,38
	9.b.3	**1**	Obdelava podatkov	določijo aritmetično sredino, modus in mediano za dane podatke;	IV	9.	nad modrim	0,11	0,33
	9.b.4	**1**	Obdelava podatkov	pridobijo izkušnje o številsko izraženi verjetnosti.	IV	9.	modro	0,38	0,47

Legenda:
***Taksonomske stopnje* (Gagne):** I. – poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, II. – izvajanje rutinskih postopkov, III. – uporaba kompleksnih postopkov, IV. – reševanje in raziskovanje problemov.

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Če primerjamo dosežke po celotnih nalogah, so bili učenci najuspešnejši pri nalogi 4, kjer je 66 % učencev ustrezno rešilo linearni enačbi. Najmanj uspešni so bili pri nalogi 6, kjer je 44 % učencev izračunalo vrednost izraza za dani vrednosti spremenljivk ter izračunalo vrednost spremenljivke ob dani vrednosti izraza.

Povprečni dosežek postavk po nalogah, ki preverjajo znanje na prvi taksonomski stopnji, je 59 %, na drugi 64 %, na tretji 53 % in na četrti 48 %.

Najvišji dosežek med postavkami, ki preverjajo znanje **prve taksonomske stopnje,** je bil pri postavki 5.a, kjer je 88 % učencev označilo točko na premici tako, da so dobili zahtevani topi kot. Najnižji dosežek so dosegli pri postavki 5.b.2, kjer je le 3 % učencev prepoznalo in izmerilo velikost vdrtega kota.

Najvišji dosežek med postavkami, ki preverjajo znanje **druge taksonomske stopnje,** je bil pri postavki 3.a, kjer je 93 % učencev izračunalo vrednost potence števila 1. Najnižji dosežek so dosegli pri postavki 3.b, kjer je 31 % učencev izračunalo nasprotno vrednost kvadrata naravnega števila.

Najvišji dosežek med postavkami, ki preverjajo znanje **tretje taksonomske stopnje,** je bil pri postavki 2.c.1, kjer je 83 % učencev upoštevalo pravilni vrstni red računskih operacij. Najnižji dosežek so dosegli pri postavki 7.b.3, kjer je 33 % učencev zapisalo odgovor v zahtevani enoti za površino.

Najvišji dosežek med postavkami, ki preverjajo znanje **četrte taksonomske stopnje,** je bil pri postavki 9.a.1, kjer je 91 % učencev prepoznalo pravilo vzorca ter vzorec pravilno dopolnilo. Najnižji dosežek so dosegli pri postavki 9.b.3, kjer je 11 % učencev ustrezno zapisalo mediano.

Primerjalni podatki o dosežkih učencev 6. in 9. razreda pri reševanju iste naloge

PK za matematiko je tudi v letu 2022 preverjala morebitne razlike v dosežkih učencev 6. in 9. razreda pri istih nalogah, in sicer pri nalogah ravninske geometrije in besedilni nalogi iz vsakdanjega življenja, ki je vključevala enote za merjenje mase, dolžine in časa.

V nadaljevanju navajamo primerjalne podatke o dosežkih učencev.

6. razred 2022	
Postavka	Indeks težavnosti
6.a	0,80
6.b.1	0,62
6.b.2	0,10 (nad modrim območjem)
6.c	0,49

9. razred 2022	
Postavka	Indeks težavnosti
5.a	0,88
5.b.1	0,78
5.b.2	0,03 (nad modrim območjem)
5.c	0,71

PK ugotavlja, da so bili dosežki devetošolcev pri 5. nalogi pri dveh postavkah (5.a in 5.b.2) v istem območju kakor dosežki šestošolcev, pri drugih dveh postavkah (5.b.1 in 5.c) so bili uspešnejši devetošolci.

6. razred 2022	
Postavka	Indeks težavnosti
7.a.1	0,35
7.a.2	0,51
7.a.3	0,38
7.b.1	0,30 (nad modrim območjem)
7.b.2	0,52
7.b.3	0,38

9. razred 2022	
Postavka	Indeks težavnosti
8.a.1	0,66
8.a.2	0,70
8.a.3	0,66
8.b.1	0,41
8.b.2	0,78
8.b.3	0,70

Pri nalogi 8 so bili devetošolci uspešnejši pri vseh postavkah v primerjavi s šestošolci. Občutno razliko zaznamo pri postavkah 8.a.1, 8.a.3, 8.b.2 in 8.b.3. Predvidevamo, da so bili pri tej nalogi devetošolci uspešnejši, saj do 9. razreda pridobijo več izkušenj s strategijami reševanja besedilnih nalog, ki vključujejo količine.

Primerjalni podatki o dosežkih učencev 9. razreda pri reševanju istih nalog, kot so jih reševali pred letom 2020

Nalogo 2, s katero smo preverjali znanje osnovnih računskih operacij v množici naravnih in racionalnih števil, so učenci 9. razredov reševali že leta 2015 in ponovno leta 2022.

9. razred 2015	
Postavka	Indeks težavnosti
1.a.1	0,86
1.a.2	0,52
1.b.1	0,43
1.b.2	0,39
1.c.1	0,89
1.c.2	0,67

9. razred 2022	
Postavka	Indeks težavnosti
2.a.1	0,85
2.a.2	0,70
2.b.1	0,38
2.b.2	0,31
2.c.1	0,83
2.c.2	0,60

Nalogo 4, s katero smo preverjali reševanje linearnih enačb, so učenci 9. razredov reševali že leta 2017 in ponovno leta 2022.

9. razred 2017	
Postavka	Indeks težavnosti
3.a.1	0,89
3.a.2	0,91
3.b.1	0,71
3.b.2	0,67
3.b.3	0,56
3.b.4	0,39

9. razred 2022	
Postavka	Indeks težavnosti
4.a.1	0,85
4.a.2	0,88
4.b.1	0,65
4.b.2	0,63
4.b.3	0,57
4.b.4	0,39

PK ugotavlja, da se dosežki devetošolcev leta 2022 ne razlikujejo pomembno od dosežkov devetošolcev leta 2015 in 2017. Mera velikosti učinka (Cohenov *d*) pri postavkah 2. naloge variira med –0,17 (postavka 2.b.2) in 0,39 (postavka 2.a.2), pri postavkah 4. naloge pa med –0,13 (postavka 4.b.1) in 0,02 (postavka 4.b.3). Na splošno so bili sicer devetošolci leta 2022 nekoliko manj uspešni pri vseh postavkah obeh nalog, razen pri eni postavki, 2.a.2, ki ima Cohenov $d = 0{,}39$ (opazen, srednje velik pozitiven učinek).

Primerjava dosežkov devetošolcev v izbranih nalogah v letih 2015 in 2017 glede na leto 2022 pokaže, da ni bistvenih razlik v znanju osnovnih računskih operacij in znanju reševanja enačb. Opazen pozitivni premik je zaznati pri zaokroževanju naravnih števil.

Sklepne ugotovitve

PK za matematiko ugotavlja, da je doseženo povprečno število odstotnih točk preizkusa znanja pričakovano. Pri sprejemanju povratne informacije nismo zasledili pripomb, da je bilo nalog preveč ali da so učenci imeli premalo časa za reševanje le-teh. Preizkus je bil v celoti sestavljen po zastavljenih smernicah. Izkazalo se je, da ima preizkus visok indeks zanesljivosti (0,93).

Predlagamo, da učitelji posebno pozornost namenijo razumevanju pojmov.

Ob reševanju nalog naj še posebej skrbno izgrajujejo matematični jezik (natančno izražanje, uporaba ustrezne terminologije in simbolike). Strategije reševanja problema naj učenci povezujejo z izkušnjami iz vsakdanjega življenja, kar bo pripomoglo tudi k izboljšanju logičnega razmišljanja.

Opažamo, da imajo učenci težave pri povezovanju strategij reševanja problemov iz različnih matematičnih vsebin, čeprav gre pri tem le za poznavanje in razumevanje osnovnih matematičnih pojmov. Predlagamo, da učitelji pri utrjevanju povezujejo znanje različnih učnih vsebin ob kompleksnih nalogah s poudarkom na razumevanju.

1. a) Zapiši s številko.

Pet milijonov sedemdeset tisoč = _____

4 Dt 3 T 9 E = _____

$8 \cdot 10^5 + 6 \cdot 10^3 + 4 \cdot 10 =$ _____

(3 točke)

1. b) Zaokroži na tisočice.

258 529 ≐ _____

(1 točka)

1. c) Dopolni s tako števko na mestu enic, da bo število 201920 20__ deljivo z 9.

(1 točka)

1. d) Zapiši množico vseh deliteljev števila 35.

$D_{35} =$ { _____ }

(1 točka)

2. Izračunaj.

2. a) $702 + 17\,397 + 4\,861 =$

Dobljeni rezultat zaokroži na stotice: _____

(2 točki)

2. b) $868 : 80 =$

Dobljeni rezultat zaokroži na desetine: _____

(2 točki)

2. c) $94 - 20 \cdot 0{,}3 =$

(2 točki)

3. Izračunaj.

3. a) $1^5 =$

(1 točka)

3. b) $-120^2 =$

(1 točka)

3. c) $\sqrt{2,89} =$

(1 točka)

3. d) $\sqrt{1\frac{7}{9}} =$

(1 točka)

4. a) Reši enačbo $2x - 3 = 6 - x$.

Reševanje:

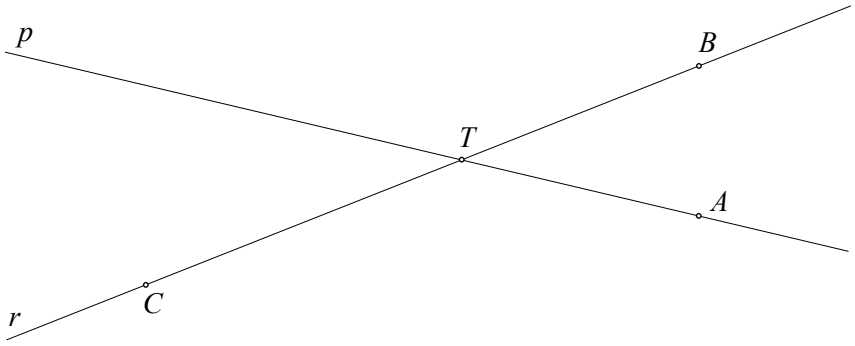
(2 točki)

4. b) Reši enačbo $3 \cdot (x - 3) = 2x - (9 - 7x)$ in naredi preizkus.

Reševanje: Preizkus:

(4 točke)

5. Premici p in r se sekata v točki T.

5. a) Na premici p označi točko M, da dobiš topi kot BTM.

(1 točka)

5. b) Na sliki izmeri in zapiši velikosti kotov.

$\sphericalangle ATB =$ _____ °

$\sphericalangle ATC =$ _____ °

(2 točki)

5. c) Na zgornji sliki nariši še premico s, da velja: $s \parallel r$ in $A \in s$.

(1 točka)

6. Izračunaj vrednost izraza $7a+11ab$ za dane vrednosti spremenljivk.

6. a) $a=6$ in $b=-2$

Reševanje:

(2 točki)

6. b) $a=-2,6$ in $b=0$

Reševanje:

(2 točki)

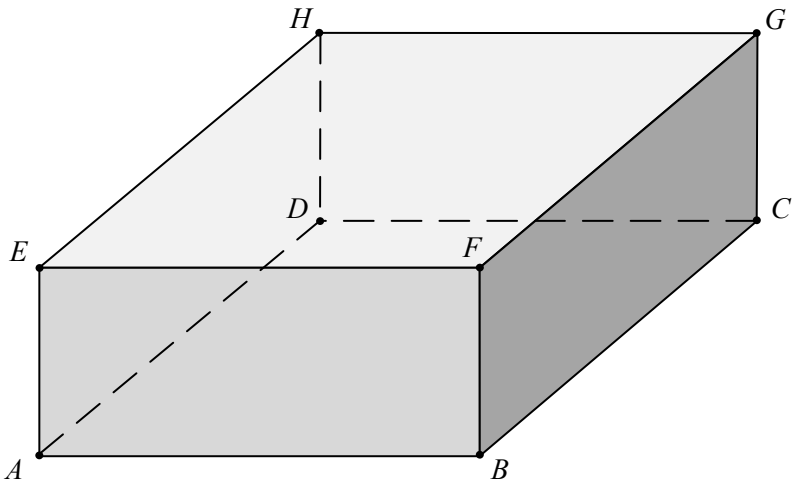
6. c) Metka je izbrala vrednost $a=-\frac{1}{11}$. Kolikšna je vrednost spremenljivke b, če je vrednost izraza $7a+11ab$ enaka 0?

Reševanje:

Odgovor: Vrednost spremenljivke b je _____.

(2 točki)

7. Branko je oblikoval kvader $ABCDEFGH$ z naslednjimi podatki: $|AB| = |FG| = 7$ cm in $d(D,H) = 3$ cm. Narisal je skico tega kvadra.

7. a) Na črti ob vsaki izjavi zapiši P, če je izjava pravilna, in N, če je nepravilna.

Premica AE je vzporedna premici CG. _____

Ravnina ABF je pravokotna na ravnino BCF. _____

Premica AB je mimobežna premici DH. _____

(3 točke)

7. b) Izračunaj površino kvadra $ABCDEFGH$.

Reševanje:

Površina kvadra $ABCDEFGH$ je _____ dm^2.

(3 točke)

8. a) Igor pripravlja testo za biskvit. Tehtnica kaže, koliko tehta posoda z moko. Prazna posoda tehta 100 g.

Na tehtnico bo dodal še 15 dag masla in 0,2 kg sladkorja.
Koliko gramov sestavin za biskvit bo na tehtnici?

Reševanje:

Odgovor: Na tehtnici bo _____ g sestavin za biskvit.

(3 točke)

8. b) Simona se je ob 16.37 odpravila od doma proti športnemu igrišču. Na števcu je pogledala, koliko kilometrov je predtem že prekolesarila.

Simona je do športnega igrišča prevozila 9 500 metrov v 24 minutah.
Ob kateri uri je prišla do športnega igrišča?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Ob 17:01.

B Ob 17 ur 1 minuta.

C Ob 17.01.

D Ob 17 h 1 min.

Koliko je tedaj kazal števec prevoženih kilometrov?

Reševanje:

Odgovor: Števec je kazal _____ km.

(3 točke)

9. Številka čevlja je povezana z dolžino stopala. V tovarni Veliki čevelj imajo predpisano dolžino stopala za določeno številko čevlja. Zapisane dolžine stopala v preglednici se spreminjajo po točno določenem zaporedju.

Številka čevljev	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45
Dolžina stopala (cm)		23	23,7	24,4	25	25,7	26,4	27	27,7		

9. a) V preglednici manjka dolžina stopal za številke čevljev 35, 44 in 45. Dopolni.

Za številko čevlja 35 je predpisana dolžina stopala _____ cm,

za številko čevlja 44 je predpisana dolžina stopala _____ cm,

za številko čevlja 45 je predpisana dolžina stopala _____ cm.

(2 točki)

(Vir slik: https://www.childrensplace.com/us/outfit. Pridobljeno: 8. 10. 2019.)

9. b) Marko je naredil raziskavo o številki čevljev, ki jih nosijo vsi učenci 9. a razreda.

Številka čevljev	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45
Število učencev	0	1	4	5	4	5	2	1	2	1	0

Koliko odstotkov učencev v 9. a razredu ima številko čevljev 40?

Odgovor: _____

(1 točka)

Zapiši modus (gostiščnico) podatkov o številki čevljev učencev 9. a razreda.

$Mo =$ _____.

(1 točka)

Zapiši mediano (središčnico) podatkov o dolžini stopala učencev 9. a razreda, če upoštevamo predpisane dolžine stopal v tovarni Veliki čevelj.

$Me =$ _____.

(1 točka)

Kolikšna je verjetnost, da ima naključno izbrani učenec 9. a razreda številko čevlja manjšo od 39?

Odgovor: _____

(1 točka)

4.2.7 Predmetna komisija za geografijo

4.2.7.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz geografije **v 9. razredu**

SLIKE

Slika 4.2.7.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri geografiji, 2022
Slika 4.2.7.1.2: Porazdelitev dosežkov pri geografiji po regijah, 2022
Slika 4.2.7.1.3: Povprečen dosežek na NPZ iz predmeta geografija po statističnih regijah, 2022
Slika 4.2.7.1.4: Porazdelitev točk pri geografiji, 9. razred

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.7.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.7.1.2: Specifikacijska tabela za geografijo, 9. razred

4.2.7.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz geografije **v 9. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Podlaga za pripravo preizkusov znanja so bili učni načrti:

- *Učni načrt Geografija* (ZRSŠ, Ljubljana, 2011);
- *Učni načrt Geografija v dvojezičnih šolah* (ZRSŠ, Ljubljana, 2011);
- *Učni načrt Geografija za šole z italijanskim učnim jezikom* (2011).

Struktura preizkusa znanja se od leta 2017 ni spremenila. Preizkus je obsegal 29 nalog, ki so vsebinsko pokrivale tematiko obče geografije in regionalne geografije sveta (naloge 1–9), geografije Evrope (naloge 11–19) in geografije Slovenije (naloge 20–29). Učenci so lahko dosegli maksimalno 50 točk.

Naloge so preverjale znanje na treh stopnjah Bloomove taksonomije: naloge prve taksonomske stopnje so preverjale znanje in poznavanje osnovnih geografskih pojmov, pojavov in procesov; naloge druge stopnje njihovo razumevanje in uporabo; pri nalogah tretje taksonomske stopnje pa so učenci pokazali razumevanje vzročno-posledične kompleksnosti geografskih pojavov in procesov ter ga podprli z utemeljenim zapisom vzroka in posledice ali predvidevanja možnosti. Šestnajst točk (32 %) je preverjalo znanje na I. in III. taksonomski stopnji ter 18 točk (36 %) na II. taksonomski stopnji.

Učenci so večino naloge reševali z uporabo različnega dodatnega gradiva (zemljevid, klimogram, diagram, slika, besedilo, preglednica). Nekaj dodatnega gradiva je bilo na barvni prilogi preizkusa.

NPZ iz geografije 2022 so opravljali tudi učenci dvojezičnih šol. Njihov preizkus je bil vsebinsko prilagojen. V tematskem sklopu, kjer smo preverjali znanje regionalne geografije Evropa, je 5–17 točk preverjalo znanje geografije Madžarske.

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

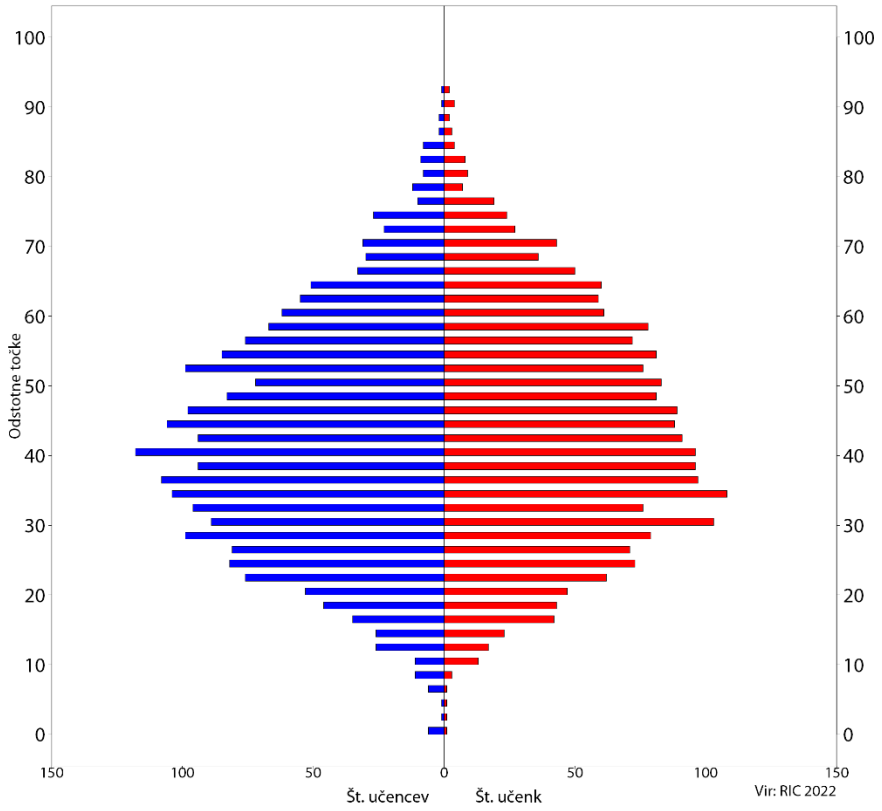
Preglednica 4.2.7.1.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	4.524
Število postavk v preizkusu	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	21,23
Povprečno število točk v odstotkih	42,46
Standardni odklon	16,47
Indeks težavnosti	0,42
Indeks zanesljivosti	0,87

Nacionalno preverjanje znanja iz geografije je v letu 2022 opravljalo 4.524 učencev (prijavljenih 4.853). Od 50 možnih točk so v povprečju dosegli 16,47 točke (42,46 %). Sedem učencev (0,15 %) ni doseglo nobene točke pri preverjanju. Najvišje število doseženih točk je 46, dosegli so jih 3 učenci (0,07 %). Maksimalnega števila možnih točk (50) ni dosegel nihče. Frekvenčna porazdelitev je normalna, z vrhom pri okoli 21 točkah (42 %).

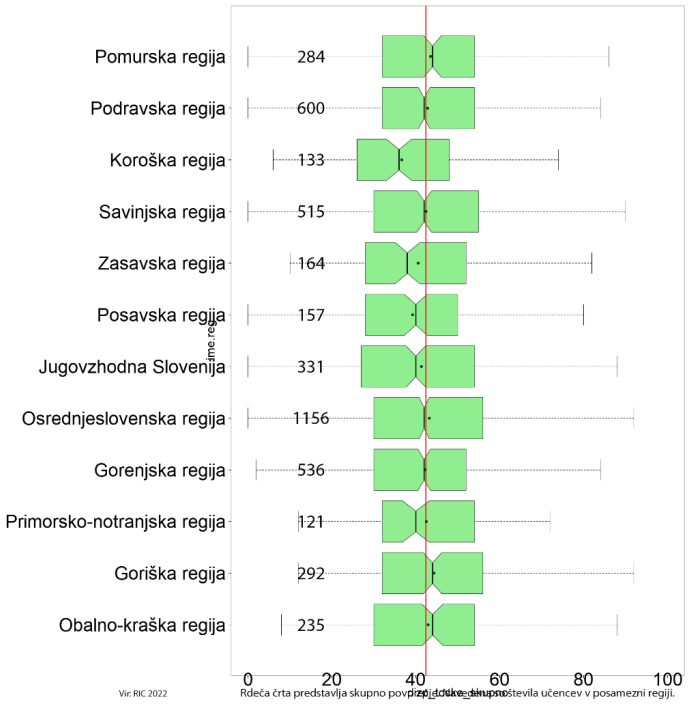
Dosežki po spolu in regijah

Slika 4.2.7.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri geografiji, 2022

Slika 4.2.7.1.1 kaže, da večina dosežkov učenk in učencev spada v območje od 20 do 60 odstotkov točk; v letu 2016/17 je bilo to območje od 30 do 70 %, v letu 2012/13 od 40 do 80 % točk. Ni večjih razlik med dosežki učenk in učencev. Najvišje in najnižje dosežke so dosegli tako učenke kot učenci.

Slika 4.2.7.1.2: Porazdelitev dosežkov pri geografiji po regijah, 2022

Državnemu povprečju, ki znaša 42,46 %, so se najbolj približali v Podravski, Savinjski, Osrednjeslovenski in Gorenjski regiji. Najvišje povprečje so s 44,32 % dosegli v Goriški regiji, sledi ji Pomurska regija s 43,52 %. Najnižje povprečje so dosegli v Koroški (36,65 %) in Posavski regiji (39,24 %). Standardni odklon je bil najnižji v Goriški (15,84 %) in najvišji v Koroški regiji (18 %). V Osrednjeslovenski regiji je bilo najvišje število učencev, ki so pisali preverjanje (1.098), in prav tako najvišje število šol, od koder so ti učenci prihajali (27). Najnižje število učencev (80) in šol (2) je bilo v Zasavski regiji.

Analiza dosežkov

Analiza dosežkov **po vsebinskih področjih** glede na indeks težavnosti[14]

V vsebinskem sklopu ***Svet*** je bila najbolje rešena naloga 1, in sicer pri vseh treh postavkah (**1.1**, **1.2** in **1.3**). To je v skladu s pričakovanji komisije, saj gre za temeljno geografsko znanje, ki se na različne načine preverja vse od 6. do 8. razreda (lega celin in oceanov, poloble). K dobremu dosežku je doprinesel alternativni tip naloge (izbira med dvema ponujenima možnostma). Nad pričakovanji je bila dobro rešena tudi postavka **9.1**, ki je bila zastavljena na tretji taksonomski stopnji in je na podlagi podatkov v preglednici od učencev zahtevala utemeljevanje. K dobremu dosežku je verjetno pripomogel izbor podatkov v preglednici, s pomočjo katerih so učenci laže zapisali utemeljitev. Iskani podatki so bili nazorni in izstopajoči.

Najslabše je bila rešena naloga 10, in sicer pri obeh postavkah (**10.1** in **10.2**). Naloga je bila zastavljena na tretji taksonomski stopnji in je od učencev zahtevala sintezo oziroma povezovanje podatkov klimograma in besedila. Podobno velja tudi za postavko **9.3**, kjer so morali učenci analizirati podana grafikona in s pomočjo podatkov na grafikonih utemeljiti svoj odgovor. Da je analiza podatkov iz različnih grafičnih prikazov za učence še vedno težavna, kaže tudi slabo rešena naloga **2**. Kljub temu da je bila naloga na prvi taksonomski stopnji in so morali učenci samo razbrati podatek z grafikona, je nalogo pravilno rešilo le 51 % učencev. Slabše od pričakovanj so reševali tudi nalogo 7. Kljub temu da gre za preverjanje minimalnega standarda in za nalogo na prvi taksonomski stopnji, katere cilj se obravnava tudi pri predmetu državljanska in domovinska kultura in etika, je ustrezno vero (židovsko oziroma muslimansko) z uporabo slike pravilno prepoznalo le 30 % (pri postavki **7.1**) oziroma 56 % (pri postavki **7.2**) učencev. Še večje razočaranje pa predstavlja slabo rešena naloga **8**, pri kateri so morali učenci na zemljevidu prepoznati najvišje gorovje na svetu – Himalajo. Tudi ta naloga je preverjala minimalne standarde znanja in je bila zastavljena na prvi taksonomski stopnji, a jo je pravilno rešilo le 42 % učencev, 30 % pa jih naloge sploh ni začelo reševati. Za zelo slabo reševanje nalog o Aziji sta verjetno dva razloga. Prvi je v tem, da se ta snov obravnava v zaključnem obdobju 7. razreda in za njeno utrjevanje verjetno zmanjka časa. Drugi razlog pa je treba iskati v epidemioloških razmerah, saj so se devetošolci pred dvema letoma ob obravnavi geografije Azije šolali od doma in je bila posledično uporaba zemljevidov ter atlasov ob usvajanju določenih učnih ciljev bistveno manjša, kot bi bila v običajnih šolskih razmerah.

V vsebinskem sklopu ***Evropa*** sta bili najbolje rešeni postavki **14.1** in **15.1**. Obe sta bili zastavljeni na prvi taksonomski stopnji in sta preverjali minimalne standarde znanja. Obe postavki sta imeli slikovni dodatek – zemljevid in grafikon. Komisija je pričakovala takšne dosežke, saj je bilo odgovora mogoče razbrati iz dodatkov. V prvem primeru je moral učenec na črto napisati enega od v preglednici naštetih narodov na podlagi prikazanega dela celote v grafikonu, v drugem pa na zemljevidu prepoznati Nemčijo. Uspešno je bila rešena tudi postavka **16.1**, s katero smo aktualizirali politične razmere v Vzhodni Evropi, a sta k dobremu dosežku verjetno pripomogla zelo nazoren zemljevid in tip naloge, pri kateri so učenci pravilni odgovor izbrali med štirimi ponujenimi možnostmi. Postavka **11.2** pa je bila srednje uspešno rešena (indeks težavnosti je 0,67), vendar pod pričakovanji komisije, saj so morali učenci med dvema državama (Italijo in Španijo), ki sta bili navedeni v besedilu, izbrati tisto, ki leži na Apeninskem polotoku. Prav tako je bila pod pričakovanji komisije rešena postavka **12.1**. Samo 32 % učencev zna pravilno poimenovati odprtino vulkana. Najslabše rešeni sta bili postavki **17.1** in 17.2, zastavljeni na tretji taksonomski stopnji. Od učencev sta zahtevali razlago dveh dejavnikov, ki odločilno vplivata na večjo vlogo kmetijstva na Danskem v primerjavi z vlogo kmetijstva na Norveškem. Postavki sta imeli kar štiri dodatke, ki naj bi učencem pomagali pri uspešnem reševanju (besedilo, klimogram, sliko in zemljevid v barvni prilogi). Kljub večletnim prizadevanjem komisija še vedno ugotavlja, da številni ne ločijo med naštevanjem in razlago dejavnikov oziroma pojasnjevanjem vzročno-posledičnih povezav. Presenetljivo slabo je bila rešena tudi postavka **11.1**, kjer smo od učencev zahtevali samo prepoznavanje v besedilu opisane geografske enote Evrope. Ta in še nekatere druge naloge nakazujejo na slabo poznavanje osnovnih pojmov in toponimov s področja regionalne geografije (geografske enote, naravnogeografske enote …) in temu bo v prihodnje treba nameniti več pozornosti. Da učenci nenatančno berejo navodila, pa je pokazala postavka **13.1**. Pri tej postavki so morali učenci s pomočjo besedila razložiti, kako in zakaj je potres prizadel predvsem stare

[14] Indeks težavnosti nam pove, koliko učencev je nalogo rešilo pravilno.

zgodovinske objekte. Večina je sicer pravilno odgovorila, vendar le na eno od obeh zahtev, zato so bili odgovori pomanjkljivi. Opozoriti je treba še na postavki **18.1** in **18.2**, ki sta od učencev zahtevali samo zapis naravno- in družbenogeografskega dejavnika. Obe sta bili zastavljeni na drugi taksonomski stopnji in sta od učencev zahtevali smiselno uporabo dveh zemljevidov, iz katerih je bilo mogoče zelo jasno razbrati oba zahtevana dejavnika. Na slabo reševanje postavk je ponovno vplivalo slabo branje zemljevidov, kar je očitno šibko področje učencev, ki so opravljali preverjanje.

Najbolje rešeni postavki v vsebinskem sklopu ***Slovenija*** sta bili **24.1** in **25.1**. Postavka 24.1 je tudi najbolje rešena postavka celotnega preizkusa. Komisija dober dosežek pri obeh postavkah pripisuje predvsem tipu naloge (alternativni tip) in zelo nazornemu slikovnemu dodatku (starostne piramide). Pri postavki **25.1** so morali učenci iz nabora pojmov izbrati ustreznega (zamejski Slovenci) in z njim dopolniti poved. Kljub temu da je bila postavka uspešno rešena, je komisija pričakovala še boljši dosežek. Tudi pri reševanju nalog iz vsebinskega sklopa Slovenija se kaže nepoznavanje pojmov in toponimov pri regionalizaciji. Na to sta pokazali slabo rešeni postavki 20.1 in 22.1. Obe sta preverjali minimalne standarde znanja in sta bili opremljeni z zelo nazornim zemljevidom. Pri postavki **20.1** so morali učenci napisati naravno enoto Evrope, katere del so pokrajine, na zemljevidu Slovenije označene s temnejšo barvo. Večina je namesto pravilnega odgovora *Panonska kotlina/nižina* pisala odgovor Obpanonske pokrajine. Pri postavki **22.1** pa je bilo treba označeno območje na zemljevidu Slovenije uvrstiti v Predalpske pokrajine. Podobne naloge so bile že uvrščene v preizkuse znanja preteklih preverjanj, zato je ponovno slabši dosežek presenečenje. Posebej je treba opozoriti tudi na nesprejemljivo krajšanje odgovorov pri imenih naravnogeografskih enot. Tako komisija pomanjkljivih in nenatančnih odgovorov, kot so *Predalpske*, *Predalpska pokrajina*, *Predalpsko hribovje*, ni priznala kot pravilne. Veliko slabše od pričakovanega je bila rešena tudi postavka **28.1**, pri kateri so morali učenci z zemljevida na barvni prilogi prepoznati označeno Cerkniško polje. Po mnenju komisije je bila naloga lahka, zastavljena na prvi taksonomski stopnji, vendar pravilno rešena le pri tretjini učencev.

Najslabše rešeni sta bili postavki **27.2** in **21.1**. Obe sta bili zastavljeni na tretji taksonomski stopnji in od učencev zahtevali razlago. Komisija je nalogi ocenila kot težki, zaradi pričakovanega kompleksnega odgovora. Podobne težave kot pri reševanju 17. naloge so imeli učenci pri reševanju naloge **29**, pri kateri je bilo treba razložiti dva naravna dejavnika, ki vplivata na gostoto prebivalstva v Julijskih Alpah. Učenci so navajali pravilne dejavnike, vendar niso razložili vpliva dejavnikov na gostoto prebivalstva.

Analiza preizkusov po vsebinskih sklopih je pokazala, da so učenci najbolje reševali vsebinski sklop *Svet*, nekoliko slabše vsebinski sklop *Evropa* in najslabše vsebinski sklop *Slovenija*. Po tem se letošnji nacionalni preizkus razlikuje od tistega iz leta 2017 in predhodnih. Razlike med posameznimi sklopi pa so bile vedno majhne in tudi letos niso bistvene večje. Podobno kot na vseh predhodnih nacionalnih preverjanjih lahko zaključimo, da na uspešnost reševanja ne vpliva vsebina oziroma učni cilj, ki ga naloga preverja, ampak so najbolje rešene naloge znotraj posameznih vsebinskih sklopov tiste, ki ponujajo možnost izbire pravilnih odgovorov, in tiste, ki imajo dodatek (slika, grafikon ali zemljevid) z nekaj izjemami. Najslabše rešene naloge so ponovne tiste naloge, ki so zastavljene na tretji ali na drugi taksonomski stopnji, nimajo dodatkov, zahtevajo dve razlagi istega problema v daljšem odgovoru in kompleksno geografsko razmišljanje z razlago, utemeljevanjem in argumentiranjem. V komisiji ponovno ugotavljamo, da so nekoliko slabše rešene naloge pričakovane, saj preverjajo vsebine oziroma učne cilje, ki se običajno obravnavajo proti koncu šolskega leta in so zato verjetno slabše utrjeni.

Analiza dosežkov po **taksonomskih stopnjah** glede na indeks težavnosti

Iz specifikacijske tabele[15] je razvidno, da je 16 postavk preverjalo miselne procese prve taksonomske stopnje, 18 postavk druge in 16 tretje.

Med nalogami, ki temeljijo na miselnih veščinah **prve taksonomske stopnje,** je bila najbolje rešena postavka **1.2**, kar je v skladu s pričakovanji v komisiji. Zelo visok delež pravilnih odgovorov gre pripisati minimalnemu standardu, ki ga je preverjala naloga, tipu naloge (naloga alternativne izbire), dodatnemu gradivu (nemi zemljevid sveta) in formulaciji trditve – učenci so se o pravilnosti trditve lahko odločili brez podrobnega proučevanja zemljevida. Hkrati je to tudi postavka z najmanjšim številom učencev, ki se reševanja sploh niso lotili. Zelo dobro je bila rešena tudi postavka **14.1**, ki jo je komisija ocenila kot srednje zahtevno, dosežek nad pričakovanji pa je ponovno mogoče pripisati uporabi dodatnega gradiva (preglednica, graf) in dejstvu, da naloga preverja sposobnost razbiranja osnovnih podatkov ter praktično rabo grafičnih prikazov, kar sta dejavnost in učni cilj tudi pri drugih predmetih. Podobno visok dosežek so učenci izkazali tudi pri reševanju postavke **25.1**. Gre za manj zahtevno nalogo dopolnjevanja z naborom. Učenci so morali poved dopolniti s pojmom zamejski Slovenci, ki so ga izbrali med štirimi ponujenimi možnostmi; z izjemo ustreznega odgovora so bili vsi pojmi povezani s selitvami, kar je možnosti za uspeh znatno povečalo. Dobro je bila rešena tudi postavka **15.1**. Tudi tu so se učenci oprli na dodatno gradivo (zemljevid), s katerega so lahko nedvoumno razbrali ciljno državo migracij čez Balkanski polotok. Najslabše rešena

[15] Preglednica, v kateri so zapisne lastnosti vsake naloge oziroma postavke preizkusa.

je bila postavka **5.1**. Komisija jo je sicer ocenila kot manj zahtevno, še zlasti v luči izhodiščnega besedila, ki nadrobno in nedvoumno opisuje politiko apartheida. Kljub nekoliko razširjenemu naboru možnih zapisov termina *apartheid* je pravilni odgovor napisala le slaba petina učencev. Nizek dosežek se sklada z ugotovitvami komisije iz leta 2017, da učenci slabo poznajo nekatere osnovne geografske termine, še zlati tiste, vezane na geografske regije, katerih značilnosti niso dobro utrjene oziroma katerih obravnava običajno poteka v manj ugodnem časovnem terminu (začetek ali konec šolskega leta). Najpogosteje so učenci navajali termin *rasizem*, kar kaže na to, da ne razlikujejo med pojmi politika ter miselnost in ideologija. Učenci so se slabo izkazali tudi pri nalogah, ki so zahtevale enoznačen odgovor – geografski termin oziroma geografsko ime. To so postavke **11.1** (Južna Evropa), **12.1** (krater) in **28.1** (Cerkniško polje). Vsem nalogam je bilo dodano gradivo (besedilo, slika, zemljevid), toda učenci njegove povedne vrednosti niso znali popolnoma izkoristiti, kar velja zlasti za nalogo 28.1. Nekoliko bolje, pa kljub temu pod pričakovanji, je bila rešena postavka 8.1. Preseneča dejstvo, da na priloženem zemljevidu učenci niso prepoznali najvišjega gorstva v Aziji. Podatka o višini gorstva v nalogi resda ni, a je iz zemljevida jasno razvidno, za katero gorovje gre. Zaskrbljujoče je, da so prav postavke **8.1**, **12.1** in **28.1** (naloge kratkega enoznačnega odgovora) tiste, ki jih največ učencev ni niti poskusilo rešiti. Podobno nizki dosežki so zabeleženi tudi pri postavkah 7.1, 23.1 in 23.2, kjer učenci ne glede na dodatno gradivo ali tip naloge niso navedli ustreznega geografskega pojma (ime veroizpovedi) ali izkazali poznavanja temeljnih značilnosti, ki se navezujejo na izbrani pojem (procesi in dogajanje v izbranih geoloških obdobjih).

Pri reševanju nalog, ki so preverjale miselne procese na **druge taksonomske stopnje,** so bili učenci v povprečju enako uspešni kot pri tistih, zastavljenih na prvi taksonomski stopnji, kar je bila značilnost NPZ iz geografije tudi leta 2017. Najbolje rešena je bila postavka **24.1**, pri kateri je treba trditev o daljšanju življenjske dobe prebivalstva primerjati s starostnimi piramidami. Trend daljšanja življenjske dobe je bilo iz danih grafičnih prikazov razmeroma preprosto razbrati, saj so bili zgornji deli piramid v danem obdobju vse širši. Malenkost slabši dosežek so učenci dosegli pri postavki **24.2**, kar gre pripisati nenatančni primerjavi vseh štirih starostnih piramid. Po mnenju komisije gre večjo uspešnost reševanja postavk pripisati tudi uporabi dodatnega gradiva. Z grafičnimi prikazi se učenci srečujejo tako rekoč v vseh razredih, in to pri različnih predmetih, zato so pri pridobivanju osnovnih podatkov in enostavnejši interpretaciji v splošnem uspešni. Dobro rešeni postavki in v skladu s pričakovanji komisije, ki jih je ovrednotila kot manj zahtevne, sta bili postavki **1.1** in **1.3**. Tudi tu so učenci uporabili dodatno gradivo, k visokemu dosežku sta pripomogla tudi tip naloge (naloga alternativne izbire) in formulacija trditev, ki so predpostavljale prepoznavanje osnovnih geografskih pojmov in značilnosti neposredno z zemljevida (lega Antarktike, velikost Avstralije). Spretnost uporabe splošnih zemljevidov in poznavanje lege celin in oceanov potrjuje tudi število učencev, ki postavk ni rešilo – v celotnem preizkusu je bilo njihovo število prav pri teh nalogah najmanjše. Najslabše rešena naloga na drugi taksonomski stopnji je bila postavka **20.1**, ki je bila hkrati ena od nalog z največjim številom napačnih odgovorov. Učenci so torej nalogo rešili, a je za nizek dosežek po mnenju komisije krivo nenatančno branje navodil oziroma nepoznavanje terminologije. Na podlagi odgovorov sklepamo, da učenci ne razlikujejo med pojmi naravna enota Evrope in naravnogeografska enota Slovenije oziroma ne poznajo točnih geografskih imen. Ugotovitev potrjujejo tudi dosežek pri postavki **22.1**, kjer so namesto pričakovanega odgovora *Predalpske pokrajine* navajali bodisi napačno poimenovanje (*Predalpski svet*, *Predalpska Slovenija*) bodisi posamezne pokrajine na mezioregionalni ravni (npr. *Škofjeloško hribovje*). Kljub dodatnemu gradivu sta bili pod pričakovanji rešeni tudi postavki **3.1** in **3.2**. Komisija ju je sicer ocenila kot srednje zahtevni, a je le približno tretjina učencev rastlinski pas umestila v ustrezno pokrajinsko enoto Severne Amerike. Komisija ugotavlja, da so učenci manj spretni pri analizi zemljevida, ki predvideva že izgrajeno in utrjeno pojmovno mrežo. Iglasti gozd so večinoma umeščali na območje Kanadskega ščita, čeprav območje, prikazano na sliki, ni bilo istovetno tistemu, prikazanemu na zemljevidu, in pri tem pozabili na ameriški gorati zahod. Podobno velja za postavki **18.1** in **18.2**, kjer so učenci s primerjavo fizičnega zemljevida Severne Evrope in zemljevida železniškega omrežja na Finskem le v tretjini primerov pravilno navedli družbeno- in naravnogeografski dejavnik, ki vpliva na gostoto omrežja. Kljub nizkemu dosežku se je postavka **18.2** izkazala kot tista, ki najbolje ločuje učence z boljšimi dosežki od tistih s slabšimi.

Po predvidevanjih so učenci najslabše reševali naloge na **tretji taksonomski stopnji,** ki so preverjale njihove sposobnosti analize, sinteze in vrednotenja, odkrivanja in razlage vzročno-posledičnih povezav med pojavi in procesi ter argumentacije. Z izjemo postavk 19.1 in 19.2 gre za naloge kratkega odgovora, kar glede na ugotovitve analiz NPZ iz let 2013 in 2017 še dodatno vpliva na slabšo uspešnost reševanja. Najbolje rešena je bila postavka **9.1**, ki jo je komisija ovrednotila kot težko. Višji indeks težavnosti od pričakovanega komisija pripisuje vsebini naloge – gospodarska razvitost se kot samostojni operativni cilj ali splošni cilj obravnava v vseh razredih, k visokemu številu pravilnih odgovorov je pripomogel tudi izbor kazalnikov, ki so učencem poznani, in dejstvo, da so svojo izbiro argumentirali z opisom kazalnika in ne z ubeseditvijo, v kateri bi samostojno povezali pojave in procese. Tip naloge (alternativna izbira) je botroval dobremu dosežku pri postavkah **19.1** in **19.2**. Učenci so predvsem pri prvi trditvi z uporabo klimogramov z lahkoto ugotovili, da kraja A in B nimata enakih podnebnih značilnosti (zlasti temperaturnih) niti istega podnebja. Druga trditev se je izkazala za nekoliko bolj zapleteno (edina naloga, ki ima negativni indeks ločljivosti), komisija domneva, da je učenci niso dovolj natančno prebrali – bodisi so manjše temperaturne amplitude zamenjali z nižjimi temperaturami (kar za kraj A sicer drži) bodisi so razumeli, da na razlike

v temperaturi vpliva dejstvo, da Zalivski tok tam ne teče. Najslabše rešena je bila postavka **27.2**, ki je bila tudi druga najslabše rešena postavka v vseh NPZ iz geografije do sedaj. Razlog za nizek dosežek je po mnenju komisije v kompleksnosti pričakovanega odgovora, kar potrjuje tudi število učencev, ki so nalogo rešili. Skoraj 80 % vseh učencev je namreč razložilo, zakaj je bila oskrba z vodo v Dinarskokraških pokrajinah motena, pri čemer se jih je večina omejila na podzemno pretakanje oziroma odtok v podzemlje zaradi prepustnosti apnenca, ni pa upoštevala dela naloge, ki je zahteval razlago o oskrbi v preteklosti. Podobno kompleksen odgovor bi morali učenci podati pri postavki **13.1**, a so se tudi tu omejili zgolj na eno zahtevo (npr. objekti so se porušili ali niso zgrajeni protipotresno), poleg tega pa je njihovo uspešnost še dodatno zmanjšala raba neustreznih in nestrokovnih izrazov (npr. objekti so stari, krhki, nestabilni). Skromen je bil tudi dosežek pri postavkah **21.1** in **26.1**. Pri obeh je bilo najprej treba ugotoviti posledico spremembe (zajezitveni jez; brezposelnost) in nato razložiti učinek posledice na pokrajino. Ponovno se je izkazalo, da imajo učenci težave z razlago oziroma ustrezno ubeseditvijo vzročno-posledičnih povezav, saj so večinoma navajali le posledico (npr. posek gozda; brezposelnost) ali učinek (npr. okrnjen življenjski prostor živali; selitve). Pri postavkah10.1 in 10.2, 17.1 in 17.2 ter 29.1 in 29.2 so morali napisati dve razlagi istega pojava ali dve utemeljitvi istih geografskih značilnosti, pri čemer je druga zahteva praviloma slabše rešena.

Analiza dosežkov po taksonomskih stopnjah postavk je pokazala, da so bili le-ti nižji ali enaki tistim iz leta 2017. Pri nalogah na prvi taksonomski stopnji so se učenci izkazali občutno slabše kot leta 2017 (povprečni IT 2017: 0,66; povprečni IT 2022: 0,50), naloge na drugi taksonomski stopnji so reševali enako uspešno (povprečni IT 2017 in 2022: 0,50), nižje dosežke so dosegli tudi pri nalogah na tretji taksonomski stopnji (povprečni IT 2017: 0,31; povprečni IT 2022: 0,26). Uspešnost reševanja nalog na različnih taksonomskih stopnjah je močno odvisna od tipa naloge in vrste dodatnega gradiva. Učenci praviloma dobro rešujejo naloge na prvi in drugi taksonomski stopnji, pri katerih morajo razbrati osnovne podatke neposredno iz vira, ko morajo navesti ali prepoznati temeljna geografska imena, ko so vprašanja in zahteve vezane na učne vsebine, ki se obravnavajo medpredmetno. Slabo rešene naloge zapisa kratkega enoznačnega odgovora kažejo na izrazit primanjkljaj na področju poznavanja in obvladovanja geografske terminologije in t. i. geografskega inventarja. Napredka ni niti pri reševanju nalog na tretji taksonomski stopnji, ki zahtevajo krajši, smiselno ubeseden zapis, v katerem morajo učenci izkazati sposobnost razlage, utemeljitve, podkrepitve in argumentiranja.

Analiza dosežkov po **standardih znanja** glede na indeks težavnosti

V preizkusu je 24 postavk preverjalo minimalne standarde in 26 postavk standarde znanja. Učenci so enako uspešno reševali tako postavke, ki so preverjale minimalne standarde, kot tudi standarde znanja. Dosežki so primerljivi z dosežki na nacionalnem preverjanju leta 2017.

Med postavkami, ki so preverjale **minimalne standarde,** so učenci najuspešneje reševali postavke 1.2, 14.1 in 1.3. Uspešnost reševanja verjetno lahko pripišemo dobro usvojenemu temeljnemu znanju fizične geografije in uporabi dodatnega gradiva pri postavkah (nemi zemljevid sveta, diagram, preglednica) ter alternativnemu tipu naloge pri dveh od treh najbolje rešenih postavk. Pri slednjih smo preverjali znanje na prvi ali drugi taksonomski stopnji. Manj kot 20 % učencev je pravilno rešilo postavke 21.1, 10.1 in 10.2, pri katerih smo minimalne standarde preverjali na tretji taksonomski stopnji. Učenci so morali zapisati vzročno-posledične povezave v obliki samostojnega podprtega odgovora z uporabo dodatnega gradiva (klimogram, besedilo, slika). Čeprav niso bile med najslabše rešenimi postavkami, pa moramo izpostaviti postavke **8.1** (prepoznavanje gorovja Himalaja na nemem zemljevidu), **12. 1** (prepoznavanje na sliki označenega kraterja vulkana) in **7.1** (prepoznavanje Židov na sliki iz Jeruzalema). Vse postavke preverjajo minimalne standarde na prvi taksonomski stopnji, a jih je uspešno rešilo manj kot 50 % učencev.

Med najuspešneje rešenimi postavkami, ki so preverjale **standarde znanja,** so postavke 24.1, 25.1 in 24.2. Vse tri so preverjale družbenogeografske značilnosti Slovenije na prvi ali drugi taksonomski stopnji. Tako kot pri skupini postavk, ki so preverjale minimalne standarde, lahko ugotovimo, da so učenci najmanj uspešni pri reševanju postavk, ki preverjajo standarde na tretji taksonomski stopnji. Uspešnost učencev pade pod 30 % in se še zmanjšuje s številom dodatnega gradiva, ki ga morajo učenci uporabiti, in kompleksnostjo odgovora, ki ga morajo ustvariti. Pod pričakovanji so bile rešene postavke **5.1**, **6.1** in **28.1**. Najmanj uspešni so bili učenci pri postavkah 27.2, 26.1 in 17.2.

Analiza po standardih znanja kaže, da so učenci v nasprotju s pričakovanji enako uspešni pri reševanju postavk, ki preverjajo minimalne standarde in standarde znanja. Na uspešnost reševanja bolj kot standard znanja vplivajo taksonomska stopnja, na kateri preverjamo standard, tip naloge in dodatno gradivo, ki ga mora učenec uporabiti pri reševanju postavk. Zaskrbljujoč je nizek dosežek pri nekaterih postavkah, ki so preverjale osnovno geografsko znanje na prvi taksonomski stopnji.

Analiza dosežkov **po tipu nalog** glede na indeks težavnosti

Preizkus je bil sestavljen iz sedmih različnih tipov nalog: nalog kratkega zaprtega odgovora (19 postavk), nalog kratkega polodprtega odgovora (14), nalog alternativnega tipa (7), nalog povezovanja, urejanja in razvrščanja (4), nalog izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom (3), nalog dopolnjevanja brez nabora (2) in naloge dopolnjevanja z naborom (1).

V primerjavi s preizkusom iz leta 2017 je za letošnji preizkus značilna uporaba večjega števila različnih tipov nalog. Komisija je v preizkus vključila tri dodatne tipe nalog, in sicer naloge alternativnega tipa, nalogi dopolnjevanja brez nabora in nalogo dopolnjevanja z naborom. Nalog kratkega zaprtega odgovora je bilo enako število kot leta 2017, nalog kratkega polodprtega odgovora pa za kar deset manj. Prav zaradi tega preseneča dejstvo, da so bili učenci v povprečju manj uspešni kot leta 2017, saj dodani zaprti tipi nalog običajno prispevajo k uspešnejšemu reševanju.

Najbolje rešene naloge so bile **naloge dopolnjevanja z naborom,** vendar je pri tem treba poudariti, da se ta podatek nanaša le na eno postavko, kar z vidika primerjave z ostalimi tipi nalog ni najbolj smiselno. To nalogo je v povprečju pravilno rešilo 80 % učencev.

Veliko bolj relevanten je podatek, da je kar 70 % učencev pravilno rešilo naloge **alternativnega tipa** in da je najbolje rešena postavka v celotnem preizkusu prav tega tipa. Gre za postavko 1.2. Prav vse postavke tega tipa so vključevale tudi slikovno gradivo, kar je še dodatno prispevalo k uspešnosti reševanja.

V povprečju so bile dobo rešene tudi naloge **izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom,** čeprav je preizkus vključeval le tri postavke tega tipa. Tudi te postavke so večinoma vsebovale slikovno gradivo in jih je pravilno rešila precej več kot polovica učencev.

Manj kot polovica učencev je uspešno rešila naloge **dopolnjevanja brez nabora** in **naloge kratkega zaprtega odgovora.** Kljub temu je treba izpostaviti, da so med temi nalogami tudi postavke, ki spadajo v skupino najslabše rešenih. Večina postavk tega tipa je vključevala različno slikovno gradivo, vse pa so bile prve in druge taksonomske stopnje.

Naloge povezovanja, urejanja in razvrščanja bile verjetno precej rešene zaradi učnih ciljev, ki so jih preverjale (podnebni in rastlinski pasovi Severne Amerike, glavne faze nastanka površja današnje Slovenije), kljub temu da so bile vse postavke prve ali druge taksonomske stopnje.

Najslabše rešene postavke so bile **kratkega polodprtega odgovora.** V povprečju jih je rešilo le 24 % učencev, kar je za 10 % manj kot v preizkusu iz leta 2017. Najslabše rešena postavka tega tipa in tudi celotnega preizkusa je bila postavka 27.2, katero je pravilno rešilo le 6 % učencev, najbolje pa postavka 9.1, katero je pravilno rešilo 69 % učencev. Od 14 postavk tega tipa so bile vse tretje taksonomske stopnje in pri vseh je bilo treba uporabiti kompleksnejše miselne procese, analizo in odgovor tudi ustrezno ubesediti. Pri tem je bilo pri veliki večini postavk učencem v pomoč slikovno gradivo, ki pa ni bistveno prispevalo k boljšemu reševanju tega tipa nalog.

Analiza dosežkov **po dodatnem gradivu** glede na indeks težavnosti

Naloge z dodatnim gradivom so naloge, pri katerih učenec v različnem učnem gradivu išče pravilne odgovore oziroma si pri iskanju pravilnih odgovorov z njim lahko pomaga.

V preizkusu je bilo kar 43 oziroma 86 % postavk, pri katerih so učenci iskali odgovor z uporabo dodatnega gradiva, kar je za 20 % več kot v preizkusu iz leta 2017 in tudi več kot v preizkusih iz let 2013 in 2011. Dvajset postavk je vključevalo zemljevide, 16 slike, 10 besedilo, 7 klimograme, 6 diagrame, 3 postavke pa so vsebovale preglednice. Osem postavk je imelo več dodatkov hkrati. Le 7 postavk oziroma 14 % je bilo brez kakršnegakoli dodatka oziroma gradiva. Predmetna komisija meni, da je pri geografiji nujna uporaba raznovrstnega gradiva za razvijanje prostorskih predstav, divergentnega in kompleksnega razmišljanja ter bralne in funkcionalne pismenosti. Ugotavlja tudi, da so učenci tudi tokrat postavke z dodatnim gradivom rešili nekoliko bolje od postavk brez dodatnega gradiva.

Med nalogami z dodatnim gradivom so bile najbolje rešene postavke **s preglednicami** in postavke **z diagrami,** kar je povsem drugačen podatek kot pri preizkusu iz leta 2017. V povprečju jih je pravilno rešilo 69 % oziroma 61 % učencev. Najbolje rešena postavka v celotnem preizkusu je bila prav postavka z diagramom, ki jo je rešilo kar 92 % učencev. Poleg tega so iz te skupine še tri postavke, ki jih je rešilo več kot 70 % učencev. V preizkusu so bile samo tri postavke s preglednicami, vendar jih je prav vse rešilo več kot 50 % učencev.

Naloge **z zemljevidom** je v povprečju rešilo 46 % učencev, kar je manj kot leta 2017. Kljub temu pa so iz te skupine štiri postavke, ki jih je rešilo več kot 70 % učencev. Pri tem je pomemben tudi podatek, da je bilo teh nalog v preizkusu največ. Najslabše rešeni postavki z zemljevidom sta bili 17. 1 in 17. 2, ki pa sta vključevali še klimogram in besedilo. Večina postavk je na prvi in drugi taksonomski stopnji, tri pa so na tretji. Čeprav so učenci postavke z zemljevidom v povprečju reševali slabše kot leta 2017, so pri nekaterih bili nadpovprečno uspešni. Komisija meni, da sta lahko bistvena vzroka za v povprečju slabše reševanje nalog z zemljevidom dolgotrajno delo na daljavo in dejstvo, da je bila med epidemijo uporaba atlasov pri pouku omejena.

Med **nalogami s slikami** sta bili samo dve postavki, ki jih je pravilno rešilo več kot 50 % učencev. Ta podatek je bistveno slabši kot pri preizkusu leta 2017, v katerem so bile postavke s slikami najbolje rešene. Najslabše rešena postavka je bila 21.1, ki pa je bila naloga tretje taksonomske stopnje in po tipu naloga kratkega polodprtega tipa, kar je verjetno prispevalo k uspešnosti reševanja. Tudi sicer je bilo v tej skupini enako število postavk na tretji in drugi taksonomski stopnji ter več nalog na tretji kot na prvi taksonomski stopnji.

Postavke z besedili je v povprečju pravilno rešilo 26 % učencev. V preizkusu je bilo deset postavk z besedili, v preizkusu iz leta 2017 pa samo ena, zato primerjava ni najbolj smiselna. Velika večina postavk je bila nalog tretje taksonomske stopnje, kar je nedvomno odločilno prispevalo k težavnosti reševanja.

Kljub nekoliko slabšim dosežkom predmetna komisija meni, da so zemljevidi in slikovno gradivo nepogrešljiv pripomoček pri podajanju učne snovi, ki bistveno pripomore k predstavljivosti, usvajanju geografske terminologije in sposobnosti povezovanja znanja.

Najslabše rešene so bile **postavke s klimogrami.** V povprečju jih je pravilno rešilo le 24 % učencev, le eno postavko je pravilno rešilo več kot 40 % učencev, vse ostale pa manj kot 30 % učencev. Učenci so morali z uporabo podatkov iz klimograma pravilno utemeljiti določene geografske pojave in procese. Vse postavke iz te skupine so bile tretje taksonomske stopnje. Najslabše rešene so bile postavke 10. 2, 17.2 in 10.1, ki so vključevale še druge dodatke.

Postavke z več dodatki so učenci reševali nekoliko bolje kot v preizkusu iz leta 2017. Takrat je bila ravno ta skupina postavk najslabše rešena. V letošnjem preizkusu je te postavke v povprečju pravilno rešilo 32 % učencev. Najbolje rešena je bila postavka 14.1, ki je vključevala preglednico in diagram ter preverjala znanje na prvi taksonomski stopnji. Postavko je pravilno rešilo kar 86 % učencev. Vse ostale postavke so bile tretje taksonomske stopnje, večina teh pa je spadala v skupino nalog polodprtega odgovora.

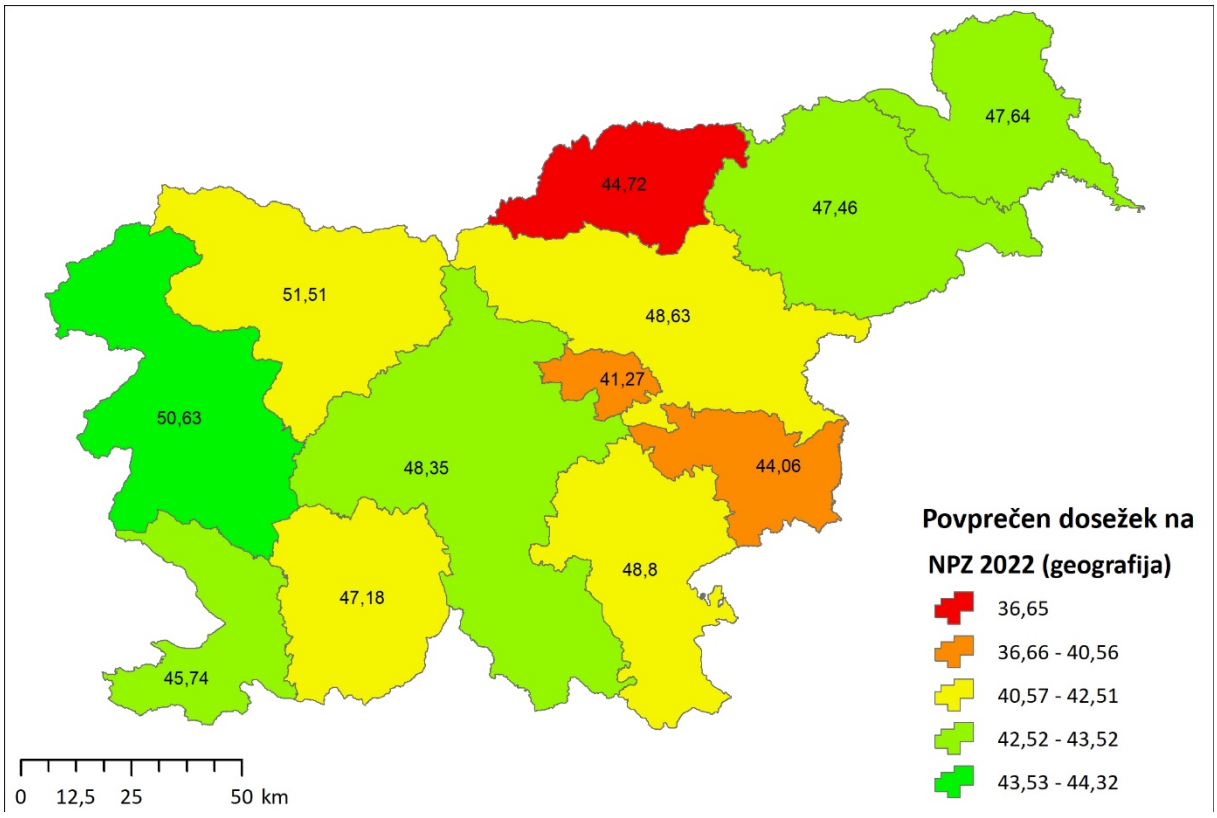
Postavke brez dodatkov je v povprečju pravilno rešilo 34 % učencev. Prav iz te skupine je postavka, ki je bila v celotnem preizkusu najslabše rešena; rešilo jo je le 6 % učencev. Postavka je bila na tretji taksonomski stopnji in tipa kratkega polodprtega odgovora. Po drugi strani pa je zanimiv podatek, da je v tej skupini tudi naloga, ki spada med tiste, ki so jo učenci najbolje reševali.

Analiza je pokazala, da je uspešnost učencev pri postavkah z dodatnim gradivom večja, vendar v odvisnosti od tipa naloge in taksonomske stopnje.
Predmetna komisija meni, da je vključevanje raznolikega dodatnega gradiva v preizkus smiselno, saj povečuje možnosti uspeha pri učencih z različnimi učnimi slogi ter jih sistematično in dosledno navaja na različne informacijske vire, s čimer prispeva k višji stopnji bralne in funkcijske pismenosti. Predmetna komisija si zato prizadeva, da bo v preizkuse tudi v prihodnje vključevala različno dodatno gradivo.

Sklepne ugotovitve

Znanje učencev iz geografije smo v šolskem letu 2021/22 preverjali petič (prvič leta 2007/08, drugič 2010/11, tretjič 2012/13, četrtič 2016/17). Predmetna komisija žal tudi tokrat ugotavlja, da so dosežki slabši od pričakovanega, in še dlje od želenega. Obenem ugotavljamo, da so dosežki slabši tudi v primerjavi s prejšnjimi leti. Ponovno nekaj učencev ni doseglo nobene točke in prav tako (ponovno) nihče ni dosegel vseh točk. Najvišje število doseženih točk je letos 46, kar je še točko manj od zadnjega preizkusa leta 2017. Pokazalo se je, da ni značilnih razlik po spolu, prav tako ne moremo izvleči pomembnih zaključkov na podlagi razlik med slovenskimi regijami. Najbolje so se odrezali v Goriški regiji (leta 2017 je bila to Gorenjska, Goriška je bila takrat druga). Najslabše rezultate so letos dosegli na Koroškem. Še posebej zaskrbljujoče je, da je leta 2017 to mesto zasedla Zasavska regija, ki pa bi se letos s takratnim rezultatom (41,3 %) uvrstila blizu povprečja (42,46 %).

Slika 4.2.7.1.3: Povprečen dosežek na NPZ iz predmeta geografija po statističnih regijah, 2022

Naloge preizkusa so preverjale znanje na vseh treh stopnjah Bloomove taksonomije: naloge prve taksonomske stopnje so preverjale znanje in poznavanje osnovnih geografskih pojmov, pojavov in procesov; naloge druge stopnje njihovo razumevanje in uporabo; pri nalogah tretje taksonomske stopnje pa naj bi učenci pokazali razumevanje vzročno-posledične kompleksnosti geografskih pojavov in procesov ter ga podprli z utemeljenim zapisom vzroka in posledice ali predvidevanja možnosti.

Analiza preizkusov po vsebinskih sklopih je pokazala, da so učenci najbolje reševali vsebinski sklop *Svet*, nekoliko slabše vsebinski sklop *Evropa* in najslabše vsebinski sklop *Slovenija*. Po tem se letošnji nacionalni preizkus razlikuje od tistega iz leta 2017 in predhodnih. V primerjavi med posameznimi preizkusi razlike nikoli niso bile prav velike in tako ostaja tudi tokrat. Na uspešnost reševanja vplivata tip naloge in taksonomska stopnja, medtem ko vsebinski sklop kot tak (*Svet*, *Evropa*, *Slovenija*) na to nima bistvenega vpliva.

Zagotovo med najpomembnejše dejavnike uspešnosti reševanja posameznih nalog sodi **taksonomska stopnja.** Premerjava uspešnost glede na taksonomsko stopnjo nalog je enaka tistim iz leta 2017, ponovno s to razliko, da so v povprečju se slabši. Tudi na uspešnost reševanja nalog glede na taksonomsko stopnjo vpliva več dejavnikov, med katerimi je najpomembnejši tip naloge ter prisotnost dodatnega gradiva (slika, preglednica, grafikon, zemljevid ipd.). Vendar ponovno in znova ugotavljamo izrazito slabo reševanje preprostih nalog na prvi taksonomski stopnji, ki se je v primerjavi s prejšnjim preizkusom še poslabšalo (poznavanje osnovne geografske terminologije, geografskega inventarja ter geografskih imen). Kar smo starejše generacije štele za nujno, obvezno in samoumevno ter se nam je zdelo neločljivo povezano s splošno razgledanostjo, je danes postalo manj pomembno ali celo nepomembno. Rezultati so resnično skromni (neprepoznavanje Himalaje kot najvišjega gorstva v Aziji in na svetu). Najslabše je

reševanje kompleksnejših nalog na tretji taksonomski stopnji, ki zahtevajo višjo stopnjo razmišljanja in povezovanja ter oblikovanje utemeljitve; to je sorazmerno kratkega, a smiselnega odgovora. Ampak tudi v tem primeru je rezultat slabši od tistega iz leta 2017. Če bi morebiti lahko razumeli (pa je ne) težnjo po odpravi faktografije, pa ne moremo razumeti, da šola učencev ne zmore naučiti oblikovanja logičnega in smiselnega odgovora, pri katerem morajo svoje znanje povezati v smiseln odgovor, ki ima »rep in glavo«. Najbolje se rešujejo naloge, pri katerih so vse informacije podane v vprašanju (npr. grafična priloga ali preglednica) in mora učenec odgovor le poiskati ali ga izbrati. Pa tudi tukaj je stopnja uspešnosti upadla.

Pri **standardih znanja** glede na indeks težavnosti se je izkazalo, da ni značilnih razlik med posameznimi standardi znanja, ampak da ponovno na uspešnost bistveno bolj vplivajo drugi dejavniki (taksonomska stopnja). A je vseeno treba poudariti na izrazito nizke dosežke pri nalogah, ki so preverjale najbolj osnovno geografsko znanje na prvi taksonomski stopnji. **Tip naloge** močno vpliva na uspešnost reševanja. Preizkus leta 2022 je bil sestavljen iz sedmih različnih tipov nalog, med katerimi je bilo največ nalog kratkega zaprtega odgovora in kratkega polodprtega odgovora. Ostalih pet tipov je bilo zastopanih z manj kot desetimi primeri. Raznolikost tipov je bila v primerjavi s prejšnjimi leti tokrat višja. Kot je bilo nakazano pri taksonomskih stopnjah, so učenci najuspešnejši takrat, ko je odgovor že del samega vprašanja, torej ga le poiščejo. Daleč najslabše rešujejo (le 24 % učencev in 10 % manj kot leta 2017) kratke polodprte odgovore, kljub temu da so bile pri tem tipu prisotne vse tri taksonomske stopnje. To ponovno potrjuje tezo, da učenci v 9. razredu slabo oblikujejo strukturiran in smiseln daljši odgovor.

Dodatno gradivo je zelo dober pripomoček pri reševanju nalog. Geografija je zagotovo specifičen predmet, kjer si brez dodatnega gradiva (še posebej slikovnega, pa tudi preglednic in besedil) preverjanje znanje zelo težko predstavljamo. Zato ne preseneča, da komaj 15 % nalog ni imelo dodatnega gradiva. Delež nalog z dodatnim gradivom od samega začetka narašča, k čemur verjetno največ pripomorejo dodatne tehnične in oblikovne možnosti izvedbe NPZ (dodatne strani barvnih prilog). Povečevanje količine nalog oziroma postavk z dodatnim gradivom je zagotovo pot v pravo smer, saj je geografija v tem oziru specifična. Učenci tudi te naloge znotraj taksonomskih stopenj rešujejo v povprečju bolje, kot če so brez gradiva. Med posameznimi vrstami gradiva se pojavljajo razlike, vendar so le-te posledica tipa naloge in taksonomske stopnje kakor pa resnično vrste gradiva. Izkazalo se je tudi, da v primeru, ko je gradivo raznovrstno in ga morajo učenci med seboj smiselno povezati, zopet nastopijo težave. Vsekakor menimo, da mora dodatno gradivo ostati zastopano v veliki meri, da mora ostati raznovrstno in pestro. Obenem morajo biti obvezno prisotne tudi naloge, ki tega gradiva nimajo.

Na koncu v nekaj alinejah izpostavljamo te sklepne ugotovitve:

- Rezultati letošnjega nacionalnega preverjanja znanja iz geografije so slabi.
- Opazna je slabša uspešnost v primerjavi s prejšnjim preverjanjem leta 2017, kar pa je še bolj zaskrbljujoče, je opazen **stalen trend upada uspešnosti reševanja** od začetka do danes. **Ponovno niti en učenec ni dosegel vseh točk.** V uspešnosti reševanja ni značilnih razlik po spolu in med regijami.
- Članice in člani komisije domnevamo, da bi na slabši rezultat nacionalnega preverjanja znanja 2022 morebiti lahko vplivale tudi **epidemiološke razmere,** ki smo jim bili priča v zadnjih treh šolskih letih. Šolanje od doma, bistveno manj utrjevanja, preverjanja in ocenjevanja znanja, manjša uporaba atlasov in zemljevidov zaradi izvedbe učnega procesa v matičnih učilnicah bi lahko vplivali na slabše izkazano znanje pri nekaterih lahkih nalogah, ki so preverjale temeljno geografsko znanje.
  Paziti je treba, da to ne postane prikladen izgovor za nezadosten trud pri iskanju rešitev za ugotovljeno slabo stanje in negativen trend.
- Ponovno lahko ugotovimo, da imata na uspešnost reševanja najpomembnejši vpliv taksonomska stopnja in tip naloge.
  - Učenci **slabo rešujejo naloge najnižje taksonomske stopnje,** ki zahtevajo poznavanje osnovne geografske terminologije, geografskega inventarja in geografskega izrazoslovja. Slabo poznajo pojme, ki so povezani s splošno razgledanostjo, načitanostjo.
  - Učenci izjemno **slabo rešujejo naloge tretje taksonomske stopnje.** Po eni strani z zahtevnejšimi miselnimi procesi ne pridejo do pravega odgovora. Če jim to uspe, pa po drugi strani ne znajo oblikovati ustreznega odgovora. Še vedno ne vedo, kaj je to utemeljitev, razlaga oziroma oblikovanje vzročno-posledičnega odgovora.
  - Učenci dovolj dobro rešujejo le naloge, ki v vprašanju obenem ponujajo tudi že odgovor (izberi pravilno trditev, poveži, preberi z zemljevida). Pri ostalih so manj uspešni. Zato je nujno, da **se ohranjajo raznovrstni tipi nalog,** ki preverjajo vse načine reševanja.

– Učenci pri preverjanju znanja iz geografije nujno potrebujejo dodatno gradivo (slike, zemljevide, skice, sheme, grafikone, preglednica, besedilo itd.). Izkaže se, da te naloge praviloma rešujejo bolje, kot če tega gradiva ni. Vendar je težava ponovno bolj v tipu naloge in taksonomski stopnji kot pa dejansko v odsotnosti/prisotnosti/vrsti dodatnega gradiva. **Dodatno gradivo pri preverjanju znanja iz geografije mora biti prisotno in mora biti raznovrstno.** Obenem pa morajo biti obvezno prisotne naloge, ki imajo znotraj iste naloge več raznovrstnega gradiva, ki ga morajo učenci med seboj smiselno povezati, in tudi naloge brez slikovnega gradiva.

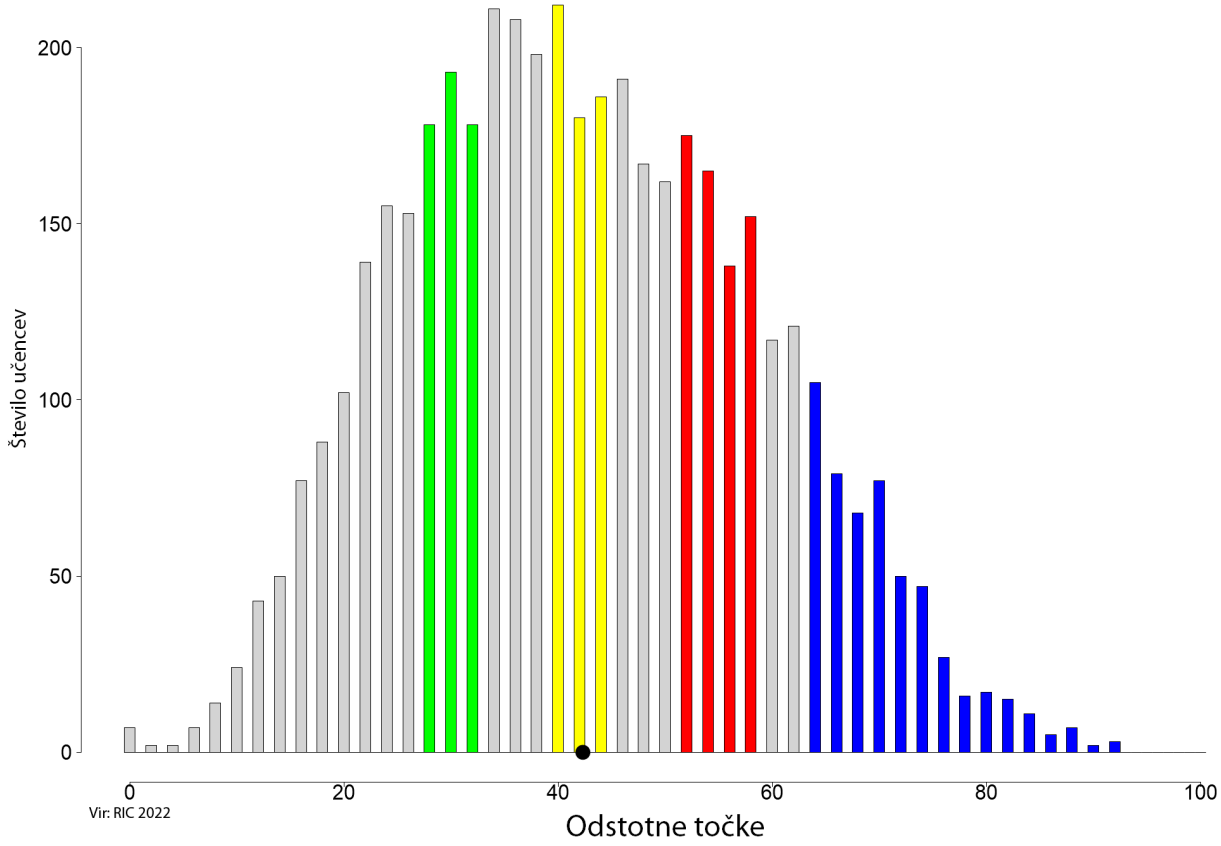
Ob tem velja pripomniti, da vse ključne pripombe, ki smo jih zapisali ob preverjanju leta 2017, prav tako še vedno ostajajo aktualne:

– nujnost vsakoletne ali čim pogostejše izvedbe NPZ iz geografije;
– okrepiti vlogo, namen in pomen nacionalnega preverjanja za učence, učitelje, šolo, ki jo obiskujejo, in šolo, na katero se bodo vpisali;
– marsikdaj pomanjkljivo vrednotenje odgovorov s strani učiteljev, kar pa ne vpliva bistveno na rezultate preverjanja;
– problem učnega načrta (nezastopanost določenih vsebin, zastarelost).

Ponovno predlagamo, da se na podlagi letošnjih ugotovitev in spoznanj **opravi temeljita razprava** znotraj ne zgolj predmetne komisije za geografijo, ampak tudi **z ostalimi deležniki,** ki bi lahko aktivneje vplivali na prihodnjo uspešnost reševanja nacionalnega preverjanja znanja iz geografije.

Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.2.7.1.4: Porazdelitev točk pri geografiji, 9. razred

ZELENO OBMOČJE

Naloge: 1.1, 1.2, 1.3, 14.1, 15.1, 24.1, 24.2, 25.1

Standardi znanja: Naloge preverjajo pet minimalnih standardov znanja in tri standarde znanja.

Taksonomske stopnje: Štiri naloge preverjajo znanje na I. taksonomski stopnji in štiri na II.

Učenci:

- imenujejo in pokažejo velike dele kopnega in morja na globusu ter zemljevidu sveta (nalogi 1.1 in 1.3);
- iz grafičnega prikaza ugotovijo, kolikšen del zemeljske površine je pokrit z vodo in kopnim (naloga 1.2);
- ob zemljevidu opišejo pestro narodnostno in versko sestavo prebivalstva in iščejo vzroke za neenakomerno razporeditev prebivalstva (Južna Evropa) – prepoznajo, kateri del diagrama prikazuje podatek, izražen v odstotkih (naloga 14.1);
- razvijajo prostorsko predstavo o Sloveniji, Evropi in svetu – na tematskem zemljevidu Evrope prepoznajo Nemčijo (naloga 15.1);
- razumejo najpomembnejše naravno- in družbenogeografske pojave in procese ter njihovo sovplivanje na prebivalstvo in gospodarstvo – s starostnih piramid razberejo demografske značilnosti Slovenije (nalogi 24.1 in 24.2);
- razvijajo pozitivna čustva do domovine, občutek pripadnosti svojemu narodu in državi ter ljubezen do njene naravne in kulturne dediščine ter spoštovanje narodnostnih pravic – na podlagi besedila o Slovencih, ki živijo v sosednjih državah, pojem zamejski Slovenci umestijo v dano poved (naloga 25.1).

Učenci v zelenem območju znajo razbrati nekatere osnovne podatke in pojme neposredno iz vira (diagram, zemljevid) ali med ponujenimi odgovori.

Zgled: naloga 1

RUMENO OBMOČJE

Naloge: 9.1, 11.2, 27.1

Standardi znanja: Ena naloga preverja minimalni standard znanja in dve nalogi standard znanja.

Taksonomske stopnje: Dve nalogi preverjata znanje na I. taksonomski stopnji in ena na III.

Učenci:

- na podlagi različnih virov, statističnih podatkov in digitalnih gradiv oblikujejo izvlečke, sklepe in nakazujejo rešitve – z uporabo podatkov v preglednici zapišejo utemeljitev (naloga 9.1);
- primerjajo naravno- in družbenogeografske značilnosti posameznih delov Evrope – poimenujejo v besedilu opisano državo (Italija) (naloga 11.2);
- ob zemljevidu, slikovnem gradivu in klimogramih opišejo značilnosti reliefa, podnebja in vodovja Dinarskokraških pokrajin Slovenije – na sliki prepoznajo kraško jamo (naloga 27.1).

Tudi učenci v rumenem območju prepoznajo prikazane in opisane pojme v virih (preglednica, besedilo, slika). Podatke z virov znajo uporabiti tudi za podkrepitev svoje izbire.

Zgled: naloga 11.2

RDEČE OBMOČJE

Naloge: 2.1, 7.2, 8.1, 9.2, 16.1, 18.3, 22.2, 28.2

Standardi znanja: Dve nalogi preverjata minimalne standarde in šest nalog standarde znanja.

Taksonomske stopnje: Tri naloge preverjajo znanje na I. taksonomski stopnji in pet na II.

Učenci:

- na podlagi različnih virov, statističnih podatkov in digitalnih gradiv oblikujejo izvlečke, sklepe in nakazujejo rešitve (naloga 2.1);
- sklepajo o strateškem pomenu območja (nafta, izvor treh svetovnih ver) (Jugozahodna Azija) – povežejo sliko svetega kamna v Meki z muslimansko vero (naloga 7.2);
- ob zemljevidu in slikovnem gradivu določijo naravne enote in opredelijo vlogo Himalaje kot naravne pregrade (Južna in Jugovzhodna Azija) – na zemljevidu prepoznajo gorovje Himalaja (naloga 8.1);
- na podlagi različnih virov, statističnih podatkov in digitalnih gradiv oblikujejo izvlečke, sklepe in nakazujejo rešitve – iz preglednice razberejo kazalnik za hitri gospodarski razvoj (naloga 9.2);
- ob študiju primerov spoznavajo aktualna vprašanja Evrope v navezavi na njihovo zgodovino – med danimi možnostmi izberejo razlog, zakaj je polotok Krim strateško pomemben za Rusijo (naloga 16.1);
- ob klimogramih razložijo podnebje ter sklepajo o rastlinstvu in načinu življenja v Severni Evropi – razumejo, zakaj je pozimi otežen ladijski promet v Botniškem zalivu (naloga 18.3);
- na podlagi slikovnega gradiva sklepajo o gospodarskih možnostih Predalpskih pokrajin (naloga 22.2);
- ob zemljevidu, slikovnem gradivu in klimogramih opišejo značilnosti reliefa, podnebja in vodovja Dinarskokraških pokrajin Slovenije – napišejo značilnosti ponikalnice (naloga 28.2).

Učenci v rdečem območju znajo brati podatke v virih (zemljevid, diagram, slika), čeprav ti niso neposredno prikazani ali pa so viri za branje kompleksnejši. Na podlagi podatkov ustvarijo logične sklepe. Učenci znajo samostojno opisati osnovne geografske pojme in preproste vzročno-posledične povezave.

Zgled: naloga 28.2

MODRO OBMOČJE

Naloge: 3.1, 4.1, 7.1, 12.1, 13.2, 14.2, 14.3, 18.1, 18.2, 20.1, 28.1, 29.1

Standardi znanja: Sedem nalog preverja minimalne standarde znanja in pet nalog standarde znanja.

Taksonomske stopnje: Tri naloge preverjajo znanje na I. taksonomski stopnji, sedem na II. in dve na III.

Učenci:

- primerjajo podnebne in rastlinske pasove v Severni Ameriki – na podlagi slike prepoznajo prerije Severne Amerike (naloga 3.1);
- primerjajo reliefne značilnosti naravnih enot Severne Amerike (naloga 4.1);
- sklepajo o strateškem pomenu območja (nafta, izvor treh svetovnih ver) (Jugozahodna Azija) – povežejo sliko zidu objokovanja z židovsko vero (naloga 7.1);
- razložijo tektonske vzroke za nastanek potresov in pojasnijo delovanje ognjenikov (Južna Evropa) – poimenujejo na sliki prikazan krater oziroma vulkansko žrelo (naloga 12.1);
- opišejo posledice ognjeniških izbruhov in potresnega delovanja na življenje ljudi – razložijo nastanek gospodarske škode v kmetijstvu zaradi posledic potresa (naloga 13.2);
- ob zemljevidu opišejo pestro narodnostno in versko sestavo prebivalstva ter iščejo vzroke za neenakomerno razporeditev prebivalstva (Južna Evropa) – navedejo negativno in pozitivno posledico pestre narodne sestave prebivalstva Jugovzhodne Evrope (nalogi 14.2 in 14.3);
- opišejo vzroke in posledice različne gostote poselitve (Evropa in Azija) – navedejo družbenogeografski dejavnik za zgostitev železniškega omrežja na Finskem (naloga 18.1);

– opišejo podnebne značilnosti in reliefne oblike v Severni Evropi ter jih primerjajo med seboj z vidika možnosti poselitve – ob zemljevidu navedejo naravnogeografski dejavnik, ki otežuje gradnjo prometnega omrežja na Finskem (naloga 18.2);
– ovrednotijo pomen lege na stičišču naravnih enot Evrope, jezikovnih skupin in širjenja EU na področju gospodarstva in prometa – poimenujejo naravno enoto Evrope (Panonsko nižino), katere del so označene pokrajine na zemljevidu (naloga 20.1);
– na zemljevidu omejijo in razdelijo slovenske Dinarske pokrajine – na zemljevidu prepoznajo Cerkniško polje (naloga 28.1);
– naštejejo in razložijo dejavnike, ki vplivajo na različno gostoto poselitve Slovenije – navedejo naravni dejavnik, ki vpliva na gostoto poselitve v Julijskih Alpah (naloga 29.1).

Učenci v modrem območju izkazujejo poznavanje geografskih pojmov in posameznih regij. Ustrezno in natančno uporabljajo geografsko terminologijo in toponime. Razumejo vzročno-posledične odnose med naravno- in družbenogeografskimi dejavniki. Učenci ovrednotijo pozitivne in negativne vplive istega pojava/procesa.

Zgled: naloga 18.2

NAD MODRIM OBMOČJEM

Naloge: 3.2, 5.1, 6.1, 9.3, 10.1, 10.2, 11.1, 13.1, 17.1, 17.2, 19.1, 19.2, 21.1, 22.1, 23.1, 23.2, 26.1, 27.2, 29.2

Standardi znanja: Devet nalog preverja minimalne standarde in deset nalog standarde znanja.

Taksonomske stopnje: Štiri naloge so preverjale znanje na I. taksonomski stopnji, dve na II. in trinajst na III.

Učenci so manj uspešni pri:
– primerjavi podnebnih in rastlinskih pasov v Severni Ameriki – na sliki ne prepoznajo iglastih gozdov v severnoameriških Kordiljerah (naloga 3.2);
– prepoznavanju in razumevanju politike rasnega razlikovanja in njenega vpliva na družbeni razvoj (Južna Afrika) – ne poznajo nekoč uzakonjeno politiko rasnega razlikovanja v Južni Afriki (apartheid) in ne razumejo današnjih vzrokov za večjo stopnjo kriminala v getih (nalogi 5.1 in 6.1);
– razumevanju velike gospodarske zmogljivosti Indije – če so diagrami kompleksnejši, svoje trditve ne znajo utemeljiti s pomočjo podatkov na diagramih (naloga 9.3);
– imenovanju in opisovanju posameznih toplotnih in rastlinskih pasov Evrope in Azije, njihovi primerjavi in sklepanju o možnostih za življenje ljudi v posameznih toplotnih pasovih – ne znajo povezati podatkov o monsunskem podnebju, navedenih v besedilu, s podatki na klimogramu (nalogi 10.1 in 10.2);
– primerjavi naravno- in družbenogeografskih značilnosti posameznih delov Evrope – ne poimenujejo v besedilu opisane geografske enote (Južna Evropa) (naloga 11.1);
– navedbi posledic ognjeniških izbruhov in potresnega delovanja na življenje ljudi – ne znajo pojasniti pojma gmotna škoda in navesti vzroka za poškodbe na zgodovinskih objektih (naloga 13.1);
– razlagi podnebja (ob klimogramih) ter sklepanju o rastlinstvu in načinu življenja v Severni Evropi – ne znajo razložiti dveh različnih dejavnikov za razvoj kmetijstva na Danskem v primerjavi z Norveško (nalogi 17.1 in 17.2);
– opisu obale in gibanja morske vode ter vpliva gibanja na življenje ljudi (Zahodna Evropa) – ne razumejo razloga za pojav oceanskega podnebja in ne prepoznajo njegovih značilnosti (nalogi 19.1 in 19.2);
– ozaveščanju o pomembnosti ohranjanja okolja za trajnostni razvoj družbe v sedanjosti in prihodnosti – ne znajo natančno opisati spremembe v okolju po izgradnji hidroelektrarne in negativnega učinka te izgradnje na okolje (naloga 21.1);
– omejitvi petih naravnogeografskih enot Slovenije na zemljevidu in njihovi primerjavi glede na geografsko lego, podnebje ter reliefne značilnosti – ne znajo poimenovati naravnogeografske enote Slovenije (Predalpske pokrajine), katere del je označen na zemljevidu (naloga 22.1);

– razlagi glavnih faz nastanka današnjega reliefa Slovenije in dejavnikov, ki so ga oblikovali (nalogi 23.1 in 23.2);
– analizi posledic gospodarskega razvoja za okolje – ne znajo natančno razložiti družbenogeografske spremembe v kraju po zaprtju industrijskega obrata (naloga 26.1);
– opisu značilnosti reliefa, podnebja in vodovja Dinarskokraških pokrajin Slovenije ob zemljevidu, slikovnem gradivu in klimogramih – ne znajo povezati naravnogeografske značilnosti Dinarskokraških pokrajin z družbenogeografskimi dejavniki v preteklosti (naloga 27.2);
– naštevanju in razlagi dejavnikov, ki vplivajo na različno gostoto poselitve Slovenije – ne znajo navesti več kot en naravni dejavnik, ki vpliva na gostoto poselitve v Julijskih Alpah (naloga 29.2).

Večina nalog, uvrščenih nad modro območje, preverja znanje III. taksonomske stopnje, učne vsebine, ki so časovno oddaljene ali manj utrjene. Dosežki učencev so nižji tudi pri nalogah, ki zahtevajo pri istem vprašanju več raznovrstnih, nekoliko daljših odgovorov ali zelo natančne odgovore, predvsem pa natančno branje oziroma branje z razumevanjem.

Zgled: 17. naloga

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.2.7.1.2: Specifikacijska tabela za geografijo, 9. razred

Oznaka naloge		Točke	Področje	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
1	01.1	1	Obča geografija	Fizična geografija	imenujejo in pokažejo velike dele kopnega in morja na globusu ter zemljevidu sveta;	M	II	zeleno	0,77	0,26
	01.2	1	Obča geografija	Fizična geografija	iz grafičnega prikaza ugotovijo, kolikšen del zemeljske površine je pokrit z vodo in kopnim;	M	I	zeleno	0,88	0,21
	01.3	1	Obča geografija	Fizična geografija	imenujejo in pokažejo velike dele kopnega in morja na globusu ter zemljevidu sveta;	M	II	zeleno	0,79	0,33
2	02.1	1	Obča geografija	Splošne vsebine	na podlagi različnih virov, statističnih podatkov in digitalnih gradiv oblikujejo izvlečke, sklepe in nakazujejo rešitve;	S	I	rdeče	0,51	0,29
3	03.1	1	Regionalna geografija sveta	Severna Amerika	primerjajo podnebne in rastlinske pasove v Severni Ameriki – na podlagi slike prepoznajo prerije Severne Amerike;	M	II	modro	0,33	0,32
	03.2	1	Regionalna geografija sveta	Severna Amerika	primerjajo podnebne in rastlinske pasove v Severni Ameriki – na podlagi slike prepoznajo iglaste gozdove v severnoameriških Kordiljerah;	M	II	nad modrim	0,28	0,10
4	04.1	1	Regionalna geografija sveta	Severna Amerika	primerjajo reliefne značilnosti naravnih enot Severne Amerike;	M	II	modro	0,48	0,24
5	05.1	1	Regionalna geografija sveta	Afrika	prepoznavajo in razumejo politiko rasnega razlikovanja in njen vpliv tega na družbeni razvoj (Južna Afrika) – poimenujejo nekoč uzakonjeno politiko rasnega razlikovanja v Južni Afriki (apartheid);	S	I	nad modrim	0,18	0,38
6	06.1	1	Regionalna geografija sveta	Afrika	prepoznavajo in razumejo politiko rasnega razlikovanja in njen vpliv na družbeni razvoj (Južna Afrika) – navedejo vzrok za večjo stopnjo kriminala v getih;	S	III	nad modrim	0,28	0,31
7	07.1	1	Regionalna geografija sveta	Azija	sklepajo o strateškem pomenu območja (nafta, izvor treh svetovnih ver) (Jugozahodna Azija) – povežejo sliko zidu objokovanja z židovsko vero;	M	I	modro	0,30	0,35
	07.2	1	Regionalna geografija sveta	Azija	sklepajo o strateškem pomenu območja (nafta, izvor treh svetovnih ver) (Jugozahodna Azija) – povežejo sliko svetega kamna v Meki z muslimansko vero;	M	I	rdeče	0,56	0,24
8	08.1	1	Regionalna geografija sveta	Azija	ob zemljevidu in slikovnem gradivu določijo naravne enote in opredelijo vlogo Himalaje kot naravne pregrade (Južna in Jugovzhodna Azija) – na zemljevidu prepoznajo gorovje Himalaja.	M	I	rdeče	0,42	0,49

Oznaka naloge		Točke	Področje	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
9.a	09.1	1	Občа geografija	Splošne vsebine	na podlagi različnih virov, statističnih podatkov in digitalnih gradiv oblikujejo izvlečke, sklepe in nakazujejo rešitve – z uporabo podatkov v preglednici zapišejo utemeljitev;	S	III	rumeno	0,69	0,44
9.b	09.2	1	Občа geografija	Splošne vsebine	na podlagi različnih virov, statističnih podatkov in digitalnih gradiv oblikujejo izvlečke, sklepe in nakazujejo rešitve – iz preglednice razberejo kazalnik za hitri gospodarski razvoj;	S	II	rdeče	0,53	0,44
9.c	09.3	1	Regionalna geografija sveta	Azija	razumejo veliko gospodarsko zmogljivost Indije – utemeljijo svojo odločitev s pomočjo podatkov na kompleksnih diagramih;	S	III	nad modrim	0,22	0,37
10	10.1	1	Regionalna geografija sveta	Azija	imenujejo in opišejo posamezne toplotne in rastlinske pasove Evrope in Azije, jih primerjajo med seboj in sklepajo o možnostih za življenje ljudi v posameznih toplotnih pasovih – povežejo podatke o monsunskem podnebju, navedene v besedilu, s podatki na klimogramu;	M	III	nad modrim	0,19	0,37
	10.2	1	Regionalna geografija sveta	Azija	imenujejo in opišejo posamezne toplotne in rastlinske pasove Evrope in Azije, jih primerjajo med seboj in sklepa o možnostih za življenje ljudi v posameznih toplotnih pasovih – povežejo podatke o monsunskem podnebju, navedene v besedilu, s podatki na klimogramu;	M	III	nad modrim	0,17	0,36
11.a	11.1	1	Regionalna geografija Evrope	Splošne vsebine	primerjajo naravno- in družbenogeografske značilnosti posameznih delov Evrope – poimenujejo v besedilu opisano geografsko enoto Evrope (Južna Evropa);	S	I	nad modrim	0,22	0,41
11.b	11.2	1	Regionalna geografija Evrope	Južna in Jugovzhodna Evropa	primerjajo naravno- in družbenogeografske značilnosti posameznih delov Evrope – poimenujejo v besedilu opisano državo (Italija);	S	I	rumeno	0,67	0,47
12	12	1	Regionalna geografija Evrope	Južna in Jugovzhodna Evropa	razložijo tektonske vzroke za nastanek potresov in pojasnijo delovanje ognjenikov (Južna Evropa) – poimenujejo na sliki prikazan krater oziroma vulkansko žrelo;	M	I	modro	0,32	0,35
13.a	13.1	1	Regionalna geografija Evrope	Južna in Jugovzhodna Evropa	opišejo posledice ognjeniških izbruhov in potresnega delovanja na življenje ljudi – pojasnijo pojem gmotna škoda in navedejo vzrok za poškodbe na zgodovinskih objektih;	M	III	nad modrim	0,22	0,31
13.b	13.2	1	Regionalna geografija Evrope	Južna in Jugovzhodna Evropa	opišejo posledice ognjeniških izbruhov in potresnega delovanja na življenje ljudi – razložijo nastanek gospodarske škode v kmetijstvu zaradi posledic potresa.	M	III	modro	0,30	0,34

Oznaka naloge		Točke	Področje	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
14.a	14.1	1	Regionalna geografija Evrope	Južna in Jugovzhodna Evropa	ob zemljevidu opišejo pestro narodnostno in versko sestavo prebivalstva in iščejo vzroke za neenakomerno razporeditev prebivalstva (Južna Evropa) – prepoznajo, kateri del diagrama prikazuje podatek, izražen v odstotkih;	M	I	zeleno	0,86	0,29
14.b	14.2	1	Regionalna geografija Evrope	Južna in Jugovzhodna Evropa	ob zemljevidu opišejo pestro narodnostno in versko sestavo prebivalstva ter iščejo vzroke za neenakomerno razporeditev prebivalstva (Južna Evropa) – navedejo negativno posledico pestre narodne sestave prebivalstva Jugovzhodne Evrope;	S	II	modro	0,36	0,41
14.c	14.3	1	Regionalna geografija Evrope	Južna in Jugovzhodna Evropa	ob zemljevidu opišejo pestro narodnostno in versko sestavo prebivalstva ter iščejo vzroke za neenakomerno razporeditev prebivalstva (Južna Evropa) – navedejo pozitivno posledico pestre narodne sestave prebivalstva Jugovzhodne Evrope;	S	II	modro	0,43	0,40
15	15.1	1	Regionalna geografija Evrope	Splošne vsebine	razvijajo prostorsko predstavo o Sloveniji, Evropi in svetu – na tematskem zemljevidu Evrope prepoznajo Nemčijo;	M	I	zeleno	0,76	0,35
16	16.1	1	Regionalna geografija Evrope	Splošne vsebine	ob študiju primerov spoznavajo aktualna vprašanja Evrope v navezavi na njihovo zgodovino – med danimi možnostmi izberejo razlog, zakaj je polotok Krim strateško pomemben za Rusijo;	S	II	rdeče	0,60	0,26
17	17.1	1	Regionalna geografija Evrope	Severna Evropa	ob klimogramih razložijo podnebje ter sklepajo o rastlinstvu in načinu življenja v Severni Evropi – razložijo dejavnik za razvoj kmetijstva na Danskem v primerjavi z Norveško;	S	III	nad modrim	0,23	0,36
	17.2	1	Regionalna geografija Evrope	Severna Evropa	ob klimogramih razložijo podnebje in sklepajo o rastlinstvu ter načinu življenja v Severni Evropi – razložijo dejavnik za razvoj kmetijstva na Danskem v primerjavi z Norveško;	S	III	nad modrim	0,18	0,36
18.a	18.1	1	Regionalna geografija Evrope	Družbenogeografske značilnosti Evrope	opišejo vzroke in posledice različne gostote poselitve (Evropa in Azija) – navedejo družbenogeografski dejavnik za zgostitev železniškega omrežja na Finskem;	S	II	modro	0,35	0,37
18.b	18.2	1	Regionalna geografija Evrope	Severna Evropa	opišejo podnebne značilnosti in reliefne oblike v Severni Evropi ter jih primerjajo med seboj z vidika možnosti poselitve – ob zemljevidu navedejo naravnogeografski dejavnik, ki otežuje gradnjo prometnega omrežja na Finskem;	S	II	modro	0,34	0,47
18.c	18.3	1	Regionalna geografija Evrope	Severna Evropa	ob klimogramih razložijo podnebje in sklepajo o rastlinstvu ter načinu življenja v Severni Evropi – razumejo, zakaj je pozimi otežen ladijski promet v Botniškem zalivu.	S	II	rdeče	0,47	0,43

Oznaka naloge		Točke	Področje	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
19	19.1	1	Regionalna geografija Evrope	Zahodna Evropa	opišejo obalo in gibanje morske vode ter vpliv gibanja na življenje ljudi (Zahodna Evropa) – razumejo razlog za pojav oceanskega podnebja in prepoznajo njegove značilnosti;	M	III	nad modrim	0,42	0,08
	19.2	1	Regionalna geografija Evrope	Zahodna Evropa	opišejo obalo in gibanje morske vode ter vpliv gibanja na življenje ljudi (Zahodna Evropa) – razumejo razlog za pojav oceanskega podnebja in prepoznajo njegove značilnosti;	M	III	nad modrim	0,35	-0,04
20	20.1	1	Regionalna geografija Slovenije	Lega Slovenije	ovrednotijo pomen lege na stičišču naravnih enot Evrope, jezikovnih skupin in širjenja EU na področju gospodarstva in prometa – poimenujejo naravno enoto Evrope (Panonska nižina), katere del so označene pokrajine na zemljevidu;	M	II	modro	0,25	0,45
21	21.1	1	Regionalna geografija Slovenije	Splošne vsebine	ozaveščajo pomembnost ohranjanja okolja za trajnostni razvoj družbe v sedanjosti in prihodnosti – opišejo spremembe v okolju po izgradnji hidroelektrarne in negativne učinke te izgradnje na okolje;	M	III	nad modrim	0,13	0,31
22.a	22.1	1	Regionalna geografija Slovenije	Lega Slovenije	na zemljevidu omejijo pet naravnogeografskih enot Slovenije in jih primerjajo med seboj glede na geografsko lego, podnebje in reliefne značilnosti – poimenujejo naravnogeografsko enoto Slovenije (Predalpske pokrajine), katere del je označen na zemljevidu;	M	II	nad modrim	0,38	0,30
22.b	22.2	1	Regionalna geografija Slovenije	Predalpske pokrajine	na podlagi slikovnega gradiva sklepajo o gospodarskih možnostih Predalpskih pokrajin;	S	II	rdeče	0,55	0,31
23	23.1	1	Regionalna geografija Slovenije	Naravnogeografske pokrajine Slovenije	razložijo glavne faze nastanka današnjega reliefa Slovenije in dejavnike, ki so ga oblikovali;	S	I	nad modrim	0,31	0,18
	23.2	1	Regionalna geografija Slovenije	Naravnogeografske pokrajine Slovenije	razložijo glavne faze nastanka današnjega reliefa Slovenije in dejavnike, ki so ga oblikovali;	S	I	nad modrim	0,25	0,23
24	24.1	1	Regionalna geografija Slovenije	Družbenogeografske značilnosti Slovenije	razumejo najpomembnejše naravno- in družbenogeografske pojave in procese ter njihovo sovplivanje na prebivalstvo in gospodarstvo – s starostnih piramid razberejo demografske značilnosti Slovenije;	S	II	zeleno	0,92	0,25
	24.2	1	Regionalna geografija Slovenije	Družbenogeografske značilnosti Slovenije	razumejo najpomembnejše naravno- in družbenogeografske pojave in procese ter njihovo sovplivanje na prebivalstvo in gospodarstvo – s starostnih piramid razberejo demografske značilnosti Slovenije;	S	II	zeleno	0,77	0,36
25	25.1	1	Regionalna geografija Slovenije	Splošne vsebine	razvijajo pozitivna čustva do domovine, občutek pripadnosti svojemu narodu in državi, ljubezen do njene naravne in kulturne dediščine ter spoštovanje narodnostnih pravic – na podlagi besedila o Slovencih, ki živijo v sosednjih državah, pojem zamejski Slovenci umestijo v dano poved.	S	I	zeleno	0,80	0,40
Oznaka naloge		**Točke**	**Področje**	**Vsebina**	**Cilj – učenci:**	**Standard znanja**	**Taksonomska stopnja**	**Območje**	**IT**	**ID**

26	26.1	1	Regionalna geografija Slovenije	Splošne vsebine	analizirajo posledice gospodarskega razvoja za okolje – razložijo družbenogeografske spremembe v kraju po zaprtju industrijskega obrata;	S	III	nad modrim	0,14	0,31
27.a	27.1	1	Regionalna geografija Slovenije	Dinarskokraške/ Dinarske pokrajine	ob zemljevidu, slikovnem gradivu in klimogramih opišejo značilnosti reliefa, podnebja in vodovja Dinarskokraških pokrajin Slovenije – na sliki prepoznajo kraško jamo;	M	I	rumeno	0,69	0,29
27.b	27.2	1	Regionalna geografija Slovenije	Dinarskokraške/ Dinarske pokrajine	ob zemljevidu, slikovnem gradivu in klimogramih opišejo značilnosti reliefa, podnebja in vodovja Dinarskokraških pokrajin Slovenije – povežejo naravnogeografske značilnosti Dinarskokraških pokrajin z družbenogeografskimi dejavniki v preteklosti;	S	III	nad modrim	0,06	0,26
28.a	28.1	1	Regionalna geografija Slovenije	Dinarskokraške/ Dinarske pokrajine	na zemljevidu omejijo in razdelijo slovenske Dinarske pokrajine – na zemljevidu prepoznajo Cerkniško polje;	S	I	modro	0,34	0,37
28.b	28.2	1	Regionalna geografija Slovenije	Dinarskokraške/ Dinarske pokrajine	ob zemljevidu, slikovnem gradivu in klimogramih opišejo značilnosti reliefa, podnebja in vodovja Dinarskokraških pokrajin Slovenije – napišejo značilnosti ponikalnice;	S	II	rdeče	0,43	0,44
29	29.1	1	Regionalna geografija Slovenije	Družbenogeografske značilnosti Slovenije	naštejejo in razložijo dejavnike, ki vplivajo na različno gostoto poselitve Slovenije – navedejo naravni dejavnik, ki vpliva na gostoto poselitve v Julijskih Alpah;	M	III	modro	0,29	0,43
	29.2	1	Regionalna geografija Slovenije	Družbenogeografske značilnosti Slovenije	naštejejo in razložijo dejavnike, ki vplivajo na različno gostoto poselitve Slovenije – navedejo naravni dejavnik, ki vpliva na gostoto poselitve v Julijskih Alpah.	M	III	nad modrim	0,24	0,41

LEGENDA:

***Oznaka naloge*:** zapisana oznaka vsakega vprašanja/dela naloge/naloge; povzeto po preizkusu znanja, *Navodilih za vrednotenje* in programu za e-vrednotenje;

***Točke*:** zapisano maksimalno število točk vprašanja/dela naloge/naloge;

***Cilj – učenci*:** zapisan cilj, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Učnem načrtu*;

***Standardi znanja*:** zapisan standard znanja, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; M – minimalni, S – standard; povzeto po *Učnem načrtu*;

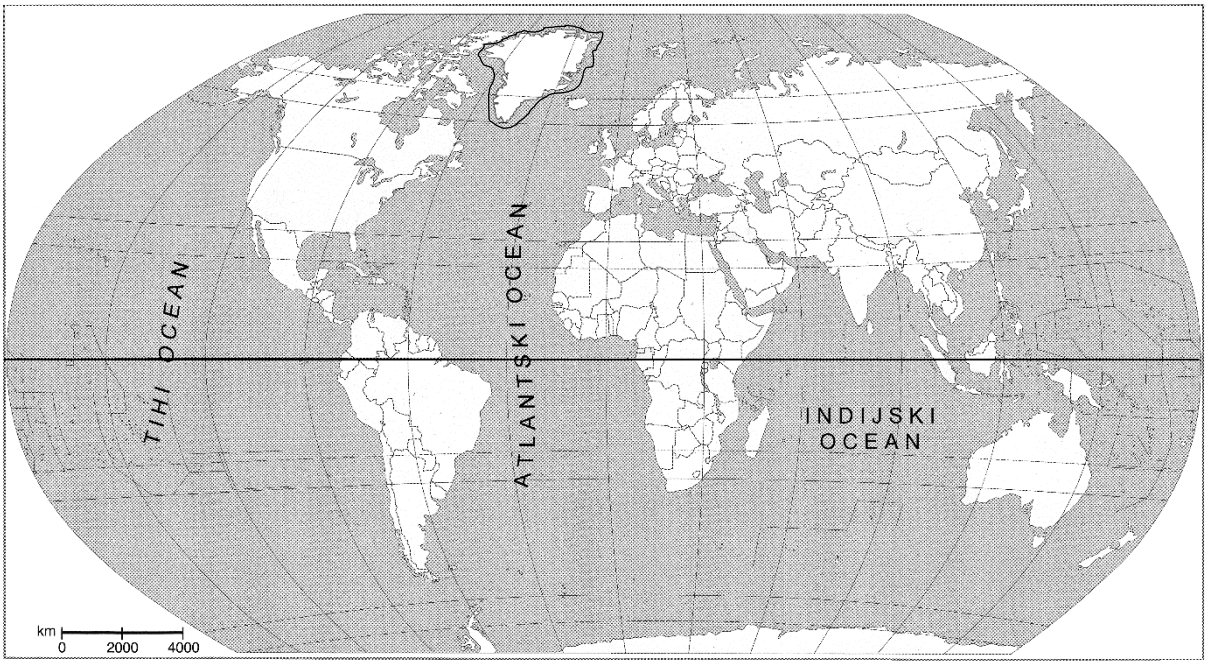
***Taksonomska stopnja* (po Bloomu):** zapisana taksonomska stopnja vprašanja/dela naloge/naloge; I. – znanje in prepoznavanje, II. – razumevanje in uporaba, III. – analiza in sinteza ter vrednotenje;

***Območje*:** zapisno območje, v katerega se je uvrstilo vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Opisih dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju iz geografije*.

SVET

Celine in oceani

1. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida na sliki 1.

Slika 1: Zemljevid sveta

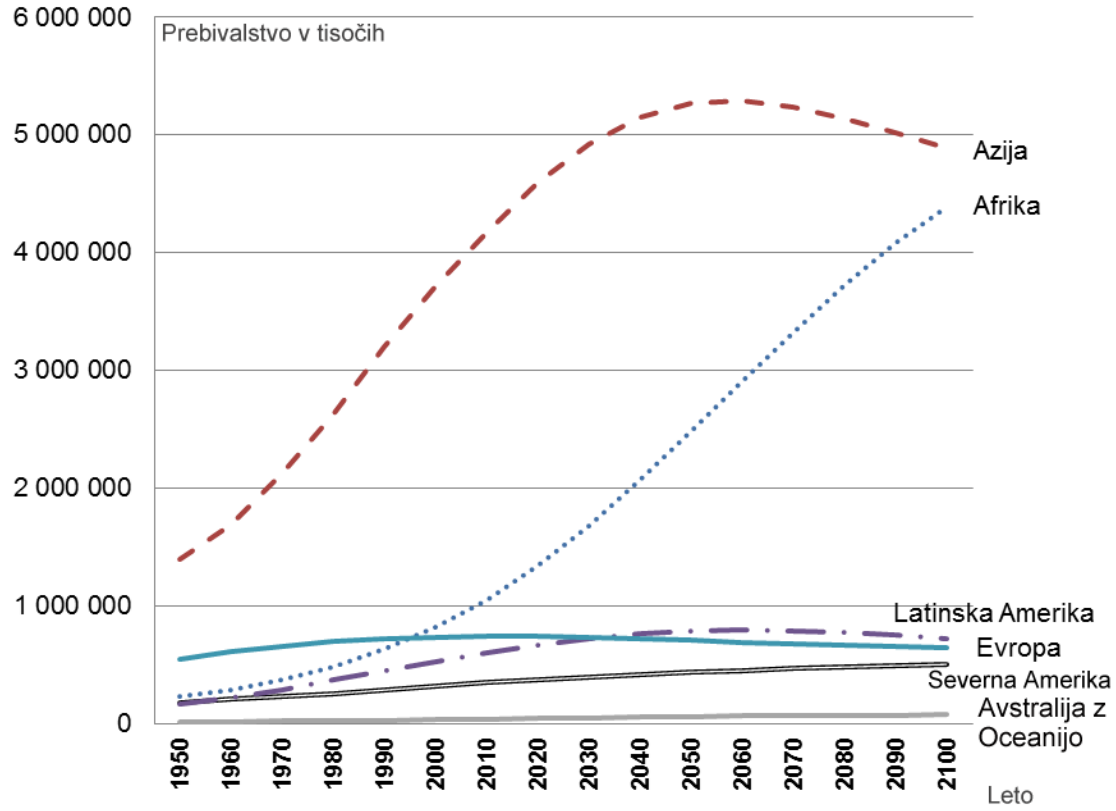
Obkroži DA, če trditev drži, in NE, če trditev ne drži.

Obkroženo kopno na zemljevidu je del celine Antarktike.	DA	NE
Na južni polobli je delež kopnega večji od deleža morja.	DA	NE
Najmanjšo celino oblivata Indijski in Tihi ocean.	DA	NE

(3 točke)

Rast prebivalstva

2. Nalogo boš reševal z uporabo grafikona na sliki 2.

Slika 2: Rast prebivalstva po celinah

Na kateri celini bo po predvidevanjih v drugi polovici 21. stoletja rast prebivalstva največja?

_____

(1 točka)

Rastlinstvo v Severni Ameriki

3. Nalogo boš reševal z uporabo slik 23, 24 in 25 v barvni prilogi.

   Na zemljevidu na sliki 23 v barvni prilogi so s številkami označena območja različnega rastlinstva v Severni Ameriki. Slikama 24 in 25 v barvni prilogi pripiši številko območij, na katerih sta prikazana tipa rastlinstva razširjena in za ta območja tudi najbolj značilna.

   Dopolni povedi.

   Rastlinstvo na sliki 24 v barvni prilogi je razširjeno na območju,

   označenem s številko _____.

   Rastlinstvo na sliki 25 v barvni prilogi je razširjeno na območju,

   označenem s številko _____.

   (2 točki)

Severnoameriška reka

4. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida na sliki 23 v barvni prilogi in slike 3.

Slika 3: Reka v Severni Ameriki

Reka ima vzdolž svojega toka različne značilnosti. V kateri naravni enoti Severne Amerike imajo reke tok, kot ga prikazuje slika 3? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Skalno gorovje.

B Dolina smrti.

C Apalači.

D Kanadski ščit.

(1 točka)

Družbena značilnost Južne Afrike

5. Nalogo boš reševal z uporabo besedila.

> V 50. letih 20. stoletja so nacionalisti začeli uresničevati bursko zamisel o »beli Južni Afriki«, in sicer na tri načine: temeljito so ločili rase, temnopoltemu prebivalstvu so odvzeli politične in socialne pravice, uveljavili so strog policijski sistem, da bi preprečili upor ljudi. Prebivalstvo se je delilo na gospode in sluge, bele in nebele, zakonske zveze med skupinama so bile prepovedane. Rase so ločevali na vseh področjih javnega življenja in nebelo prebivalstvo zaprli v rezervate in mestne gete.

(Povzeto po: Jaenecke, H., 1979: Beli gospodarji. Tristo let vojne in nasilja v Južni Afriki. Ljubljana, Založba Borec. Str. 203–206.)

Kako imenujemo politiko rasnega razlikovanja, nekoč uzakonjeno v Južni Afriki, ki je opisana v besedilu?

_____

(1 točka)

Posledica rasnega razlikovanja v Južni Afriki

6. Nalogo boš reševal z uporabo besedila pri nalogi 5 in slike 26 v barvni prilogi.

Razloži, zakaj je v revnejših delih južnoafriških mest (getih), kjer živi večinoma temnopolto prebivalstvo, stopnja kriminala zelo visoka.

_____

_____

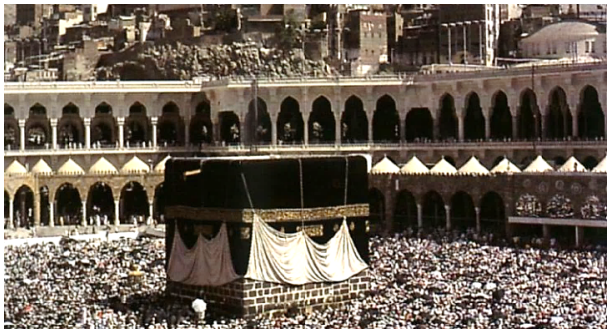
(1 točka)

Veri

7. Nalogo boš reševal z uporabo slik 4 in 5.

Slika 4: Zid objokovanja (Jeruzalem)

Slika 5: Sveti kamen Kaaba (Meka)

S katerima verama, ki sta značilni za Jugozahodno Azijo, sta povezani sliki 4 in 5? Dopolni spodnji trditvi.

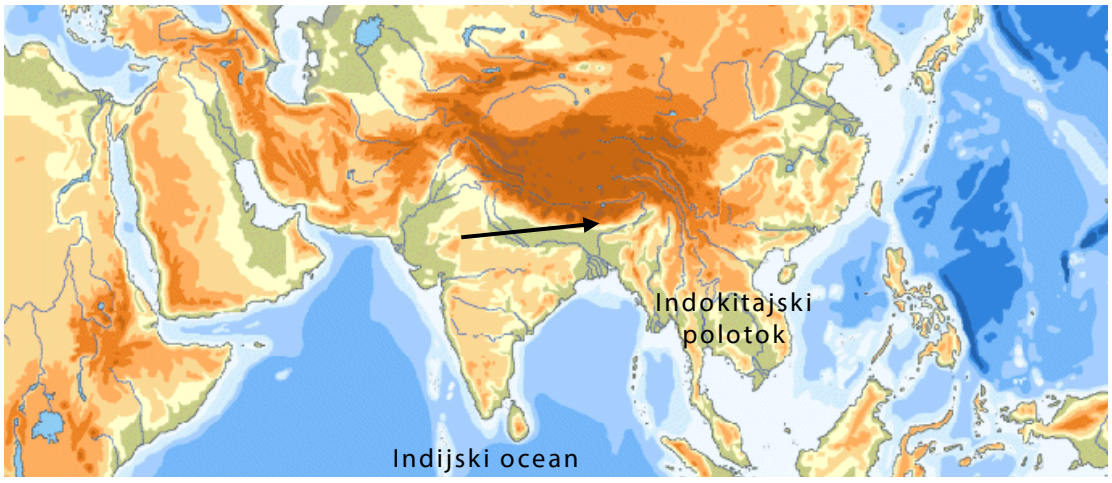
Slika 4 je povezana z _____ vero.

Slika 5 je povezana z _____ vero.

(2 točki)

Gorovje v Aziji

8. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida na sliki 6.

Slika 6: Zemljevid Azije

Kako se imenuje gorovje, ki je na zemljevidu označeno s puščico?

_____

(1 točka)

Gospodarska razvitost držav Južne Azije

9. Nalogo boš reševal z uporabo preglednice 1 ter grafikonov na slikah 7 in 8.

DRŽAVE	IZBRANI KAZALNIKI RAZVITOSTI DRŽAV			
	Naravna rast prebivalstva (v % na leto)	Delež prebivalstva, zaposlenega v kmetijstvu (v %)	Nepismeno prebivalstvo (v %)	Bruto domači proizvod (BDP) na prebivalca (v ameriških dolarjih na leto)
Bangladeš	2,4	67	62	230
Indija	1,9	66	48	310
Nepal	2,6	91	73	200
Šrilanka	1,4	39	10	640

Preglednica 1: Izbrani kazalniki razvitosti držav Južne Azije

(Vir: Bahar, I., Košak, M., 1999: Geografija 7 za sedmi razred 9-letne osnovne šole. Ljubljana, Mladinska knjiga. Str. 134.)

9. a) Z uporabo enega od kazalnikov v preglednici 1 utemelji, katera država Južne Azije je bila na podlagi prikazanih podatkov najbolj razvita.

Ime države: _____

Utemeljitev: _____

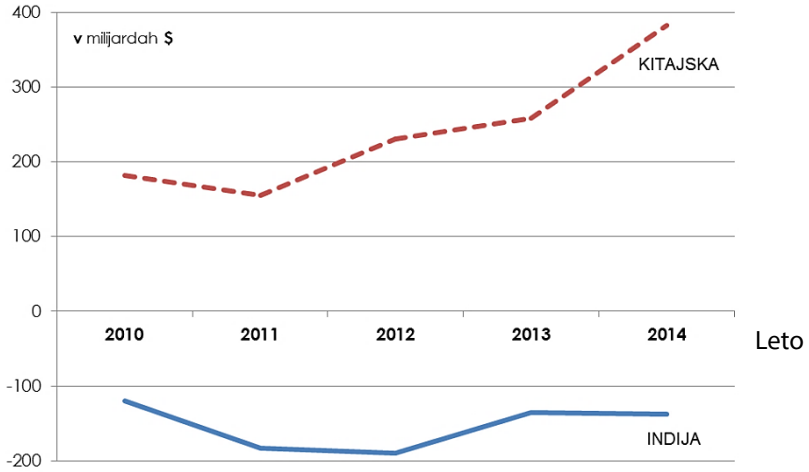
_____

(1 točka)

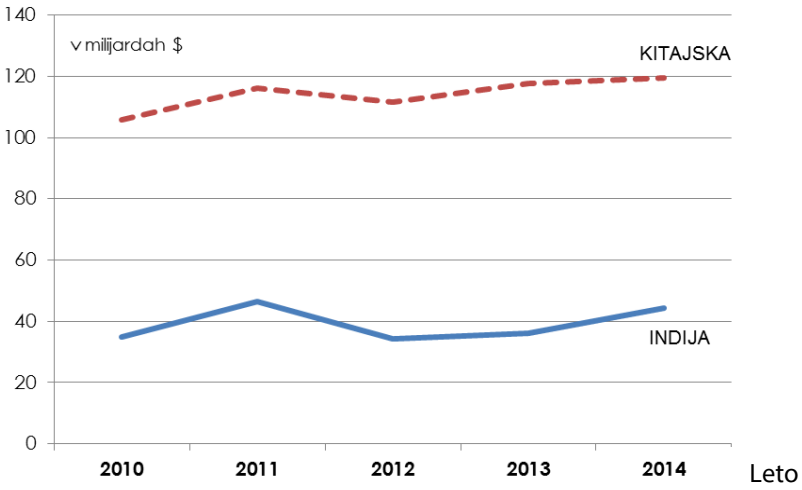
9. b) Iz preglednice 1 izpiši tisti kazalnik, ki se ob hitrem gospodarskem razvoju države najbolj poveča.

_____

(1 točka)

Slika 7: Grafikon razlike med vrednostjo uvoza in izvoza

Slika 8: Grafikon vrednosti tujih naložb

9. c) Svetovna banka je napovedala, da bo Indija v letu 2013 z vrha najhitreje rastočih gospodarstev izrinila Kitajsko. Z uporabo grafikonov na slikah 7 in 8 pojasni, ali se je napoved Svetovne banke uresničila.

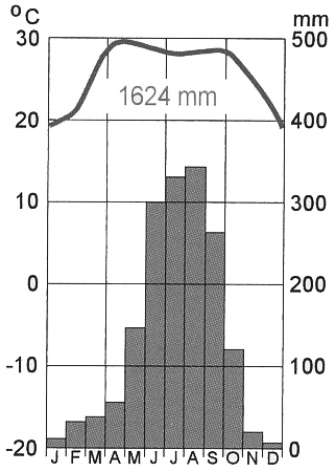
_____

_____

(1 točka)

Značilnosti monsunskega podnebja Južne Azije

10. Nalogo boš reševal z uporabo klimograma na sliki 9 in besedila.

Slika 9: Klimogram

Večji del Južne Azije leži v tropskem in subtropskem pasu ter je pod močnim vplivom sezonskih vetrov. V enem delu leta vetrovi pihajo s hladnejšega kopnega proti toplejšemu morju, v drugem delu leta pa s hladnejšega morja proti toplejšemu kopnemu in prinašajo padavine.

Primerjaj opis podnebnih značilnosti s prikazom na klimogramu. Zapiši dve utemeljitvi, da klimogram prikazuje v besedilu opisane značilnosti monsunskega podnebja.

Utemeljitev 1: _____

_____

Utemeljitev 2: _____

_____

(2 točki)

EVROPA

Geografska enota in država Evrope

11. Preberi besedilo in reši nalogo.

> Geografska enota Evrope je bila od antike naprej križišče in stičišče najpomembnejših pomorskih in kopnih poti. Sestavljajo jo trije veliki polotoki: Iberski ali Pirenejski, Apeninski in Balkanski polotok. Največji državi v tej geografski enoti sta Španija in Italija.

11. a) Katero geografsko enoto Evrope opisuje besedilo?

_____

(1 točka)

11. b) Katera država, omenjena v besedilu, leži na Apeninskem polotoku?

_____

(1 točka)

Vulkan

12. Nalogo boš reševal z uporabo slike 27 v barvni prilogi.

Kako imenujemo odprtino vulkana, označeno s puščico?

_____

(1 točka)

Posledice potresa v severni Italiji

13. Preberi besedilo, oglej si sliko 28 v barvni prilogi in reši nalogo.

> **Mrtvi in ranjeni v potresu v severni Italiji**
>
> NEDELJA, 20. 5. 2012, 19.38
>
> Bologna – Močan potresni sunek je v nedeljo zgodaj zjutraj stresel severno Italijo. Pri tem je umrlo najmanj sedem ljudi, več deset pa jih je bilo ranjenih. Potres z magnitudo 6,0 je povzročil tudi veliko gmotno škodo, predvsem na zgodovinskih objektih. Potres so čutili tudi v Sloveniji. Potres je povzročil veliko škodo tudi v kmetijstvu in živilski industriji.

(Vir: http://www.siol.net/novice/crna_kronika/2012/05/mrtvi_in_ranjeni_v_potresu_v_severni_italiji.aspx. Pridobljeno: 6. 8. 2012.)

13. a) Razloži, kako in zakaj je potres prizadel predvsem stare in zgodovinske objekte.

_____

_____

(1 točka)

13. b) Z uporabo slike 28 v barvni prilogi razloži en primer gospodarske škode, do katere je zaradi posledic potresa prišlo v kmetijstvu.

_____

_____

(1 točka)

Narodnostna sestava Balkanskega polotoka

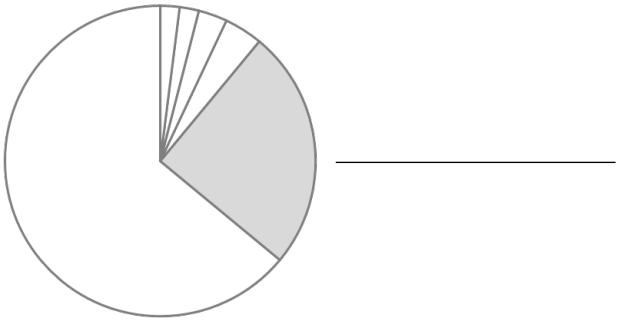
14. Države Balkanskega polotoka imajo zelo pestro narodnostno sestavo.

14. a) V tortnem diagramu na sliki 10 obarvani del prikazuje delež prebivalstva enega od narodov, ki živijo v Severni Makedoniji. Z uporabo podatkov v preglednici 2 na črto ob diagramu napiši ime naroda, katerega delež je obarvan.

Makedonci	64 %
Albanci	25 %
Turki	4 %
Romi	3 %
Srbi	2 %
Drugi	2 %

Preglednica 2: Narodnostna sestava prebivalstva Severne Makedonije po zadnjem popisu leta 2002

(Vir: http://www.stat.gov.mk/Publikacii/knigaXIII.pdf. Pridobljeno: 10. 2. 2016.)

Slika 10: Narodnostna sestava prebivalstva Severne Makedonije po zadnjem popisu leta 2002

(1 točka)

14. b) Napiši eno od negativnih posledic zapletene narodnostne sestave v državah Balkanskega polotoka v zadnjih desetletjih.

_____

(1 točka)

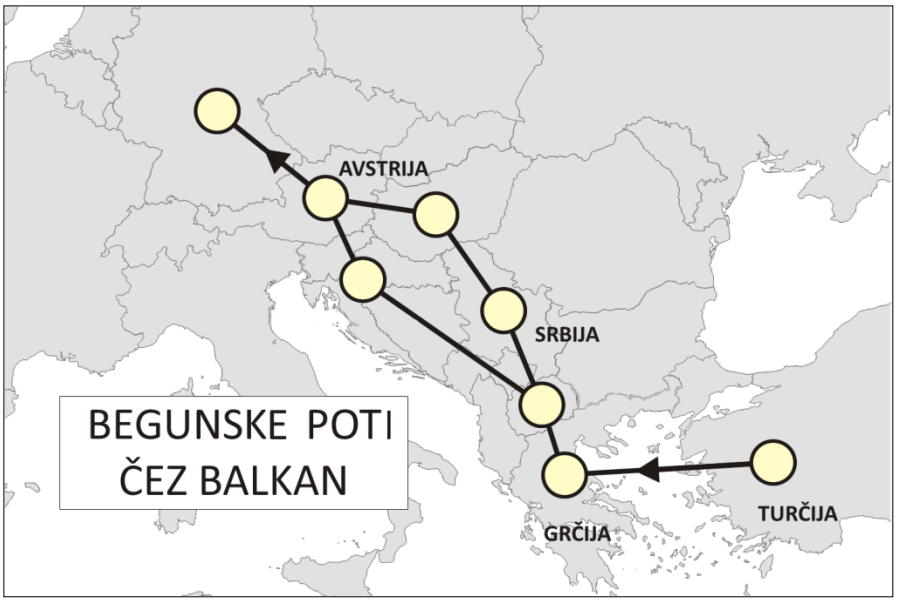
14. c) Napiši eno pozitivno posledico sobivanja številnih narodov na razmeroma majhnem območju, kot je Balkanski polotok.

_____

(1 točka)

Selitve iz Azije v Evropo

15. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida na sliki 11.

Slika 11: Begunske poti čez Balkan

Na podlagi zemljevida ugotovi, katera država je za večino beguncev končni cilj.

_____

(1 točka)

Politične razmere v Vzhodni Evropi

16. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida na sliki 12.

Slika 12: Lega polotoka Krim

Zakaj je ozemlje polotoka Krim strateško pomembno za Rusijo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Krim je polotok, ki povezuje Rusijo s preostalo celinsko Azijo.

B Na Krimu so strateško pomembna pristanišča Sredozemskega morja.

C Lega in položaj polotoka sta odločilna za nadzor dogajanja v Črnem morju.

D Krim je pomembno stičišče poti med Srednjo Evropo in Afriko.

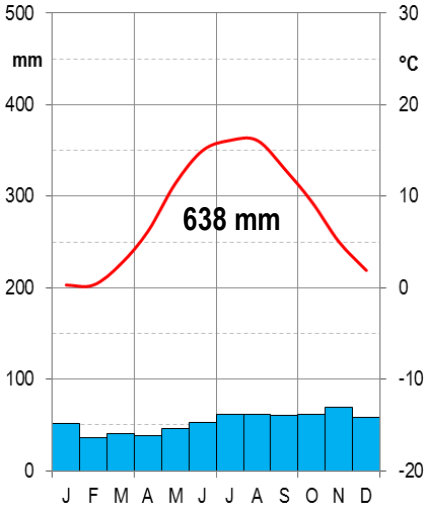
(1 točka)

Kmetijstvo Severne Evrope

17. Nalogo boš reševal z uporabo besedila, slike 13, klimograma na sliki 14 in zemljevida na sliki 29 v barvni prilogi.

Slika 13: Kmetijska pokrajina na Danskem

Slika 14: Klimogram kraja na Danskem

Edina država Severne Evrope, kjer ima kmetijstvo pomembno vlogo, je Danska. Danska je pomembna evropska izvoznica hrane in živilskih izdelkov, predvsem svinjskega mesa, mlečnih izdelkov in jajc.

(Povzeto po: Senegačnik, J., 2013: Geografija Evrope in Azije. Učbenik za 7. razred osnovne šole. Ljubljana, Modrijan.)

Razloži dva različna dejavnika, zaradi katerih ima kmetijstvo na Danskem pomembnejšo vlogo, kot jo ima na Norveškem.

Razlaga dejavnika 1: _____

_____

_____

Razlaga dejavnika 2: _____

_____

_____

(2 točki)

Promet Severne Evrope

18. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida na sliki 15 in zemljevida na sliki 29 v barvni prilogi.

Slika 15: Železniško omrežje Finske

18. a) Kateri družbenogeografski dejavnik odločilno vpliva na to, da je gostota železniškega omrežja v srednjem in južnem delu Finske večja kot na severu?

_____

(1 točka)

18. b) Kateri naravnogeografski dejavnik otežuje gradnjo infrastrukture (cest in železnice) v osrednjem in južnem delu Finske?

_____

(1 točka)

18. c) Del ladijskega prometa na Finskem v toplem delu leta poteka v Botniškem zalivu. Zakaj je ta promet v hladni polovici leta močno otežen?

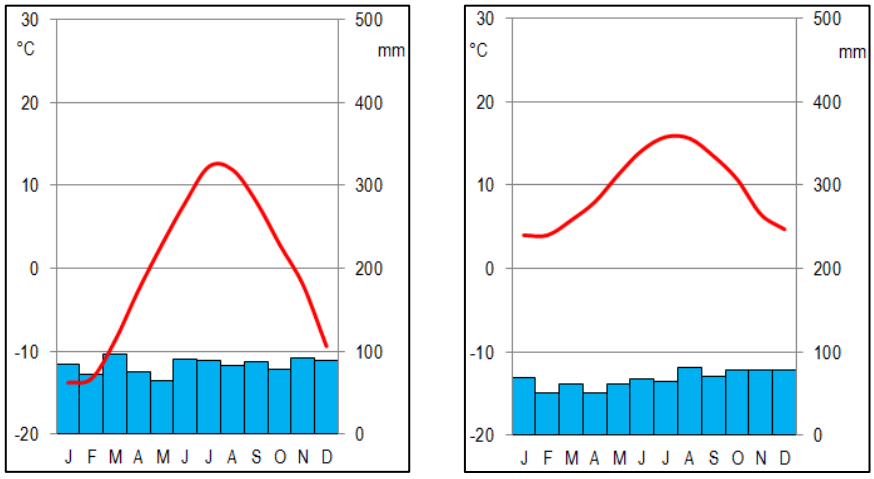
_____

(1 točka)

Podnebje in Zalivski tok

19. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida in klimogramov na sliki 16.

Slika 16: Podnebne značilnosti krajev s podobno geografsko širino

Obkroži DA, če je trditev pravilna, in NE, če trditev ni pravilna.

Kraja A in B ležita ob Atlantskem oceanu, zato imata oba oceansko podnebje.	DA	NE
Na manjše letne temperaturne amplitude v kraju A vpliva Zalivski tok.	DA	NE

(2 točki)

SLOVENIJA

Slovenija na stiku različnih naravnih enot Evrope

20. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida na sliki 17.

Slika 17: Zemljevid Slovenije na stičišču naravnih enot

Slovenija leži na stičišču različnih naravnih enot Evrope.
Poimenuj naravno enoto Evrope, katere del so pokrajine, ki so na zemljevidu označene z najtemnejšo barvo.

_____

(1 točka)

Hidroenergetska izraba Mure

21. Nalogo boš reševal z uporabo slike 30 v barvni prilogi.

Kljub velikemu hidroenergetskemu potencialu reke Mure na njej še niso zgrajene hidroelektrarne. Gradnja hidroelektrarn je sporna predvsem zaradi okoljevarstvenih/ekoloških razlogov.
Razloži en negativen učinek gradnje hidroelektrarne na okoliško pokrajino pred označenim mestom (krog) na sliki. Smer rečnega toka Mure je označena s puščico.

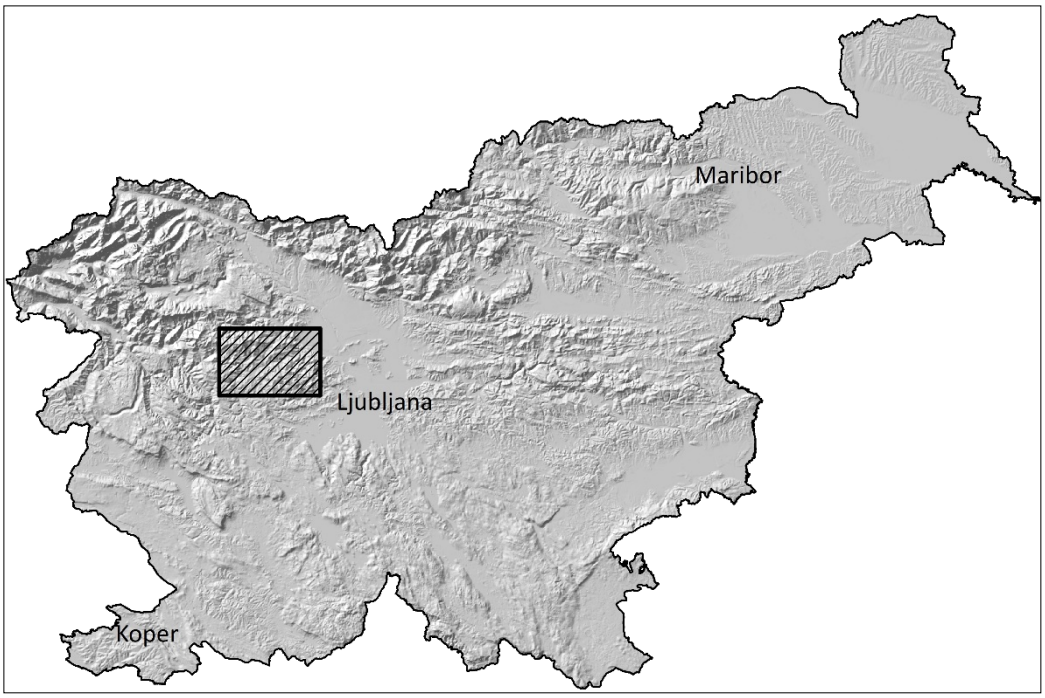
_____

_____

(1 točka)

Značilnosti naravnogeografske enote Slovenije

22. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida na sliki 18 in slike 31 v barvni prilogi.

Slika 18: Zemljevid Slovenije z označenim območjem

22. a) V katero naravnogeografsko enoto Slovenije uvrščamo območje, ki je na zemljevidu označeno s pravokotnikom in prikazano na sliki 31 v barvni prilogi?

_____

(1 točka)

22. b) Poimenuj prevladujočo kmetijsko panogo na območju, ki je na zemljevidu označeno s pravokotnikom in prikazano na sliki 31 v barvni prilogi.

_____

(1 točka)

Nastanek današnjega površja Slovenije

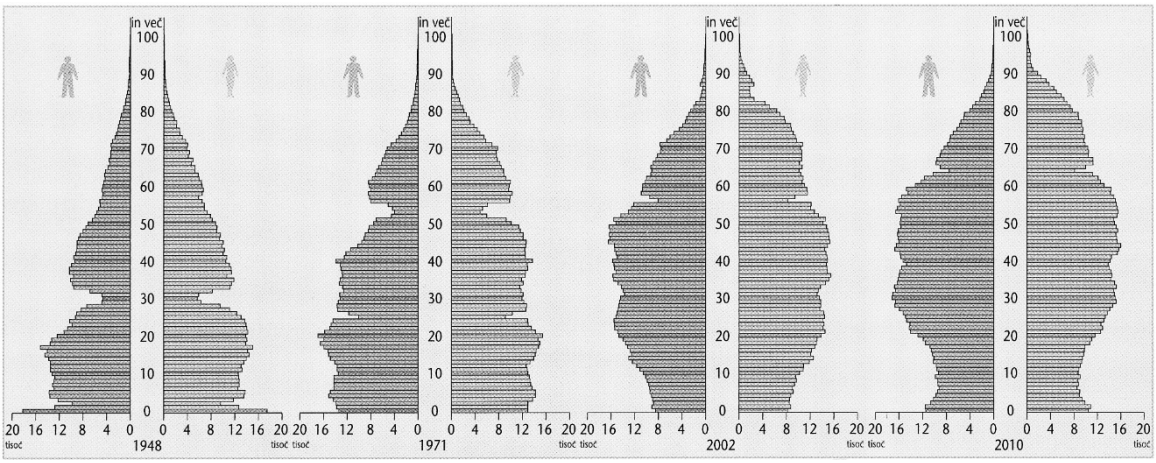
23. Izoblikovanost današnjega površja Slovenije je posledica nastajanja in preoblikovanja površja v preteklosti. V levem stolpcu sta navedeni dve geološki obdobji, v desnem pa nekaj najpomembnejših dogajanj v geološki preteklosti. Stolpca poveži tako, da na črto pred geološkim obdobjem napišeš črko geološkega dogajanja v tem obdobju.

GEOLOŠKI OBDOBJI:	GEOLOŠKA DOGAJANJA:
_____ terciar	A Zadnja poledenitev.
_____ mezozoik	B Nastanek Alp in Dinarskega gorstva.
	C Nastanek praceline, Pangee.
	D Nastanek trdne Zemljine skorje.
	E Odlaganje debelih skladovnic apnenca v morju Tetis.

(2 točki)

Starostne piramide Slovenije

24. Nalogo boš reševal z uporabo starostnih piramid na sliki 19.

Slika 19: Starostne piramide Slovenije za leto 1948, 1971, 2002 in 2010

Obkroži DA, če trditev drži, in NE, če ne drži.

Življenjska doba prebivalstva Slovenije se je od leta 1948 do leta 2010 podaljševala.	DA	NE
Število rojstev je od leta 1948 do leta 2010 ves čas naraščalo.	DA	NE

(2 točki)

Slovenci v sosednjih državah

25. Slovenci živijo tudi v sosednjih državah. Na Hrvaškem so večinoma razpršeni po večjih mestih, v Italiji, Avstriji in na Madžarskem pa živijo blizu meje in imajo status avtohtone narodne manjšine.

Dopolni poved. Izbiraj med naslednjimi pojmi:

zdomci, dnevni migranti, zamejski Slovenci, izseljenci

Slovenci, ki živijo v Italiji, Avstriji in na Madžarskem in imajo status narodne manjšine, so _____ .

(1 točka)

Zaprtje industrijskega obrata

26. V srednje velikem naselju so zaprli industrijski obrat. Razloži eno negativno družbenogeografsko spremembo v kraju, ki je posledica zaprtja obrata.

_____

_____

(1 točka)

Značilnosti Dinarskokraških pokrajin

27. Nalogo boš reševal z uporabo slike 32 v barvni prilogi.

27. a) Katera kraška oblika je označena s številkama 4 in 6? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Presihajoče jezero.

B Kraška jama.

C Vrtača.

D Škraplje.

(1 točka)

27. b) Razloži, zakaj je bila, zlasti v preteklosti, oskrba z vodo na območju Dinarskokraških pokrajin precej motena.

_____

_____

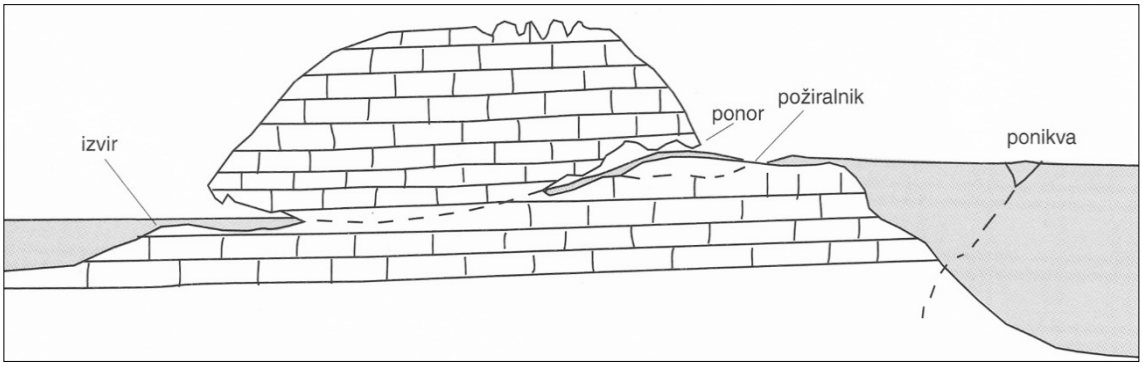
(1 točka)

Značilnosti Dinarskokraških pokrajin

28. a) Kako se imenuje kraško polje, ki je na zemljevidu na sliki 33 v barvni prilogi označeno s črko A?

_____

(1 točka)

Slika 20: Vrste izvirov in ponorov

28. b) Z uporabo slike 20 in zemljevida na sliki 33 v barvni prilogi razloži, katere reke imenujemo ponikalnice.

_____

_____

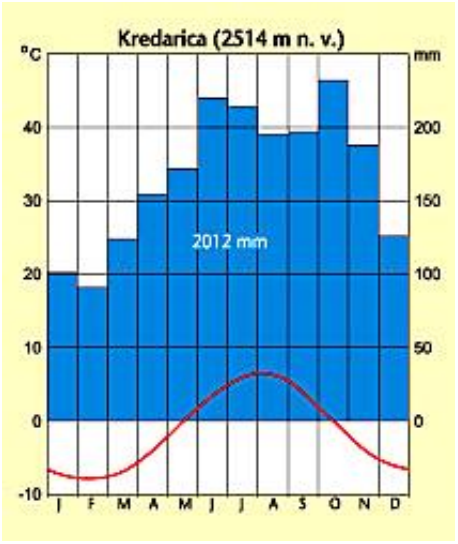
(1 točka)

Gostota prebivalstva v Julijskih Alpah

29. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida na sliki 34 v barvni prilogi, slike 21 in klimograma na sliki 22.

Slika 21: Julijske Alpe

Slika 22: Klimogram Kredarice

Razloži vpliv dveh različnih naravnih dejavnikov na gostoto prebivalstva v Julijskih Alpah.

Razlaga dejavnika 1: _____

_____

_____

Razlaga dejavnika 2: _____

_____

_____

(2 točki)

Viri slik:

Slika 1: Fedrizzi, E., Della Valentina, G., 2007: Lezioni di geografia. Guida per l'insegnante. Bologna, Minerva Scuola. Str. 101.
Slika 2: http://esa.un.org/unpd/ppp/. Pridobljeno: 7. 1. 2016.
Slika 3: www.albertaoilmagazine.com/wp-content/uploads/2010/09.jpg. Pridobljeno: 19. 1. 2016.
Slika 4: Godec, G., in drugi, 2003: Geografija Azije, elektronski vir, zgoščenka. Maribor, Svarog.
Slika 5: Godec, G., in drugi, 2003: Geografija Azije, elektronski vir, zgoščenka. Maribor, Svarog.
Slika 6: Godec, G., in drugi, 2003: Geografija Azije, elektronski vir, zgoščenka. Maribor, Svarog.
Slika 7: http://www.commerce.nic.in/eidb/ in http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2015/html/EN1101.jpg. Pridobljeno: 10. 2. 2016.
Slika 8: http://dipp.nic.in/English/Publications/FDI_Statistics/2015/FDI_FactSheet_JulyAugustSeptember2015.pdf in http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2015/html/EN1101.jpg. Pridobljeno: 10. 2. 2016.
Slika 9: Senegačnik, J., 2009: Geografija Evrope in Azije. Učbenik za 7. razred osnovne šole. Ljubljana, Modrijan. Str. 109.
Slika 10: http://www.stat.gov.mk/Publikacii/knigaXIII.pdf. Pridobljeno: 10. 2. 2016.
Slika 11: http://www.siol.net/novice/svet/2015/09/zaradi_migrantov_na_progi_ustavili_zelezniski_promet_pod_rokavskim_prelivom.aspx. Pridobljeno: 7. 1. 2016.
Slika 12: www.naturalearthdata.com. Pridobljeno: 15. 12. 2021.
Slika 13: http://www.valuewalk.com/2012/03/saving-farms-a-good-idea/. Pridobljeno: 7. 1. 2016.
Slika 14: https://www.dmi.dk/vejr/arkiver/normaler-og-ekstremer/klimanormaler-dk/. Pridobljeno: 24. 10. 2018.
Slika 15: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/44/Finnish_railroad_network-en.svg. Pridobljeno: 9. 3. 2016.
Slika 16: Arhiv Ric.
Slika 17: Senegačnik, J., 2012: Geografija Slovenije. Učbenik za 9. razred osnovne šole. Ljubljana, Modrijan. Str. 11.
Slika 18: http://www.geopedia.si/#T105_x482560_y112240_s9_b3. Pridobljeno: 23. 3. 2016.
Slika 19: Senegačnik, J., 2012: Geografija Slovenije. Učbenik za 9. razred osnovne šole. Ljubljana, Modrijan. Str. 43.
Slika 20: Hočevar, M., in drugi, 2000: Geografija. Shematski pregledi. Ljubljana, Tehniška založba Slovenije. Str. 32.
Slika 21: Račič, J., Večerič, D., 2006: Geografija 9. Učbenik za geografijo v devetem razredu osnovne šole. Ljubljana, Mladinska knjiga. Str. 40.
Slika 22: http://www.modrijan.si/slv/content/download/10140/120355/version/2/file/Klimogram+Kredarice.jpg. Pridobljeno: 23. 1. 2014.

BARVNA PRILOGA

Slika 23: Zemljevid Severne Amerike

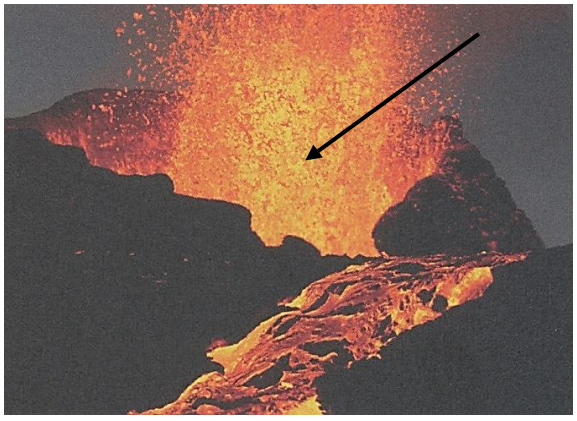
Slika 24: Rastlinstvo v Severni Ameriki

Slika 25: Rastlinstvo v Severni Ameriki

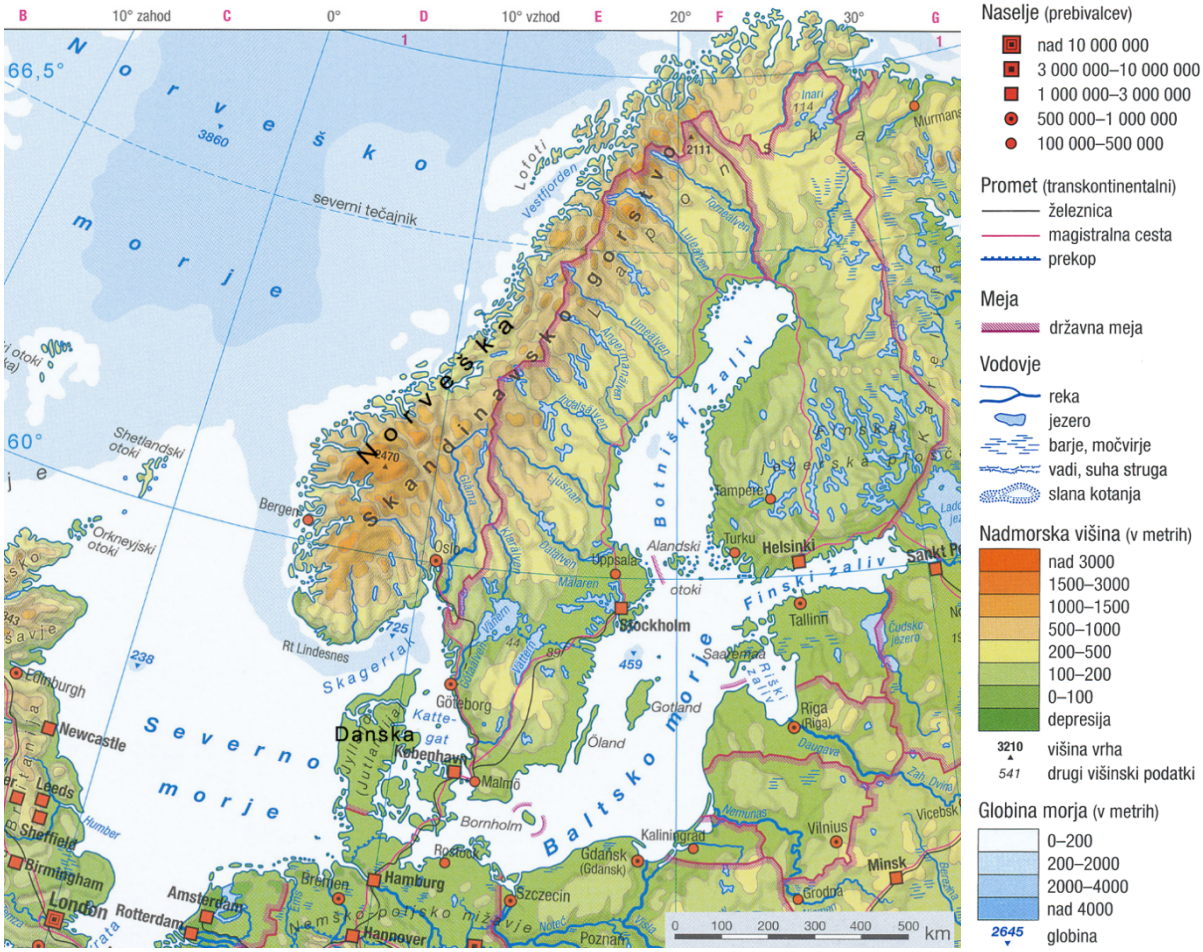
Slika 26: Naselje (geto) v okolici Johannesburga v Južni Afriki

Slika 27: Vulkan

Slika 28: Posledica potresa na polju v Italiji

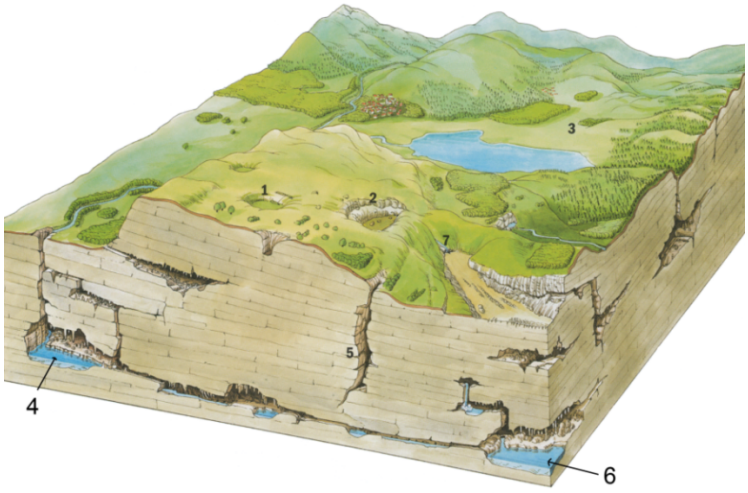
Slika 29: Skandinavski polotok

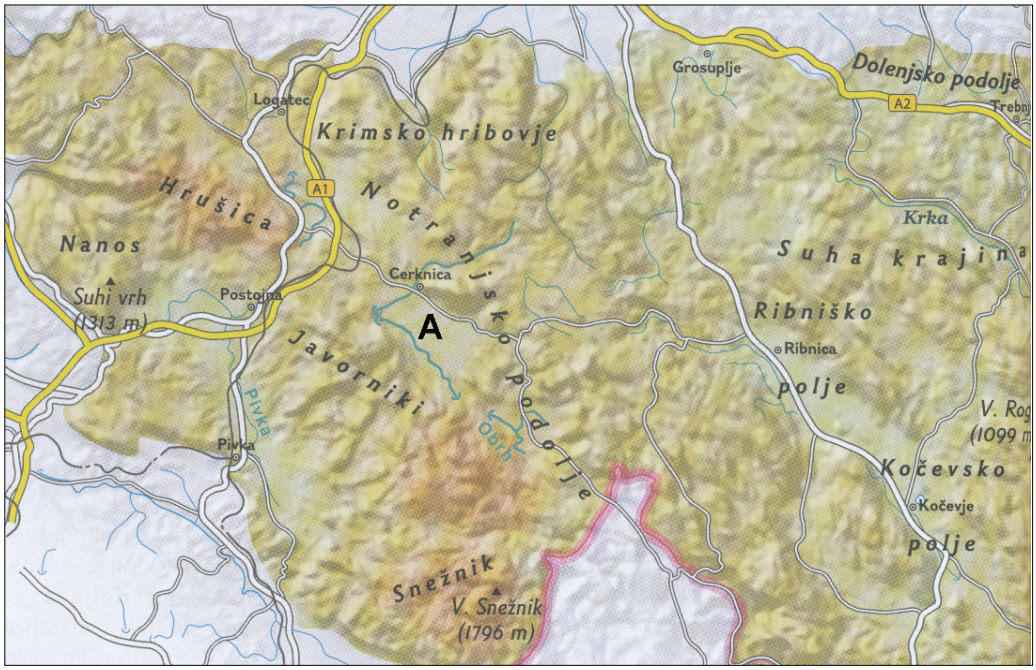
Slika 30: Kmetijsko-gozdna pokrajina ob mrtvicah reke Mure

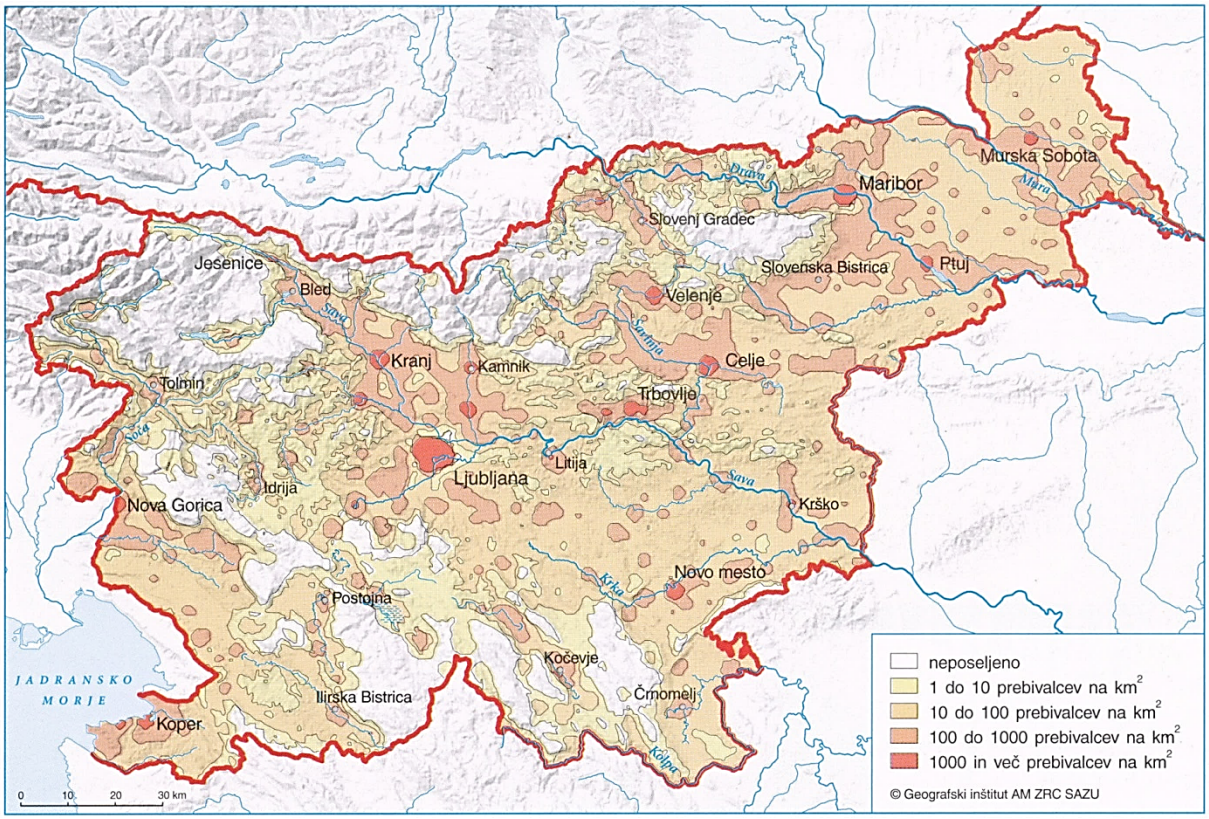
Slika 31: Slovenska pokrajina

Slika 32: Površje Dinarskokraških pokrajin

Slika 33: Zemljevid Dinarskokraških pokrajin

Slika 34: Zemljevid gostote prebivalstva v Sloveniji

Viri slik:

Slika 23: Köhler, R., in drugi, 2008: Nuovo Atlante. I paesi extraeuropei (vol. E). Milano, Fabbri Editori. Str. 237.
Slika 24: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/02_3.jpg. Pridobljeno: 19. 1. 2016.
Slike 25: Osebni vir.
Slika 26: https://dilemmaxdotnet.files.wordpress.com/2012/10/alexandra-johannesburg-gauteng.jpg. Pridobljeno: 18. 1. 2016.
Slika 27: Verdev, H., 2009: Raziskujem stari svet 7. Učbenik za geografijo v sedmem razredu osnovne šole. Ljubljana, Rokus. Str. 45.
Slika 28: http://www.ilpost.it/wpcontent/uploads/2012/05/564786_389506154434088_172757972775575_1146145_184302424_n.jpeg. Pridobljeno: 8. 3. 2016.
Slika 29: Natek, K., 2010: Atlas sveta za osnovne in srednje šole. Ljubljana, Mladinska knjiga. Str. 28.
Slika 30: http://www.lenarcic.net/admin/galerija/19/26641_Muraa0002.jpg. Pridobljeno: 23. 3. 2016.
Slika 31: http://uciteljska.net/kvizi/HotPot/ModrijanSlo/NarGeog.jpg. Pridobljeno: 23. 3. 2016.
Slika 32: Račič, J., Večerič, D., 2006: Geografija 9. Učbenik za geografijo v devetem razredu osnovne šole. Ljubljana, Mladinska knjiga. Str. 59.
Slika 33: Verdev, H., 2011: Raziskujem Slovenijo 9. Učbenik za geografijo v devetem razredu osnovne šole. Ljubljana, Rokus. Str. 80.
Slika 34: Senegačnik, J., 2000: Živim v Sloveniji: geografija za 8. razred osnovne šole. Ljubljana, Mod

4.2.8 Predmetna komisija za kemijo

4.2.8.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz kemije **v 9. razredu**

SLIKE

Slika 4.2.8.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov po spolu
Slika 4.2.8.1.2: Porazdelitev točk pri kemiji, 9. razred

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.8.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.8.1.2: Povprečno število odstotnih točk med leti
Preglednica 4.2.8.1.3: Porazdelitev povprečnih dosežkov po regijah
Preglednica 4.2.8.1.4: Specifikacijska tabela, kemija, 9. razred

4.2.8.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz kemije **v 9. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

S preizkusom znanja iz kemije je predmetna komisija skušala ugotoviti poznavanje izbranih kemijskih pojmov in sposobnost njihovega povezovanja pri devetošolcih. Izhodišča in zasnova preizkusa znanja so opisani v dokumentu *Informacije o preizkusu znanja*.

Vsebine, ki jih preizkus preverja in so ključne za razvijanje kemijskega načina razmišljanja ter razumevanje sprememb v naravi in okolju, vključujejo te cilje:

- razumevanje ključnih razlik med lastnostmi snovi in njihovimi spremembami;
- razumevanje učinkov snovi na okolje ter posledic njihove uporabe;
- razumevanje vzrokov za številčnost in raznolikost snovi – zgradba snovi in povezovanje delcev;
- uporaba podatkov v periodnem sistemu, poznavanje osnovnih lastnosti skupin kemijskih elementov glede na njihovo lego v periodnem sistemu;
- razumevanje kemijske reakcije kot snovne in energijske spremembe – zapisovanje preprostih snovi in njihovih sprememb s simbolnim zapisom in njihovo poimenovanje v kemijskem jeziku;
- sposobnost povezovanja makro- in submikroskopskega nivoja s simbolnimi zapisi;
- uporaba ugotovitev eksperimentalnega dela pri razumevanju kemijskih pojmov in razvijanju metod raziskovanja;
- poznavanje lastnosti skupin snovi, pomembnih za življenje: kisline, baze in soli; ogljikovodiki ter kisikove organske spojine.

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.8.1.1: Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	4.504
Število postavk	45
Možne točke	45
Povprečno število točk	20,93
Povprečno število odstotnih točk	46,51
Standardni odklon odstotnih točk	17,46
Indeks težavnosti	0,46
Indeks zanesljivosti	0,88

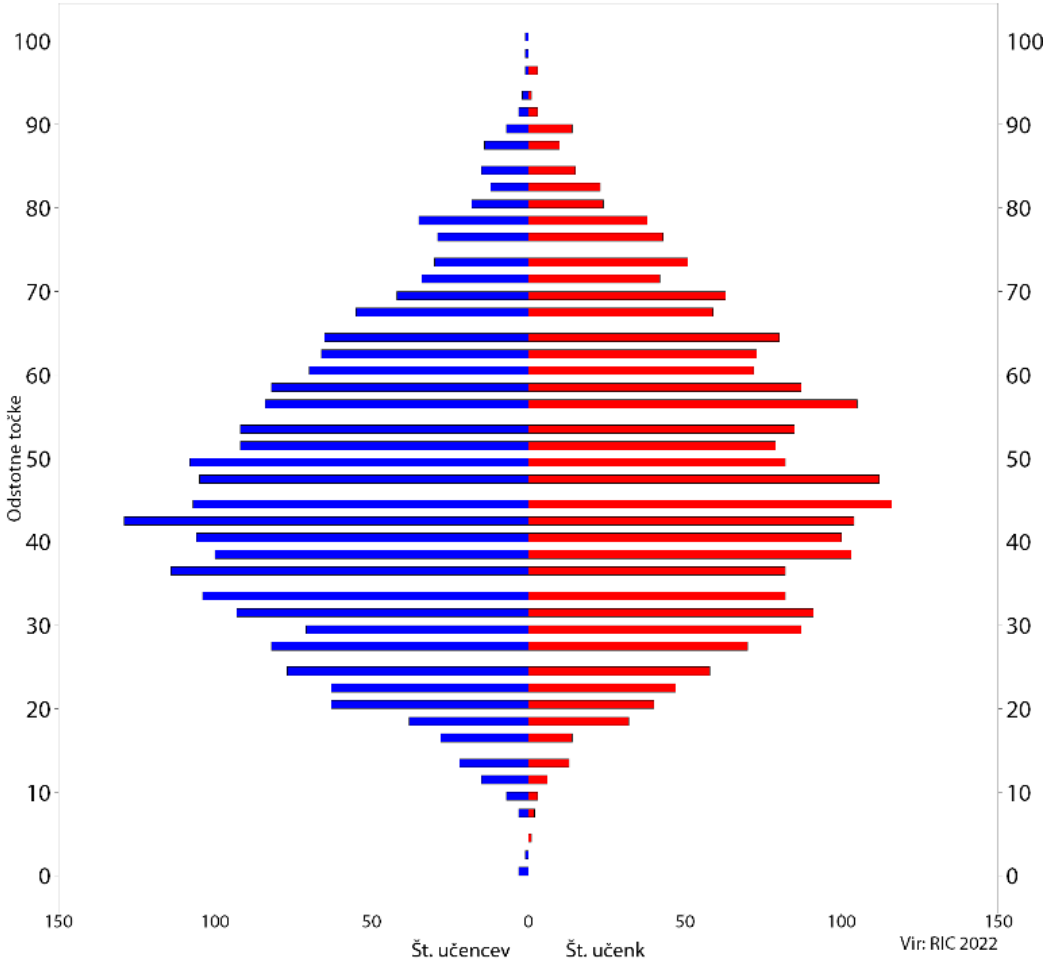
Vse možne točke (45 ali 100 %) je dosegel en učenec (0,02 %), najnižje število doseženih točk na preizkusu (0 točk) so dosegli trije učenci (0,07 %).

Preglednica 4.2.8.1.2: Povprečno število odstotnih točk med leti

Leto preverjanja	Povprečno število odstotnih točk
2007	63,46
2010	55,61
2012	52,45
2015	67,22
2018	50,79
2022	46,51

Dosežki po spolu in regijah

Slika 4.2.8.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov po spolu

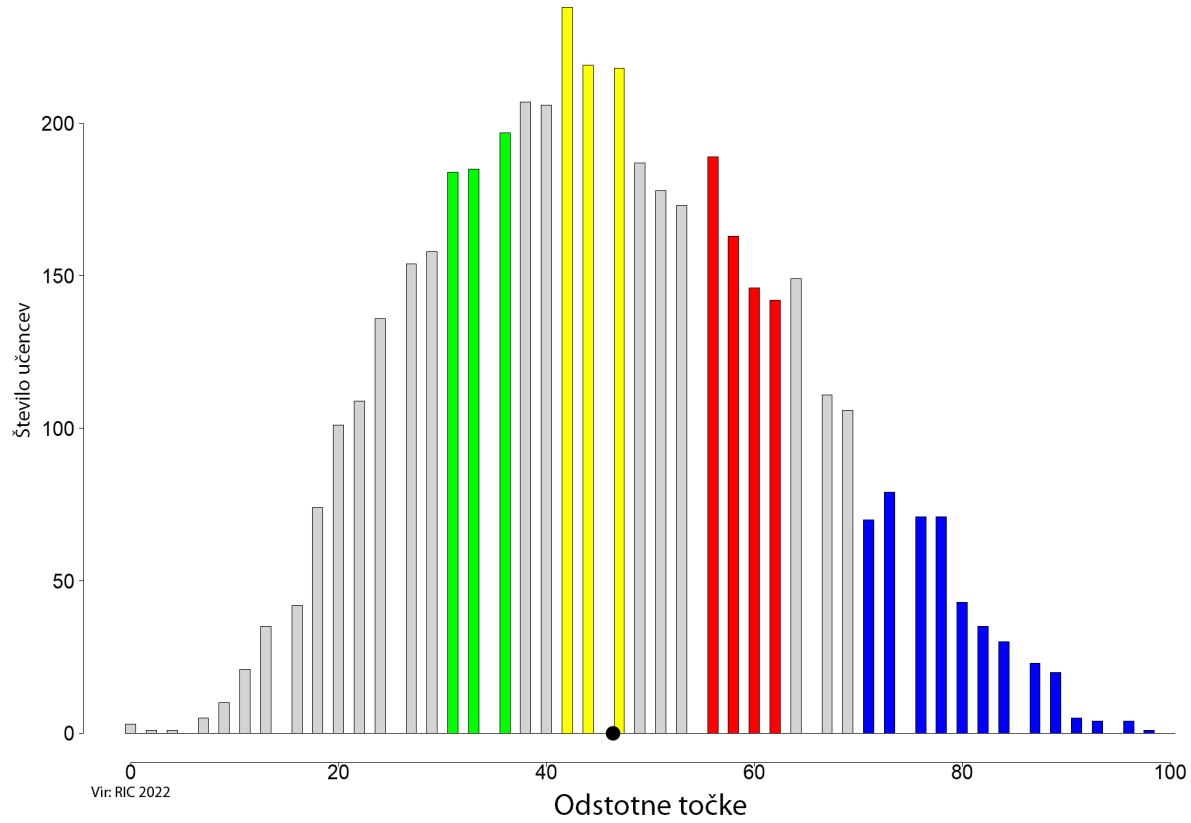
Porazdelitev dosežkov po spolu je skoraj simetrična.

Preglednica 4.2.8.1.3: Porazdelitev povprečnih dosežkov po regijah

Regija	Aritmetična sredina	Standardni odklon	Število učencev	Število šol
Obalno-kraška regija	43,51	18,38	226,00	7,00
Goriška regija	47,20	18,20	249,00	7,00
Primorsko-notranjska regija	44,90	17,34	117,00	4,00
Gorenjska regija	47,27	16,81	489,00	9,00
Osrednjeslovenska regija	47,20	18,02	1.269,00	23,00
Jugovzhodna Slovenija	48,97	17,52	293,00	9,00
Posavska regija	48,53	17,11	159,00	6,00
Zasavska regija	46,85	17,57	110,00	4,00
Savinjska regija	47,25	17,39	602,00	15,00
Koroška regija	42,44	15,50	164,00	4,00
Podravska regija	44,01	16,47	616,00	23,00
Pomurska regija	47,19	16,99	210,00	9,00

Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.2.8.1.2: Porazdelitev točk pri kemiji, 9. razred

ZELENO OBMOČJE

Učenci so uspešni pri poznavanju zgradbe atoma in razumejo soodvisnost med razporeditvijo elektronov v atomu ter številom valenčnih elektronov. Uspešni so tudi pri prepoznavanju submikroskopskega prikaza kemijske reakcije ter pri prepoznavanju podatkov iz preglednice, ki povezujejo temperaturo tališča elementa z njegovim agregatnim stanjem pri sobni temperaturi. Iz zapisa formule znajo prepoznati funkcionalne skupine kisikovih organskih spojin (karboksilne kisline).

Učenci:

- v zapisu spojin ali modelu prepoznajo hidroksilno, karbonilno, karboksilno in estrsko funkcionalno skupino (6);
- poznajo zgradbo atoma (13);
- razumejo kemijske reakcije z uporabo vizualizacijskih sredstev (modelov, animacij in submikroskopskih prikazov kemijskih reakcij) in se tako urijo v zapisovanju preprostih kemijskih reakcij z urejenimi kemijskimi enačbami (od makroskopskega [besednega], prek submikroskopskega [modelni prikazi] do simbolnega zapisa) (15);
- razumejo soodvisnost med zgradbo atoma in lego v PSE (21.d);
- načrtno opazujejo, zapisujejo in uporabijo opažanja/meritve kot vir podatkov (26.a).

RUMENO OBMOČJE

Učenci poznajo rezultate kromatografije kot metode ločevanja zmesi. Uspešni so pri prepoznavanju simbolnih zapisov/formul binarnih spojin. Prepoznajo zgradbo in lastnosti snovi na osnovi eksperimentalnega prikaza. Poznajo osnovno uporabo spojin halogenih elementov (klora). Razumejo pomen pH-lestvice kot merila za oceno kislosti in bazičnosti vodnih raztopin. Iz krogličnih modelov prepoznajo število atomov posameznih elementov. Na osnovi razporeditve elektronov sklepajo na stabilno zgradbo atoma elementa. Vedo, da bodo z milom v deževnici dosegli boljši pralni učinek.

Učenci:

- razumejo, da ločevanje snovi iz zmesi temelji na razlikah v lastnostih snovi v zmesi. Učenci poznajo nekatere metode ločevanja snovi iz zmesi (kromatografija) (1);
- poznajo osnovne značilne lastnosti in uporabo alkalijskih kovin, zemeljskoalkalijskih kovin, izbranih prehodnih elementov, halogenov in žlahtnih plinov (3);
- poznajo simbol/formulo kot zapis za atom elementa/molekulo elementa oziroma spojine. Znajo poimenovati binarne spojine (4);
- pridobivajo in razvijajo prostorske predstave pri delu z modeli in submikroskopskimi prikazi (7);
- razlikujejo med raztopinami kislin in baz glede na vsebnost oksonijevih in hidroksidnih ionov ter znajo zapisati kemijske formule osnovnih kislin in baz. Učenci uporabljajo pH-lestvico kot merilo za oceno kislosti in bazičnosti raztopin (10);
- razlikujejo med kovinskimi in nekovinskimi lastnostmi elementov v povezavi s PSE (16.a);
- razumejo soodvisnost med lego elementa v PSE in njegovimi lastnostmi (16.b);
- uporabljajo pH-lestvico kot merilo za oceno kislosti in bazičnosti raztopin (18.a);
- razumejo soodvisnost med zgradbo atoma in lego v PSE (21.a in 21.b);
- razumejo pojem trdota vode in pomen mehčanja vode (24.a).

RDEČE OBMOČJE

Učenci znajo iz vrstnega in masnega števila sklepati na zgradbo atoma. Iz submikroskopske predstavitve prepoznajo zmes elementov in spojin. Po barvi lakmusovega papirja opredelijo snov kot kislino in razumejo pomen odstotne koncentracije raztopine te kisline. Iz imena ionske spojine znajo zapisati njeno formulsko enoto. Iz prostorninskega deleža plina v zraku in njegove uporabe v živilski industriji pravilno poimenujejo ta plin (dušik). Na osnovi podatkov iz preglednice (gostota) učenci opišejo opažanja pri mešanju morske vode in živega srebra.

Učenci:

- elemente/spojine (kot čiste snovi) opredelijo z gradniki – atomi/molekulami in pridobijo predstave o njihovi relativni velikosti (2);
- poznajo zgradbo atoma in razumejo soodvisnost med zgradbo atoma ter lego v PSE (5);
- znajo izračunati masni delež topljenca v raztopini in ga izraziti v odstotkih. Z uporabo indikatorjev razlikujejo med kislimi, bazičnimi in nevtralnimi snovmi iz svojega okolja (11);
- poznajo simbol/formulo kot zapis za atom elementa/molekulo elementa oziroma spojine (17.a);
- poznajo zrak kot zmes plinov in primerjajo lastnosti plinov v zraku (25.a);
- načrtno opazujejo, zapisujejo in uporabijo opažanja/meritve kot vir podatkov (26.b).

MODRO OBMOČJE

Učenci vedo, da je v molekuli žvepla med atomi kovalentna nepolarna vez. Na podlagi razporeditve elektronov znajo umestiti element v PSE. Poznajo produkte elektrolize vode. Po barvi lakmusovega papirja znajo opredeliti kislost oziroma bazičnost vodne raztopine snovi ter jo povezati s konkretnim primerom (natrijev hidrogenkarbonat). Iz opisov poskusov sklepajo na elektroprevodnost taline prehodnega elementa (baker) ter na mešanje snovi v odvisnosti od polarnosti in gostote snovi. Učenci znajo zapisati reakcijsko shemo adicije in poimenovati produkt (etanol) iz modelnih prikazov te kemijske reakcije. Vedo, da etanojska kislina nastane pri oksidaciji etanola s kislo raztopino, kalijevim dikromatom. Na osnovi krogličnega modela nenasičenega ogljikovodika prepoznajo monomer polibutena. Znajo pojasniti, da ima etanol nižje vrelišče kot pentan-1-ol, ker ima v verigi manj ogljikovih atomov.

Učenci:

- poznajo osnovne lastnosti ogljikovodikov, jih povezujejo z njihovo uporabo in varnim ravnanjem. razumejo soodvisnosti zgradbe in lastnosti snovi oziroma lastnosti in uporabe snovi (8);
- proučijo lastnosti glavnih skupin organskih kisikovih spojin in jih povežejo z uporabo v življenju ter industriji (12);
- razumejo nastanek kovalentne vezi (enojne, dvojne in trojne) in s tem zgradbo preproste molekule (14);
- poznajo osnovne značilne lastnosti in uporabo alkalijskih kovin, zemeljskoalkalijskih kovin, izbranih prehodnih elementov, halogenov in žlahtnih plinov (16.c);
- z uporabo indikatorjev razlikujejo med kislimi, bazičnimi in nevtralnimi snovmi iz svojega okolja (18.b);
- poznajo pomen, uporabo in vpliv kislin, baz in soli v življenju ter okolju (18.c);
- izkažejo razumevanje prostorske predstave z uporabo modelov oziroma raznih vizualizacijskih sredstev (animacij kemijskih reakcij idr.) (19.a);
- v zapisu spojin ali modelu prepoznajo hidroksilno, karbonilno, karboksilno in estrsko funkcionalno skupino (19.c);
- opredelijo reaktante in produkte kemijske reakcije (20.a);
- razumejo soodvisnost med zgradbo atoma in lego v PSE (21.c);
- poznajo reakcijo polimerizacije in razlikujejo med pojmoma monomer in polimer (22.b);
- proučijo lastnosti glavnih skupin organskih kisikovih spojin in jih povežejo z uporabo v življenju ter industriji (23.b).

NAD MODRIM OBMOČJEM

Sem sodijo naloge, ki niso tipične za nobeno od prej opisanih območij in jih v 65 odstotkih primerov ne rešijo niti učenci z najboljšimi dosežki. Te naloge reši manj kakor tretjina najboljših učencev, tj. učencev, ki so uvrščeni v modro območje.

Učenci znajo pojasniti, zakaj pri pranju z deževnico potrebujemo manj trdega mila. Razumejo kemijsko reakcijo kot snovno in energijsko spremembo na podlagi eksperimentalnih opažanj. Utemeljijo, da na visoka tališča ionskih spojin vplivajo močne vezi med ioni in da so raztopine ionskih spojin elektroprevodne zaradi prosto gibljivih ionov. Učenci znajo zapisati strukturno formulo kisika s prikazanimi neveznimi elektronskimi pari. Poimenujejo binarno kovalentno spojino na osnovi uporabe plina in splošnega simbolnega zapisa njegove molekule. Znajo natančno narisati diagram odvisnosti temperature vrelišča alkoholov od števila ogljikovih atomov v njihovih molekulah. Na osnovi opisanega problema o nevarnih lastnostih živega srebra (prikazane z znaki za nevarne snovi), znajo opredeliti tiste, ki so ključno vplivale na odločitev, da se živosrebrovi termometri izločijo iz prodaje. Poznajo reakcije na nenasičene ogljikovodike (adicija vode in adicijska polimerizacija).

Učenci:

- razumejo kemijske spremembe kot kemijske reakcije oziroma kot snovne in energijske spremembe. Opredelijo reaktante in produkte kemijske reakcije (9);
- razumejo soodvisnosti zgradbe in lastnosti snovi oziroma lastnosti ter uporabe snovi (17.b in 17.c);
- razlikujejo med reakcijami substitucije in adicije (19.b);
- razlikujejo med kemijskimi reakcijami, pri katerih se energija sprošča oziroma veže (porablja) (20.b);
- poznajo poimenovanje osnovnih ogljikovodikov ter merila za delitve ogljikovodikov z uporabo različnih modelov in zapisov formul (22.a);
- izkažejo razumevanje in uporabo simbolnih/grafičnih zapisov (23.a);
- razumejo pojem trdota vode in pomen mehčanja vode (24.b);
- razumejo nastanek kovalentne vezi (enojne, dvojne in trojne) in s tem zgradbo preproste molekule (25.b);
- poznajo simbol/formulo kot zapis za atom elementa/molekulo elementa oziroma spojine (25.c);
- poznajo osnovne značilne lastnosti in uporabo alkalijskih kovin, zemeljskoalkalijskih kovin, izbranih prehodnih elementov, halogenov in žlahtnih plinov (26.c).

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.2.8.1.4: Specifikacijska tabela, kemija, 9. razred

Naloga	Točke	Področje	Cilj – učenci:	Taksonomska stopnja	Razred	Območje	IT	ID
1	1	Snovi	razumejo, da ločevanje snovi iz zmesi temelji na razlikah v lastnostih snovi v zmesi; poznajo nekatere metode ločevanja snovi iz zmesi (kromatografija);	II	7.	rumeno	0,65	0,19
2	1	Zgradba snovi	elemente/spojine (kot čiste snovi) opredelijo z gradniki – atomi/molekulami, in pridobijo predstave o njihovi relativni velikosti;	II	8.	rdeče	0,51	0,47
3	1	Elementi v periodnem sistemu	poznajo osnovne značilne lastnosti in uporabo alkalijskih kovin, zemeljskoalkalijskih kovin, izbranih prehodnih elementov, halogenov in žlahtnih plinov;	II	8.	rumeno	0,7	0,33
4	1	Zgradba snovi	poznajo simbol/formulo kot zapis za atom elementa/molekulo elementa oziroma spojine; znajo poimenovati binarne spojine;	I	8.	rumeno	0,72	0,41
5	1	Atom in periodni sistem	poznajo zgradbo atoma; razumejo soodvisnost med zgradbo atoma in lego v PSE;	III	8.	rdeče	0,54	0,33
6	1	Kisikove organske spojine	v zapisu spojin ali modelu prepoznajo hidroksilno, karbonilno, karboksilno in estrsko funkcionalno skupino;	I	9.	zeleno	0,79	0,3
7	1	Zgradba snovi	pridobijo in razvijajo prostorske predstave pri delu z modeli in submikroskopskimi prikazi;	II	8.	rumeno	0,72	0,36
8	1	Povezovanje delcev; ogljikovodiki	poznajo osnovne lastnosti ogljikovodikov, jih povezujejo z njihovo uporabo in varnim ravnanjem; razumejo soodvisnosti zgradbe in lastnosti snovi oziroma lastnosti ter uporabe snovi;	III	8.	modro	0,54	0,25
9	1	Kemijske reakcije	razumejo kemijske spremembe kot kemijske reakcije oziroma kot snovne in energijske spremembe; opredelijo reaktante in produkte kemijske reakcije;	II.	8.	nad modrim	0,22	0,11
10	1	Kisline, baze in soli	razlikujejo med raztopinami kislin in baz glede na vsebnost oksonijevih in hidroksidnih ionov ter znajo zapisati kemijske formule osnovnih kislin in baz; uporabijo pH-lestvico kot merilo za oceno kislosti in bazičnosti raztopin;	III	9.	rumeno	0,7	0,36
11	1	Kisline, baze in soli	razlikujejo med raztopinami kislin in baz glede na vsebnost oksonijevih in hidroksidnih ionov ter znajo zapisati kemijske formule osnovnih kislin in baz; uporabijo pH-lestvico kot merilo za oceno kislosti in bazičnosti raztopin;	III	9.	rdeče	0,6	0,32
12	1	Kisikove organske spojine	znajo izračunati masni delež topljenca v raztopini in ga izraziti v odstotkih; z uporabo indikatorjev razlikujejo med kislimi, bazičnimi in nevtralnimi snovmi iz svojega okolja;	II	9.	modro	0,47	0,35
13	1	Atom in periodni sistem	proučijo lastnosti glavnih skupin organskih kisikovih spojin in jih povežejo z uporabo v življenju ter industriji.	I	8.	zeleno	0,81	0,27

Naloga		Točke	Področje	Cilj – učenci:	Taksonomska stopnja	Razred	Območje	IT	ID
14		1	Povezovanje delcev	poznajo zgradbo atoma;	I	8.	modro	0,45	0,35
15		1	Kemijske reakcije	razumejo nastanek kovalentne vezi (enojne, dvojne in trojne) in s tem zgradbo preproste molekule;	III	8.	zeleno	0,8	0,26
16	16.a	1	Elementi v periodnem sistemu	razlikujejo med kovinskimi in nekovinskimi lastnostmi elementov v povezavi s PSE;	II	8.	rumeno	0,63	0,4
	16.b	1	Elementi v periodnem sistemu	razumejo soodvisnost med lego elementa v PSE in njegovimi lastnostmi;	II	8.	rumeno	0,7	0,21
	16.c	1	Elementi v periodnem sistemu	poznajo osnovne značilne lastnosti in uporabo alkalijskih kovin, zemeljskoalkalijskih kovin, izbranih prehodnih elementov, halogenov in žlahtnih plinov;	III	8.	modro	0,36	0,44
17	17.a	1	Zgradba snovi	poznajo simbol/formulo kot zapis za atom elementa/molekulo elementa oziroma spojine; znajo poimenovati binarne spojine;	I	8.	rdeče	0,63	0,34
	17.b	1	Povezovanje delcev	razumejo soodvisnosti zgradbe in lastnosti snovi oziroma lastnosti in uporabe snovi;	II	8.	nad modrim	0,03	0,23
	17.c	1	Povezovanje delcev	razumejo soodvisnosti zgradbe in lastnosti snovi oziroma lastnosti in uporabe snovi;	II	8.	nad modrim	0,05	0,3
18	18.a	1	Kisline, baze in soli	uporabijo pH-lestvico kot merilo za oceno kislosti in bazičnosti raztopin;	II	9.	rumeno	0,66	0,3
	18.b	1	Kisline, baze in soli	z uporabo indikatorjev razlikujejo med kislimi, bazičnimi in nevtralnimi snovmi iz svojega okolja;	II	9.	modro	0,41	0,46
	18.c	1	Kisline, baze in soli	poznajo pomen, uporabo in vpliv kislin, baz in soli v življenju ter okolju;	II	9.	modro	0,55	0,26
19	19.a	1	Ogljikovodiki	izkažejo razumevanje prostorske predstave z uporabo modelov oziroma raznih vizualizacijskih sredstev (animacij kemijskih reakcij idr.);	II	8.	modro	0,25	0,43
	19.b	1	Ogljikovodiki	razlikujejo med reakcijami substitucije in adicije;	I	8.	nad modrim	0,19	0,37
	19.c	1	Kisikove organske spojine	v zapisu spojin ali modelu prepoznajo hidroksilno, karbonilno, karboksilno in estrsko funkcionalno skupino;	II	9.	modro	0,34	0,55
20	20.a	1	Kemijske reakcije	opredelijo reaktante in produkte kemijske reakcije;	I	8.	modro	0,28	0,5
	20.b	1	Kemijske reakcije	razlikujejo med kemijskimi reakcijami, pri katerih se energija sprošča oziroma veže (porablja);	II	8.	nad modrim	0,3	0,07
21	21.a	1	Atom in periodni sistem	razumejo soodvisnost med zgradbo atoma in lego v PSE;	I	8.	rumeno	0,67	0,54
	21.b	1	Atom in periodni sistem	razumejo soodvisnost med zgradbo atoma in lego v PSE;	II	8.	rumeno	0,63	0,53
	21.c	1	Atom in periodni sistem	razumejo soodvisnost med zgradbo atoma in lego v PSE;	II	8.	modro	0,4	0,3
	21.d	1	Atom in periodni sistem	razumejo soodvisnost med zgradbo atoma in lego v PSE.	I	8.	zeleno	0,78	0,42
Naloga		Točke	Področje	Cilj – učenci:	Taksonomska stopnja	Razred	Območje	IT	ID

22	22.a	1	Ogljikovodiki	poznajo poimenovanje osnovnih ogljikovodikov in merila za delitve ogljikovodikov z uporabo različnih modelov ter zapisov formul;	III	8.	nad modrim	0,18	0,28
	22.b	1	Ogljikovodiki	poznajo reakcijo polimerizacije in razlikujejo med pojmoma monomer in polimer;	III	8.	modro	0,34	0,28
23	23.a	1	Kisikove organske spojine	izkažejo razumevanje in uporabo simbolnih/grafičnih zapisov;	II	9.	nad modrim	0,13	0,34
	23.b	1	Kisikove organske spojine	proučijo lastnosti glavnih skupin organskih kisikovih spojin in jih povežejo z uporabo v življenju ter industriji;	III	9.	modro	0,33	0,39
24	24.a	1	Snovi	razumejo pojem trdota vode in pomen mehčanja vode;	II	7.	rumeno	0,58	0,22
	24.b	1	Snovi	razumejo pojem trdota vode in pomen mehčanja vode;	III	7.	nad modrim	0,24	0,39
25	25.a	1	Snovi	poznajo zrak kot zmes plinov in primerjajo lastnosti plinov v zraku;	I	7.	rdeče	0,52	0,47
	25.b	1	Povezovanje delcev	razumejo nastanek kovalentne vezi (enojne, dvojne in trojne) in s tem zgradbo preproste molekule;	III	8..	nad modrim	0,09	0,43
	25.c	1	Zgradba snovi	poznajo simbol/formulo kot zapis za atom elementa/molekulo elementa oziroma spojine; znajo poimenovati binarne spojine;	II	8.	nad modrim	0,12	0,42
26	26.a	1	Snovi	načrtno opazujejo, zapisujejo in uporabljajo opažanja/meritve kot vir podatkov;	II	7.	zeleno	0,75	0,33
	26.b	1	Snovi	načrtno opazujejo, zapisujejo in uporabljajo opažanja/meritve kot vir podatkov;	III	7.	rdeče	0,48	0,5
	26.c	1	Elementi v periodnem sistemu	poznajo osnovne značilne lastnosti in uporabo alkalijskih kovin, zemeljskoalkalijskih kovin, izbranih prehodnih elementov, halogenov ter žlahtnih plinov.	II	8.	nad modrim	0,14	0,27

LEGENDA:

Taksonomske stopnje (po Bloomu): I. – znanje in prepoznavanje, II. – razumevanje in uporaba, III. – analiza in sinteza ter vrednotenje;

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Analiza dosežkov glede na uspešnost reševanja

Glede na uspeh reševanja so naloge razvrščene v štiri skupine: (1) IT pod 0,40; (2) IT od 0,41 do 0,59; (3) IT od 0,60 do 0,70 in (4) IT nad 0,71.

Prva skupina nalog

V prvo skupino nalog z IT pod 0,40 je uvrščenih 17 postavk iz desetih nalog.

Za učence sta bili v preizkusu najzahtevnejši postavki 17.b in c. (IT sta 0,03 in 0,05 / ID sta 0,23 in 0,30), pri katerih so morali učenci izkazati razumevanje soodvisnosti lastnosti snovi (tališče in električna prevodnost) od zgradbe te snovi (ionski kristal).

Učenci so imeli tudi težave pri postavki 25.b, ki je zahtevala razumevanje nastanka dvojne kovalentne vezi med atomoma kisika in prikazom neveznih elektronskih parov v molekuli kisika (IT = 0,09 in ID = 0,43), ter pri postavki 25.c, kjer so morali učenci zapisati ime spojine didušikov oksid. Največ težav so imeli z branjem navodil, saj so pogosto namesto imena zapisali formulo spojine (IT = 0,12 in ID = 0,42).

Pri postavki 23.a so morali učenci izkazati razumevanje in uporabo simbolnih/grafičnih zapisov (IT = 0,13 in ID = 0,34). Učenci imajo težave z risanjem grafa odvisnosti temperature vrelišča alkoholov od števila ogljikovih atomov v molekuli, manj težav pa so imeli s postavko 23.b (IT = 0,33 in ID = 0,39), kjer so morali pojasniti razlog te odvisnosti.

Pri postavki 26.c (IT = 0,14 in ID = 0,27) so imeli učenci težave s povezovanjem vpliva lastnosti elementa živega srebra (strupenost in kancerogenost) na njegovo uporabo.

Učenci so s slik modelov molekul teže prepoznavali nenasičene ogljikovodike (alkene in alkine), s katerimi poteče adicijska polimerizacija (postavka 22.a: IT = 0,18 in ID = 0,28), manj težav pa so imeli z identifikacijo monomernih enot navedenega polimera (postavka 22.b: IT 0,34 in ID 0,28).

Prav tako imajo učenci težave pri adiciji vode na nenasičen sistem (19. naloga). Ne znajo pravilno poimenovati vrste organske kemijske reakcije (adicija, hidriranje) v postavki 19.b (IT = 0,19 in ID = 0,37) ter v postavki 19.a ne upoštevajo navodil za natančen prevod modelnega prikaza kemijske reakcije v njen zapis s simbolnim kemijskim jezikom (IT = 0,25 in ID = 0,43). Pri postavki 19.c pa imajo težave pri poimenovanju produkta adicije vode na eten - etanol (IT = 0,34 in ID = 0,55).

Veliko težav učencem predstavlja tudi 9. naloga prepoznavanja snovnih in energijskih sprememb pri kemijski reakciji na osnovi opisa eksperimenta (IT = 0,22 in ID = 0,11).

Učenci ne znajo pojasniti pomena trdote vode v avtentični situaciji pranja perila (IT = 0,24 in ID = 0,39) – postavka 24.b.

Težave je učencem povzročala tudi 20. naloga, saj učenci na osnovi opisa poskusa ne prepoznajo reakcije analize oziroma razkroja (elektroliza vode) in ne znajo predvideti produktov te kemijske reakcije (20.a: IT = 0,28 in ID = 0,50). Prav tako ne znajo izmed ponujenih možnosti izbrati odgovora, ali se energija pri tej kemijski reakciji veže ali sprošča (20.b: IT = 0,30 in ID = 0,07).

Iz opisa in narisane sheme poteka poskusa električne prevodnosti kovine v trdnem agregatnem stanju (postavka 16.c) učenci ne zanjo sklepati na električno prevodnost taline (IT = 0,36 in ID = 0,44).

Druga skupina nalog

V drugo skupino nalog z IT od 0,41 do 0,59 je uvrščenih 11 postavk iz desetih nalog.

Pri postavki 21.c so morali učenci na osnovi razporeditve elektronov po lupinah ugotoviti, katera razporeditev pripada atomu elementa v drugi periodi periodnega sistema (IT = 0,4 in ID = 0,3).

Pri postavki 18.b so morali učenci na osnovi predstavljenih opažanj poskusa v preglednici sklepati na kislost oziroma bazičnost snovi (IT = 0,41 in ID = 0,46).

Pri 14. nalogi so morali učenci na osnovi slike modela molekule elementa žvepla prepoznati vrsto kemijske vezi med atomi (nepolarna kovalentna vez) (IT = 0,45 in ID = 0,35). Izkazalo se je, da več kot 25 % učencev ne razlikuje med polarno in nepolarno kovalentno vezjo, 21 % učencev pa meni, da je vez med atomi nekovin ionska.

Pri 12. nalogi so morali učenci na osnovi reakcijske sheme ponazoritve alkotesta prepoznati etanojsko oziroma ocetno kislino kot produkt oksidacije etanola. Pri tem je bilo uspešnih 47 % učencev (IT = 0,47 in ID = 0,35); 29 % učencev zamenjuje etanojsko kislino z metanojsko.

V to skupino nalog sodi tudi postavka 26.b (IT = 0,48 in ID = 0,50), kjer so morali opisati opažanja obnašanja živega srebra v morski vodi ob danih podatkih v preglednici in nalogi (gostota živega srebra).

Polovica (51 %) učencev je pravilno prepoznala v shemi na ravni delcev zmes dveh elementov in spojine (2. naloga); 21 % učencev pa je predpostavilo, da je na shemi predstavljen le en element (IT = 0,51 in ID = 0,47).

Malo več kot polovica učencev je znalo pri postavki 25.a iz podanega odstotka plina v zraku, kot zmes plinov, poimenovati plin dušik, ki ima največji prostorninski delež (IT = 0,52 in ID = 0,47).

Pri 5. nalogi je 54 % učencev na osnovi podanega vrstnega in masnega števila elementa pravilno sklepalo na zgradbo njegovih atomov (IT = 0,54 in ID = 0,33); 17 % učencev povezuje masno število le s številom protonov v jedru atoma, 16 % učencev pa povezuje masno število z vsoto protonov in elektronov.

Pri 8. nalogi (IT = 0,54 in ID = 0,25) so morali učenci na osnovi opisanega eksperimenta ugotoviti topnost joda v zmesi heksana in vode; 27 % učencev je napačno sklepalo, da se jod bolje raztaplja v vodi kot v heksanu.

Pri postavki 18.c je 55 % učencev na osnovi predstavljenih opažanj poskusa v preglednici pravilno ugotovilo, da ima jedilna soda ali natrijev hidrogenkarbonat bazične lastnosti (IT = 0,55 in ID = 0,26).

Več kot polovica (58 %) učencev je pri postavki 24.a prepoznala deževnico kot vodo, s katero dosežemo večji pralni učinek, če imamo omejeno količino trdega mila, (IT = 0,58 in ID = 0,22).

Tretja skupina nalog

V tretjo skupino nalog z IT od 0,60 do 0,70 je uvrščenih deset postavk iz osmih nalog.

Pri 11. nalogi je 60 % učencev iz podatkov o raztopini neznane snovi prepoznalo citronsko kislino kot topljenec, v kateri se moder lakmusov papir obarva rdeče, ter določilo maso topljenca (citronska kislina) in topila (voda) za pripravo določene odstotne koncentracije te raztopine; 21 % učencev pa je menilo, da voda predstavlja maso raztopine.

Iz opisa in narisane sheme poteka poskusa električne prevodnosti kovine v trdnem agregatnem stanju (postavka 16.a) je 60 % učencev pravilno sklepalo na električno prevodnost kovine v trdnem agregatnem stanju (IT = 0,63 in ID = 0,40); 70 % učencev je prepoznalo baker kot element v predstavljenem poskusu (IT = 0,70 in ID = 0,21), 12 % učencev pa je menilo, da je natrijev klorid element (postavka 16.b).

Pri postavki 17.a je 63 % učencev znalo zapisati formulo binarne spojine (LiBr) na osnovi njenega imena (IT = 0,63 in ID =0,34).

Pri postavki 21.b (IT = 0,63 in ID = 0,53) je, na osnovi razporeditve elektronov po lupinah, 63 % učencev pravilno sklepalo, kateri atomi elementov sprejemajo elektrone, da dosežejo stabilno zgradbo atoma; 67 % učencev pa je na osnovi razporeditve elektronov po lupinah pravilno sklepalo, atomi katerega elementa imajo stabilno zgradbo (postavka 21.a: IT = 0,67 in ID = 0,54).

Črnilo kot zmes treh snovi na osnovi skice kromatograma po opravljenem poskusu ločevanja barvil je prepoznalo 65 % učencev (IT = 0,65 in ID = 0,19).

Pri postavki 18.a je 66 % učencev, na osnovi predstavljenih opažanj poskusa v preglednici, pravilno sklepalo, da je pH-vrednost neznane raztopine v čaši enaka ali manjša od 7, saj se barva rdečega lakmusovega papirja ni spremenila (IT = 0,66 in ID = 0,30).

Pri 3. nalogi je 70 % učencev pravilno sklepalo, katere od naštetih snovi vsebujejo klorove spojine (IT = 0,70 in = ID 0,33), in isti odstotek učencev pri 10. nalogi, da kmetje z dodajanjem apna prekisli prsti zvišajo pH-vrednost (IT = 0,70 in ID = 0,36).

Četrta skupina nalog

V četrto skupino nalog z IT nad 0,71 se je uvrstilo 7 postavk iz sedmih nalog.

Pri 7. nalogi je 72 % učencev na osnovi slik modelov molekul pravilno prepoznalo molekulo, v kateri so vezani atomi dveh elementov (IT = 0,72 in ID = 0,36), in isti odstotek učencev pri 4. nalogi v zapisu prepoznalo formulo molekule binarne spojine – ogljikov tetrafluorid (IT = 0,72 in ID = 0,41).

Kar 75 % učencev je znalo opredeliti agregatno stanje živega srebra pri temperaturi 38,5 °C na osnovi podatkov o temperaturi tališča in vrelišča v preglednici (postavka 26.a: IT = 0,75 in ID = 0,33).

Pri postavki 21.d (IT = 0,78 in ID = 0,42) je, na osnovi razporeditve elektronov po lupinah,78 % učencev pravilno sklepalo, atom katerega elementa ima en valenčni elektron.

Pri 6. nalogi je 79 % učencev na osnovi formule propanojske kisline pravilno prepoznalo spojino kot karboksilno kislino (IT = 0,79 in ID = 0,30).

Pri 15. nalogi je 80 % učencev, na osnovi sheme na ravni delcev, ki prikazuje reaktante, pravilno sklepalo na shemo na ravni delcev, ki prikazuje produkte te reakcije (IT = 0,80 in ID = 0,26).

Najuspešnejši so bili učenci pri 13. nalogi (81 %), kjer so morali na osnovi shem, ki prikazujejo razporeditve elektronov po lupinah atomov, pravilno sklepali na število protonov v jedru atoma. Kar 15 % učencev pa število valenčnih elektronov zamenjuje s številom vseh elektronov atomu (IT = 0,81 in ID = 0,27).

Analiza dosežkov glede na vsebinsko področje

Iz rezultatov reševanja je razvidno, da imajo učenci več težav pri reševanju nalog, ki so povezane z eksperimentalnim delom in razumevanjem besedila. Težave se kažejo tudi v prostih zapisih odgovorov, predvsem v primerih, ko je treba odgovor ustrezno utemeljiti. Zapisi učencev so pogosto pomanjkljivi ali strokovno neustrezni.

Učenci so slabše reševali tudi naloge, kjer je bilo treba uporabiti podatke iz preglednic in rešiti naloge v kontekstu.

Eksperimentalno delo

Kemija je eksperimentalna veda in zato je pomembno, da učenci razumejo pomen eksperimenta za preučevanje kemijskih pojavov. Rezultati kažejo, da imajo učenci težave pri oblikovanju ugotovitev in sklepov na osnovi določenih predstavljenih opažanj, eksperimentalnih podatkov oziroma opisov ali prikazanih shem poteka eksperimenta (poskusa). Naloge, ki so preverjale sposobnosti oblikovanja ugotovitev in sklepov na osnovi eksperimentalnega dela, so bile slabše reševane. Izkazalo se je, da imajo učenci težave pri prepoznavanju snovnih in energijskih sprememb pri kemijski reakciji na osnovi opisa eksperimenta (pri nalogah, ki so vrednotile to znanje je bila uspešna le okoli četrtina učencev). Iz rezultatov lahko sklepamo, da ima večina učencev težave pri prepoznavanju vrste reakcije glede snovne spremembe na osnovi opisa poskusa in posledično ne zna predvideti produktov opisane reakcije. Prav tako velik delež učencev iz opisa poskusa ne zna razbrati, ali se energija pri kemijski reakciji veže ali sprošča.

Okoli 60 % učencev zna iz opisane in narisane sheme poskusa pravilno sklepati na lastnost elementa v trdnem agregatnem stanju, težave pa so se pri kar velikem deležu učencev pokazale pri prenosu oziroma uporabi znanja v novi situaciji, saj več kot 60 % učencev ni znalo na osnovi enakega rezultata poskusa pravilno sklepati na lastnosti taline istega elementa.

Omeniti velja, da učenci v večini znajo iz predstavljenih podatkov poskusa prepoznati topljenec v raztopini ter določiti maso topljenca in topila za pripravo določene odstotne koncentracije raztopine (naloga 11). Prav tako jih je 66 % znalo določiti pH-vrednost raztopine na osnovi predstavljenih opažanj. Nekoliko manj uspešni (skoraj 60 % napačnih odgovorov) pa so bili učenci pri oblikovanju sklepov glede kislosti oziroma bazičnosti vodne raztopine.

Eksperimentalno delo je integriran del pouka kemije in služi za ponazoritev lastnosti elementov in spojin ter sprememb pri kemijskih reakcijah kot tudi za ponazoritev kemijskih procesov. Pomen eksperimentalnega dela pri pouku se kaže v razvijanju eksperimentalno-raziskovalnih spretnosti in veščin, ki temeljijo na sistematičnem in natančnem opazovanju, zbiranju, beleženju, urejanju eksperimentalnih podatkov kot tudi na posploševanju soodvisnosti oziroma na oblikovanju ugotovitev, zaključkov/sklepov. Iz rezultatov je razvidno, da predvsem za slednje pri pouku ni vedno dosežen cilj.

Delo s preglednicami

Le trije oziroma 5 % učencev je bilo uspešnih pri postavkah 17. b in c., kjer so morali uporabiti podatke iz preglednice in na osnovi tega izkazati razumevanje soodvisnosti lastnosti snovi (tališče in električna prevodnost) od zgradbe te snovi (ionski kristal). Odgovori učencev so bili pogosto pomanjkljivo utemeljeni ali strokovno neustrezni. Iz rezultatov lahko sklepamo, da imajo težave pri razumevanju soodvisnosti zgradbe in lastnosti snovi.

Podobno je le 13 % učencev uspešno uporabilo podatke za izris grafa, saj niso izkazali razumevanja in uporabe simbolnih/grafičnih zapisov. Rezultati kažejo, da imajo učenci težave z risanjem diagrama (odvisnost temperature vrelišča alkoholov od števila ogljikovih atomov v molekuli). V večini so bili diagrami pomanjkljivo oziroma nepravilno narisani. Pogosto so učenci v izhodišče diagrama postavili točko nič, kar bi pomenilo, da ima prvi alkohol z nič ogljikovimi atomi temperaturo vrelišča 0 °C. V večini so pomanjkljivo označili imena abscisne in ordinatne osi, oziroma osi niso bile označene. Risanje diagramov je vsebina, s katero se učenci v osnovni šoli srečajo tudi pri drugih predmetih, kot so matematika, naravoslovje, fizika, biologija in drugi, zato je interdisciplinarni pristop s sodelovanjem učiteljev skozi mepredmetno povezovanje pri sorodnih vsebinah zelo pomemben, tako horizontalno na isti ravni osnovnošolskega izobraževanja kot tudi vertikalno med razredi, kjer dajemo učencem dovolj različnih možnosti za utrjevanje uporabe grafičnih prikazov.

Na osnovi rezultatov lahko sklepamo, da učenci v splošnem znajo prebrati podatke v preglednicah. Težave imajo predvsem z nenatančno interpretacijo podatkov, ki so lahko odraz slabšega bralnega razumevanja ali površnega branja.

Delci in modeli

Razumevanje delčne narave snovi z razvijanjem vizualne pismenosti je pomembno izhodišče poučevanja kemije. Iz rezultatov je razvidno, da učenci v večini razumejo preproste submikroskopske prikaze. Več kot polovica jih zna na osnovi slik modelov ločiti med elementi in spojinami, več kot 70 % jih pravilno prepozna molekulo, v kateri so vezani atomi dveh elementov, okoli 80 % jih ustrezno določi delce produktov v primeru podane sheme reaktantov na ravni delcev, ter zna, na osnovi shematskega delčnega prikaza določiti zgradbo atoma določenega elementa.

Manj kot polovica učencev zna prepoznati vrsto kemijske vezi med atomi na osnovi slike modela molekule. Pri tem ne gre nujno za korelacijo med razumevanjem modelnega prikaza in vrsto kemijske vezi, saj rezultati kažejo, da imajo učenci težave pri razumevanju pojmov kovalentna polarna vez, kovalentna nepolarna vez oziroma ionska vez.

Na osnovi rezultatov pa lahko sklepamo, da učenci s slik modelov molekul teže prepoznavajo nenasičene ogljikovodike (alkene in alkine), s katerimi poteče adicijska polimerizacija, saj je bila pri tem uspešna manj kot petina učencev, nekoliko manj težav pa imajo z identifikacijo monomernih enot navedenega polimera, vendar sta bili še vedno neuspešni kar dve tretjini učencev.

Prav tako imajo učenci težave pri poznavanju oziroma razumevanju pojma adicija vode na nenasičen sistem (19. naloga). Manj kot petina učencev zna pravilno poimenovati vrsto organske kemijske reakcije (adicija, hidriranje), okoli četrtina pa jih zna upoštevati navodila za natančen prevod modelnega prikaza kemijske reakcije v zapis s simbolnim kemijskim jezikom. Le malo več kot 30 % učencev zna poimenovati produkt adicije vode na eten kot etanol. Na osnovi navedenega lahko sklepamo, da temeljni cilji, ki se nanašajo na poznavanje enostavnih reakcij na nasičene in nenasičene sisteme, pri večini učencev niso doseženi. Prav tako se je ponovno izkazalo, da imajo učenci težave pri doslednem branju in upoštevanju navodil.

Naloge v kontekstu

Naloge, kjer je predstavljena neka realna situacija, lahko pojmujemo tudi naloge v kontekstu. Na osnovi te situacije morajo učenci sklepati na ustrezno rešitev naloge. Težave so imeli (le 9 % učencev je pravilno rešilo nalogo) pri razumevanju nastanka dvojne kovalentne vezi med atomoma kisika in prikazom neveznih elektronskih parov v molekuli kisika ter zapisom imena spojine didušikov oksid. Tudi pri tej nalogi je bilo največ težav z branjem navodil, pogosto so namesto imena zapisali formulo spojine, saj je pravilno rešilo nalogo le 12 % učencev.

Več kot polovica učencev je prepoznala deževnico kot vodo, s katero dosežemo večji pralni učinek, če imamo omejeno količino trdega mila, kar tri četrtine učencev pa ne zna pojasniti pomena trdote vode v avtentični situaciji, pranje perila.

Skoraj polovica učencev je na osnovi reakcijske sheme ponazoritve alkotesta prepoznalo etanojsko oziroma ocetno kislino kot produkt oksidacije etanola, vendar jih kar tretjina zamenjuje etanojsko kislino z metanojsko.

Malo več kot polovica učencev je znala iz podanega odstotka plina v zmesi zraka poimenovati plin dušik z največjim prostorninskim deležem.

Pri 3. nalogi je 70 % učencev pravilno sklepalo, katere od naštetih snovi vsebujejo klorove spojine oziroma da kmetje z dodajanjem apna prekisli prsti zvišajo pH-vrednost. pH-lestvico in vplive na spremembo pH-vrednosti učenci praviloma razumejo, zato menimo, da je vsebina utrjena in da so cilji doseženi.

Učenci so uspešno reševali naloge oziroma dele nalog, kjer je bilo treba iz dolgotrajnega spomina priklicati posamezne informacije. Pri nalogah, kjer je bilo treba sklepati in povezovati te informacije ter podati bolj poglobljen odgovor, pa so bili manj uspešni.

Sklepne ugotovitve

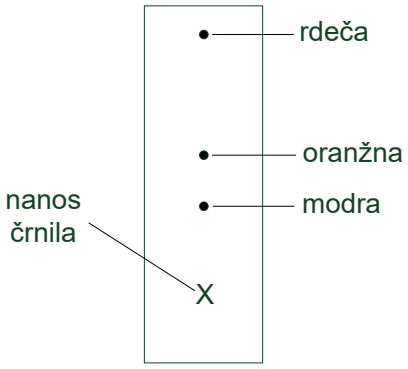
Iz rezultatov reševanja preizkusa lahko ocenimo, da učenci dokaj dobro poznajo posamezne kemijske pojme, več težav pa imajo pri razumevanju njihovih povezav z realnimi situacijami ter različnimi vidiki eksperimentalnega dela. Pri tem je pomembna strokovno pravilna in dosledna uporaba pojmov in njihovih predstav. Učitelj mora biti pozoren na napačna razumevanja pojmov, mora jih znati diagnosticirati, interpretirati ter ustrezno ukrepati, tako da poišče pristope za njihovo odpravo. Izražanje učitelja mora biti natančno in strokovno pravilno, in to mora spodbujati tudi pri učencih. Pri vrednotenju pravilnosti odgovorov se mora upoštevati ustrezno zapisan odgovor in ne približek zapisa. Pomembno je dosledno razvijanje naravoslovne in bralne pismenosti tako po vertikali kot horizontali pedagoškega procesa.

Priporoča se sistematičen pristop pri poučevanju, kar velja predvsem za vsebine, povezane s sklepanjem iz eksperimentalnih opažanj in meritev, in uporaba znanja v novih, avtentičnih situacijah. Ni dovolj poznavanje definicij, potrebno je razumevanje kemijskega pojava z vidika lastnosti snovi v povezavi z njihovo zgradbo. Mnogo podatkov lahko najdemo v virih in so predstavljeni z grafi in preglednicami. Učence je treba opolnomočiti za branje podatkov in sklepanje na osnovi podanih podatkov v novih, neznanih situacijah. Usvojiti morajo veščino povezovanja znanja, kar je pri kemiji povezano tudi z eksperimentalnim delom. Pri slednjem je nujno treba razvijati celostne eksperimentalne spretnosti in veščine, s poudarkom na eksperimentalno-raziskovalnem pristopu. Eksperimentalno delo naj bo načrtovano tako, da bo spodbujalo raznolike miselne in akcijske dejavnosti učencev, predvsem pa naj bo problemsko zasnovano in postavljeno v kontekst.

Za učenje kemije je nujno razumevanje in povezovanje pojmov na makro- in submikroskopski ter simbolni ravni. Zato se priporoča razvijanje kemijske vizualne pismenosti, pri kateri je ključna uporaba vizualizacijskih elementov, kot so kemijski modeli ter 2D in 3D stacionarne in dinamične submikropredstavitve.

Učni proces naj v večji meri temelji na reševanju realnih problemov, tako da bodo učenci po končani osnovni šoli bili spodobni prepoznati in opisati enostavne kemijske procese, s katerimi pridejo v stik v svojem nadaljnjem življenju. Nekaterim zahtevnim vsebinam na stopnji osnovne šole učitelji posvečajo preveč časa. Vendar s tem ni zagotovljeno tudi razumevanje teh vsebin. Zahtevne pojme bodo učenci laže usvojili pri nadaljnjem šolanju, če bo od njih to zahteval izbran poklic ali nadaljnja izobraževalna pot.

1. Na spodnji sliki je kromatogram, ki smo ga dobili pri ločevanju barvil v črnilu.

Kaj poskus pove o tem črnilu? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Črnilo je čista snov.

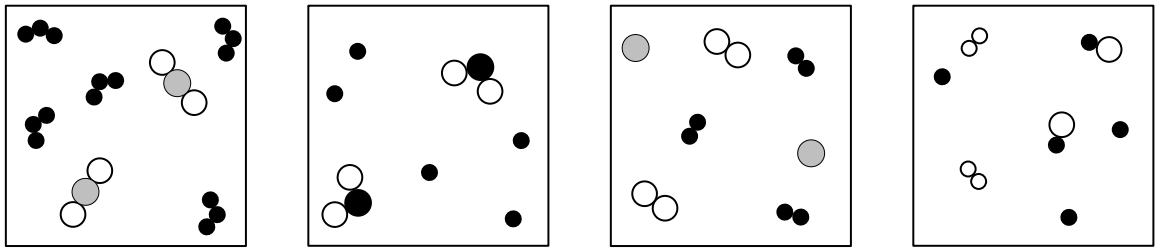
B Črnilo je zmes treh snovi, ki so obarvane modro, oranžno in rdeče.

C Črnilo je rdeče barve, ker je rdeče obarvana snov najviše na kromatogramu.

D Črnilo je modre barve, ker je modro obarvana snov najniže na kromatogramu.

(1 točka)

2. Katera shema predstavlja zmes dveh elementov in spojine? Obkroži črko pod pravilno shemo.

A B C D

(1 točka)

3. Klor je reaktiven element, ki v naravi ni v elementarnem stanju. Njegove spojine uporabljamo v različne namene. V kateri trditvi so naštete samo snovi, ki vsebujejo klorove spojine? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Razkužilo za rane, razkužilo za bazene, tekoče milo.

B Kuhinjska sol, polivinil klorid, razkužilo za rane.

C Kuhinjska sol, polivinil klorid, razkužilo za bazene.

D Barva za lase, kuhinjska sol, odstranjevalec laka za nohte.

(1 točka)

4. Kateri zapis ustreza formuli molekule ogljikovega tetrafluorida?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A C_4F

B C_4F_4

C C_3F

D CF_4

(1 točka)

5. Vrstno število elementa je 11, njegovo masno število pa 23. Kaj velja za atom tega elementa? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A V jedru atoma je 23 protonov.

B V elektronski ovojnici atoma je 12 elektronov.

C Vsota protonov in nevtronov v jedru atoma je 23.

D V atomu je 11 elektronov in 11 nevtronov.

(1 točka)

6. Katera trditev je pravilna za spojino s formulo CH_3CH_2COOH?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Spojina je aldehid.

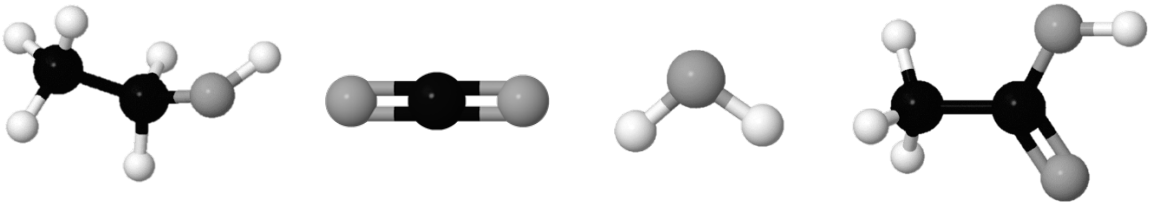
B Spojina je karboksilna kislina.

C Molekulska formula spojine je $C_3H_7O_2$.

D Spojina ima hidroksilno in aldehidno funkcionalno skupino.

(1 točka)

7. Oglej si slike modelov molekul štirih različnih snovi.

molekula 1 molekula 2 molekula 3 molekula 4

Kaj lahko sklepaš o zgradbi molekul teh štirih snovi?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A V molekuli 1 je vezanih 10 atomov.

B V molekuli 2 so vezani atomi dveh elementov.

C V molekuli 3 sta vezana dva atoma dveh elementov.

D V molekuli 4 so vezani atomi štirih elementov.

(1 točka)

8. V epruveto smo nalili 5 mL vode z gostoto 0,999 g/mL, nato pa dodali 5 mL heksana z gostoto 0,659 g/mL. V zmes smo dali še kristalček joda. Vsebino smo dobro premešali in ugotovili, da sta nastali dve plasti. Kaj smo opazili?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Zgornja plast je voda, ki se je obarvala vijoličasto.

B Spodnja plast je voda, ki se je obarvala vijoličasto.

C Zgornja plast je heksan, ki se je obarval vijoličasto.

D Spodnja plast je heksan, ki se je obarval vijoličasto.

(1 točka)

9. V erlenmajerico s klorovodikovo kislino smo dodali magnezij in na ustje erlenmajerice povezneli balonček. Balonček se je napihnil, erlenmajerica pa se je segrela. Katera trditev je pravilna za kemijsko reakcijo, ki je potekla v erlenmajerici?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Produkta reakcije sta magnezij in klorovodikova kislina.

B Erlenmajerica se je segrela, ker se pri reakciji veže energija.

C Pri reakciji nastaja plin, ki je v zmesi s kisikom eksploziven.

D Balonček se je napihnil, ker so reaktanti spremenili agregatno stanje.

(1 točka)

10. Na rast rastlin poleg ugodnih podnebnih razmer in vode vplivata tudi sestava prsti in njen pH. Kadar je prst prekisla, jo kmetje posipljejo z apnom. Katera trditev velja za apno? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Apno ima kisle lastnosti.

B Apno zviša pH prsti.

C pH vrednost vodne raztopine apna je manjša od 7.

D V vodni raztopini apna je oksonijevih ionov več kot hidroksidnih ionov.

(1 točka)

11. Učenci so v čaši pripravili 200 g 10 % vodne raztopine neznane snovi. V raztopini se je moder lakmusov papir obarval rdeče. Kateri opis pravilno navaja postopek priprave raztopine?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

V čašo so natehtali:

A 20 g citronske kisline in 200 g vode.

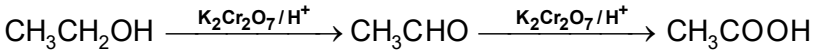
B 20 g sladkorja in 180 g vode.

C 20 g citronske kisline in 180 g vode.

D 20 g natrijevega klorida in dodali 200 g vode.

(1 točka)

12. Reakcijska shema ponazarja kemijsko reakcijo oksidacije alkohola s kislo raztopino kalijevega dikromata. Ta reakcija je poznana kot alkotest.

Katera trditev je pravilna za reakcijo oksidacije alkohola s kalijevim dikromatom?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Alkohol metanol se oksidira do metanojske kisline.

B Pri oksidaciji nastane najprej metanal in nato metanojska kislina.

C Alkohol, ki se oksidira, je butan-1-ol.

D Produkt oksidacije etanola je etanojska kislina.

(1 točka)

(Vir slike: https://www.glasdezele.si/articles/2013/apnenje.)

13. Katera shema prikazuje razporeditev elektronov v atomu, ki ima pet protonov? Obkroži črko pod pravilno shemo.

A B C D

(1 točka)

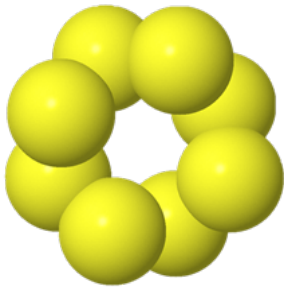
14. Slika prikazuje model molekule elementa žvepla. S katero vezjo se povezujejo atomi žvepla v molekulo?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Z ionsko vezjo.

B S kovalentno polarno vezjo.

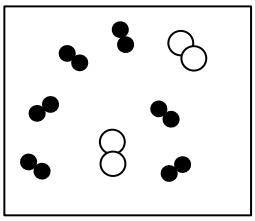
C S kovalentno nepolarno vezjo.

D Z ionsko nepolarno vezjo.

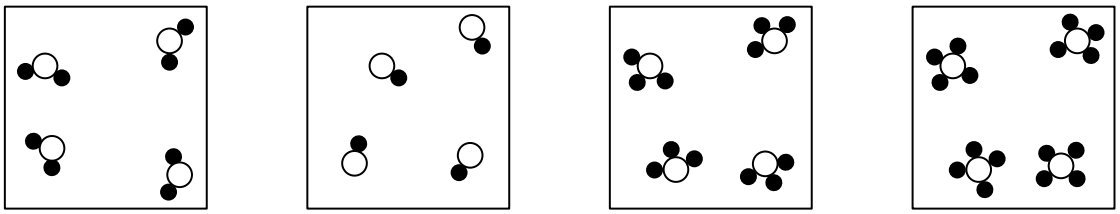
(1 točka)

15. Shema prikazuje reaktante kemijske reakcije. Ko reakcija poteče, nastanejo produkti.

Legenda:
○ shema atoma dušika
● shema atoma vodika

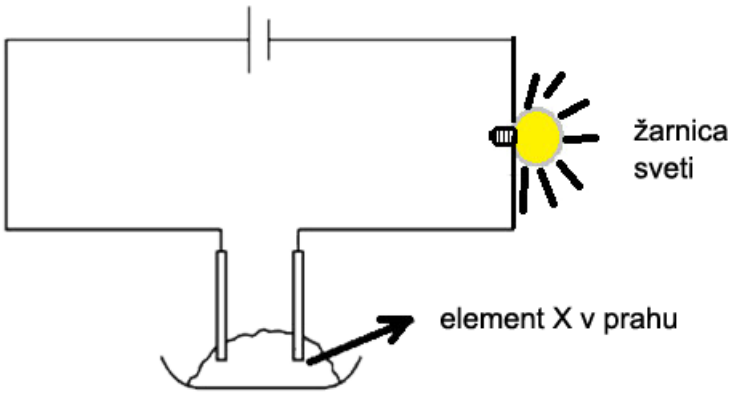
Obkroži črko pod shemo, ki prikazuje produkte te reakcije.

A B C D

(1 točka)

16. Pri eksperimentalnem delu smo ugotavljali lastnosti elementa X, kot prikazuje shema.

a) Kaj lahko sklepamo o lastnosti elementa X na podlagi opažanja, da žarnica sveti?

_____

(1 točka)

b) Kaj je lahko element X? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Žveplo.

B Baker.

C Jod.

D Natrijev klorid.

(1 točka)

c) Element X smo stalili. S talino smo ponovili poskus, kot prikazuje zgornja shema. Kaj lahko sklepaš o talini na podlagi enakega rezultata poskusa?

_____

(1 točka)

17. V tabeli so podane lastnosti litijevega bromida.

Spojina	Tališče	Prevodnost električnega toka v trdnem agregatnem stanju	Prevodnost električnega toka v vodni raztopini
litijev bromid	visoko	ne	da

a) Napiši formulo litijevega bromida. _____

(1 točka)

b) Razloži, zakaj ima litijev bromid visoko tališče.

_____

(1 točka)

c) Razloži, zakaj vodna raztopina litijevega bromida prevaja električni tok, trden litijev bromid pa ne.

_____

(1 točka)

18. V tabeli so podana opažanja, kako se je spremenila barva rdečega lakmusovega papirja, ki smo ga dali v vodno raztopino snovi 1 in 2.

Indikator	Snov 1	Snov 2
Rdeč lakmusov papir	Ni sprememb.	Obarva se modro.

a) Kolikšna je lahko pH vrednost vodne raztopine v čaši 1? _____

(1 točka)

b) Na katero lastnost snovi 2 lahko sklepamo na podlagi opažanj? Odgovor utemelji.

_____

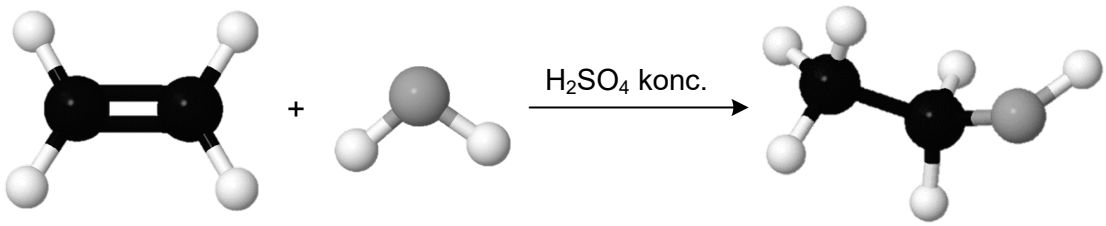
(1 točka)

c) Katera snov, snov 1 ali snov 2, je lahko vodna raztopina jedilne sode ali natrijevega hidrogenkarbonata ($NaHCO_3$)?

_____

(1 točka)

19. Z modeli molekul je prikazana reakcijska shema, ki ponazarja kemijsko reakcijo ogljikovodika z vodo.

Legenda: model atoma ogljika model atoma kisika

model atoma vodika

a) Zapiši enačbo reakcije, ki je prikazana z modeli molekul. Nad puščico zapiši tudi pogoje za kemijsko reakcijo.

_____

(1 točka)

b) Kako imenujemo reakcijo, ki poteče med navedenim ogljikovodikom in vodo?

_____

(1 točka)

c) Poimenuj produkt, ki nastane pri tej reakciji.

_____

(1 točka)

20. Z električnim tokom smo razgradili vodo, ki smo ji dodali nekaj kapljic kisline.

a) Katera plina sta nastala?

_____

(1 točka)

b) Ali se energija pri tej kemijski spremembi sprošča ali veže?

_____

(1 točka)

21. Podana je razporeditev elektronov v 4 atomih različnih elementov.

Element 1: 2,8,2

Element 2: 2,8,1

Element 3: 2,8,6

Element 4: 2,8

a) Atomi katerega elementa imajo stabilno zgradbo?

_____

(1 točka)

b) Atomi katerega elementa sprejmejo elektrone, da pridobijo stabilno zgradbo?

_____

(1 točka)

c) Zgradba katerih atomov je značilna za element, ki sodi v drugo periodo periodnega sistema elementov?

_____

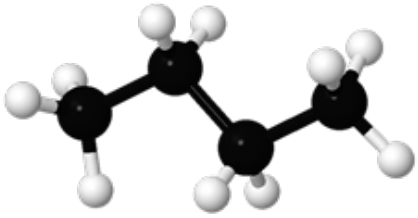
(1 točka)

d) Atomi katerega elementa imajo en valenčni elektron?

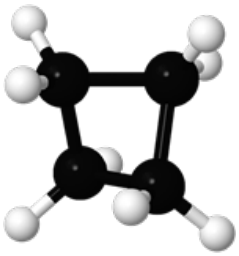
_____

(1 točka)

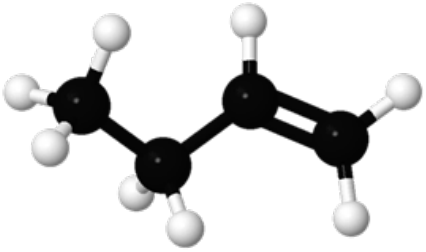
22. Oglej si spodnje modele molekul ogljikovodikov.

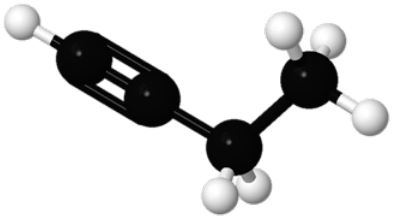
A

B

C

D

a) Kateri modeli molekul predstavljajo ogljikovodike, ki se lahko povezujejo v polimere?

_____

(1 točka)

b) Kateri model ogljikovodika ponazarja monomer polibutena?

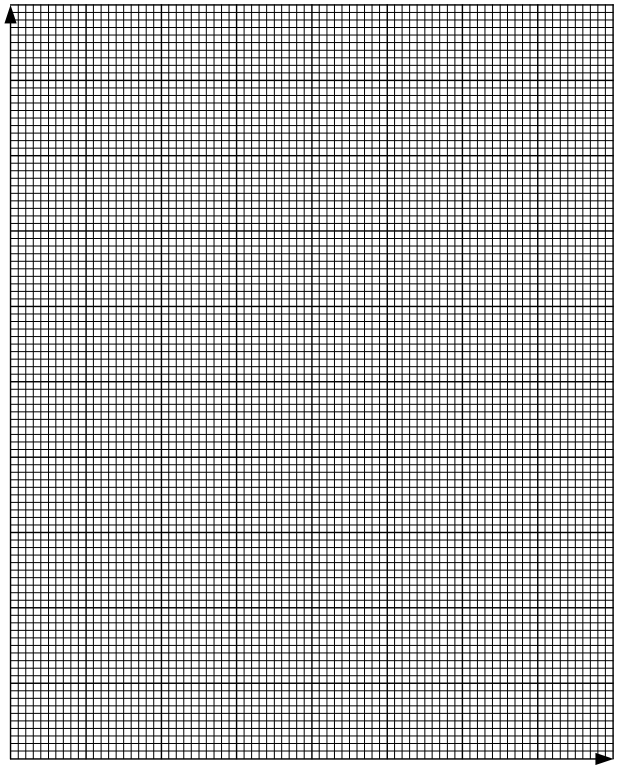
_____

(1 točka)

23. V preglednici je navedeno vrelišče nekaterih alkoholov.

a) Nariši diagram, ki prikazuje odvisnost temperature vrelišča teh alkoholov od števila ogljikovih atomov v njihovih molekulah.

Alkohol	metanol	etanol	propan-1-ol	butan-1-ol	pentan-1-ol	heksan-1-ol
Vrelišče (°C)	65	78	97	118	138	157

(1 točka)

b) Iz tabele je razvidno, da ima etanol nižje vrelišče kot pentan-1-ol. Pojasni, zakaj.

_____

(1 točka)

24. Pri tabornikih si morajo udeleženci tabora oprati oblačila. Na voljo imajo deževnico in vodo iz vodovoda. Ker imajo omejeno količino trdega mila, so v zadregi, katero vodo naj izberejo.

a) S katero vodo bodo dosegli večji učinek pranja? _____

(1 točka)

b) Pojasni svoj odgovor.

_____

_____

_____

(1 točka)

25. Zrak je zmes plinov. Plina A je v zraku 78,084 % in se v tekočem agregatnem stanju uporablja v živilski industriji za hitro zmrzovanje. Plina B pa je v zraku 20,947 % in se uporablja tudi pri mehanski ventilaciji bolnikov s covidom-19 v intenzivni terapiji v bolnišnicah. Odgovori na vprašanja.

a) Poimenuj plin A. _____

(1 točka)

b) Napiši strukturno formulo molekule plina B, v kateri so prikazani tudi nevezni elektronski pari.

(1 točka)

c) Poimenuj plin, ki se lahko uporablja kot anestetik, znan tudi kot smejalni plin, in ima formulo A_2B.

_____

(1 točka)

26. Evropski parlament je julija 2007 sprejel nova pravila za odpravo uporabe živega srebra in zaščito okolja. Prepoved velja za nove merilne instrumente, kot so barometri za merjenje zračnega tlaka in termometri za merjenje telesne temperature doma.

Oglej si preglednico, v kateri so predstavljene nekatere lastnosti živega srebra, in odgovori na vprašanja.

Lastnosti	Tališče (°C)	Vrelišče (°C)	Gostota pri 20 °C (g/cm^3)	Topnost v vodi	Znaki za nevarnost
Živo srebro	−38,48	356,8	13,55	Netopno	

a) Telesna temperatura bolnika, ki so jo izmerili z živosrebrovim termometrom, je narasla na 38,5 °C.
V katerem agregatnem stanju je živo srebro pri tej temperaturi?

_____

(1 točka)

b) Kaj bi opazili, če bi živo srebro iz barometra steklo v kozarec, napolnjen z morsko vodo iz Jadranskega morja z gostoto 1,03 g/cm^3?

_____

(1 točka)

c) V lekarnah po Sloveniji so iz prodaje umaknili živosrebrove termometre za merjenje telesne temperature. Kateri lastnosti živega srebra sta vplivali na to odločitev?

_____

(1 točka)

4.2.9 Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo

4.2.9.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz tehnike in tehnologije **v 9. razredu**

SLIKE

Slika 4.2.9.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri tehniki in tehnologiji
Slika 4.2.9.1.2: Porazdelitev točk pri tehniki in tehnologiji, 9. razred

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.9.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.9.1.2: Povprečno število odstotnih točk med leti
Preglednica 4.2.9.1.3: Porazdelitev dosežkov pri tehniki in tehnologiji po regijah
Preglednica 4.2.9.1.4: Specifikacijska tabela, tehnika in tehnologija, 9. razred

4.2.9.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz tehnike in tehnologije **v 9. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Člani predmetne komisije pri sestavljanju preizkusov znanja za nacionalno preverjanje znanja upoštevamo filozofijo predmeta tehnika in tehnologija. Izhajamo iz *Učnega načrta za tehniko in tehnologijo*, ki je ciljno in projektno zasnovan.

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja so opisania v dokumentu *Informacije o preizkusu znanja*.

Vsebine iz učnega načrta za tehniko in tehnologijo se v šolah obravnavajo v 6., 7. in 8. razredu. Predmetna komisija je v preizkuse znanja iz tehnike in tehnologije uvrstila vsebinske sklope iz učnega načrta za 6., 7. in 8. razred, in sicer:

- gradiva in obdelave: izpostavljene so vrste gradiv, tehnične in tehnološke lastnosti gradiv, obdelovalni postopki, polizdelki in izdelki iz različnih gradiv, orodja, stroji in pripomočki;
- tehnična sredstva: sem uvrščamo gonila in mehanizme, motorje, električne kroge in njihovo delovanje;
- tehniška in tehnološka dokumentacija: zajema pravokotno projekcijo na tri ravnine, izometrično projekcijo, pravila skiciranja in kotiranja, risanje shem električnih vezij, branje in razumevanje tehniške in tehnološke dokumentacije;
- tehnologija in družba: kjer gre za organizacijo in vzdrževanje delovnega prostora ter varno uporabo orodij, strojev in pripomočkov, strukturo delovnega procesa, ekonomiko, z osredotočenjem na določitev cene izdelka, vpliv pridobivanja in obdelave gradiv na okolje, vire energij in njihovo pridobivanje ter vpliv na okolje ter promet, s poudarkom na varnostni opremi kolesa in varnim ravnanjem v cestnem prometu.

S tem smo v celoti sledili temeljnim opredelitvam in zahtevam predmeta tehnika in tehnologija, ki v svoji osnovi razvija smisel za razumevanje tehnike, sposobnosti opazovanja strojev in naprav, predstavljanje (razdalj, razmerij, figur, oblik), razumevanje tehničnih problemov (pravilno in hitro dojemanje strukture in funkcije tehnične naprave), razvijanje spretnosti in delovnih navad ter uresničevanje idej.

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.9.1.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	4.506
Število postavk	40
Možne točke	40
Povprečno število točk	20,82
Povprečno število odstotnih točk	52,04
Standardni odklon odstotnih točk	17,07
Indeks težavnosti	0,52
Indeks zanesljivosti	0,85

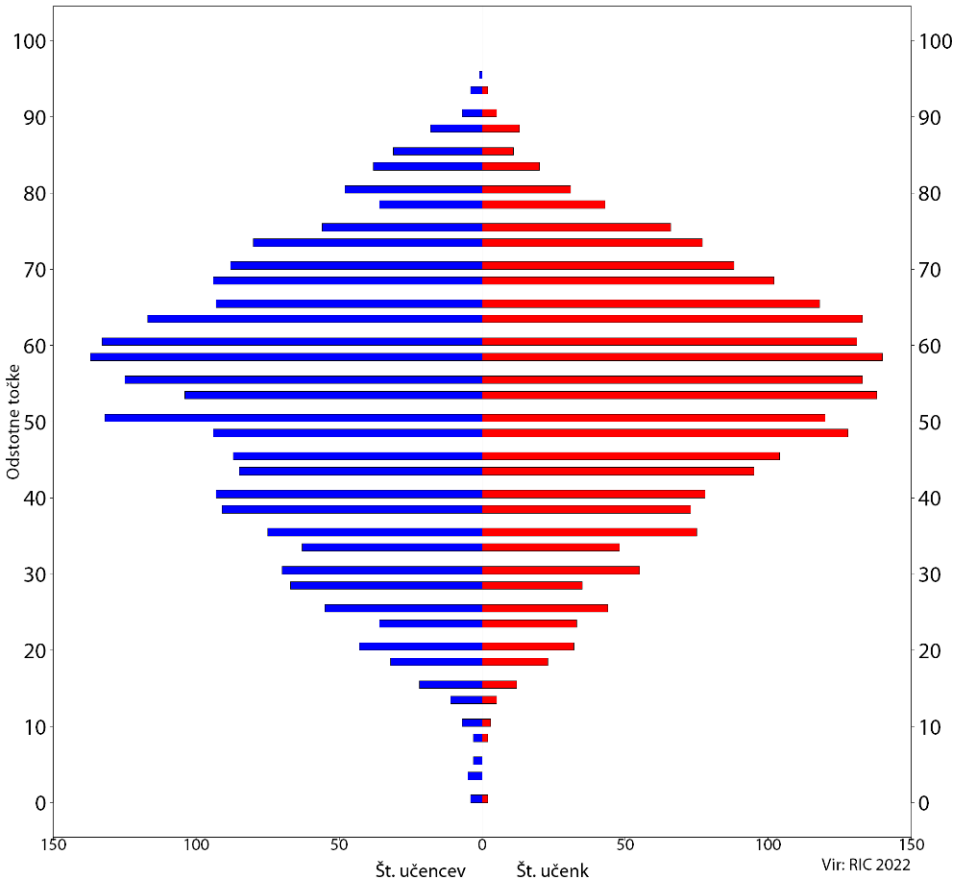
Preglednica 4.2.9.1.2: Povprečno število odstotnih točk med leti

Leto preverjanja	Povprečno število odstotnih točk
2008	55,83
2010	53,20
2013	58,33
2015	55,98
2018	48,90
2022	52,04

Komisija meni, da se raven znanja pri tehniki in tehnologiji med dosedanjimi izvedbami preverjanja približno ohranja. Dostopnost preizkusov na spletnih straneh omogoča, da učitelji in učenci spoznajo način preverjanja in vrednotenja, tipe nalog, uporabljenih v preizkusih, ter taksonomske stopnje nalog. Povprečno število doseženih odstotnih točk 52,04 po mnenju predmetne komisije predstavlja solidno oziroma dobro stanje za predmet, ki se v 9. razredu ne poučuje. Lahko rečemo, da dosežek predstavlja dejansko znanje učencev.

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.9.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri tehniki in tehnologiji

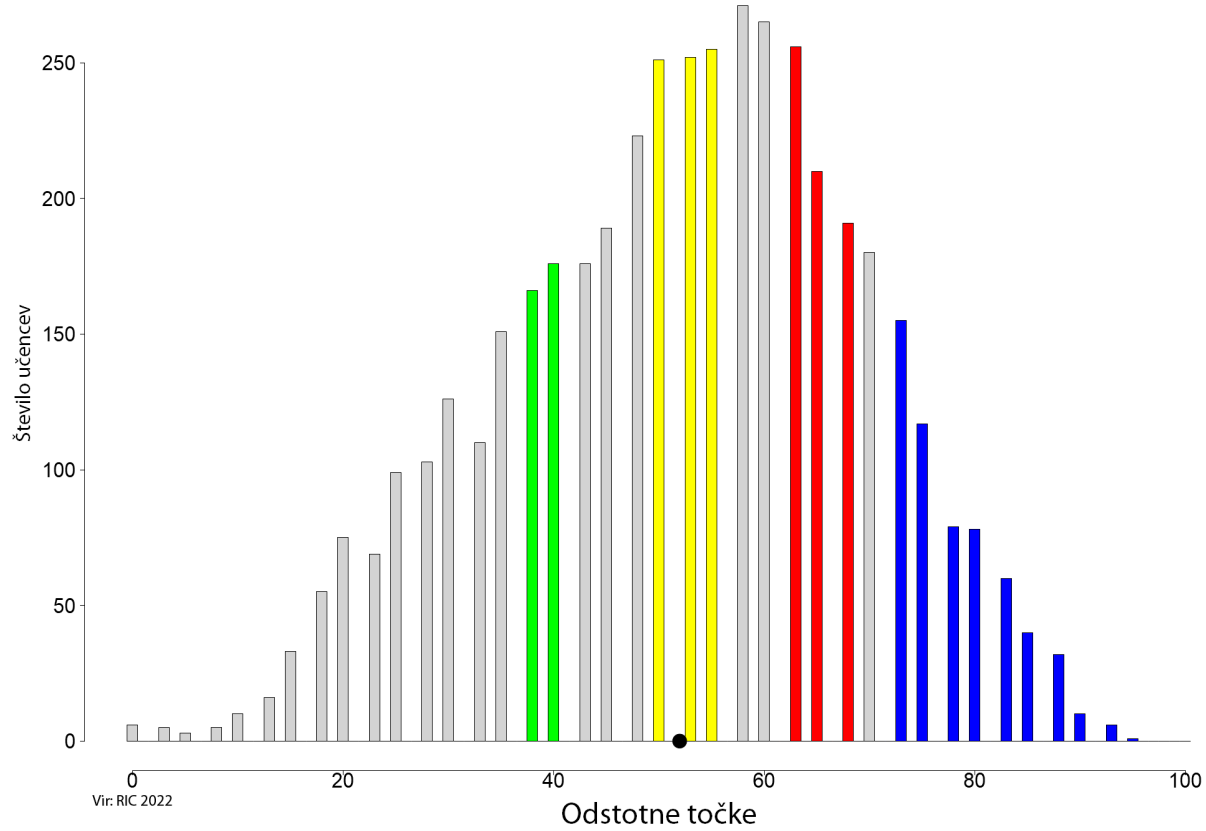
Porazdelitev po spolu je skoraj simetrična. Opazimo, da je nad dosežkom 80 % in pod dosežkom 15 % nekoliko več učencev.

Preglednica 4.2.9.1.3: Porazdelitev dosežkov pri tehniki in tehnologiji po regijah

Regija	Aritmetična sredina (v % točkah)	Standardni odklon (v % točkah)	Število učencev	Število šol
Obalno-kraška regija	46,02	18,27	250,00	8,00
Goriška regija	58,50	14,69	259,00	7,00
Primorsko-notranjska regija	53,15	16,89	107,00	4,00
Gorenjska regija	55,89	15,18	450,00	8,00
Osrednjeslovenska regija	49,85	17,72	1.194,00	27,00
Jugovzhodna Slovenija	51,58	17,36	316,00	9,00
Posavska regija	50,80	16,10	165,00	6,00
Zasavska regija	47,29	18,91	120,00	3,00
Savinjska regija	55,12	15,90	574,00	14,00
Koroška regija	51,28	15,30	183,00	7,00
Podravska regija	51,34	17,77	665,00	23,00
Pomurska regija	53,54	14,48	223,00	9,00

Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.2.9.1.2: Porazdelitev točk pri tehniki in tehnologiji, 9. razred

ZELENO OBMOČJE

Učenci rišejo preproste predmete v pravokotni projekciji, razložijo nastanek projekcije na treh ravninah in slike v izometrični projekciji. Prepoznajo prednosti, slabosti in razširjenost umetnih snovi ter osnovne postopke obdelave kovin. Ugotovijo pogoje, potrebne za delovanje porabnika v električnem krogu.

Učenci:

- rišejo preproste predmete v pravokotni projekciji na tri ravnine in jo uporabijo v praksi (1);
- ugotovijo, predstavijo in utemeljijo razširjenost ter rabo umetnih snovi v vsakdanjem življenju (10);
- poznajo potrebne pogoje, da v električnem krogu teče električni tok (18.a);
- razložijo nastanek slike predmeta v izometrični projekciji (20.1).
- razložijo nastanek pravokotne projekcije na treh projicirnih ravninah (21.1);
- utemeljijo, skicirajo in narišejo predmet v izometrični projekciji ter raziščejo možnosti uporabe v praksi (21.2);
- predstavijo prednosti in slabosti umetnih snovi ter vpliv povečane rabe na okolje (23.a);
- uporabijo osnovne postopke obdelave kovin (24.c).

RUMENO OBMOČJE

Učenci skicirajo preprost predmet v izometrični in pravokotni projekciji. Ugotovijo vlogo več stikal v električnem krogu. Načrtujejo učinkovito izrabo danega gradiva na konkretnem primeru. Poimenujejo postopek ločenega zbiranja in predelave odpadne embalaže. Prepoznajo polizdelke iz kovin.

Učenci:

- utemeljijo, skicirajo in narišejo predmet v izometrični projekciji ter raziščejo možnosti uporabe v praksi (4);
- razložijo potrebo, lastnosti in namen vezav več stikal v električnem krogu (11);
- ob delu gojijo kulturo odnosov in sodelovanja v skupini, gojijo odgovornost, ekonomičnost izrabe časa, gradiv in energije, natančnost ter red. Oblikujejo pozitiven in kritičen odnos do tehnike, tehnologije, organizacije dela in ekonomike ter pozitiven odnos do osebne varnosti, varovanja soljudi, narave, sredstev in predmetov dela. Oblikujejo pozitiven odnos do kulturne dediščine (17.b);
- rišejo preproste predmete v pravokotni projekciji na tri ravnine in jo uporabijo v praksi (20.2);
- rišejo preproste predmete v pravokotni projekciji na tri ravnine in jo uporabijo v praksi (20.3);
- utemeljijo namen zbiranja in predelave dotrajanih predmetov za okolje (23.b);
- prepoznajo polizdelke in izdelke iz kovin (24.a).

RDEČE OBMOČJE

Učenci razlikujejo med elektrarnami glede na obnovljivost vira energije. Analizirajo dan mehanizem, ki ga sestavljajo različna gonila. Uporabijo pravila kotiranja na danem primeru. V električni shemi prepoznajo kratek stik. Narišejo celoten predmet v izometrični projekciji. Izberejo ustrezno orodje za dan obdelovalni postopek.

Učenci:

- utemeljijo pomen električne energije za razvoj civilizacije in vpliv njene proizvodnje na obremenitev okolja (13);
- rešujejo problem krmiljenja izbranega primera s konstruiranjem modela, ki omogoča spreminjanje smeri gibanja (15.b);
- skicirajo in rišejo osnovne like z izbranimi črtami (debela, tanka, črtkana in pikčasta) ter jih kotirajo (rob, krog in lok) (17.a);
- opišejo sestavo in delovanje električnega kroga ter opredelijo vlogo in lastnosti osnovnih gradnikov (18.b);
- utemeljijo, skicirajo in narišejo predmet v izometrični projekciji ter raziščejo možnosti uporabe v praksi (21.3);
- izberejo orodja, pripomočke, stroje in osebna zaščitna sredstva za varno delo (22.b).

MODRO OBMOČJE

Učenci poznajo značilne lastnosti kovin, predlagajo ustrezne postopke za obdelavo in spajanje kovin. Na podlagi znanih mer danega papirja formata A določijo mere drugega formata. Za dano sliko predmeta skicirajo določen pogled v ustreznem merilu. Iz slike prepoznajo vrsto ležaja. Prepoznajo ustrezen takt pri delovanju štiritaktnega bencinskega motorja. Poznajo osnove cestnoprometnih predpisov za pešce in kolesarje. Prepoznajo vrsto papirnih gradiv in ugotovijo, da oblika gradiva vpliva na trdnost. Zapišejo ustrezni električni porabnik pri dani pretvorbi električne energije.

Učenci:

- poznajo značilne lastnosti kovin in jih povežejo z njihovo uporabnostjo (2);
- prepoznajo formate A (3);
- uporabijo pravila skiciranja pri načrtovanju predmetov, npr. embalažne škatle (5);
- opredelijo in razložijo vlogo osi, gredi, vrtišča in ležaja (kotalnega in drsnega) ter pojasnijo pomen maziv (6);
- uporabijo osnovne postopke obdelave kovin (7);
- poznajo sestav in delovanje motorjev z notranjim zgorevanjem (štiritaktni bencinski, dizelski, dvotaktni) in razložijo njihovo delovanje (9);
- uporabijo ključna znanja o ravnanju v cestnem prometu, varni poti, opremi kolesa in kolesarja, uporabi varnostnih pripomočkov v prometu (varnostni pas, čelada, odsevnik, kresnička idr.) (12);
- poznajo plastnost papirnih gradiv (16.a in 16.b);
- s primeri predstavijo, da se električna energija v porabnikih pretvarja v druge oblike energije (toplotno, mehansko delo, svetlobo, zvok idr.) (18.c);
- uporabijo osnovne postopke obdelave kovin (22.a);
- uporabijo osnovne postopke obdelave kovin (24.b).

NAD MODRIM OBMOČJEM

Na danih primerih učenci ločijo med osjo in gredjo, izračunajo prestavno razmerje zobniškega para ter poimenujejo ročični mehanizem. Za dani predmet določijo ustrezne mere embalažne škatle. Razlikujejo razstavljive in nerazstavljive zveze.

Učenci:

- opredelijo in razložijo vlogo osi, gredi, vrtišča in ležaja (kotalnega in drsnega) ter pojasnijo pomen maziv (8);
- pri snovanju in načrtovanju, analiziranju in izdelavi ali gradnji skupaj z učiteljem ovrednotijo izdelke. Ob pomoči se navajajo na samostojno izražanje zamisli s skiciranjem, branjem, risanjem tehnične in tehnološke dokumentacije ter ustnim in pisnim sporočanjem (14);
- na praktičnih primerih opredelijo sestavine gonil (zobniško, polžasto, verižno in ročično), jih analizirajo in opišejo (poimenovanje, prestavno razmerje, smer vrtenja in sprememba števila vrtljajev) (15.a);
- na praktičnih primerih opredelijo sestavine gonil (zobniško, polžasto, verižno in ročično), jih analizirajo in opišejo (poimenovanje, prestavno razmerje, smer vrtenja in sprememba števila vrtljajev) (19.a);
- opredelijo in razložijo vlogo osi, gredi, vrtišča in ležaja (kotalnega in drsnega) ter pojasnijo pomen maziv (19.b in 19.c)
- razlikujejo razstavljive in nerazstavljive zveze (22.c).

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.2.9.1.4: Specifikacijska tabela, tehnika in tehnologija, 9. razred

Naloga	Točke	Področje	Cilj – učenci:	Taksonomska stopnja	Razred	Območje	IT	ID
1	1	Tehniška in tehnološka dokumentacija	rišejo preproste predmete v pravokotni projekciji na tri ravnine in jo uporabijo v praksi;	II	7.	zeleno	0,76	0,31
2	1	Gradiva in obdelave	poznajo značilne lastnosti kovin ter jih povežejo z njihovo uporabnostjo;	II	8.	modro	0,36	0,24
3	1	Gradiva in obdelave	prepoznajo formate A;	I	6.	modro	0,28	0,42
4	1	Tehniška in tehnološka dokumentacija	utemeljijo, skicirajo in narišejo predmet v izometrični projekciji ter raziščejo možnosti uporabe v praksi;	II	8.	rumeno	0,67	0,58
5	1	Tehniška in tehnološka dokumentacija	uporabijo pravila skiciranja pri načrtovanju predmetov, npr. embalažne škatle;	II	6.	modro	0,42	0,48
6	1	Tehniška sredstva	opredelijo in razložijo vlogo osi, gredi, vrtišča in ležaja (kotalnega in drsnega) ter pojasnijo pomen maziv;	I	8.	modro	0,43	0,21
7	1	Gradiva in obdelave	uporabijo osnovne postopke obdelave kovin;	II	8.	modro	0,50	0,19
8	1	Tehniška sredstva	opredelijo in razložijo vlogo osi, gredi, vrtišča in ležaja (kotalnega in drsnega) ter pojasnijo pomen maziv;	II	8.	nad modrim	0,35	0,09
9	1	Tehniška sredstva	poznajo sestav in delovanje motorjev z notranjim zgorevanjem (štiritaktni bencinski, dizelski, dvotaktni) in razložijo njihovo delovanje;	II	8.	modro	0,42	0,23
10	1	Gradiva in obdelave	ugotovijo, predstavijo in utemeljijo razširjenost ter rabo umetnih snovi v vsakdanjem življenju;	I	7.	zeleno	0,80	0,06
11	1	Tehniška sredstva	razložijo potrebo, lastnosti in namen vezav več stikal v električnem krogu;	II	7.	rumeno	0,77	0,43
12	1	Tehnologija in družba	uporabijo ključna znanja o ravnanju v cestnem prometu, varni poti, opremi kolesa in kolesarja, uporabi varnostnih pripomočkov v prometu (varnostni pas, čelada, odsevnik, kresnička idr.);	I	6.	modro	0,51	0,24
13.	1	Tehnologija in družba	utemeljijo pomen električne energije za razvoj civilizacije in vpliv njene proizvodnje na obremenitev okolja;	II	7.	rdeče	0,60	0,38
14.	1	Tehniška in tehnološka dokumentacija	pri snovanju in načrtovanju, analiziranju in izdelavi ali gradnji skupaj z učiteljem ovrednotijo izdelke; ob pomoči se navajajo na samostojno izražanje zamisli s skiciranjem, branjem, risanjem tehnične in tehnološke dokumentacije ter ustnim in pisnim sporočanjem.	III	6.	nad modrim	0,14	0,34

Naloga		Točke	Področje	Cilj – učenci:	Taksonomska stopnja	Razred	Območje	IT	ID
15	15.a	1	Tehniška sredstva	na praktičnih primerih opredelijo sestavine gonil (zobniško, polžasto, verižno in ročično), jih analizirajo in opišejo (poimenovanje, prestavno razmerje, smer vrtenja in spremembo števila vrtljajev);	III	8.	nad modrim	0,17	0,19
	15.b	1	Tehniška sredstva	rešujejo problem krmiljenja izbranega primera s konstruiranjem modela, ki omogoča spreminjanje smeri gibanja;	II	7.	rdeče	0,54	0,31
16	16.a	1	Gradiva in obdelave	poznajo lastnosti papirnih gradiv;	I	6.	modro	0,52	0,12
	16.b	1	Gradiva in obdelave	poznajo lastnosti papirnih gradiv;	II	6.	modro	0,47	0,20
17	17.a	1	Tehniška in tehnološka dokumentacija	skicirajo in rišejo osnovne like z izbranimi črtami (debela, tanka, črtkana in pikčasta) ter jih kotirajo (rob, krog in lok);	II	6.	rdeče	0,45	0,42
	17.b	1	Tehniška in tehnološka dokumentacija	ob delu gojijo kulturo odnosov in sodelovanja v skupini, gojijo odgovornost, ekonomičnost izrabe časa, gradiv in energije, natančnost ter red; oblikujejo pozitiven in kritičen odnos do tehnike, tehnologije, organizacije dela in ekonomike ter pozitiven odnos do osebne varnosti, varovanja soljudi, narave, sredstev in predmetov dela; oblikujejo pozitiven odnos do kulturne dediščine;	III	6.	rumeno	0,62	0,52
18	18.a	1	Tehniška sredstva	poznajo potrebne pogoje, da v električnem krogu teče električni tok;	II	7.	zeleno	0,84	0,29
	18.b	1	Tehniška sredstva	opišejo sestavo in delovanje električnega kroga ter opredelijo vlogo in lastnosti osnovnih gradnikov;	II	7.	rdeče	0,51	0,28
	18.c	1	Tehniška sredstva	s primeri predstavijo, da se električna energija v porabnikih pretvarja v druge oblike energije (toplotno, mehansko delo, svetlobo, zvok idr.);	II	7.	modro	0,39	0,47
19	19.a	1	Tehniška sredstva	na praktičnih primerih opredelijo sestavine gonil (zobniško, polžasto, verižno in ročično), jih analizirajo in opišejo (poimenovanje, prestavno razmerje, smer vrtenja in spremembo števila vrtljajev);	III	8.	nad modrim	0,08	0,27
	19.b	1	Tehniška sredstva	opredelijo in razložijo vlogo osi, gredi, vrtišča in ležaja (kotalnega in drsnega) ter pojasnijo pomen maziv;	II	7.	nad modrim	0,27	0,06
	19.c	1	Tehniška sredstva	opredelijo in razložijo vlogo osi, gredi, vrtišča in ležaja (kotalnega in drsnega) ter pojasnijo pomen maziv;	III	8.	nad modrim	0,03	0,16
20	20.1	1	Tehniška in tehnološka dokumentacija	razložijo nastanek slike predmeta v izometrični projekciji;	II	8.	zeleno	0,78	0,57
	20.2	1	Tehniška in tehnološka dokumentacija	rišejo preproste predmete v pravokotni projekciji na tri ravnine in jo uporabijo v praksi;	III	7.	rumeno	0,73	0,58
	20.3	1	Tehniška in tehnološka dokumentacija	rišejo preproste predmete v pravokotni projekciji na tri ravnine in jo uporabijo v praksi.	III	7.	rumeno	0,64	0,58

Naloga		Točke	Področje	Cilj – učenci:	Taksonomska stopnja	Razred	Območje	IT	ID

21	21.1	1	Tehniška in tehnološka dokumentacija	razložijo nastanek pravokotne projekcije na treh projicirnih ravninah;	II	7.	zeleno	0,86	0,49
	21.2	1	Tehniška in tehnološka dokumentacija	utemeljijo, skicirajo in narišejo predmet v izometrični projekciji ter raziščejo možnosti uporabe v praksi;	III	8.	zeleno	0,79	0,54
	21.3	1	Tehniška in tehnološka dokumentacija	utemeljijo, skicirajo in narišejo predmet v izometrični projekciji ter raziščejo možnosti uporabe v praksi;	I	8.	rdeče	0,47	0,54
22	22.a	1	Gradiva in obdelave	uporabijo osnovne postopke obdelave kovin;	I	8.	modro	0,38	0,25
	22.b	1	Gradiva in obdelave	izberejo orodja, pripomočke, stroje in osebna zaščitna sredstva za varno delo;	I	8.	rdeče	0,58	0,23
	22.c	1	Gradiva in obdelave	razlikujejo razstavljive in nerazstavljive zveze;	II	8.	nad modrim	0,12	0,36
23	23.a	1	Tehnologija in družba	predstavijo prednosti in slabosti umetnih snovi ter vpliv povečane rabe na okolje;	II	7.	zeleno	0,85	0,39
	23.b	1	Tehnologija in družba	utemeljijo namen zbiranja in predelave dotrajanih predmetov za okolje;	I	7.	rumeno	0,73	0,38
24	24.a	1	Gradiva in obdelave	prepoznajo polizdelke in izdelke iz kovin;	I	8.	rumeno	0,68	0,22
	24.b	1	Gradiva in obdelave	uporabijo osnovne postopke obdelave kovin;	II	8.	modro	0,51	0,26
	24.c	1	Gradiva in obdelave	uporabijo osnovne postopke obdelave kovin.	II	8.	zeleno	0,80	0,25

LEGENDA:
Taksonomske stopnje (po Bloomu): I. – znanje in prepoznavanje, II. – razumevanje in uporaba, III. – analiza in sinteza ter vrednotenje.

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Indeks težavnosti za celotni preizkus je 0,52. Večina nalog v preizkusu ima IT v območju od 0,10 do 0,80. V območju IT pod 0,10 je ena postavka (naloga 21.b), v območju IT nad 0,80 je pet postavk, v območju IT nad 0,87 pa ni nobene naloge.

Uspešnost reševanja nalog po vsebinskih področjih

Učenci so v povprečju najuspešneje rešili naloge s področja tehnologija in družba (povprečni IT = 0,67). Solidno znanje so pokazali na področju tehniška in tehnološka dokumentacija (povprečni IT = 0,61). Nekoliko slabše znanje opazimo na področjih gradiva in obdelave (povprečni IT = 0,50) ter tehnična sredstva (povprečni IT = 0,40).

Gradiva in obdelave

Ugotavljamo, da učenci precej dobro prepoznajo piljenje kot postopek za obdelavo kovin (naloga 24.c) in prepoznajo pločevino iz kovin (naloga 24.a). Dokaj dobro predlagajo uporabo kladiva za obdelavo kovin (naloga 22.b). V visokem deležu poznajo električno prevodnost umetnih snovi glede na njihovo praktično uporabo (naloga 10). Povprečno prepoznajo obdelavo kovin iz opisa postopkov obdelave (naloga 7). V povprečju prav tako prepoznajo valovito lepenko kot papirni polizdelek (naloga 16.a) ter trdnost kot lastnost papirnih gradiv (naloga 16.b).

Nekoliko slabše poznajo postopek kovičenja (naloga 22.a) in žilavost kot lastnost kovin (naloga 2). Še nekoliko slabše razumejo nastanek papirnih A-formatov (naloga 3). Zelo slabo samostojno zapišejo, v katero vrsto zvez razvrščamo spoje kovin glede na razstavljivost (naloga 22.c).

Tehnična sredstva

Glede na dosežene rezultate pri tehničnih sredstvih so učenci dosegali nadpovprečne rezultate pri ugotavljanju smeri vrtenja gonila (naloga 15.b), delovanju električnega kroga brez in z več stikali (naloga 11 in 18.a).

Izrazito podpovprečni so rezultati pri nalogah, ki zahtevajo ugotavljanje gibanja gonil, računanje prestavnega razmerja in poimenovanje mehanizma za spreminjanje gibanja (naloge 15.a, 19.a in 19.c).

Tehniška in tehnološka dokumentacija

Učenci so uspešni pri dopolnjevanju skice v pravokotni in izometrični projekciji ter prepoznavanju narisanega predmeta v pravokotni projekciji (naloge 1, 20 in 21). Predvidevamo, da so rezultati boljši od preverjanja v preteklih letih zato, ker je šlo za dopolnjevanje delno že narisane slike. Najmanj uspešni so bili pri določanju dimenzij embalažne škatle za podani predmet (naloga 14).

Iz dosežkov je mogoče povzeti, da učenci poznajo tehniško-tehnološko dokumentacijo, pravokotno in izometrično projekcijo. Uspešni so v prepoznavanju in razumevanju, slabše pa znajo analizirati in znanje uporabiti v praksi oziroma na konkretnih primerih.

Tehnologija in družba

Zelo uspešno so reševali nalogo 23, ki je preverjala poznavanje ekološkega ravnanja z odpadki. Nekoliko manj so bili uspešni pri prepoznavanju cestnoprometnih predpisov in alternativnih virov energije.

Uspešnost reševanja po taksonomskih stopnjah

Učenci so najuspešnejši pri reševanju nalog druge taksonomske stopnje, IT = 0,56. Uspešnost reševanja nalog prve taksonomske stopnje je nekoliko nižje (IT = 0,54). Najnižja je uspešnost reševanja nalog tretje taksonomske stopnje (IT = 0,40).

Uspešnost reševanja po razredu

Iz analize dosežkov lahko zaključimo, da so bili učenci uspešnejši pri reševanju vsebin, ki se poučujejo v 7. razredu (povprečni IT = 0,66). Uspešnost reševanja vsebin 8. razreda je bila nekoliko pod povprečjem (IT = 0,45), najmanj uspešni pa so bili pri reševanju vsebin iz 6. razreda (IT = 0,43).

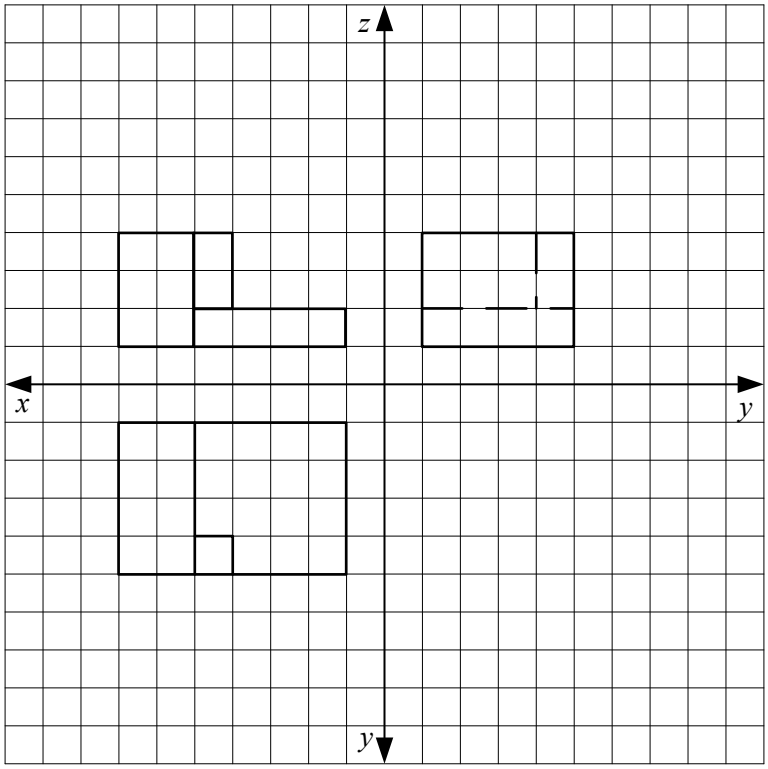
Sklepne ugotovitve

Komisija si je prizadevala, da bi naloge približala sicer zelo različnim oblikam pouka, čeprav dela ciljev s pisnim preizkusom ni mogoče preveriti. Medpredmetna narava predmeta tehnika in tehnologija je prepletena s kroskurikularnimi temami in pestrimi oblikami aktivnosti učencev. Učinek predmeta bi bil predvidoma boljši, če bi bil predmet zastopan tudi v 9. razredu, predvsem zaradi tesne povezanosti vsebin predmeta s kemijo in fiziko.

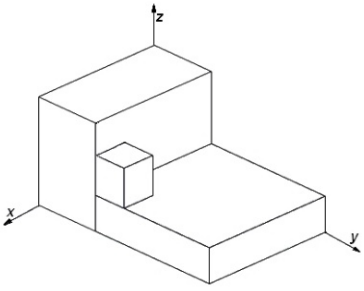
Učenci niso imeli večjih težav pri razumevanju besedil in navodil za reševanje, prav tako med vrednotenjem ni bilo pomembnih dilem, kar potrjuje ustreznost preizkusa. Nekoliko presenetljivo so slabši rezultati pri nalogah različnih področij, ki so temeljile na praktičnih situacijah.

Kljub preveč okrnjenemu obsegu predmeta v programu 9-letne osnovne šole so za dobre rezultate zaslužni predvsem učitelji. Člani komisije smo prepričani, da jim bo poglobljena preučitev rezultatov nacionalnega preverjanja znanja nudila tudi koristno povratno informacijo, kako raven kakovosti pouka predmeta še izboljšati. Glede na prepoznana šibka področja, razvidna iz dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, predlagamo učiteljem pozornejšo obravnavo teh vsebin. Vse te vsebine omogočajo tudi praktično delo z različnimi sestavljankami, ki so šolam večinoma dostopne.

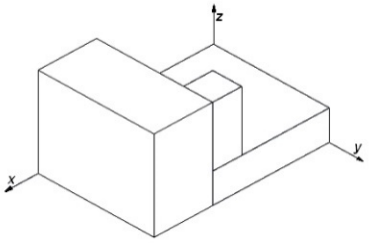
1. V mreži spodaj je narisana pravokotna projekcija izdelka, pod njo pa so narisani izdelki v izometrični projekciji.

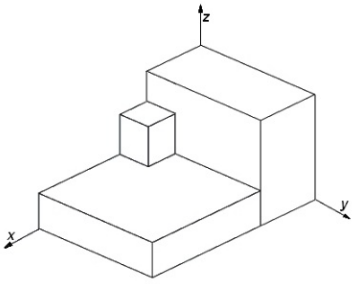
Katera risba v izometrični projekciji natančno ustreza risbi v pravokotni projekciji? Obkroži črko pod risbo izdelka.

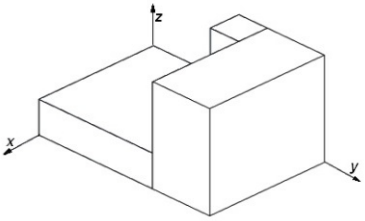
A

B

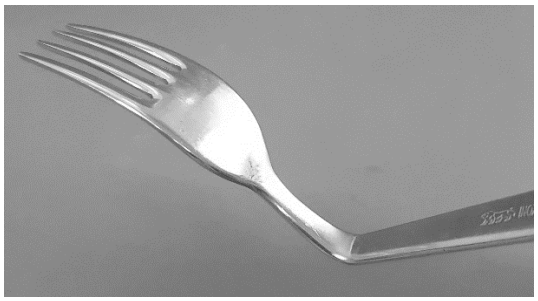
C

D

(1 točka)

2. Pri kosilu so se Anžetu ukrivile kovinske vilice. Ko jih je želel poravnati, so se prelomile.

Katera mehanska lastnost kovin vpliva na to, da se vilice pri pregibanju tako hitro prelomijo?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Trdnost.

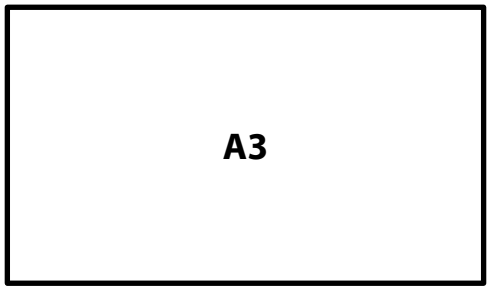
B Trdota.

C Žilavost.

D Površinska napetost.

(1 točka)

3. Na sliki je A3 format papirja s stranicama 420 mm in 297 mm.

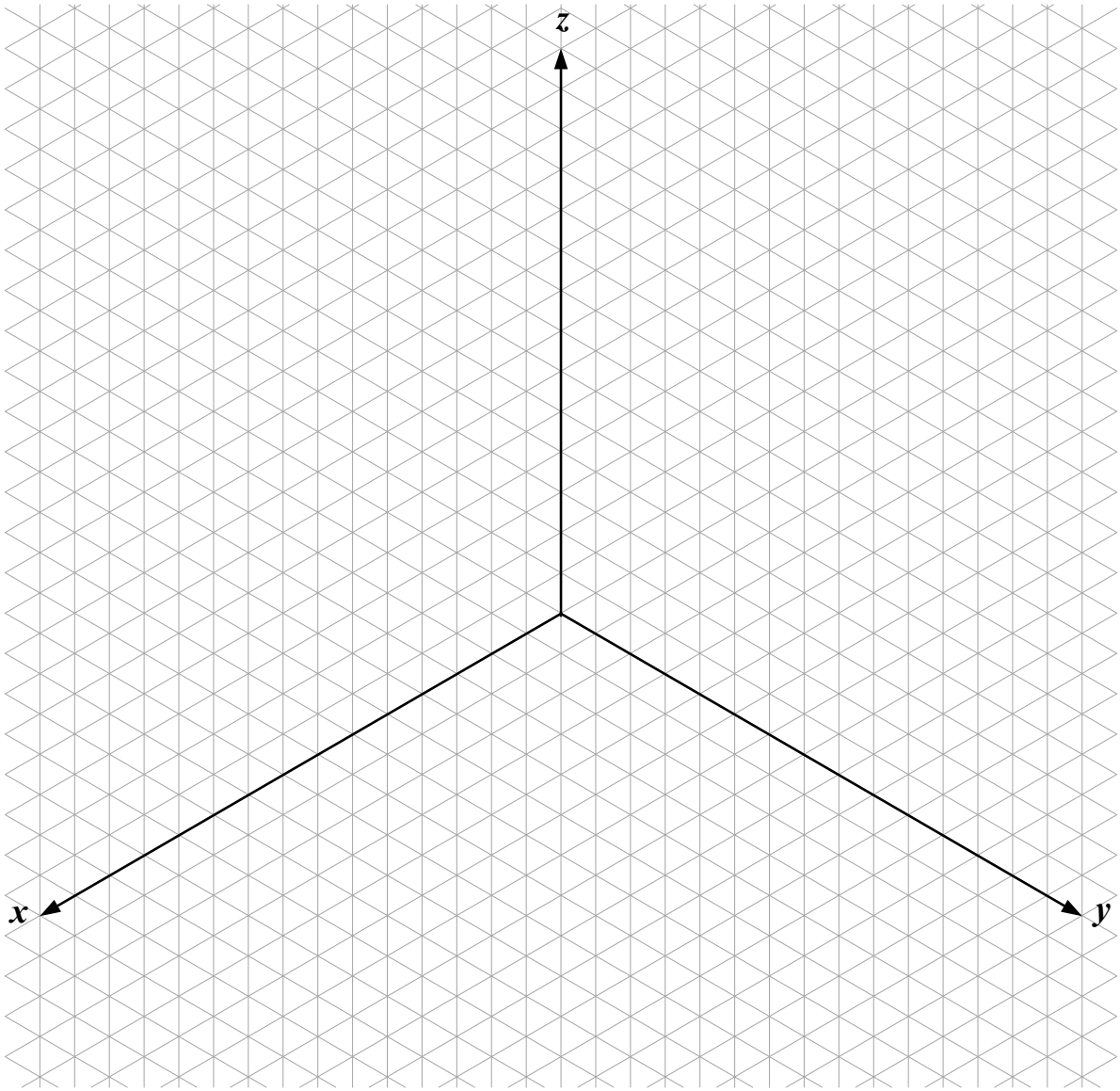

Zapiši velikost stranic formata A4.

_____ mm in _____ mm

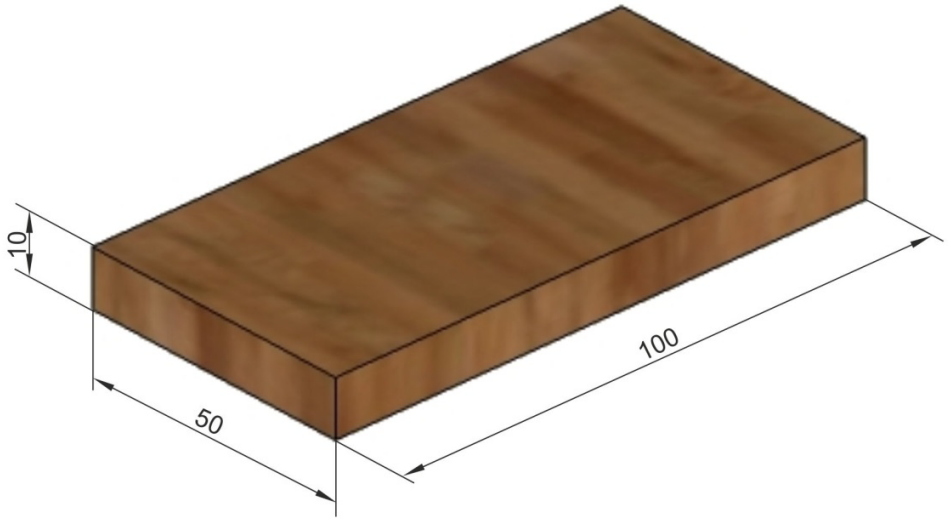
(1 točka)

4. Nariši kvader s stranicami: 6 enot, 5 enot in 2 enoti. Nevidnih robov ni treba risati.

(1 točka)

5. Na tleh leži deska, kakor kaže slika. V prazno polje z mrežo nariši tloris deske v merilu 1 : 2. Ena enota mreže je 5 mm.

(1 točka)

6. Slika prikazuje strojni element, ki je pogosto sestavni del različnih naprav in mehanizmov.

Kateri strojni element prikazuje slika?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Valjčni zobnik.

B Kotalni ležaj.

C Drsni ležaj.

D Gred za prenos osnega vrtenja.

(1 točka)

7. Za izdelavo izdelkov iz različnih vrst gradiv uporabljamo različne obdelovalne postopke. Pri katerem od naštetih zaporedij postopkov oblikujemo kovino? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Obdelovanec segrejemo na napravi za lokalno segrevanje in ga upognemo po modelu.

B Z nožem naredimo zarezo, globoko približno tretjino debeline, in naredimo zarezni pregib.

C Obdelovanec vpnemo v primež in s kladivom rahlo tolčemo po njem, dokler ga ne upognemo pod pravim kotom.

D V obdelovanca zvrtamo luknji s premerom 8 mm, vanju kanemo nekaj belega lepila in vstavimo moznika ter dela spojimo.

(1 točka)

8. Slike prikazujejo štiri naprave. Pri vseh se vsaj en sestavni del vrti. Pri eni od štirih naprav vrtenje omogoča gred, pri preostalih treh pa os.

Slika 1. Samokolnica

Slika 2. Vodnjak

Slika 3. Vagon vlaka

Slika 4. Steber gondole

Pri kateri od naštetih naprav vrtenje omogoča gred?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Slika 1.

B Slika 2.

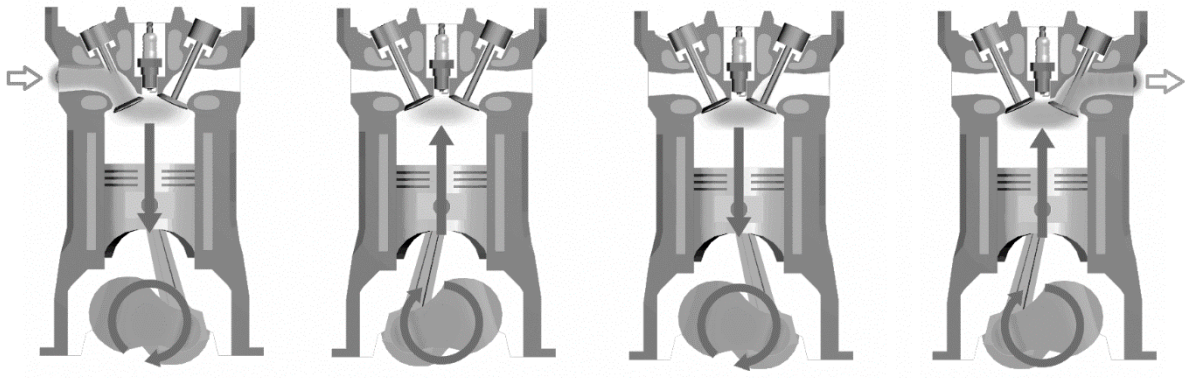
C Slika 3.

D Slika 4.

(1 točka)

(Vir slike 1: http://www.livkolesa.si/sestavljiva-samokolnica-za-vrtnarstvo-in-kmetijstvo/3/1;
vir slike 2: https://orig00.deviantart.net/fe58/f/2015/324/0/1/medieval___wishing___water_well__png_by_fumar_porros-d9hbzq7.png;
vir slike 3: https://www.etoiledunord.com/images/Electrotren/ELE0916.jpg;
vir slike 4: http://www.carobnidan.si/pohorje-2009/sc-pohorje/. Pridobljeno: 6. 12. 2017.)

9. Slike od A do D prikazujejo zaporedje taktov v ustreznem vrstnem redu pri štiritaktnem bencinskem motorju. Na začetku enega od taktov je prišlo do vžiga zmesi goriva in zraka.
Katera slika prikazuje ta takt? Obkroži črko pod pravilno sliko.

A B C D

(1 točka)

10. Katera lastnost umetnih snovi je najpomembnejša pri izdelavi kabla za električni podaljšek za omrežno napetost 220 V? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Električna prevodnost.

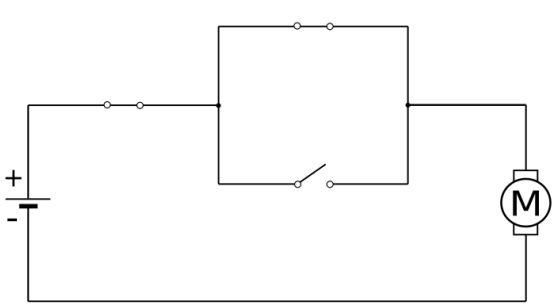
B Elastičnost.

C Toplotna prevodnost.

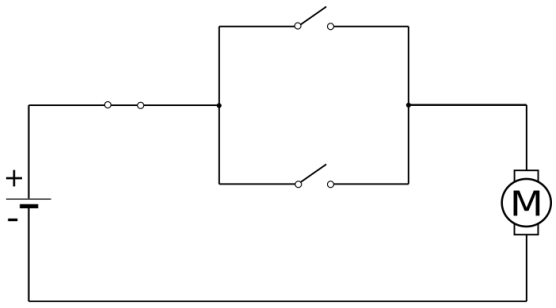
D Trdnost.

(1 točka)

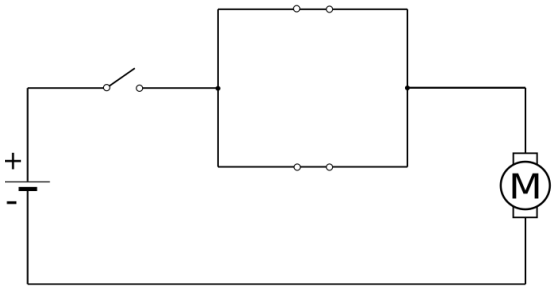
11. Na sliki so sheme vezja s tremi stikali, elektromotorjem in virom napetosti. Nekatera stikala so sklenjena ⟜, nekatera nesklenjena ⟜.
Pri kateri shemi se vrti gred motorja? Obkroži črko pod pravilno shemo.

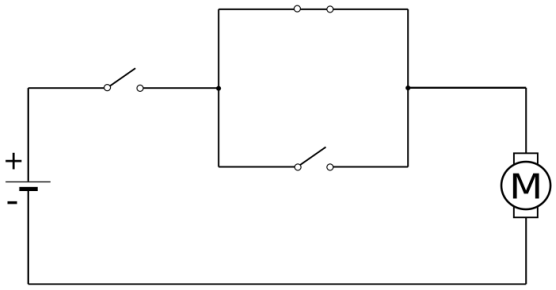
A

B

C

D

(1 točka)

12. Oto in Peter se vračata iz šole. Oto gre peš, Peter pa s kolesom.
Po kateri strani ravnega cestišča zunaj naselja (kjer ni pločnika) se morata gibati pešec in kolesar? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Pešec po desni in kolesar po desni.

B Pešec po levi in kolesar po levi.

C Pešec po levi in kolesar po desni strani.

D Pešec po desni strani in kolesar po levi strani.

(1 točka)

13. Pri večini klasičnih načinov pridobivanja električne energije je okolje obremenjeno s strupenimi kemikalijami, radioaktivnim sevanjem in toplogrednimi plini. Poleg tega se za gorivo uporabljajo premog, nafta ali plin, ki so v zemlji v omejenih količinah. Vire energije, ki so manj obremenjujoči za okolje, uvrščamo med alternativne vire električne energije.

Katera med naštetimi elektrarnami ne izkorišča alternativnega vira energije? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Vetrna elektrarna.

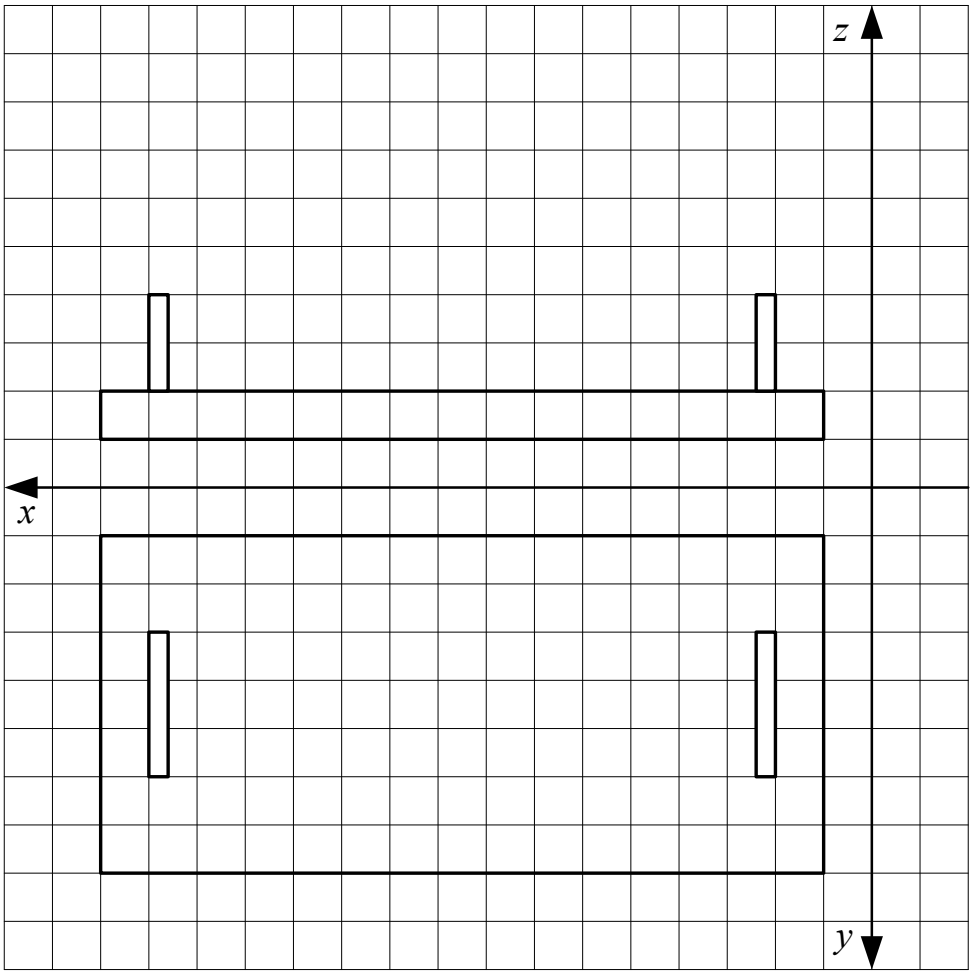
B Elektrarna na sončno energijo.

C Jedrska elektrarna.

D Elektrarna na plimovanje.

(1 točka)

14. Na sliki sta narisana dva pogleda pravokotne projekcije pladnja z ročajema, ki ga moramo spraviti v ustrezno embalažo. Mere so dane v enotah na mreži. Ena enota mreže je 30 mm.

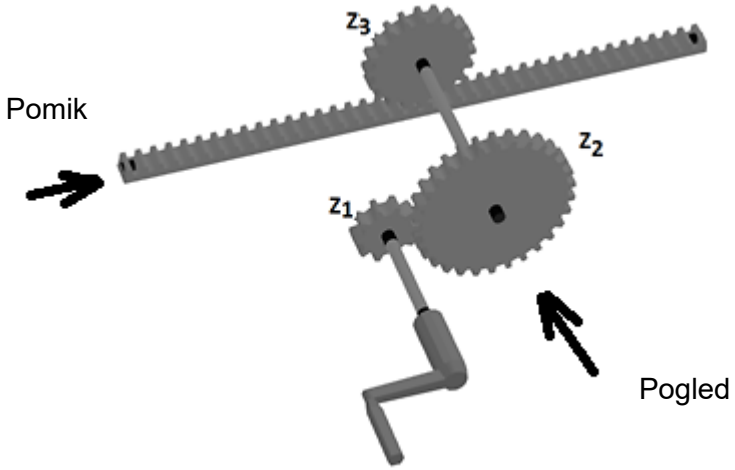

Zapiši mere notranjosti embalaže, v katero bomo lahko vstavili pladenj tako, da se bo ustrezno prilegal embalaži. Na vsaki strani, levi in desni, ter zgoraj in spodaj dodaj po 1 mm (pladenj ne sme imeti veliko prostora za premikanje).

Mere treh stranic so _____, _____ in _____.

(1 točka)

15. Na sliki je prikazan mehanizem z več sestavnimi deli. Število zob posameznih zobnikov je: $Z_1 = 10$, $Z_2 = 30$, $Z_3 = 20$.

15. a) Kolikokrat moramo zavrteti ročico, da se bo zobata letev premaknila za 20 zob?

_____

(1 točka)

15. b) Če se letev premika v smeri puščice, v kakšni smeri se vrtijo zobniki? Obkroži za vsak zobnik pravilno smer vrtenja. Urno pomeni vrtenje v smeri urinega kazalca, protiurno pa v nasprotni smeri.

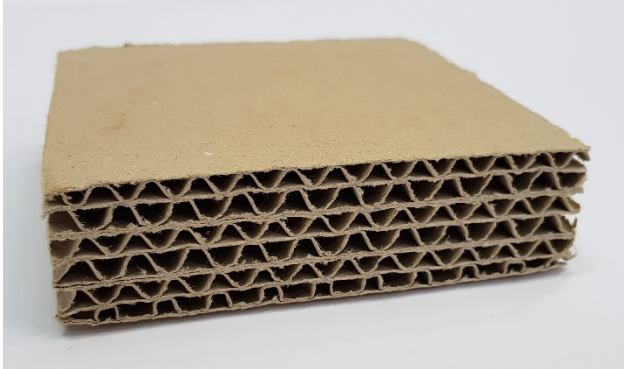
Z_1: urno protiurno

Z_2: urno protiurno

Z_3: urno protiurno

(1 točka)

16. a) Učenci so se v šoli učili o papirnih gradivih. Katero gradivo je na sliki?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Karton.

B Šeleshamer.

C Papir.

D Valovita lepenka.

(1 točka)

16. b) Vmesna neravna plast v gradivu je namenjena temu, da se poveča ena izmed lastnosti gradiva. Katera?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Prožnost.

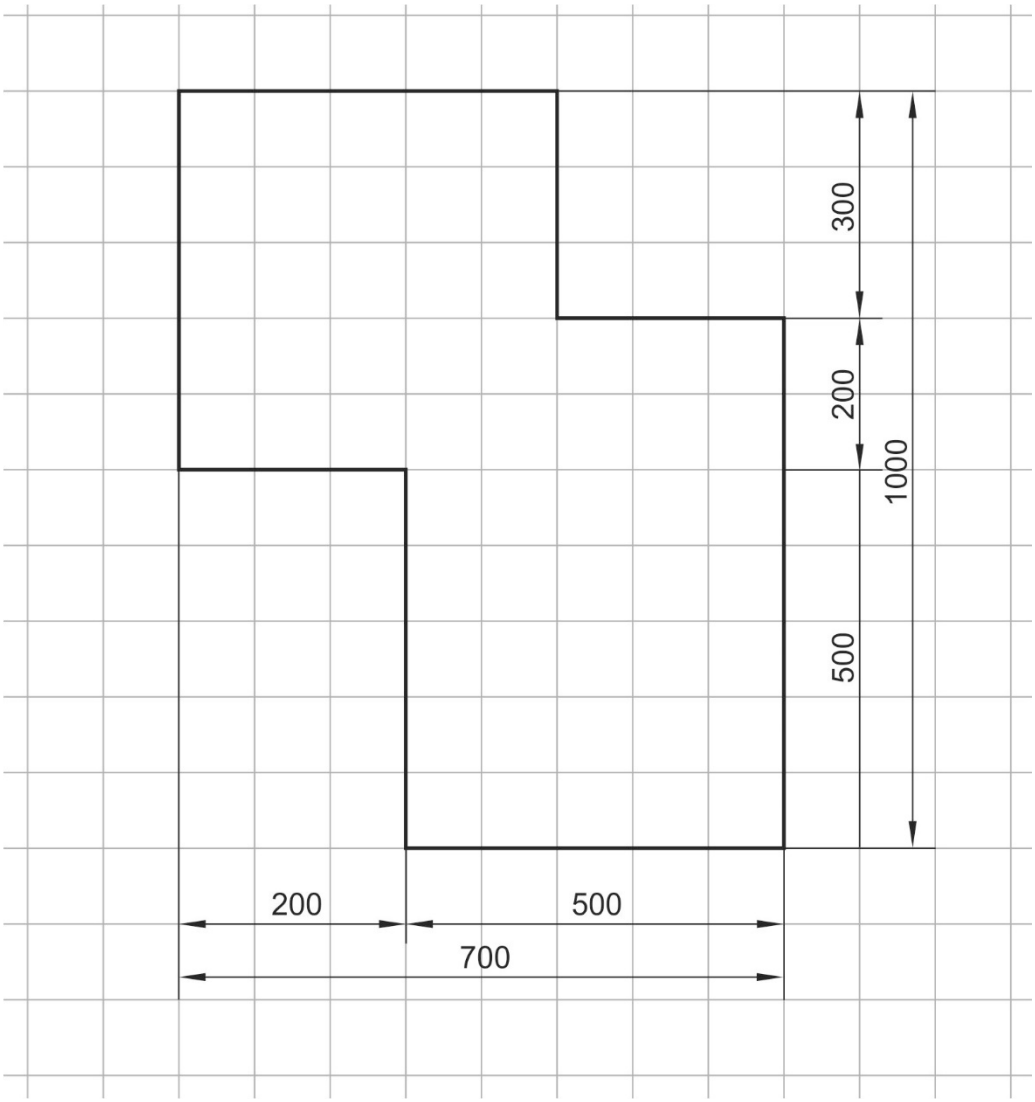
B Trdota.

C Žilavost.

D Trdnost.

(1 točka)

17. a) Na spodnji risbi so napake pri kotiranju tlorisa predmeta. Od sedmih kot so tri napačne. Popravi napake. Enota mreže je 100 mm.

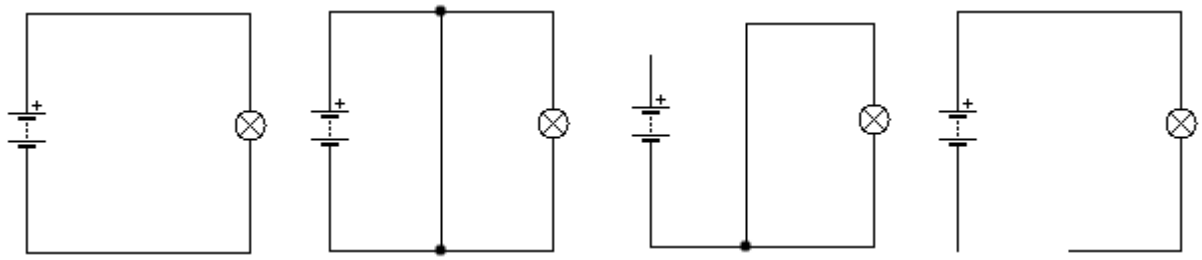
(1 točka)

17. b) Matej bi rad na tej površini (naloga 17.a) položil ploščice velikosti 100 x 100 mm. Ploščice te dimenzije prodajajo v paketu po 15. Mogoče je kupiti le celoten paket ploščic.
Koliko paketov ploščic bo potreboval Matej?

_____

(1 točka)

18. Na sliki so štiri sheme električnega kroga z virom napetosti in žarnico.

A B C D

18. a) Obkroži črko sheme, na kateri žarnica sveti.

A B C D

(1 točka)

18. b) Obkroži črko sheme, pri kateri lahko pride do uničenja vira napetosti.

A B C D

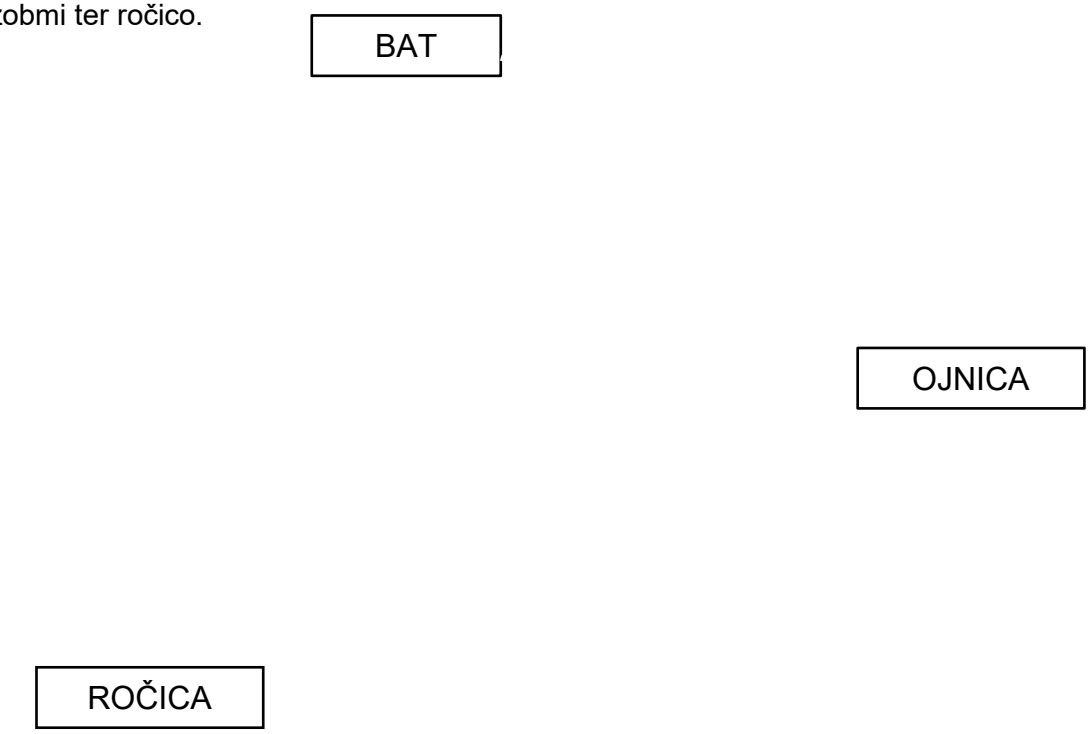
(1 točka)

18. c) S katerim električnim porabnikom bi zamenjali žarnico, da bi se električno delo (energija) pretvarjalo v mehansko?

_____

(1 točka)

19. Na fotografiji je mehanizem, ki ga je izdelala Blanka. Vsebuje dva zobnika z 20 in 30 zobmi ter ročico.

19. a) Naprava deluje tako, da vrtimo ročico. Kolikšno je prestavno razmerje zobniškega para?

_____

(1 točka)

19. b) Zobnika sta na kovinski profil pritrjena z dvema vijakoma. Vlogo katerega strojnega elementa imata ta dva vijaka? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Osi.

B Palice.

C Gredi.

D Potisnega elementa.

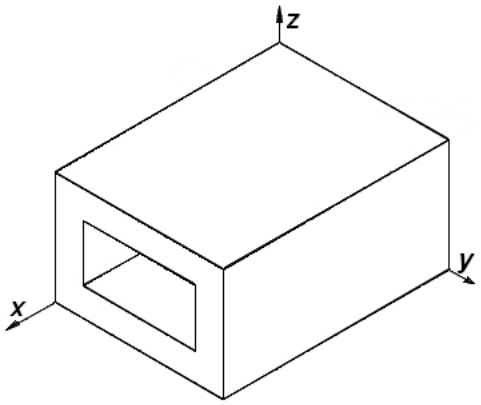
(1 točka)

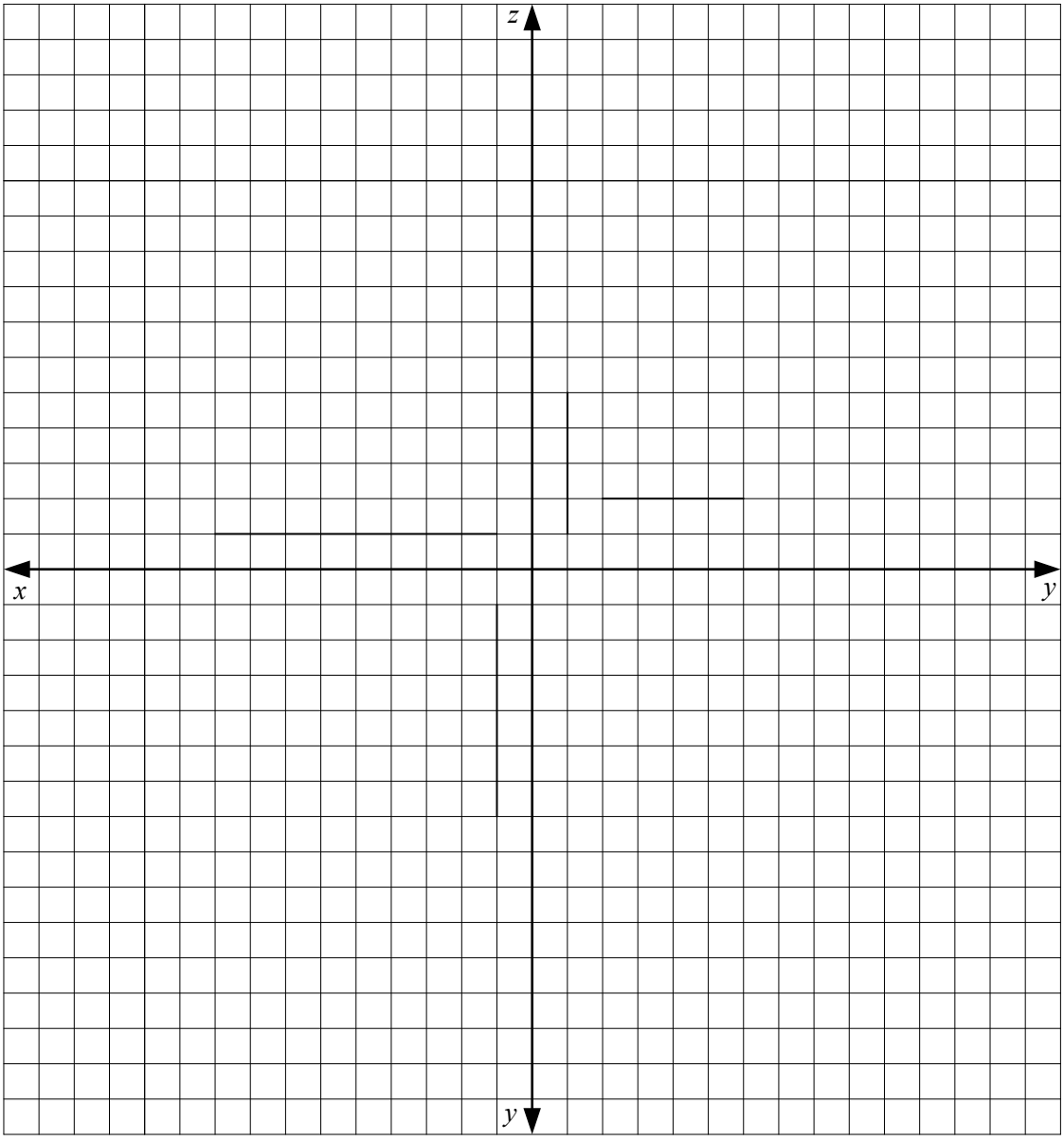
19. c) Gibanje se z večjega zobnika prek vijaka prenaša na mehanizem, ki s pomočjo ojnice poganja bat v okroglem aluminijastem profilu, da se giblje premo. Kako imenujemo mehanizem, ki kroženje spreminja v premo gibanje?

_____

(1 točka)

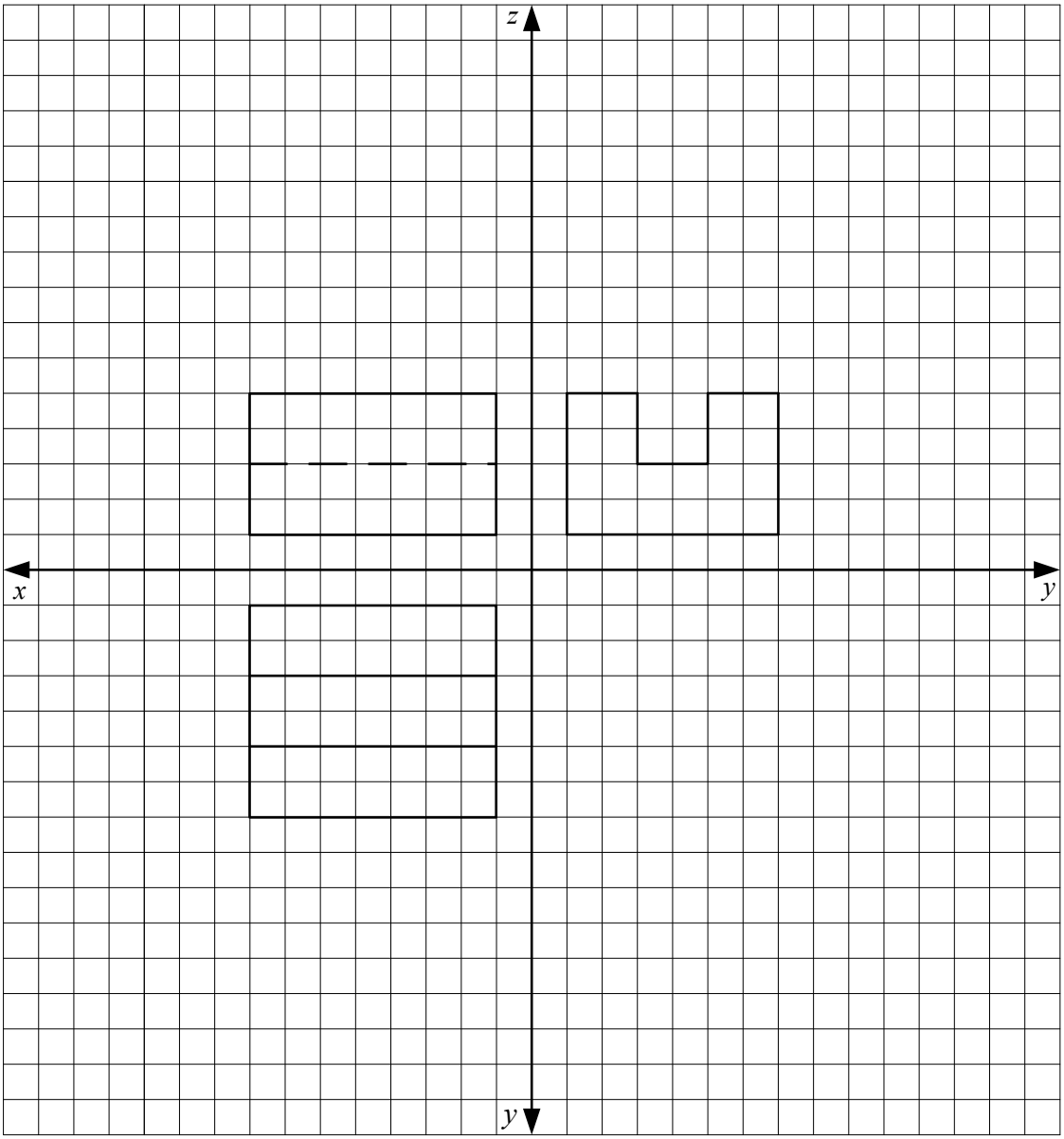
20. Dokončaj skico profila v pravokotni projekciji. Dimenzije profila so: dolžina 8 enot, širina 6 enot, višina 4 enote, debelina materiala 1 enota.

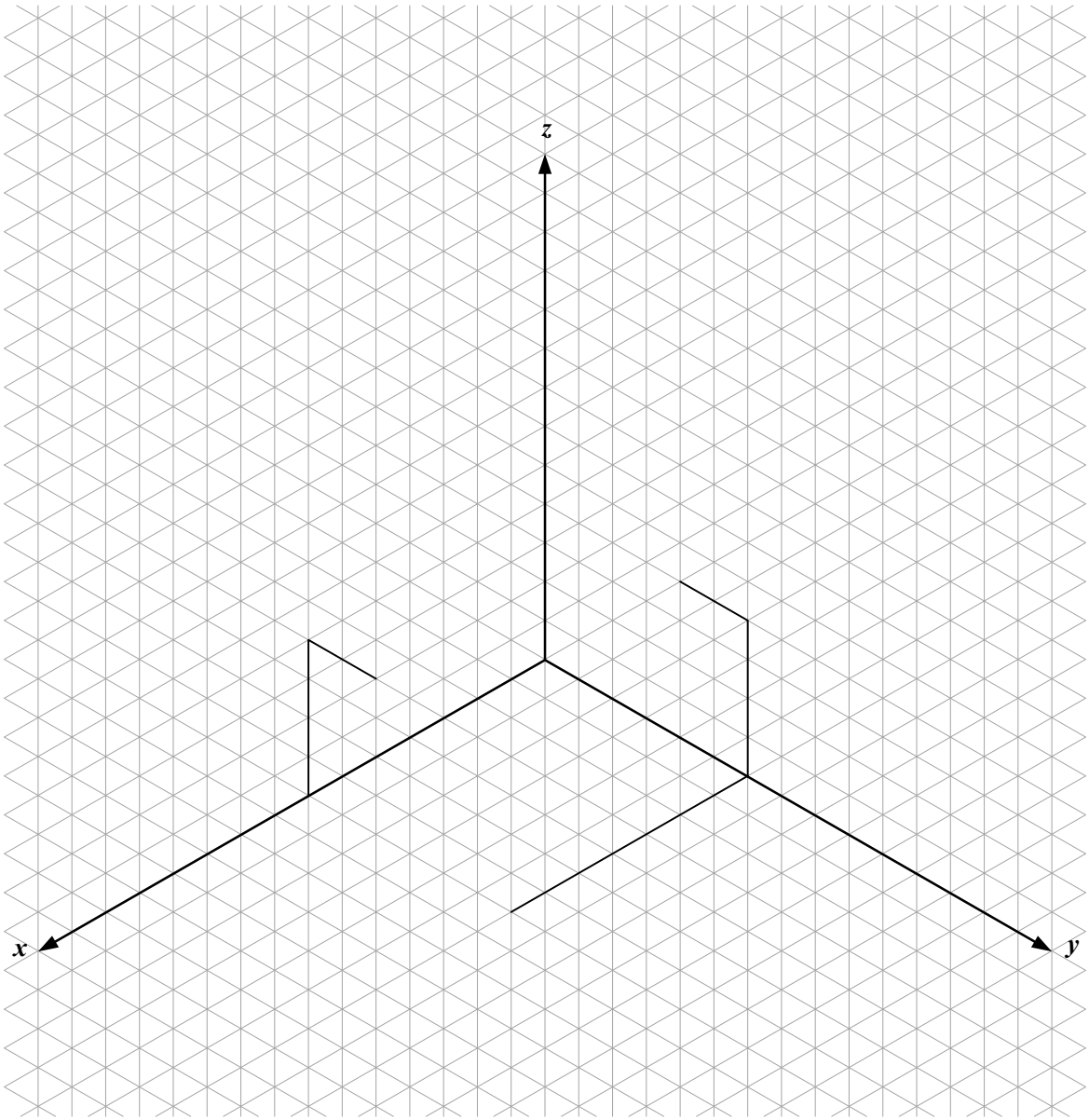

(3 točke)

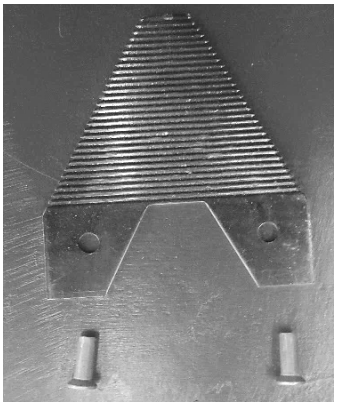
21. Janez je narisal predmet v pravokotni projekciji. Mere predmeta so dane v enotah mreže. Dokončaj skico v izometrični projekciji. Upoštevaj enote mreže. Nevidnih robov ni treba risati.

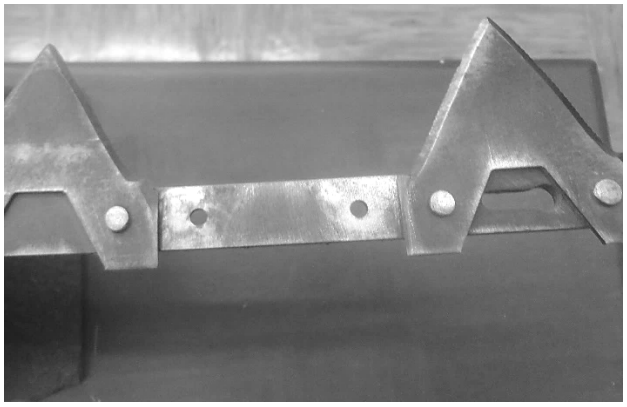

(3 točke)

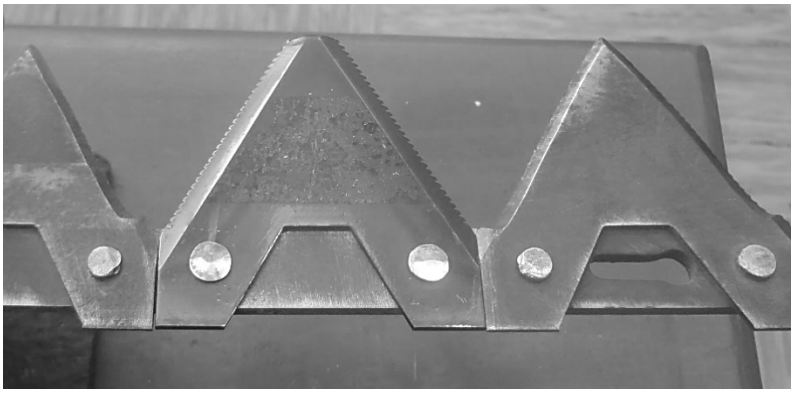
22. Na slikah je prikazan postopek nameščanja manjkajočega kovinskega rezila kosilnice.

Kovinsko rezilo in spojna elementa

Nosilec z manjkajočim rezilom

Nosilec z nameščenim rezilom

22. a) Kako imenujemo postopek spajanja, s katerim spojimo rezilo z nosilcem? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Točkanje.
B Kovičenje.
C Vijačenje.
D Lotanje.

(1 točka)

22. b) Katero od naštetih orodij je nujno potrebno za pritrditev rezila s spojnima elementoma na nosilec? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Šilo.
B Kladivo.
C Pila.
D Lotalnik.

(1 točka)

22. c) Zapiši, v katero vrsto zvez, glede na razstavljivost, uvrščamo zvezo, uporabljeno v opisanem postopku.

_____

(1 točka)

23. Umetne snovi so v vsakdanji rabi zelo razširjene. Uporabljajo se pri izdelavi hiš, stanovanjske opreme, avtomobilov, oblačil, igrač in tudi drugje.

23. a) V čem imajo umetne snovi prednost pred drugimi gradivi? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Prijazne so do okolja.

B Izdelovanje zapletenih oblik je lažje in cenejše.

C Imajo kratko življenjsko dobo in se v naravi hitro razgradijo.

D Izdelki so večinoma občutljivi na vlago.

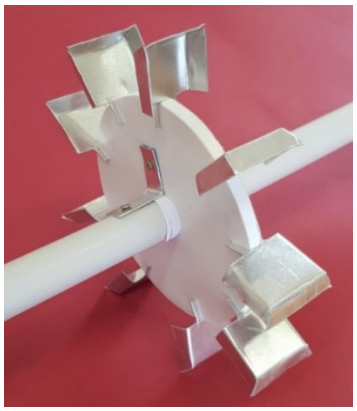
(1 točka)

23. b) Odpadno embalažo ločeno zberemo in vrnemo v proizvodni proces. Kako imenujemo ta proces?

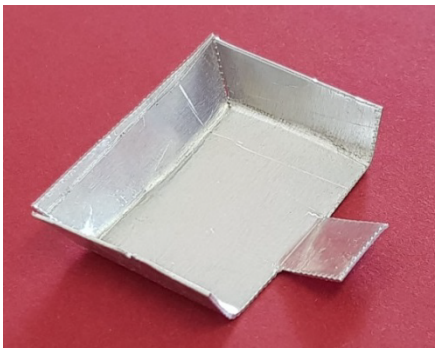
_____

(1 točka)

24. Lili je izdelala turbino, s katero je želela z vodnim curkom poganjati električni generator. Najprej je iz tankega ploščatega aluminijastega gradiva izdelala kovinske lopatice.

Turbina

Kovinske lopatice

24. a) Kako imenujemo gradivo, iz katerega je izdelala lopatico? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Profil.

B Pločevina.

C Zlitina.

D Plošča.

(1 točka)

24. b) Po pregledu načrta je Lili za izdelavo lopatice izbrala več postopkov. Katere izmed naštetih postopkov je uporabila? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Merjenje, zarisovanje, striženje, krivljenje.

B Merjenje, zarisovanje, žaganje, vrtanje.

C Skiciranje, zarisovanje, upogibanje, brušenje.

D Skiciranje, žaganje, brušenje, krivljenje.

(1 točka)

24. c) Izdelana lopatica je na robovih precej ostra. S katerim postopkom bo Lili odpravila težavo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Z vrtanjem.

B S peskanjem.

C Z upogibanjem.

D S piljenjem.

(1 točka)

4.3 Analiza dosežkov učencev s posebnimi potrebami v osnovnih šolah in osnovnih šolah s prilagojenim programom z enakovrednim izobrazbenim standardom (po predmetih)

V analizo so vključeni učenci s posebnimi potrebami, ki se šolajo v osnovnih šolah z izobraževalnim programom s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo in v prilagojenem programu z enakovrednim izobrazbenim standardom. Glede na to, da je večina učencev s posebnimi potrebami vključena v redne osnovnošolske programe, lahko rečemo, da je v naših analizah delež vseh učencev s posebnimi potrebami in posledično vpliv na dosežke tistih učencev, ki se šolajo v zavodih s prilagojenim programom z enakovrednim izobrazbenim standardom za slepe in slabovidne, gluhe in naglušne, gibalno ovirane ter učence z avtističnimi motnjami, zelo majhen. Analizirali smo samo podatke tistih učencev s posebnimi potrebami, ki so zaprosili za prilagoditve pri opravljanju NPZ. V analizo torej niso vključeni učenci z lažjimi motnjami v duševnem razvoju, ki se šolajo v izobraževalnih programih z nižjim izobrazbenim standardom. Njihovi dosežki so analizirani v poglavju 4.4.

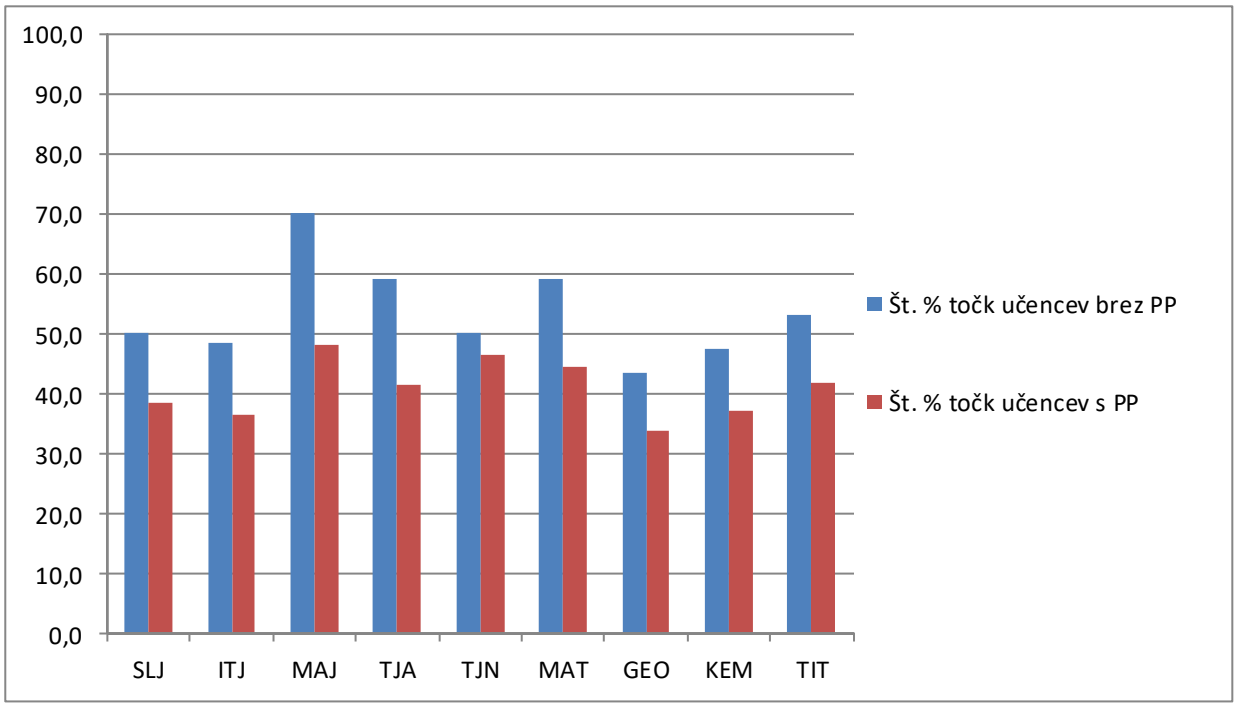
V nadaljevanju so predstavljeni dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z njihovimi vrstniki pri NPZ v 9. razredu leta 2022 in v primerjavi z dosežki iz preteklih let. Glede na to, da so v to analizo vključeni le učenci, ki se šolajo v osnovnih šolah z enakovrednim izobrazbenim standardom in imajo pri NPZ številne prilagoditve, bi pričakovali, da bo njihova učna uspešnost primerljiva z uspešnostjo vrstnikov. Podatki pa kažejo prav nasprotno. Na voljo imamo podatke o učencih s posebnimi potrebami v 9. razredu za daljše časovno obdobje, in sicer od leta 2008 dalje, ko je bil uveden računalniški program za prijavo in so bile sistematično urejene ter zbrane možne prilagoditve pri opravljanju NPZ. Ric od tega leta vodi obsežno podatkovno zbirko o učencih s posebnimi potrebami, ki uveljavljajo prilagoditve pri opravljanju NPZ.

Preglednica 4.3.1: Število učencev s posebnimi potrebami in učencev brez posebnih potreb, povprečno število doseženih odstotnih točk obeh skupin učencev in delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z ostalimi učenci pri NPZ v letu 2022, 9. razred

Predmet	Število učencev brez PP	Število učencev s PP	Štev. % točk učencev brez PP	Štev. % točk učencev s PP	Delež % točk učencev s PP v primerjavi z ostalimi učenci 9. razreda
SLJ	16.490	1.950	50,3	38,5	76,5
ITJ	31	6	48,5	36,7	75,7
MAJ	12	1	70,4	48,3	68,6
TJA	4.089	454	59,1	41,5	70,2
TJN	86	9	50,3	46,7	92,8
MAT	16.292	1.931	59,3	44,6	75,2
GEO	4.008	515	43,5	34,0	78,2
KEM	3.861	4027	47,6	37,3	78,4
TIT	4.051	454	53,2	42,0	78,9

Primerjava dosežkov učencev 9. razreda z njihovimi vrstniki pri posameznih predmetih je prikazana na sliki 4.3.1.

Slika 4.3.1: Delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z učenci brez posebnih potreb pri NPZ v letu 2022, 9. razred

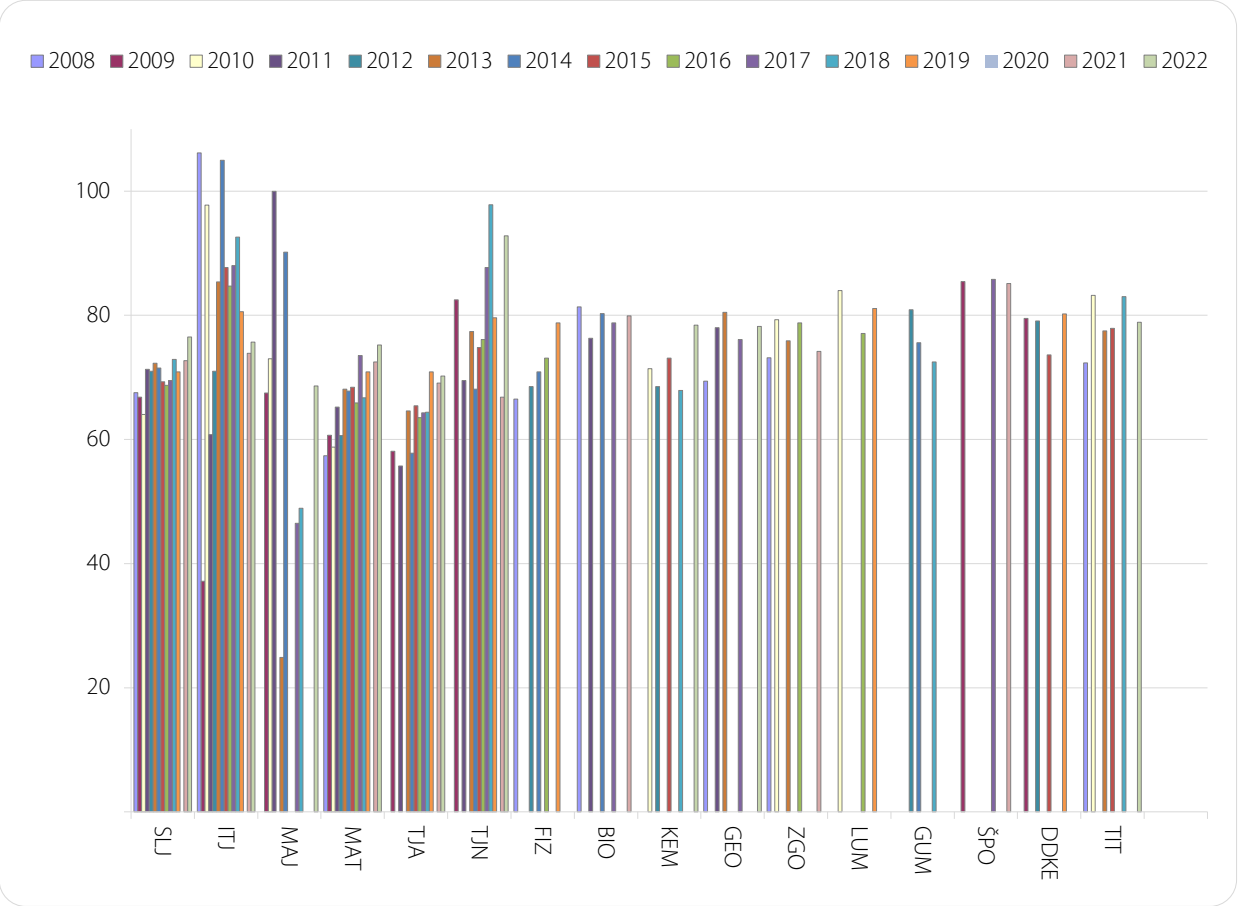
Ker neposredna primerjava dosežkov pri posameznih predmetih med leti in tudi med različnimi predmeti ni strokovno ustrezna, smo za vse predmete izračunali tudi delež povprečnih odstotnih točk, ki so jih dosegli učenci s posebnimi potrebami v primerjavi s svojimi vrstniki brez posebnih potreb.

Podatki v preglednici 4.3.1 kažejo, da so učenci s posebnimi potrebami leta 2022 dosegli med 68,6 % (pri madžarščini) in 92,8 % (pri nemščini) povprečnih odstotnih točk svojih vrstnikov. V primerjavi z letom 2021 (nemščina: 66,8 %, angleščina: 69,1 %, matematika: 72,5 %, slovenščina: 72,5 %) so bili dosežki leta 2022 višji pri vseh štirih predmetih, ki se redno izvajajo vsako leto, najbolj pa so se zvišali pri nemščini. Izmed tretjih predmetov so bili dosežki najvišji pri nemščini (92,8 %), sledili so predmeti tehnika in tehnologija (78,9 %), kemija (78,4 %) in geografija (78,2 %) z zelo uravnoteženimi dosežki, najnižji pa so bili pri angleščini (70,2 %).

Opozoriti je treba, da je NPZ iz italijanščine opravljalo malo učencev, zato podatki ne omogočajo posploševanja. Kakor je razvidno iz preglednice 4.3.1, je imelo leta 2022 šest učencev s posebnimi potrebami pri NPZ iz italijanščine nižje dosežke od ostalih učencev. NPZ iz madžarščine pa je opravljal en sam učenec s posebnimi potrebami.

Analiza podatkov za obdobje od leta 2008 do leta 2022 (slika 4.3.2) kaže, da imajo učenci s posebnimi potrebami vseskozi najnižje dosežke pri angleščini; ti so bili v letu 2019 najvišji doslej, letos pa so se jim skoraj približali. Pri slovenščini, matematiki in kemiji so bili dosežki letos najvišji doslej. Pri geografiji so bili dosežki nekoliko višji kot na pretekli izvedbi leta 2018, pri tehniki in tehnologiji pa nižji kot leta 2018.

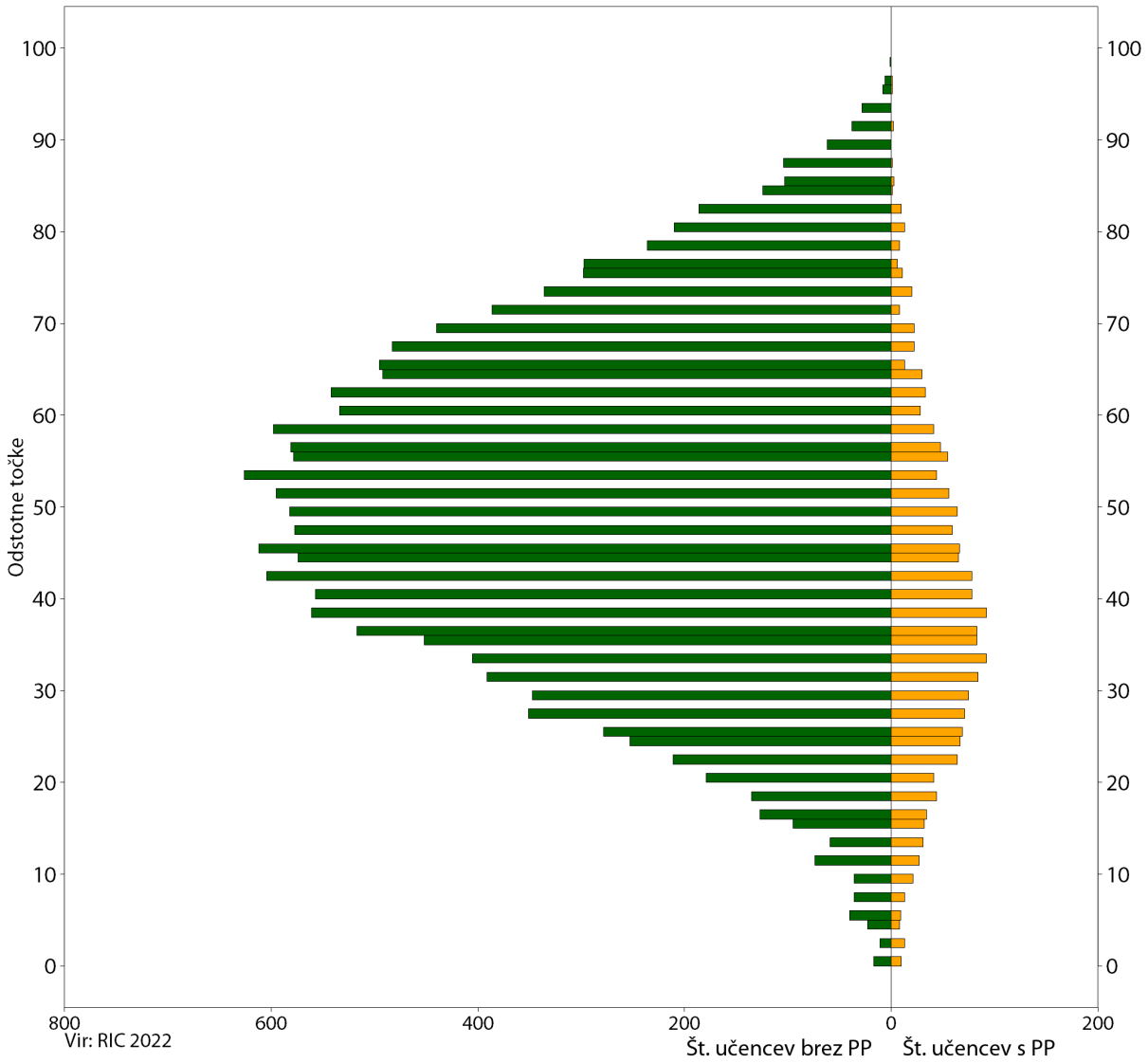
Slika 4.3.2: Delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z učenci brez posebnih potreb pri posameznem predmetu NPZ v obdobju 2008–2022[16], 9. razred

V nadaljevanju predstavljamo dosežke učencev s posebnimi potrebami pri posameznih predmetih v primerjavi z dosežki učencev z značilnim razvojem v 9. razredu.

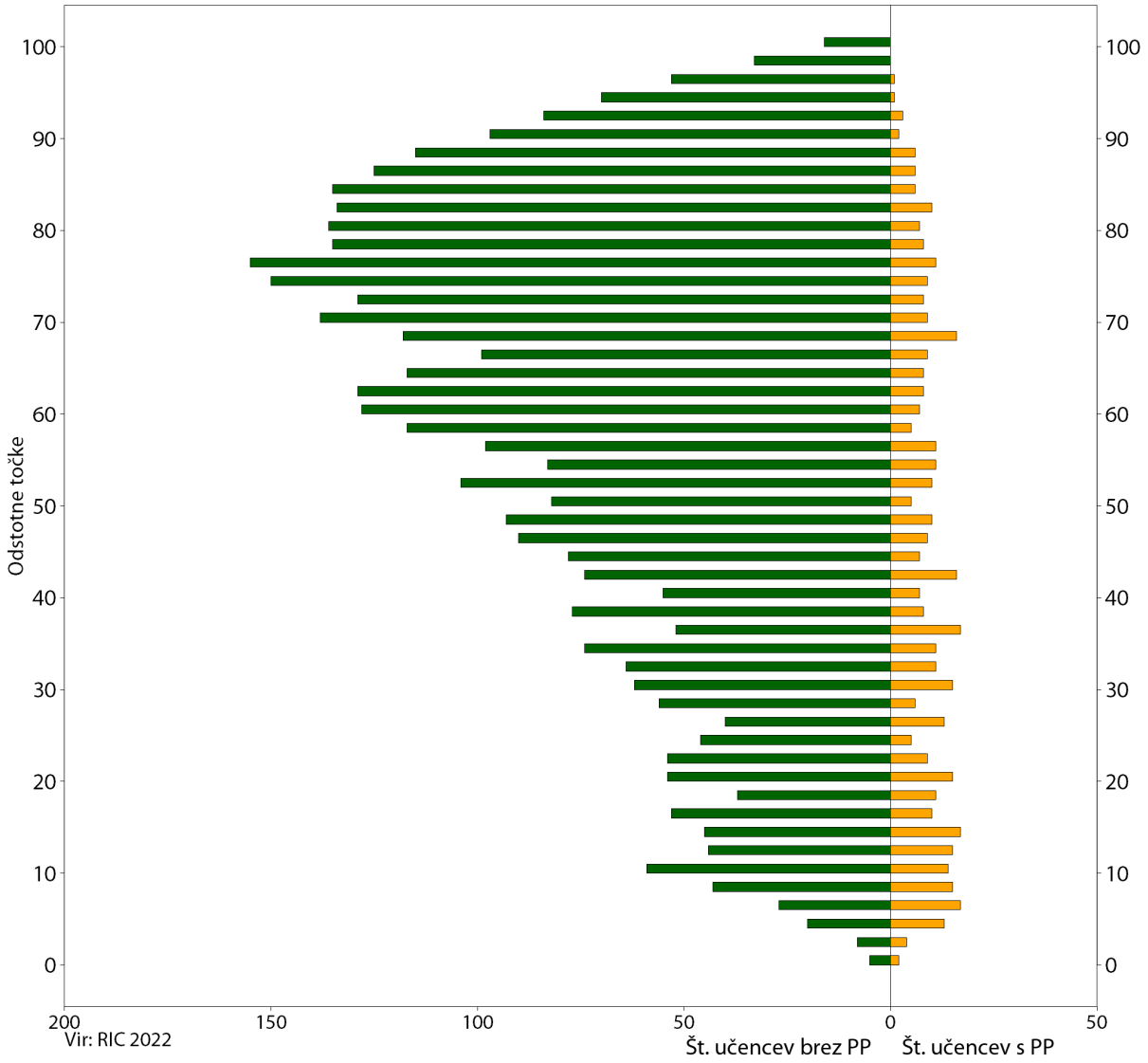
[16] NPZ se v letu 2020 zaradi epidemije bolezni covid-19 ni izvajal, zato nobena preglednica in slika ne vključuje podatkov za to leto.

Slika 4.3.3: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz slovenščine v letu 2022, 9. razred

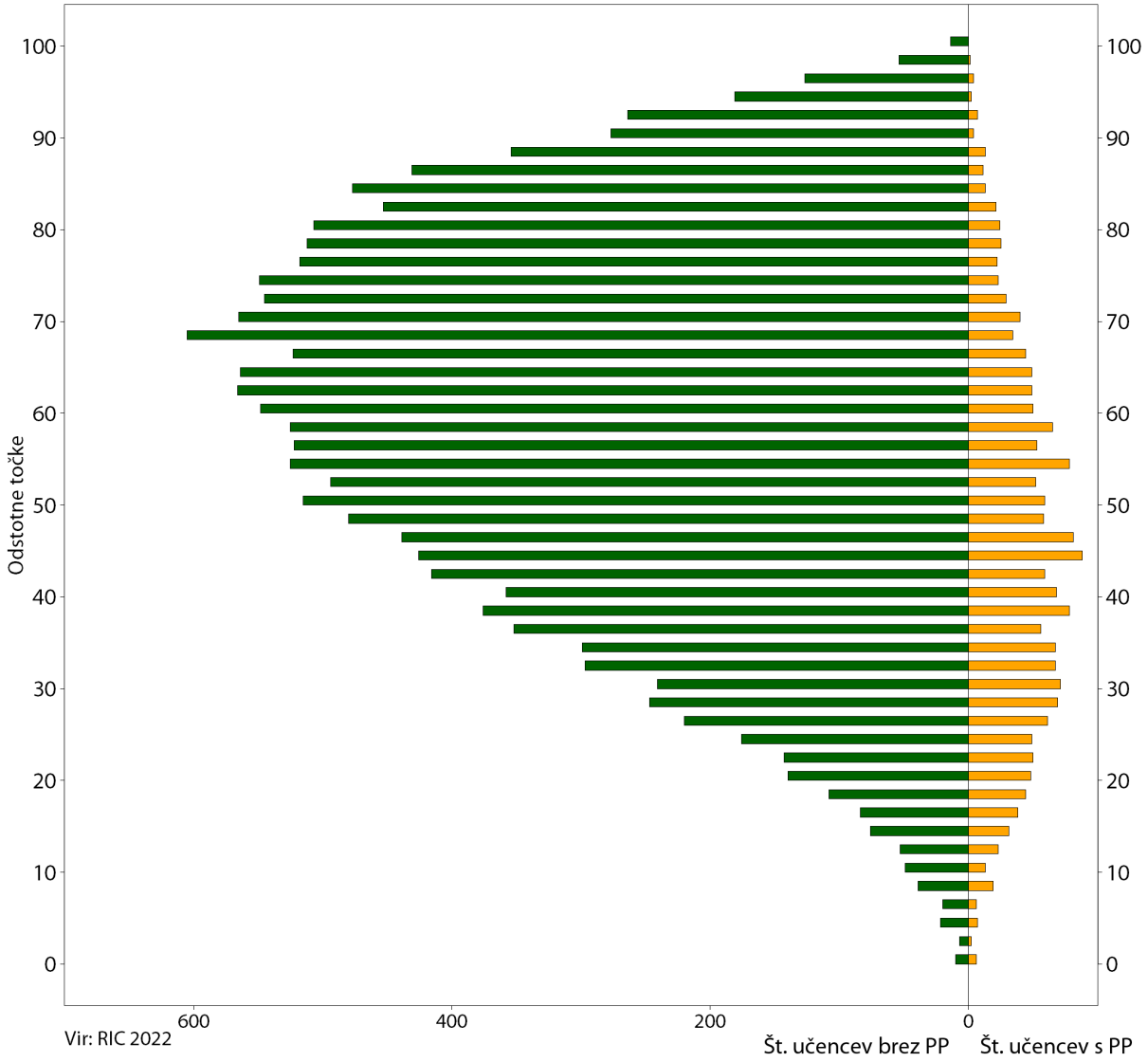
Povprečni dosežek učencev brez posebnih potreb pri slovenščini je bil 50,3 odstotne točke, učencev s posebnimi potrebami pa 38,5 odstotne točke. Porazdelitev dosežkov učencev brez posebnih potreb je precej podobna normalni Gaussovi krivulji, vendar brez izrazitih repov, medtem ko je porazdelitev dosežkov učencev s posebnimi potrebami pomaknjena v levo, z izrazitim desnim repom.

Slika 4.3.4: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz angleščine v letu 2022, 9. razred

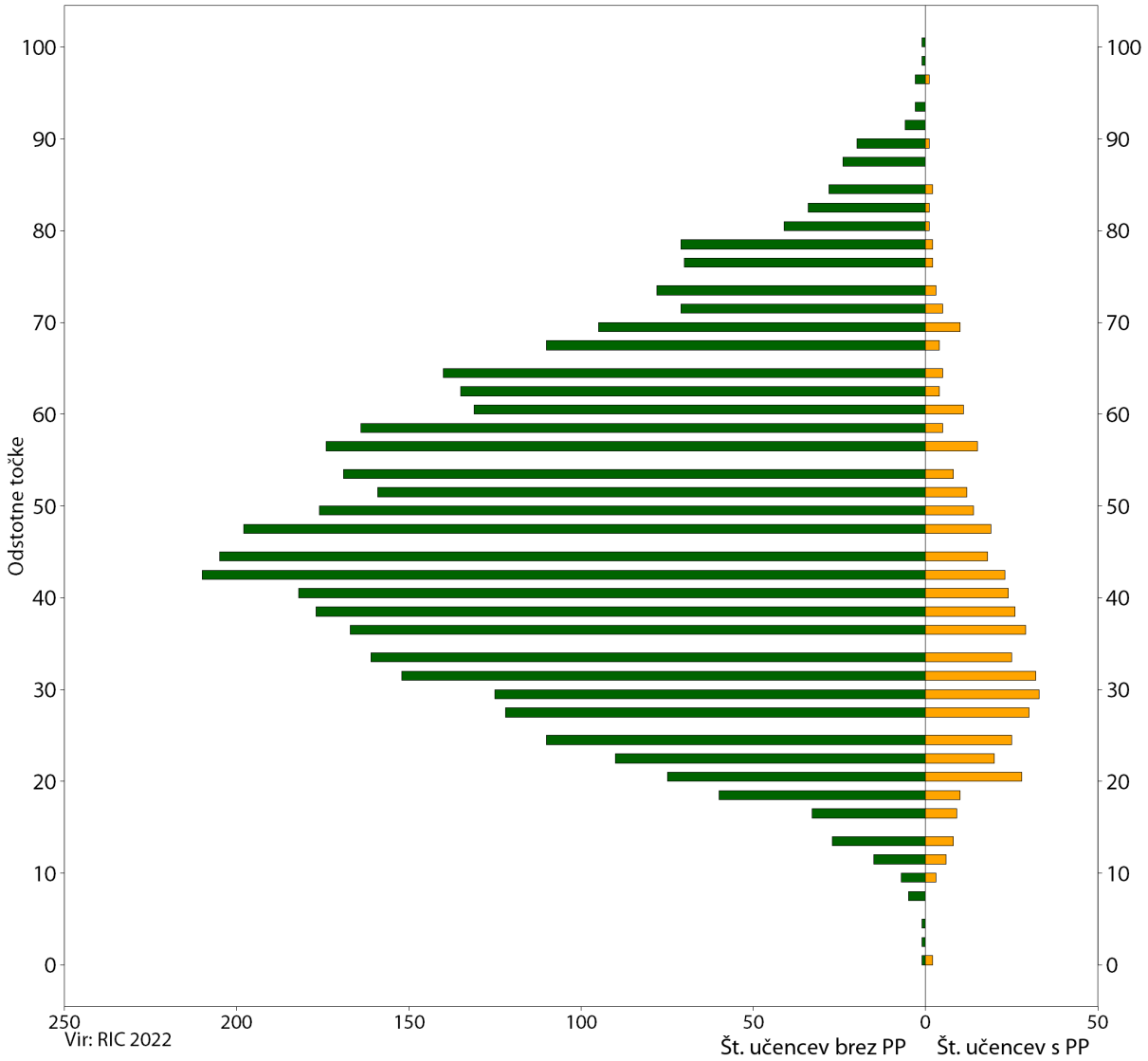
Leta 2022 so učenci s posebnimi potrebami dosegli 41,5 odstotne točke, kar je za 4 odstotne točke manj kot leta 2021. Ker pa so bili tudi dosežki učencev brez posebnih potreb nižji, je bila razlika v znanju med učenci s posebnimi potrebami in tistimi z značilnim razvojem nižja. Leta 2021 so učenci s posebnimi potrebami dosegli 69,1 odstotne točke učencev brez posebnih potreb, leta 2022 pa 70,2 % odstotne točke. Porazdelitev dosežkov učencev brez posebnih potreb je izrazito pomaknjena v desno in asimetrična v levo, brez izrazitih repov na levi in desni strani, porazdelitev dosežkov učencev s posebnimi potrebami pa je precej razpršena, z več neizrazitimi vrhovi, od katerih so najvišji tisti okrog 40 odstotnih točk in na skrajnem levem delu krivulje.

Slika 4.3.5: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz matematike v letu 2022, 9. razred

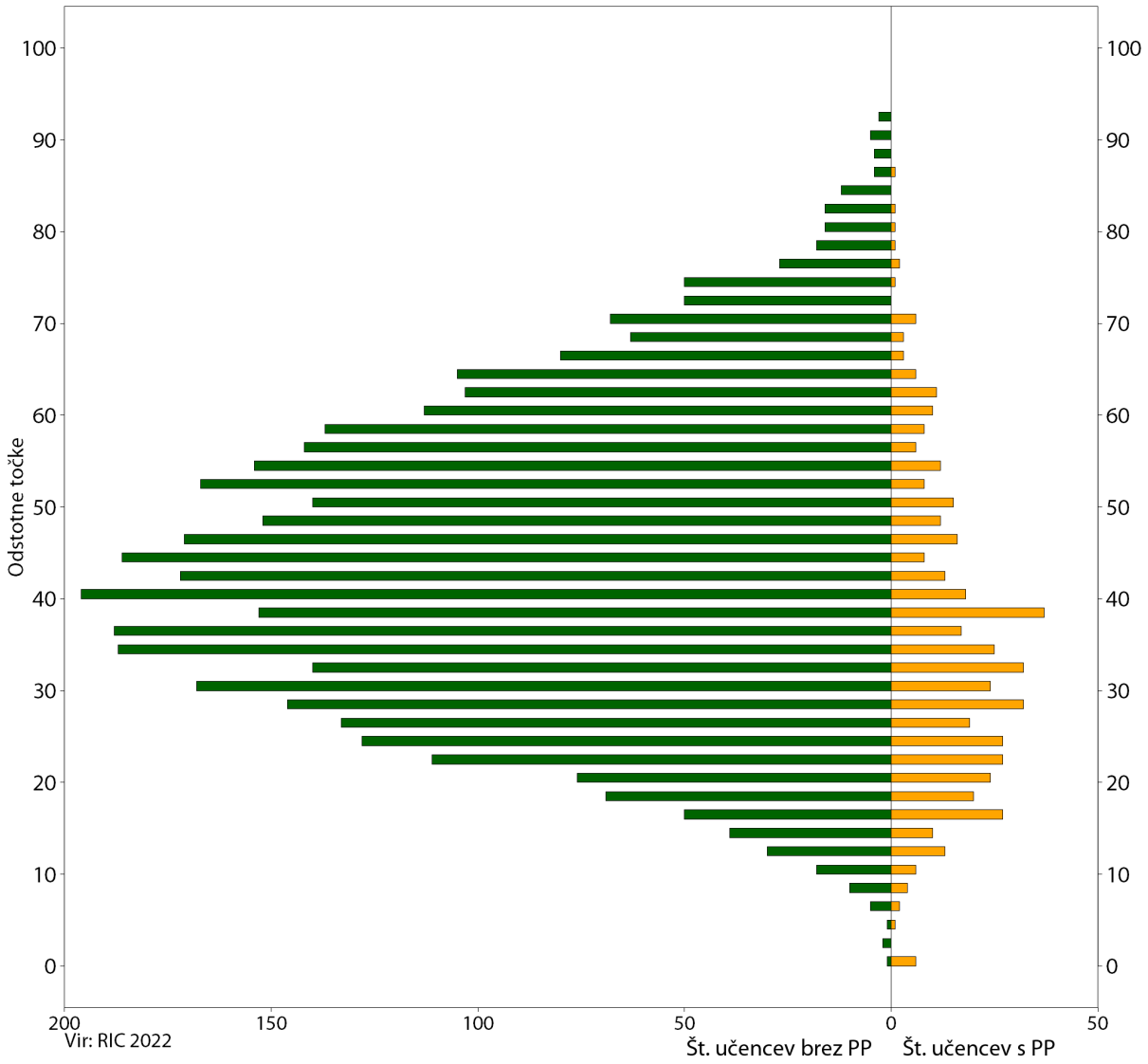
Povprečni dosežek učencev brez posebnih potreb pri matematiki je bil za 9 odstotnih točk višji kot pri slovenščini in je znašal 59,3 odstotne točke, medtem ko je bil povprečni dosežek učencev s posebnimi potrebami, ki je znašal 44,6 odstotne točke, le za 6,1 odstotne točke višji kot pri slovenščini. Porazdelitev dosežkov učencev brez posebnih potreb je podobna normalni Gaussovi krivulji, vendar je pomaknjena v desno in, podobno kot pri slovenščini, nima repov, medtem ko je porazdelitev dosežkov učencev s posebnimi potrebami pomaknjena v levo in precej razpotegnjena.

Slika 4.3.6: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz kemije v letu 2022, 9. razred

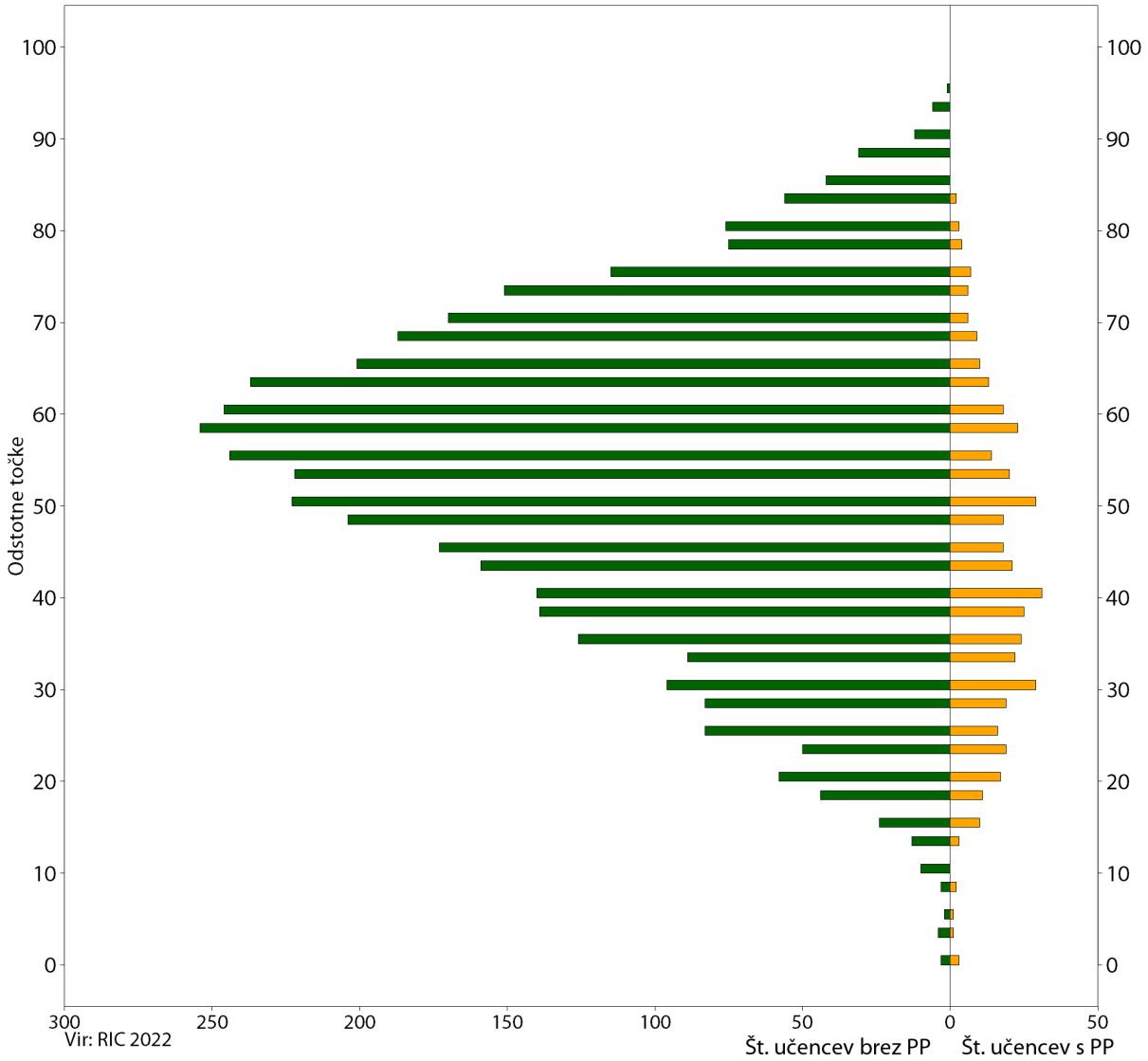
Povprečni dosežek učencev brez posebnih potreb pri biologiji je znašal 47,6 odstotne točke, učencev s posebnimi potrebami pa 37,3. Porazdelitev dosežkov učencev brez posebnih potreb je precej podobna normalni Gaussovi krivulji (manjka ji levi rep), porazdelitev dosežkov učencev s posebnimi potrebami pa je nekoliko pomaknjena v levo in asimetrična v desno.

Slika 4.3.7: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz geografije v letu 2022, 9. razred

Učenci s posebnimi potrebami so leta 2022 pri geografiji dosegli 34,0 odstotne točke, medtem ko so bili dosežki njihovih vrstnikov brez posebnih potreb višji in so znašali 43,5 odstotne točke. Porazdelitev dosežkov učencev brez posebnih potreb je podobna normalni Gaussovi krivulji, vendar brez repov, porazdelitev dosežkov učencev s posebnimi potrebami pa je pomaknjena v levo in asimetrična v desno.

Slika 4.3.8: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz tehnike in tehnologije v letu 2022, 9. razred

Dosežki učencev s posebnimi potrebami pri tehniki in tehnologiji so znašali 42,0 odstotne točke, medtem ko so bili dosežki njihovih vrstnikov brez posebnih potreb višji (53,2). Porazdelitev dosežkov učencev brez posebnih potreb je podobna normalni Gaussovi krivulji, porazdelitev dosežkov učencev s posebnimi potrebami pa kaže precej razpršene rezultate brez izrazitega vrha.

Grafične primerjave podatkov za italijanščino, madžarščino in nemščino zaradi majhnega števila učencev s posebnimi potrebami, ki so opravljali te preizkuse, niso smiselne.

V nadaljevanju obravnavamo podatke o učencih s posebnimi potrebami **v 6. razredu** od leta 2014 dalje, saj je bil to leto NPZ za te učence prvič obvezen in primerjava s preteklimi leti ne bi bila zanesljiva.

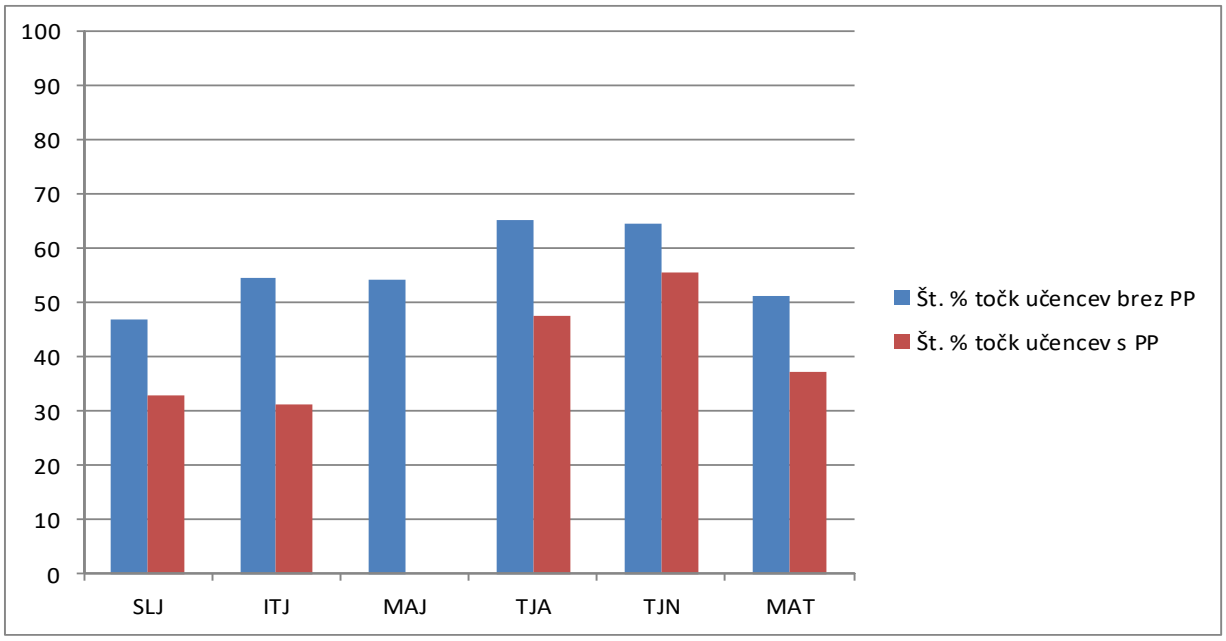
Preglednica 4.3.2: Število učencev s posebnimi potrebami in učencev brez posebnih potreb, povprečno število doseženih odstotnih točk obeh skupin učencev in delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z ostalimi učenci pri NPZ v letu 2022, 6. razred

Predmet	Število učencev brez PP	Število učencev s PP	Štev. % točk učencev brez PP	Štev. % točk učencev s PP	Delež % točk učencev s PP v primerjavi z ostalimi učenci 9. razreda
SLJ	18.694	2.147	47	32,9	70,0
ITJ	45	9	54,7	31,1	56,9
MAJ	14	0	54,2	-	-
TJA	18.520	2.117	65,3	47,7	73,0
TJN	475	41	64,5	55,7	86,4
MAT	18.717	2.138	51,1	37,1	72,6

Opozoriti je treba, da je NPZ iz italijanščine opravljalo malo učencev, zato podatki ne omogočajo posploševanja. Kakor je razvidno iz preglednice 4.3.2, je imelo leta 2022 devet učencev s posebnimi potrebami pri NPZ iz italijanščine nižje dosežke kakor ostali učenci; NPZ iz madžarščine ni opravljal noben učenec s posebnimi potrebami.

Primerjava dosežkov učencev 6. razreda pri posameznih predmetih je prikazana na sliki 4.3.9.

Slika 4.3.9: Število odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z učenci brez posebnih potreb pri NPZ v letu 2022, 6. razred

Ker neposredna primerjava dosežkov pri posameznih predmetih med leti in med različnimi predmeti ni strokovno ustrezna, smo za vse predmete izračunali tudi delež povprečnih odstotnih točk, ki so jih dosegli učenci s posebnimi potrebami v primerjavi z učenci brez posebnih potreb.

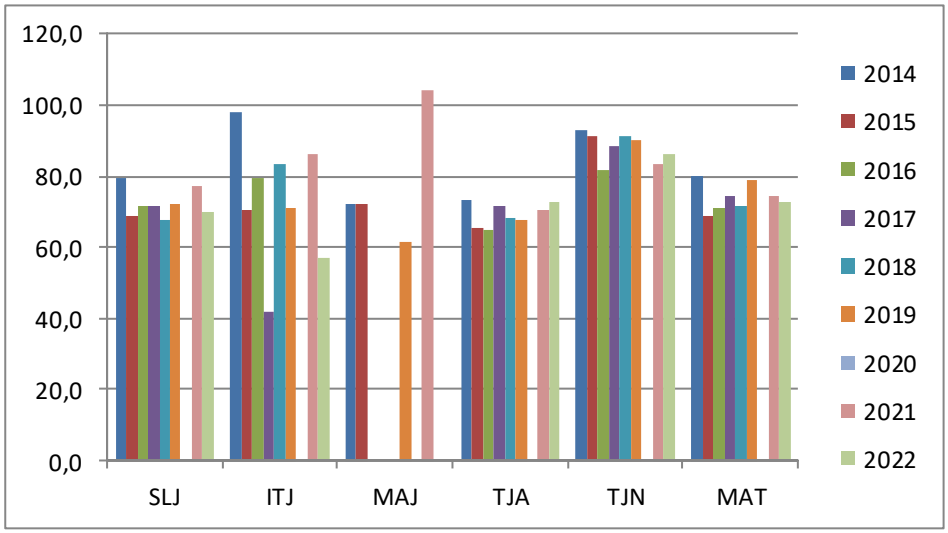
Podatki v preglednici 4.3.2 kažejo, da so učenci s posebnimi potrebami leta 2022 dosegli med 56,9 in 86,4 % povprečnih odstotnih točk svojih vrstnikov. Dosežki učencev s posebnimi potrebami so bili najnižji pri italijanščini – v povprečju so dosegli 56,9 % odstotnih točk svojih vrstnikov, kar je drugi najnižji dosežek od leta 2014 dalje (leta 2017: 41,8 %).

Pri angleščini so učenci s posebnimi potrebami dosegli 73,0 % odstotnih točk svojih vrstnikov, pri matematiki 72,6 % in pri slovenščini 70,0 %. Podatki kažejo, da so imeli učenci s posebnimi potrebami pri slovenščini in matematiki v 6. razredu bistveno nižje dosežke kot učenci 9. razreda, pri angleščini pa so učenci 6. razreda dosegli za 2,8 odstotne točke višje dosežke kot učenci 9. razreda.

V primerjavi z letom 2021 so bili dosežki učencev pri obeh tujih jezikih višji, pri ostalih predmetih pa nižji.

Analiza podatkov od leta 2014 do 2022 (slika 4.3.10) kaže, da učenci s posebnimi potrebami pri angleščini počasi zvišujejo svoje dosežke, medtem ko dosežki pri slovenščini in matematiki iz leta v leto nihajo za nekaj odstotnih točk.

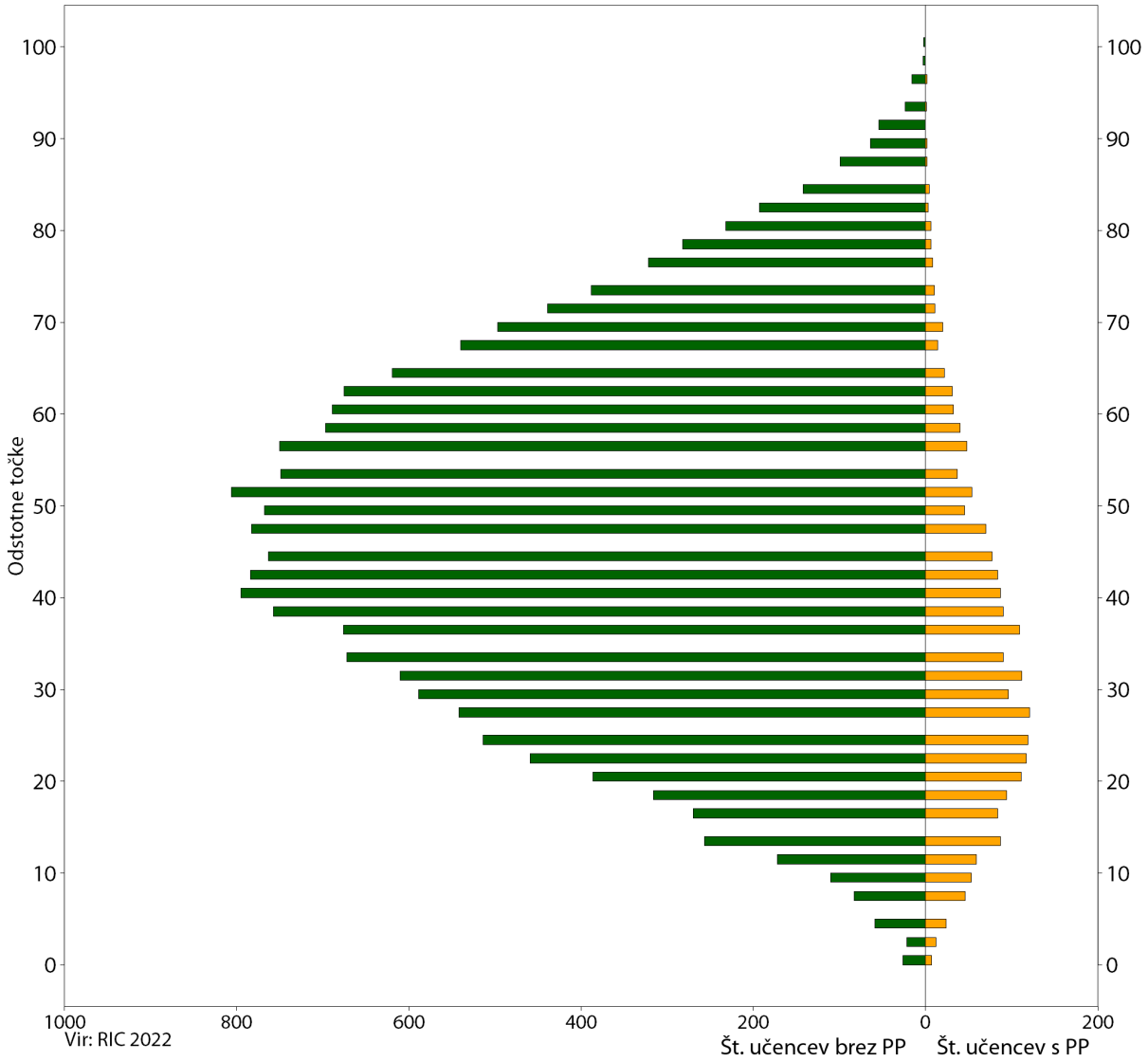
Slika 4.3.10: Delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z učenci brez posebnih potreb pri posameznih predmetih NPZ v obdobju 2014–2022, 6. razred[17]

Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z učenci brez posebnih potreb so prikazani v nadaljevanju.

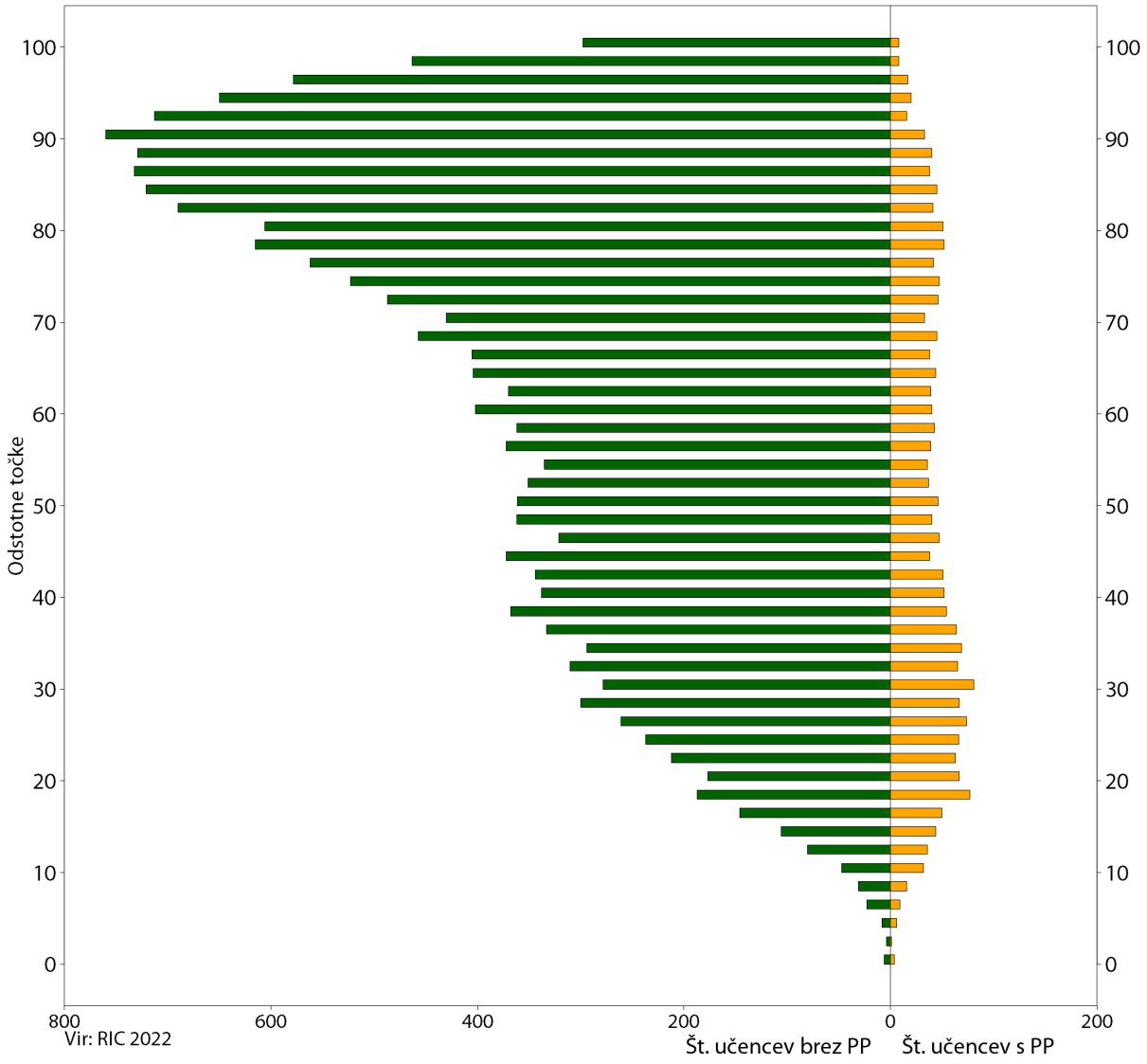
[17] NPZ se v letu 2020 zaradi epidemije bolezni covid-19 ni izvajal, zato nobena preglednica in slika ne vključuje podatkov za to leto.

Slika 4.3.11: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz slovenščine v letu 2022, 6. razred

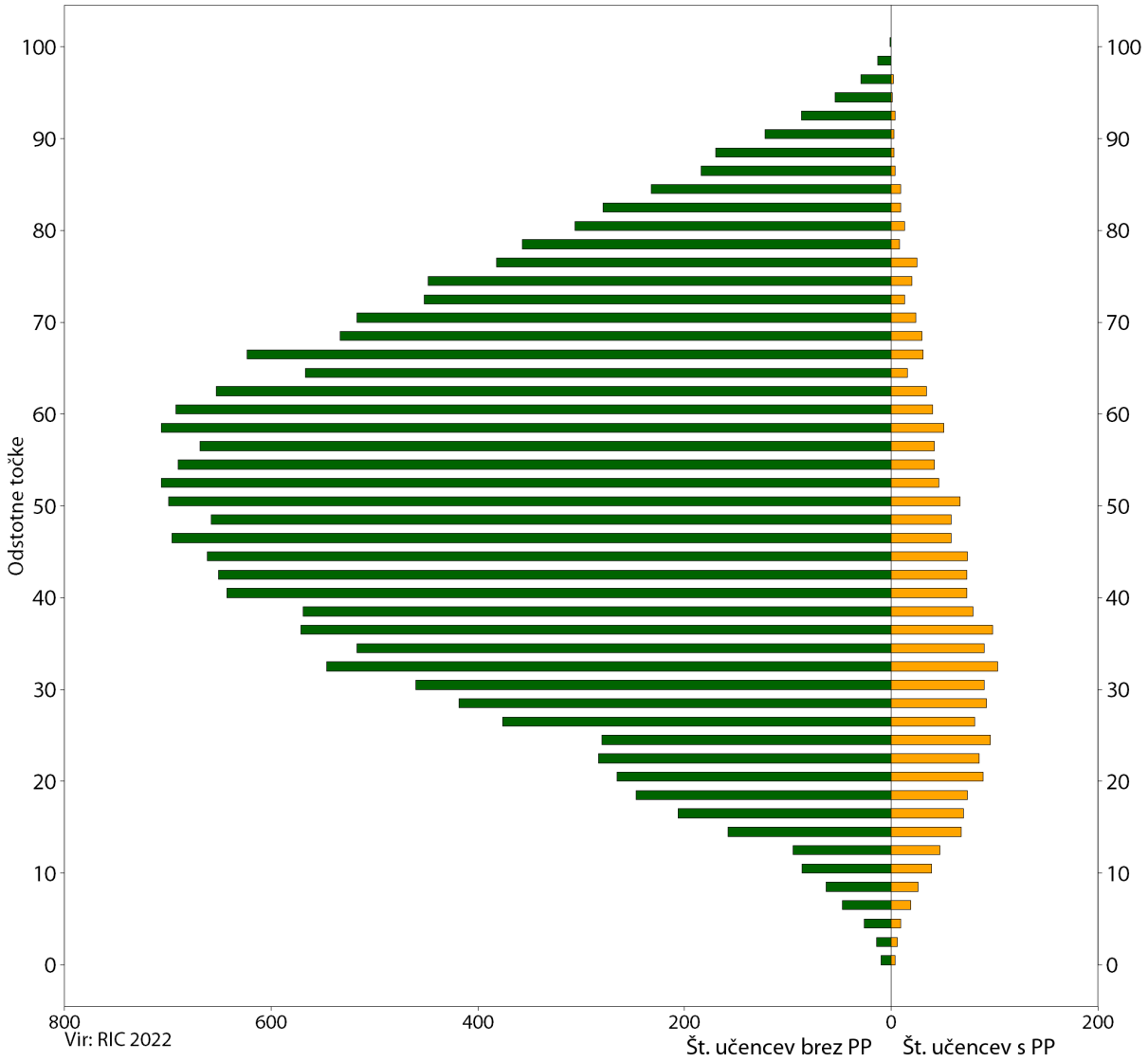
Leta 2022 je bil povprečni dosežek učencev brez posebnih potreb pri slovenščini 47,0 odstotne točke, učencev s posebnimi potrebami pa 32,9. Porazdelitev dosežkov učencev brez posebnih potreb je podobna normalni Gaussovi krivulji, medtem ko je porazdelitev dosežkov učencev s posebnimi potrebami pomaknjena nekoliko v levo in asimetrična v desno.

Slika 4.3.12: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz angleščine v letu 2022, 6. razred

Pri angleščini so učenci s posebnimi potrebami dosegli 47,7 odstotne točke, medtem ko so bili dosežki njihovih vrstnikov brez posebnih potreb bistveno višji in so znašali 65,3 odstotne točke. Porazdelitev dosežkov učencev brez posebnih potreb je neenakomerna, z enim vrhom na skrajnem desnem delu krivulj, medtem ko je porazdelitev učencev s posebnimi potrebami precej enakomerna, z neizrazitim vrhom na levem delu krivulje.

Slika 4.3.13: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ iz matematike v letu 2022, 6. razred

Povprečni dosežek učencev brez posebnih potreb pri matematiki je znašal 51,1 odstotne točke, učencev s posebnimi potrebami pa 37,1 odstotne točke. Učenci s posebnimi potrebami so v primerjavi z vrstniki z značilnim razvojem pri matematiki dosegli višje dosežke kakor pri slovenščini in nižje kakor pri angleščini. Porazdelitev dosežkov učencev brez posebnih potreb je podobna normalni Gaussovi krivulji, medtem ko je porazdelitev dosežkov učencev s posebnimi potrebami pomaknjena v levo in asimetrična v desno.

4.3.1 Primerjava dosežkov učencev s posebnimi potrebami pri slovenščini in matematiki, ki so NPZ leta 2019 opravljali v 6. in leta 2022 v 9. razredu

Skupno število vseh učencev v bazi podatkov 6. in 9. razreda iz obeh let je 20.882. To število združuje učence 6. razreda leta 2019 (20.314) in učence 9. razreda leta 2022 (19.775). Ker bomo v nadaljevanju večjo pozornost namenili povezanim učencem, je pomembno število povezanih (13.504 oziroma 68,3 % glede na število vseh učencev 9. razreda), za katere imamo podatke iz obeh preverjanj.

Število učencev 6. razreda za leto 2019 je torej 20.314, od teh 9,2 % (1.869) učencev s posebnimi potrebami. V 9. razredu 2022 je bilo učencev s posebnimi potrebami 10,5 % (2.075 od 19.775). Učencev, ki so bili prepoznani kot učenci s posebnimi potrebami na obeh preverjanjih, je bilo 74,4 % (1.544).

Od vseh učencev, ki so leta 2022 opravljali NPZ v 9. razredu kot učenci s posebnimi potrebami (2.075), je bilo 74,4 % (1.544) prijavljenih kot učenci s posebnimi potrebami že leta 2019.

Vendar ti učenci v 6. in 9. razredu niso reševali istega testa oziroma testi niso umerjeni na isto mersko lestvico. V praksi to pomeni, da točk, dobljenih na obeh testih, med sabo ne moremo enakovredno primerjati. Težavo rešimo s standardizacijo vrednosti glede na aritmetično sredino in standardni odklon vsakokratne porazdelitve. Zaradi lažje berljivosti so standardizirane vrednosti linearno transformirane v lestvico, ki ima aritmetično sredino 50 in standardni odklon 20, kar je primerljivo s tipičnimi odstotnimi točkami.

Opisne statistike za vse učence v odstotnih točkah (neposredno neprimerljive)

	6. razred 2019		9. razred 2022	
	AS	SD	AS	SD
Slovenščina	49,43	18,46	49,06	18,17
Matematika	57,28	17,44	57,70	20,81

Opisne statistike za učence s posebnimi potrebami[18] v odstotnih točkah (neposredno neprimerljive)

	6. razred 2019		9. razred 2022	
	AS	SD	AS	SD
Slovenščina	38,27	17,20	37,59	16,88
Matematika	47,87	15,37	44,57	19,61

Opisne statistike za učence s posebnimi potrebami[19] v standardiziranih vrednostih

	6. razred 2019	9. razred 2022
	AS	AS
Slovenščina	37,91	37,37
Matematika	39,21	37,38

Glede na to, da je aritmetična sredina nove lestvice 50, je jasno vidno, da učenci s posebnimi potrebami ne dosegajo enakega povprečnega dosežka kot večinska populacija. Iz primerjav med 6. in 9. razredom lahko vidimo, da je razkorak z dosežki večinske populacije pri slovenščini ostal v zadnjem triletju osnovne šole popolnoma enak, pri matematiki pa se je zmanjšal za skoraj dve točki.

[18] Podatki so le za povezane učence.

[19] Podatki so le za povezane učence. Standardizirane vrednosti za vse učence imajo aritmetično sredino 50 in standardni odklon 20.

4.4 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard

Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom v letu 2021/2022

4.4.1 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine **v 6. razredu**

SLIKE

Slika 4.4.1.1: Pregled porazdelitve dosežkov po točkah glede na število učencev
Slika 4.4.1.2: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini (NIS), 6. razred
Slika 4.4.1.3: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini (NIS) po regijah, 6.razred
Slika 4.4.1.4: Porazdelitev točk pri slovenščini (NIS), 6. razred
Slika 4.4.1.5: Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.1.6: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti – neumetnostno besedilo
Slika 4.4.1.7: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti – jezikovno znanje
Slika 4.4.1.8: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti – umetnostno besedilo
Slika 4.4.1.9: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti – neumetnostno besedilo
Slika 4.4.1.10: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti – jezikovno znanje
Slika 4.4.1.11: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti – umetnostno besedilo
Slika 4.4.1.12: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti – celoten preizkus

PREGLEDNICE

Preglednica 4.4.1.1: Sestava preizkusa znanja iz slovenščine glede na taksonomske stopnje
Preglednica 4.4.1.2: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.4.1.3: Specifikacijska tabela, slovenščina (NIS), 6. razred

4.4.2 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine **v 9. razredu**

SLIKE

Slika 4.4.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini (NIS), 9. razred

Slika 4.4.2.2: Porazdelitev točk pri slovenščini (NIS), 9. razred

Slika 4.4.2.3: Dosežki učencev v prvem in drugem delu preizkusa glede na indeks težavnosti

Slika 4.4.2.4: Dosežki učencev po vsebinah/zmožnostih glede na indeks težavnosti

Slika 4.4.2.5: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti v neumetnostnem delu preizkusa

Slika 4.4.2.6: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti v umetnostnem delu preizkusa

Slika 4.4.2.7: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti v neumetnostnem in umetnostnem delu preizkusa

Slika 4.4.2.8: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti v neumetnostnem in umetnostnem delu preizkusa

PREGLEDNICE

Preglednica 4.4.2.1: Sestava preizkusa znanja glede na taksonomske stopnje

Preglednica 4.4.2.2: Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.4.2.3: Specifikacijska tabela, slovenščina, 9. razred

4.4.3 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom iz matematike **v 6. razredu**

SLIKE

Slika 4.4.3.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki (NIS), 6. razred

Slika 4.4.3.2: Porazdelitev točk pri matematiki (NIS), 6. razred

Slika 4.4.3.3: Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

Slika 4.4.3.4: Dosežki učencev po taksonomski stopnjah glede na indeks težavnosti pri matematiki (NIS), 6. razred

Slika 4.4.3.5: Dosežki učencev po tipih nalog pri matematiki (NIS), 6. razred

Slika 4.4.3.6: Dosežki učencev po dodatkih k nalogam pri matematiki (NIS), 6. razred

PREGLEDNICE

Preglednica 4.4.3.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Preglednica 4.4.3.2: Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.4.3.3: Specifikacijska tabela, matematika (NIS), 6. razred

4.4.4 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike **v 9. razredu**

SLIKE

Slika 4.4.4.1: Razporeditev po doseženih točkah
Slika 4.4.4.2: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki (NIS), 9. razred
Slika 4.4.4.3: Porazdelitev točk pri matematiki (NIS), 9. razred
Slika 4.4.4.4: Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.4.5: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.4.6: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.4.7: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.4.8: Dosežki učencev po vrstah dodatkov pri nalogah glede na indeks težavnosti

PREGLEDNICE

Preglednica 4.4.4.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.4.4.2: Specifikacijska tabela, matematika (NIS), 9. razred

4.4.5 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom na nacionalnem preverjanju znanja iz družboslovja **v 9. razredu**

SLIKE

Slika 4.4.5.1: Primerjava povprečnih dosežkov v odstotnih točkah po letih
Slika 4.4.5.2: Frekvenčna porazdelitev dosežkov učencev
Slika 4.4.5.3: Primerjava porazdelitev dosežkov učencev in učenk pri družboslovju (NIS), 9. razred
Slika 4.4.5.4: Porazdelitev točk pri družboslovju (NIS), 9. razred
Slika 4.4.5.5: Dosežki učencev na celotnem preizkusu znanja in po posameznih vsebinskih delih glede na indeks težavnosti po letih
Slika 4.4.5.6: Delež zastopnosti minimalnih in temeljnih standardov v celotnem preizkusu in posameznih vsebinskih sklopih
Slika 4.4.5.7: Uspešnost reševanja nalog glede na indeks težavnosti in standard znanja po posameznih področjih ter za celoten preizkus
Slika 4.4.5.8: Delež zastopanosti različnih tipov nalog v preizkusu
Slika 4.4.5.9: Delež zastopanosti različnih tipov nalog znotraj posameznih delov preizkusa
Slika 4.4.5.10: Dosežki učencev po tipih nalog na celotnem preizkusu znanja in po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti
Slika 4.4.5.11: Delež zastopanosti posameznih dodatkov k nalogam po vsebinskih sklopih in v celotnem preizkusu znanja
Slika 4.4.5.12: Indeks težavnosti glede na vrsto dodatka pri nalogi

PREGLEDNICE

Preglednica 4.4.5.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje
Preglednica 4.4.5.2: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.4.5.3: Specifikacijska tabela, družboslovje (NIS), 9. razred

Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom v letu 2021/2022

4.4.1 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine **v 6. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Preizkus znanja je sestavljen iz 20 nalog, ki so bile glede na cilje in standarde pouka slovenščine razdeljene v dva dela. V prvem so učenci rešili naloge ob neumetnostnem in v drugem delu ob umetnostnem besedilu. Če so pravilno rešili vse naloge, so osvojili 50 točk. V prvem delu je bilo dvanajst nalog, ki so jih učenci rešili s pomočjo neumetnostnega besedila (*Oskrbnik živali v živalskem vrtu)*. V drugem delu je bilo osem nalog, ki so bile povezane z branjem in razumevanjem umetnostnega besedila (*Zamenjava, Pavle Rožnik)*.

Namen preizkusa znanja je z neumetnostnim in umetnostnim besedilom preveriti:

- bralno zmožnost – zmožnost samostojnega tihega branja praviloma neznanega besedila,
- branje podatkov iz besedila,
- razumevanje in vrednotenje prebranega besedila,
- uporabo književnih in jezikovnih pojmov,
- pravopisno zmožnost,
- zmožnost samostojne tvorbe krajšega besedila po shemi.

Preizkus znanja je bil sestavljen iz teh tipov nalog: kratkega zaprtega odgovora, kratkega polodprtega odgovora, izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom, izbirnega tipa z več pravilnimi odgovori, dopolnjevanja brez nabora in z naborom, nalog alternativnega tipa ter nalog povezovanja, urejanja in razvrščanja.

Preizkus znanja je v različnih deležih pokrival tri taksonomske stopnje po Bloomovi taksonomiji.

Preglednica 4.4.1.1: Sestava preizkusa znanja iz slovenščine glede na taksonomske stopnje

Stopnje zahtevanega znanja		**Deleži v preizkusu znanja**
I.	znanje in poznavanje	50 %
II.	razumevanje in uporaba	35 %
III.	samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje	15 %

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.4.1.2: Osnovni statistični podatki

Število učencev	112
Število postavk	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	25,88
Povprečno število odstotnih točk	51,75
Standardni odklon odstotnih točk	20,92
Indeks težavnosti	0,52
Indeks zanesljivosti	0,92

Preizkus znanja iz slovenščine je opravljalo 112 učencev.

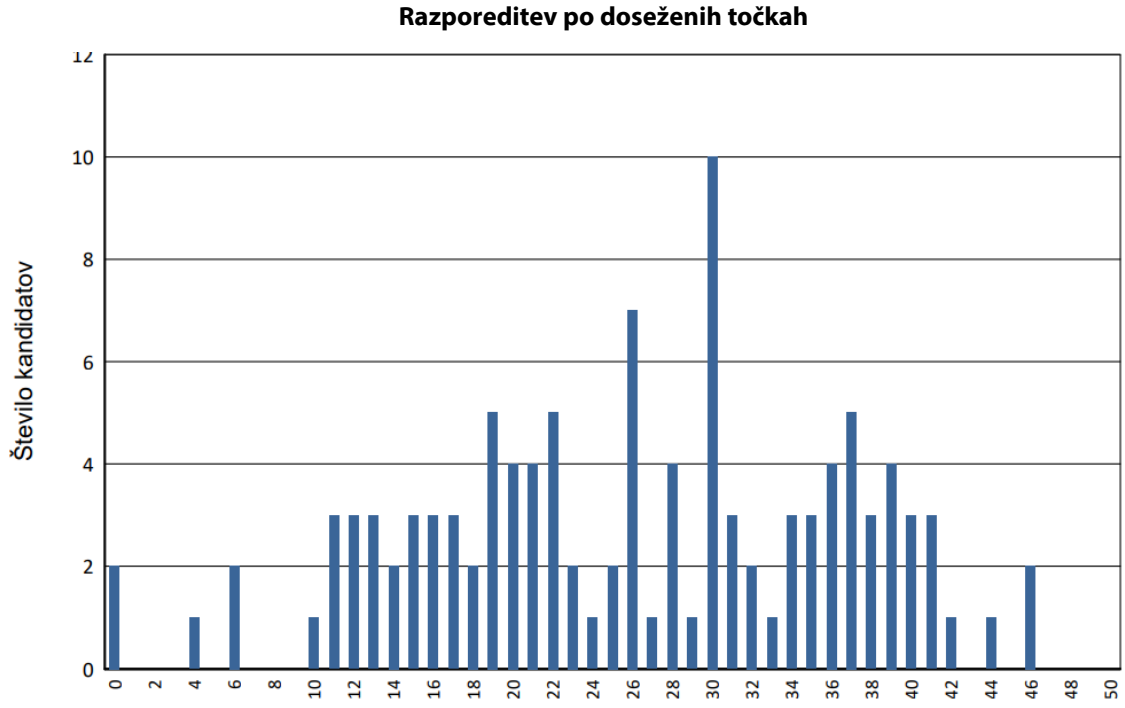
Od 50 možnih točk so učenci v povprečju osvojili 25,88 točke (51,75%). V prvem delu, kjer so lahko osvojili 30 od 50 točk, so reševali naloge s pomočjo neumetnostnega besedila (opis poklica) in v povprečju osvojili 16,29 točke (54,30 %).

V drugem delu preizkusa je bilo izhodiščno umetnostno, pripovedno besedilo. Od 20 možnih točk so učenci v povprečju osvojili 9,59 (47,95%) točke.

Nič točk v celotnem preizkusu sta dosegla dva učenca. Največ učencev (10) je doseglo 30 točk (60 %). Najvišje število, 46 točk (92 %), sta dosegla dva učenca. Vseh točk ni dosegel nihče.

Povprečni indeks težavnosti celotnega preizkusa je 0,52 in je nekoliko nižji glede na pretekla preverjanja.

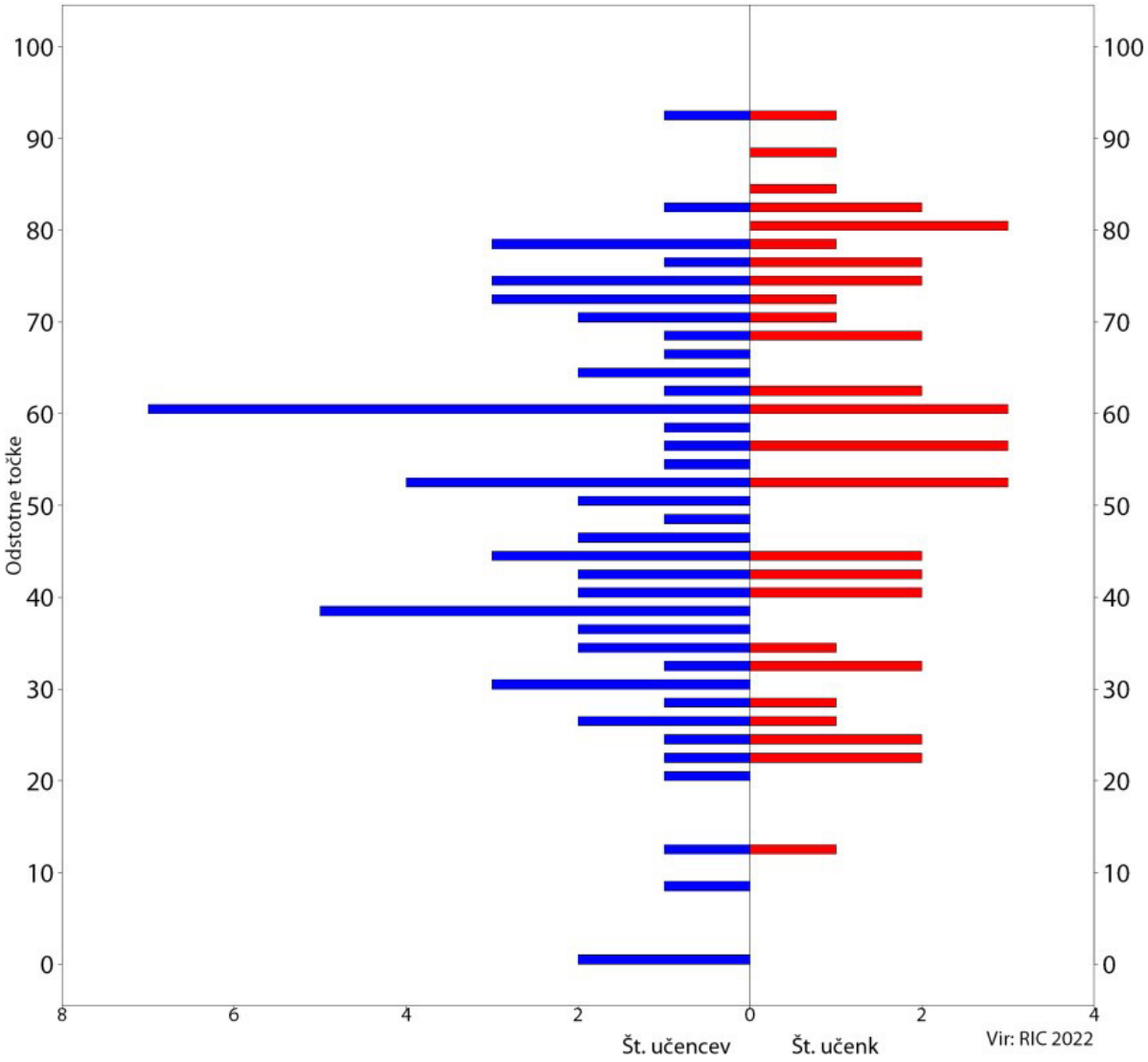
Slika 4.4.1.1: Pregled porazdelitve dosežkov po točkah glede na število učencev

Slika 4.4.1.1 kaže precej enakomerno frekvenčno porazdelitev dosežkov učencev, z izjemo dosežkov od 0 do 6 točk (0 do 12 %) in vrhom grafa pri 30 točkah (60 %).

Dosežki po spolu in regijah

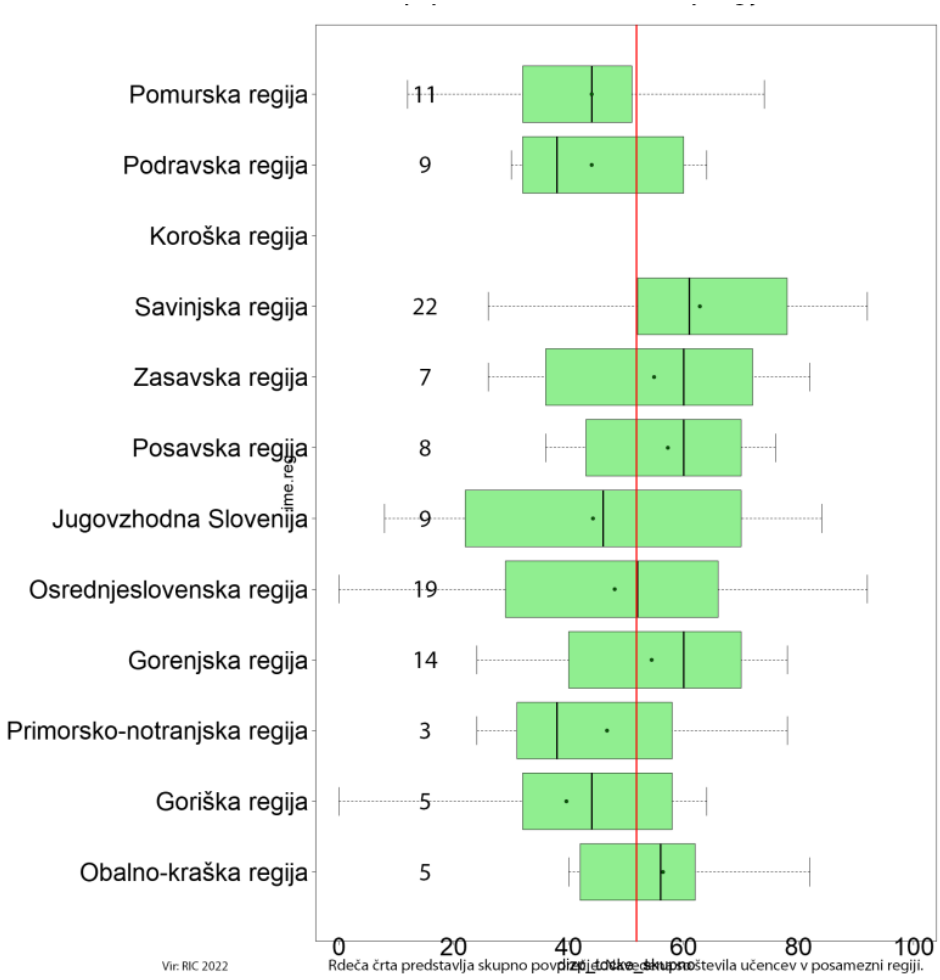
Slika 4.4.1.2: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini (NIS), 6. razred

Preverjanje znanja iz slovenščine v 6. razredu je opravilo 44 deklic in 68 dečkov. Najvišji dosežek (92 % točk) sta dosegla deček in deklica, najnižjega (0 % točk) pa dva dečka.

Dosežek z manj kot 50 % osvojenih točk je opaziti pri 16 učenkah in kar 33 učencih, dosežek z več kot 50 % osvojenih točk pa pri 28 učenkah in 35 učencih. V celoti so preizkus bolje reševale učenke.

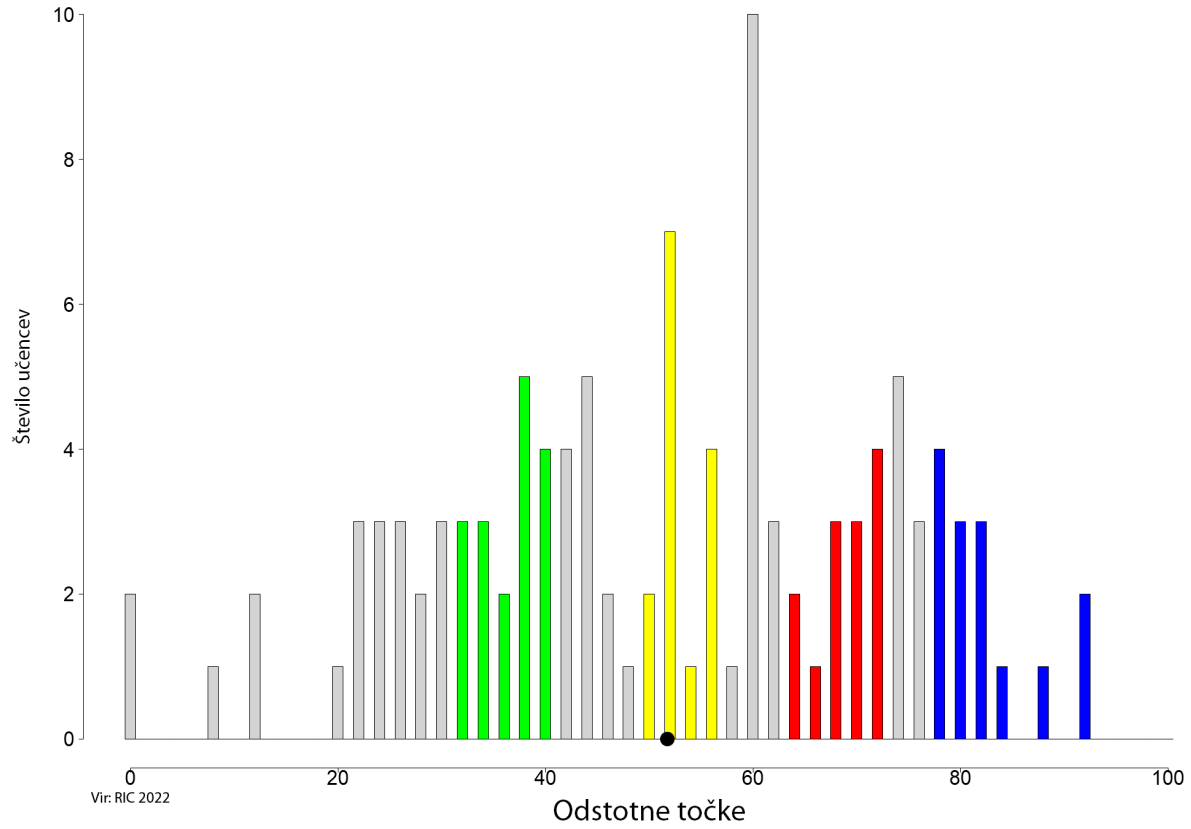
Slika 4.4.1.3: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini (NIS) po regijah, 6.razred

Dosežki učencev po regijah niso primerljivi, saj se je za prostovoljno opravljanje preverjanja po regijah odločilo zelo različno število učencev. Največ učencev je opravljalo preverjanje v Osrednjeslovenski regiji in najmanj v Koroški, kjer preverjanja ni opravljal nihče.

Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.4.1.4: Porazdelitev točk pri slovenščini (NIS), 6. razred

ZELENO OBMOČJE

V zeleno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo zgornjo mejo *spodnje četrtine dosežkov*.

Neumetnostno besedilo

Vsebine: Naloge preverjajo znanje ob branju neumetnostnega besedila (tri postavke) in znanje jezika (dve postavki).

Taksonomske stopnje: Dve nalogi zelenega območja (tri postavke) preverjata znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje) in ena (dve postavki) na II. (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: Naloge zelenega območja so naloge dopolnjevanja z in brez nabora ter alternativnega tipa.

Učenci:

- dopolnijo besedilo – dopolnijo dano poved iz besedila (nalogi 1.04.2 in 1.04.3);
- odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila – presojajo ustreznost danih trditev (naloga 1.06.2);
- upoštevajo pravopisna pravila – zapišejo nezvočnik na koncu besede (nalogi 1.09.2 in 1.09.4).

Učenci prepoznajo in presodijo vsebinsko ustreznost le za najosnovnejše informacije iz besedila. Izberejo in vstavijo pravilen zapis pogosto rabljenih kratkih besed.

Zgled: naloga 1.04

(Opomba: Druga in tretja postavka naloge sodita v zeleno območje, prva pa v rdeče območje.)

Umetnostno besedilo

Vsebine: Nalogi zelenega območja preverjata osnovno razumevanje umetnostnega besedila (dve postavki).

Taksonomske stopnje: Nalogi (dve postavki) preverjata znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje).

Tipi nalog: V zelenem območju je naloga izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom in naloga kratkega zaprtega odgovora.

Učenci:

– odgovarjajo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila – med danimi odgovori poiščejo pravilno navedbo vsebine besedila (naloga 2.03.1) in prepoznajo, katera književna oseba je izrekla eno od danih povedi iz besedila (naloga 2.04.1).

Učenci prepoznajo osnovne informacije, ki se skozi besedilo večkrat ponovijo ali pa so posebej izpostavljene.

Zgled: naloga 2.03

RUMENO OBMOČJE

V rumeno območje spadajo učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *med spodnjo in zgornjo polovico dosežkov*.

Neumetnostno besedilo

Vsebine: V rumeno območje so se uvrstile tri naloge (tri postavke), ki preverjajo znanje ob branju neumetnostnega besedila, in dve nalogi (dve postavki), ki preverjata znanje jezika.

Taksonomske stopnje: Dve nalogi (dve postavki) preverjata znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje) in tri (tri postavke) na II. (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: V rumenem območju so naloge kratkega zaprtega odgovora, dopolnjevanja z in brez nabora, alternativnega tipa ter povezovanja, urejanja in razvrščanja.

Učenci:

– odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih – poiščejo izpostavljeni podatek (naloga 1.02.1) in presojajo ustreznost danih trditev (naloga 1.06.1);
– po branju uredijo bistvene podatke – povežejo en opis z značilnostmi in nalogami poklica (naloga 1.07.2);
– upoštevajo pravopisna pravila – pravilno zapišejo glas u na koncu besede (naloga 1.09.3);
– napišejo glavni številnik do 100 z besedo v ustreznem sklonu – napišejo glavni številnik (13) z besedo (naloga 1.11.2).

Učenci poiščejo in prepoznajo osnovne podatke v besedilu. Izkažejo nekaj osnovnega slovničnega znanja.

Zgled: naloga 1.11

(Opomba: Prva postavka naloge sodi v modro območje, druga pa v rumeno območje.)

Umetnostno besedilo

Vsebine: V rumeno območje se je uvrstila ena naloga (ena postavka), ki preverja znanje ob branju umetnostnega besedila.

Taksonomske stopnje: Naloga rumenega območja (ena postavka) preverja znanje na II. taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: V rumenem območju je naloga izbirnega tipa z več pravilnimi odgovori.

Učenci:

– odgovorijo na vprašanja o podatkih iz besedila – izberejo enega od razlogov za čustven odziv književnih oseb (naloga 2.05.2).

Učenci razumejo eksplicitno izražene povezave med deli besedila (npr. med vzrokom in posledico).

Zgled: naloga 2.05

(Opomba: Prva postavka naloge sodi v rumeno območje, druga pa modro.)

RDEČE OMBOČJE

V rdeče območje spadajo učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*.

Neumetnostno besedilo

Vsebine: V rdeče območje se je uvrstilo šest nalog (deset postavk), ki preverjajo znanje ob branju neumetnostnega besedila, in ena naloga (ena postavka), ki preverja jezikovno znanje.

Taksonomske stopnje: Pet nalog (osem postavk) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje) in dve (tri postavke) na II. (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: V rdečem območju so prevladovale naloge kratkega zaprtega odgovora. V območju sta tudi nalogi dopolnjevanja z in brez nabora, nalogi izbirnega tipa z enim in več pravilnimi odgovori ter naloga povezovanja, urejanja in razvrščanja.

Učenci:

- odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih – med ponujenimi možnostimi prepoznajo vrsto neumetnostnega besedila (naloga 1.01.1), poiščejo vse izpostavljene podatke (naloge 1.02.2, 1.02.3, 1.03.1, 1.03.2, 1.03.3) in med danimi možnimi podatki izberejo ustreznega (naloga 1.05.2);
- dopolnijo besedilo – dopolnijo dano poved iz besedila (naloga 1.04.1);
- po branju uredijo bistvene podatke – povežejo vse opise z značilnosti in nalogami poklica (nalogi 1.07.2 in 1.07.3);
- upoštevajo pravopisna pravila – pravilno zapišejo nezvočnik na koncu besede ob upoštevanju slovničnega pravila (naloga 1.09.1).

Učenci poiščejo večino zahtevanih informacij iz besedila. Izkažejo več osnovnega slovničnega znanja.

Zgled: naloga 1.03

Umetnostno besedilo

Vsebine: V rdeče območje so se uvrstile tri naloge (osem postavk).

Taksonomske stopnje: Tri naloge (osem postavk) preverjajo znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje).

Tipi nalog: V rdečem območju so vse naloge kratkega zaprtega odgovora.

Učenci:

- odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila – napišejo avtorja (naloga 2.01.1) in naslov besedila (naloga 2.01.2);
- ločijo glavne in stranske književne osebe (nalogi 2.02.1 in 2.02.2);
- določijo književne osebe – prepoznajo, katera književna oseba je izrekla vse izbrane povedi iz besedila (naloge 2.04.2, 2.04.3, 2.04.4 in 2.04.5).

Učenci prepoznajo in poiščejo večino informacij iz besedila. Ustrezno navedejo glavne književne osebe in prepoznajo dele besedila, ki so povezani z njimi.

Zgled: naloga 2.02

MODRO OBMOČJE

V modro območje spadajo učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *zgornje desetine dosežkov*.

Neumetnostno besedilo

Vsebine: V modro območje so se uvrstile tri naloge (štiri postavke), ki preverjajo znanje ob branju neumetnostnega besedila, in tri naloge (tri postavke), ki preverjajo znanje jezika.

Taksonomske stopnje: Dve nalogi (dve postavki) preverjata znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), tri (tri postavke) na II. (razumevanje in uporaba znanja) in ena naloga (dve postavki) na III. (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: Naloge modrega območja so kratkega zaprtega odgovora, dopolnjevanja brez nabora, izbirnega tipa z več pravilnimi odgovori, alternativnega tipa ter kratkega polodprtega odgovora.

Učenci:

- odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila – poiščejo podatke v zadnjem delu besedila (nalogi 1.05.1 in 1.06.3);
- prepišejo poved (naloga 1.08.1);
- poiščejo vzklično poved (naloga 1.10.1);
- napišejo vrstilni števnik do 100 z besedo – napišejo števnik 7 z besedo (naloga 1.11.1);
- ob pomoči ključnih besed napišejo preprost opis – napišejo sestavek z vključevanjem enega od podatkov posameznega dela miselnega vzorca (naloga 1.12.1) in vseh podakov miselnega vzorca (naloga 1.12.2).

Učenci prepoznajo vse zahtevane informacije iz besedila in pokažejo pričakovano jezikovno znanje v kratkih nalogah. Predlagane besede znajo uporabiti v preprostih povedih.

Zgled: naloga 1.10

Umetnostno besedilo

Vsebine: V modro območje so se uvrstile tri naloge (pet postavk), ki preverjajo prepoznavanje ključnih informacij in razumevanje umetnostnega besedila.

Taksonomske stopnje: Tri naloge (pet postavk) preverjajo znanje na II. taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: Naloge modrega območja so izbirnega tipa z več pravilnimi odgovori ter povezovanja, urejanja in razvrščanja.

Učenci:

- odgovorijo na vprašanja o podatkih iz besedila – razumejo vse razloge za čustven odziv književnih oseb (naloga 2.05.2);
- sledijo časovnemu zaporednemu toku dogodkov – določijo začetek (naloga 2.06.1) in konec zgodbe (naloga 2.06.2);
- razumejo motive za ravnanje književnih oseb – razumejo sporočilo zgodbe (nalogi 2.07.1 in 2.07.2).

Učenci pokažejo dobro razumevanje besedila, saj razumejo sporočilo zgodbe in znajo zgodbo razčleniti na glavne dogajalne enote. Razumejo tudi čustvene odzive glavnih književnih oseb.

Zgled: naloga 2.07

NAD MODRIM OBMOČJEM

V to območje spadajo naloge, ki jih tudi učenci z najvišjimi dosežki niso rešili s 65-odstotno uspešnostjo.

Neumetnostno besedilo

Vsebine: Kot najzahtevnejša se je izkazala naloga (dve postavki), ki preverja zmožnosti tvorjenja neumetnostnega besedila.

Taksonomske stopnje: Naloga (dve postavki) preverja znanje na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: V območju nad modrim je naloga kratkega polodprtega odgovora.

Učenci so manj uspešni pri:

- tvorjenju krajšega besedila – ne zapišejo povezanega sestavka ustrezne dolžine (naloga 1.12.3);
- upoštevanju slovničnih in pravopisnih pravil (naloga 1.12.4).

Učenci so manj uspešni pri tvorjenju povezanih pisnih sestavkov ustrezne dolžine. Pri tem tudi ne upoštevajo vseh slovničnih in pravopisnih pravil.

Zgled: naloga 1.12

(Opomba: Prva in druga postavka sodita v modro območje, tretja in četrta pa nad modro območje.)

Umetnostno besedilo

Vsebine: Dve nalogi (tri postavke) preverjata razumevanje in poustvarjanje umetnostnega besedila ter ena naloga (ena postavka) jezikovno znanje.

Taksonomske stopnje: Ena naloga (ena postavka) preverja znanje na II. taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) in ena (tri postavke) na III. (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: V območju nad modrim so naloge kratkega polodprtega odgovora ter naloga povezovanja, urejanja in razvrščanja.

Učenci so manj uspešni pri:

- sledenju časovnemu zaporednemu toku dogodkov – ne znajo določiti zaporedja dogodkov osrednjega dela zgodbe (naloga 2.06.3);
- tvorjenju krajšega besedila – zapisu predzgodbe, ki zahteva pojasnjevanje izhodišča za nastanek zapleta v zgodbi (naloga 2.08.1) in pri zapisu besedila ustrezne dolžine (šest povedi) (naloga 2.08.2);
- upoštevanju slovničnih in pravopisnih pravil (naloga 2.08.3).

Učenci so manj uspešni pri določanju natančnega zaporedja dogodkov zgodbe in tvorjenju pisnih sestavkov ustrezne dolžine na podlagi umetnostnega besedila. Pri pisanju ne upoštevajo vseh slovničnih in pravopisnih pravil.

Zgled: naloga 2.08

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.4.1.3: Specifikacijska tabela, slovenščina (NIS), 6. razred

Naloga		Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
I. DEL (Neumetnostno besedilo: Viktorija Muha: *Oskrbnik v živalskem vrtu*. Logatec: A-knjiga 2014.)									
1	01.1	1	neumetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	rdeče	0,42	0,46
2	02.1.	1	neumetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	rumeno	0,68	0,42
	02.2.	1	neumetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	rdeče	0,58	0,47
	02.3.	1	neumetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	rdeče	0,51	0,51
3.a	03.1	1	neumetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	rdeče	0,53	0,41
3.b	03.2	1	neumetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	rdeče	0,59	0,47
3.c	03.3	1	neumetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	rdeče	0,52	0,42
4	04.1.	1	neumetnostno besedilo	dopolnijo besedilo;	M	I	rdeče	0,56	0,46
	04.2.	1	neumetnostno besedilo	dopolnijo besedilo;	M	I	zeleno	0,69	0,38
	04.3.	1	neumetnostno besedilo	dopolnijo besedilo;	M	I	zeleno	0,74	0,42
5	05.1.	1	neumetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	modro	0,67	0,15
	05.2.	1	neumetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	rdeče	0,49	0,39
6.a	06.1	1	neumetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	rumeno	0,71	0,27
6.b	06.2	1	neumetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	zeleno	0,75	0,24
6.c	06.3	1	neumetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	modro	0,60	0,12
7	07.1.	1	neumetnostno besedilo	po branju uredijo bistvene podatke;	T	II	rdeče	0,27	0,33
	07.2.	1	neumetnostno besedilo	po branju uredijo bistvene podatke;	T	II	rumeno	0,61	0,50
	07.3.	1	neumetnostno besedilo	po branju uredijo bistvene podatke;	T	II	rdeče	0,59	0,45
8.	08.1.	1	jezik	prepišejo poved;	T	II	modro	0,39	0,40
9.a	09.1.	1	jezik	upoštevajo pravopisna pravila;	T	II	rdeče	0,62	0,32
9.b	09.2.	1	jezik	upoštevajo pravopisna pravila;	T	II	zeleno	0,71	0,29
9.c	09.3.	1	jezik	upoštevajo pravopisna pravila;	T	II	rumeno	0,69	0,39
9.d	09.4.	1	jezik	upoštevajo pravopisna pravila;	T	II	zeleno	0,78	0,47
10	10.1.	1	jezik	poiščejo vzklično poved;	T	II	modro	0,63	0,42
11	11.1.	1	jezik	napišejo vrstilni številnik do 100 z besedo;	T	II	modro	0,29	0,45
	11.2.	1	jezik	napišejo glavni številnik do 100 z besedo v ustreznem sklonu.	T	II	rumeno	0,63	0,45

Naloga		Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
12	12.1.	1	neumetnostno besedilo	ob pomoči ključnih besed napišejo preprost opis;	T	III	modro	0,48	0,55
	12.2.	1	neumetnostno besedilo	ob pomoči ključnih besed napišejo preprost opis;	T	III	modro	0,37	0,46
	12.3.	1	neumetnostno besedilo	tvorijo krajše besedilo;	T	III	nad modrim	0,17	0,32
	12.4.	1	jezik	upoštevajo pravopisna in slovnična pravila.	T	III	nad modrim	0,05	0,15

Naloga		Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
II. DEL (Umetnostno besedilo: Pavle Rožnik: *Zamenjava*. *Zlato mesto*. Ljubljana: Mladinska knjiga 1978.)									
1.a	01.1.	1	umetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	rdeče	0,60	0,39
1.b	01.2.	1	umetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	rdeče	0,69	0,36
2	02.1.	1	umetnostno besedilo	ločijo glavne in stranske književne osebe;	M	I	rdeče	0,63	0,38
	02.2.	1	umetnostno besedilo	ločijo glavne in stranske književne osebe;	M	I	rdeče	0,64	0,40
3.	03.1	1	umetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila;	M	I	zeleno	0,77	0,53
4.a	04.1.	1	umetnostno besedilo	določijo književne osebe;	T	I	zeleno	0,77	0,58
4.b	04.2.	1	umetnostno besedilo	določijo književne osebe;	T	I	rdeče	0,55	0,76
4.c	04.3.	1	umetnostno besedilo	določijo književne osebe;	T	I	rdeče	0,61	0,67
4.d	04.4.	1	umetnostno besedilo	določijo književne osebe;	T	I	rdeče	0,56	0,64
4.e	04.5.	1	umetnostno besedilo	določijo književne osebe;	T	I	rdeče	0,52	0,63
5	05.1.	1	umetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o podatkih iz besedila;	T	II	rumeno	0,71	0,61
	05.2.	1	umetnostno besedilo	odgovorijo na vprašanja o podatkih iz besedila;	T	II	modro	0,35	0,37
6	06.1.	1	umetnostno besedilo	sledijo časovno zaporednemu toku dogodkov;	T	II	modro	0,38	0,42
	06.2.	1	umetnostno besedilo	sledijo časovno zaporednemu toku dogodkov;	T	II	modro	0,42	0,40
	06.3.	1	umetnostno besedilo	sledijo časovno zaporednemu toku dogodkov;	T	II	nad modrim	0,28	0,39
7	07.1.	1	umetnostno besedilo	razumejo motive za ravnanje književnih oseb;	T	II	modro	0,45	0,41
	07.2.	1	umetnostno besedilo	razumejo motive za ravnanje književnih oseb;	T	II	modro	0,38	0,33
8	08.1.	1	umetnostno besedilo	tvorijo krajše besedilo;	T	III	nad modrim	0,15	0,33
	08.2.	1	umetnostno besedilo	tvorijo krajše besedilo;	T	III	nad modrim	0,10	0,24
	08.3.	1	jezik	upoštevajo pravopisna in slovnična pravila.	T	III	nad modrim	0,03	0,18

LEGENDA:
***Naloga*:** zapisana oznaka vsakega vprašanja/dela naloge/naloge; povzeto po preizkusu znanja, po *Navodilih za vrednotenje* in po programu za e-vrednotenje;
***Točke*:** zapisano maksimalno število točk vprašanja/dela naloge/naloge;
***Vsebina*:** zapisana vrsta besedila, z uporabo katere rešujemo vprašanje/del naloge/nalogo: neumetnostno besedilo, umetnostno besedilo oziroma jezik, če z vprašanjem/delom naloge/nalogo preverjamo slovnična in pravopisna pravila;
***Cilj – učenci*:** zapisan cilj, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po učnem načrtu;
***Standard znanja*:** zapisan standard znanja, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga: M – minimalni, T – temeljni; povzeto po učnem načrtu;
***Taksonomska stopnja* (po Bloomu):** zapisana taksonomska stopnja vprašanja/dela naloge/naloge: I – znanje in prepoznavanje, II – razumevanje in uporaba,
III – analiza in sinteza ter vrednotenje;
Območje: zapisno območje, v katero se je uvrstilo/-a vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po Opisih dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS-om.

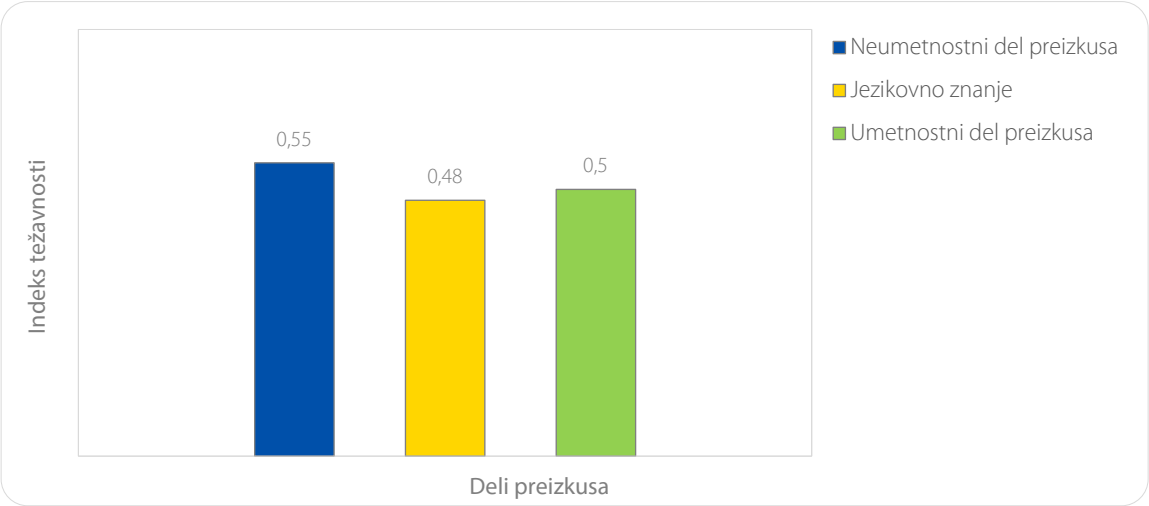
Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Dosežki učencev **po vsebinskih področjih** glede na indekse težavnosti

Preizkus znanja je sestavljen iz nalog, ki jih lahko razdelimo na tri vsebinske sklope:

- naloge ob branju neumetnostnega besedila (maksimalno število točk za ta del je 21);
- naloge ob branju umetnostnega besedila (maksimalno število točk je 19);
- naloge za preverjanje slovničnega in pravopisnega znanja (oziroma jezikovnega znanja; maksimalno število točk je 10, pri čemer eno točko predstavlja postavka 8.3 iz umetnostnega dela preizkusa (upoštevanje slovničnih in pravopisnih pravil).

Slika 4.4.1.5: Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

Dosežki učencev pri reševanju neumetnostnega dela preizkusa so v povprečju nekoliko boljši od dosežkov pri drugih dveh vsebinskih enotah. Razliko opažamo vsako leto, kar je najverjetneje povezano s tem, da učenci uspešneje rešijo naloge ob enopomenskih besedilih, v katerih si vsaj nekatere informacije laže zapomnijo in se z njimi srečujejo tudi zunaj šole. Branje umetnostnih besedil pa je za te učence najverjetneje omejeno na šolsko obravnavo; naloge, ki zahtevajo povezovanje informacij iz različnih delov besedila, sklepanje ter zlasti samostojno oblikovanje besedila, četudi kratkega, pa so zanje zelo zahtevne.

Med nalogami ob **neumetnostnem besedilu** so učenci v celoti najuspešneje rešili dve postavki[20] 4. naloge (4.2 in 4.3) ter dve postavki 6. naloge (6.1 in 6.2). Obe postavki 4. naloge zahtevata zapis kratkega, enobesednega odgovora neposredno iz besedila, hkrati pa gre za informacije, ki so najverjetneje del splošnega znanja učencev. Obe postavki 6. naloge zahtevata presojo resničnosti danih trditev glede na prebrano besedilo (trditev drži ali ne drži); naloga sicer zahteva natančno branje vseh ponujenih trditev, je pa pri izbiri odgovora tudi nekaj možnosti ugibanja.

Najmanj uspešni so bili učenci pri 12. nalogi preizkusa, ki zahteva zapis kratkega besedila (po zgledu prebranega besedila in z opornimi vsebinskimi elementi). Najmanj učencev je upoštevalo zahtevi naloge o obsegu besedila (najmanj šest povedi) ter upoštevanju slovničnih in pravopisnih pravil (kar sicer obravnavamo v naslednjem vsebinskem sklopu). Med vsemi nalogami tega vsebinskega sklopa je 12. naloga največkrat ostala nerešena.

Med nalogami, ki preverjajo **jezikovno zmožnost**, so bili učenci najuspešnejši pri treh postavkah 9. naloge (9.2, 9.3 in 9.4). Vse postavke zahtevajo izbiro (ponujeni pravopisno pravilna in nepravilna beseda) in prepis pravopisno ustrezne kratke in znane besede (npr. zapis nezvenečega glasu na koncu besede). Učenci verjetno uspešno prepoznajo vidno podobo besede, četudi ne poznajo pravopisnega pravila. Prva postavka 9. naloge zahteva še upoštevanje velike začetnice, zato je uspešnost reševanja enake naloge manjša.

[20] Postavka je najmanjši del naloge, ki ga statistično zasledujemo pri numeričnih in vsebinskih analizah.

Izrazito neuspešni so bili učenci pri obeh postavkah, ki zahtevata upoštevanje slovničnih in pravopisnih pravil pri tvorjenju kratkega besedila (tako v neumetnostnem delu pri četrti postavki 12. naloge kakor tudi v umetnostnem delu pri tretji postavki 8. naloge). Sicer smo pri obeh postavkah tolerirali do tri napake, vendar so bili kljub temu uspešni le posamezni učenci. Le malo pravilnih odgovorov je bilo pri prvi postavki 11. naloge, ki je zahtevala zapis vrstilnega števnika z besedo kot dopolnitev povedi; najpogostejša napaka je bila kar zapis glavnega števnika, kar kaže na to, da učenci brez posebnega razmisleka zapišejo odgovor, pri tem pa ne upoštevajo sobesedila.

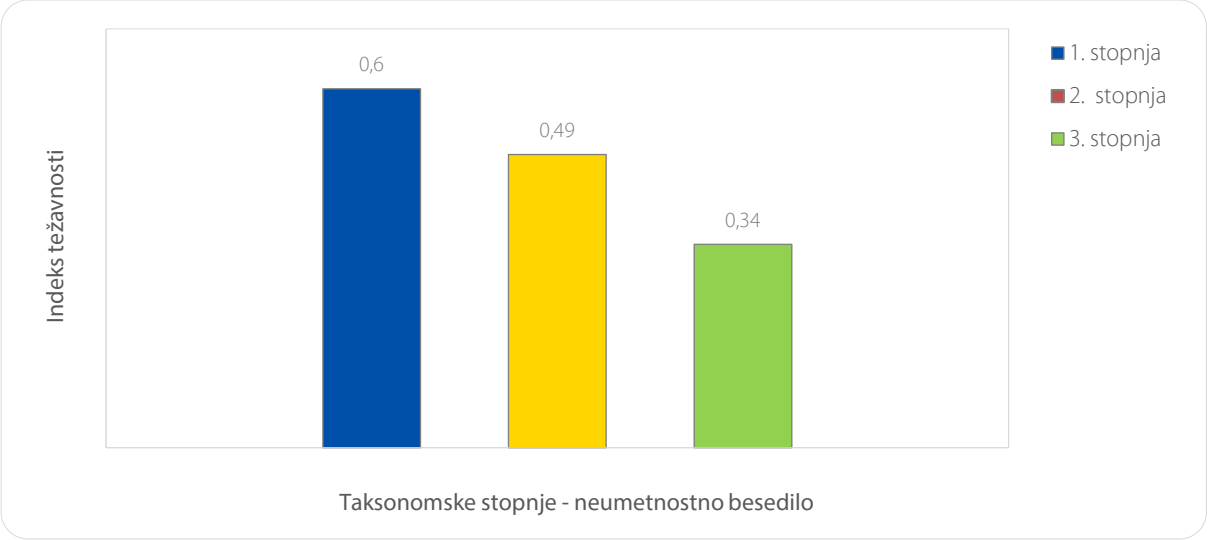
Med nalogami ob **umetnostnem besedilu** so bili učenci najuspešnejši pri 3. nalogi in pri prvi postavki 4. naloge. Pri 3. nalogi gre za izbiro ustreznega ponujenega odgovora. Uspešnost je verjetno povezana s tem, da se beseda pravilnega odgovora v besedilu večkrat pojavi (tudi v naslovu). Opažamo, da ima pomembno vlogo tudi zaporedno mesto pravilnega odgovora: če je na začetnih dveh mestih, je izbran pogosteje, kot če stoji na zadnjih dveh. Prva postavka 4. naloge pa zahteva zapis kratkega odgovora (katera književna oseba je izgovorila določen del besedila). Spet je bilo največ pravilnih odgovorov pri prvi postavki.

Najmanj uspešni so bili pri zadnji, 8. nalogi, ki zahteva zapis zaokroženega in povezanega besedila (poustvarjanje na podlagi prebranega umetnostnega besedila). Kar 31 učencev naloge ni niti začelo reševati. Med nepravilnimi odgovori so bili zapisi obnove prebranega besedila, čeprav je zahteva naloge drugačna.

Dosežki učencev **po taksonomskih stopnjah** nalog glede na indekse težavnosti

Analiza dosežkov nalog po taksonomskih stopnjah – **neumetnostno besedilo**

Slika 4.4.1.6: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti – neumetnostno besedilo

S slike 4.4.1.6 je razvidno, da težavnost nalog pričakovano narašča s taksonomskimi stopnjami. Učenci so najbolje rešili naloge, ki preverjajo dosežke na prvi taksonomski stopnji, najmanj uspešni pa so bili pri nalogah na tretji taksonomski stopnji.

Na **prvi taksonomski stopnji** je šest nalog, ovrednotenih s 15 točkami. Vse najuspešneje rešene naloge ob neumetnostnem besedilu so na prvi taksonomski stopnji. To sta dve postavki 4. naloge (4.2 in 4.3) ter dve postavki 6. naloge (6.1 in 6.2). Vse smo analizirali že v prejšnjem poglavju, ob vsebinski analizi.

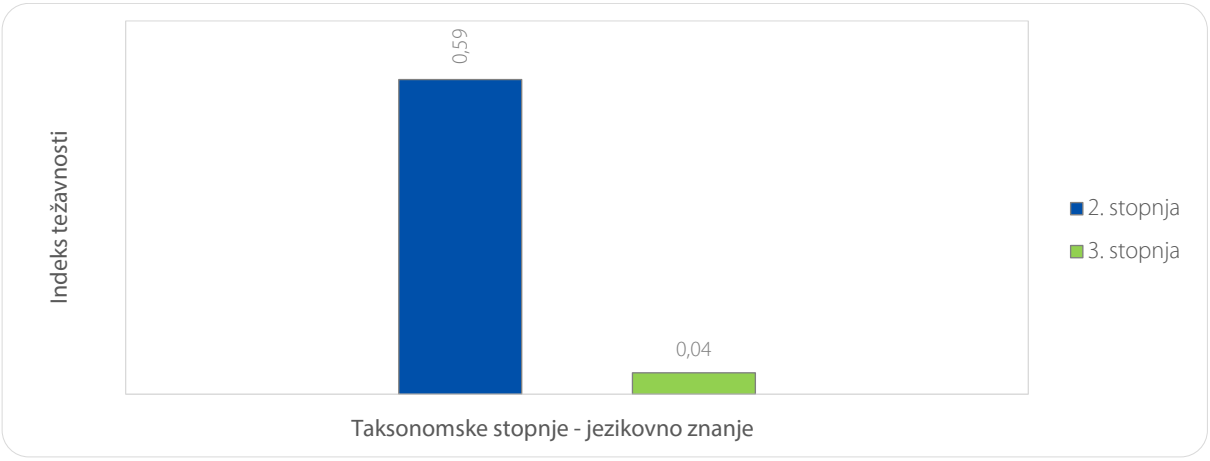
Med nalogami prve taksonomske ravni so učenci presenetljivo najslabše rešili 1. nalogo, nalogo izbirnega tipa, ki je zahtevala le prepoznavo odgovora (da gre v besedilu za opis poklica). Videti je, da ima mesto pravilnega odgovora ponovno pomembno vlogo pri izbiri (napačen odgovor oziroma distraktor, ki so ga učenci pogosteje napačno izbrali, je na začetku, pravilen odgovor pa na tretjem mestu). Kot zahtevna se je izkazala tudi druga postavka 5. naloge (5.2); zahteva izbiro drugega pravilnega odgovora, ki je med ponujenimi možnostmi na zadnjem mestu. Opažamo, da je v primeru nalog izbirnega tipa z več odgovori pogosteje napačno izbran (ali pa neizbran) drugi odgovor.

Na **drugi taksonomski stopnji** je znanje preverjala 7. naloga (tri postavke, ovrednotene s tremi točkami). Naloga zahteva povezovanje pojmov. Učenci so uspešneje rešili postavko, ki se nanaša na opis dejavnosti (skrb za prehrano živali pri postavki 7.2), najmanj uspešno pa postavko, ki vsebuje pojme za opis lastnosti (oskrbnika živali). Naloga zahteva iskanje in izbiro ustreznega odgovora, saj je za tri mesta na voljo šest različnih možnih odgovorov.

Na **tretji taksonomski stopnji** je 12. naloga (prve tri postavke, ovrednotene s tremi točkami). Ker gre za opis ob slikovni spodbudi in z danimi, vsebinsko urejenimi podatki, je skoraj polovica učencev zapisala smiselno besedilo, pri tem pa uporabila po en podatek iz treh danih sklopov (kar je ovrednoteno z eno točko naloge). Le manjši delež je tistih, ki so upoštevali zahtevo po ustrezni dolžini besedila.

Analiza dosežkov nalog po taksonomskih stopnjah – **jezikovno znanje**

Slika 4.4.1.7: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti – jezikovno znanje

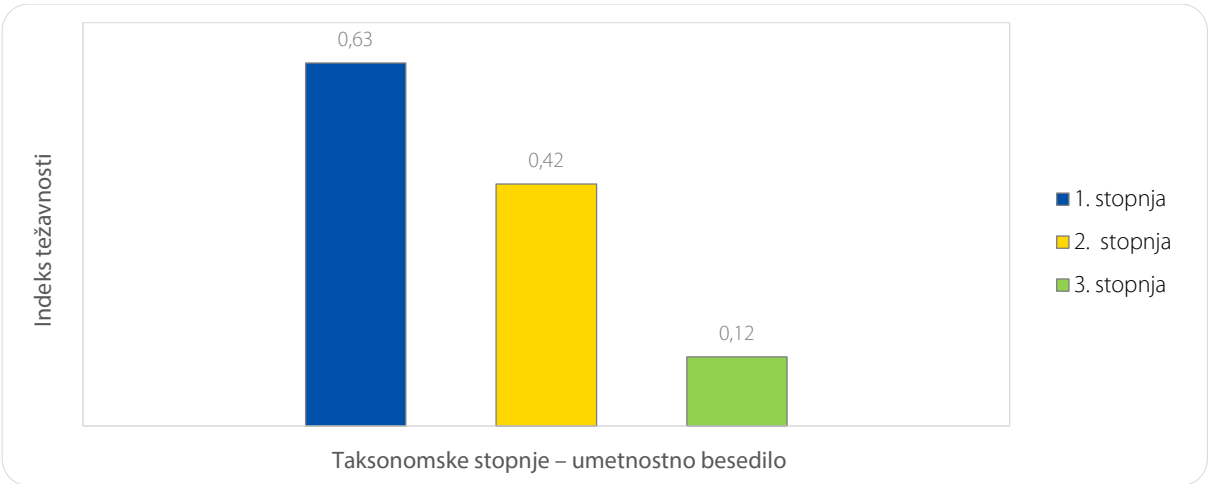
Vse naloge za preverjanje jezikovne zmožnosti so na drugi in na tretji taksonomski stopnji.

Na **drugi taksonomski stopnji** so štiri naloge s skupno osmimi postavkami (ovrednotene z osmimi točkami). Najuspešneje so učenci rešili tri postavke 9. naloge (9.2, 9.3 in 9.4), ki smo jih analizirali že v prejšnjem poglavju. Najslabše so na drugi taksonomski stopnji rešili prvo postavko 11. naloge, ki zahteva ustrezen zapis vrstilnega števnika v povedi.

Na **tretji taksonomski stopnji** sta postavki za preverjanje pravopisne in slovnične zmožnosti ob pisanju besedila (neumetnostno besedilo: 12.4, umetnostno besedilo: 8.3). Tu ne moremo govoriti o bolj ali manj uspešno rešenih postavkah, saj so točko dosegli le posamezni učenci. Je pa nekaj več učencev prejelo točko pri postavki ob neumetnostnem besedilu.

Analiza dosežkov nalog po taksonomskih stopnjah – **umetnostno besedilo**

Slika 4.4.1.8: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti – umetnostno besedilo

S slike 4.4.1.8 je razvidno, da tudi v tem delu preizkusa težavnost nalog s taksonomskimi stopnjami narašča.

Na **prvi taksonomski stopnji** so bile štiri naloge, ovrednotene z desetimi točkami. Učenci so enako uspešno rešili 3. nalogo in prvo postavko 4. naloge (4.1). Ker sta to postavki z največ pravilnimi odgovori v umetnostnem delu preizkusa, smo jih analizirali že v prvem delu.

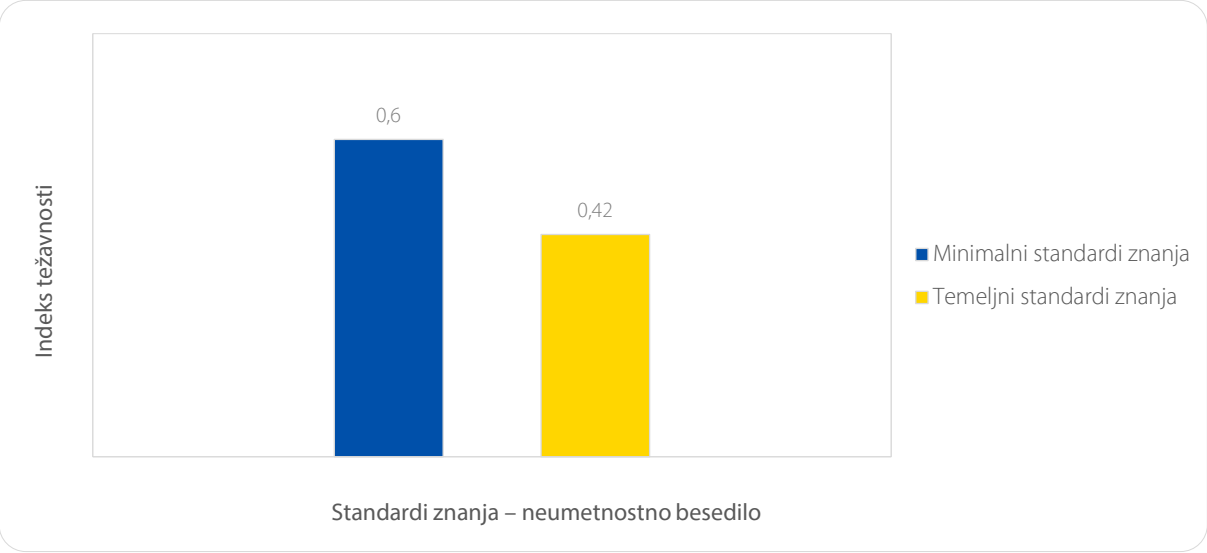
Na **drugi taksonomski stopnji** so tri naloge, ovrednotene s sedmimi točkami. Učenci so najuspešneje rešili prvo postavko 5. naloge (5.1). Gre sicer za nalogo, ki zahteva izbiro dveh pravilnih (parafraziranih) odgovorov. Točka na postavki 5.1 pomeni izbiro enega pravilnega odgovora, ki je bil med možnimi izbirami na prvem mestu. Tudi v tem primeru se kaže vpliv položaja pravilnega odgovora. Drugi pravilni odgovor, ki je bil ponujen na zadnjem mestu, je izbralo le malo učencev. Kot najzahtevnejša se je v tem delu izkazala tretja postavka 6. naloge (6.3). Naloga zahteva ureditev časovnega zaporedja štirih povedi, pri čemer je za učence najtežje identificirati srednji del (drugo in tretjo poved), nekoliko laže pa ustrezno umestijo začetno in končno poved.

Na **tretji taksonomski stopnji** sta dve postavki zadnje naloge (8.1 in 8.2). Osma naloga je od učencev zahtevala poustvarjanje prebranega z zapisom kratkega zaokroženega besedila. V pomoč so imeli preprosto usmeritev za pisanje. Nalogo so učenci v celoti precej neuspešno reševali. Več kot tretjina te naloge ni niti začela reševati. Mnogi so namesto pisanja po danih navodilih pisali obnovo prebranega besedila, kar kaže na težave pri upoštevanju navodil, bodisi kot nerazumevanje zaradi slabe pozornosti, ali na manjšo prožnost v odzivanju na nekoliko drugačne zahteve naloge (pisanje o tem, kaj se je zgodilo pred zapletom v prebranem besedilu).

Dosežki učencev **po standardih znanja** glede na indeks težavnosti

Analiza dosežkov nalog po standardih znanja glede na indeks težavnosti – **neumetnostno besedilo**

Slika 4.4.1.9: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti – neumetnostno besedilo

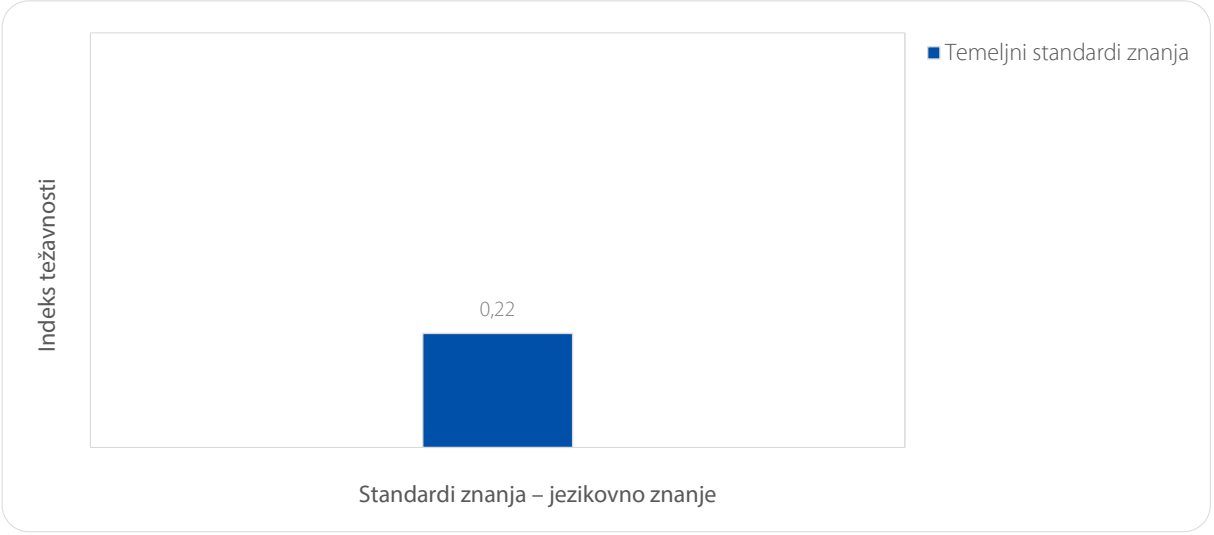

Naloge za preverjanje **minimalnih standardov** znanja so vse na prvi taksonomski stopnji in jih tu ne bomo ponovno analizirali.

Podobno kot v preteklih letih, so učenci naloge, ki preverjajo **temeljne standarde** znanja, slabše reševali. Naloge preverjajo učne cilje na drugi in tretji taksonomski stopnji. Učenci so najbolje rešili drugo postavko 7. naloge (7.2, na drugi taksonomski stopnji), ki zahteva povezovanje pojmov, najmanj uspešno pa tretjo postavko 12. naloge (12.3, na tretji taksonomski stopnji), ki predstavlja pisanje besedila z upoštevanjem minimalnega obsega (šest povedi).

Analiza dosežkov nalog po standardih znanja glede na indeks težavnosti – **jezikovno znanje**

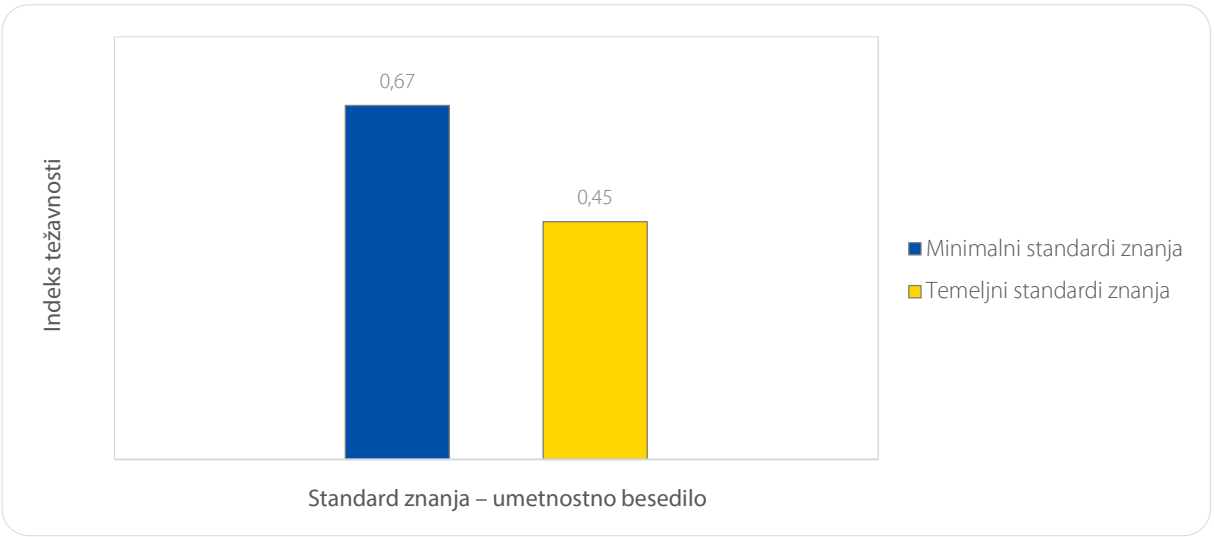
Slika 4.4.1.10: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti – jezikovno znanje

Vse naloge za preverjanje jezikovnega znanja so na ravni temeljnih standardov (druge in tretje taksonomske ravni). Če upoštevamo naloge obeh taksonomskih stopenj, je povprečni indeks težavnosti precej nizek. Učenci so najbolje rešili drugo, tretjo in četrto postavko 9. naloge (9.2, 9.3 in 9.4, na drugi taksonomski stopnji), najmanj uspešno pa tretjo postavko 12. naloge (12.3, na tretji taksonomski stopnji), ki predstavlja pisanje besedila z upoštevanjem minimalnega obsega (šest povedi).

Analiza dosežkov nalog po standardih znanja glede na indeks težavnosti – **umetnostno besedilo**

Slika 4.4.1.11: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti – umetnostno besedilo

V drugem delu preizkusa, kjer so učenci reševali naloge ob umetnostnem besedilu, tri naloge (ovrednotene s petimi točkami) preverjajo minimalne standarde znanja, pet nalog (ovrednotenih s 15 točkami) temeljne standarde znanja. Pričakovano so učenci uspešneje rešili naloge, ki so preverjale znanje minimalnih standardov.

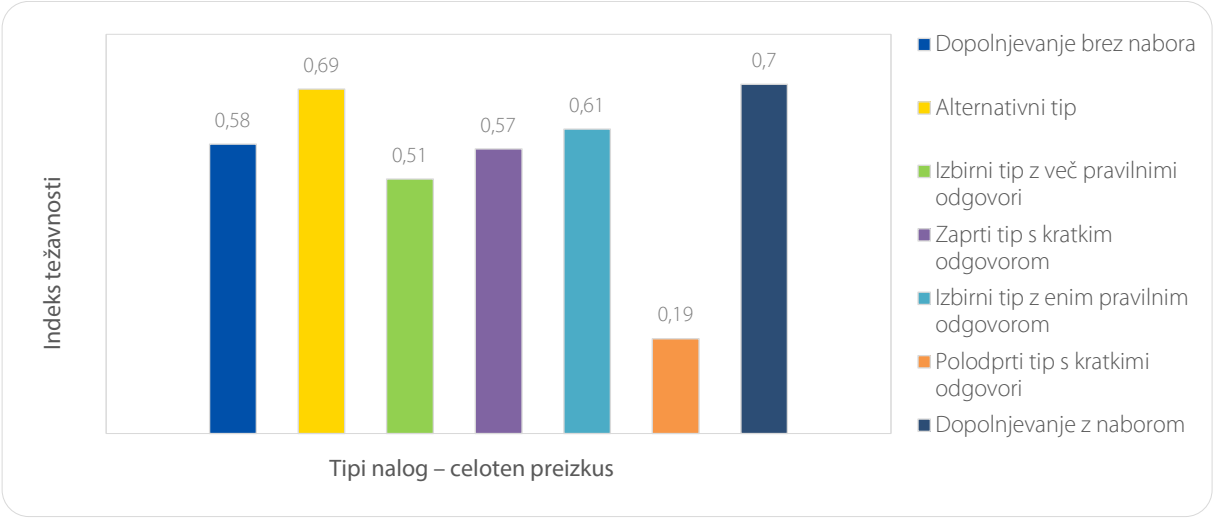
Naloge za preverjanje **minimalnih standardov** so vse na prvi taksonomski stopnji. Najboljši dosežek so učenci dosegli pri 3. nalogi, ki je tudi sicer ena od dveh najuspešneje rešenih nalog umetnostnega dela preizkusa. Najslabše rešena naloga za preverjanje minimalnih standardov znanja pa je prva postavka 1. naloge (1.1), ki je hkrati najtežja naloga prve taksonomske stopnje.

Naloge, ki so preverjale znanje **temeljnih standardov,** so bile na prvi, drugi in tretji taksonomski stopnji. Najbolje rešena je bila prva postavka 4. naloge (4.1, na prvi taksonomski stopnji), najslabše pa je bila 8. naloga v celoti, ki je preverjala učne cilje tretje taksonomske stopnje, ki zahteva samostojen zapis kratkega besedila.

Analiza dosežkov nalog **po tipih nalog** glede na indeks težavnosti

Analiza dosežkov nalog po tipih nalog glede na indeks težavnosti – za celoten preizkus

Slika 4.4.1.12: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti – celoten preizkus

V preizkusu je največ, šest nalog z vprašanji zaprtega tipa, ki zahtevajo kratke odgovore. Naloge tega tipa navadno dajejo najboljši vpogled v razumevanje besedila, saj zahtevajo iskanje odgovora v besedilu, niso zahtevne za pisanje, pri vrednotenju pa smo pozorni predvsem na vsebinsko ustreznost. Ostali tipi nalog so zastopani v eni, dveh ali največ treh nalogah. Alternativni tip nalog in naloge dopolnjevanja z naborom uporabljamo redkeje, saj učenci lahko tudi naključno izberejo pravilno rešitev. Tokrat smo alternativni tip uporabili pri eni nalogi neumetnostnega dela preizkusa, tip nalog dopolnjevanje z naborom pa pri eni nalogi za preverjanje jezikovnega znanja.

Kako tip nalog vpliva na uspešnost njihovega reševanja, je vidno iz povprečnih indeksov težavnosti za posamezen tip nalog v celotnem preizkusu.

Kot najlažje so se izkazale naloge dopolnjevanja z naborom in naloge alternativnega tipa. V obeh primerih je izbira pravilnega odgovora lahko tudi naključna. Po težavnosti močno odstopajo naloge polodprtega tipa, ki zahtevajo nekaj samostojnosti pri oblikovanju kratkega besedila (najmanj šest povedi, ki tvorijo zaokroženo celoto), predvsem pa uporabo tako semantičnega kot sintaktičnega znanja

Ob sestavljanju preizkusa je veliko pozornosti namenjeno prav jasnim in preprostim formulacijam, ne glede na to, kateri tip naloge je uporabljen. Prav gotovo pa je povsod tam, kjer je kljub temu potrebnega več branja, iskanja podrobnosti v besedilu in pisanja, tudi uspešnost odgovarjanja manjša.

Sklepne ugotovitve

Leta 2022 so učenci v povprečju dosegli 26 točk (52 %) od 50 možnih. Ob tem je treba upoštevati zelo veliko razpršenost dosežkov, saj je minimalni dosežek 0, maksimalni pa 46 točk. Povprečni dosežek je nižji kot pretekla leta, vsebinska analiza po nalogah pa kaže na primerljivo znanje. Ker NPZ v PP NIS ne zajame celotne populacije učencev ob koncu 6. razreda, dosežke med leti kljub podobni strukturi preizkusov težko primerjamo in ni povsem jasno, čemu pripisati razlike. Opažamo pa trend povečevanja števila udeležencev na NPZ v zadnjih letih.

Dosežki učencev pri reševanju neumetnostnega dela preizkusa (IT = 0,55) so nekoliko boljši od dosežkov učencev pri reševanju umetnostnega dela (IT = 0,50) in dosežkov učencev pri nalogah, ki so preverjale jezikovno znanje (IT = 0,48). Iz dosežkov je razvidno, da težavnost nalog s taksonomskimi stopnjami narašča ne glede na vrsto besedila (neumetnostno oziroma umetnostno besedilo).

Dodatna informacija nam daje vpogled v reševanje posameznih nalog, kar učitelji opravijo v naslednjem koraku še za posameznega učenca, ko načrtujejo individualizirano podporo. Učenci so v obeh delih preizkusa najuspešnejši pri nalogah prve taksonomske stopnje, tipa kratkega odgovora (dopolnjevanje ali kratki zaprti odgovori) ali prepoznavanja pravilnega odgovora (med danimi možnostmi). Pri tem je pomembno še, da je ta informacija v začetnem delu besedila, ki si jo učenci bodisi bolje zapomnijo ali pa jo hitreje poiščejo. Število nepravilnih odgovorov se povečuje, kadar morajo pri zapisu upoštevati še dodatne zahteve (npr. upoštevanje velike začetnice pri prepisu avtorja besedila). Veliko otrok piše kar z velikimi tiskanimi črkami, kar pa ne omogoča vpogleda v znanje o uporabi velikih začetnic. Število nepravilnih odgovorov se poveča pri nalogah, ki zahtevajo izbiro več pravilnih odgovorov. To kaže na velike težave združevanja dveh zahtev, četudi učenec vsako posamezno lahko izpolni. Število napačnih odgovorov se pomembno poveča pri nalogah druge taksonomske ravni, kjer gre največkrat za parafrazirana vprašanja. Majhno število pravilnih odgovorov zasledimo pri nalogah urejanja in povezovanja. Videti je, da nekateri učenci izbirajo odgovore precej impulzivno, brez potrebnega večkratnega pregledovanja danih možnosti. Najslabši so dosežki pri nalogah na tretji taksonomski stopnji, kjer je potrebno zapisati besedilo z vsaj šestimi povedmi. Ker smo pri vrednotenju te naloge upoštevali vsako smiselno oblikovano besedilo (glede na zahteve naloge po opisu poklica), je bila pri prvi postavki uspešna skoraj polovica učencev. Več težav pa so imeli pri upoštevanju drugih zahtev (npr. uporaba danih besed, zaokroženost in dolžina besedila). Slabši so bili dosežki v umetnostnem delu, kljub začetnim usmeritvam. Izrazito neuspešni pa so učenci pri zahtevi po uporabi slovničnih in pravopisnih pravil. Če začnejo reševati nalogo in se usmerijo v vsebino, delajo veliko slovničnih in pravopisnih napak, prav tako pa izkazujejo slabše zmožnosti organiziranosti besedila.

Čeprav bodo učitelji, specialni in rehabilitacijski pedagogi še več pomembnih informacij pridobili z analizo individualnih dosežkov učencev, ki jih bodo lahko primerjali s svojimi opažanji in spoznanji o delovanju posameznika, pa lahko na podlagi skupne analize izpeljemo nekatera priporočila.

Učence moramo spodbujati k večkratnem branju istega besedila in ponovnemu vračanju k prebranemu besedilu ob reševanju nalog. Iz raziskav je znano, da mnogi učenci v PP NIS tudi ob koncu šolanja ne dosegajo takšne učinkovitosti bralne tehnike, da bi jim omogočala sočasno usmerjanje na dekodiranje in razumevanje. Prav zato je zanje pomembno večkratno branje istega besedila. Učenci prepogosto odgovarjajo hitro, le na podlagi tega, kar so si zapomnili po enem samem branju, to pa je po navadi le vsebina začetnega dela besedila ali le posamezni delčki besedila. Pogosto skušajo odgovarjati le na podlagi splošnega znanja, brez preverjanja informacij v besedilu. Iskanje informacij v besedilu, ki je zahtevano v nalogah preizkusa, je pomembna zmožnost za vsakdanjo rabo pisnega jezika, zato je temu treba posvetiti dodatno pozornost.

Pomembno je učencem demonstrirati in nato uporabljati preproste strategije branja, še zlasti dejavnosti po branju. Prav tako je pomembno natančno branje navodil in podčrtovanje ključnih zahtev naloge. Videti je, da učenci prehitro začnejo z reševanjem nalog, brez ustrezne strategije. Do napak namreč prihaja tudi zato, ker ne upoštevajo, kam zapisati odgovor, pri nalogah dopolnjevanja pa ne upoštevajo že zapisanega dela povedi.

Razvijanje vseh komponent bralne pismenosti je dolgotrajen proces; učenci 6. razreda šele dosežejo zmožnost samostojnega branja preprostih besedil, zato je toliko bolj zanimivo pogledati učinkovitost tega branja z vidika bralnega razumevanja, ki poleg bralne tehnike zahteva še uporabo splošnega in jezikovnega znanja. Za aktiviranje teh komponent navadno poskrbimo pri pouku s podporo učencem pri skupni obravnavi besedil, kar pa morajo na NPZ opraviti samostojno. Treba je upoštevati, da učenci 6. razreda PP NIS še vedno laže izkažejo svoje znanje ob ustnem kakor ob pisnem preverjanju. Predstavljeni dosežki so kljub temu dobra osnova za prepoznavanje prednosti in pomanjkljivosti na področjih, katerim je smiselno nameniti dodatno pozornost v zadnjem obdobju šolanja, saj velik delež učencev šolanje nadaljuje in je zanje pisno izkazovanje znanja še kako pomembno.

PRILOGA 1

BESEDILO 1

Oskrbnik živali v živalskem vrtu

Veselje in ljubezen do živali lahko vodita človeka pri izbiri poklica – oskrbnik živali. Za opravljanje poklica mora uspešno končati srednjo veterinarsko šolo. Zaposli se lahko na farmah, v trgovinah za male živali, v veterinarskih ambulantah, v zavetiščih za živali. Največ oskrbnikov živali pa se zaposli v živalskih vrtovih.

Oskrbnik v živalskem vrtu poskrbi za varnost živali in obiskovalcev. Vsak dan preveri ograde in preizkusi delovanje električnih pastirjev.

Živali v živalskem vrtu potrebujejo hrano, kot bi jo imele v naravnem življenjskem okolju. Oskrbnik za vsako žival posebej pripravi dnevni obrok. Stehta in razkosa meso, očisti in nareže sadje in zelenjavo. Živalim natoči svežo vodo.

Oskrbnik ima veliko dela s čiščenjem prostorov, v katerih so živali. Skidati in pomesti mora iztrebke in druge smeti. Notranje prostore mora oprati z vodo. Tudi živali mora očistiti.

Oskrbnik skrbi, da so živali zdrave, zato jih redno opazuje. Kadar živali v živalskem vrtu zbolijo, pokliče veterinarja. Oskrbnik poskrbi, da živali zaužijejo zdravila, ki jih predpiše veterinar.

Ko so živali nahranjene in prostori očiščeni, oskrbnik sodeluje v programu za obiskovalce. S priboljški pripravi živali, da pokažejo svoje spretnosti: potapljanje, skoke, tek in lovljenje žoge.

1

Na koncu delovnega dne zapiše, kako je čez dan poskrbel za živali.

Nekateri oskrbniki so v službi tudi ponoči. Takrat nimajo veliko dela, ker večina živali spi. Hranijo živali, ki so ponoči budne, in oskrbijo tiste, ki potrebujejo pomoč.

SLOVAR:

farma – veliko kmetijsko posestvo za gojenje posameznih vrst živali

priboljšek – hrana za nagrajevanje živali

električni pastir – žična ograja, v kateri je električni tok

veterinar – strokovnjak, ki skrbi za zdravje živali

(Vir: prirejeno po: Viktorija Muha, Oskrbnik živali. Logatec: A-knjiga 2014.)

PRILOGA 2

BESEDILO 2

Pavle Rožnik

Zamenjava

Na dvorišču sta se srečala pes in mačka in potožila drug drugemu svoje težave.

»Naveličal sem se službe čuvaja,« je rekel pes. »Gospodar mirno spi, jaz pa moram vsako noč bedeti in varovati njegovo hišo. Za to delo dobim le ostanke hrane. Če si zaželim klobaso, me naženejo. Tako ne gre več naprej. Poiskal si bom drugo delo.«

»Tudi meni se godi enako,« je tožila mačka. »Noč za nočjo lovim in ubijam miši, za to pa dobim samo skodelico mleka. Če se želim posladkati s smetano, me gospodinja takoj spodi z metlo. Sita sem že tega dela.«

»Ker nobeden ni zadovoljen s svojim delom, zamenjajva službi,« je predlagal pes. »Ti boš pazila na hišo, jaz pa bom lovil miši.«

Res sta tako storila. Zvečer je pes odšel v stanovanje lovit miši, mačka pa na dvorišče varovat hišo.

Pes ni dolgo čakal. Miši so prišle iz svojih skrivališč. Začele so se poditi po stanovanju in odnašati vse, kar jim je prišlo pod nos. Pes se je pognal za njimi, a so mu miši takoj zbežale. Komaj jih je spodil v eno luknjo, že so prišle iz druge. Ropot je zbudil gospodinjo. Pograbila je metlo, in ko je zagledala psa v stanovanju, ga je takoj spodila skozi vrata.

2

Pes je jezen pritekel na dvorišče. Prišel je ravno takrat, ko je tat hotel zlesti skozi okno v shrambo. Mačka je od strahu zbežala na drevo. Pes ni dolgo premišljeval. Podrl je dolgoprstneža na tla. Držal ga je tako dolgo, dokler ni z glasnim laježem priklical gospodarja.

Mačko je bilo sram, ker se ni prav nič izkazala. Tiho se je splazila z drevesa in smuknila v hišo. Začela je stresati jezo nad mišmi, lovila jih je in znašala na kup pred gospodinjino spalnico.

Naslednje jutro sta bila presenečena tako pes kot mačka. Gospodar je podaril psu velik kos klobase, gospodinja pa je nalila mački namesto mleka polno skodelico sladke smetane.

Pes in mačka sta se zadovoljno oblizovala in sklenila, da ne bosta več zamenjevala službe. Še naprej opravljata delo, za katero sta bila rojena.

SLOVAR:
dolgoprstnež – tat

(Vir: prirejeno po: Pavle Rožnik, Zlato mesto. Ljubljana: Mladinska knjiga 1978.)

I. DEL

Pozorno preberi besedilo 1 in reši naloge.

1. Kaj opisuje besedilo?
   Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

   A Besedilo opisuje žival.
   B Besedilo opisuje kraj.
   C Besedilo opisuje poklic.
   D Besedilo opisuje predmet.

(1 točka)

2. Kje se lahko zaposli oskrbnik živali?
   Napiši tri možnosti za zaposlitev oskrbnika živali.

   _____

   _____

   _____

(3 točke)

1

3. Odgovori na vprašanja.

a) Oskrbnik v živalskem vrtu poskrbi za varnost živali.
Za čigavo varnost mora še poskrbeti?

_____

b) Oskrbnik poskrbi za hrano živali.
Kaj pripravi za vsako žival posebej?

_____

c) Oskrbnik ima veliko dela s čiščenjem.
Kako počisti iztrebke?

_____

(3 točke)

4. Dopolni povedi iz besedila.

Oskrbnik skrbi, da so živali zdrave, zato jih redno _____.

Kadar živali v živalskem vrtu zbolijo, pokliče _____.

Oskrbnik poskrbi, da živali zaužijejo _____, ki jih predpiše veterinar.

(3 točke)

5. Katere naloge ima oskrbnik živali ponoči?
Obkroži črko pred dvema pravilnima odgovoroma.

A Sodeluje v programu za obiskovalce.

B Oskrbi živali, ki potrebujejo pomoč.

C Ponoči v službi spi.

D Vse živali opere z vodo.

E Hrani živali, ki so ponoči budne.

(2 točki)

6. Ali so spodaj zapisane trditve pravilne?
Če je trditev pravilna, obkroži DRŽI.
Če je trditev nepravilna, obkroži NE DRŽI.

a) Največ oskrbnikov živali se zaposli na farmah.	DRŽI	NE DRŽI
b) S preverjanjem ograd oskrbnik poskrbi za varnost.	DRŽI	NE DRŽI
c) Oskrbnik živali sodeluje v programu za obiskovalce.	DRŽI	NE DRŽI

(3 točke)

1

7. V prvem stolpcu so naštete značilnosti in naloge oskrbnika živali. Za vsako poišči krajši opis v drugem stolpcu.

   Na vsako črto napiši ustrezno črko.

1. stolpec: ZNAČILNOSTI IN NALOGE OSKRBNIKA	2. stolpec: OPISI
	A skrb za prehrano živali
___ redoljuben, zanesljiv, vzdržljiv	B skrb za razmnoževanje živali
___ tehtanje in priprava mesa, sadja in zelenjave	C lastnosti oskrbnika živali
___ kidanje iztrebkov in pometanje smeti, čiščenje živali	D skrb za čistočo in varnost
	E skrb za orodje
	F videz oskrbnika živali

(3 točke)

8. Natančno prepiši spodnjo poved. Piši s pisanimi črkami.

   Oskrbnik Matjaž nam je pokazal hranjenje morskih levov, opic in medvedov.

   _____

   _____

   _____

(1 točka)

9. Dopolni povedi. Izberi pravilno zapisano besedo v oklepaju.

a) Anja in (Urož / Uroš) _____ sta zbirala hrano za brezdomne živali.

b) Hrane je bilo toliko, da sta jo morala naložiti na (voz / vos) _____.

c) Utrujena sta sedla na (stol / stou) _____.

d) Doma sta si privoščila kruh in (med / met) _____.

(4 točke)

10. Obkroži črko pred vzklično povedjo.

A V šoli smo se pogovarjali o živalih.
B Koliko strupenih kač imamo v Sloveniji?
C Kdo se boji kače?
D Pazi, kača!

(1 točka)

11. Dopolni poved. Števnik v oklepaju zapiši z besedo.

Zebra iz (7.) _____ ograde je bila pravkar stara

(13) _____ let.

(2 točki)

1

12. Na sliki je urar pri svojem delu.

Opiši njegov poklic.

V opisu uporabi dva podatka iz vsakega okvirja.

Napiši najmanj šest povedi.

Opis naj bo smiselno povezan.

Pazi na slovnična in pravopisna pravila.

DELO URARJA
popravljanje ur
obnavljanje starih ur
prodaja novih ur

PRIPOMOČKI ZA DELO
pinceta
lupa
posebna urarska orodja in stroji

LASTNOSTI URARJA
spretnost
natančnost
prijaznost do ljudi

(Vir slike: https://zagrebcrafts.hr/obrtnik/urarski-servis-omega/. Pridobljeno: 15. 11. 2019.)

1

(4 točke)

2

II. DEL

Pozorno preberi besedilo 2 in reši naloge.

1. a) Napiši ime in priimek avtorja prebranega besedila.

_____

b) Napiši naslov prebranega besedila.

_____

(2 točki)

2. Kdo nastopa v besedilu?
Napiši glavni književni osebi.

_____

_____

(2 točki)

3. O čem pripoveduje besedilo?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A O menjavi dlake.

B O zamenjavi službe.

C O delu na kmetiji.

D O skrbi za živali.

(1 točka)

4. Kdo je izrekel spodnje povedi?
   Književno osebo napiši na črto ob povedi.

   a) »Naveličal sem se službe čuvaja.« _____

   b) »Če si zaželim klobaso, me naženejo.« _____

   c) »Noč za nočjo lovim in ubijam miši.« _____

   d) »Sita sem že tega dela.« _____

   e) »Ti boš pazila na hišo, jaz pa bom lovil miši.« _____

(5 točk)

5. S čim pes in mačka nista bila zadovoljna?
   Obkroži črko pred dvema pravilnima odgovoroma.

   A Z opravljanjem vedno istega dela.
   B Z življenjem na pustem podeželju.
   C Z nevarnimi in glasnimi sosedi.
   D Z varnostjo in čistočo pri delu.
   E S plačilom za opravljeno delo.

(2 točki)

2

6. Kaj se je dogajalo zvečer?
   Uredi zaporedje dogodkov. Zaporedje označi s številkami od 1 do 4.

   ____ Zaradi svoje nerodnosti je pes razjezil gospodinjo.

   ____ Pes je odšel v hišo lovit miši.

   ____ Pes je ujel roparja.

   ____ Mačka je preplašena zbežala pred roparjem.

(3 točke)

7. Kaj sporoča zgodba?
   Obkroži črko pred dvema pravilnima odgovoroma.

   A Vsakdo lahko opravlja katerokoli delo.
   B Zamenjava dela prinaša boljšo nagrado.
   C Za nagrado se je treba potruditi.
   D Dobro opravljaš delo, ki ga najbolje znaš.
   E Pohvaljen si, tudi če delaš slabo.

(2 točki)

8. Napiši, kako sta živela pes in mačka, preden sta se odločila, da zamenjata delo.

   Napiši najmanj šest smiselno povezanih povedi.

   Pazi na slovnična in pravopisna pravila.

(3 točke)

4.4.2 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine **v 9. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Preizkus NPZ iz slovenščine za leto 2021/22 je sestavljen iz 24 nalog oziroma 50 postavk[21], razdeljenih na umetnostni in neumetnostni del. Preverja cilje in standarde znanja iz *Učnega načrta za slovenščino v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom*. V celotnem preizkusu je bilo možno doseči 50 točk.

Prvi del preizkusa zajema 14 nalog (30 postavk), ki so jih učenci reševali s pomočjo neumetnostnega besedila (*Potres* – razlaga naravnega pojava) ali pa so ob njih izkazali jezikovno znanje. Drugi del zajema deset nalog (20 postavk) in se navezuje na umetnostno besedilo (prirejeno po France Bevk, *Moja prva knjiga*).

Namen preizkusa znanja je z neumetnostnim in umetnostnim besedilom preveriti:

- bralno zmožnost – zmožnost samostojnega tihega branja neznanega besedila,
- branje podatkov iz besedila,
- razumevanje in vrednotenje prebranega besedila,
- uporabo književnih in jezikovnih pojmov,
- pravopisno zmožnost,
- samostojno tvorbo krajšega besedila.

Preizkus je sestavljen iz nalog zaprtega tipa s kratkim odgovorom, izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom, alternativnega tipa, nalog dopolnjevanja z in brez nabora, nalog povezovanja, urejanja in razvrščanja ter nalog polodprtega tipa s kratkimi odgovori.

V preizkusu so v različnih deležih zastopane tri taksonomske stopnje po poenostavljeni Bloomovi taksonomiji.

Preglednica 4.4.2.1: Sestava preizkusa znanja glede na taksonomske stopnje

Taksonomska stopnja		Delež v preizkusu znanja
I.	znanje in poznavanje	50 %
II.	razumevanje in uporaba	36 %
III.	samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje	14 %

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.4.2.2: Osnovni statistični podatki

Število učencev	103
Število postavk	50
Možne točke	50
Povprečno število absolutnih točk	24,71
Povprečno število odstotnih točk	49,42
Standardni odklon odstotnih točk	16,87
Indeks težavnosti	0,49
Indeks zanesljivosti	0,89

[21] Najmanjši del naloge, ki ga statistično zasledujemo in opisujemo znotraj analiz.

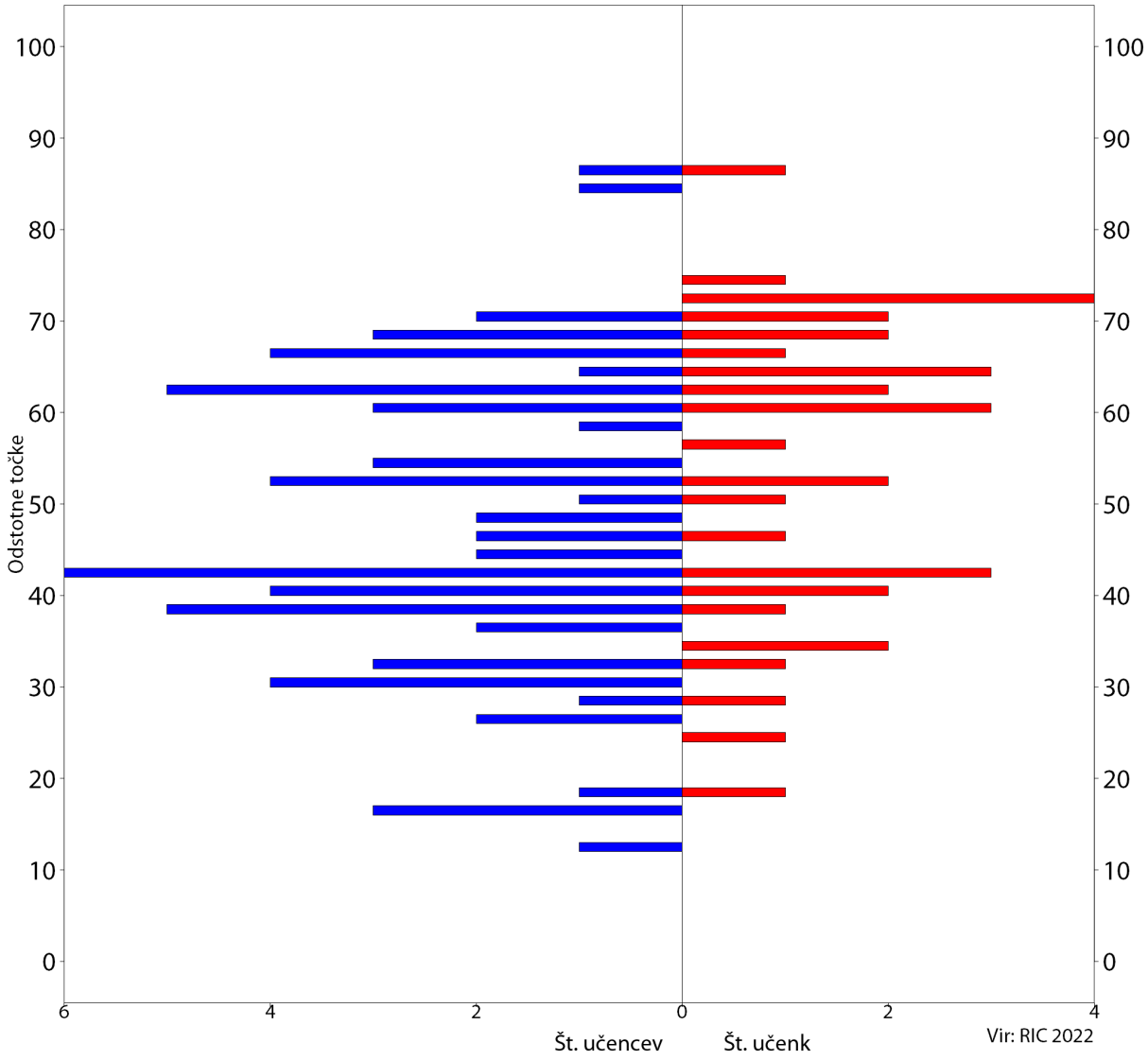
Preizkus znanja iz slovenščine so opravljali 103 učenci iz 27 šol.

Od 50 možnih točk so v povprečju dosegli 24,71 točke (49,42 %). V prvem delu so učenci reševali naloge s pomočjo neumetnostnega besedila, kjer so lahko dosegli 30 od 50 možnih točk. V povprečju so osvojili 14,97 točke (49,9 %). V drugem delu preizkusa je bilo izhodiščno umetnostno besedilo. Od 20 možnih točk so učenci v povprečju osvojili 10,2 točke (50,1 %).

Najnižje število doseženih točk v preizkusu je bilo 6 (12 %) in ga je dosegel en učenec. Najvišjega možnega števila točk ni dosegel nihče. Najboljši dosežek je, enako kot lani, 43 točk (86 %). Ta dosežek sta dosegla dva učenca. Frekvenčna porazdelitev je asimetrična, z dvema vrhovoma. Prvi vrh je pri 21 (42 %), drugi pa pri 31 točkah (62 %). Na bolj zgoščeno porazdelitev dosežkov opozarja tudi standardni odklon (16,87 % točke), ki je manjši kot pri ostalih dveh predmetih (matematiki in družboslovju), iz katerih smo preverjali znanje učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS v 9. razredu. Povprečni indeks težavnosti (v nadaljevanju IT) celotnega preizkusa je 0,49 in je nižji kot v preteklih letih.

Dosežki po spolu in regijah

Slika 4.4.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini (NIS), 9. razred

Preverjanje znanja je opravljalo 36 deklic in 67 dečkov od skupno 103 učencev.

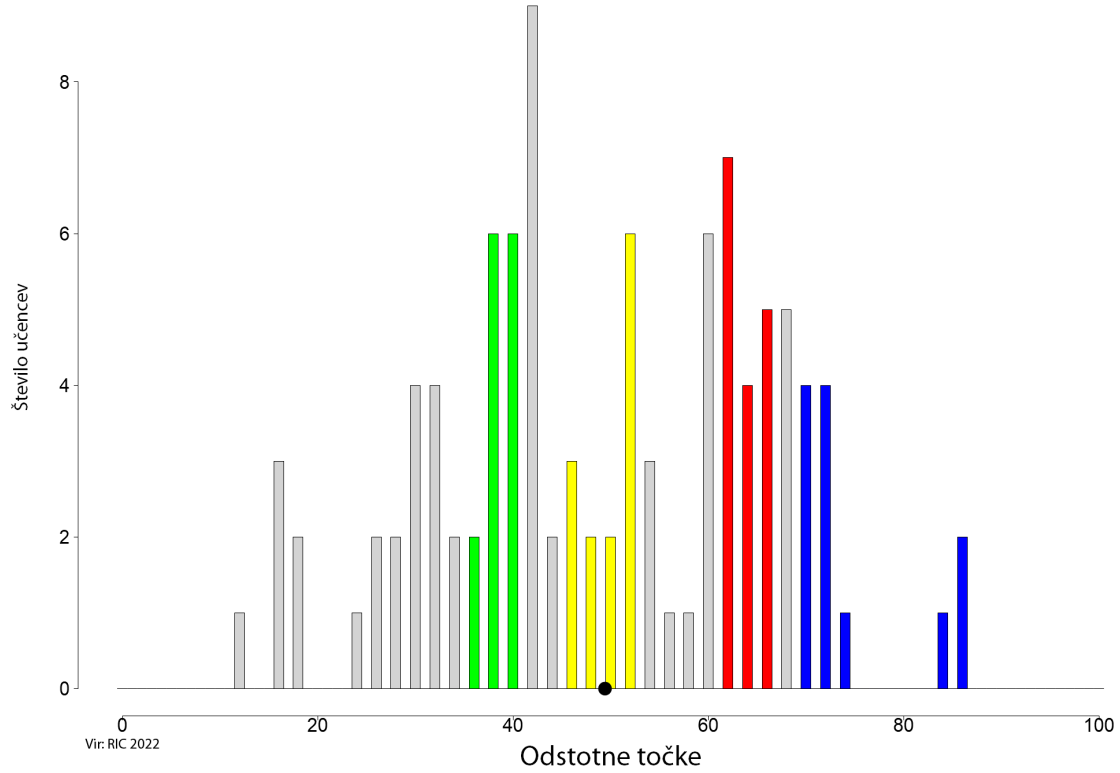
Razberemo lahko, da so v splošnem deklice nekoliko uspešnejše, saj pod 50 odstotnimi točkami beležimo dosežke 38 dečkov (56,7 %) in le 13 deklic (36,1 %). Tudi višje dosežke je doseglo več deklic kot dečkov. Dosežke med 50 in 86 odstotnimi točkami je doseglo 29 dečkov (43,3 %) in 23 deklic (63,9 %). Najvišji dosežek sta dosegla ena deklica in en deček, najnižjega pa deček.

Dosežki po regijah

Dosežkov po regijah ni mogoče primerjati, saj je bila tudi v letošnjem letu udeležba na NPZ po posameznih regijah in šolah zelo različna, kar je posledica prostovoljnega odločanja za udeležbo na preverjanju. V Koroški regiji se preverjanja ni udeležil noben učenec, v Goriški in Obalno-kraški regiji pa je preverjanje opravljal le po en učenec[22]. Najvišjo udeležbo beležimo v Gorenjski regiji.

Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.4.2.2: Porazdelitev točk pri slovenščini (NIS), 9. razred

ZELENO OBMOČJE

V zeleno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo zgornjo mejo *spodnje četrtine dosežkov*.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Šest nalog v zelenem območju (2., 3., 4., 5., 6. in 8. – devet postavk) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje) in ena (14. – ena postavka) na III. (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: V zelenem območju je največ nalog kratkih zaprtih odgovorov (šest postavk), alternativnega tipa (tri postavke) in naloga s kratkim polodprtim odgovorom (ena postavka).

[22] Slike dosežkov po regijah ne moremo uvrstiti v poročilo, saj bi s tem razkrili dosežke učencev, ki sta edina opravljala preverjanje v svoji regiji.

Učenci:

- poiščejo podatek iz besedila – najdejo razlago pojma (naloga 1.02.1), dopolnijo dano poved z ustreznimi besedami (nalogi 1.04.1 in 1.04.2), najdejo številčni podatek (naloga 1.05.1) in iskani pojem (naloga 1.06.1) ter izpišejo ustrezen primer (naloga 1.08.1);
- ugotavljajo, ali so podatki resnični ali ne – znajo poiskati nekaj bistvenih podatkov (naloge 1.03.1, 1.03.3 in 1.03.4);
- pišejo krajša besedila – napišejo lastno besedilo z uporabo polovice besed iz miselnega vzorca (naloga 1.14.1).

Učenci v zelenem območju znajo poiskati nekaj bistvenih podatkov v prebranem neumetnostnem besedilu. Samostojno zapišejo krajše besedilo, pri čemer uporabijo le del vnaprej danih besed.

Zgled: naloga 1.06

Umetnostno besedilo

V zeleno območje se ni uvrstila nobena naloga umetnostnega besedila.

RUMENO OBMOČJE

V rumeno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *med polovicama dosežkov*.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Tri naloge rumenega območja (1., 3. in 7. – tri postavke) preverjajo zanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje).

Tipi nalog: Naloge v rumenem območju so izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom (ena postavka) in z več pravilnimi odgovori (ena postavka) ter alternativnega tipa (ena postavka).

Učenci:

- berejo krajša neumetnostna besedila – prepoznajo prebrano besedilo kot razlago (naloga 1.01.1);
- ugotavljajo, ali so podatki resnični ali ne – znajo poiskati vse bistvene podatke (naloga 1.03.2);
- iščejo zahtevani podatek – prepoznajo eno posledico pojava (naloga 1.07.1).

Učenci v rumenem območju znajo poiskati vse bistvene podatke v prebranem neumetnostnem besedilu.

Zgled: naloga 1.01

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Tri naloge (1., 4. in 5. – pet postavk) preverjajo znanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje), dve (7. in 8. – tri postavke) pa na II. (razumevanje, uporaba znanja).

Tipi nalog: V rumeno območje so se uvrstile naloge kratkega zaprtega odgovora (pet postavk), naloga alternativnega tipa (dve postavki) ter naloga povezovanja, urejanja in razvrščanja (ena postavka).

Učenci:

- poiščejo podatek iz besedila – poiščejo številčni podatek v viru (naloga 2.01.2) in nekaj bistvenih podatkov (naloge 2.04.1, 2.05.1, 2.05.2 in 2.05.3);
- poskušajo razumeti psihološke lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga in ravnanja književne osebe – prepoznavajo čustveni odziv junakov (nalogi 2.07.1 in 2.07.2);
- razčlenjujejo dogajanje na dogajalne enote – določijo začetek in konec zgodbe (naloga 2.08.1).

Učenci v rumenem območju znajo poiskati nekaj bistvenih podatkov v prebranem umetnostnem besedilu. Pri tem razumejo doživljanje junakov in znajo razčleniti besedilo na glavne dogajalne enote.

Zgled: naloga 2.05

RDEČE OMBOČJE

V rdeče območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo zgornjo mejo *tretje četrtine dosežkov*.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Ena naloga rdečega območja (2. – dve postavki) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje) in ena (10. – dve postavki) na II. (razumevanje, uporaba znanja).

Tipi nalog: V rdečem območju so naloge kratkega zaprtega odgovora.

Učenci:

- poiščejo zahtevani podatek iz besedila – poiščejo zahtevnejši podatek (nalogi 1.02.2 in 1.02.3);
- ob zgledih in pomoči učitelja prepoznavajo vzročno-posledično razmerje med dvema dejanjema ter izražajo po analogiji vzrok z veznikom *ker* in posledico z veznikom *zato* – iz povedi izpišejo del, ki izraža posledico (naloga 1.10.1), in del, ki izraža vzrok (naloga 1.10.2).

Učenci v rdečem območju znajo poiskati zahtevnejše podatke v prebranem neumetnostnem besedilu. Razumejo vzročno-posledično razmerje v povedih.

Zgled: naloga 1.10

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Dve nalogi (2. in 3. – dve postavki) preverjata znanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje), dve nalogi (7. in 8. – tri postavke) na II. (razumevanje, uporaba znanja) in ena naloga (10. – ena postavka) na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: Naloge rdečega območja so alternativnega tipa (dve postavki), kratkega zaprtega odgovora (ena postavka), kratkega polodprtega odgovora (ena postavka), izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom (ena postavka) ter naloge povezovanja, razvrščanja in urejanja (ena postavka).

Učenci:

- ločijo glavne in stranske književne osebe – prepoznajo glavno književno osebo (naloga 2.02.1);
- poiščejo podatek iz besedila – iščejo zahtevnejše podatke (naloga 2.03.1);
- poskušajo razumeti psihološke, etične in socialne lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga, ravnanja književne osebe, njenega razmerja do drugih književnih oseb in na podlagi avtorjevih komentarjev – razumejo čustvene reakcije junakov ob pomoči slovarja (naloga 2.07.3) in zaključek zgodbe (naloga 2.07.4);
- razčlenjujejo dogajanje na dogajalne enote – določijo osrednja dogodka zgodbe (naloga 2.08.2);
- ustvarjajo svoje domišljijske svetove, ki se dogajajo v preteklosti, prihodnosti ali sedanjosti (domišljijski spis) – napišejo vsebinsko smiseln konec zgodbe (naloga 2.10.1).

Učenci v rdečem območju znajo poiskati zahtevnejše podatke v prebranem umetnostnem besedilu. Razumejo prebrano besedilo in čustvene odzive junakov, pri čemer si pomagajo s slovarjem. Samostojno zapišejo vsebinsko ustrezno krajše besedilo.

Zgledi: naloge 2.02

MODRO OBMOČJE

V modro območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *zgornje desetine dosežkov*.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Ena naloga (7. – ena postavka) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje), ena (12. – ena postavka) na II. (razumevanje, uporaba znanja) in ena (14. – ena postavka) na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: Naloge modrega območja so tipa kratkega polodprtega odgovora (ena postavka), dopolnjevanja brez nabora (ena postavka) ter izbirnega tipa z več pravilnimi odgovori (ena postavka).

Učenci:

- iščejo zahtevani podatek – prepoznajo vse posledice pojava (naloga 1.07.2);
- v besedilu poiščejo osebne zaimke – samostalnik nadomestijo z ustreznim zaimkom (naloga 1.12.1);
- pišejo krajša besedila – napišejo lastno besedilo z uporabo vseh besed iz miselnega vzorca (naloga 1.14.2).

Učenci v modrem območju izkazujejo natančno branje z razumevanjem. Izkazujejo tudi nekaj več znanja jezika. Samostojno zapišejo krajše besedilo ob pomoči ključnih besed v miselnem vzorcu.

Zgled: naloga 1.12 **(V modro območje spada le prva postavka naloge, druga spada nad modro območje.)**

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Ena naloga (1. – ena postavka) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje), ena naloga (10. – ena postavka) pa na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: Ena naloga modrega območja je tipa kratkega zaprtega odgovora (ena postavka), druga pa kratkega polodprtega odgovora (ena postavka).

Učenci:

- poiščejo podatek iz besedila – poiščejo podatek v viru in ga pravilno zapišejo (naloga 2.01.1);
- ustvarjajo svoje domišljijske svetove, ki se dogajajo v preteklosti, prihodnosti ali sedanjosti (domišljijski spis) – napišejo zaokroženo/povezano besedilo v danem obsegu (naloga 2.10.2).

V modrem območju učenci znajo poiskati vse zahtevane podatke, tudi v viru in samostojno zapisati krajše besedilo v danem obsegu.

Zgled: naloga 2.01 **(V modro območje spada prva postavka, druga spada v rumeno območje.)**

NAD MODRIM OBMOČJEM

V to območje spadajo naloge, ki jih tudi učenci z najvišjimi dosežki niso rešili s 65-odstotno uspešnostjo.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Štiri naloge (9., 11., 12. in 13. – skupaj osem postavk) preverjajo znanje na II. taksonomski stopnji (razumevanje, uporaba znanja) in ena (14. – dve postavki) na III. (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: V območju so naloge kratkega zaprtega odgovora (pet postavk), kratkega polodprtega odgovora (dve postavki) ter dopolnjevanje brez nabora (ena postavka) in z naborom (dve postavki).

Učenci so manj uspešni pri:

- iskanju veznikov v večstavčnih povedih (naloga 1.09.1);
- določanju spola in števila izpisanim samostalnikom – iz povedi ne izpišejo samostalnika srednjega spola (naloga 1.09.2);
- iskanju predlogov v besedilu (naloga 1.09.3);
- pretvarjanju premega govora v odvisni (naloga 1.11.1);
- usvajanju osnovnih pravil slovenskega pravopisa – poved v odvisnem govoru napišejo napačno (naloga 1.11.2);

- iskanju osebnih zaimkov v besedilu – samostalnikov ne nadomestijo z ustreznim zaimkom (naloga 1.12.2);
- pisanju nikalnic ob glagolih in drugih besedah – glagola ne postavijo v ustrezno nikalno obliko (nalogi 1.13.1 in 1.13.2);
- pisanju krajših besedil – ne napišejo zaokroženega besedila v danem obsegu (naloga 1.14.3) in ne pišejo jezikovno pravilnih povedi v daljšem samostojnem sestavku (naloga 1.14.4).

Tudi najuspešnejši učenci nimajo poglobljenega znanja s področja oblikoslovja. Ne napišejo povezanega neumetnostnega besedila v zahtevanem obsegu in slovnično pravilno.

Zgled: naloga 1.09

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Ena naloga (6. – dve postavki) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje), ena (9. – ena postavka) na II. (razumevanje, uporaba znanja) in ena naloga (10. – ena postavka) na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: V območju sta nalogi kratkega zaprtega odgovora (tri postavke) in naloga kratkega polodprtega odgovora (ena postavka).

Učenci so manj uspešni pri:

- iskanju podatka iz umetnostnega besedila – ne izpišejo ustrezne povedi z upoštevanjem vseh zahtev oziroma je v celoti ne zapišejo pravilno (nalogi 2.06.1 in 2.06.2);
- razumevanju psiholoških, etičnih in socialnih lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga, ravnanja književne osebe, njenega razmerja do drugih književnih oseb in na podlagi avtorjevih komentarjev – ne interpretirajo fraze (naloga 2.09.1);
- usvajanju pravil slovenskega pravopisa – pri zapisu besedila ne upoštevajo slovničnih in pravopisnih pravil. (naloga 2.10.3).

Tudi najuspešnejši učenci ne napišejo krajšega besedila slovnično pravilno. V prebranem besedilu ne razumejo pomena fraz.

Zgled: naloga 2.06

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.4.2.3: Specifikacijska tabela, slovenščina, 9. razred

Naloga		Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
I. DEL (Neumetnostno besedilo: Jane Walker: Naravne nesreče. Potres. Ljubljana: Državna založba Slovenije 1993 in Baloh, A. (et al.): Geografija 1. Učbenik za geografijo za 1. letnik gimnazije in srednjih strokovnih šol. Ljubljana: Mladinska knjiga 2016)									
1	01.1	1	Neumetnostno besedilo	berejo krajša neumetnostna besedila;	M	I	rumeno	0,58	0,16
2.a	02.1	1	Neumetnostno besedilo	poiščejo zahtevani podatek iz besedila;	M	I	zeleno	0,79	0,35
2.b	02.2	1	Neumetnostno besedilo	poiščejo zahtevani podatek iz besedila;	M	I	rdeče	0,44	0,43
2.c	02.3	1	Neumetnostno besedilo	poiščejo zahtevani podatek iz besedila;	M	I	rdeče	0,64	0,48
3	03.1	1	Neumetnostno besedilo	ugotavljajo, ali so podatki resnični ali ne;	M	I	zeleno	0,97	0,27
	03.2	1	Neumetnostno besedilo	ugotavljajo, ali so podatki resnični ali ne;	M	I	rumeno	0,77	0,19
	03.3	1	Neumetnostno besedilo	ugotavljajo, ali so podatki resnični ali ne;	M	I	zeleno	0,89	0,20
	03.4	1	Neumetnostno besedilo	ugotavljajo, ali so podatki resnični ali ne;	M	I	zeleno	0,84	0,30
4	04.1	1	Neumetnostno besedilo	iščejo zahtevani podatek;	M	I	zeleno	0,70	0,15
	04.2	1	Neumetnostno besedilo	iščejo zahtevani podatek;	M	I	zeleno	0,88	0,17
5	05.1	1	Neumetnostno besedilo	iščejo zahtevani podatek;	M	I	zeleno	0,90	0,22
6	06.1	1	Neumetnostno besedilo	iščejo zahtevani podatek;	M	I	zeleno	0,81	0,45
7	07.1	1	Neumetnostno besedilo	iščejo zahtevani podatek;	M	I	rumeno	0,58	-0,01
	07.2	1	Neumetnostno besedilo	iščejo zahtevani podatek;	M	I	modro	0,50	0,05
8	08.1	1	Neumetnostno besedilo	iščejo zahtevani podatek;	M	I	zeleno	0,85	0,23
9.a	09.1	1	Jezik	v večstavčnih povedih poiščejo veznike;	T	II	nad modrim	0,05	0,17
9.b	09.2	1	Jezik	izpisanim samostalnikom določijo spol in število;	T	II	nad modrim	0,17	0,28
9.c	09.3	1	Jezik	v besedilu poiščejo predloge;	T	II	nad modrim	0,07	0,34
10.a	10.1	1	Jezik	ob zgledih in pomoči učitelja prepoznajo vzročno-posledično razmerje med dvema dejanjema in izražajo po analogiji vzrok z veznikom ker posledico z veznikom zato;	T	II	rdeče	0,42	0,51
10.b	10.2	1	Jezik	ob zgledih in pomoči učitelja prepoznajo vzročno-posledično razmerje med dvema dejanjema in izražajo po analogiji vzrok z veznikom ker posledico z veznikom zato;	T	II	rdeče	0,49	0,47
11	11.1	1	Jezik	vadijo pretvarjanje premega govora v odvisni;	T	II	nad modrim	0,25	0,23
	11.2	1	Jezik	z vajami usvajajo osnovna pravila slovenskega pravopisa;	T	II	nad modrim	0,08	0,38
12.a	12.1	1	Jezik	v besedilu poiščejo osebne zaimke;	T	II	modro	0,25	0,45
12.b	12.2	1	Jezik	v besedilu poiščejo osebne zaimke.	T	II	nad modrim	0,27	0,32

Naloga		Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
13.a	13.1	1	Jezik	pišejo nikalnice ne ob glagolih in drugih besedah;	T	II	nad modrim	0,17	0,28
13.b	13.2	1	Jezik	pišejo nikalnice ne ob glagolih in drugih besedah.	T	II	nad modrim	0,13	0,35
14	14.1	1	Neumetnostno besedilo	pišejo krajša besedila;	T	III	zeleno	0,79	0,38
	14.2	1	Neumetnostno besedilo	pišejo krajša besedila;	T	III	modro	0,44	0,38
	14.3	1	Neumetnostno besedilo	pišejo krajša besedila;	T	III	nad modrim	0,17	0,35
	14.4	1	Jezik	z vajami osvajajo osnovna pravila slovenskega pravopisa.	T	III	nad modrim	0,08	0,32

Naloga		Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
II. DEL (Umetnostno besedilo: France Bevk: Moja prva knjiga. Drevo iz zemlje raste. Berilo za 4. razred osnovne šole. Ljubljana: Državna založba Slovenije 1997.)									
1.a	01.1	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	modro	0,35	0,41
1.b	01.2	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	rumeno	0,67	0,44
2	02.1	1	Umetnostno besedilo	ločijo glavne in stranske književne osebe;	M	I	rdeče	0,57	0,24
3	03.1	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	rdeče	0,69	0,45
4	04.1	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	rumeno	0,63	0,57
5	05.1	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	rumeno	0,71	0,51
	05.2	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	rumeno	0,58	0,66
	05.3	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	rumeno	0,57	0,68
6.a	06.1	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	nad modrim	0,24	0,29
6.b	06.2	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	nad modrim	0,13	0,37
7	07.1	1	Umetnostno besedilo	poskušajo razumeti psihološke lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga in ravnanja književne osebe;	T	II	rumeno	0,79	0,49
	07.2	1	Umetnostno besedilo	poskušajo razumeti psihološke lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga in ravnanja književne osebe;	T	II	rumeno	0,74	0,42
	07.3	1	Umetnostno besedilo	poskušajo razumeti psihološke lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga in ravnanja književne osebe;	T	II	rdeče	0,57	0,40
	07.4	1	Umetnostno besedilo	poskušajo razumeti psihološke lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga in ravnanja književne osebe;	T	I	rdeče	0,55	0,35
8	08.1	1	Umetnostno besedilo	razčlenjujejo dogajanje na dogajalne enote;	T	II	rumeno	0,59	0,50
	08.2	1	Umetnostno besedilo	razčlenjujejo dogajanje na dogajalne enote;	T	II	rdeče	0,52	0,49
9	09.1	1	Umetnostno besedilo	poskušajo razumeti psihološke, etične in socialne lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga, ravnanja književne osebe, njenega razmerja do drugih književnih oseb in na podlagi avtorjevih komentarjev;	T	II	nad modrim	0,21	0,33
10	10.1	1	Umetnostno besedilo	ustvarjajo svoje domišljijske svetove, ki se dogajajo v preteklosti, prihodnosti ali sedanjosti (domišljijski spis);	T	III	rdeče	0,34	0,55
	10.2	1	Umetnostno besedilo	ustvarjajo svoje domišljijske svetove, ki se dogajajo v preteklosti, prihodnosti ali sedanjosti (domišljijski spis);	T	III	modro	0,20	0,37
	10.3	1	Jezik	z vajami usvajajo osnovna pravila slovenskega pravopisa.	T	III	nad modrim	0,08	0,41

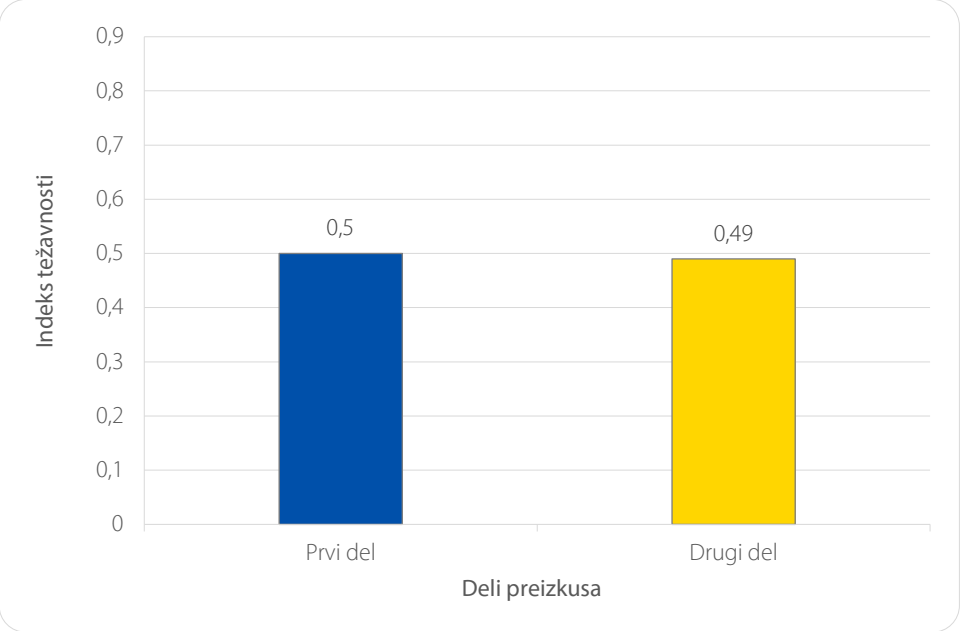
LEGENDA:

Naloga: zapisana oznaka vsakega vprašanja/dela naloge/naloge; povzeto po preizkusu znanja, po *Navodilih za vrednotenje* in po programu za e-vrednotenje;
Točke: zapisano maksimalno število točk vprašanja/dela naloge/naloge;
Vsebina: zapisana vrsta besedila, z uporabo katere rešujemo vprašanje/del naloge/nalogo: neumetnostno besedilo, umetnostno besedilo oziroma jezik, če z vprašanjem/delom naloge/nalogo preverjamo slovnična in pravopisna pravila;
Cilj – učenec: zapisan cilj, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po učnem načrtu;
Standard znanja: zapisan standard znanja, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga: M – minimalni, T – temeljni; povzeto po učnem načrtu;
Taksonomska stopnja (po Bloomu): zapisana taksonomska stopnja vprašanja/dela naloge/naloge: I – znanje in prepoznavanje, II – razumevanje in uporaba, III – analiza in sinteza ter vrednotenje;
Območje: zapisno območje, v katero se je uvrstilo/-a vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Opisih dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS-om*.

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

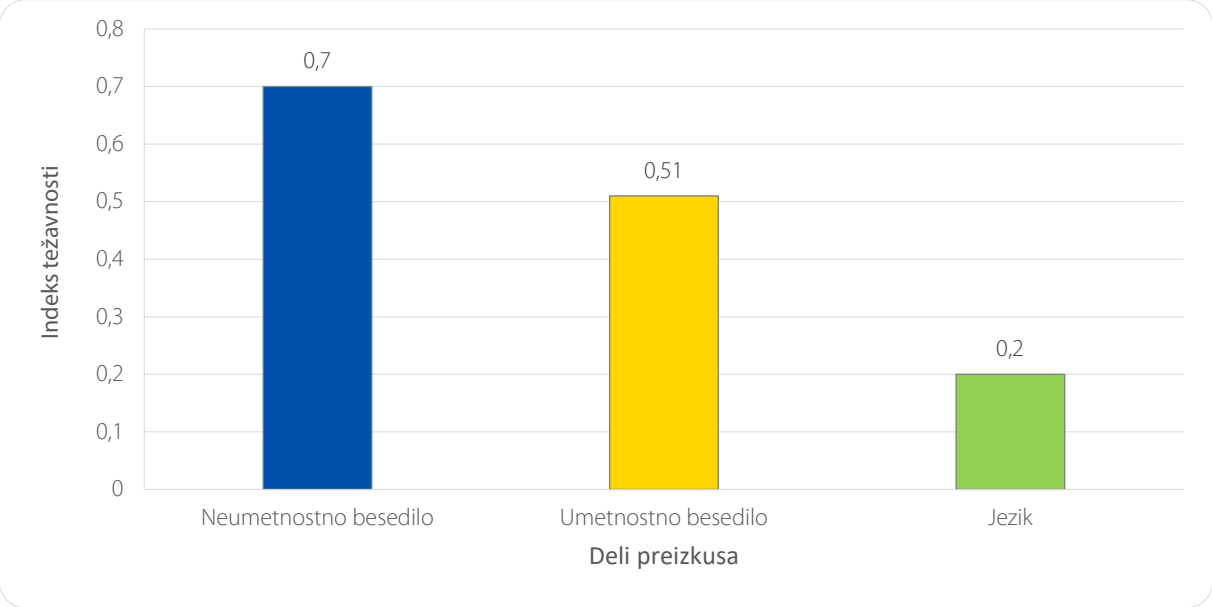
Dosežki učencev **po vsebini** glede na indeks težavnosti

Slika 4.4.2.3: Dosežki učencev v prvem in drugem delu preizkusa glede na indeks težavnosti

Učenci so bili enako uspešni pri reševanju prvega in drugega dela preizkusa, vendar lahko preizkus znanja slovenščine glede na vsebine/zmožnosti, ki jih preverjamo, razdelimo na tri dele: preverjanje bralnega razumevanja neumetnostnega in umetnostnega besedila ter preverjanje jezikovne zmožnosti.

Slika 4.4.2.4: Dosežki učencev po vsebinah/zmožnostih glede na indeks težavnosti

Ob branju **neumetnostnega besedila** (*Potres,* razlaga naravnega pojava) smo preverjali znanje z devetimi nalogami oziroma 18 postavkami, ki so jih učenci v povprečju rešili uspešneje kot ostale naloge preizkusa.

Učenci so bili pričakovano uspešni pri nalogah, ki so zahtevale iskanje bistvenega podatka oziroma presojo, ali so v nalogi navedeni podatki resnični ali ne. Skoraj vsi učenci so pravilno presodili resničnost podatka pri postavki 1.3.1. Zelo uspešni so bili tudi pri postavki 1.5.1, kjer so morali v besedilu poiskati številčni podatek. Nekoliko manj uspešni pa so bili pri iskanju zahtevnejših podatkov, zlasti kadar gre za prenesen pomen ali primerjavo, kot je to pri postavki 1.2.2. Pričakovano manj uspešni so bili tudi pri tvorjenju dovolj obsežnega samostojnega pisnega sestavka (postavka 1.14.3) z uporabo vseh besed v miselnem vzorcu (postavka 1.14.2).

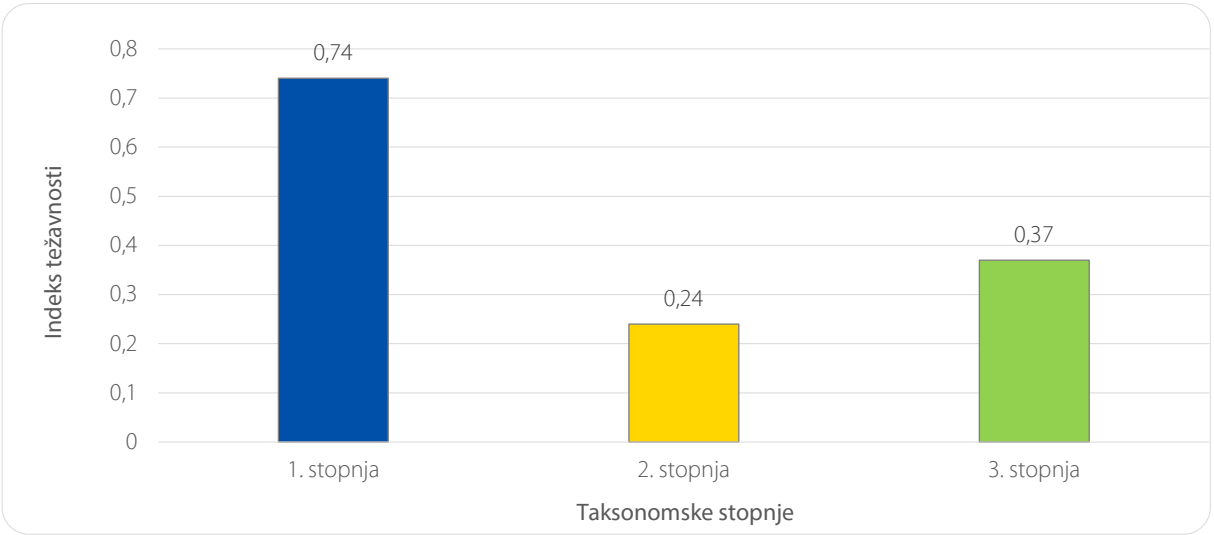
Ob **umetnostnem besedilu** (France Bevk, *Moja prva knjiga*) smo preverjali bralno razumevanje z desetimi nalogami oziroma 19 postavkami. Tudi v tem delu preizkusa so bili učenci najuspešnejši pri presojanju resničnosti trditev glede čustvenega odziva književnih oseb (postavki 2.7.1 in 2.7.2) ter iskanju enega od bistvenih podatkov v besedilu (postavka 2.5.1). Pod pričakovanji pa so bili uspešni pri iskanju podatkov v viru besedila (založbe, ki je izdala berilo z izhodiščnim besedilom) in ustrezne povedi z upoštevanjem vseh zahtev (postavki 2.6.1 in 2.6.2). Nekateri učenci sicer najdejo ustrezno poved, vendar je ne prepišejo pravilno ali pa ne v celoti. Samo 20 % učencev razume frazo v besedilu in jo zna pojasniti (postavka 9.1). Tudi pri poustvarjanju umetnostnega besedila so imeli težave s tvorjenjem zaokroženega in povezanega besedila v zahtevanem obsegu (postavka 2.10.2).

Na področju **jezika** so učenci dosegali nižje povprečne dosežke. Najbolje so reševali postavki 1.10.1 in 1.10.2, kjer so morali izpisati del povedi, ki izraža posledico oziroma vzrok; 25 % učencev je znalo v povedi označeni samostalnik (s sošolko) zamenjati z osebnim zaimkom (postavka 1.12.1). Vse ostale postavke, ki so preverjale jezikovno zmožnost, so slabo rešene. Pod pričakovanji so rešene postavke 1.9.1, 1.9.2 in 1.9.3, ki zahtevajo izpis veznika, samostalnika srednjega spola in enega od predlogov iz dane povedi. Enako slabo sta rešeni postavki 1.13.1 in 1.13.2, ki sta zahtevali postavitev glagola v ustrezno nikalno obliko.

Dosežki učencev **po taksonomskih stopnjah** glede na indeks težavnosti

V prvem delu preizkusa, ki so ga učenci reševali ob branju **neumetnostnega besedila,** je bilo 14 nalog na vseh treh taksonomskih stopnjah: osem (15 postavk) na prvi, pet (11 postavk) na drugi in ena (4 postavke) na tretji stopnji. V skladu s pričakovanji so učenci najuspešnejši pri nalogah na prvi taksonomski stopnji (IT = 0,74). Na drugi taksonomski stopnji so bili dosežki presenetljivo nizki (IT = 0,24) in celo nižji od dosežkov na tretji taksonomski stopnji (IT = 0,37).

Slika 4.4.2.5: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti v neumetnostnem delu preizkusa

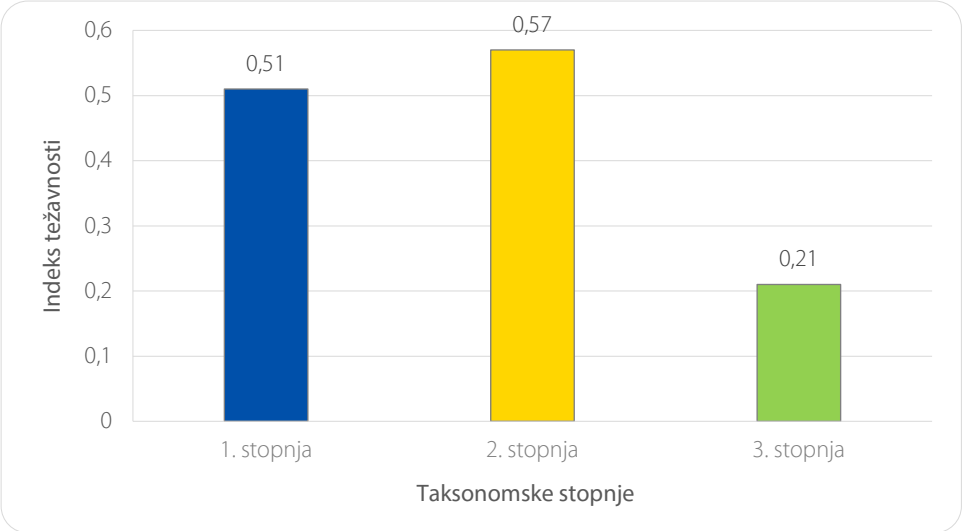
Učenci so zelo uspešno reševali naloge **prve taksonomske stopnje,** ki preverjajo minimalne standarde znanja. Indeksi težavnosti se pri devetih postavkah gibljejo med 0,97 in 0,70. Učenci so bili uspešni pri iskanju bistvenih podatkov. Če naloga zahteva iskanje zahtevnejših podatkov, se uspešnost reševanja zmanjša. Tako je samo 58 % učencev prepoznalo izhodiščno besedilo kot razlago pri postavki 1.1.1. Prav tako je pri postavki 1.7.2 samo 50 % učencev med naštetimi prepoznalo vse posledice opisanega pojava. Najnižje dosežke beležimo pri postavki 1.2.2, ker učenci niso prepoznali podatka, izraženega s primerjavo.

Vse naloge **druge taksonomske stopnje** so preverjale temeljne standarde znanja. Kljub pričakovanim težavam pri reševanju nalog, ki so zahtevale razumevanje in uporabo znanja na področju jezikovne zmožnosti, so dosežki presenetljivo nizki. Nobene postavke ni rešilo več kot 50 % učencev. Presenetljivo slabo so bile rešene vse postavke nalog 9 in 13. Pri postavkah 1.9.1, 1.9.2 in 1.9.3 so morali učenci v dani povedi poiskati veznik, samostalnik srednjega spola in predlog. Postavki 1.13.1 in 1.13.2 pa sta zahtevali postavitev glagola v ustrezno nikalno obliko. Vzrok za slabše dosežke morda lahko pripišemo dejstvu, da sta bila glagola zapisana kot nedoločnika, kar je za učence zahtevnejše, kot če bi bila glagola zapisana v osebni glagolski obliki in bi ju bilo treba le zanikati (ni bil, ni kupila).

Na **tretjo taksonomsko stopnjo** se uvršča le ena naloga s štirimi postavkami. Naloga preverja temeljne standarde znanja. Učenci so morali samostojno tvoriti opis naravnega pojava s pomočjo besed v miselnem vzorcu; 79 % učencev je uspešnih pri uporabi nekaterih danih besed, 44 % pa pri uporabi vseh danih besed (postavki 1.14.1 in 1.14.2). Kljub temu da je bil učencem pri sintezi besedila v pomoč miselni vzorec, jih le 17 % uspe sestaviti zaokroženo in povezano besedilo v vsaj devetih povedih. Žal pa le 8 % učencev besedilo tudi pravopisno in slovnično pravilno zapiše.

V drugem delu preizkusa, ki so ga učenci reševali ob branju **umetnostnega besedila,** je bilo deset nalog na vseh taksonomskih stopnjah: na prvi je bilo šest nalog (10 postavk), na drugi tri (7 postavk) in na tretji ena (3 postavke). Tudi tu so učenci dosegali nepričakovane dosežke. Presenetljivo so bili najuspešnejši pri reševanju nalog druge taksonomske stopnje (IT = 0,57), nekoliko slabše so reševali naloge prve taksonomske stopnje (IT = 0,51) in najslabše naloge tretje taksonomske stopnje (IT = 0,21).

Slika 4.4.2.6: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti v umetnostnem delu preizkusa

Na **prvi taksonomski stopnji** smo z nalogami preverjali minimalne in en temeljni standard znanja. Uspešnost učencev je bila manjša kot pri nalogah prve taksonomske stopnje v neumetnostnem delu preizkusa, čeprav se tudi tu kaže pravilo, da so bili učenci najuspešnejši pri nalogah, kjer so iskali bistvene podatke. Če naloge zahtevajo iskanje zahtevnejših podatkov, potem je tudi tu uspešnost manjša. Če je naloga bolj kompleksna in ima dodatne zahteve (prepis, upoštevanje velik začetnic ipd.), je uspešnost najmanjša (postavke 2.6.1, 2.6.2 in 2.1.1).

Na **drugi taksonomski stopnji** smo z vsemi nalogami preverjali temeljne standarde znanja. Dobro razumevanje izhodiščnega besedila so učenci izkazali pri postavkah 2.7.1 in 2.7.2 ter 2.8.1. Na uspešnost reševanja je verjetno vplival alternativni tip naloge oziroma tip naloge povezovanja, urejanja in razvrščanja. Bistveno manj uspešni pa so bili učenci pri postavki 2.9.1, kjer so morali samostojno zapisati pomen fraze.

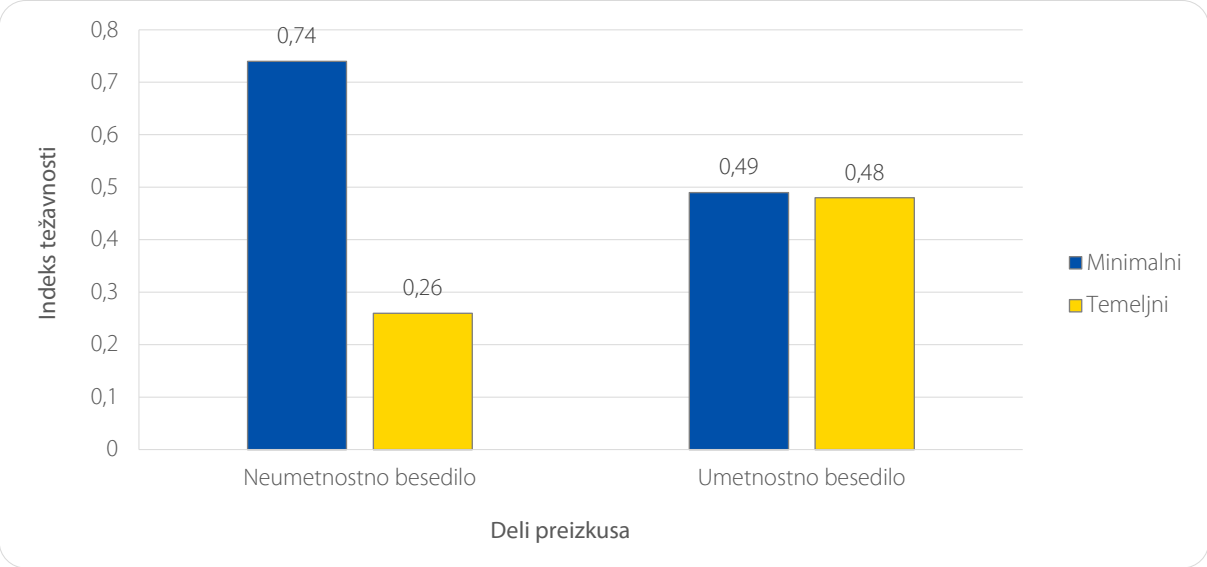
Na **tretji taksonomski stopnji so** učenci izkazali sintezo znanja pri postavkah 2.10.1, 2.10.2 in 2.10.3, kjer so morali zapisati nov konec izhodiščne zgodbe. Učenci so bili pri tem manj uspešni (IT = 0,34) kot pri opisu naravnega pojava v neumetnostnem delu preizkusa (IT = 0,37). Videti je, da teže tvorijo pisni sestavek brez usmeritev (ključnih besed, miselnega vzorca ipd.). Približno enak delež učencev (IT = 0,20) pa tvori zaokroženo, povezano in dovolj dolgo besedilo v obeh delih preizkusa. Prav tako majhen je delež učencev, ki tvorijo slovnično in pravopisno pravilen sestavek (IT = 0,08).

Dosežki učencev **po standardih znanja** glede na indeks težavnosti

V neumetnostnem delu preizkusa smo minimalne standarde znanja preverjali z osmimi nalogami oziroma 15 postavkami, temeljne standarde znanja pa s šestimi nalogami in prav tako 15 postavkami. Učenci so bili pričakovano uspešnejši pri reševanju nalog, ki so preverjale minimalne standarde.

V umetnostnem delu je bilo pet nalog oziroma devet postavk, ki so preverjale minimalne standarde, in pet nalog oziroma enajst postavk, ki so preverjale temeljne standarde znanja. Dosežki učencev so presenetljivo enaki pri obeh vrstah standardov.

Slika 4.4.2.7: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti v neumetnostnem in umetnostnem delu preizkusa

Večina učencev je naloge, ki so preverjale **minimalne standarde v neumetnostnem delu** preizkusa, reševala uspešno. Pri 10 od 15 postavk je bilo uspešnih 70–90 % učencev. Takšni dosežki so pričakovani, saj so naloge poleg minimalnih standardov vse preverjale tudi miselne procese na prvi taksonomski stopnji.

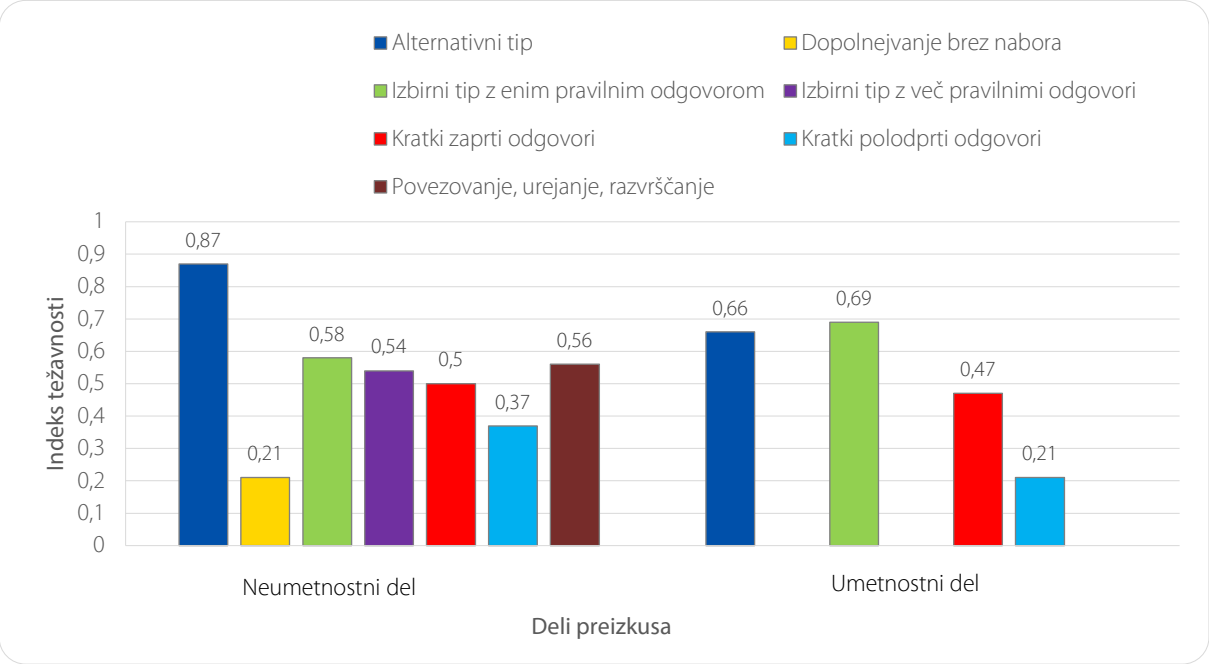
Pri nalogah, ki so preverjale **temeljne standarde v neumetnostnem delu,** so bili učenci manj uspešni kakor pri reševanju nalog minimalnega standarda znanja. Najuspešneje so reševali postavko 1.14.1 (uporaba šestih besed iz miselnega vzorca). Zanimivo je, da sta dve od treh najuspešneje rešenih nalog preverjali zanje na tretji taksonomski stopnji. Najmanj uspešni so bili učenci pri postavkah, ki so preverjale temeljno jezikovno zmožnost.

V **umetnostnem delu preizkusa** so učenci naloge **minimalnih standardov** (vse na prvi taksonomski stopnji) reševali manj uspešno kot naloge minimalnih standardov v neumetnostnem delu preizkusa. Dosežki potrjujejo skozi leta že znano dejstvo, da je reševanje nalog ob umetnostnih besedilih za učence zahtevnejše, čeprav naloge preverjajo minimalne standarde. Na uspešnost pa zagotovo vpliva sama zahteva posamezne naloge. Vse naloge minimalnih standardov preverjajo isti učni cilj (iskanje podatkov v besedilu), vendar je uspešnost reševanja odvisna od vrste in kompleksnosti podatka, ki ga učenec išče v besedilu, in tipa naloge. Opisano razliko lahko opazimo med postavkama 2.5.1 in 2.6.2. Učenci so zelo uspešno rešili celotno 5. nalogo, kjer je bilo treba v besedilu poiskati bistvene podatke (pripomočke/materiale). Najbolje je rešena postavka 2.5.1 (IT = 0,71). Pri postavki 2.6.2 je bilo prav tako treba poiskati podatek iz besedila. To je uspelo le redkim (IT = 0,13). Vzrok za nizek dosežek bi lahko bil v samem zapisu, saj je bil iskani podatek zapisan v obliki premega govora.

Naloge **temeljnih standardov v umetnostnem delu preizkusa znanja** preverjajo zelo različne cilje učnega načrta in na vseh treh taksonomskih stopnjah. Zopet lahko opazimo, da na uspešnost reševanja najbolj vpliva sama zahteva in tip naloge. Če mora učenec izkazati razumevanje besedila z ugotovijo, ali je trditev pravilna (postavka 7.1), je uspešnost reševanja višja, kot če mora učenec razumevanje dokazati z zapisom samostojnega odgovora (postavka 9.1).

Dosežki učencev **po tipih nalog** glede na indeks težavnosti

Slika 4.4.2.8: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti v neumetnostnem in umetnostnem delu preizkusa

Analiza dosežkov po tipih naloge je samo orientacijske narave, saj so v posameznem delu preizkusa vključeni različni tipi nalog. Poleg tega z istim tipom nalog preverjamo različno število postavk.

V **neumetnostnem delu** preizkusa imamo večji nabor tipov nalog. Učenci so bili pričakovano najuspešnejši pri alternativnem tipu. Zanimivo je, da so učenci naloge zaprtega tipa s kratkim odgovorom (v kar 15 nalogah) reševali enako uspešno kakor naloge izbirnega tipa z enim ali več pravilnimi odgovori ter nalogami urejanja, povezovanja in razvrščanja. Naloga polodprtega tipa s kratkimi odgovori je tako kot na preteklih preverjenih za učence najzahtevnejša.

V **umetnostnem delu** preizkusa je nabor različnih tipov nalog manjši. Uspešnost reševanja pa je glede na tip naloge podobno kot v umetnostnem delu preizkusa. Učenci so uspešnejši pri zaprtih tipih in manj pri polodprtih tipih nalog.

Sklepne ugotovitve

Preverjanje je opravljalo 36 deklic in 67 dečkov, skupaj 103 učenci iz 27 šol. Udeležba na preverjanju je za učence prostovoljna. Strukture populacije, ki se udeležuje preverjanj, ne poznamo; delež udeleženih je med leti primerljiv. Glede na indeks težavnosti celotnega preizkusa (IT = 0,49) so bili učenci v primerjavi s preverjanji v preteklih letih manj uspešni, čeprav je struktura preizkusa ostala enaka.

Učenci so enako uspešno reševali prvi in drugi del preizkusa, kar pa je podoben dosežek kot v preteklih letih. Če naloge razdelimo glede na zmožnosti, ki jih preverjajo, so učenci najuspešneje rešili naloge ob branju neumetnostnega besedila, slabše naloge ob branju umetnostnega besedila in najslabše naloge, ki preverjajo jezikovno zmožnost. Tu je razlika v dosežkih glede na pretekla leta največja.

Pri iskanju bistvenih podatkov v neumetnostnem besedilu so učenci v večini uspešni. Bistveno nižje dosežke pa dosegajo pri nalogah, ki preverjajo znanje jezika, in pri nalogah, kjer so morali poiskati, razumeti in pojasniti zahtevnejše podatke ali pa tvoriti samostojno besedilo in pri tem upoštevati slovnična in pravopisna pravila.

Le nekoliko nižje znanje (glede na indeks težavnosti), so učenci izkazali ob branju umetnostnega besedila. Uspešni so pri iskanju enostavnih podatkov in manj, kadar morajo pri zapisu odgovora upoštevati vse zahteve naloge. Pri poustvarjanju umetnostnega besedila največje težave predstavlja tvorjenje zaokroženega in dovolj dolgega besedila.

V prvem in drugem delu preizkusa so dosežki glede na standarde znanja različni. V neumetnostnem delu preizkusa učenci bistveno bolje rešujejo naloge minimalnega standarda znanja. Na uspešnost verjetno vpliva taksonomska stopnja in vsebina naloge. Manjša uspešnost reševanja je pri nalogah, ki so preverjale temeljne standarde na področju jezikovne zmožnosti. V umetnostnem delu preizkusa so učenci enako uspešno reševali naloge minimalnih in temeljnih standardov znanja.

Glede na taksonomske stopnje so učenci v prvem delu preizkusa ob neumetnostnem besedilu uspešnejši pri nalogah prve in tretje taksonomske stopnje, pod pričakovanji pa naloge druge taksonomske stopnje, ki preverjajo jezikovno zmožnost.

V drugem delu preizkusa so dosežki drugačni. Najuspešnejši so bili učenci pri reševanju nalog na drugi taksonomski stopnji, najverjetneje zaradi tipa nalog, nekoliko manj uspešni na prvi in najmanj uspešni na tretji taksonomski stopnji.

Na uspešnost reševanja močno vpliva izbor tipa nalog, s katerim preverjamo znanje. Večina učencev je uspešnejša pri nalogah alternativnega tipa. Manj uspešni so pri nalogah, ki zahtevajo zapis kratkega odgovora na vprašanje zaprtega tipa, najmanj uspešni pa so pri nalogah polodprtega tipa, ki zahtevajo samostojen zapis kratkega besedila.

Dosežki učencev, podobno kot v prejšnjih letih, tudi letos kažejo na primanjkljaje v znanju na področju jezikovne in pisne zmožnosti.

Glede na dosežke učencev pri NPZ komisija ponovno priporoča, da bi pri poučevanju več časa namenili vsebinam in ciljem, povezanim z razvijanjem pisnega izražanja učencev. Že leta opažamo, da tu dosegajo najnižje dosežke in le redki med njimi dosegajo zastavljene cilje. Krepiti je potrebno njihovo zmožnost pisnega izražanja in večjo pozornost nameniti usvajanju in utrjevanju vsaj osnovnih pravil slovenskega pravopisa.

PRILOGA 1 1

Besedilo 1

Potres

Potres je nenadno in silovito tresenje dela Zemljinega površja. Tresljaji se v valovih širijo po Zemljini skorji.

Zemljina skorja je plast kamnin, ki prekriva Zemljo. Sestavljena je iz številnih tektonskih plošč, ki se med seboj dotikajo ali prekrivajo kot strešniki na strehi. Mesto, kjer se dve plošči dotikata ali prekrivata, imenujemo stičišče. Najmočnejše potrese povzroči premikanje tektonskih plošč.

Neprestani premiki ob stičišču plošč ustvarjajo močan pritisk pod površjem. Kadar dve plošči trčita, se kamnine premaknejo. Premaknejo se lahko v navpični ali vodoravni smeri ali pa se nagubajo. Ker so kamnine nekoliko raztegljive, lahko takšne pritiske prenašajo dolgo časa. Nekega dne pa vendarle popustijo pod veliko napetostjo in se na najšibkejši točki prelomijo ali počijo.

Mesto v notranjosti Zemljine skorje, od koder se širijo valovi, se imenuje žarišče potresa. Mesto na površju Zemlje, ki leži natančno nad žariščem, imenujemo epicenter.

Čim globlje je žarišče potresa, tem dlje lahko potujejo potresni valovi. Dolgo potujoči potresni valovi prizadenejo velika Zemljina območja. Najmočnejši sunek je čutiti v epicentru. Navadno traja le od 30 do 60 sekund. Sledijo pa mu naknadni, rečemo jim tudi popotresni sunki.

Moč in vpliv potresnih sunkov določamo z 12-stopenjsko Evropsko potresno lestvico.

Potresi lahko povzročajo veliko materialno škodo in številne človeške žrtve. Že v obdobju pred potresom se na zidovih stavb in pločnikih pokažejo razpoke. Tako po močnem potresu veliko ljudi ostane brez doma. Zaradi podrtih stavb nastopijo težave z oskrbo z vodo, hrano in drugimi nujno potrebnimi stvarmi. Širijo se nalezljive bolezni.

Potresov ne moremo preprečiti. Lahko le zmanjšamo njihove učinke, s tem da gradimo protipotresno varne hiše. Pripravljamo službe, ki pravočasno obveščajo ljudi o prihajajočem potresu. Usposabljamo ekipe za reševanje in oskrbo ljudi v primeru potresa.

1

SLOVAR:
tektonska plošča – del Zemljine skorje
stičišče – kraj, prostor, kjer se kaj stika

(Vir: prirejeno po: Jane Walker, Naravne nesreče. Potresi. Ljubljana: Državna založba Slovenije 1993, Eneja Baloh, Martina Petek, Blaž Repe, Milivoje Stankovič, Geografija 1. Učbenik za geografijo v 1. letniku gimnazij in srednjih strokovnih šol. Ljubljana: Mladinska knjiga 2016.)

PRILOGA 2 2

Besedilo 2

France Bevk

Moja prva knjiga

Bilo mi je kakih dvanajst let, malo več ali manj, ko sem spisal svojo prvo knjigo. Naj je bila kakršna koli, nihče več je ne bo videl ne bral. Izšla je bila namreč v enem samem izvodu in še ta se je že zdavnaj izgubil.

Ne da bi se hvalil, po resnici povem, da sem v mladosti rad in veliko bral. Najrajši zgodbe. Teh pa takrat ni bilo na pretek, dosti manj kot danes, in vse so se mi zdele prekratke. Požiral sem črke z očmi, najrajši bi bil
v hipu vedel celo zgodbo od začetka do konca. Posebno če je bila napeta in grozljiva, da so se mi ježili lasje na glavi.

Vse, kar sem bral, pa sem v mislih tudi naslikal. Tako so nastajale v moji domišljiji najčudovitejše podobe. Noben razbojnik ni bil tako strašen, kot sem si ga jaz zamislil, noben zamorec tako črn, strahovi pa taki, da bi se jih prestrašil vsak junak, a Turki bi se še sami sebe bali.

Nekoč mi je prišlo na misel, da bi sam spisal knjigo.

Od matere sem si izprosil veliko polo belega papirja, v kakršnega smo tiste čase zavijali sladkor. Polo sem upognil čez polovico, še enkrat in še enkrat … Tolikokrat, da je nastala knjižica. Z debelejšo nitjo sem jo sešil na hrbtu in s škarjami obstrigel robove.

Hotel sem napisati zgodbo o razbojniku, ki ga je pred davnimi leti lovil ded, ko je bil vojak na Laškem. Tisto zgodbo sem že stokrat slišal. Mislil sem, da jo vem od začetka do konca. Ko pa sem jo hotel zmazati na papir, se mi je nagajivo izmikala.

Ne spominjam se več, kako sem napisal zgodbo. Vem samo, da je bila napisana. Zgodbo sem tudi ilustriral. Te podobe se mi še nekoliko svetlikajo v spominu: Vegasta koča sredi gozda … Razbojnik z velikim klobukom in črno bradico, vklenjenimi rokami in nogami …

Knjiga je »izšla«. Bil sem ponosen nanjo. A nisem je nikomur pokazal, občudoval sem jo le na skrivaj. Bal sem se, da bi zbudila več norčevanja kot pohvale. Nekoč me je zasačila teta in mi iztrgala knjižico iz rok. In kar je bilo najhujše, je zgodbo brala na glas. Poleg tega se je vedno znova zasmejala, kakor da sem napisal kdo ve kaj smešnega.

2

Med obedom me je hudomušno pogledovala.

»Zakaj se pa držiš ko huda ura?« me je vprašal oče.

»Nič takega,« je dejala teta. »O tistem razbojniku je napisal … Pa deda je narisal s takim nosom, da niti kos nima takega kljuna …«

Teta se je hahljala, ostali so se muzali. Od sramu nisem vedel, kam naj pogledam. Kljub temu sem bržkone že takrat sklenil, da ta prva zgodba ne bo zadnja. In tako je tudi bilo.

SLOVAR:
vegasta koča – neravna koča, ki ne stoji trdno
obed – kosilo
muzati se – prikrito se smejati

(Vir: prirejeno po: France Bevk, Moja prva knjiga. Drevo iz zemlje raste. Berilo za 4. razred osnovne šole. Ljubljana: Državna založba Slovenije 1977.)

1

I. DEL

Preberi besedilo 1 in reši naloge.

1. Kaj je prebrano besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

   A Pripoved.

   B Novica.

   C Razlaga.

   D Reklama.

(1 točka)

2. Odgovori na vprašanja.

   a) Kaj je potres?

   _____

   b) Kako se prekrivajo Zemljine plošče?

   _____

   c) Kaj povzroča najmočnejše potrese?

   _____

(3 točke)

1

3. Ali so spodnje trditve glede na prebrano besedilo pravilne? Če je trditev pravilna, obkroži DRŽI, če ni pravilna, obkroži NE DRŽI.

Kadar dve plošči trčita, se kamnine premaknejo.	DRŽI	NE DRŽI
Kamnine se lahko premikajo le v navpični smeri.	DRŽI	NE DRŽI
Kamnine so nekoliko raztegljive.	DRŽI	NE DRŽI
Kamnine se prelomijo na najšibkejši točki.	DRŽI	NE DRŽI

(4 točke)

4. Dopolni poved iz besedila.

Mesto na površju _____, ki leži natančno nad žariščem, imenujemo _____.

(2 točki)

5. Napiši, koliko časa navadno traja najmočnejši sunek, ki ga je čutiti v epicentru.

_____

(1 točka)

6. Napiši, s čim določamo moč potresnih sunkov.

_____

(1 točka)

7. Obkroži črko pred dvema posledicama potresa, ki ogrožata zdravje ljudi.

A Velika materialna škoda.

B Težave z oskrbo s pitno vodo.

C Razpoke na hišah in pločnikih.

D Nalezljive bolezni.

E Tresenje tal.

(2 točki)

8. Potresov ne moremo preprečiti, lahko le zmanjšamo njihove učinke. Napiši en primer, kako lahko zmanjšamo učinke potresov.

_____

_____

(1 točka)

1

9. Preberi poved in reši nalogo.

Že v obdobju pred potresom se na zidovih stavb in pločnikih pokažejo razpoke.

a) Iz povedi izpiši veznik.

_____

b) Iz povedi izpiši samostalnik srednjega spola.

_____

c) Iz povedi izpiši enega od predlogov.

_____

(3 točke)

10. a) Iz povedi izpiši tisti del, ki izraža posledico.

Zaprli so del avtoceste, zato so nastale dolge kolone vozil.

_____

b) Iz povedi izpiši tisti del, ki izraža vzrok.

Ker se je prepozno odpravil od doma, je zamudil k pouku.

_____

(2 točki)

11. Poved spremeni v odvisni govor in jo napiši.

Sošolec me je prosil: »Pomagaj mi pri nalogi.«

_____

(2 točki)

12. Samostalnike zamenjaj z osebnim zaimkom in dopolni povedi.

a) Pogovarjal se je s sošolko.

Pogovarjal se je _____.

b) Tadej, Dare in Ivana se vozijo skupaj.

_____ se vozijo skupaj.

(2 točki)

13. Glagol v oklepaju postavi v ustrezno nikalno obliko in dopolni povedi.

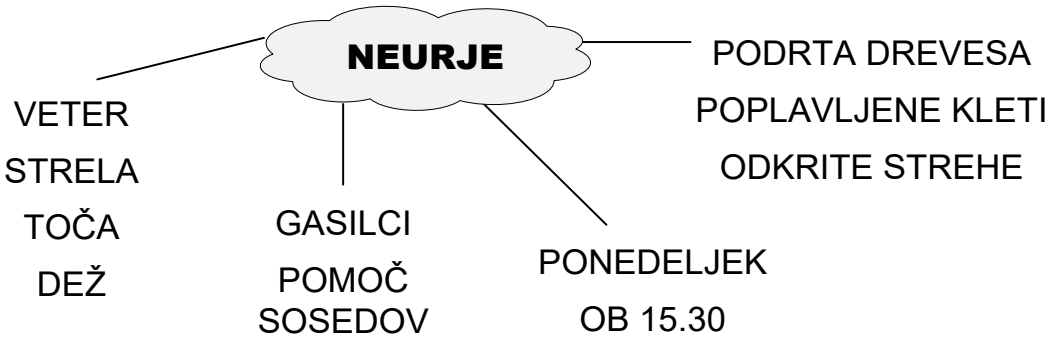
a) Danes trener (biti) _____ zadovoljen z igro svoje ekipe.

b) Jana (kupiti) _____ čevljev.

(2 točki)

1

14. V najmanj devetih povedih napiši besedilo z naslovom NEURJE.
V besedilu uporabi vse besede iz miselnega vzorca.
Besedilo naj bo smiselno povezano. Pazi na slovnična in pravopisna pravila.

(4 točke)

II. DEL

Preberi besedilo 2 in reši naloge.

1. a) Napiši, katera založba je izdala berilo, v katerem je bilo objavljeno prebrano besedilo.

_____

b) Napiši, katerega leta je bilo izdano berilo, v katerem je bilo objavljeno prebrano besedilo.

_____

(2 točki)

2. Napiši, kdo je glavna književna oseba.

_____

(1 točka)

3. Kaj se je dogajalo glavnemu junaku, če je bral napete in grozljive zgodbe? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Ponoči dolgo ni mogel zaspati.

B Tresel se je od strahu.

C Ježili so se mu lasje na glavi.

D Prenehal je brati take zgodbe.

(1 točka)

2

4. Napiši, o kom je glavni junak želel napisati zgodbo.

_____

(1 točka)

5. Kaj je glavni junak uporabil za izdelavo svoje prve knjige? Iz besedila izpiši tri pripomočke / vrste materiala.

_____

_____

_____

(3 točke)

6. a) Iz besedila izpiši poved, ki opisuje, kakšnega razbojnika je glavni junak narisal v svoji knjigi.

_____

_____

b) Iz besedila izpiši poved, ki opisuje, kakšnega deda je glavni junak narisal v svoji knjigi.

_____

_____

(2 točki)

7. Ali so spodnje trditve glede na prebrano besedilo pravilne? Če je trditev pravilna, obkroži DRŽI, če ni pravilna, obkroži NE DRŽI.

Teti se je zdela zgodba grozljiva.	DRŽI	NE DRŽI
Teti se je ilustracija deda zdela smešna.	DRŽI	NE DRŽI
Odrasli so se glasno smejali tetini pripombi.	DRŽI	NE DRŽI
Avtor besedila je sklenil, da bo postal pisatelj.	DRŽI	NE DRŽI

(4 točke)

8. Kako si sledijo dogodki v besedilu? Pravilno zaporedje dogodkov označi s številkami od 1 do 4.

_____ Sklenil sem, da to ne bo zadnja knjiga.

_____ Hotel sem napisati knjigo.

_____ Od matere sem si izprosil veliko polo belega papirja.

_____ Zgodbo sem tudi ilustriral.

(2 točki)

9. Napiši, kaj je želel glavni junak povedati s stavkom »Požiral sem črke z očmi …«.

_____

_____

(1 točka)

2

10. V najmanj devetih povedih napiši nov konec zgodbe, v katerem je deček svojo prvo knjigo nesel v šolo.
Zgodba naj bo smiselno povezana. Pazi na slovnična in pravopisna pravila.

(3 točke)

4.4.3 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom iz matematike **v 6. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

V matematičnem preizkusu je 13 nalog, ovrednotenih s 50 točkami. Preizkus znanja je sestavljen iz nalog s področij aritmetike in algebre, geometrije in merjenja ter drugih vsebin (podatkov).

Naloge v preizkusu znanja preverjajo cilje iz teh vsebinskih sklopov:

- naravna števila do 1000,
- geometrijske oblike,
- računske operacije z naravnimi števili,
- ulomki,
- merjenje,
- obdelava podatkov.

Preizkus znanja vsebuje več tipov nalog: naloge kratkih zaprtih odgovorov, naloge dopolnjevanja brez nabora in z naborom, izbirni tipi nalog z enim ali več pravilnimi odgovori ter naloge povezovanja, urejanja in razvrščanja.

Stopnjo znanja, ki jo preverjajo naloge v preizkusu znanja, opredeljujemo po Gagnejevi taksonomiji.

Preglednica 4.4.3.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

I.	poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev	30 %
II.	izvajanje rutinskih postopkov	40 %
III.	uporaba kompleksnih postopkov	18 %
IV.	reševanje in raziskovanje problemov	12 %

Miselne procese prve taksonomske stopnje preverjajo štiri naloge (15 točk), pet nalog (20 točk) preverja procese druge taksonomske stopnje, procese tretje taksonomske stopnje preverjajo tri naloge (9 točk), ena naloga (6 točk) pa preverja procese četrte taksonomske stopnje.

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.4.3.2: Osnovni statistični podatki

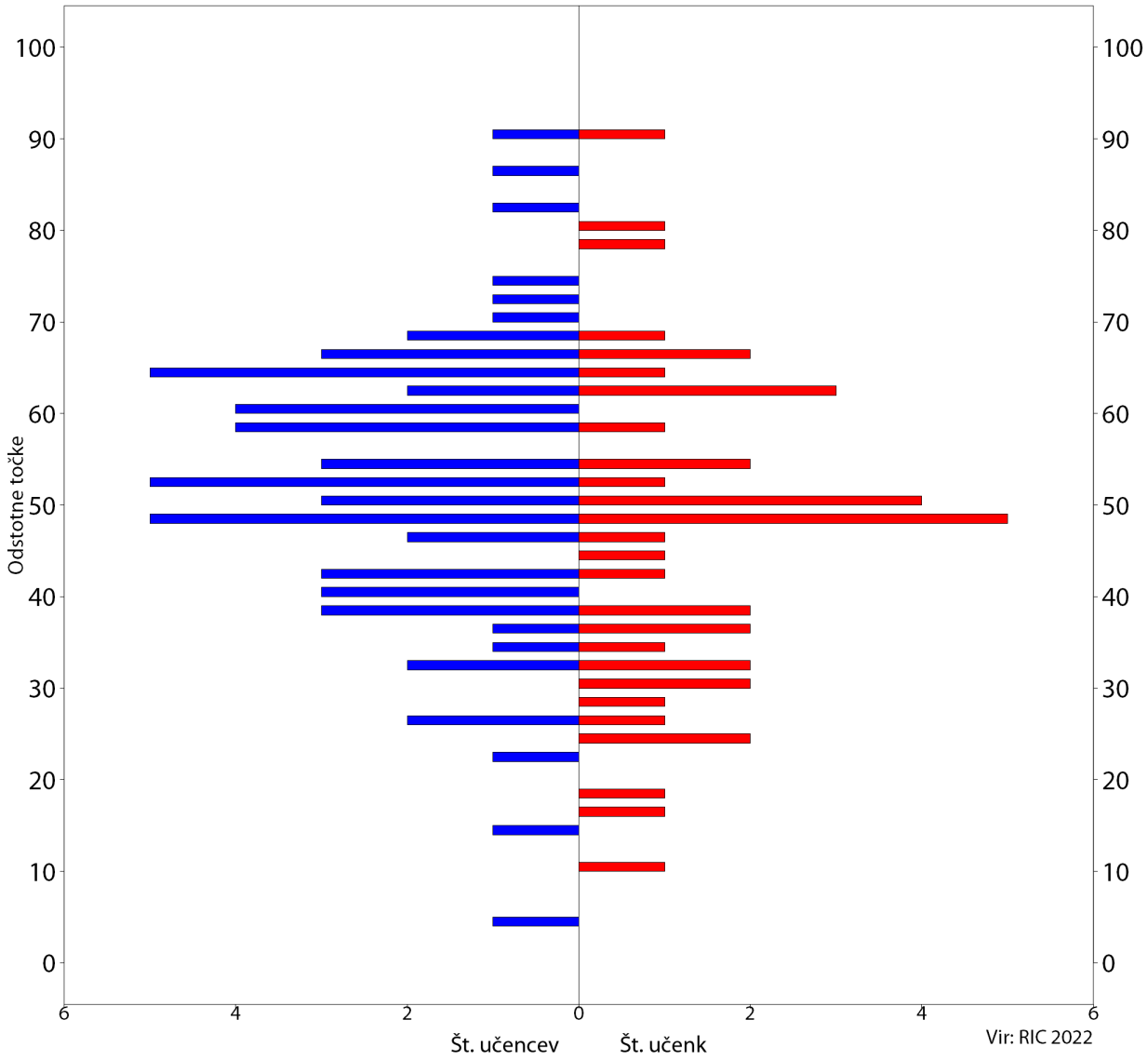
Število učencev	104
Število postavk	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	24,78
Povprečno število odstotnih točk	49,56
Standardni odklon odstotnih točk	17,00
Indeks težavnosti	0,49
Indeks zanesljivosti	0,89

Preizkusa znanja iz matematike so se udeležili 104 učenci od 123 prijavljenih. Od 50 možnih točk so povprečno osvojili 24,78 točke (49,56 %). Maksimalnega število točk ni dosegel nihče. Najvišji rezultat 45 točk (90 %) sta dosegla dva učenca. Pet učencev je doseglo manj kot 10 točk (20 %), en učenec je dosegel manj kot 5 točk (10 %). Frekvenčna porazdelitev dosežkov učencev je skoraj simetrična, z enim vrhom pri 24 točkah (48 %). V intervalu med 48 in 66 % točkami je 50,9 % učencev. Standardni odklon 17 % točk kaže na raznoliko znanje učencev, vendar manj kot pri slovenščini. Indeks težavnosti (IT) celotnega preizkusa (0,49) kaže na srednjo zahtevnost preizkusa.

Dosežki po spolu in regijah

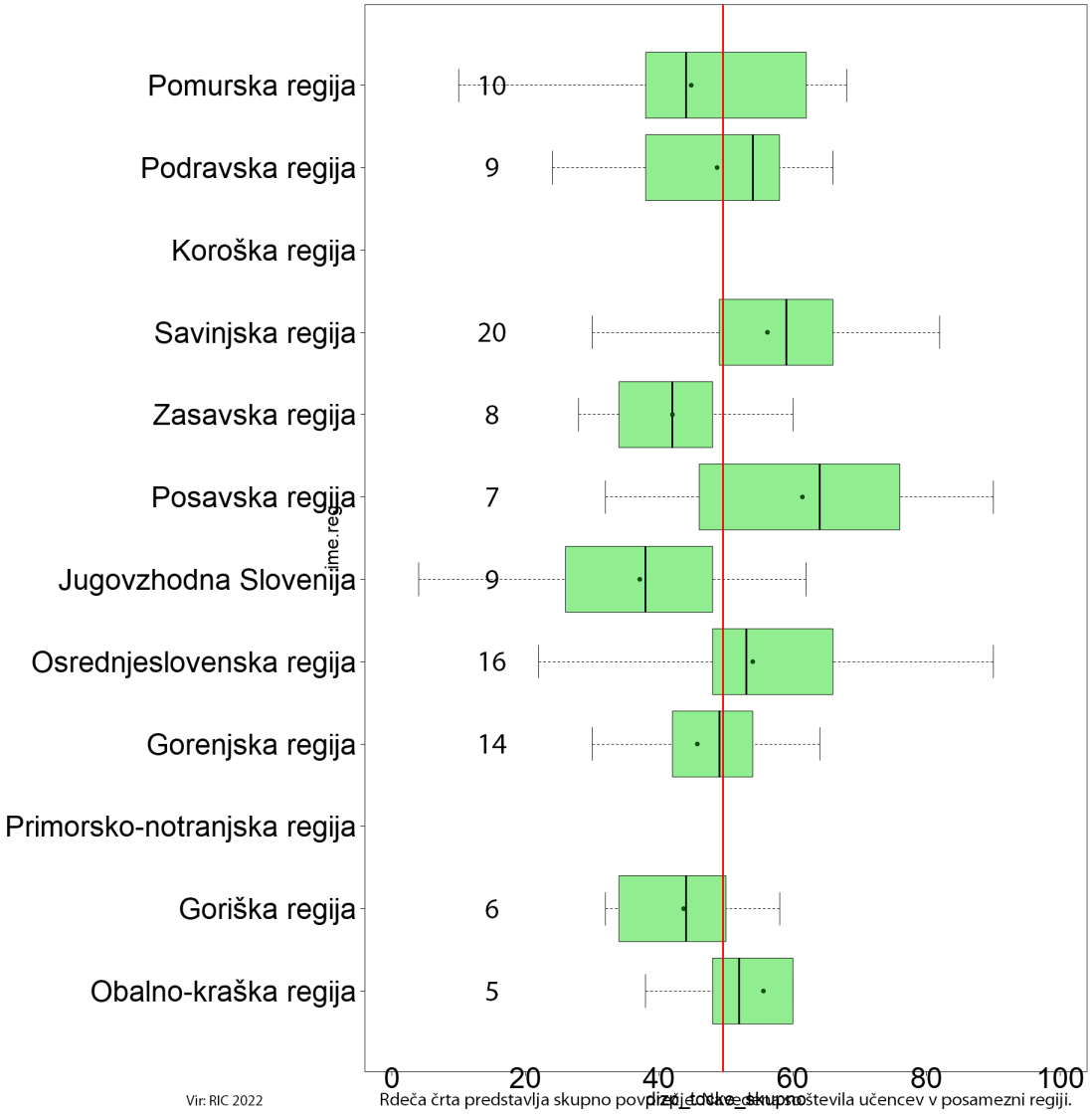
Spol

Slika 4.4.3.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki (NIS), 6. razred

Med udeleženci je bilo 62 dečkov in 42 deklic. Najvišji rezultat (45 točk) je dosegel en deček in ena deklica. Nad 70 % točk so dosegle tri deklice in pet dečkov. Pod 30 % točk je doseglo devet deklic in pet dečkov. Najnižji dosežek je dosegel deček.

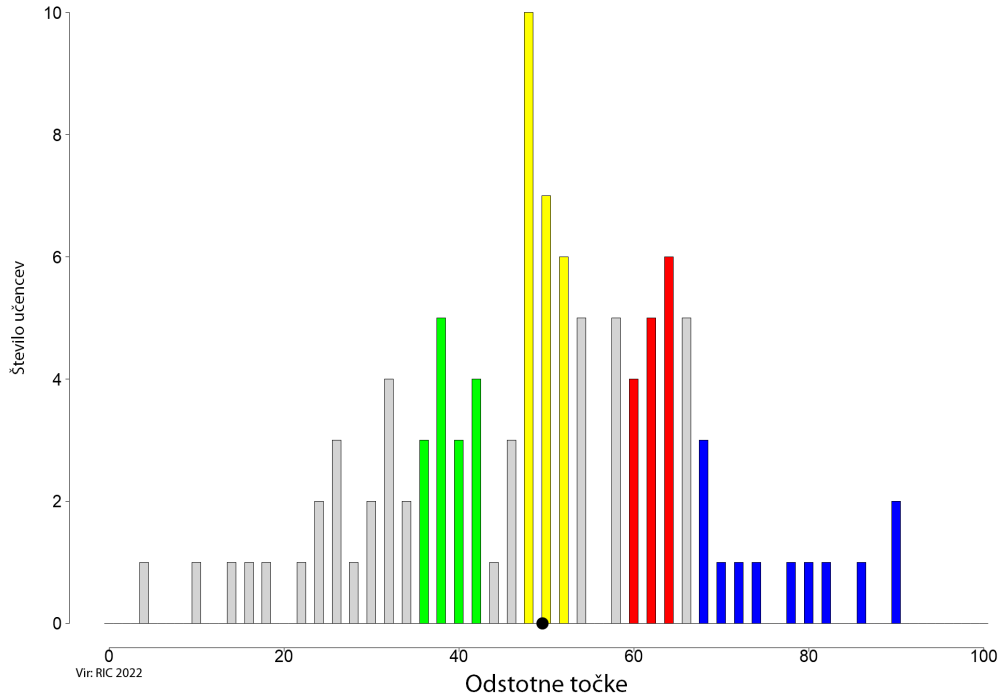
Regije

Udeleženci preverjanja so učenci iz desetih regij. V Primorsko-notranjski regiji in Koroški regiji se NPZ ni udeležila nobena šola oziroma učenec. V Savinjski regiji je pisalo preizkus največ učencev. Po regijah je število šol zelo različno, zato primerjave dosežkov med regijami niso zanesljive.

Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.4.3.2: Porazdelitev točk pri matematiki (NIS), 6. razred

ZELENO OBMOČJE

V zeleno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo zgornjo mejo *spodnje četrtine dosežkov*.

Vsebine: Naloge zelenega območja so bile s področja aritmetike (enajst postavk) in merjenja (dve postavki).

Taksonomske stopnje: Tri naloge (2., 3. in 4. – šest postavk) preverjajo znanje na I. taksonomski stopnji (poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev), tri (6., 7. in 8. – šest postavk) na II. (izvajanje rutinskih postopkov) in ena naloga (10. – ena postavka) na III. taksonomski stopnji (uporaba kompleksnih postopkov).

Tipi nalog: V zelenem območju so naloge kratkega zaprtega odgovora, povezovanja, urejanja in razvrščanja ter naloga dopolnjevanja z naborom.

Učenci:

- zapišejo število s številko in z besedo – zapišejo število dvainpetdeset s številkami (naloga 02.1);
- uredijo po velikosti naravna števila v obsegu do 1000 – med danimi števili prepoznajo največje število (naloga 03.1);
- razlikujejo desetiške enote (E, D, S, T) – med danimi števili prepoznajo število, ki ima šest desetic (naloga 03.3), in število, ki ima pet desetic in šest enic (naloga 03.4);
- poznajo in poimenujejo naprave in merske enote za dolžino (km, m, dm, cm, mm), maso (t, kg, dag, g), čas (h, min), poznajo odnose med njimi, pretvarjajo količine – na sliki prepoznajo kuhinjsko tehtnico kot pripomoček, s katerim bi najlažje izmerili maso, dano v gramih (naloga 04.2), in pripomoček, s katerim bi najlažje izmerili čas, dan v minutah (naloga 04.3);
- seštevajo pisno naravna števila do 1000 brez prehoda (naloga 06.1) in s prehodom (naloga 06.2);
- odštevajo pisno števila do 1000 brez prehoda (naloga 06.3) in s prehodom;
- usvojijo produkte, ki so vezani na poštevanko do avtomatizma – množijo v obsegu poštevanke $10 \cdot 10$ s 3 (naloga 07.1) in z 2 (naloga 07.2);
- rešijo besedilne naloge – račun odštevanja uporabijo kot strategijo reševanja besedilne naloge (naloga 08.3);
- ponazorijo grafično ali z modelom del celote – na sliki obkrožijo/označijo polovico elementov (naloga 10.1).

Učenci v zelenem območju zapišejo dano število v obsegu do 1000 s števkami in prepoznajo nekatera števila glede na dane mestne vrednosti. Pisno seštevajo v obsegu do 1000 brez prehoda in z njim. Izkazujejo znanje poštevanke števil 2 in 3. Uporabijo odštevanje kot del strategije reševanja preproste besedilne naloge. Na sliki prepoznajo bolj znane merske pripomočke za merjenje časa in mase. Pokažejo razumevanje dela celote tako, da označijo polovico elementov.

Zgled: naloga 03

(Opomba: Druga postavka naloge se je uvrstila v rumeno, ostale postavke pa v zeleno območje.)

RUMENO OBMOČJE

V rumeno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo med *spodnjo in zgornjo polovico dosežkov*.

Vsebine: V rumenem območju so naloge aritmetike (sedem postavk), merjenja (ena postavka) in geometrije (ena postavka).

Taksonomske stopnje: Štiri naloge (1., 2., 3 in 4. – šest postavk) preverjajo znanje na I. taksonomski stopnji (poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev), dve (7. in 9. – dve postavki) na II. (izvajanje rutinskih postopkov) in ena naloga (10. – ena postavka) na III. (uporaba kompleksnih postopkov).

Tipi nalog: V rumenem območju so naloge dopolnjevanja brez in z naborom, izbirnega tipa z enim ali več pravilnimi odgovori, povezovanja, urejanja in razvrščanja ter kratkega zaprtega odgovora.

Učenci:

- štejejo naprej in nazaj od danega števila v obsegu do 1000 – štejejo po 10 naprej (naloga 01.1) in po 10 nazaj (naloga 01.4) v obsegu do 100 ter po 100 naprej v obsegu do 1000 (naloga 01.3);
- zapišejo število s številko in z besedo – zapišejo število devetsto šest s števkami (naloga 02.2);
- uredijo po velikosti naravna števila v obsegu do 1000 – med danimi števili prepoznajo najmanjše število (naloga 03.2);
- poznajo in poimenujejo naprave in merske enote za dolžino (km, m, dm, cm, mm), maso (t, kg, dag, g), čas (h, min), poznajo odnose med njimi, pretvarjajo količine – na sliki prepoznajo tračni meter kot pripomoček, s katerim bi najlaže izmerili dolžino, dano v metrih (naloga 04.1);
- delijo z enomestnim deliteljem brez ostanka (v okviru poštevank) – delijo z 2 (naloga 07.3);
- narišejo, prepoznajo, poimenujejo in označijo premico – med danimi odgovori prepoznajo opis medsebojne lege geometrijskih elementov (lega točke na premici) (naloga 09.2);
- ugotovijo, kateri ulomek je predstavljen z grafičnim prikazom – med danimi odgovori prepoznajo poimenovanje za označeni del celote na sliki (četrtina) (naloga 10.3).

Učenci v rumenem območju imajo več osnovnega matematičnega znanja, saj znajo šteti po 10 naprej in nazaj v obsegu do 100 ter po 100 naprej v obsegu do 1000. V obsegu do 1000 znajo tudi zapisati dano število s števkami in prepoznati najmanjše med danimi števili. Poleg množenja izkazujejo znanje tudi pri deljenju s številom 2. Na slikah prepoznajo označeni del celote, lego točke na premici in manj znani pripomoček za merjenje dolžine.

Zgled: naloga 10

(Opomba: Prva postavka naloge se je uvrstila v zeleno, druga v modro in tretja v rumeno območje.)

RDEČE OBMOČJE

V rdeče območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov.

Vsebine: V rdečem območju so naloge s področja aritmetike (pet postavk), geometrije (tri postavke) in merjenja (ena postavka).

Taksonomske stopnje: Ena naloga (1. – tri postavke) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev) in tri (5., 8. in 9. – šest postavk) na II. (izvajanje rutinskih postopkov).

Tipi nalog: V rdečem območju sta nalogi kratkega zaprtega odgovora, naloga izbirnega tipa z več pravilnimi odgovori in naloga dopolnjevanja brez nabora.

Učenci:

- štejejo naprej in nazaj od danega števila v obsegu do 1000 – štejejo po 10 naprej (naloga 01.2), po 10 nazaj (naloga 01.5) in po 100 nazaj (nalogi 01.6) v obsegu do 1000;
- narišejo, izmerijo in označijo daljice – prepoznajo narisano daljico in jo poimenujejo (naloga 05.1);
- narišejo, prepoznajo, poimenujejo in označijo premico – prepoznajo narisano premico in jo poimenujejo (naloga 05.2);
- ocenijo in zapišejo meritev – izmerijo določeno stranico pravokotnika (naloga 05.4);
- rešijo besedilno nalogo – uporabijo račun množenja kot del strategije reševanja preproste besedilne naloge (nalogi 08.1 in 08.2);
- narišejo, prepoznajo, poimenujejo in označijo premico – med danimi odgovori prepoznajo opis medsebojne lege geometrijskih elementov (pravokotna lega dveh premic) (naloga 09.1).

Učenci v rdečem območju se zanesljivo orientirajo v številski vrsti do 1000. Bolj zanesljivi so pri izbiri množenja kot dela strategije za reševanje besedilnih nalog. Izkazujejo več geometrijskega znanja in znanja merjenja.

Zgled: naloga 09

(Opomba: Prva postavka naloge se je uvrstile v rdeče, druga pa v rumeno območje.)

MODRO OBMOČJE

V modro območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo *zgornje desetine dosežkov*.

Vsebine: Naloge modrega območja so s področje aritmetike (štiri postavke), merjenja (ena postavka) in podatkov (ena postavka).

Taksonomske stopnje: Dve nalogi (7. in 8. – tri postavke) preverjata znanje na II. taksonomski stopnji (izvajanje rutinskih postopkov), ena (10. – ena postavka) na III. (uporaba kompleksnih postopkov) in ena (13. – dve postavki) na IV. (reševanje in raziskovanje problemov).

Tipi nalog: V modrem območju so naloge kratkega zaprtega odgovora.

Učenci:

- delijo z enomestnim deliteljem brez ostanka (v okviru poštevank) – poščejo število, ki je deljivo s 3 (naloga 07.2);
- rešijo besedilne naloge – izračunajo nastavljen račun množenja (naloga 08.2) in odštevanja (naloga 08.4);
- celoto razdelijo na enake dele in jih poimenujejo (ena polovica, ena četrtina) – pobarvajo polovico slike (traku) (naloga 10.2);
- izdelajo preglednico, zberejo podatke, jih vpišejo v preglednico in jih predstavijo – odgovorijo na eno od vprašanj o delovnem času z uporabo podatkov iz vrstic in stolpcev v preglednici, ob upoštevanju dodatnega kriterija (naloga 13.5) in izračunajo čas enega od dogodkov z uporabo podatkov v preglednici (naloga 13.6).

Učenci v modrem območju pokažejo osnovno matematično znanje in so zanesljivi pri množenju in deljenju, tudi kadar rešujejo besedilne naloge. Uporabijo znanje o delih celote pri reševanju naloge. Rešijo tudi nekatere kompleksne besedilne naloge s področja branja podatkov in merjenja.

Zgled: naloga 13

(Opomba: Peta in šesta postavka sodita v modro območje, ostale postavke pa nad modro območje.)

NAD MODRIM OBMOČJEM

V to območje spadajo naloge, ki jih tudi učenci z najvišjimi dosežki niso rešili s 65-odstotno uspešnostjo.

Vsebine: Naloge nad modrim območjem so s področja aritmetike (osem postavk), geometrije (ena postavka), podatkov (dve postavki) in merjenja (dve postavki).

Taksonomske stopnje: Tri naloge (5., 6. in 8.– tri postavke) preverjajo znanje na II. taksonomski stopnji (izvajanje rutinskih postopkov), dve (11. in 12. – šest postavk) na III. (uporaba kompleksnih postopkov) in ena (13. – štiri postavke) na IV. (reševanje in raziskovanje problemov).

Tipi nalog: V območju nad modrim so naloge kratkega zaprtega odgovora.

Učenci so manj uspešni pri:

- prepoznavanju kvadrata in pravokotnika, opisovanju medsebojne lege stranic in lastnosti stranic – ne označijo stranic kvadrata (naloga 05.3);
- pisnem odštevanju števil do 1000 brez prehoda in z njim (naloga 06.4);
- reševanju besedilnih nalog – ne izračunajo nastavljenega računa množenja v preprosti besedilni nalogi (naloga 08.6), ne uporabijo računanja dela celote (naloga 11.1), odštevanja (naloga 11.2), deljenja (naloga 12.1) in množenja (naloga 12.2) kot dela strategije reševanja v kompleksnih besedilnih nalogah in ne pridejo do rešitev kompleksnih besedilnih nalog (nalogi 11.3 in 12.3);
- izdelovanju preglednic, zbiranju podatkov, vpisovanju teh v preglednico in njihovem predstavljanju – pri odgovarjanju na vprašanja o delovnem času z uporabo podatkov v stolpcu preglednice (nalogi 13.1 in 13.2) in računanju časa z uporabo podatkov v več vrsticah preglednice (naloga 13.3) ter računanju časa z uporabo podatkov v vrsticah preglednice in z upoštevanjem dodatnih kriterijev (naloga 13.4).

Pri analizi nalog, ki so se uvrstile v območje nad modrim, ugotavljamo, da učenci niso zanesljivi pri reševanju kompleksnih besedilnih nalog z osnovnimi računskimi operacijami. Matematični problemi, ki zahtevajo več zaporednih, med seboj povezanih korakov, so za učence prezahtevni. Prav tako je za njih prezahtevno iskanje podatkov o času ali računanje časa z upoštevanjem podatkov v več vrsticah in stolpcih preglednice ter upoštevanjem dodatnih kriterijev.

Zgled: naloga 11

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.4.3.3: Specifikacijska tabela, matematika (NIS), 6. razred

Naloga		Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
1	01.1	1	Aritmetika	štejejo naprej in nazaj od danega števila v obsegu do 1000;	M	I	rumeno	0,74	0,48
	01.2	1	Aritmetika	štejejo naprej in nazaj od danega števila v obsegu do 1000;	T	I	rdeče	0,58	0,45
	01.3	1	Aritmetika	štejejo naprej in nazaj od danega števila v obsegu do 1000;	T	I	rumeno	0,63	0,55
	01.4	1	Aritmetika	štejejo naprej in nazaj od danega števila v obsegu do 1000;	M	I	rumeno	0,63	0,42
	01.5	1	Aritmetika	štejejo naprej in nazaj od danega števila v obsegu do 1000;	T	I	rdeče	0,58	0,58
	01.6	1	Aritmetika	štejejo naprej in nazaj od danega števila v obsegu do 1000;	T	I	rdeče	0,51	0,52
2	02.1	1	Aritmetika	zapišejo število s številko in z besedo;	M	I	zeleno	0,88	0,36
	02.2	1	Aritmetika	zapišejo število s številko in z besedo;	T	I	rumeno	0,63	0,15
3	03.1	1	Aritmetika	uredijo po velikosti naravna števila v obsegu do 1000;	T	I	zeleno	0,84	0,33
	03.2	1	Aritmetika	uredijo po velikosti naravna števila v obsegu do 1000;	T	I	rumeno	0,71	0,41
	03.3	1	Aritmetika	razlikujejo desetiške enote (E, D, S, T);	T	I	zeleno	0,70	0,28
	03.4	1	Aritmetika	razlikujejo desetiške enote (E, D, S, T);	T	I	zeleno	0,88	0,25
4	04.1	1	Merjenje	poznajo in poimenujejo naprave in merske enote za dolžino (km, m, dm, cm, mm), maso (t, kg, dag, g), čas (h, min), poznajo odnose med njimi, pretvarjajo količine;	M	I	rumeno	0,71	0,44
	04.2	1	Merjenje	poznajo in poimenujejo naprave in merske enote za dolžino (km, m, dm, cm, mm), maso (t, kg, dag, g), čas (h, min), poznajo odnose med njimi, pretvarjajo količine;	M	I	zeleno	0,78	0,29
	04.3	1	Merjenje	poznajo in poimenujejo naprave in merske enote za dolžino (km, m, dm, cm, mm), maso (t, kg, dag, g), čas (h, min), poznajo odnose med njimi, pretvarjajo količine;	M	I	zeleno	0,62	0,15
5	05.1	1	Geometrija	narišejo, izmerijo in označijo daljice;	T	II	rdeče	0,54	0,41
	05.2	1	Geometrija	narišejo, prepoznajo, poimenujejo in označijo premico;	T	II	rdeče	0,51	0,32
	05.3	1	Geometrija	prepoznajo kvadrat in pravokotnik, opišejo medsebojno lego stranic in lastnosti stranic;	T	II	nad modrim	0,34	0,18
	05.4	1	Merjenje	ocenijo in zapišejo meritve;	T	II	rdeče	0,57	0,44
6	06.1	1	Aritmetika	pisno seštevajo naravna števila do 1000 brez prehoda in z njim;	T	II	zeleno	0,87	0,39
	06.2	1	Aritmetika	pisno seštevajo naravna števila do 1000 brez prehoda in z njim;	T	II	zeleno	0,68	0,29
	06.3	1	Aritmetika	pisno odštevajo števila do 1000 brez prehoda;	T	II	zeleno	0,75	0,40
	06.4	1	Aritmetika	pisno odštevajo števila do 1000 brez prehoda in z njim;	T	II	nad modrim	0,29	0,21
7	07.1	1	Aritmetika	usvojijo produkte, ki so vezani na poštevanko, do avtomatizma;	T	II	zeleno	0,82	0,49
	07.2	1	Aritmetika	usvojijo produkte, ki so vezani na poštevanko, do avtomatizma;	T	II	zeleno	0,89	0,43
	07.3	1	Aritmetika	delijo z enomestnim deliteljem brez ostanka (v okviru poštevank);	T	II	rumeno	0,60	0,51
	07.4	1	Aritmetika	delijo z enomestnim deliteljem brez ostanka (v okviru poštevank).	T	II	modro	0,17	0,29
	08.1	1	Aritmetika	rešijo besedilne naloge;	T	II	rdeče	0,54	0,21

Naloga		Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
8	08.2	1	Aritmetika	rešijo besedilne naloge;	T	II	modro	0,51	0,27
	08.3	1	Aritmetika	rešijo besedilne naloge;	T	II	zeleno	0,71	0,38
	08.4	1	Aritmetika	rešijo besedilne naloge;	T	II	modro	0,34	0,40
	08.5	1	Aritmetika	rešijo besedilne naloge;	T	II	rdeče	0,44	0,54
	08.6	1	Aritmetika	rešijo besedilne naloge;	T	II	nad modrim	0,28	0,41
9	09.1	1	Geometrija	narišejo, prepoznajo, poimenujejo in označijo premico;	T	II	rdeče	0,54	0,35
	09.2	1	Geometrija	narišejo, prepoznajo, poimenujejo in označijo premico;	T	II	rumeno	0,62	0,37
10	10.1	1	Aritmetika	grafično ali z modelom ponazorijo del celote;	T	III	zeleno	0,83	0,46
	10.2	1	Aritmetika	celoto razdelijo na enake dele in jih poimenujejo;	T	III	modro	0,51	0,36
	10.3	1	Aritmetika	ugotovijo, kateri ulomek je predstavljen z grafičnim prikazom;	T	III	rumeno	0,55	0,36
11	11.1	1	Aritmetika	rešijo besedilne naloge;	T	III	nad modrim	0,06	0,44
	11.2	1	Aritmetika	rešijo besedilne naloge;	T	III	nad modrim	0,05	0,45
	11.3	1	Aritmetika	rešijo besedilne naloge;	T	III	nad modrim	0,04	0,41
12	12.1	1	Aritmetika	rešijo besedilne naloge;	T	III	nad modrim	0,13	0,41
	12.2	1	Aritmetika	rešijo besedilne naloge;	T	III	nad modrim	0,06	0,29
	12.3	1	Aritmetika	rešijo besedilne naloge;	T	III	nad modrim	0,06	0,35
13	13.1	1	Podatki	izdelajo preglednico, zberejo podatke, jih vpišejo v preglednico in jih predstavijo;	T	IV	nad modrim	0,17	0,21
	13.2	1	Podatki	izdelajo preglednico, zberejo podatke, jih vpišejo v preglednicoin jih predstavijo;	T	IV	nad modrim	0,09	0,20
	13.3	1	Merjenje	izdelajo preglednico, zberejo podatke, jih vpišejo v preglednicoin jih predstavijo;	T	IV	nad modrim	0,09	0,23
	13.4	1	Merjenje	izdelajo preglednico, zberejo podatke, jih vpišejo v preglednicoin jih predstavijo;	T	IV	nad modrim	0,15	0,25
	13.5	1	Podatki	izdelajo preglednico, zberejo podatke, jih vpišejo v preglednicoin jih predstavijo;	T	IV	modro	0,28	0,42
	13.6	1	Merjenje	izdelajo preglednico, zberejo podatke, jih vpišejo v preglednicoin jih predstavijo.	T	IV	modro	0,31	0,28

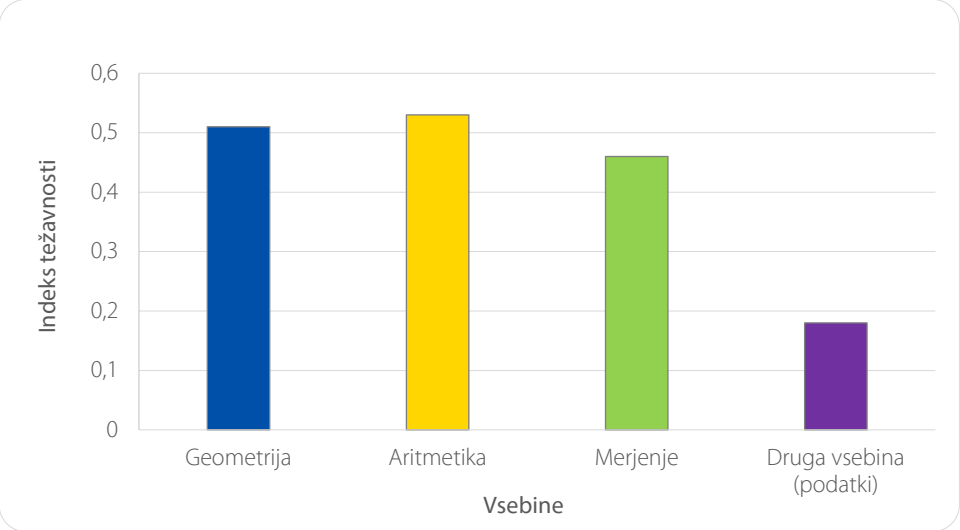
LEGENDA:

***Naloga*:** zapisana oznaka vsakega vprašanja/dela naloge/naloge; povzeto po preizkusu znanja, po *Navodilih za vrednotenje* in po programu za e-vrednotenje;
Točke: zapisano maksimalno število točk vprašanja/dela naloge/naloge;
***Vsebina*:** zapisana vsebina, ki jo preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po učnem načrtu;
***Cilj – učenci*:** zapisan cilj, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po učnem načrtu;
***Standard znanja*:** zapisan standard znanja, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga: M – minimalni, T – temeljni; povzeto po učnem načrtu;
***Taksonomska stopnja* (po Gagneju):** zapisana taksonomska stopnja vprašanja/dela naloge/naloge: I – poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, II – izvajanje rutinskih postopkov, III – uporaba kompleksnih postopkov, IV – reševanje in raziskovanje problemov;
Območje: zapisno območje, v katero se je uvrstilo vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po Opisih dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS-om.

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Dosežki učencev po **vsebinskih področjih** glede na indeks težavnosti

Slika 4.4.3.3: Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

Preizkus je preverjal štiri vsebinska področja: aritmetiko, merjenje, geometrijo in drugo vsebino (podatke). Učenci so bili uspešnejši na področjih aritmetike in merjenja, manj na področju geometrije in najmanj na področju dela s podatki.

Aritmetika obsega v preizkusu devet nalog, s katerimi so učenci lahko dosegli 35 točk. Za najlažjo nalogo znotraj tega področja se je izkazala postavka[23] 7.2, ki jo je pravilno rešilo 89 % učencev. Učenci so dopolnili izjavno obliko s prvim faktorjem v obsegu poštevanke 10 x 10. Pri postavki 7.3, kjer so učenci dopolnjevali izjavno obliko z deliteljem, so bili 60-odstotno uspešni, pri postavki 7.4, kjer so dopolnjevali izjavno obliko z deljencem, pa le 17-odstotno uspešni.

Pri zapisu števila do 100 s številko, ki je bilo predhodno zapisano z besedo, tj. pri postavki 2.1, so bili 88-odstotno uspešni, manj uspešni (v 63 %) pa pri zapisu števila do 1000 pri postavki 2.2.

Učenci so uspešni tudi pri orientaciji med števili do 1000, pri postavkah 3.1, 3.3, 3.4.

Seštevanje in odštevanje v obsegu do 1000 brez prehoda in seštevanje s prehodom do 1000 so dobro utrjene osnovne računske operacije (postavke 6.1, 6.2 in 6.4). Učenci so manj uspešni pri seštevanju do 1000 z dvema prehodoma (postavka 6.4), saj je bila naloga reševana z 29-odstotno uspešnostjo.

Analiza nalog s področja aritmetike kaže, da so učenci srednje uspešni tudi pri štetju naprej in nazaj po 10 v okviru številske vrste do 100 (postavki 1.1, 1.4), štetju naprej in nazaj po 10 v obsegu številske vrste do 1000 (postavki 1.2, 1.5) in štetju po 100 naprej v obsegu številske vrste do 1000 (postavka 1.3). Nekoliko manj uspešni so pri štetju po 100 nazaj v obsegu številske vrste do 1000 (postavka 1.6).

Razdelitev celote na enake dele in poimenovanje delov celote je preverjala naloga 10. Učenci so bili 83-odstotno uspešni, ko so pri celoti enakih elementov ponazorili polovico le-teh, pri postavki 10.1 in 51-odstotno uspešni pri ponazoritvi polovice dela lika (pri postavki 10.2). Učenci s 55-odstotno uspešnostjo prepoznajo, kateri ulomek je grafično predstavljen pri postavki 10.3.

Naloga 8 je bila srednje zahtevna. Učenci so morali pri treh preprostih besedilnih nalogah zapisati številske izraze in jih nato izračunati v obsegu številske vrste do 100. Najuspešnejši so bili pri zapisu izraza za odštevanje (71 %) pri postavki 8.3. Več težav se je pojavilo pri zapisu izrazov za množenje pri postavkah 8.1 in 8.5 ter nato pri izračunu zapisanega številskega izraza.

[23] Postavka je najmanjši del naloge, ki jo zasledujemo v statistični in vsebinski analizi.

Najtežji nalogi s področja aritmetike sta bili za učence nalogi 11 in 12. Pri nalogi 12 so morali iz zahtevnejšega besedila izluščiti ustrezne podatke, ki so jih potrebovali za zapis strategije reševanja (postavki 12.1 in 12.2); 14 % učencev naloge ni reševalo, 72 % učencev je pri reševanju uporabilo napačno strategijo reševanja. Nalogo je v celoti pravilno rešilo 6 % učencev, od tega jih je 13 % pravilno zapisalo prvi račun, vendar nato že 5 % učencev naredilo napako pri tem izračunu. Pri nalogi 11 so morali iz zahtevnejšega besedila izluščiti ustrezne podatke, ki so jih potrebovali za zapis strategije reševanja (postavki 11.1 in 11.2); 15 % učencev naloge ni reševalo, 79 % pa jih je pri reševanju uporabilo napačno strategijo reševanja. Nalogo so v celoti pravilno rešili le 4 % učencev, od tega jih je 6 % pravilno zapisalo prvi račun ter 5 % drugi račun.

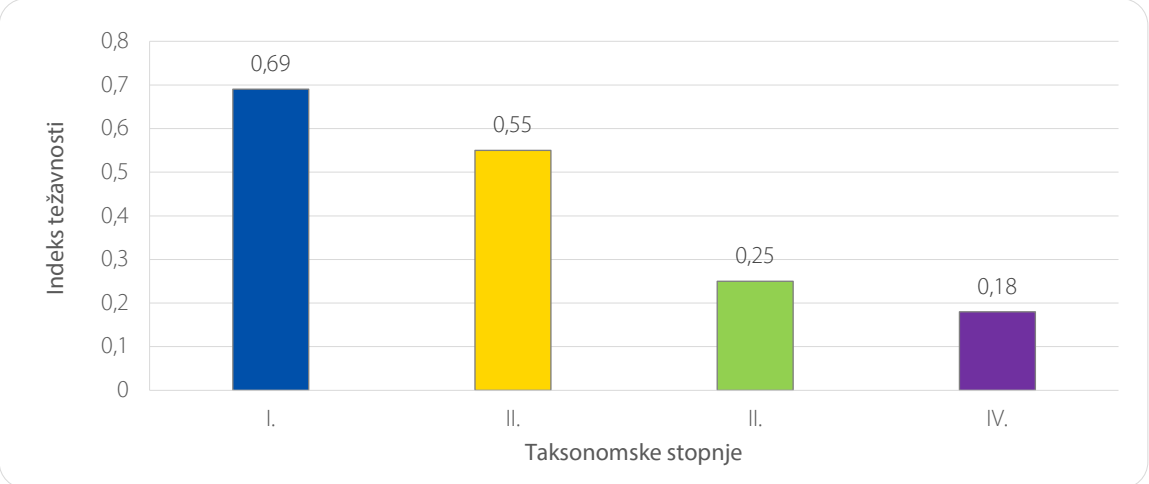
Merjenje smo preverjali pri nalogi 4 in delno pri nalogah 5 in 13. Učenci so lahko dosegli 7 točk. Naloga 4 je preverjala prepoznavanje pripomočkov za merjenje dolžine, mase in časa. Z 78-odstotno uspešnostjo so učenci prepoznali ustrezen pripomoček za merjenje mase (postavka 4.2) in z 62-odstotno uspešnostjo ustrezen pripomoček za merjenje časa (postavka 4.3). Pri postavki 5.4 so učenci merili dolžino stranice pravokotnika in bili 57-odstotno uspešni. Iz podatkov, zbranih v preglednici delovnega časa pri nalogi 13, so morali pokazali, kako uspešni so pri branju preglednic in orientaciji v času. Pri izračunu časovnega intervala (postavka 13.6) so bili 31-odstotno, pri postavki 13.4 pa 15-odstotno uspešni. Največ težav je predstavljal izračun najdaljšega časovnega intervala pri postavki 13.3, saj je bilo uspešnih le 9 % učencev.

Področje **geometrije** sta preverjali nalogi 5 in 9. Učenci so lahko dosegli 5 točk. 54 % učencev je pravilno poimenovalo narisano geometrijsko obliko – daljico (postavka 5.1) in 51 % učencev geometrijsko obliko – premico (postavka 5.2). Poimenovanj se ni lotilo 17 % učencev. Kot zelo zahtevno se je izkazalo označevanje stranic pri narisanem kvadratu, saj se označevanja ni lotilo ali je stranice napačno označilo 65 % učencev (postavka 5.3). Pri nalogi 9 so učenci ob sliki izbirali pravilnost zapisanih izjav o odnosih med osnovnimi geometrijskimi elementi na sliki. 62 % učencev je na sliki prepoznalo točko, ki leži na premici (postavka 9.2), in 54 % učencev pravokotni premici (postavka 9.1).

Nepričakovano se je kot zahtevna izkazala naloga 13, ki je preverjala druge vsebine (branje podatkov), kjer so učenci lahko dosegli 3 točke. Iz preglednice so učenci brali odnose med podatki. Pri reševanju problema, ki je zahteval branje in interpretacijo podatkov, ugotovimo, da veliko učencev ni dovolj natančnih. Pri vrednotenju nalog se je izkazalo, da so bili odgovori nepopolni. Nepopolnih ali napačnih je bilo 74 % odgovorov (postavka 13.1) in 79 % pri postavki 13.2.

Dosežki učencev po **taksonomskih stopnjah** glede na indeks težavnosti

Slika 4.4.3.4: Dosežki učencev po taksonomski stopnjah glede na indeks težavnosti pri matematiki (NIS), 6. razred

S slike 4.4.3.4 je razvidno, da težavnost nalog pričakovano narašča s taksonomskimi stopnjami. Precejšnje odstopanje je pri prehodu med nalogami z druge na tretjo taksonomsko stopnjo. Učenci so najbolje rešili naloge, ki preverjajo znanje na prvi taksonomski stopnji (IT = 0,69), nekoliko slabše naloge na drugi taksonomski stopnji (IT = 0,55), najmanj uspešni pa so bili pri nalogah na tretji (IT = 0,25) in četrti taksonomski stopnji (IT = 0,18).

Prva taksonomska stopnja obsega štiri naloge, ki so ovrednotene s 15 točkami. Le-te zajemajo poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev. Naloge so učenci reševali v skladu s pričakovanji. Postavka 3.4, s katero smo preverjali ureditev naravnih števil po velikosti v obsegu do 1000, se je v okviru prve taksonomske stopnje izkazala kot najlažja. Učenci so nekoliko manj uspešno reševali postavke naloge 1, pri katerih so šteli naprej in nazaj od danega števila v obsegu do 1000, zahtevnejše je bilo predvsem štetje nazaj po 100 (postavka 1.6).

Druga taksonomska stopnja obsega pet nalog, ovrednotenih z 20 točkami. Le-te preverjajo izvajanje rutinskih postopkov. Učenci so najuspešneje rešili postavko 7.2, ki je preverjala množenje oziroma poštevanko števila 5. Zelo uspešni so bili tudi pri reševanju postavke 7.1, ki je prav tako preverjala množenje, in sicer poštevanko števila 3, ter postavk 6.1 in 6.3, ki sta preverjali pisno seštevanje in odštevanje do 1000 brez prehoda Najtežje je bilo učencem poiskati število, deljivo s številom 3 pri postavki 7.4. Zahtevni sta bili tudi postavki 8.6 in 8.4, v okviru naloge 8, pri kateri so morali učenci uporabiti računsko operacijo množenje za rešitev besedilne naloge. Poleg ustrezne računske operacije pa so morali dobljeni rezultat predstaviti kot končno rešitev v obliki odgovora. Pri tem so učenci izgubljali največ točk.

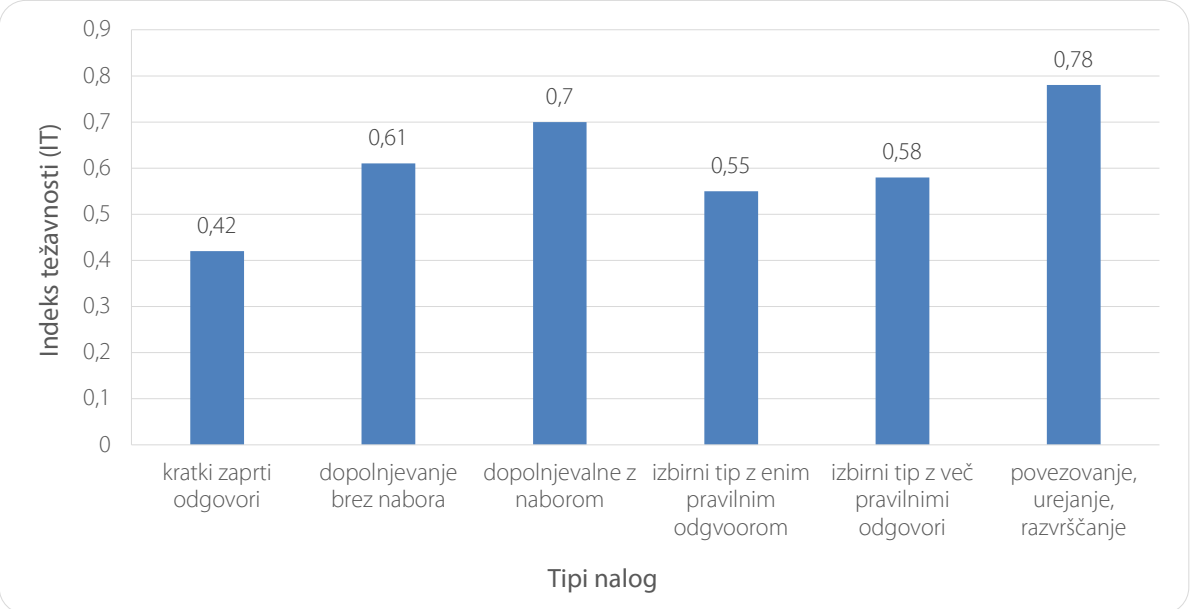
Tretja taksonomska stopnja, ki preverja uporabo kompleksnih postopkov, obsega tri naloge, ovrednotene z 9 točkami. Naloge na tretji taksonomski stopnji imajo opazno nižji povprečni indeks težavnosti kakor naloge na drugi stopnji. Najbolje rešena je postavka 10.1, pri kateri so učenci na sliki označili/obkrožili polovico elementov celote. Pri naslednjih postavkah, 10.2 in 10.3, kjer morajo učenci prav tako izkazati razumevanje delov celote (barvanje polovice celote in prepoznavanje dela celote, četrtine, ki je označen na sliki), so dosežki že nekoliko nižji. Najmanj uspešno rešeni med nalogami tretje taksonomske stopnje sta, pričakovano, postavki 11.3 in 11.2, ki preverjata razumevanje delov celote (četrtine) v kompleksni besedilni nalogi.

Pri nalogah 10 in 11 izstopa odstotek učencev, ki naloge kot celote sploh niso začeli reševati; 20 % učencev se ni lotilo postavke 10.2, 10–15 % učencev pa postavk naloge 11 in 12.

Četrto taksonomsko stopnjo smo preverjali z nalogo 13, ovrednoteno s 6 točkami; preverja reševanje in raziskovanje problemov s področij merjenja in obdelave podatkov, saj je izhodišče naloge preglednica z delovnim časom, iz katere so izpeljana vprašanja. Naloga že po pričakovanjih spada med težke, kar se je izkazalo tudi s povprečnim indeksom težavnosti (0,18).

Dosežki učencev po **tipih nalog** glede na indeks težavnosti

Slika 4.4.3.5: Dosežki učencev po tipih nalog pri matematiki (NIS), 6. razred

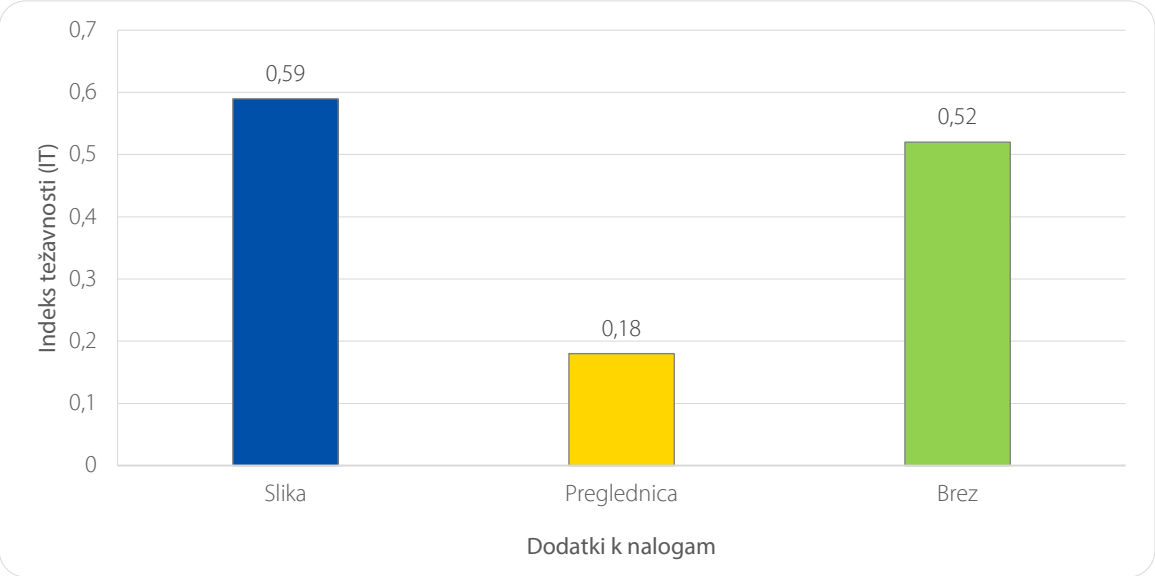

Preizkus iz matematike je vseboval več tipov nalog: naloge kratkih zaprtih odgovorov, naloge dopolnjevanja brez nabora in z naborom, izbirni tipi nalog z enim ali več pravilnimi odgovori ter naloge povezovanja, urejanja in razvrščanja.

Posamezni tipi nalog so v preizkusu zastopani zelo različno. Prevladujejo naloge tipa kratkih zaprtih odgovorov; takšnih nalog je devet oziroma 34 postavk. Učenci so pričakovano uspešnejši pri tistih nalogah, kjer pravilen odgovor poiščejo med več danimi možnostmi (naloge z enim ali več pravilnimi odgovori, naloge urejanja, povezovanja in razvrščanja, naloge dopolnjevanja z naborom).

Dosežki učencev po **dodatkih k nalogam** glede na indeks težavnosti

Slika 4.4.3.6: Dosežki učencev po dodatkih k nalogam pri matematiki (NIS), 6. razred

Preizkus je zajemal štiri naloge (oziroma 12 postavk) z dodatki[24]. Ostale naloge (32 postavk) so bile brez dodatkov.

Slike merskih naprav z zapisanimi poimenovanji so bile uporabljene pri nalogi 4. S tem smo ustvarili pogoje, pri katerih resnično lahko preverjamo učenčevo razumevanje izbire ustrezne merske naprave za merjenje dolžine, mase in časa. Slike so verjetno pripomogle k uspešnosti reševanja vseh postavk naloge 4.

Slike kot dodatek so tudi pri nalogi 5. Prvi dve postavki, pri katerih so morali učenci poimenovati narisani črti (daljico in premico), in zadnja, kjer so morali izmeriti dolžino stranice na narisanem pravokotniku, so se izkazale kot srednje zahtevne. Kot zelo težka pa se je izkazala postavka, pri kateri so morali učenci označiti stranice kvadrata.

Da so učenci uspešneje reševali nalogo 9, ki je prav tako vsebovala sliko in preverjala uporabo matematično geometrijsko terminologijo (odnosi med premicami), je verjetno vpliv tipa naloge (izbirni tip z več pravilnimi odgovori).

S pomočjo slik so rešili tudi postavke naloge 10 s področja delov celote. Da slike kot dodatek vplivajo na boljše reševanje nalog samo do določene mere, izkazuje uspešnost reševanja posameznih postavk naloge 10. Na težavnost vpliva kompleksnost naloge.

Celotna naloga 13 (6 postavk) je vsebovala preglednico, iz katere so učenci odčitali delovni čas.

[24] Pojem *dodatek* uporabljamo kot izhodišče (slika, diagram, besedilo ipd.), ki ga ima učenec za reševanje postavke oziroma naloge.

Sklepne ugotovitve

Preizkusa znanja iz matematike v 6. razredu so se udeležili 104 učenci od 123 prijavljenih. Učenci so od 50 možnih točk povprečno osvojili 24,78 točke (49,56 %). Vseh točk ni osvojil nihče. Frekvenčna porazdelitev dosežkov učencev je skoraj simetrična, z izrazitim vrhom pri 24 točkah (48 %). Visok standardni odklon (17 % točk) kaže na raznoliko znanje učencev, vendar manj raznoliko kot pri slovenščini. Indeks težavnosti celotnega preizkusa je 0.49, kar kaže na srednjo zahtevnost preizkusa.

Učenci uspešno poiščejo ustrezna števila do 1000 po enem kriteriju, prepoznajo merske pripomočke in zapišejo število s številko. Uspešneje pisno seštevajo in odštevajo brez prehoda kakor s prehodom v številskem obsegu do 1000. Pri odštevanju so manj uspešni, kadar odštevajo z enim ali z dvema prehodoma. Približno dve tretjini učencev pravilno določi manjkajoči faktor v računu množenja v obsegu do 10 x 10. Manj učencev določi delitelj števila, najzahtevnejše jim je določiti deljenec. Uspešneje določijo polovico elementov, kot pa polovico ponazorijo. Približno polovica učencev prepozna četrtino celote na sliki. Približno polovica jih pravilno poimenuje premico in daljico ter pravilno izmeri stranico pravokotnika. Več kot polovica učencev na sliki pravilno prepozna medsebojne odnose med geometrijskimi elementi, bistveno manj pa jih pravilno označi stranice narisanega kvadrata.

Besedilne naloge učenci rešujejo uspešneje, če je podatkov malo in so neposredno zapisani ter omogočajo izračun končnega rezultata v enem koraku (oziroma šablonsko reševanje). Veliko slabše rešujejo sestavljeno besedilno nalogo, ki zahteva zapis vmesnih izračunov. Pri reševanju zahtevnejših besedilnih nalog se izkazuje slabo razumevanje problemskih situacij in uporaba matematičnih pojmov. Na primer, učenci prepoznajo četrtino (na sliki), vendar le-to bistveno slabše uporabijo v besedilni nalogi.

Zelo majhen delež učencev pravilno in natančno prebere podatke iz preglednice. Uspešno poiščejo en podatek in potem ne nadaljujejo z iskanjem podatka z enakim kriterijem. Le redki zmorejo iz dobljenih podatkov iz preglednice izračunati časovne intervale, ki ustrezajo opisanim kriterijem.

Težavnost nalog pričakovano narašča s taksonomskimi stopnjami. Precejšnje odstopanje je pri prehodu med nalogami z druge na tretjo taksonomsko stopnjo. Učenci so pričakovano uspešnejši pri tistih nalogah, kjer pravilen odgovor poiščejo med danimi možnostmi (naloge z enim ali več pravilnimi odgovori, naloge urejanja, povezovanja in razvrščanja, naloge dopolnjevanja z naborom). Dodatki k nalogam prispevajo k uspešnejšemu reševanju le do neke mere. Na indeks težavnost bolj kot slika vpliva kompleksnost naloge.

1. Nadaljuj zaporedje.

a) Štej po 10 naprej.

34, _____ , _____ , _____

268, _____ , _____ , _____

b) Štej po 100 naprej.

278, _____ , _____ , _____

c) Štej po 10 nazaj.

98, _____ , _____ , _____

334, _____ , _____ , _____

d) Štej po 100 nazaj.

324, _____ , _____ , _____

(6 točk)

2. Zapiši število s številkami.

a) dvainpetdeset _____

b) devetsto šest _____

(2 točki)

3. Pri vsaki nalogi napiši ustrezno število.
Izbiraj med števili v okvirju.

984	368	391	956	836

a) Napiši največje število. _____

b) Napiši najmanjše število. _____

c) Napiši število, ki ima 6D. _____

d) Napiši število, ki ima 5D 6E. _____

(4 točke)

4. Oglej si slike in odgovori na vprašanja.

PEŠČENA URA

KUHINJSKA TEHTNICA

STENSKA URA

OSEBNA TEHTNICA

GEOTRIKOTNIK

RAVNILO

TRAČNI METER

a) S katero mersko napravo bi najlaže izmerili 5 m?

Odgovor: _____

b) S katero mersko napravo najpogosteje izmerimo 250 g?

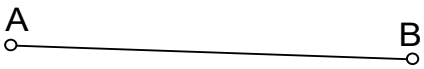
Odgovor: _____

c) S katero mersko napravo bi najlaže izmerili 53 min?

Odgovor: _____

(3 točke)

5. a) Poimenuj narisani geometrijski črti.

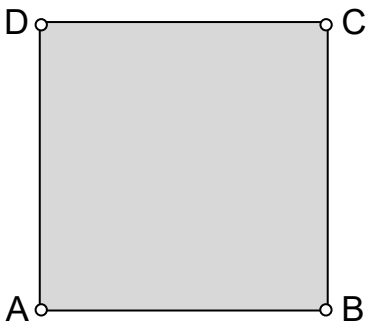

Odgovor: _____

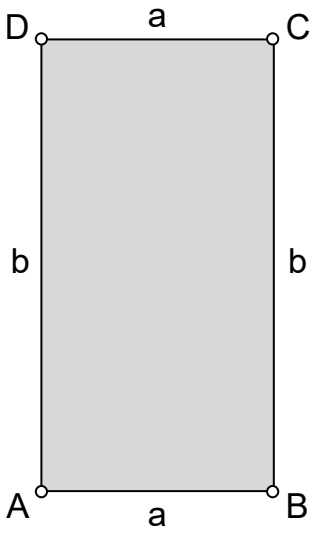

Odgovor: _____

b) Označi stranice kvadrata.

c) Natančno izmeri stranico b in zapiši meritev.

b = _____

(4 točke)

6. Izračunaj.

a) $234 + 54 =$

b) $245 + 263 =$

c) $467 - 53 =$

d) $587 - 399 =$

(4 točke)

7. Dopolni.

a) $3 \cdot \square = 9$

b) $\square \cdot 5 = 10$

c) $8 : \square = 4$

d) $\square : 3 = 6$

(4 točke)

8. a) Zmnoži števili 10 in 2.

Reševanje:

b) Kuharica je pripravila 78 malic. Razdelila je 49 malic.

Koliko malic mora še razdeliti?

Reševanje:

Odgovor: Razdeliti mora še _____ malic.

c) V shrambi je 8 polic. Na vsaki polici je 9 steklenic soka.

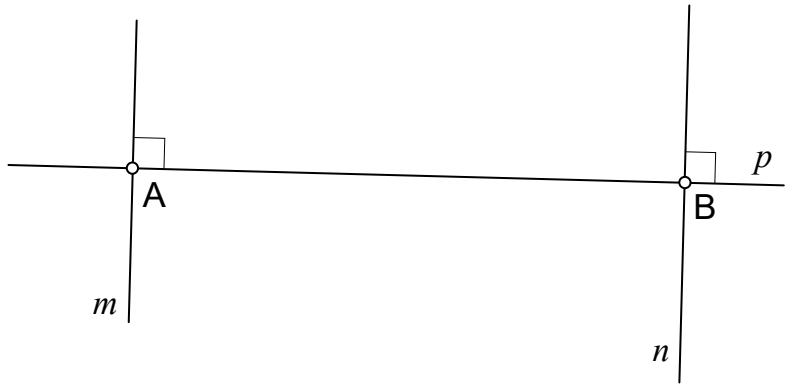
Koliko steklenic soka je v shrambi?

Reševanje:

Odgovor: V shrambi je _____ steklenic soka.

(6 točk)

9. Oglej si sliko in obkroži črko pred dvema pravilnima trditvama.

A Premica n je pravokotna na premico p.

B Dolžina daljice AB je 3 cm.

C Točka B leži na premici p.

D Premici m in p sta vzporedni.

E Točka B leži na premici m.

(2 točki)

10. a) Obkroži polovico bonbonov.

b) Pobarvaj $\frac{1}{2}$ traku. Uporabi ravnilo.

c) Kolikšen del čokolade na sliki je obkrožen?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A $\frac{1}{2}$

B 3

C četrtina

D polovica

(3 točke)

11. Dvanajst učencev 8. razreda se je udeležilo tekmovanja iz matematike. Četrtina tekmovalcev je osvojila priznanje. Koliko učencev je ostalo brez priznanja?

Reševanje:

Odgovor: Brez priznanja je ostalo _____ učencev.

(3 točke)

12. Vrtnar je prodal 54 sadik solate. Šest sadik stane dva evra. Koliko je zaslužil s prodajo vseh sadik solate?

Reševanje:

Odgovor: S prodajo sadik solate je skupaj zaslužil _____.

(3 točke)

13. Na vratih knjižnice je napisan delovni čas.

Dan	Delovni čas	
PONEDELJEK	8.00–15.00	
TOREK		15.00–19.00
SREDA	9.00–12.00	15.00–18.00
ČETRTEK		12.00–16.00
PETEK	8.00–11.00	

Odgovori na vprašanja.

a) Katere dni lahko obiščemo knjižnico dopoldne?

Odgovor: _____

b) Katere dni lahko obiščemo knjižnico med 16. in 18. uro?

Odgovor: _____

c) Kateri dan je knjižnica odprta največ časa?

Odgovor: _____

d) Luka je v sredo dopoldne v šoli. Popoldne ima nogometni trening od 15. do 17. ure.

Kdaj lahko v sredo obišče knjižnico?

Odgovor: _____

e) Lukov oče je v službi vsak dan od 8. do 16. ure.

Katera dneva lahko obišče knjižnico?

Odgovor: _____

f) Učiteljica je Lukov razred v petek peljala v knjižnico. Tja so prišli ob 10. uri in ostali do konca delovnega časa.

Koliko časa so bili v knjižnici?

Odgovor: _____

(6 točk)

4.4.4 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike **v 9. razredu**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Preizkus obsega 16 nalog, ovrednotenih s 50 točkami. S preizkusom znanja preverjamo znanje štirih snovnih področij: geometrija, aritmetika, merjenje ter branje in uporaba podatkov. Minimalne in temeljne standarde znanja oziroma učne cilje, ki smo jih preverjali v preizkusu za NPZ 2022, so iz teh vsebinskih sklopov:

- naravna števila do 1 000 000,
- osnovne računske operacije,
- ulomki in decimalna števila,
- številski izrazi z naravnimi števili in ulomki,
- odstotni račun,
- branje in uporaba podatkov z grafov,
- merjenje in merske enote,
- geometrijski liki in telesa,
- načrtovalne naloge,
- besedilne naloge.

Naloge kratkih odgovorov, dopolnjevanja in izbirnega tipa so po Gagnejevi klasifikaciji preverjale znanje na štirih taksonomskih stopnjah.

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.4.4.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	102
Število postavk	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	26,16
Povprečno število odstotnih točk	52,31
Standardni odklon odstotnih točk	18,95
Indeks težavnosti	0,52
Indeks zanesljivosti	0,92

Preizkus znanja sta opravljala 102 učenca. Od 50 možnih točk so učenci v povprečju dosegli 26,16 točke (52,31 %). Vseh možnih točk ni dosegel nihče, najuspešnejši učenec je dosegel 45 točk (90 %), sledita mu učenec s 43 (86 %) in učenec z 42 točkami (84 %). Najnižje število doseženih točk je bilo 5 (10 %), dosegel jih je en učenec, sledita mu učenec z doseženimi 6 (12 %) in en učenec s 7 točkami (14 %).

Slika 4.4.4.1: Razporeditev po doseženih točkah

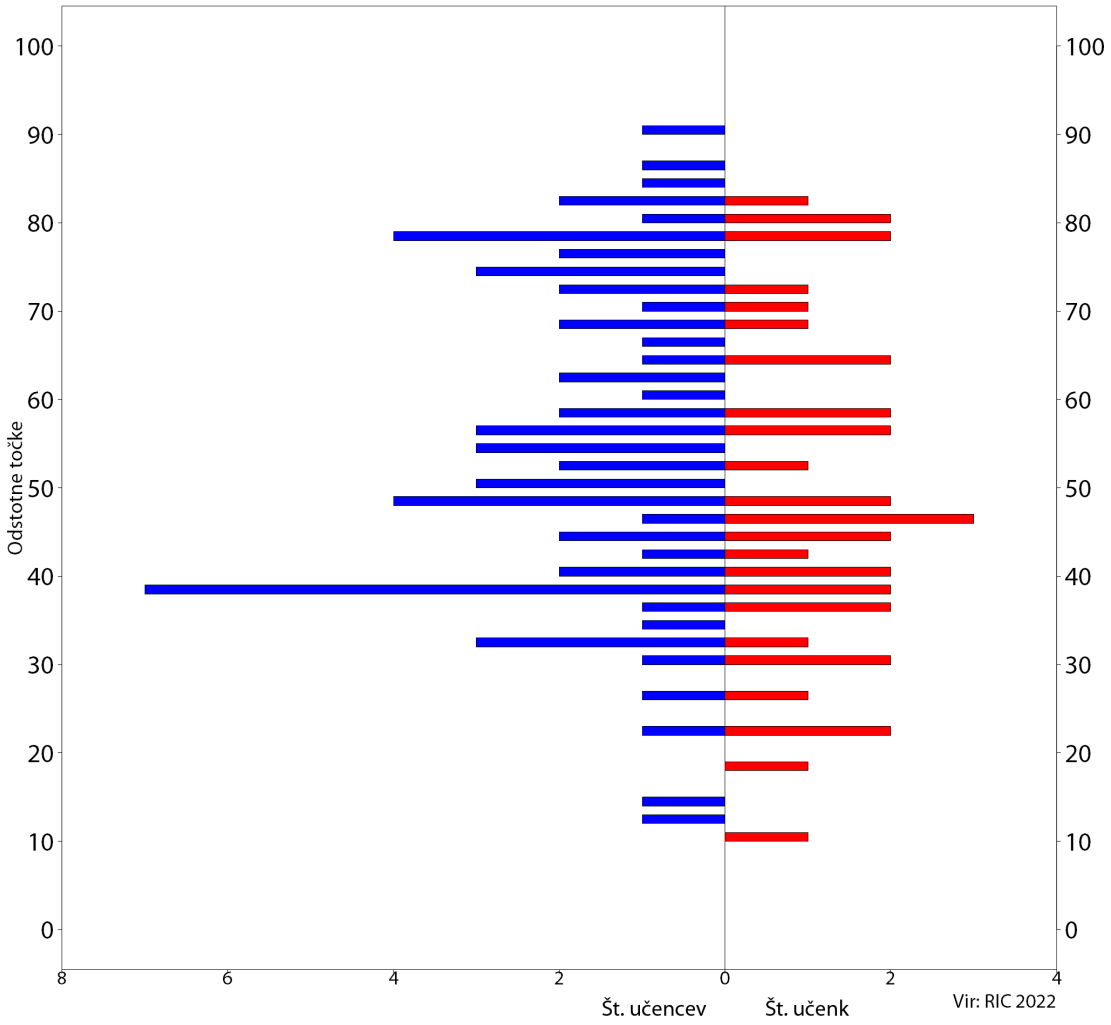
Frekvenčna porazdelitev dosežkov kaže na vrh pri 19 točkah (38 %) in na nekoliko manj izrazit vrh pri 39 točkah (78 %). Porazdelitev je desno asimetrična.

Standardni odklon (18,95 % točke) je pri matematiki primerljiv z odkloni pri ostalih predmetih, iz katerih se je preverjalo znanje učencev v nižjem izobrazbenem standardu.

Indeks težavnosti (v nadaljevanju IT) 0,52 pomeni, da je bil letošnji preizkus za učence manj zahteven glede na lansko leto, ko je bil povprečni IT okoli 0,39 in primerljiv po težavnosti s predpreteklimi leti, ko se je gibal okrog 0,51.

Dosežki po spolu in regijah

Slika 4.4.4.2: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki (NIS), 9. razred

S slike 4.4.4.2 je razvidno, da je preverjanje opravljalo 37 učenk in 65 učencev. Dosežki glede na spol niso uravnoteženi, saj je manj kot 52 % točk doseglo 23 učenk (62,16 %) in 32 učencev (49,23 %). Dosežek nad povprečjem (52 %) je doseglo 14 učenk (37,84 %) in 33 učencev (50,77 %). Najvišji trije dosežki pripadajo učencem, najnižjega pa je dosegla učenka.

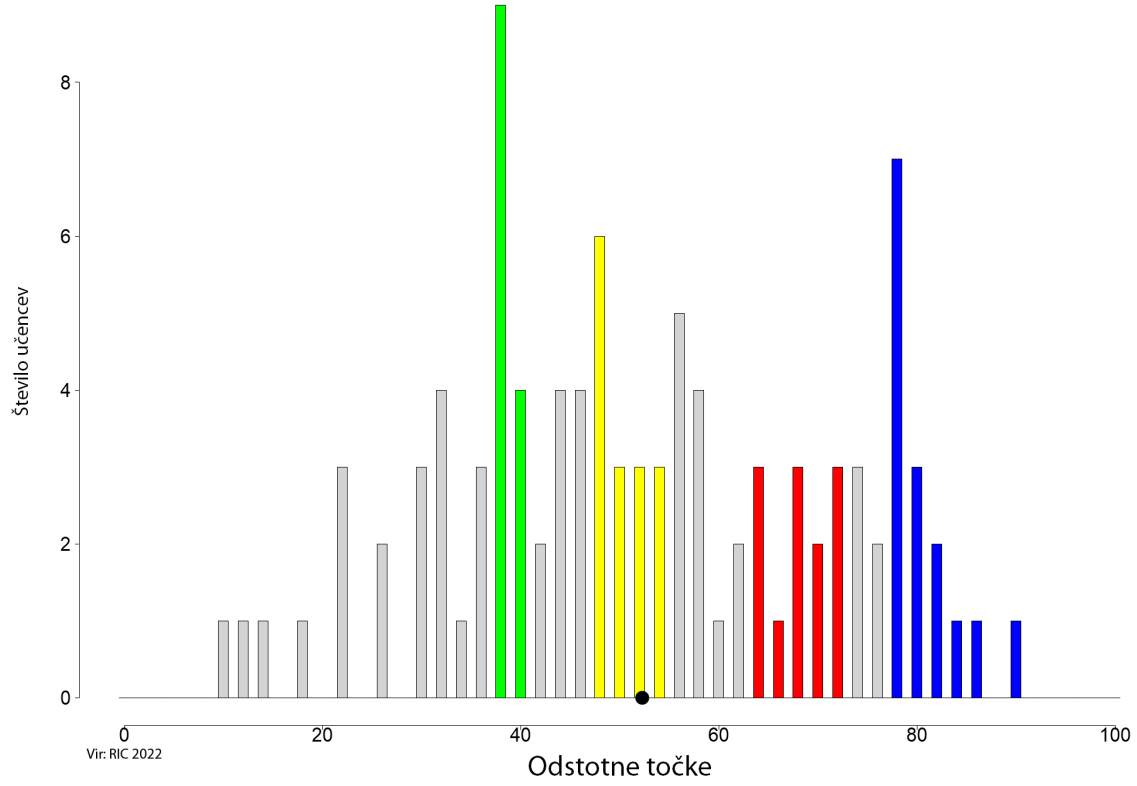
Dosežki po regijah

Preizkus znanja so reševali učenci iz enajstih regij, torej iz ene regije več kot leta 2021. Največ, 24, učencev je bilo iz Savinjske regije, sledita ji Gorenjska z 20 učenci ter Osrednjeslovenska s 15 učenci. Najmanj, enega učenca, sta imeli Goriška in Obalno-kraška regija[25]. Ker je število na NPZ sodelujočih učencev po regijah zelo različno, njihovi dosežki po regijah niso primerljivi.

[25] Slike dosežkov po regijah ne moremo uvrstiti v poročilo, saj bi s tem razkrili dosežke učencev, ki sta edina opravljala preverjanje v svoji regiji.

Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.4.4.3: Porazdelitev točk pri matematiki (NIS), 9. razred

ZELENO OBMOČJE

V zeleno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo zgornjo mejo *spodnje četrtine dosežkov*.

Vsebine:
V zelenem območju so naloge aritmetike (pet postavk – 10 %), naloge s področja merjenja (štiri postavke – 8 %) ter naloge s področja podatkov (tri postavke – 6 %).

Taksonomske stopnje:
Štiri naloge (1., 3., 4. in 5. – osem postavk) preverjajo znanje na I. taksonomski stopnji (poznavanje in razumevanje), tri naloge (6., 7. in 12. – štiri postavke) pa na II. taksonomski stopnji (izvajanje rutinskih postopkov).

Tipi nalog:
V tem območju so naloge dveh tipov: kratkega zaprtega odgovora in dopolnjevanja brez nabora.

Učenci:

- pišejo in berejo števila do 1 000 000 – zapišejo štirimestno število s števkami (naloga 01.1);
- izberejo ustrezno mersko enoto glede na zahteve naloge – enoto za čas (naloga 03.2), za maso (naloga 03.3) ter za prostornino (naloga 03.4);
- uredijo zaporedje in nadaljujejo zaporedje – nadaljujejo zaporedje po deseticah naprej (naloga 04.1); zaporedje po tisočicah nazaj (naloga 04.2) ter zaporedje po stotinah nazaj (naloga 04.3);
- razberejo podatke z diagrama – razberejo število vseh podatkov v preglednici (naloga 05.3);
- seštevajo in odštevajo do 1 000 000 pisno brez prehoda in z njim – seštevajo (naloga 06.1);
- razberejo podatke iz diagramov in jih interpretirajo – uporabijo ustrezno strategijo reševanja besedilne naloge z diagramom (naloga 07.1) ter zapišejo rešitev (naloga 07.2);
- primerjajo dve količini po velikosti, računajo s količinami – primerjajo količini, izraženi v metrih in decimetrih (naloga 12.2).

Učenci v zelenem območju izkazujejo osnovno znanje s področja aritmetike, merjenja in podatkov. Glede na zahteve naloge izberejo večino ustreznih merskih enot. Pravilno nadaljujejo zaporedja in pisno seštevajo. Prebrati znajo preproste podatke z grafičnih ali tabelaričnih prikazov.

Zgled: naloga 07

RUMENO OBMOČJE

V rumeno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo *med polovicama dosežkov*.

Vsebine:
V rumenem območju sta dve nalogi iz aritmetike (dve postavki – 4 %), dve s področja geometrije (tri postavke – 6 %), dve s področja merjenja (dve postavki – 4 %) ter dve s področja podatkov (dve postavki – 4 %).

Taksonomske stopnje:
Dve nalogi (3. in 5. – dve postavki) preverjata znanje na I. taksonomski stopnji (poznavanje in razumevanje), štiri naloge (6., 10., 11. in 12. – pet postavk) na II. (izvajanje rutinskih postopkov) ter dve nalogi (14. in 15. – dve postavki) na III. taksonomski stopnji (uporaba kompleksnih postopkov).

Tipi nalog:
Naloge tega območja so dveh tipov: kratkega zaprtega odgovora ter dopolnjevanje brez nabora.

Učenci:

- izberejo ustrezno mersko enoto glede na zahteve naloge – enoto za dolžino/višino (naloga 03.1);
- razberejo podatke z diagrama – razberejo podatek iz stolpca preglednice (naloga 05.2);
- množijo z eno-, dvo- ali trimestnim množiteljem – množijo z enomestnim množiteljem (naloga 06.3);
- skicirajo like pred načrtovanjem – narišejo skico enakostraničnega trikotnika (naloga 10.1);
- narišejo like: kvadrat, pravokotnik, enakostranični trikotnik – s šestilom narišejo enakostraničen trikotnik z določeno dolžino stranice (naloga 10.2);
- narišejo in izmerijo kote: 60°, 120°, 30°, 45°, 90°, 180°, 360° – izmerijo kot 60° (naloga 11.1);
- primerjajo dve količini po velikosti, računajo s količinami – primerjajo količini, izraženi v minutah in urah (naloga 12.1);
- računajo vrednosti preprostih številskih izrazov z oklepajem – upoštevajo oklepaj (naloga 14.3);
- rešujejo besedilno nalogo – uporabijo seštevanje kot ustrezno strategijo na začetku reševanja (naloga 15.1).

Učenci v rumenem območju imajo osnovno matematično znanje, tudi s področja geometrije. Množijo z enomestnim množiteljem. Rišejo skico, načrtujejo geometrijski lik in pravilno izmerijo ostri kot. Pretvarjajo časovne merske enote. Prebrane podatke z diagramov delno tudi interpretirajo.

Zgled: naloga 10 (V rumeno območje se uvrščata prva in druga postavka, tretja spada v modro območje.)

RDEČE OBMOČJE

V rdeče območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo zgornjo mejo *tretje četrtine dosežkov*.

Vsebine:
Pet nalog je s področja aritmetike (devet postavk – 18 %) in ena s področja geometrije (ena postavka – 2 %).

Taksonomske stopnje:
Dve nalogi (1. in 2. – dve postavki) preverjata znanje na I. taksonomski stopnji (poznavanje in razumevanje), dve nalogi (6. in 9. – tri postavke) na II. (izvajanje rutinskih postopkov) ter dve nalogi (13. in 14. – pet postavk) na III. taksonomski stopnji (uporaba kompleksnih postopkov).

Tipi nalog:
Naloge tega območja so naloge kratkega zaprtega odgovora in izbirnega tipa z več pravilnimi odgovori.

Učenci:

- pišejo in berejo števila do 1 000 000 – zapišejo petmestno število s števkami (naloga 01.2);
- prepoznajo osnovna geometrijska telesa (okrogla in oglata) – med naštetimi prepoznajo kocko kot oglato telo (naloga 02.1);
- seštevajo in odštevajo do 1 000 000 pisno brez prehoda in z njim – odštevajo (naloga 06.2);
- rešujejo besedilno nalogo – nakažejo pot reševanja preproste problemske naloge (z ulomkom) (naloga 09.1) in jo izračunajo (naloga 09.2);
- določijo mestne vrednosti števil – iz podanih števk zapišejo najmanjše možno (naloga 13.1) in največje možno število (naloga 13.2);
- izračunajo vrednost številskega izraza – upoštevajo pravilni vrstni red operacij (prednost množenja in deljenja oziroma deljenja) (nalogi 14.1 in 14.4) in zapišejo rešitev (naloga 14.2).

V rdečem območju učenci rešujejo enostavne besedilne naloge z ulomki. Računajo enostavne številske izraze. Razumejo, kako iz danih števk določiti najmanjše in največje število. Vedo, da je kocka oglato geometrijsko telo. Učenci izkazujejo še več matematičnega znanja.

Zgled: naloga 13

MODRO OBMOČJE

V modro območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo *zgornje desetine dosežkov*.

Vsebine:
V tem območju so štiri naloge s področja aritmetike (šest postavk – 12 %), dve nalogi s področja podatkov (tri postavke – 6 %) ter dve nalogi s področja geometrije (tri postavke – 6 %).

Taksonomske stopnje:
Dve nalogi (1. in 5. – dve postavki) preverjata znanje na I. taksonomski stopnji (poznavanje in razumevanje), štiri naloge (6., 8., 10. in 11. – sedem postavk) na II. (izvajanje rutinskih postopkov) ter dve nalogi (14. in 15. – tri postavke) na III. taksonomski stopnji (uporaba kompleksnih postopkov).

Tipi nalog:
Naloge tega območja zahtevajo kratke zaprte odgovore.

Učenci:

- pišejo in berejo števila do 1 000 000 – zapišejo šestmestno število s števkami (naloga 01.3);
- razberejo podatke z diagrama – razberejo podatek iz vrstice preglednice (naloga 05.1);
- pisno delijo z večkratniki števila 10 (naloga 06.4);
- primerjajo dve količini po velikosti, računajo s količinami – uporabijo ustrezno strategijo reševanja preproste besedilne naloge s pretvarjanjem količin za volumen (naloga 08.1), nalogo rešijo (naloga 08.2) in rešitev zapišejo v zahtevani merski enoti (naloga 08.3);
- narišejo like: kvadrat, pravokotnik, enakostranični trikotnik – narisanemu enakostraničnemu trikotniku označijo stranice in/ali oglišča (naloga 10.3);
- razlikujejo vrste kotov: ostri, pravi, topi, iztegnjeni in polni kot – uporabijo ustrezno strategijo reševanja vrednosti (razlike) izmerjenega kota od iztegnjenega kota (naloga 11.2) in izračunano razliko zapišejo (naloga 11.3);
- izračunajo vrednost številskega izraza – izračunajo vrednost celotnega izraza (naloga 14.5);
- rešujejo besedilno nalogo – uporabijo deljenje kot ustrezno strategijo nadaljnjega reševanja problemske naloge (naloga 15.2) in zapišejo rešitev (naloga 15.3).

Učenci uspešneje rešujejo problemske naloge in pri tem uporabljajo pravilne strategije reševanja. Pri računanju upoštevajo vrstni red operacij in izraze v celoti rešijo. Pravilno označijo načrtan trikotnik.

Zgled: naloga 08

NAD MODRIM OBMOČJEM

V to območje spadajo naloge, ki jih tudi učenci z najvišjimi dosežki niso rešili s 65-odstotno uspešnostjo.

Vsebine:
Ena naloga je s področja aritmetike (pet postavk – 10 %), ena s področja geometrije (ena postavka – 2 %) ter ena naloga s področja merjenja (ena postavka – 2 %).

Taksonomske stopnje:
Ena naloga (2. – ena postavka) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (poznavanje in razumevanje), ena naloga (12. – ena postavka) na II. (izvajanje rutinskih postopkov) in ena naloga (16. – pet postavk) na IV. taksonomski stopnji (reševanje in raziskovanje problemov).

Tipi nalog:
Naloge v tem območju so dveh tipov: kratkega zaprtega odgovora in izbirnega tipa z več pravilnimi odgovori.

Učenci so manj uspešni pri:

- prepoznavanju osnovnih geometrijskih teles (okrogla in oglata) – ne prepoznajo kvadra kot primera oglatega telesa (naloga 02.2);
- primerjanju dveh količin po velikosti, računanju s količinami – ne znajo primerjati količin, izraženih v gramih in kilogramih (naloga 12.3);
- reševanju besedilne naloge – ne uporabijo ustreznih strategij pri začetnem (naloga 16.1) in nadaljnjih korakih reševanja kompleksnejše problemske naloge (nalogi 16.3 in 16.4) ter ne izračunajo vmesne vrednosti (naloga 16.2) in končne vrednosti kompleksnejše problemske naloge (naloga 16.5).

Manj uspešno reševanje nalog nad modrim območjem nakazuje težave učencev pri razumevanju zahtev kompleksnejše besedilne naloge, pri iskanju strategije za njihovo reševanje in pri reševanju samem. Učenci ne poznajo kvadra kot oglatega geometrijskega telesa. Težave imajo s pretvarjanjem enot za merjenje mase.

Zgled: naloga 16

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.4.4.2: Specifikacijska tabela, matematika (NIS), 9. razred

Naloga		Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
1	01.1	1	Aritmetika	pišejo in berejo števila do 1 000 000;	M	I	zeleno	0,83	0,43
	01.2	1	Aritmetika	pišejo in berejo števila do 1 000 000;	M	I	rdeče	0,61	0,43
	01.3	1	Aritmetika	pišejo in berejo števila do 1 000 000;	M	I	modro	0,34	0,37
2	02.1	1	Geometrija	prepoznajo osnovna geometrijska telesa (okrogla in oglata);	M	I	rdeče	0,44	0,23
	02.2	1	Geometrija	prepoznajo osnovna geometrijska telesa (okrogla in oglata);	M	I.	nad modrim	0,42	0,07
3	03.1	1	Merjenje	izberejo v konkretni situaciji ustrezno mersko enoto;	M	I.	rumeno	0,79	0,38
	03.2	1	Merjenje	izberejo v konkretni situaciji ustrezno mersko enoto;	M	I	zeleno	0,77	0,35
	03.3	1	Merjenje	izberejo v konkretni situaciji ustrezno mersko enoto;	M	I	zeleno	0,86	0,46
	03.4	1	Merjenje	izberejo v konkretni situaciji ustrezno mersko enoto;	M	I	zeleno	0,89	0,21
4	04.1	1	Aritmetika	uredijo zaporedje in nadaljujejo dano zaporedje;	M	I	zeleno	0,94	0,27
	04.2	1	Aritmetika	uredijo zaporedje in nadaljujejo dano zaporedje;	M	I	zeleno	0,88	0,30
	04.3	1	Aritmetika	uredijo zaporedje in nadaljujejo dano zaporedje;	M	I	zeleno	0,85	0,38
5	05.1	1	Podatki	razberejo podatke iz diagrama;	M	I	modro	0,42	0,19
	05.2	1	Podatki	razberejo podatke iz diagrama;	M	I	rumeno	0,61	0,29
	05.3	1	Podatki	razberejo podatke iz diagrama;	M	I	zeleno	0,86	0,39
6	06.1	1	Aritmetika	seštevajo in odštevajo pisno brez prehoda in z njim do 1 000 000;	M	II	zeleno	0,93	0,20
	06.2	1	Aritmetika	seštevajo in odštevajo pisno brez prehoda in z njim do 1 000 000;	M	II	rdeče	0,62	0,52
	06.3	1	Aritmetika	množijo z eno-, dvo- ali trimestnim množiteljem;	M	II	rumeno	0,64	0,55
	06.4	1	Aritmetika	pisno delijo z večkratniki števila 10;	T	II	modro	0,44	0,36
7	07.1	1	Podatki	razberejo podatke iz diagramov in jih interpretirajo;	T	II	zeleno	0,87	0,38
	07.2	1	Podatki	razberejo podatke iz diagramov in jih interpretirajo;	T	II	zeleno	0,81	0,42
8	08.1	1	Aritmetika	primerjajo dve količini po velikosti, računajo s količinami;	M	II	modro	0,33	0,60
	08.2	1	Aritmetika	primerjajo dve količini po velikosti, računajo s količinami;	M	II	modro	0,32	0,65
	08.3	1	Aritmetika	pretvarjajo večje enote v manjše in obratno;	M	II	modro	0,25	0,68
9	09.1	1	Aritmetika	rešujejo besedilne naloge;	T	II	rdeče	0,55	0,58
	09.2	1	Aritmetika	rešujejo besedilne naloge;	T	II	rdeče	0,38	0,66
10	10.1	1	Geometrija	skicirajo like pred načrtovanjem;	M	II	rumeno	0,62	0,29
	10.2	1	Geometrija	narišejo like: kvadrat, pravokotnik, enakostranični trikotnik;	M	II	rumeno	0,69	0,37
	10.3	1	Geometrija	narišejo like: kvadrat, pravokotnik, enakostranični trikotnik.	M	II	modro	0,48	0,23

Naloga		Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
11	11.1	1	Geometrija	narišejo in izmerijo kote: 60°, 120°, 30°, 45°, 90°, 180°, 360°;	M	II	rumeno	0,60	0,35
	11.2	1	Geometrija	razlikujejo vrste kotov: ostri, pravi, topi, iztegnjeni in polni kot;	M	II	modro	0,28	0,59
	11.3	1	Geometrija	narišejo in izmerijo kote: 60°, 120°, 30°, 45°, 90°, 180°, 360°;	M	II	modro	0,27	0,59
12	12.1	1	Merjenje	primerjajo dve količini po velikosti, računajo s količinami;	M	II	rumeno	0,66	0,51
	12.2	1	Merjenje	primerjajo dve količini po velikosti, računajo s količinami;	M	II	zeleno	0,74	0,18
	12.3	1	Merjenje	primerjajo dve količini po velikosti, računajo s količinami;	T	II	nad modrim	0,50	0,04
13	13.1	1	Aritmetika	določijo mestne vrednosti števil;	M	III	rdeče	0,45	0,59
	13.2	1	Aritmetika	določijo mestne vrednosti števil;	M	III	rdeče	0,44	0,59
14	14.1	1	Aritmetika	izračunajo vrednost številskega izraza;	T	III	rdeče	0,61	0,58
	14.2	1	Aritmetika	izračunajo vrednost številskega izraza;	T	III	rdeče	0,34	0,56
	14.3	1	Aritmetika	računajo vrednosti preprostih številskih izrazov z oklepajem;	T	III	rumeno	0,66	0,51
	14.4	1	Aritmetika	računajo vrednosti preprostih številskih izrazov z oklepajem;	T	III	rdeče	0,51	0,46
	14.5	1	Aritmetika	računajo vrednosti preprostih številskih izrazov z oklepajem;	T	III	modro	0,44	0,48
15	15.1	1	Podatki	rešujejo besedilne naloge;	T	III	rumeno	0,49	0,43
	15.2	1	Podatki	rešujejo besedilne naloge;	T	III	modro	0,26	0,56
	15.3	1	Podatki	rešujejo besedilne naloge;	T	III	modro	0,22	0,57
16	16.1	1	Aritmetika	rešujejo besedilne naloge;	T	IV	nad modrim	0,14	0,40
	16.2	1	Aritmetika	rešujejo besedilne naloge;	T	IV	nad modrim	0,04	0,33
	16.3	1	Aritmetika	rešujejo besedilne naloge;	T	IV	nad modrim	0,01	0,17
	16.4	1	Aritmetika	rešujejo besedilne naloge;	T	IV	nad modrim	0,02	0,20
	16.5	1	Aritmetika	rešujejo besedilne naloge.	T	IV	nad modrim	0,00	0,00

LEGENDA:

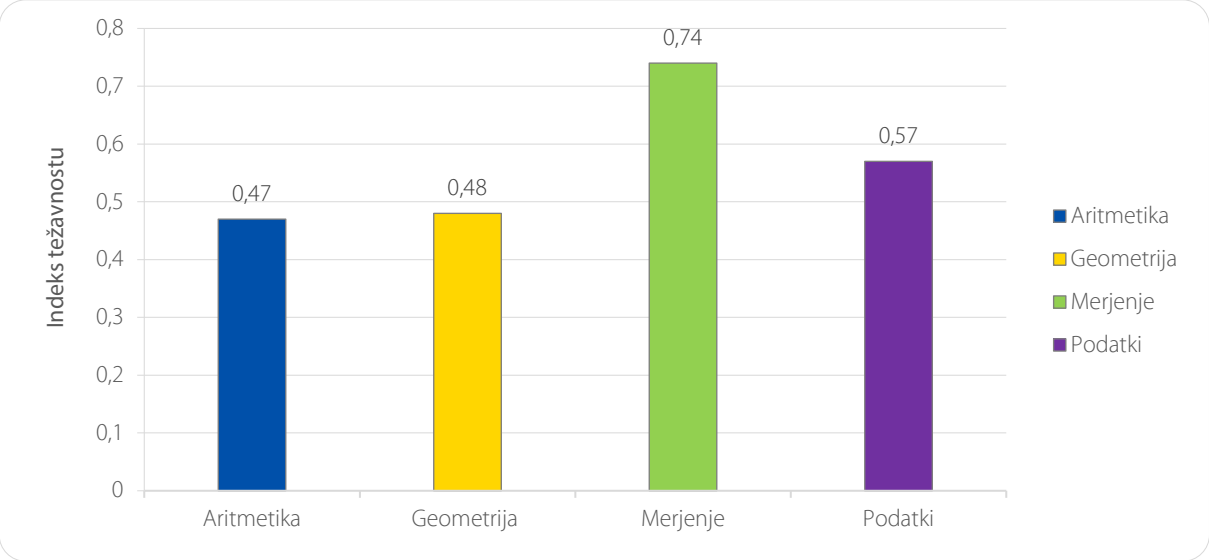
***Naloga*:** zapisana oznaka vsakega vprašanja/dela naloge/naloge; povzeto po preizkusu znanja, po *Navodilih za vrednotenje* in po programu za e-vrednotenje;
Točke: zapisano maksimalno število točk vprašanja/dela naloge/naloge;
***Vsebina*:** zapisana vsebina, ki jo preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po učnem načrtu;
***Cilj – učenci*:** zapisan cilj, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po učnem načrtu;
***Standard znanja*:** zapisan standard znanja, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga: M – minimalni, T – temeljni; povzeto po učnem načrtu;
***Taksonomska stopnja* (po Gagneju):** zapisana taksonomska stopnja vprašanja/dela naloge/naloge: I – poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, II – izvajanje rutinskih postopkov, III – uporaba kompleksnih postopkov, IV – reševanje in raziskovanje problemov;
***Območje*:** zapisno območje, v katero se je uvrstilo vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po Opisih dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS-om.

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Dosežki **po vsebinskih področjih** glede na indeks težavnosti

V celotnem preizkusu je osem nalog (27 postavk; 54 %) aritmetike, dve nalogi (7 postavk; 14 %) merjenja, tri naloge (8 postavk; 16 %) geometrije ter tri naloge (8 postavk; 16 %) branja in uporabe podatkov.

Slika 4.4.4.4: Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

Glede na indeks težavnosti so bili učenci najuspešnejši pri nalogah merjenja (IT = 0,74). Manj uspešni so bili pri reševanju nalog branja in uporabe podatkov (IT = 0,57) ter pri nalogah geometrije (IT = 0,48) in aritmetike (IT = 0,47). Zaradi različnega števila nalog posameznega vsebinskega področja so dosežki delno primerljivi.

Znanje s področja **merjenja** sta preverjali dve nalogi. Pri 3. nalogi so učenci dopolnili poved z ustrezno mersko enoto tako, da so jo razbrali iz zapisanega. V povprečju je nalogo rešilo 83 % učencev. Najbolje je bila rešena četrta postavka te naloge, kjer je 89 % učencev konkretno situacijo povezalo z enoto za prostornino. Kar 86 % učencev je zapisalo pravilno količino za merjenje mase. V konkretni situaciji je pravilno enoto za merjenje dolžine zapisalo 79 % učencev. Najslabše (77 %) so učenci določevali ustrezno časovno mersko enoto. Nekoliko slabše (63 %) so v povprečju reševali 12. nalogo, ki je zahtevala pretvarjanje in primerjanje merskih enot. Najuspešnejši so bili pri dolžinskih enotah, saj je nalogo rešilo 74 % učencev. Časovne enote je pravilno primerjalo 66 % učencev, enote za merjenje mase pa 50 %.

Znanje s področja **branja in uporabe podatkov** so preverjale tri naloge. Pri 5. nalogi so morali učenci razbrati podatke iz preglednice z razvrščenimi podatki. Nalogo je uspešno rešilo 63 % učencev. Najuspešnejši (86 %) so bili pri tretji postavki, kjer so iskali skupno število vseh razvrščenih elementov. Na drugo postavko, kjer so morali prešteti elemente po stolpcih, je pravilno odgovorilo 61 % učencev. Najslabše so učenci odgovarjali na prvo postavko, kjer so morali prešteti elemente v vrstici. To postavko je pravilno rešilo 42 % vseh učencev. Znanje s področja branja in uporabe podatkov preverja tudi 7. naloga. Uspešno jo je rešilo 84 % vseh učencev. Prvo postavko, ki zahteva, da učenci razberejo zahtevana podatka z diagrama, je pravilno rešilo 87 % učencev. Pri drugi postavki so morali dva podatka pravilno sešteti. Nalogo je rešilo 81 % učencev. Najslabše so reševali 15. nalogo, ki jo je v povprečju rešilo 32 % učencev. Naloga zahteva branje, razumevanje ter interpretiranje podatkov z diagrama. S pomočjo diagrama je 49 % učencev seštelo zahtevana dva podatka (prva postavka), 26 % je nakazalo naslednji korak reševanja z nakazanim računom deljenja. Tretjo postavko, izračun deljenja pa je uspešno rešilo 22 % učencev.

Znanje iz **geometrije** so preverjale tri naloge. Druga naloga je preverjala prepoznavanje oglatih geometrijskih teles. V povprečju jo je rešilo 43 % učencev; 44 % jih je uspešno prepoznalo kocko, in 42 % kvader. Deseto nalogo je v povprečju rešilo 59 % učencev. Skico enakostraničnega trikotnika je pravilno narisalo 62 % učencev. Z uporabo geometrijskega orodja (ravnila in šestila) je zahtevani lik narisalo 69 % učencev, 48 % pa lik tudi pravilno označilo. Enajsto nalogo je v povprečju rešilo 39 % učencev. Narisani kot je izmerilo 60 % učencev, 28 % jih je pri drugi postavki nakazalo izračun razlike iztegnjenega in izmerjenega kota, pravilen rezultat pa je izračunalo 27 % učencev.

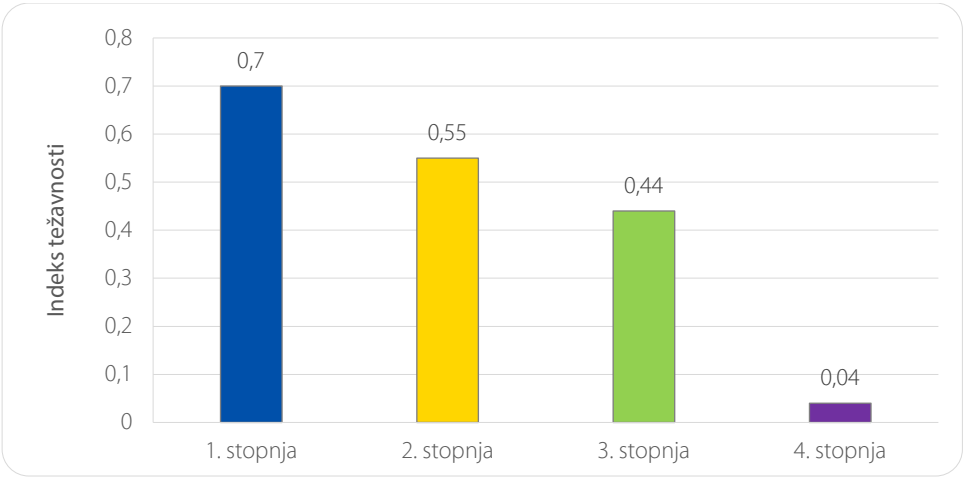
Največ nalog je preverjalo znanje iz **aritmetike.** Prva naloga je preverjala zapis števila s števkami. Nalogo je uspešno rešilo 59 % učencev. Najuspešnejši so bili pri zapisu števila do 10 000, ki ga je pravilno zapisalo 83 % učencev. Slabše so zapisovali število do 100 000 (druga postavka) in še nekoliko slabše število do 1 000 000 (tretja postavka). Ti dve postavki je rešilo 61 % oziroma 34 % učencev. Najuspešnejši so bili učenci pri 4. nalogi, kjer so nadaljevali zapisana zaporedja. Nalogo je v povprečju rešilo 89 % učencev. Prvo postavko, kjer se je zaporedje povečevalo za 10, je rešilo 94 % učencev. Pri drugi postavki se je zaporedje zmanjševalo za 1000. Uspešnih je bilo 88 % učencev. Tretje zaporedje se je zmanjševalo za 1 stotino. Pravilno ga je nadaljevalo 85 % učencev. Šesta naloga je preverjala znanje računskih operacij. V povprečju jo je rešilo 66 % učencev. Števila do 100 000 zna seštevati 93 % učencev, odštevati 62 %, množiti z enomestnim množiteljem 64 % ter deliti z večkratniki števila deset 44 % učencev. Pri 8. nalogi so učenci reševali besedilno nalogo. Nalogo je rešilo 30 % učencev. Pravilen račun je nakazalo 33 %, izračunalo pa 32 % učencev. Zadnji korak (pretvorbo enot) je pravilno zapisalo le 25 % učencev. Deveta naloga je bila besedilna in je preverjala razumevanje delov celote oziroma računanje z ulomki. Uspešno jo je rešilo 47 % učencev. Potek je nakazalo 55 % učencev, do pravilnega rezultata pa je prišlo 38 % učencev. Trinajsta naloga je preverjala razumevanje vpliva mestnih vrednosti na velikost števil. Nalogo je rešilo 45 % učencev. Iz danih števk je največje število poiskalo 45 %, najmanjše pa 44 % učencev. Pri 14. nalogi so učenci računali vrednost izrazov. Rešilo jo je 51 % učencev. Prvi izraz je bil sestavljen iz dveh korakov. Učenci so ga rešili v 61 % (prva postavka) oziroma v 34 % (druga postavka). Pri drugem izrazu so morali najprej izračunati vrednost oklepaja (66 %), nato pa enakovredne računske operacije računati od leve proti desni. Drugi korak je rešilo 51 %, tretjega pa 44 % učencev.

Najslabše na celem preizkusu so učenci rešili 16. nalogo, ki je preverjala razumevanje in uporabo znanja iz vsakdanjega življenja. Kompleksno besedilno nalogo so v povprečju rešili 4 % učencev, končnega rezultata (peta postavka naloge) pa ni dobil nihče. Naloge ni reševalo 33 % učencev. Tudi v preizkusu iz leta 2021 so bile naloge aritmetike rešene najslabše.

Dosežki učencev **po taksonomskih stopnjah** glede na indeks težavnosti

Po Gagnejevi klasifikaciji znanja so naloge razporejene v štiri **taksonomske stopnje:** poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, izvajanje rutinskih postopkov, uporaba kompleksnih postopkov ter reševanje in raziskovanje problemov. Analiza preizkusa kot celote kaže, da so dosežki učencev najvišji na prvi taksonomski stopnji (IT = 0,70), sledijo dosežki na drugi (IT = 0,55) in na tretji taksonomski stopnji (IT = 0,44) ter, pričakovano, najnižji na četrti taksonomski stopnji (IT = 0,04).

Slika 4.4.4.5: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

Med petimi nalogami **prve taksonomske stopnje** sta bili dve nalogi iz aritmetike, ena iz geometrije, ena iz merjenja ter ena naloga branja in uporabe podatkov. Učenci so bili najuspešnejši pri reševanju 4. naloge, ki je bila s področja aritmetike (IT = 0,89). V njej so nadaljevali zaporedja. Uspešno so reševali tudi 3. nalogo (IT = 0,83), ki je bila s področja merjenja (zapis merskih enot v konkretni situaciji). Nadpovprečno so učenci reševali še 5. nalogo (IT = 0,63) s področja branja in uporabe podatkov (razbrati podatke iz preglednice) in 1. (IT = 0,59) s področja aritmetike, kjer so zapisovali števila s števkami. Najslabše dosežke so učenci dosegli pri 2. nalogi (IT = 0,43), ki je bila s področja geometrije, kar kaže na slabše poznavanje in poimenovanje oglatih geometrijskih teles.

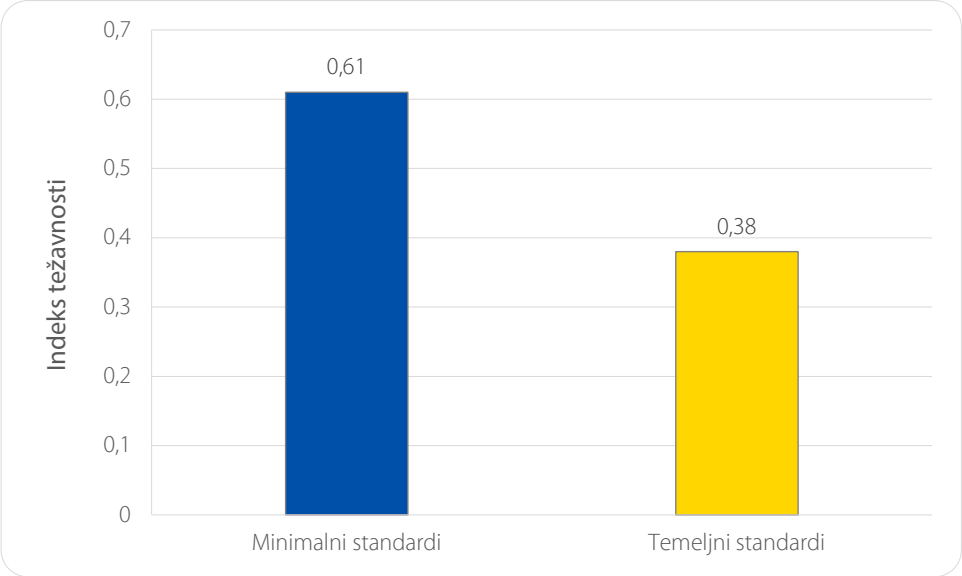
Miselne procese na **drugi taksonomski stopnji** je preverjalo sedem nalog, tri naloge iz aritmetike, dve iz geometrije, ena iz merjenja ter ena naloga branja in uporabe podatkov. Učenci so bili najuspešnejši pri reševanju 7. naloge (IT = 0,84), ki je bila s področja branja in uporabe podatkov. Učenci so uspešno reševali tudi 6. nalogo (IT = 0,66), ki je preverjala računanje do 1 000 000 (področje aritmetike). Ostali dve nalogi s področja aritmetike sta bili besedilni. Osma naloga, ki je zahtevala pretvarjanje merskih enot, je bila kljub kontekstu iz vsakdanjega življenja slabo rešena (IT = 0,30). Tudi 9. naloga je besedilna in zahteva računanje dela celote, ki je v nalogi zapisan z ulomkom (IT = 0,47). Slabše rešene besedilne naloge kažejo na slabo bralno razumevanje, ki preprečuje izvajanje osnovnih rutinskih postopkov. Uspešnejši so bili učenci pri 12. nalogi (IT = 0,63) s področja merjenja, kjer so pretvarjali in primerjali količine. Na področju geometrije, so učenci srednje uspešno (IT = 0,59) reševali tudi 10. nalogo, pri kateri so morali načrtati zahtevani lik. Slabše so reševali drugo nalogo s področja geometrije in 11. nalogo (IT = 0,39), kjer se kažejo težave pri predstavljivosti (iztegnjeni kot) in računanju velikosti kota.

Med tremi nalogami **tretje taksonomske stopnje** sta dve s področja aritmetike, ena pa s področja branja in uporabe podatkov. Vse tri naloge so učenci reševali srednje uspešno. Najvišji dosežek so dosegli pri 14. nalogi (IT = 0,51), ki preverja znanje reševanje izrazov. Nekoliko slabše je bila rešena 13. naloga (IT = 0,45), kjer so učenci iz napisanih števk določali največje in najmanjše število. Najslabše rešena naloga tretje taksonomske stopnje je bila 15. naloga (IT = 0,32), ki je preverjala znanje s področja branja in uporabe podatkov v obliki sestavljene besedilne naloge.

Na **četrti taksonomski stopnji** so učenci reševali eno besedilno nalogo s področja aritmetike. Šestnajsta naloga je bila sestavljena kompleksnejša naloga, ki je zahtevala tako bralno razumevanje kot računanje z odstotki. Podpovprečni dosežki pri tej nalogi (IT = 0,04) znova potrjujejo, da je reševanje in raziskovanje problemov za večino učencev v nižjem izobrazbenem standardu prezahtevno, saj ne zmorejo aplicirati znanja in ugotovitev v nove problemske situacije.

Dosežki učencev **po standardih znanja** glede na indeks težavnosti

Slika 4.4.4.6: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti

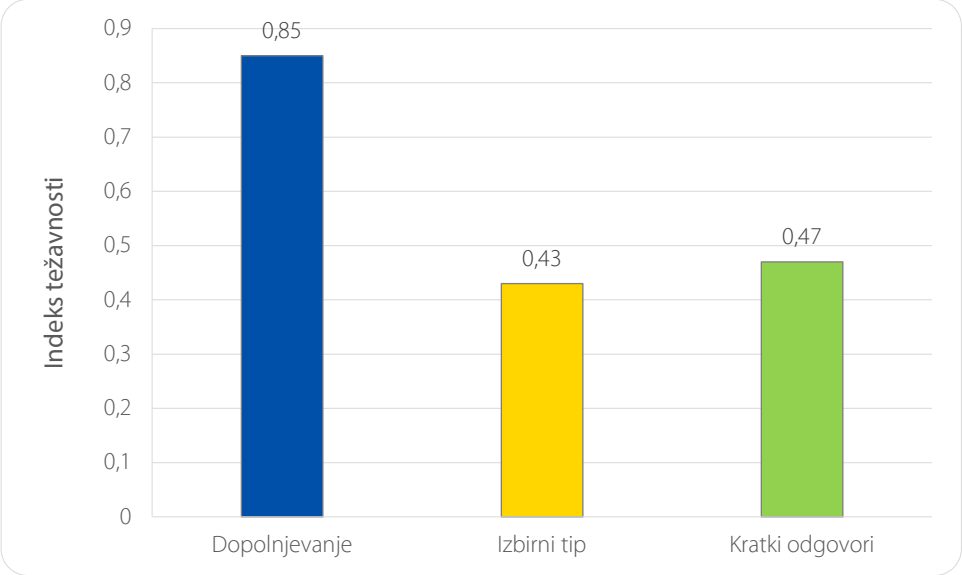

Naloge, ki so preverjale **minimalne standarde** znanja, je pravilno rešilo 61 % učencev. Preverjalo jih je devet nalog v celoti in dve nalogi delno, ovrednotene so bile z 31 točkami. Pet nalog je preverjalo področje aritmetike, tri področje geometrije, dve področje merjenja ter ena področje branja in uporabe podatkov. Naloge so bile sestavljene tako, da so od učencev zahtevale uporabo osnovnih miselnih procesov, izvajanje rutinskih postopkov in dve postavki tudi kompleksnih postopkov.

Naloge, ki so preverjale **temeljne standarde** znanja, je pravilno rešilo 38 % učencev. Preverjalo jih je pet nalog v celoti in dve delno, ovrednotene so bile z 19 točkami. Štiri naloge so preverjale znanje s področja aritmetike, ena s področja merjenja in dve s področja branja in uporabe podatkov. Slabše reševanje teh nalog je pričakovano, saj v večini od učencev zahtevajo uporabo višjih miselnih procesov oziroma uporabo kompleksnih postopkov ter reševanje in raziskovanje problemov.

Dosežki po **tipu nalog** glede na indeks težavnosti

Slika 4.4.4.7: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti

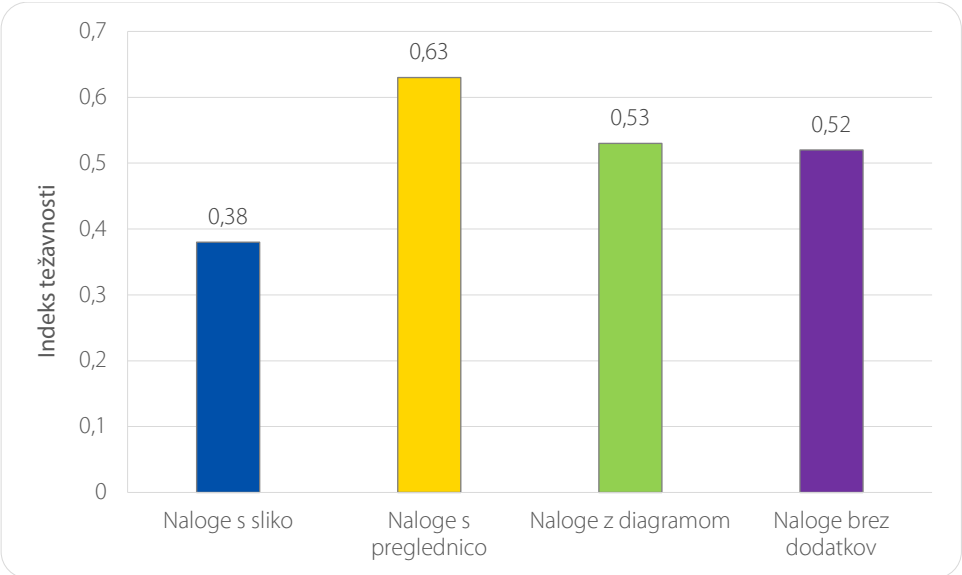
Nalogi **dopolnjevanja brez nabora** sta preverjali minimalni standard znanja na prvi taksonomski stopnji. Ena je bila s področja merjenja, druga pa s področja aritmetike. Uspešno ju je rešilo 85 % učencev.

Naloge **kratkega zaprtega odgovora** so preverjale znanje vseh štirih področij na štirih taksonomskih stopnjah. Tako je pod naloge kratkega zaprtega odgovora uvrščenih sedem nalog aritmetike, dve geometrije, ena naloga merjenja in tri uporabe podatkov z grafov in preglednic. Dve nalogi sta bili na prvi taksonomski stopnji, osem na drugi, tri na tretji in ena na četrti taksonomski stopnji. Osem nalog je preverjalo minimalne standarde ter pet nalog temeljne standarde znanja. Uspešno jih je rešilo 47 % učencev.

Naloga **izbirnega tipa z več pravilnimi odgovori** je bila s področja geometrije. Preverjala je minimalne standarde znanja in je spadala na prvo taksonomsko stopnjo. Nalogo je uspešno rešilo 43 % učencev.

Dosežki **po dodatnem gradivu** pri nalogah glede na indeks težavnosti

Slika 4.4.4.8: Dosežki učencev po vrstah dodatkov pri nalogah glede na indeks težavnosti

V preizkusu je bila ena naloga s sliko, ena s preglednico, dve z diagramom ter dvanajst nalog brez dodatka[26].

Naloga **s sliko** je bila s področja geometrije. Preverjala je minimalni standard znanja na drugi taksonomski stopnji. Bila je naloga kratkega odgovora.

Naloga s preglednico je bila s področja branja in uporabe podatkov. Preverjala je minimalni standard znanja na prvi taksonomski stopnji. Bila je naloga dopolnjevanja brez nabora, ki jo je uspešno rešilo 63 % učencev.

Obe **nalogi z diagramom** sta s področja branja in uporabe podatkov. Preverjali sta temeljni standard znanja. Obe sta bili zaprtega tipa s kratkim odgovorom. Ena naloga (sedma) je preverjala znanje na drugi, druga (petnajsta) pa na tretji taksonomski stopnji. Sedmo nalogo je uspešno rešilo 84 % in petnajsto 32 % učencev. Nalogi z diagramom je uspešno rešilo 53 % učencev.

Nalog brez dodatka je v preizkusu dvanajst in so z vseh štirih taksonomskih področij. Dve nalogi sta bili s področja merjenja, dve s področja geometrije, preostalih osem pa s področja aritmetike. Osem nalog je preverjalo minimalne standarde, štiri pa temeljne standarde znanja. Naloge brez dodatkov je uspešno rešilo 52 % učencev.

Analiza potrjuje, da na uspešnost reševanja verjetno bolj vplivajo druge lastnosti naloge (vsebina, taksonomska stopnja, tip naloge) kot pa dodatek pri nalogi, saj učenci nekatere naloge z dodatki rešujejo primerljivo uspešno kakor naloge brez dodatkov.

Sklepne ugotovitve

Preizkus sta reševala 102 učenca. V povprečju so učenci dosegli 52,31 odstotne točke. Najvišje doseženo število točk je bilo 45 (90 %), najnižje pa 5 (10 %) točk.

Najuspešnejši so bili učenci pri reševanju nalog s področja merjenja. Uspešni so bili tako pri uporabi pravilnih enot v vsakdanji situaciji kakor tudi v pretvarjanju in primerjanju dveh količin oziroma enot. Vzrok za dobre dosežke lahko pripišemo temu, da so naloge vključevale znane in običajne kontekste ter pogosto rabljene merske enote.

Uspešnost reševanja nalog, ki so preverjale branje podatkov, je odvisna od zahtev naloge. Učenci so uspešnejši pri samem izpisu podatkov in manj, če naloga zahteva branje, razumevanje ter interpretiranje podatkov z diagrama.

Učenci so uspešno reševali tudi preproste naloge iz aritmetike. Nadpovprečni so bili pri nalogah, ki so preverjale zapis števil s števkami, nadaljevanje zaporedja in računanje v obravnavanem obsegu. Srednje uspešno so reševali preprosto besedilno nalogo z ulomkom in matematične izraze. Manj uspešni pa so bili učenci pri reševanju kompleksnih besedilnih nalog višjih taksonomskih stopenj z izjemo nekaterih posameznih postavk. Taksonomska stopnja naloge ima velik vpliv na višino dosežka.

V primerjavi s prejšnjimi leti so učenci boljši pri načrtovalnih geometrijskih nalogah. Slabše so se izkazali v znanju osnovnih geometrijskih pojmov – prepoznavanju geometrijskih teles. Prav tako so učenci slabo reševali tudi tisti del naloge, ki je predvideval uporabo znanja (uporaba pojma iztegnjeni kot in izračun velikosti kota). Ugotavljamo, da učencem delajo velike težave naloge, ki zahtevajo predstavljivost.

Že reševanje preprostih besedilnih nalog je za učence zahtevno, reševanje sestavljenih besedilnih nalog, kjer se zahteva višja raven znanja, pa zmore le nekaj redkih posameznikov. Nizki dosežki so pri kompleksnih besedilnih nalogah pričakovani.

Učenci znajo izvajati rutinske postopke, slabši pa so v povezovanju znanja. Višji dosežki se pri nalogah, ki preverjajo procesne cilje, ki jih učenci začnejo usvajati že v nižjih razredih in so zato dobro utrjeni, slabši dosežki pa pri nalogah, ki zahtevajo predstavljivost, orientacijo na ploskvi in v prostoru, pripravljen načrt reševanja naloge ter uporabo obstoječega znanja v novi situaciji. Višji dosežki se tudi pri nalogah, s katerimi se tudi sicer pogosteje srečujejo in ki kot kontekst vključujejo vsakodnevne situacije.

Višina dosežkov je v veliki meri odvisna od strukture naloge, taksonomske stopnje in tipa naloge in manj od dodatnega gradiva, ki ga učenec uporabi pri reševanju naloge.

[26] Pojem dodatek definiramo kot izhodišče, ki ga učenec uporabi kot pripomoček za reševanje postavke oziroma naloge.

1. Zapiši število s številkami.

a) dva tisoč sedemsto pet _____

b) petintrideset tisoč šestdeset _____

c) sedemsto oseminsedemdeset tisoč _____

(3 točke)

2. Obkroži črko pred dvema oglatima geometrijskima telesoma.

A krogla
B kvadrat
C kocka
D kvader
E krog

(2 točki)

3. Dopolni poved z ustrezno mersko enoto.

a) Učenec Jan je visok 170 _____.

b) Zimske počitnice trajajo en _____.

c) Poln zaboj pomaranč tehta 9 _____.

d) V tetrapaku je 1,5 _____ soka.

(4 točke)

4. Nadaljuj dana zaporedja.

a)

3 532	3 542	3 552			

b)

52 270	51 270	50 270			

c)

104,32	104,31	104,30			

(3 točke)

5. Oglej si preglednico o anketi in odgovori na vprašanja.

	Ima kolo	**Nima kolesa**
V šolo hodi peš	Gašper Nina Jan	Polona Tomaž
V šolo ne hodi peš	Matic Ana Žiga	Klemen Hana Mark Vita

a) Koliko učencev hodi v šolo peš? _____

b) Koliko učencev nima kolesa? _____

c) Koliko učencev je sodelovalo v anketi? _____

(3 točke)

6. Izračunaj.

a)
$$\begin{array}{r} 6\,4\,5\,8 \\ +\;1\,3\,5\,4\,2 \\ \hline \end{array}$$

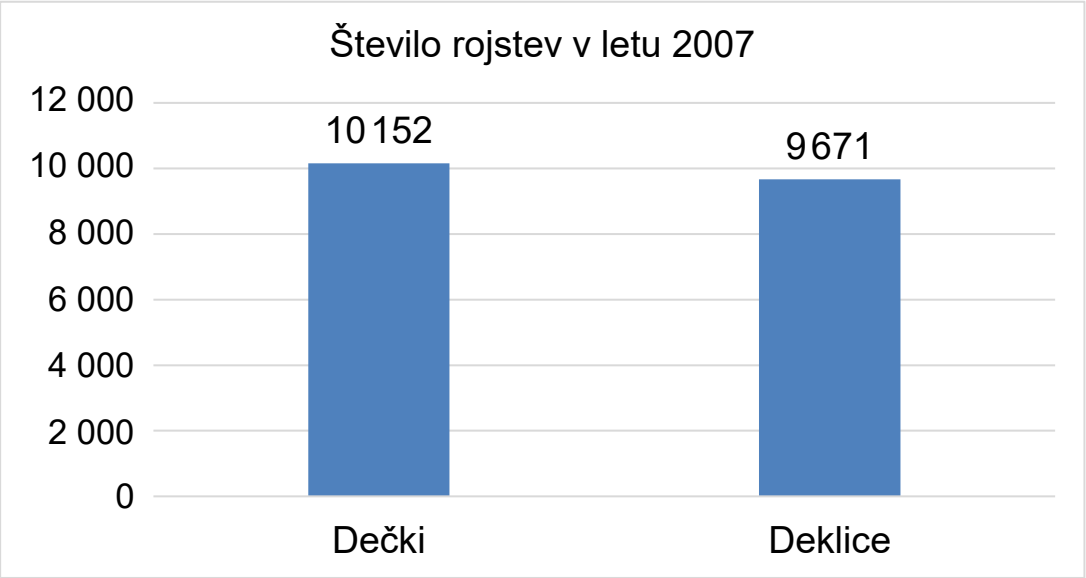
b)
$$\begin{array}{r} 7\,1\,3\,5\,8 \\ -\;3\,8\,6\,8\,2 \\ \hline \end{array}$$

c) $1\,2\,9\,4 \cdot 8$

d) $2\,5\,8\,0\,0 : 1\,0\,0 =$

(4 točke)

7. Na spletni strani Statističnega urada Republike Slovenije so objavljeni podatki o številu rojstev v letu 2007. Oglej si prikazane podatke in reši nalogo.

(Vir: https://pxweb.stat.si/SiStat/sl/Podrocja/Index/100/prebivalstvo. Pridobljeno: 5. 10. 2021.)

Koliko otrok se je rodilo leta 2007?

Reševanje:

Odgovor: Leta 2007 se je rodilo _____ otrok.

(2 točki)

8. Na pikniku so otroci popili 2 litra soka, 15 decilitrov vode z okusom in 12 decilitrov limonade.

Koliko pijače so popili?

Reševanje:

Odgovor: Otroci so na pikniku popili _____ litrov pijače.

(3 točke)

9. Na šoli je 96 učencev. Na dan zaključne ekskurzije jih je $\frac{1}{4}$ ostala doma.

Kolikšno število učencev je ostalo doma?

Reševanje:

Odgovor: Doma je ostalo _____ učencev.

(2 točki)

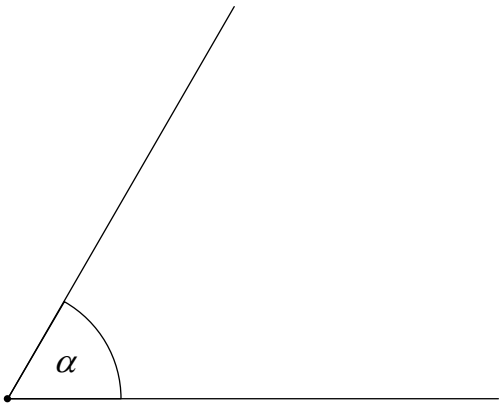
10. Nariši skico enakostraničnega trikotnika. Nato s šestilom načrtaj enakostranični trikotnik s stranico $a = 7$ cm. Skico in načrtani lik označi.

Skica:

Načrtovanje:

(3 točke)

11. Oglej si narisani kot in reši nalogo.

a) Izmeri in zapiši velikost narisanega kota α.

$\alpha =$ _____°

b) Za koliko stopinj je narisani kot α manjši od iztegnjenega kota?

Reševanje:

Odgovor: Kot α je od iztegnjenega kota manjši za _____°.

(3 točke)

12. Količine primerjaj po velikosti. Vpiši znak <, > ali = tako, da bo zapis pravilen.

a) 120 min ☐ 2 h

b) 75,55 dm ☐ 755,5 m

c) 230 g ☐ 0,25 kg

(3 točke)

13. S števkami 6, 5, 3, 9 in 1 sestavi in napiši najmanjše in največje petmestno naravno število. Pri vsakem številu uporabi vse naštete števke.

Najmanjše število	
Največje število	

(2 točki)

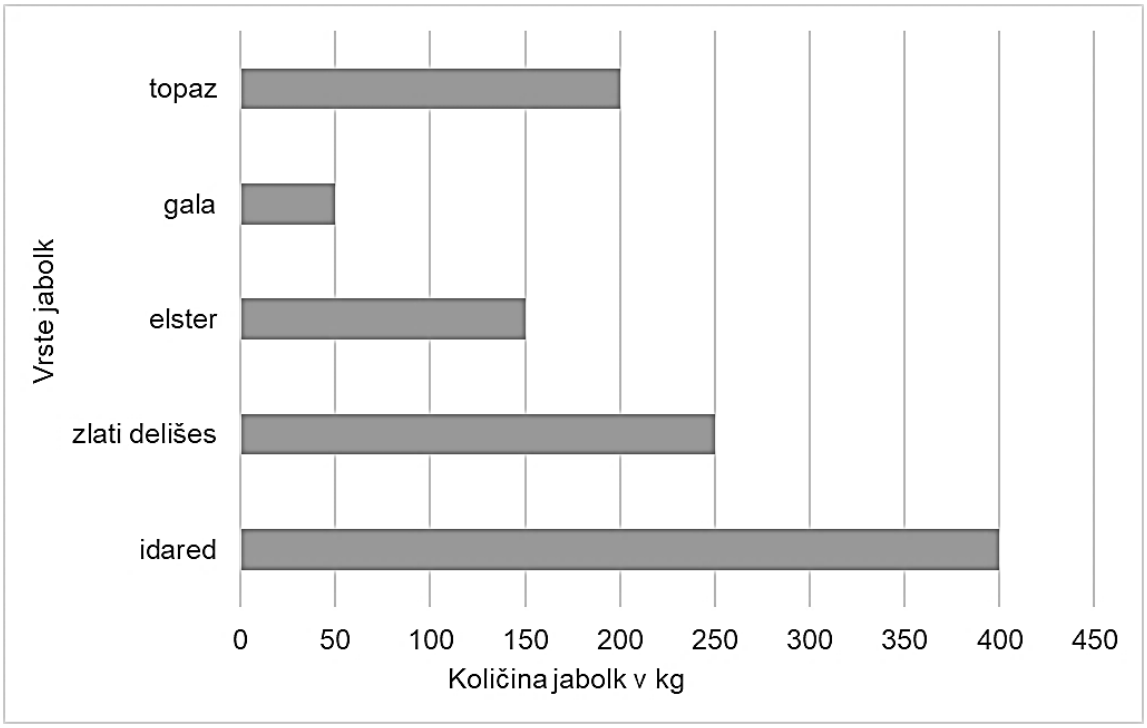
14. Izračunaj vrednost izrazov. Predstavi pot do rezultata.

a) $18 \cdot 8 - 144 : 3 =$

b) $45 : (5 + 4) \cdot 37 =$

(5 točk)

15. V spodnjem prikazu je ponazorjena zaloga jabolk v hladilnici glede na vrsto. Oglej si prikaz in reši nalogo.

V hladilnici so jabolka idared in topaz pomešali. Preložili jih bodo v zaboje po 15 kg.

Koliko zabojev bodo napolnili s tema dvema vrstama jabolk?

Reševanje:

Odgovor: Napolnili bodo _____ zabojev.

(3 točke)

16. Založba Mladinska knjiga je objavila oglas za svojo mesečno revijo Moj planet. Cena ene številke revije je 5,80 €. Kdor naroči revijo na dom, prejme 15 % popusta. Naročnik v šoli ima 20 % popusta.

    Koliko stane letna naročnina na revijo Moj planet v šoli?

    Reševanje:

    Odgovor: Letna naročnina v šoli znaša _____.

    (5 točk)

4.4.5 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom na nacionalnem preverjanju znanja iz družboslovja **v 9. razredu**

Struktura preizkusa znanja družboslovja se glede na šolsko leto 2018/19, ko smo znanje družboslovja na nacionalnem preverjanju znanja preverjali zadnjič, ni spremenila.

Preizkus znanja je sestavljen iz treh vsebinskih delov in 20 nalog. Dvanajst nalog preverja znanje geografije, šest zgodovine in dve nalogi znanje državljanske vzgoje in etike. Učenec lahko s pravilno rešenimi nalogami osvoji največ 50 točk.

Namen preizkusa znanja iz družboslovja je preverjanje:

- osnovnega znanja o naravnogeografskih in družbenogeografskih procesih in pojavih na lokalni, regionalni in svetovni ravni,
- seznanitve z zgodovinskim dogajanjem v prostoru in času,
- sposobnosti orientacije in uporabe različnih virov (slik, zemljevidov, besedil ipd.),
- sposobnosti prepoznavanja in predvidevanja posledic posegov človeka v naravo,
- sposobnosti prepoznavanja in orientacije v družbenem okolju.

Preizkus znanja je sestavljen iz nalog povezovanja, urejanja in razvrščanja, alternativnega tipa, izbirnega tipa z enim ali več pravilnimi odgovori, zaprtega tipa s kratkimi odgovori in polodprtega tipa.

Naloge v preizkusu znanja so preverjale znanje na vseh treh taksonomskih stopnjah po poenostavljeni Bloomovi taksonomiji.

Preglednica 4.4.5.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Stopnje zahtevanega znanja	Deleži v preizkusu
I. taksonomska stopnja: Znanje in poznavanje	
— naštevanje, prepoznavanje, reprodukcija vsebin, podatkov, dejstev, pojmov, načel in posplošitev, — osnovno topografsko znanje in temeljne prostorske predstave;	50 %
II. taksonomska stopnja: Razumevanje in uporaba	
— interpretacija podatkov v različnih grafičnih prikazih, zemljevidih in drugem slikovnem gradivu, — primerjava, razlikovanje dejavnikov, pojavov in procesov;	35 %
III. taksonomska stopnja: Analiza in sinteza	
— načrtovanje rešitev, ukrepov, razvoja, — interpretacija vzročno-posledičnih povezav, — vrednotenje dejavnikov, pojavov, procesov.	15 %

Analiza dosežkov

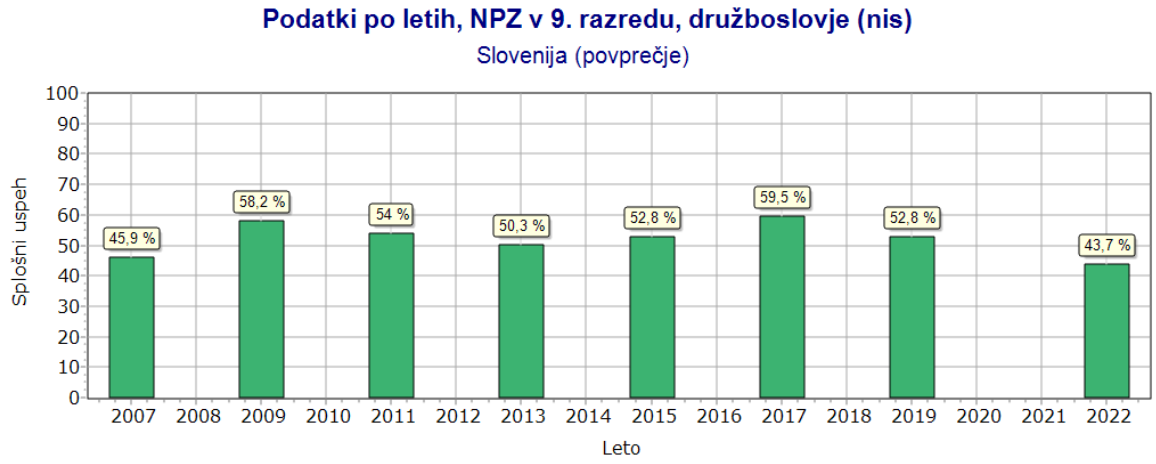
Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.4.5.2: Osnovni statistični podatki

Število učencev	97
Število postavk	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	21,87
Povprečno število odstotnih točk	43,73
Standardni odklon odstotnih točk	18,06
Indeks težavnosti	0,44
Indeks diskriminativnosti	0,38
Indeks zanesljivosti	0,90

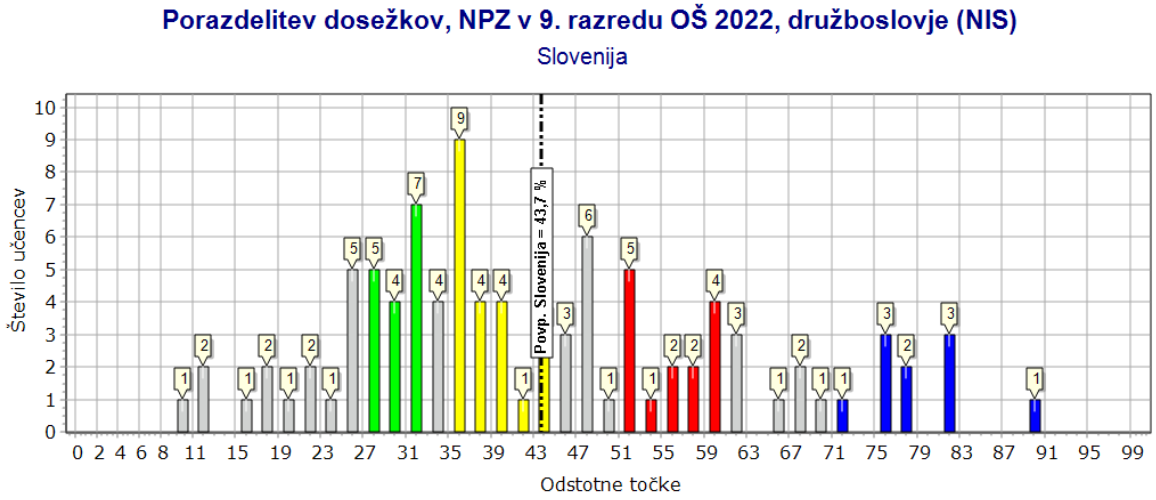
Preizkus znanja iz družboslovja je opravljalo 97 učencev od 111 prijavljenih. V povprečju so dosegli 21,87 točke (43,73 %) od 50 možnih na celotnem preizkusu. Na področju geografije so v povprečju dosegli 13,88 točke (46,27 %) od 30 možnih, zgodovine 5,52 (39,43 %) od 14 možnih in na področju državljanske vzgoje in etike 2,49 točke (41,5 %) od 6 možnih.

Slika 4.4.5.1: Primerjava povprečnih dosežkov v odstotnih točkah po letih

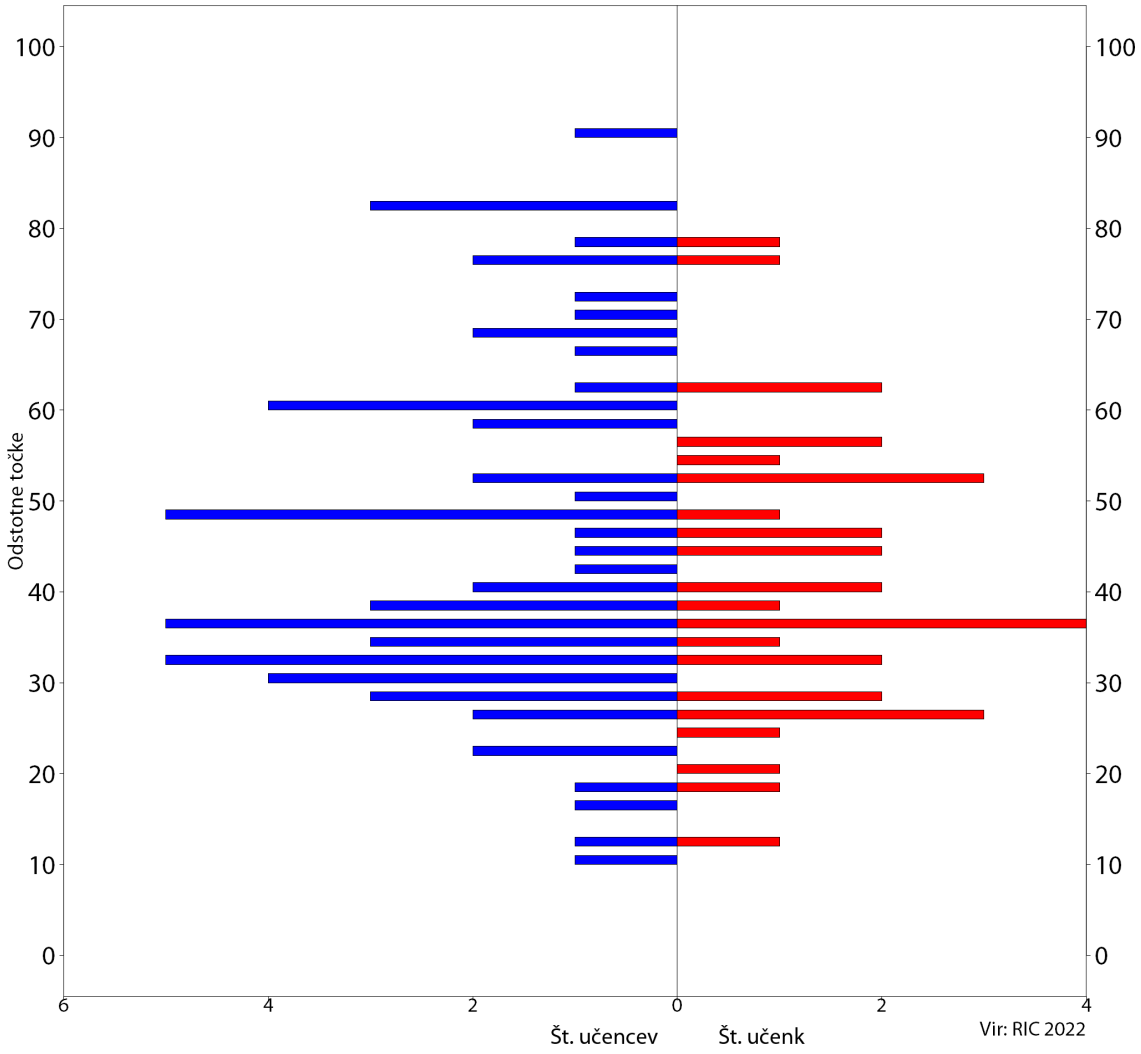
Učencev, ki bi dosegli točke v območju pod 10 % ali v območju nad 90 % odstotnih točk, ni bilo. Eden (1,03 %) je dosegel 45 (90 %) točk, 25 točk ali več (50 %) je doseglo 32 učencev (33 %). Minimalno število točk je bilo 5 (10 %). Dosegel jih je en učenec. Frekvenčna porazdelitev dosežkov učencev je desno asimetrična z vrhom pri 18 točkah. Povprečni standardni odklon znaša 18,06 % točk in je primerljiv z odklonom pri ostalih predmetih. Težavnost preizkusa je bila 0.44, kar kaže, v primerjavi s prejšnjimi preverjanji, na večjo težavnost preizkusa oziroma slabše dosežke učencev.

Slika 4.4.5.2: Frekvenčna porazdelitev dosežkov učencev

Dosežki po spolu in regijah

Slika 4.4.5.3: Primerjava porazdelitev dosežkov učencev in učenk pri družboslovju (NIS), 9. razred

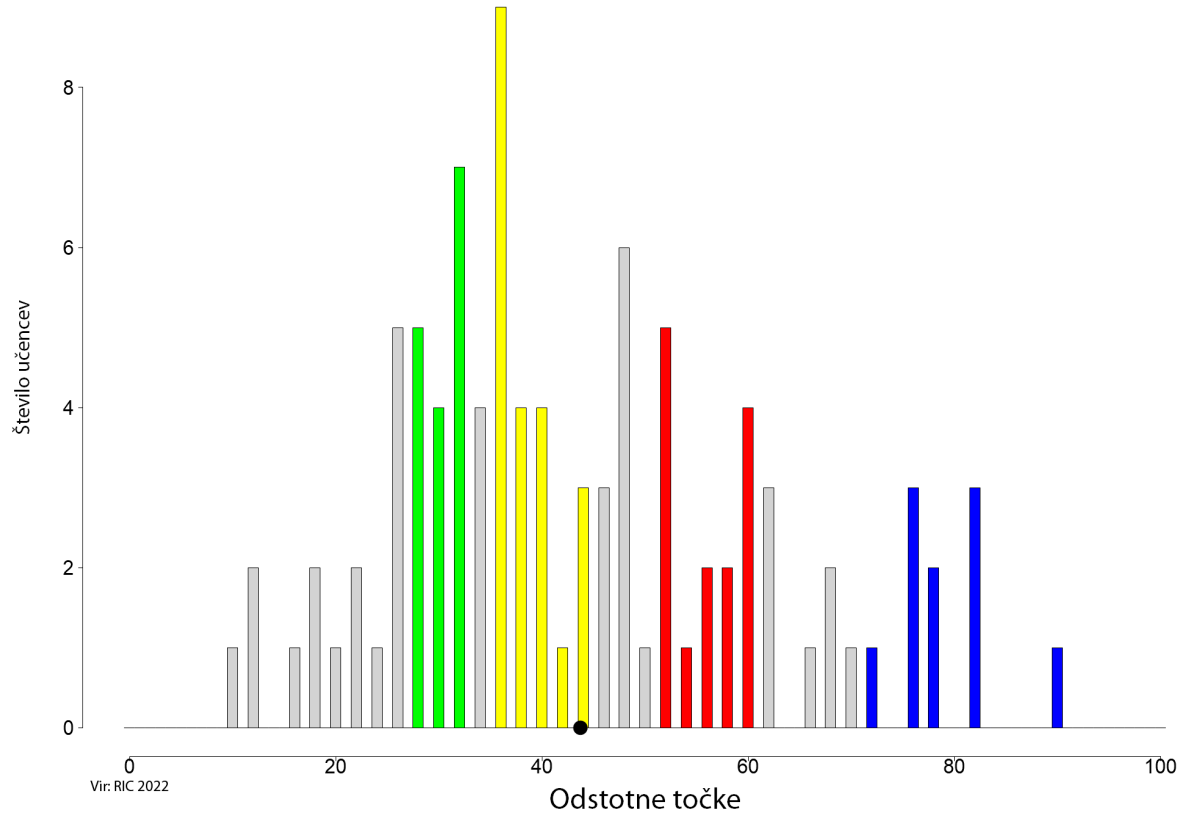

Preizkus iz družboslovja je opravljalo 61 učencev in 36 učenk 9. razreda. Iz frekvenčne porazdelitve dosežkov po spolu lahko sklepamo, da so v povprečju nekoliko uspešnejši dečki. Najnižje in tudi najvišje število točk sta dosegla dečka.

Primerjava med regijami zaradi velikih razlik v deležih učencev, ki so opravljali NPZ po posameznih regijah, ni smiselna. Glede na regije se je NPZ udeležilo 0–23 učencev, ob tem pa moramo upoštevati dejstvo, da je udeležba prostovoljna in NPZ niso opravljali vsi učenci 9. razreda.

Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Slika 4.4.5.4: Porazdelitev točk pri družboslovju (NIS), 9. razred

ZELENO OBMOČJE

V zeleno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri družboslovju določajo zgornjo mejo *spodnje četrtine dosežkov*.

GEOGRAFIJA

Taksonomske stopnje: Ena naloga v zelenem območju (6. – dve postavki) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), ena (7. – dve postavki) pa na II. taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: V zelenem območju je naloga kratkega zaprtega odgovora (dve postavki) in naloga alternativnega tipa (dve postavki).

Učenci:

- s pomočjo slikovnega gradiva spoznajo rastlinske višinske pasove in jih opišejo – na sliki poimenujejo pas listnatega/listopadnega (naloga 1.06.1) in iglastega gozda (naloga 1.06.2);
- naštejejo značilnosti mrzlega podnebja in rastlinstva – iz klimograma razberejo, kdaj je največ padavin (naloga 1.07.1) in temperaturo za določeni mesec (naloga 1.07.2).

Učenci v zelenem območju zapišejo nekaj osnovnih geografskih pojmov in razberejo posamezne podatke s klimograma.

Zgled: naloga 1.06

Opomba: V zeleno območje sta se uvrstili prvi dve postavki, tretja spada v območje nad modrim.

ZGODOVINA

Taksonomske stopnje: Dve nalogi (1. in 2. – dve postavki) preverjata znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje).

Tipi nalog: V zelenem območju sta nalogi kratkih zaprtih odgovorov (dve postavki).

Učenci:

- opišejo orodje, orožje in bivališča – na sliki prepoznajo neandertalčevo/paleolitsko piščal (naloga 2.01.1);
- zberejo podatke o domačih obrteh, ki so se ohranile do danes (čipkarstvo, suha roba) – na sliki prepoznajo lončarstvo (naloga 2.02.1).

Učenci v zelenem območju ob slikah prepoznajo in poimenujejo predmet iz prazgodovinskega obdobja ter eno od obrtniških dejavnosti iz preteklosti.

Zgled: naloga 2.01

Opomba: V zeleno območje se je uvrstila prva postavka, druga spada v rumeno območje.

DRŽAVLJANSKA VZGOJA IN ETIKA

V zeleno območje se ni uvrstila nobena naloga s področja državljanske vzgoje in etike.

RUMENO OBMOČJE

V rumeno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri družboslovju določajo mejo *med polovicama dosežkov*.

GEOGRAFIJA

Taksonomske stopnje: Ena naloga (1. – ena postavka) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), dve (8. in 9. – dve postavki) na II. (razumevanje in uporaba znanja) in ena naloga (11. – ena postavka) na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: V rumeno območje sta se uvrstili nalogi kratkega zaprtega odgovora (dve postavki), naloga alternativnega tipa (ena postavka) ter naloga povezovanja, urejanja in razvrščanja (ena postavka).

Učenci:

- na globusu in na zemljevidu prepoznajo in pokažejo severno, južno, vzhodno in zahodno poloblo, ekvator, severni in južni tečaj ter začetni poldnevnik – poimenujejo ekvator (naloga 1.01.1);
- na zemljevidu poiščejo pokrajine panonske Slovenije – Mursko Soboto uvrstijo v Panonske pokrajine (naloga 1.08.2);
- opišejo izbrane gospodarske dejavnosti v posamezni naravni enoti – s tematskega zemljevida razberejo, da je v Novem mestu razvita avtomobilska industrija (naloga 1.09.3);
- s pomočjo zemljevida spoznajo območja z veliko rodnostjo in veliko umrljivostjo – navedejo vzrok za višjo smrtnost novorojenčkov v Afriki (naloga 1.11.1).

Učenci v rumenem območju izkazujejo poznavanje osnovnih geografskih pojmov, tudi ob branju zemljevida. Navedejo en vzrok za višjo smrtnost v povezavi z naravnimi in družbenimi značilnostmi danega območja.

Zgled: naloga 1.01

Opomba: V rumeno območje se je uvrstila prva postavka, druga spada v modro območje.

ZGODOVINA

Taksonomske stopnje: Naloga rumenega območja (1. – ena postavka) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje).

Tipi nalog: Naloga je izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom (ena postavka).

Učenci:

– razlikujejo zgodovinske vire (ustni, pisni, materialni) – predmet na sliki uvrstijo med materialne vire (naloga 2.01.2).

Učenci v rumenem območju še bolje prepoznavajo zgodovinska dejstva s pomočjo slike, saj predmet na sliki uvrstijo med materialne vire.

Zgled: naloga 2.01

Opomba: V rumeno območje se je uvrstila le druga postavka, prva spada v zeleno območje.

DRŽAVLJANSKA VZGOJA IN ETIKA

Taksonomske stopnje: Naloga rumenega območja (2. – ena postavka) preverja znanje na II. taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: Naloga je kratkega polodprtega odgovora (ena postavka).

Učenci:

– spoznavajo pomen odnosov med generacijami – napišejo konkreten primer medgeneracijske pomoči (pomoč pri uporabi pametnega telefona) (naloga 3.02.3).

Učenci v rumenem območju izkažejo uporabno znanje z navedbo konkretnega primera iz vsakdanjega življenja.

Zgled: naloga 3.02

Opomba: V rumeno območje se je uvrstila le tretja postavka, prva in druga spadata v območje nad modrim.

RDEČE OBMOČJE

V rdeče območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri družboslovju določajo zgornjo mejo *tretje četrtine dosežkov*.

GEOGRAFIJA

Taksonomske stopnje: Dve nalogi (4. in 5. – dve postavki) preverjata znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), štiri (7., 8., 9. in 10. – štiri postavke) na II. taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) in ena (11 – ena postavka) na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: V rdečem območju so naloge kratkega zaprtega odgovora (tri postavke), povezovanja, urejanja in razvrščanja (dve postavki) ter alternativnega tipa (dve postavki).

Učenci:

– s pomočjo slikovnega materiala spoznajo fjord, ledeniško jezero in gejzir, vulkan – na podlagi opisa prepoznajo gejzir (naloga 1.04.1);
– ob slikovnem materialu opišejo površinske in podzemeljske kraške pojave – naštejejo enega od treh kraških pojavov (naloga 1.05.1);
– naštejejo značilnosti mrzlega podnebja in rastlinstva – s klimograma razberejo podatek na podlagi dveh kriterijev (naloga 1.07.3);
– ob zemljevidu spoznajo delitev in pokrajine primorskega sveta – Novo Gorico uvrstijo v Primorske pokrajine (naloga 1.08.1);

– spoznajo pomen mineralne in termalne vode za razvoj turizma – s tematskega zemljevida razberejo, da je v Panonskih pokrajinah več vrelcev termalne vode (naloga 1.09.1);
– naštejejo nekaj najpomembnejših gospodarskih panog Južne in Jugovzhodne Evrope – opredelijo eno kmetijsko dejavnost, s katero se ukvarjajo samo v J Evropi (ne pa tudi v S Evropi) (naloga 1.10.1);
– s pomočjo zemljevida spoznajo območja z veliko rodnostjo in veliko umrljivostjo – navedejo več vzrokov za višjo smrtnost novorojenčkov v Afriki (naloga 1.11.2).

Učenci v rdečem območju poznajo več osnovnih geografskih pojmov ter bolj zanesljivo berejo klimogram in zemljevid. Znajo navesti več vzrokov za višjo smrtnost v povezavi z naravnimi in družbenimi značilnostmi na danem območju.

Zgled: naloga 1.05

Opomba: V rdeče območje se je uvrstila le prva postavka, druga in tretja spadata v modro območje.

ZGODOVINA

Taksonomske stopnje: Ena naloga (3. – ena postavka) preverja znanje na II. (razumevanje in uporaba znanja) in ena naloga (6. – ena postavka) na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: V rdečem območju je naloga kratkega zaprtega odgovora (ena postavka) in izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom (ena postavka).

Učenci:

– spoznajo najpomembnejše vzroke kmečkih uporov – navedejo vzrok, zakaj so se kmetje upirali fevdalcem (naloga 2.03.1);
– na podlagi slikovnega gradiva in ustnih pričevanj se seznanijo z gospodarsko krizo v 80. letih – na podlagi besedila in plakata opredelijo najuspešnejša leta za Jugoslavijo (naloga 2.06.1).

Učenci v rdečem območju izkažejo razumevanje nekaterih zgodovinskih dogodkov in virov, saj s pomočjo besedila ter slike določijo časovni okvir danega zgodovinskega obdobja.

Zgled: naloga 2.03

Opomba: V rdeče območje se je uvrstila prva postavka, druga se je uvrstila v modro, tretja pa v območje nad modrim.

DRŽAVLJANSKA VZGOJA IN ETIKA

Taksonomske stopnje: Naloga rdečega območja (1. – dve postavki) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje).

Tipi nalog: V rdečem območju je naloga povezovanja, urejanja in razvrščanja (dve postavki).

Učenci:

– spoznavajo osnovne značilnosti državne ureditve Republike Slovenije – po opisu prepoznajo predsednika države (naloga 3.01.1) in varuha človekovih pravic (naloga 3.01.3).

Učenci v rdečem območju iz opisov prepoznajo nekaj glavnih predstavnikov oblasti v državi.

Zgled: naloga 3.01

Opomba: V rdeče območje sta se uvrstili prva in tretja postavka, druga spada v modro območje.

MODRO OBMOČJE

V modro območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri družboslovju določajo mejo *zgornje desetine dosežkov*.

GEOGRAFIJA

Taksonomske stopnje: Štiri naloge (1., 2., 3. in 5. – skupaj šest postavk) preverjajo znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), ena (10. – ena postavka) na II. taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) in ena (12. – dve postavki) na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: V modrem območju so naloge kratkega zaprtega odgovora (osem postavk) in izbirnega tipa z več pravilnimi odgovori (ena postavka).

Učenci:

- na globusu in na zemljevidu prepoznajo in pokažejo severno, južno, vzhodno in zahodno poloblo, ekvator, severni in južni tečaj ter začetni poldnevnik – poimenujejo severni in južni pol/tečaj (naloga 1.01.2);
- spoznajo značilnosti podnebja – navedejo en tip podnebja (naloga 1.02.1) oziroma dva tipa podnebja (naloga 1.02.2) v Evropi;
- na karti pokažejo in naštejejo države Severne Evrope, jih pobarvajo na skici ter vpišejo njihova imena – prepoznajo Dansko kot državo Severne Evrope (naloga 1.03.1);
- ob slikovnem materialu opišejo površinske in podzemeljske kraške pojave – naštejejo še nadaljnja dva kraška pojava (nalogi 1.05.2 in 1.05.3);
- naštejejo nekaj najpomembnejših gospodarskih panog Južne in Jugovzhodne Evrope – opredelijo nadaljnjo kmetijsko dejavnost, s katero se ukvarjajo samo v J Evropi (ne pa tudi v S Evropi) (naloga 1.10.2);
- se seznanijo z aktualnimi problemi sodobnega sveta – opredelijo eno prednost (naloga 1.12.1) selitve proizvodnje priznane znamke oblačil v manj razvito državo za prebivalce območja, opredelijo tudi slabost opisanega procesa (naloga 1.12.3).

Učenci v modrem območju poznajo vse zahtevane osnovne geografske pojme. Z zemljevida in s klimograma preberejo iskane podatke ter izkažejo razumevanje vzročno-posledičnih povezav med nekaterimi geografskimi pojmi.

Zgled: naloga 1.12

Opomba: V modro območje sta se uvrstili prva in tretja postavka, druga spada v območje nad modrim.

ZGODOVINA

Taksonomske stopnje: Dve nalogi (3. in 5. – tri postavke) preverjata znanje na II. taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: V modro območje sta se uvrstili nalogi kratkega zaprtega odgovora (tri postavke).

Učenci:

- spoznajo najpomembnejše vzroke kmečkih uporov – navedejo več vzrokov za upor kmetov fevdalcem (naloga 2.03.2);
- ob slikovnem gradivu se seznanijo s posledicami atomske bombe in sklepajo o njenem vplivu na konec vojne – razumejo, da sta bili odvrženi atomski bombi na Japonsko vzrok za konec 2. svetovne vojne (naloga 2.05.1);
- razmišljajo o uporabi orožja za množično uničevanje ljudi nekoč in danes – pojasnijo, zakaj po 2. svetovni vojni v spopadih ni bila več uporabljena atomska bomba (naloga 2.05.2).

Učenci v modrem območju izkazujejo razumevanje različnih zgodovinskih dogodkov in obdobij. Znajo navesti več raznovrstnih odgovorov. Zgodovinska dejstva že nekoliko povezujejo s sodobnostjo.

Zgled: naloga 2.05

DRŽAVLJANSKA VZGOJA IN ETIKA

Taksonomske stopnje: Naloga v modrem območju (1. – ena postavka) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje).

Tipi nalog: V tem območju je naloga povezovanja, urejanja in razvrščanja (ena postavka).

Učenci:

– spoznavajo osnovne značilnosti državne ureditve Republike Slovenije – po opisu prepoznajo vlado (naloga 3.01.2).

Učenci v modrem območju iz opisa prepoznajo ključne pojme državne ureditve (najvišji organ oblasti v državi).

Zgled: naloga 3.01

Opomba: V modro območje se je uvrstila druga postavka, prva in tretja postavka spadata v rdeče območje.

NAD MODRIM OBMOČJEM

V to območje spadajo naloge, ki jih tudi učenci z najvišjimi dosežki niso rešili s 65-odstotno uspešnostjo.

GEOGRAFIJA

Taksonomske stopnje: Štiri naloge (2., 3., 4. in 6. – štiri postavke) preverjajo znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), ena (9. – ena postavka) na II. taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) in ena (12. – ena postavka) na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: V območju nad modrim so naloge kratkega zaprtega odgovora (tri postavke), izbirnega tipa z več pravilnimi odgovori (ena postavka), alternativnega tipa (ena postavka) ter naloga povezovanja, urejanja in razvrščanja (ena postavka).

Učenci so manj uspešni pri:

– spoznavanju značilnosti podnebja – ne naštejejo treh različnih tipov podnebja Evrope (naloga 1.02.3);
– kazanju na karti in naštevanju držav Severne Evrope ter barvanju na skici in vpisovanju njihovih imen – ne prepoznajo Estonije kot države Severne Evrope (naloga 1.03.2);
– spoznavanju fjorda, ledeniškega jezera, vulkana in gejzira s pomočjo slikovnega materiala – na podlagi opisa ne prepoznajo fjorda (naloga 1.04.2);
– spoznavanju rastlinskih višinskih pasov in opisu s pomočjo slikovnega gradiva – na sliki ne prepoznajo oziroma poimenujejo gozdne meje (naloga 1.06.3);
– opisovanju naravnih in družbenih danosti za razvoj turizma v Sloveniji – s tematskega zemljevida ne razberejo, da smučarski turizem ni razvit zgolj v Alpskih pokrajinah (naloga 1.09.2);
– seznanitvi z aktualnimi problemi sodobnega sveta – ne opredelijo več kot ene prednosti selitve proizvodnje priznane znamke oblačil v manj razvito državo za prebivalce območja (naloga 1.12.2).

Naloge, ki so se uvrstile nad modrim območjem, so od učencev zahtevale poznavanje geografskih pojmov, s katerimi se srečujejo manj pogosto, ali pa so zahtevale natančno, podrobno branje zemljevida ter zapis več raznovrstnih odgovorov.

Zgled: naloga 1.03

Opomba: V območje nad modrim se je uvrstila tretja postavka, prva in druga postavka pa v modro območje.

ZGODOVINA

Taksonomske stopnje: Dve nalogi (2. in 4. – štiri postavke) preverjata znanje na I. taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), ena (3. – ena postavka) na II. taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) in ena (6. – ena postavka) na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: Nad modrim območjem sta bili nalogi kratkega zaprtega odgovora (tri postavke), naloga povezovanja, urejanja in razvrščanja (dve postavki) in ena naloga kratkega polodprtega odgovora (ena postavka).

Učenci so manj uspešni pri:

- zbiranju podatkov o domačih obrteh, ki so se ohranile do danes (čipkarstvo, suha roba) – na sliki ne prepoznajo oglarstva (naloga 2.02.2) in rezbarstva (naloga 2.02.3);
- spoznavanju najpomembnejših vzrokov kmečkih uporov – ne naštejejo vseh zahtevanih vzrokov za kmečke upore (naloga 2.03.3);
- zavedanju razmer, ki so vplivale na pojav fašizma in nacizma – ne prepoznajo fašizma (naloga 2.04.1) in stalinizma glede na opis (naloga 2.04.2);
- opisu življenja v novi Jugoslaviji na podlagi slikovnega gradiva in ustnih pričevanj – ne znajo pojasniti, zakaj se politični plakat prične z letnico 1946 (naloga 2.06.2).

Učenci so bili manj uspešni pri reševanju nalog, ki so zahtevale poznavanje abstraktnih zgodovinskih pojmov ali pojmov, s katerimi se srečujejo manj pogosto. Prav tako niso uspešni pri branju slikovnih virov, ki zahtevajo interpretativno razumevanje.

Zgled: naloga 2.04

DRŽAVLJANSKA VZGOJA IN ETIKA

Taksonomske stopnje: Naloga območja (2. – ena postavka) preverja znanje na II. taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: V območje nad modrim se je uvrstila naloga kratkega zaprtega odgovora (dve postavki).

Učenci so manj uspešni pri:

- spoznanju značilnosti posameznih generacij – ne znajo opredeliti dogodka, ki zaznamuje prehod iz mlajše v srednjo generacijo (naloga 3.02.1) ter iz srednje v starejšo generacijo (naloga 3.02.2).

Učenci niso znali navesti dogodkov, ki zaznamujejo prehode med generacijami. Učenci so manj uspešni pri tvorjenju samostojnih odgovorov.

Zgled: naloga 3.02

Opomba: V območje nad modrim sta se uvrstili prva in druga postavka, tretja postavka spada v rumeno območje.

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 4.4.5.3: Specifikacijska tabela, družboslovje (NIS), 9. razred

Naloga		Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
I. DEL: GEOGRAFIJA									
1.a	01.1	1	Geografija	na globusu in na zemljevidu prepoznajo in pokažejo severno, južno, vzhodno in zahodno poloblo, ekvator, severni in južni tečaj ter začetni poldnevnik;	M	I	rumeno	0,76	0,22
1.b	01.2	1	Geografija	na globusu in na zemljevidu prepoznajo in pokažejo severno, južno, vzhodno in zahodno poloblo, ekvator, severni in južni tečaj ter začetni poldnevnik;	M	I	modro	0,21	0,45
2	02.1	1	Geografija	spoznajo značilnosti podnebja;	M	I	modro	0,37	0,58
	02.2	1	Geografija	spoznajo značilnosti podnebja;	M	I	modro	0,25	0,56
	02.3	1	Geografija	spoznajo značilnosti podnebja;	M	I	nad modrim	0,09	0,50
3	03.1	1	Geografija	na karti pokažejo in naštejejo države Severne Evrope, jih pobarvajo na skici ter vpišejo njihova imena;	M	I	modro	0,54	0,34
	03.2	1	Geografija	na karti pokažejo in naštejejo države Severne Evrope, jih pobarvajo na skici ter vpišejo njihova imena;	M	I	nad modrim	0,36	-0,05
4	04.1	1	Geografija	s pomočjo slikovnega materiala spoznajo fjord, ledeniško jezero in gejzir, vulkan;		I	rdeče	0,65	0,38
	04.2	1	Geografija	s pomočjo slikovnega materiala spoznajo fjord, ledeniško jezero in gejzir, vulkan;	M	I	nad modrim	0,29	0,27
5	05.1	1	Geografija	ob slikovnem materialu opišejo površinske in podzemeljske kraške pojave;	M	I	rdeče	0,38	0,57
	05.2	1	Geografija	ob slikovnem materialu opišejo površinske in podzemeljske kraške pojave;	M	I	modro	0,30	0,61
	05.3	1	Geografija	ob slikovnem materialu opišejo površinske in podzemeljske kraške pojave;	M	I	modro	0,15	0,56
6.a	06.1	1	Geografija	s pomočjo slikovnega gradiva spoznajo rastlinske višinske pasove in jih opišejo;	M	I	zeleno	0,63	0,33
	06.2	1	Geografija	s pomočjo slikovnega gradiva spoznajo rastlinske višinske pasove in jih opišejo;	M	I	zeleno	0,63	0,32
6.b	06.3	1	Geografija	s pomočjo slikovnega gradiva spoznajo rastlinske višinske pasove in jih opišejo;	M	I	nad modrim	0,24	0,16
7	07.1	1	Geografija	naštejejo značilnosti mrzlega podnebja in rastlinstva;	M	II	zeleno	0,93	0,19
	07.2	1	Geografija	naštejejo značilnosti mrzlega podnebja in rastlinstva;	M	II	zeleno	0,67	0,07
	07.3	1	Geografija	naštejejo značilnosti mrzlega podnebja in rastlinstva;	M	II	rdeče	0,47	0,41
8	08.1	1	Geografija	ob zemljevidu spoznajo delitev in pokrajine primorskega sveta;	M	II	rdeče	0,54	0,31
	08.2	1	Geografija	na zemljevidu poiščejo pokrajine panonske Slovenije.	M	II	rumeno	0,65	0,42

Naloga		Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	IT	ID
9	09.1	1	Geografija	spoznajo pomen mineralne in termalne vode za razvoj turizma;		II	rdeče	0,70	0,13
	09.2	1	Geografija	opišejo naravne in družbene danosti za razvoj turizma v Sloveniji;	M	II	nad modrim	0,38	0,15
	09.3	1	Geografija	opišejo izbrane gospodarske dejavnosti v posamezni naravni enoti;	M	II	rumeno	0,79	0,35
10	10.1	1	Geografija	naštejejo nekaj najpomembnejših gospodarskih panog Južne in Jugovzhodne Evrope;	T	II	rdeče	0,42	0,52
	10.2	1	Geografija	naštejejo nekaj najpomembnejših gospodarskih panog Južne in Jugovzhodne Evrope;	T	II	modro	0,25	0,49
11	11.1	1	Geografija	s pomočjo zemljevida spoznajo območja z veliko rodnostjo in veliko umrljivostjo;		III	rumeno	0,79	0,41
	11.2	1	Geografija	s pomočjo zemljevida spoznajo območja z veliko rodnostjo in veliko umrljivostjo;		III	rdeče	0,63	0,43
12	12.1	1	Geografija	se seznanijo z aktualnimi problemi sodobnega sveta;		III	modro	0,27	0,42
	12.2	1	Geografija	se seznanijo z aktualnimi problemi sodobnega sveta;		III	nad modrim	0,14	0,40
	12.3	1	Geografija	se seznanijo z aktualnimi problemi sodobnega sveta.		III	modro	0,39	0,53
II. DEL: ZGODOVINA									
1.a	01.1	1	Zgodovina	opišejo orodje, orožje in bivališča;	M	I	zeleno	0,76	0,35
1.b	01.2	1	Zgodovina	razlikujejo zgodovinske vire (ustni, pisni, materialni);	M	I	rumeno	0,76	0,37
2.	02.1	1	Zgodovina	zberejo podatke o domačih obrteh, ki so se ohranile do danes (čipkarstvo, suha roba);	M	I	zeleno	0,78	0,34
	02.2	1	Zgodovina	zberejo podatke o domačih obrteh, ki so se ohranile do danes (čipkarstvo, suha roba);	M	I	nad modrim	0,09	0,41
	02.3	1	Zgodovina	zberejo podatke o domačih obrteh, ki so se ohranile do danes (čipkarstvo, suha roba);	M	I	nad modrim	0,10	0,31
3	03.1	1	Zgodovina	spoznajo najpomembnejše vzroke kmečkih uporov;	M	II	rdeče	0,48	0,54
	03.2	1	Zgodovina	spoznajo najpomembnejše vzroke kmečkih uporov;	M	II	modro	0,29	0,47
	03.3	1	Zgodovina	spoznajo najpomembnejše vzroke kmečkih uporov;	M	II	nad modrim	0,10	0,34
4	04.1	1	Zgodovina	se zavedajo razmer, ki so vplivale na pojav fašizma in nacizma;	T	I	nad modrim	0,37	0,30
	04.2	1	Zgodovina	se zavedajo razmer, ki so vplivale na pojav fašizma in nacizma;	T	I	nad modrim	0,22	0,10
5.a	05.1	1	Zgodovina	ob slikovnem gradivu se seznanijo s posledicami atomske bombe in sklepajo o njenem vplivu na konec vojne;		II	modro	0,20	0,60
5.b	05.2	1	Zgodovina	razmišljajo o uporabi orožja za množično uničevanje ljudi nekoč in danes;		II	modro	0,48	0,56
6.a	06.1	1	Zgodovina	na podlagi slikovnega gradiva in ustnih pričevanj se seznanijo z gospodarsko krizo v 80. letih;	M	III	rdeče	0,65	0,37
6.b	06.2	1	Zgodovina	na podlagi slikovnega gradiva in ustnih pričevanj opišejo življenje v novi Jugoslaviji.	M	III	nad modrim	0,21	0,44
Naloga		**Točke**	**Vsebina**	**Cilj – učenci:**	**Standard znanja**	**Taksonomska stopnja**	**Območje**	**IT**	**ID**

III. DEL: DRŽAVLJANSKA VZGOJA IN ETIKA

1	01.1	1	Državljanska vzgoja in etika	spoznavajo osnovne značilnosti državne ureditve Republike Slovenije;	T	I	rdeče	0,59	0,33
	01.2	1	Državljanska vzgoja in etika	spoznavajo osnovne značilnosti državne ureditve Republike Slovenije;	M	I	modro	0,28	0,34
	01.3	1	Državljanska vzgoja in etika	spoznavajo osnovne značilnosti državne ureditve Republike Slovenije;	T	I	rdeče	0,64	0,34
2.a	02.1	1	Državljanska vzgoja in etika	spoznavajo značilnosti posameznih generacij;	T	II	nad modrim	0,11	0,43
2.b	02.2	1	Državljanska vzgoja in etika	spoznavajo značilnosti posameznih generacij;	T	II	nad modrim	0,11	0,53
2.c	02.3	1	Državljanska vzgoja in etika	spoznavajo značilnosti posameznih generacij.	T	II	rumeno	0,75	0,33

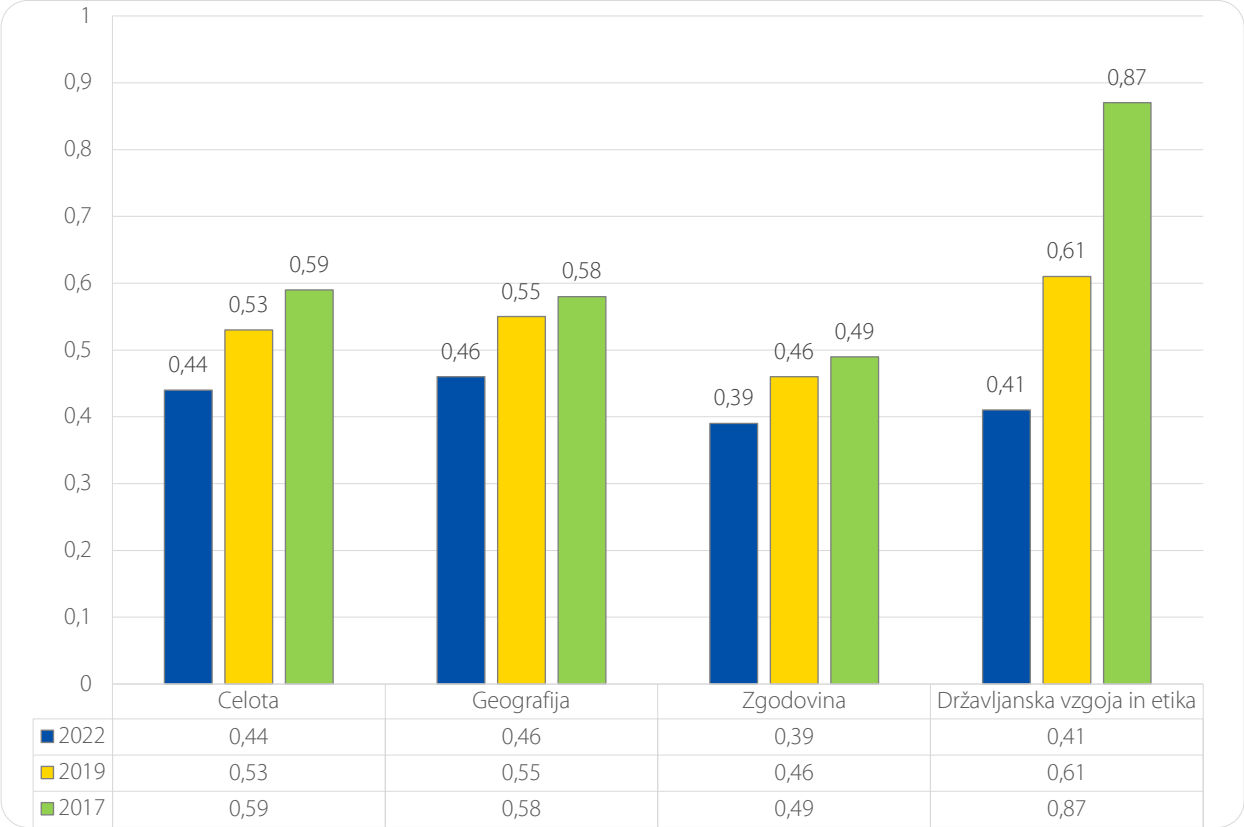
LEGENDA:

***Naloga*:** oznaka vsakega vprašanja/dela naloge/naloge; povzeto po preizkusu znanja, po *Navodilih za vrednotenje* in po programu za e-vrednotenje;
***Točke*:** maksimalno število točk vprašanja/dela naloge/naloge;
***Vsebina*:** vsebina, ki jo preverja vprašanje/del naloge/naloga;
***Cilj – učenci*:** cilj, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po učnem načrtu;
***Standard znanja*:** standard znanja, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga: M – minimalni, T – temeljni; povzeto po učnem načrtu;
***Taksonomska stopnja* (po Bloomu):** zapisana taksonomska stopnja vprašanja/dela naloge/naloge: I – znanje in prepoznavanje, II – razumevanje in uporaba, III – analiza in sinteza ter vrednotenje;
***Območje*:** območje, v katero se je uvrstilo vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po Opisih dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS-om.

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Dosežki učencev **po vsebinskih področjih** glede na indeks težavnosti

Slika 4.4.5.5: Dosežki učencev na celotnem preizkusu znanja in po posameznih vsebinskih delih glede na indeks težavnosti po letih

	Celota	Geografija	Zgodovina	Državljanska vzgoja in etika
2022	0,44	0,46	0,39	0,41
2019	0,53	0,55	0,46	0,61
2017	0,59	0,58	0,49	0,87

Učenci so najuspešneje reševali geografske naloge v prvem delu preizkusa (IT = 0,46), rahlo nad povprečno uspešnostjo celotnega preizkusa. Pod povprečno vrednostjo IT celotnega preizkusa pa so reševali naloge iz zgodovinskega dela ter dela državljanske vzgoje in etike. Zgodovinski del (z IT = 0,39) so učenci reševali najmanj uspešno.

Dosežki so zanimivi glede na podatke preteklih let, saj je bila uspešnost reševanja zadnjega dela preizkusa (državljanska vzgoja in etika) običajno višja od prvih dveh delov. Pri reševanju preizkusa znanja so bili učenci v letošnjem letu najmanj uspešni v primerjavi s preteklimi preverjanji, vendar je glede na zelo raznoliko populacijo, prostovoljnost in tudi raznolike vsebine preizkusa primerljivost po letih le orientacijske narave.

Na področju **geografije** so učenci najuspešneje reševali postavko 1.07.1, ki je na ravni razumevanja preverjala minimalni standard znanja. Učenci so z danega klimograma zelo uspešno (IT = 0,93) razbrali količino padavin v zahtevanem obdobju. Naloga je bila alternativnega tipa, zato obstaja možnost, da je k večji uspešnosti prispevalo ugibanje. Prav tako so bili zelo uspešni (IT = 0,79) pri reševanju postavk 1.09.3 in 1.11.1. Pri prvi so z zemljevida razbirali prisotnost dane gospodarske panoge v določeni regiji (naloga alternativnega tipa), pri drugi (naloga na tretji taksonomski stopnji) pa naštevali možne vzroke za povečano umrljivost novorojenčkov v Afriki. Najmanj uspešni so bili učenci pri reševanju postavke 1.02.3, kjer so naštevali podnebja v Evropi. Celotna naloga je bila rešena manj uspešno ($IT_{1.02.1}$ = 0,37; $IT_{1.02.2}$ = 0,25; $IT_{1.02.3}$ = 0,09), kljub temu da je preverjala minimalni standard na prvi taksonomski stopnji. Manj uspešni so bili tudi pri reševanju postavk 1.12.2 (IT = 0,14) in 1.05.3 (IT = 0,15). Prva je v okviru naloge tretje taksonomske stopnje preverjala analitično znanje učencev na primeru sodobne situacije prenosa proizvodnje v predele s cenejšo delovno silo, zadnja postavka pa je na prvi taksonomski stopnji od učencev zahtevala naštevanje kraških pojavov; (ta postavka je tretja pri tej nalogi, učenci pa so tudi prva dva pojava naštevali manj uspešno ($IT_{1.05.1}$ = 0,38; $IT_{1.05.2}$ = 0,30).

Glede na to, da se med najmanj uspešno rešenimi postavkami pojavljajo postavke iz nalog prve taksonomske stopnje, predvidevamo, da so vzroki za zmanjšano uspešnost predvsem uporaba specifičnih izrazov oziroma geografskih terminov in pojmovanj (imena podnebij, imena kraških pojavov), ki jih učenci v vsakdanjem govoru le redko uporabljajo.

Nekateri cilji se na področju geografije pojavljajo v vsakem preverjanju znanja (*https://www.ric.si/nacionalno-preverjanje-znanja/porocila--analize--raziskave/*). Tak cilj je poznavanje lege evropskih držav, kjer je bila v preteklih preverjanjih uspešnost reševanja relativno visoka (npr. $IT_{2009} = 0{,}81$), v letošnjem preizkusu pa so morali prepoznati dve državi Severne Evrope; prvo postavko 1.03.1 so reševali z uspešnostjo IT = 0,54, drugo postavko 1.03.2 pa z uspešnostjo IT = 0,36. Med barvnimi prilogami niso imeli zemljevida z ustreznimi podatki, ki bi jim pri tem lahko bili v pomoč, tako kot leta 2009.

Branje klimogramov je prav tako področje geografije, ki je vključeno v več preteklih preverjanj. V letošnjem preizkusu so bile s klimogramom povezane trditve, kjer pa so bili možni odgovori dani alternativno. Učenci so tako pri reševanju imeli polovico možnosti, da uganejo pravilni odgovor. Celotno nalogo so reševali relativno uspešno, z indeksi težavnosti $IT_{1.07.1} = 0{,}93$; $IT_{1.07.2} = 0{,}67$ in $IT_{1.07.3} = 0{,}47$ in verjetno zaradi tipa naloge nekoliko uspešneje kot v preteklih preverjanjih.

S področja **zgodovine** so učenci najuspešneje reševali postavko 2.02.1 (IT = 0,78) ter 1. nalogo, postavki 2.01.1 in 2.01.2 (obe z IT = 0,76). Prva postavka druge naloge je od učencev zahtevala poimenovanje lončarstva kot ene od danih domačih obrti, ob slikovni opori. Pri prvi nalogi pa so učenci morali poimenovati koščeno piščal in jo uvrstiti v ustrezno vrsto zgodovinskih virov. Vse tri navedene postavke so na prvi taksonomski stopnji in preverjajo minimalne standarde.

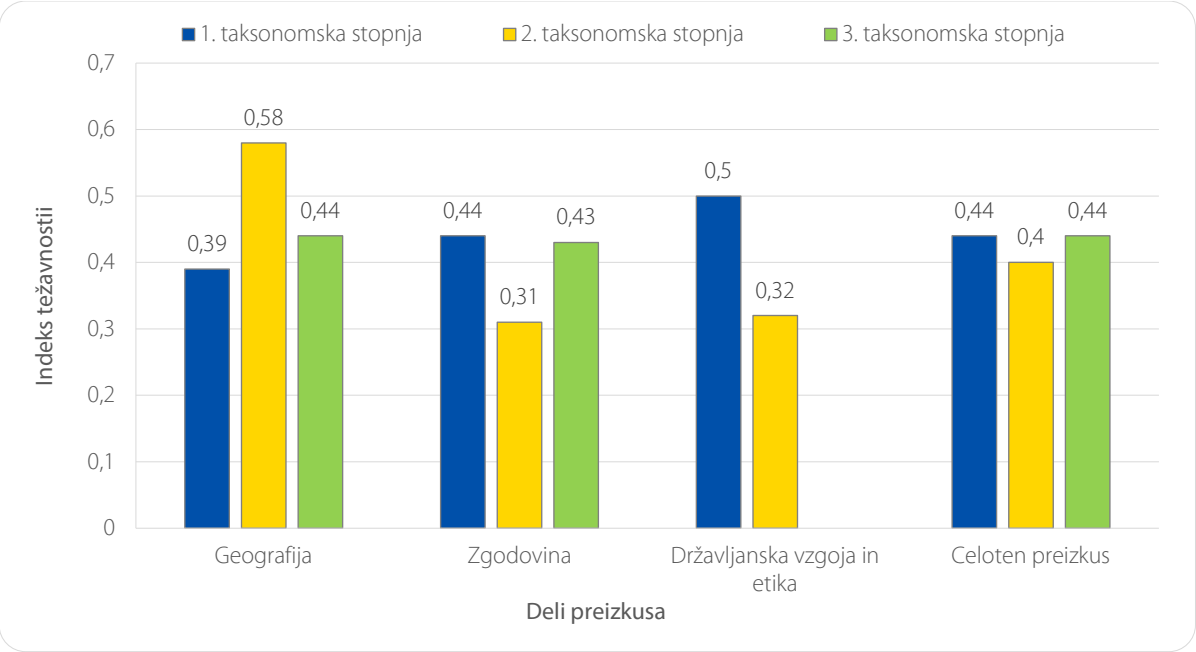
Nasprotno visoki uspešnosti reševanja postavke 2.02.1 pa so učenci najmanj uspešno reševali postavki 2.02.2 (IT = 0,09) in 2.02.3 (IT = 0,10). Pri obeh so morali poimenovati dve, na slikah prikazani domači obrti (oglarstvo in rezbarstvo). Predvidevamo, da je uspešnost reševanja močno povezana z redkejšo uporabo teh poimenovanj v vsakdanjem jeziku učencev (enako kot na področju geografije), posledično je slabši tudi priklic izrazov.

Relativno uspešno so učenci reševali postavko 2.06.1 na tretji taksonomski stopnji, kjer so z analizo političnega plakata zadnjega obdobja SFRJ ugotavljali obdobje hitre gospodarske rasti države.

Najuspešnejši na področju **državljanske vzgoje in etike** so bili učenci pri reševanju postavke 3.02.3 na drugi taksonomski stopnji; pri tem so morali navesti primer, kako lahko 18-letna vnukinja pomaga 82-letnemu dedku pri uporabi pametnega telefona. Višjo uspešnost pripisujemo tudi dejstvu, da smo upoštevali vse možne logične odgovore učencev. Prav tako so bili uspešni pri reševanju postavk 3.01.3 (IT = 0,64) in 3.01.1 (IT = 0,59), kjer so morali s povezovanjem opredeliti varuha človekovih pravic in predsednika države.

Dosežki učencev **po taksonomskih stopnjah** glede na indeks težavnosti

Preglednica 4.4.5.4: Primerjava dosežkov po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti med leti 2009, 2011, 2013, 2015, 2017, 2019 in 2022

Učenci so bili glede na indeks težavnosti enako uspešni pri reševanju nalog na prvi in tretji taksonomski stopnji, malo manj uspešni pa so bili pri reševanju nalog druge taksonomske stopnje.

Prvi del preizkusa znanja – geografija

Geografski del je sestavljalo 15 nalog (30 postavk), od tega šest (15 postavk) na prvi, štiri (10 postavk) na drugi in dve (5 postavk) na tretji taksonomski stopnji. V povprečju so bili učenci najuspešnejši pri reševanju nalog na drugi taksonomski stopnji (IT = 0,58), najmanj uspešni pa pri reševanju nalog na prvi taksonomski stopnji (IT = 0,39).

Na **prvi taksonomski stopnji** so sicer učenci najuspešneje reševali postavko 1.01.1 (IT = 0,76), najmanj uspešno (IT = 0,09) pa postavko 1.02.3. Pri obeh postavkah je potreben zgolj priklic termina, pri prvi izraza *ekvator*, pri drugi pa navedba tretje vrste podnebja, ki ga ima Evropa. Predvidevamo, da gre pri vseh postavkah prve taksonomske stopnje za velik vpliv priklica specifičnih geografskih pojmov, kjer pa nekatere uporabljamo pogosteje, v vsakdanjem govoru, nekatere pa učenci slišijo in/ali uporabljajo le pri posameznih predmetih oziroma vsebinah pri pouku, posledično je tudi priklic manj uspešen. Ob vsem skupaj moramo upoštevati še dejstvo, da pri postavkah na tej taksonomski stopnji ni bilo nalog alternativnega tipa, le ena naloga je bila izbirnega tipa in ena naloga povezovanja, kar je lahko dodatno prispevalo k nižji uspešnosti učencev.

Na **drugi taksonomski stopnji** so učenci najuspešneje reševali postavko 1.07.1 (IT = 0,93), kjer so ob klimogramu morali presoditi ustreznost trditve. Prav tako zelo uspešno (IT = 0,79) so reševali postavko 1.09.3, kjer so morali pokazati znanje uporabe zemljevida in legende. Ob teh dosežkih moramo upoštevati, da so postavke v obeh nalogah alternativnega tipa, kjer obstaja velika verjetnost ugibanja. Najmanj uspešno pa so učenci na drugi taksonomski stopnji reševali postavko 1.09.2 (IT = 0,38), kjer so prav tako morali uporabiti zemljevid in legendo (kot pri postavki 1.09.3). Zmanjšano uspešnost pripisujemo drugače zastavljeni trditvi v nalogi in dejstvu, da so za odgovor učenci morali pregledati celoten zemljevid, ne le dane mikrolokacije.

Tretjo taksonomsko stopnjo je sestavljalo pet postavk z uspešnostjo reševanja od IT = 0,79 (postavka 1.11.1) do IT = 0,14 (postavka 1.12.2). Pri prvi so učenci naštevali vzroke za višjo smrtnost novorojenčkov v Afriki, ob tem smo za pravilne odgovore šteli vse v povezavi z znižanim življenjskim standardom in zmanjšano možnostjo dostopa do zdravstvenih in podobnih storitev. Tudi drugo postavko te naloge (1.11.2) so učenci reševali uspešno (IT = 0,63). Tri postavke 12. naloge pa so reševali pričakovano manj uspešno glede na zahtevnost znanja, dodano besedilo in taksonomsko stopnjo.

Drugi del preizkusa znanja – zgodovina

Zgodovinski del je sestavljalo šest nalog s 14 postavkami. Na prvi taksonomski stopnji so bile tri naloge (7 postavk), na drugi dve (5 postavk) in na tretji ena naloga z dvema postavkama.

Na **prvi taksonomski stopnji** so učenci najuspešneje reševali postavko 2.02.1 (IT = 0,78) in obe postavki 1. naloge (IT = 0,76). Pri postavki 2.02.1 se zahteva poimenovanje domače obrti (lončarstva), pri prvi nalogi pa poimenovanje paleolitske piščali in njena uvrstitev v ustrezno vrsto virov. Postavka z najvišjo uspešnostjo je učencem mnogo bliže tudi v vsakdanjem življenju (dejavnost spoznavajo tudi pri drugih učnih predmetih), saj sta ostali dve postavki 2. naloge (2.02.2 in 2.02.3) v tem delu preizkusa hkrati tudi postavki z najnižjim IT (0,09 in 0,10).

Na drugi taksonomski stopnji so učenci najuspešneje rešili postavki 2.03.1 in 2.05.2 (obe IT = 0,48). Pri prvi so navajali prvega od treh vzrokov za kmečke upore v 15. stoletju, pri drugi pa pojasnjevali, zakaj od konca 2. svetovne vojne v spopadih ni bila uporabljena atomska bomba. Postavka 2.03.3 je imela na tej stopnji najnižjo uspešnost (IT = 0,10). Učenci so morali navesti tretji vzrok za kmečke upore.

Na **tretji taksonomski stopnji** smo znanje preverjali z eno nalogo. Postavka 2.06.1 je naloga izbirnega tipa, kjer so učenci relativno uspešno (IT = 0,65) iz političnega plakata razbrali gospodarsko uspešno obdobje Jugoslavije. Druga postavka (2.06.2), ki pa je bila naloga s kratkim polodprtim odgovorom, je imela precej nižjo uspešnost (IT = 0,21).

Tretji del preizkusa znanja – državljanska vzgoja in etika

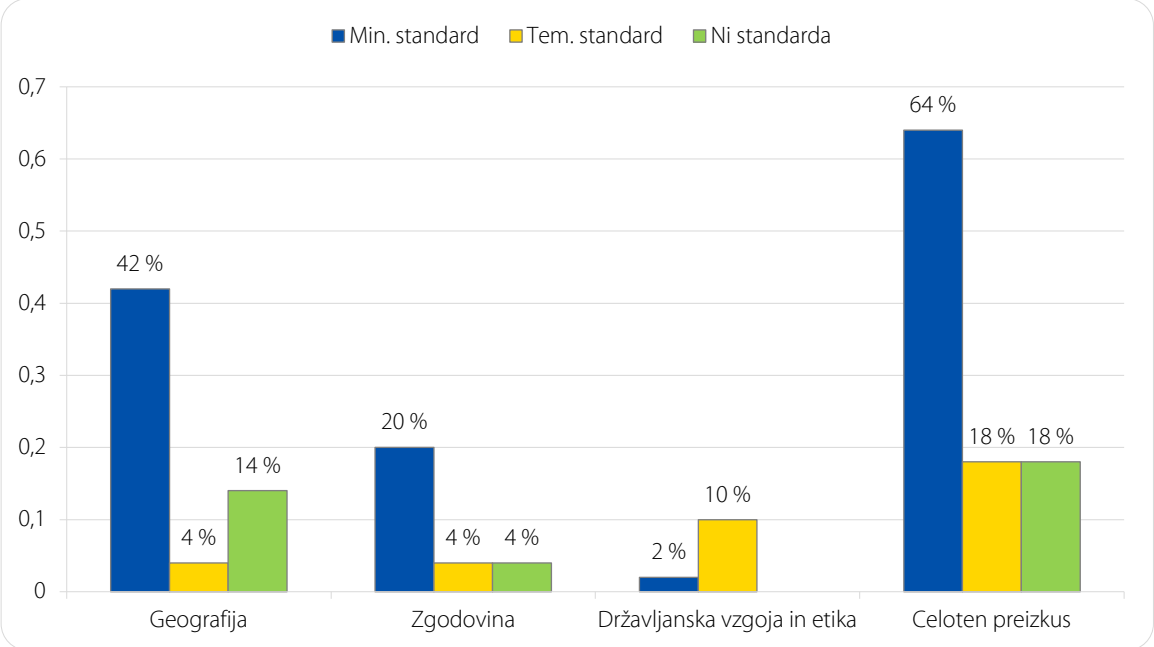
Zadnji del preizkusa sta sestavljali dve nalogi: prva s tremi postavkami na prvi taksonomski stopnji in druga s tremi postavkami na drugi taksonomski stopnji.

Pri prvi nalogi, ki je preverjala znanje na prvi taksonomski stopnji, so učenci s povezovanjem opisovali pojme *predsednik države*, *vlada* in *varuh človekovih pravic*. Glede na uspešnost najbolje poznajo pojem varuha človekovih pravic (IT = 0,64) in predsednika države (IT = 0,59), manj pa pojem vlade (IT = 0,28).

Na **drugi taksonomski stopnji** so učenci morali poimenovati dva življenjska dogodka glede na dani opis; tu je bila uspešnost nizka (oba IT = 0,11). Pri postavki 3.02.3 pa je bila uspešnost višja (IT = 0,75); tu so učenci navajali možnost pomoči vnukinje dedku pri uporabi pametnega telefona. Kot pravilni odgovor smo upoštevali vse odgovore, smiselno povezane s katerimkoli vidikom uporabe naprave.

Dosežki učencev **po standardih znanja** glede na indeks težavnosti

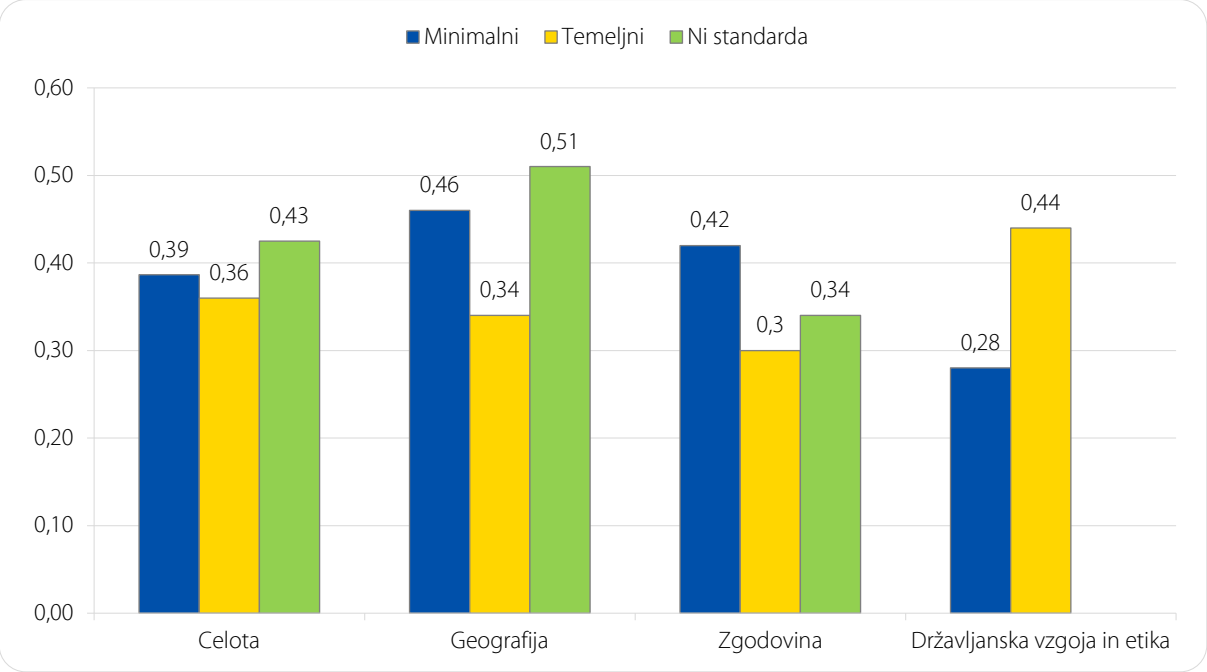
Slika 4.4.5.6: Delež zastopnosti minimalnih in temeljnih standardov v celotnem preizkusu in posameznih vsebinskih sklopih

Celoten preizkus znanja je preverjal 64 % minimalnih in 18 % temeljnih standardov znanja, za 18 % postavk pa standard kljub cilju v učnem načrtu ni opredeljen. Vsebinski sklop geografije je najobsežnejši in preverja 42 % vseh v preizkus vključenih minimalnih standardov in 4 % vseh v preizkus vključenih temeljnih standardov znanja. Obenem je 14 % postavk preverjalo cilje, kjer standard znanja ni opredeljen. Vsebinski sklop zgodovine je preverjal 20 % vseh v preizkus vključenih minimalnih standardov znanja in 4 % vseh v preizkus vključenih temeljnih standardov znanja, 4 % postavk ni imelo opredeljenega standarda znanja. Vsebinski sklop državljanske vzgoje in etike je preverjal 2 % minimalnih standardov znanja in 10 % temeljnih standardov znanja.

Deleži postavk, ki so povezane z določenim nivojem standardov znanja za družboslovje, se med preizkusi ves čas spreminjajo. V tem letu je večina postavk preverjala minimalne standarde znanja, medtem ko za nekatere učne cilje v učnem načrtu ni mogoče najti povezave s posameznim standardom znanja.

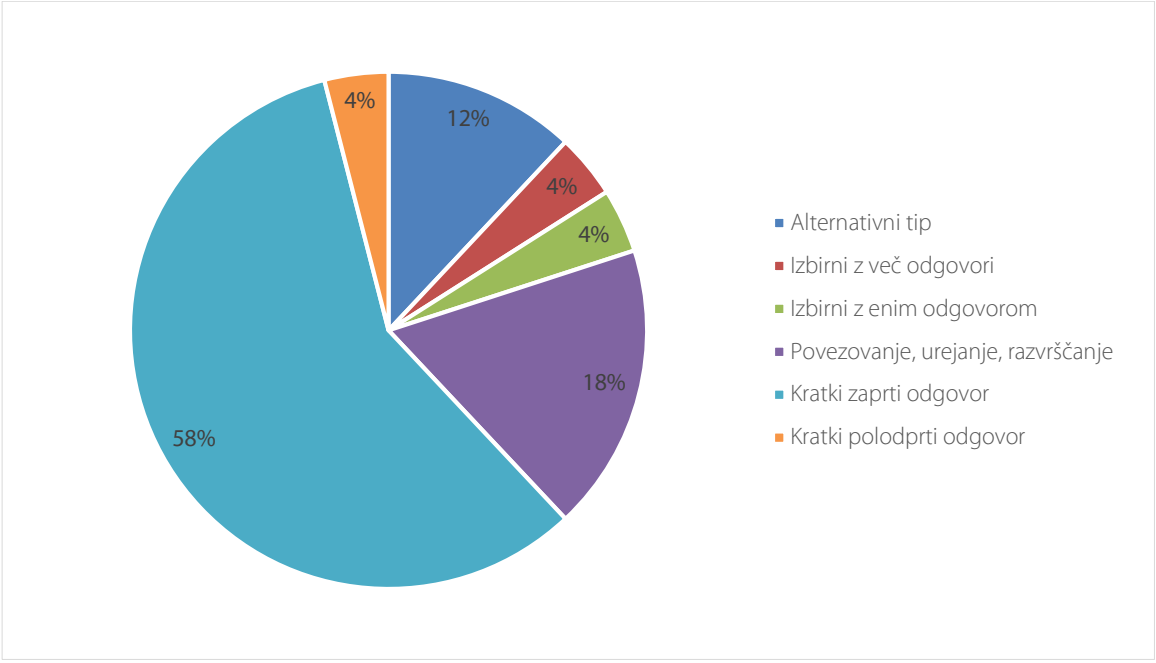
Slika 4.4.5.7: Uspešnost reševanja nalog glede na indeks težavnosti in standard znanja po posameznih področjih ter za celoten preizkus

Glede na indeks težavnosti ni opaznih večjih razlik v uspešnosti reševanja postavk, ki so preverjale minimalne in temeljne standarde znanja oziroma standarde znanja, ki v učnem načrtu niso določeni.

Dosežki učencev **po tipih nalog** glede na indeks težavnosti

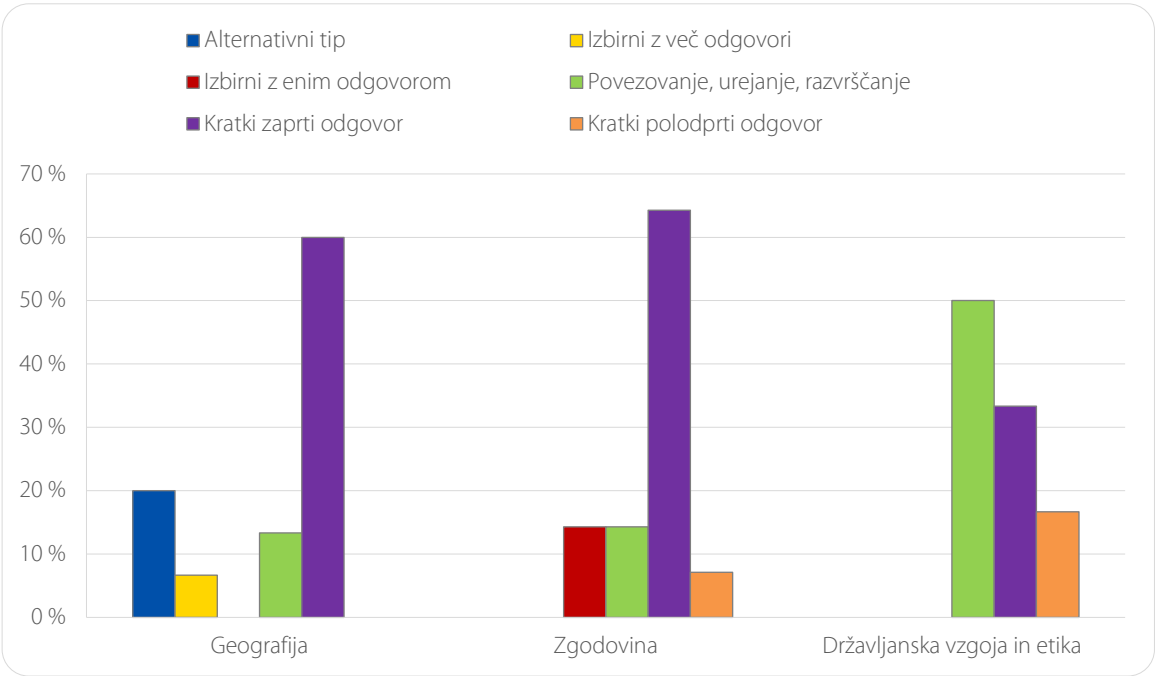
Slika 4.4.5.8: Delež zastopanosti različnih tipov nalog v preizkusu

Znanje v preizkusu se je preverjalo z nalogami povezovanja, urejanja in razvrščanja, nalogami izbirnega tipa z enim ali več pravilnimi odgovori, z nalogami alternativnega tipa, zaprtega tipa s kratkim odgovorom ali polodprtega tipa.

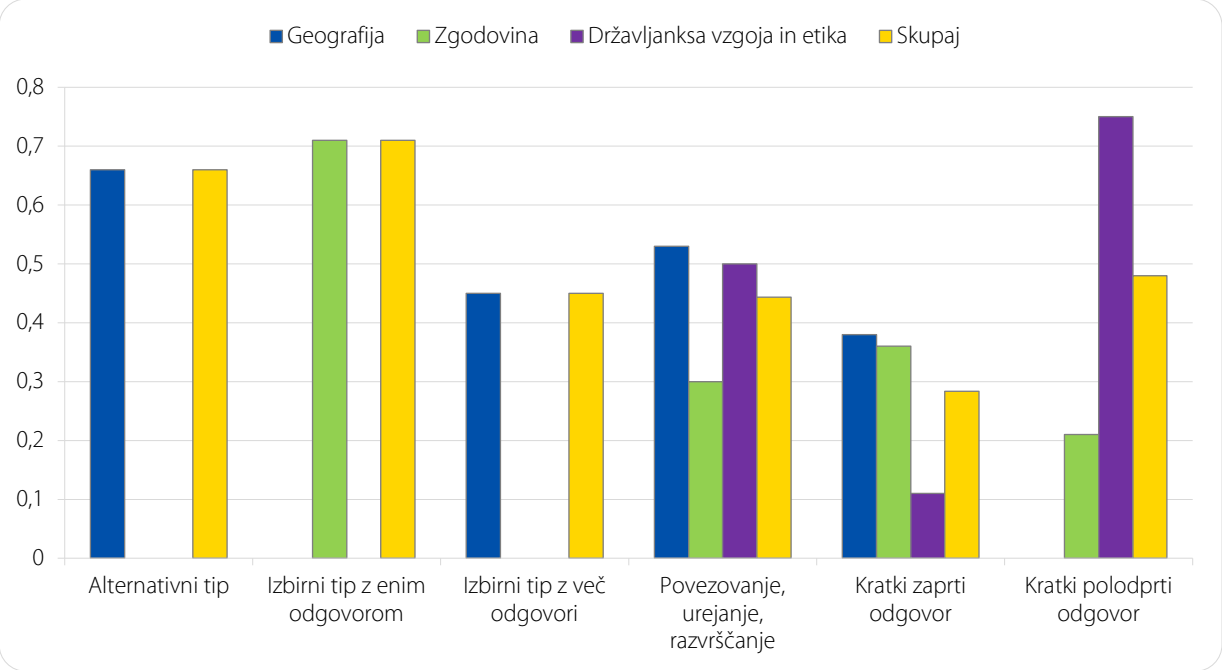
V celotnem preizkusu prevladujejo naloge, ki zahtevajo kratke odgovore, sledijo naloge povezovanja, urejanja in razvrščanja, manj pa je ostalih tipov nalog.

Slika 4.4.5.9: Delež zastopanosti različnih tipov nalog znotraj posameznih delov preizkusa

V geografskem delu ni bilo nalog izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom in nalog polodprtega tipa, v zgodovinskem delu pa ni bilo nalog izbirnega tipa z več pravilnimi odgovori in nalog alternativnega tipa. V zadnjem delu preizkusa sta bili nalogi s postavkami povezovanja, kratkega zaprtega tipa in polodprtega tipa.

Slika 4.4.5.10: Dosežki učencev po tipih nalog na celotnem preizkusu znanja in po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

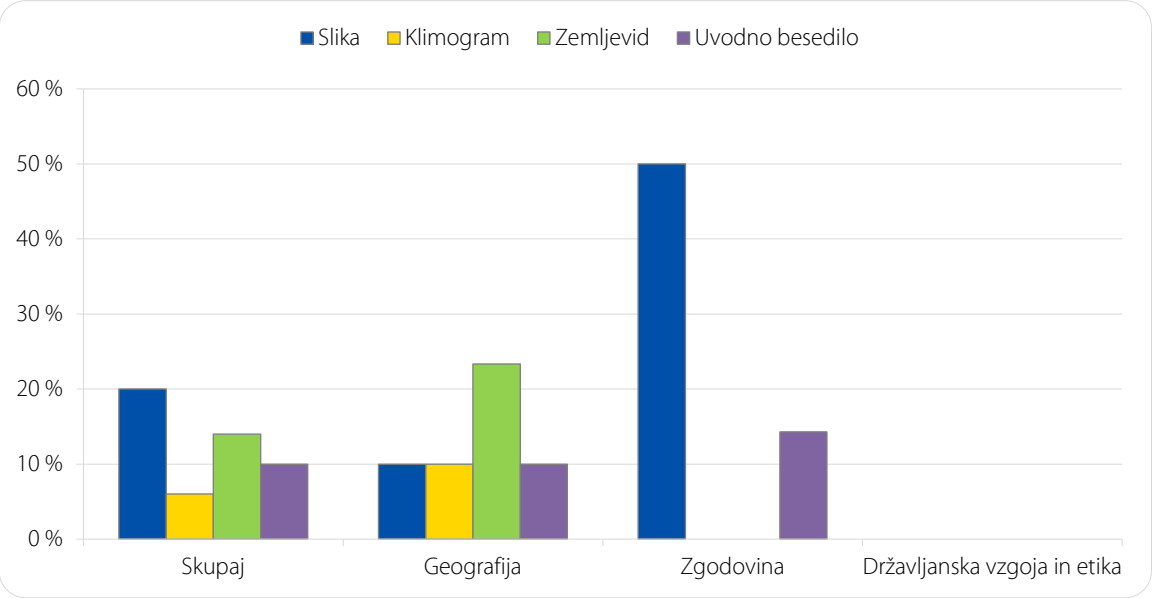

Naloge izbirnega tipa z enim odgovorom in naloge zaprtega tipa s kratkim odgovorom (priklica ključne besede) se kažejo kot najuspešnejše. Tak trend se ohranja že leta. Uspešnost pri ostalih tipih nalog je nižja, vendar pa se vsi tipi nalog ne pojavljajo vsako leto in v vseh delih preizkusa. Pri nalogah izbirnega tipa z več možnimi odgovori je pravilnost reševanja nižja, večkrat zaradi nepopolnih ali delno pravilnih izbir.

Dosežki učencev po dodatkih pri nalogah glede na indeks težavnosti

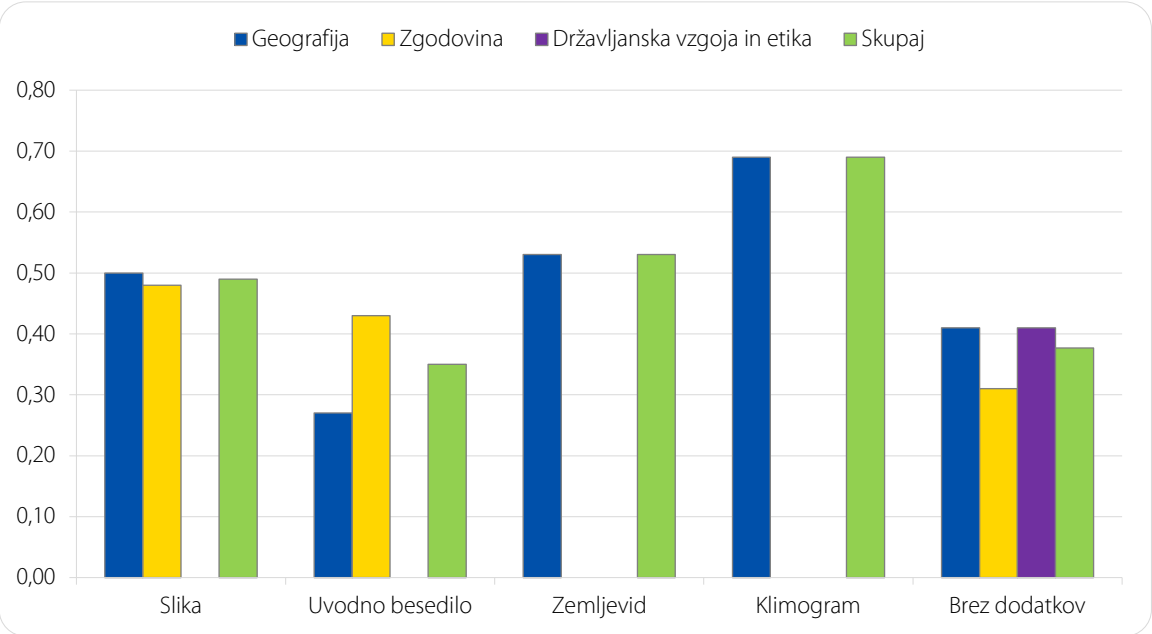
Med pogoste dodatke[27] v geografskem delu spadajo slike, zemljevidi in klimogrami.

Slika 4.4.5.11: Delež zastopanosti posameznih dodatkov k nalogam po vsebinskih sklopih in v celotnem preizkusu znanja

V celotnem preizkusu je polovica vseh postavk imela enega od dodatkov k nalogi. V geografskem delu so pri nalogah prisotni vsi dodatki, v zgodovinskem delu so slike in uvodno besedilo (razlaga zgodovinskega dogajanja kot kontekst), državljanska vzgoja in etika pa dodatkov k nalogi nima.

Slika 4.4.5.12: Indeks težavnosti glede na vrsto dodatka pri nalogi

[27] Pojem dodatek definiramo kot izhodišče, ki ga učenec (lahko) uporabi kot pripomoček za reševanje naloge.

Glede na indeks težavnosti se dodatki k nalogam kažejo praviloma kot učinkoviti pripomočki, ki uspešnost reševanja praviloma zvišajo. Interpretacija zgolj glede na vrsto dodatka pa zahteva vsaj še upoštevanje taksonomske stopnje same naloge, kar se v letošnjem preizkusu vidi pri postavkah z uvodnim besedilom. Sicer pa se naloge, kjer se zahtevata uporaba zemljevida in interpretacija klimogramov, praviloma izkazujejo kot naloge z višjo uspešnostjo.

Sklepne ugotovitve

Preverjanje je opravilo 97 učencev od 111 prijavljenih. V povprečju so učenci dosegli 21,87 točke (43,73 %). Porazdelitev je rahlo desno asimetrična in ima en vrh pri 18 točkah (39 %). Indeks težavnosti preizkusa je 0,44 in je nekoliko nižji glede na pretekla preverjanja.

Učenci so bili najuspešnejši pri reševanju geografskih nalog, malenkost manj pa pri reševanju zgodovinskih nalog in nalog, ki so preverjale znanje državljanske vzgoje in etike. Enako majhne razlike so tudi pri uspešnosti reševanja nalog na različnih taksonomskih stopnjah.

Vsebinski pregled uspešnosti po posameznih postavkah kaže na to, da so učenci uspešnejši pri reševanju tako geografskih kot zgodovinskih nalog, ki zahtevajo navedbo ali uporabo enostavnih terminov (nap. poimenovanje rastlinskih pasov – iglasti/listnati gozd), manj uspešni pa tam, kjer so zahtevani specifični izrazi (npr. imena tipov podnebja, poimenovanje prikazanih domačih obrti – oglarstvo, rezbarstvo), ki se uporabljajo večinoma le pri določenih učnih vsebinah. Uspešni so pri navedbi oziroma poimenovanju enega pojava (npr. kraškega pojava), tipa (npr. podnebja), vzroka (npr. vzroka za kmečke upore). Uspešnost reševanja pa pada, če naloga zahteva več kot eno navedbo pojava ali pojma.

Omenjene težave so vplivale na slabše reševanje nalog prve taksonomske stopnje in dejstvo, da večina nalog zahteva zapis kratkega odgovora. Uspešnejši so bili učenci, če so si pri uporabi znanja v nalogah na drugi taksonomski stopnji lahko pomagali z njim znanimi življenjskimi situacijami (npr. navedba načina, kako lahko 18-letna vnukinja pomaga 82-letnemu dedku pri uporabi pametnega telefona). Naloge tretje taksonomske stopnje, ki zahtevajo sintezo znanja, so pričakovano zahtevnejše za učence.

Minimalni standardi so zagotovo najbolj utrjeni in učenci naloge, ki jih preverjajo, v večini rešujejo uspešno. Na uspešnost pa pogosto bolj kot standard znanja, ki ga naloga preverja, vplivajo tip naloge in taksonomska stopnja ter dodatki k nalogi (slika, besedilo, zemljevid).

I. DEL

GEOGRAFIJA

1. a) Poimenuj navidezno črto, ki deli Zemljo na severno in južno poloblo.

_____

b) Poimenuj navidezno točko na skrajnem severu in jugu Zemlje.

_____

(2 točki)

2. Posamezni deli Evrope imajo različna podnebja.
Napiši tri izmed njih.

Podnebje 1: _____

Podnebje 2: _____

Podnebje 3: _____

(3 točke)

3. Obkroži črko pred dvema državama Severne Evrope.

A Nemčija

B Danska

C Avstrija

D Estonija

E Španija

(2 točki)

4. Na črto pred opisom napiši številko pojma, ki ga opis pojasnjuje.

OPISA:	POJMI:
____ ponavljajoč se izbruh vroče vode in vodne pare	1 arteški vodnjak
____ potopljena ledeniška dolina, ki jo je zalilo morje	2 vulkan
	3 fjord
	4 kotlina
	5 gejzir

(2 točki)

5. Napiši tri kraške pojave.

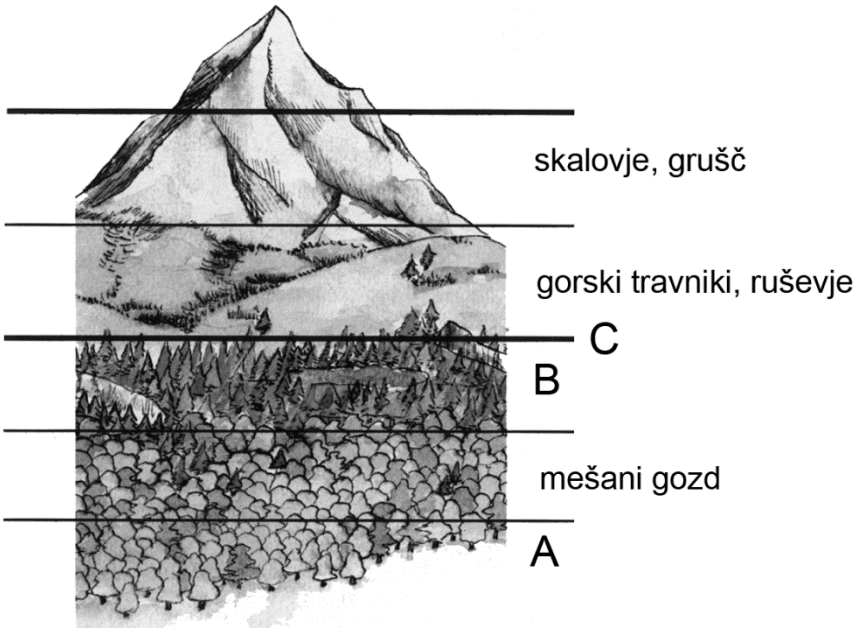
Pojav 1: _____

Pojav 2: _____

Pojav 3: _____

(3 točke)

6. Oglej si sliko 1 in reši nalogo.

Slika 1: Rastlinski pasovi v Alpah

a) Poimenuj rastlinska pasova, označena na sliki 1 s črkama A in B.

A: _____

B: _____

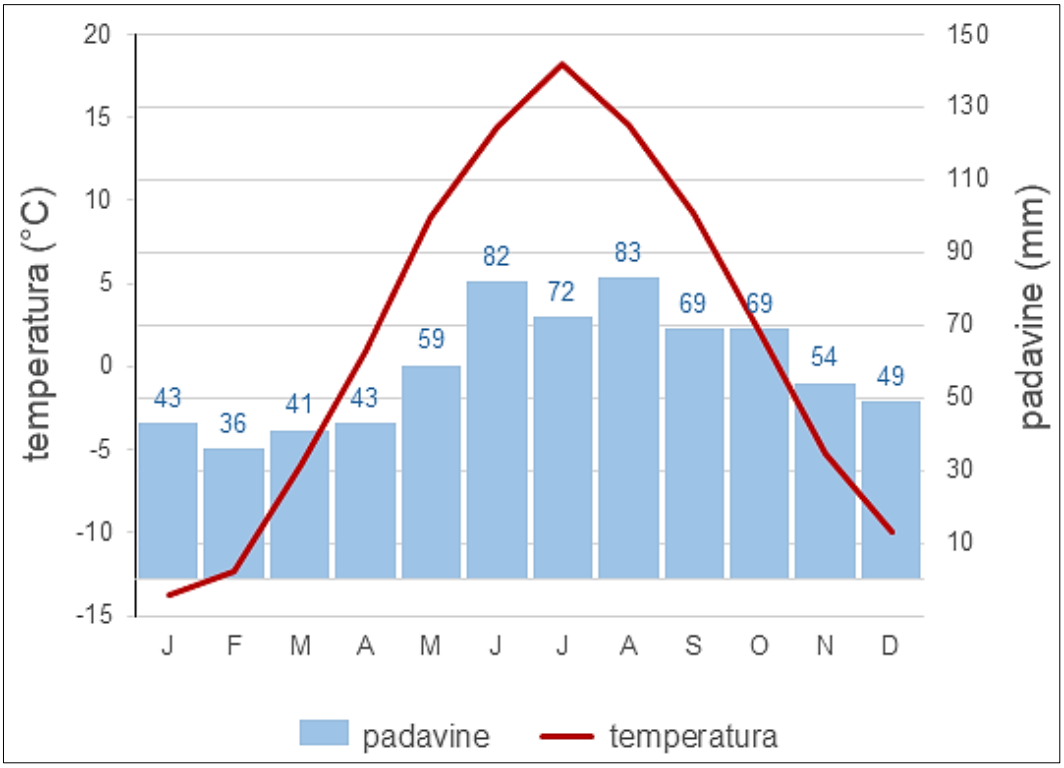
b) Kako imenujemo mejo, ki jo na sliki 1 označuje črka C?

_____

(3 točke)

(Vir slike 1: prirejeno po: Košak, M., Janša-Zorn, O., Umek, M., 1996: Tu sem doma 2. Naravne enote Slovenije. Spoznavanje družbe za 5. razred osnovne šole. Ljubljana: Modrijan.)

7. Oglej si klimogram na sliki 2 in preberi trditve.

Slika 2: Klimogram

Če je trditev pravilna, obkroži DRŽI, če ni pravilna, obkroži NE DRŽI.

Največ padavin je od januarja do marca.	DRŽI	NE DRŽI
December ima temperature pod ledišcem.	DRŽI	NE DRŽI
V mesecu z najvišjo povprečno temperaturo pade tudi največ padavin.	DRŽI	NE DRŽI

(3 točke)

(Vir slike 2: https://eucbeniki.sio.si/geo1/2508/klimogram_syktywkar.1.jpg. Pridobljeno: 22. 1. 2021.)

8. Uporabi zemljevid na sliki 8 v barvni prilogi in reši nalogo.

Na črto pred imenom mesta napiši številko pokrajine, v kateri je mesto.

MESTI:	POKRAJINE:
____ Nova Gorica	1 Alpske pokrajine
____ Murska Sobota	2 Predalpske pokrajine
	3 Dinarske pokrajine
	4 Primorske pokrajine
	5 Panonske pokrajine

(2 točki)

9. Oglej si zemljevid na sliki 8 v barvni prilogi in preberi trditve.

Če je trditev pravilna, obkroži DRŽI, če ni pravilna, obkroži NE DRŽI.

V Panonskih pokrajinah je več vrelcev termalne vode.	DRŽI	NE DRŽI
Smučarski turizem je razvit le v Alpskih pokrajinah.	DRŽI	NE DRŽI
V Novem mestu je razvita avtomobilska industrija.	DRŽI	NE DRŽI

(3 točke)

10. Oglej si zemljevid na sliki 9 v barvni prilogi in odgovori na vprašanje.

S katerima kmetijskima dejavnostma se ukvarjajo samo v J Evropi, ne pa tudi v S Evropi?

Dejavnost 1: _____

Dejavnost 2: _____

(2 točki)

11. Napiši dva možna vzroka za višjo smrtnost novorojenčkov v Afriki.

Vzrok 1: _____

Vzrok 2: _____

(2 točki)

12. Preberi besedilo v okvirju in reši nalogo.

Lastnik tovarne za izdelavo priznane znamke oblačil se je odločil, da bo zaradi visokih stroškov plač proizvodnjo preselil v tujino, v gospodarsko manj razvito državo.

Napiši dve prednosti in eno slabost za prebivalce območja, kjer bo nova tovarna.

Prednost 1: _____

Prednost 2: _____

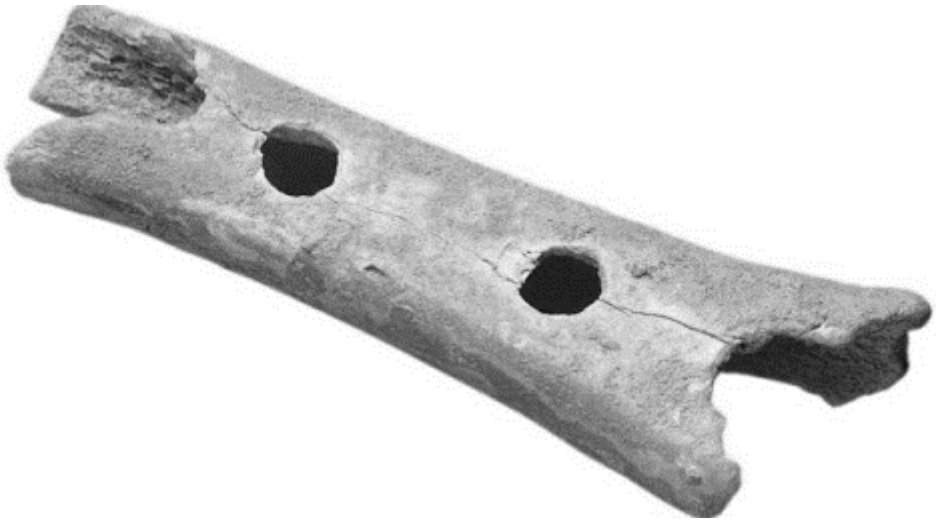
Slabost: _____

(3 točke)

II. DEL

ZGODOVINA

1. Oglej si sliko 3 in reši nalogo.

Slika 3

a) Napiši ime prazgodovinskega predmeta na sliki 3.

_____

b) Med katero vrsto zgodovinskih virov spada predmet na sliki 3? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A pisni vir

B ustni vir

C materialni vir

D avdiovizualni vir

(2 točki)

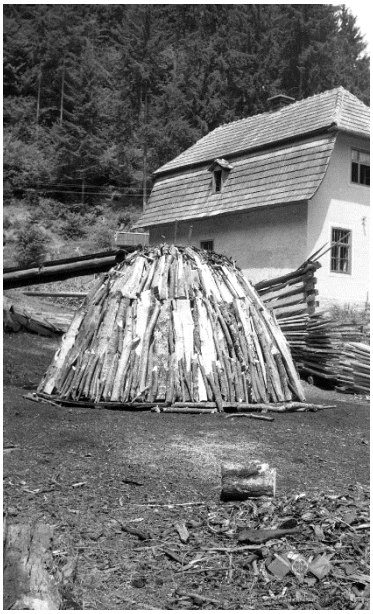
(Vir slike 3: http://zgodovina.si/wp-content/uploads/2017/07/zgo.si_1-3-900x450.jpg. Pridobljeno: 1. 4. 2021.)

2. Oglej si slike 4, 5 in 6. Napiši ime domače obrti na sliki.

Slika 4

Obrt: _____

Slika 5

Obrt: _____

Slika 6

Obrt: _____

(3 točke)

(Vir slike 4: https://images.unsplash.com/photo-1529690840038-f38da8894ff6;
vir slike 5:
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/77/Skomarje%2C_%22pri_Kova%C4%8Du%22%2C_%28%C5%A1e_ne_pokrita%29_1963.jpg;
vir slike 6: https://sl.gardendecorgalore.com/6848456. Pridobljeno: 14. 10. 2021.)

3. Konec 15. stoletja je nezadovoljstvo na slovenskem ozemlju pripeljalo do kmečkih uporov. Napiši tri vzroke, zakaj so se kmetje upirali fevdalcem.

Vzrok 1: _____

Vzrok 2: _____

Vzrok 3: _____

(3 točke)

4. Na črto pred opisom napiši številko pojma, ki ga opis pojasnjuje.

OPISA:	POJMI:
____ sistem vladanja, ki ga je uvedel Benito Mussolini	1 rasizem
____ sistem vladanja v Sovjetski zvezi po 1. svetovni vojni	2 stalinizem
	3 nacizem
	4 fašizem
	5 antisemitizem

(2 točki)

5. Odgovori na vprašanji.

a) Leta 1945 so Američani nad Japonsko odvrgli dve atomski bombi. Kako sta dejanji vplivali na potek 2. svetovne vojne?

_____

b) Pojasni, zakaj od 2. svetovne vojne naprej v spopadih ni bila več uporabljena atomska bomba.

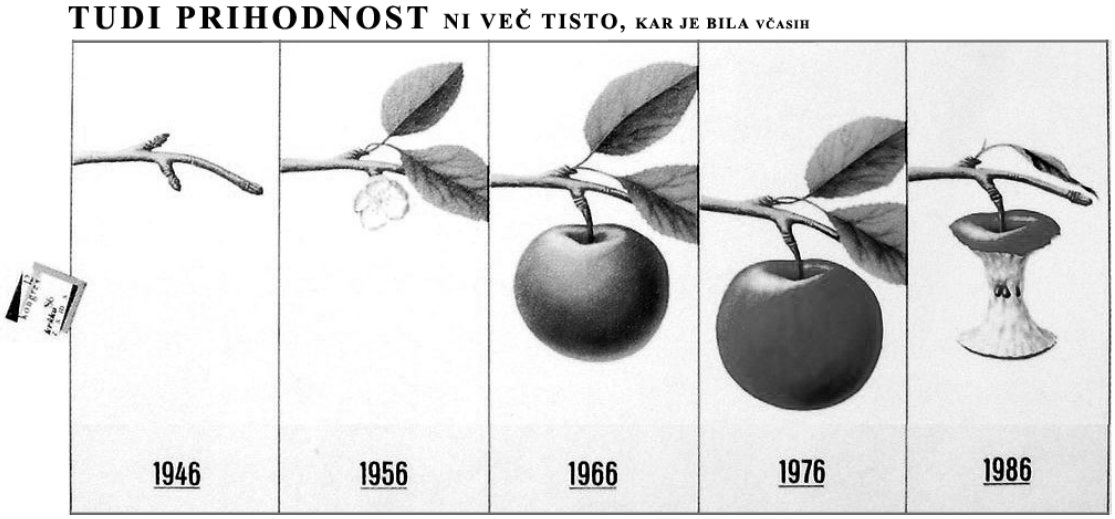
_____

(2 točki)

6. Preberi besedilo v okvirju. Oglej si politični plakat na sliki 7 in reši nalogo.

Leta 1982 je bil dinar razvrednoten za 30 odstotkov, rast cen se je povečala za 45 odstotkov, država ni mogla plačevati surovin in nafte. Za prehod čez mejo je bilo treba plačati devizni polog, prišlo je do prekinitev električne energije, primanjkovalo je posameznih artiklov, predvsem kave, pralnega praška in južnega sadja. Državni dolg je naraščal.

(Vir: prirejeno po: http://www.muzej-nz.si/si/izobrazevanje/1402. Pridobljeno: 10. 3. 2021.)

Slika 7: Politični plakat iz leta 1986

a) Na podlagi besedila in plakata sklepaj, katera leta so bila za Jugoslavijo najbolj uspešna. Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A pred letom 1945

B med letoma 1945 in 1965

C med letoma 1966 in 1980

D po letu 1980

b) Pojasni, zakaj se politični plakat začne z letnico 1946.

_____

(2 točki)

(Vir slike 7: https://farm1.static.flickr.com/157/416561579_97bd759921_b.jpg. Pridobljeno: 10. 3. 2021.)

III. DEL

DRŽAVLJANSKA VZGOJA IN ETIKA

1. Na črto pred pojmom napiši številko opisa, ki pojem pojasnjuje.

POJMI:	OPISI:
____ predsednik države	1 Najvišji organ oblasti v Sloveniji.
____ vlada	2 Predstavnik naše države, ki ga volimo vsakih pet let in je poveljnik obrambnih sil Slovenije.
____ varuh človekovih pravic	3 Predstavnik, ki pacientu pomaga pri uveljavljanju pravic v zdravstvu.
	4 Predstavnik ljudstva in institucije, ki varuje človekove pravice.
	5 Pripadnik obrambnih sil Slovenije.
	6 Vsi poslanci Državnega zbora Slovenije.

(3 točke)

2. V življenju posameznika je navadno nekaj prelomnih življenjskih dogodkov.

   a) Napiši dogodek, ki zaznamuje prehod iz mlajše v srednjo generacijo.

   _____

   b) Napiši dogodek, ki zaznamuje prehod iz srednje v starejšo generacijo.

   _____

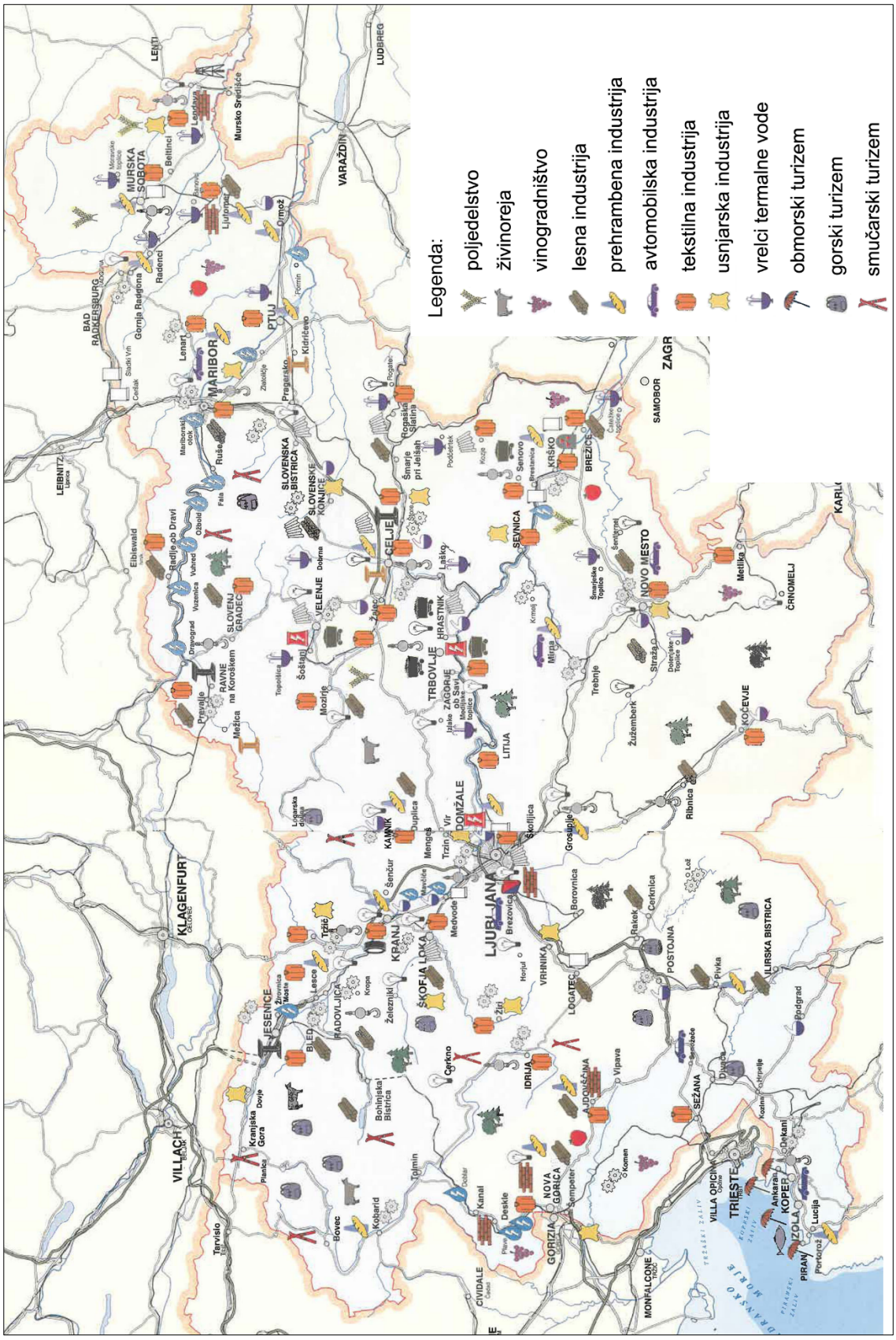
   c) Dedek je za 82. rojstni dan dobil pametni telefon, ki ga ne zna uporabljati. Napiši primer, kako mu pri tem lahko pomaga njegova 18-letna vnukinja.

   _____

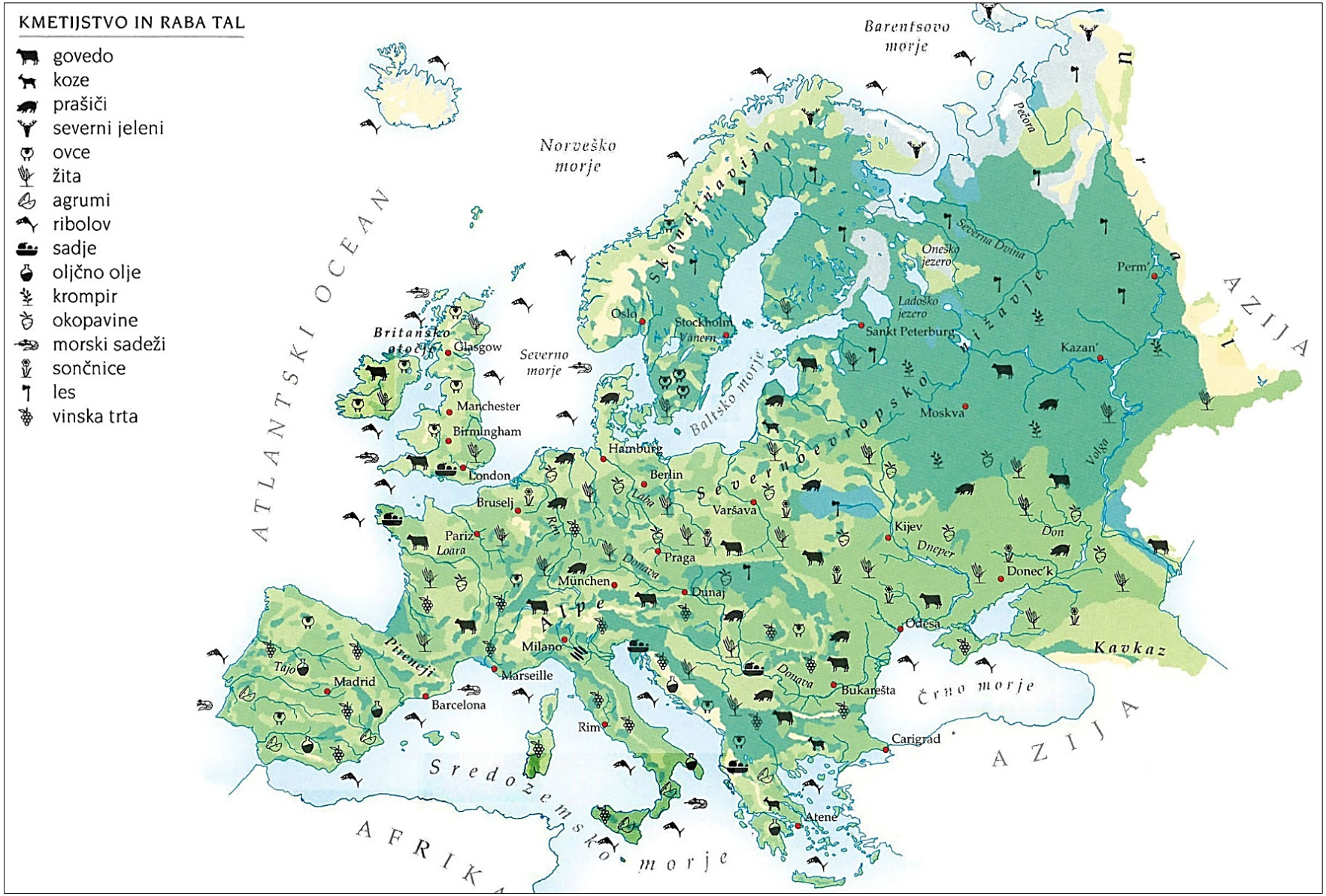
   _____

(3 točke)

Barvna priloga

Slika 8: Gospodarstvo Slovenije
(Vir: Košak, M., Janša-Zorn, O., Umek, M., 2000: Atlas za spoznavanje družbe. Ljubljana:

Slika 9: Kmetijstvo in raba tal v Evropi

(Vir: Hrvatin, M., in drugi, 2003: Veliki šolski atlas. Tržič: Učila International.)

5 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA RAVNATELJE OSNOVNIH ŠOL O IZVEDBI NPZ

Izvedbo NPZ v šolskem letu 2021/22 smo ovrednotili z anketnim vprašalnikom za ravnatelje osnovnih šol. Poslali smo ga vsem izobraževalnim ustanovam, na katerih se je izvajal NPZ: osnovnim šolam s splošnim izobraževalnim programom (SIS), osnovnim šolam s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom (NIS) in zavodom za vzgojo in izobraževanje otrok ter mladostnikov s posebnimi potrebami (ZAVOD).

Z vprašalnikom smo želeli odgovoriti na vprašanja, kakšna so stališča ravnateljev do NPZ, na kakšne težave so naleteli pri izvedbi NPZ, kje vidijo razloge za te in kakšne predloge imajo za odpravo težav. Zanimalo nas je tudi, ali so na šolah izvajali prostovoljno preverjanje NPZ iz tretjih predmetov. Ravnatelje smo zaprosili za oceno institucij, s katerimi sodelujejo pri izvedbi NPZ, tako z vidika posredovanih informacij kot tudi z vidika sodelovanja. Ocenili so tudi uporabnost dokumentov in programov za NPZ. Naslednji sklop vprašanj se je nanašal na izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami. Prav tako smo želeli pridobiti informacije o analizi dosežkov NPZ na šolah ter oceno kakovosti programa in priročnika OrKa. Ravnateljem smo omogočili, da podajo svoje komentarje o NPZ, in na koncu poizvedeli še o začetku učenja prvega tujega jezika na šolah.

Podatke smo pričeli zbirati 13. 6. 2022, ko smo povezavo do vprašalnika objavili na spletni strani eRic za ravnatelje, in jih o tem seznanili tudi po elektronski pošti. Sam vprašalnik je bil objavljen na platformi za izvajanje spletnega anketiranja. Zbiranje podatkov je potekalo dva tedna (do 27. 6. 2022).

Vprašalnik za ravnatelje je izpolnilo kar 455 od 485 šol oziroma 93,8 %, kar je primerljivo s stopnjami odziva v preteklih letih. Vsi izobraževalni programi so v vzorcu razmeroma reprezentativno zastopani, najbolje zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami (100 %), sledijo osnovne šole s splošnim izobraževalnim programom (94,9 %), nato šole, ki izvajajo splošni in prilagojeni program (SIS + NIS) (92,3 %), v najnižjem deležu pa so zastopani programi osnovnih šol s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom (72,7 %). Vse regije so zastopane vsaj 90-odstotno.

Stališča ravnateljev do NPZ

Analiza odgovorov o stališčih ravnateljev do NPZ kaže, da so ta v večji meri pozitivna. Najvišji delež strinjanja (odgovora *Zelo se strinjam./Strinjam se.*) beleži trditev o upoštevanju dosežkov NPZ pri načrtovanju prihodnjega dela na šoli (leta 2022: 91,2 %; leta 2021: 92,5 %). Sledi koristnost izobraževanj o analizah dosežkov NPZ, ki jih pripravlja Ric (leta 2022: 90,1 %; leta 2021: 87,5 %). Pri obeh trditvah opažamo, da ravnatelji v primerjavi s preteklim letom opazno pogosteje izbirajo odgovor *Zelo se strinjam*.

Sledijo trditve, ki dosegajo vsaj 80-odstotno strinjanje ravnateljev. Ti povečini menijo, da je NPZ smiseln in koristen, saj da učencu in učitelju dodatno informacijo o znanju učenca (leta 2022: 88,8 %; leta 2021: 90,2 %). Ravnatelji si v precejšnji meri delijo stališče, da bi moral imeti dosežek učencev pri NPZ večjo veljavo (leta 2022: 86,2 %; leta 2021: 82,5 %). Podobno velja za trditvi, da NPZ daje učiteljem dodatne informacije o kakovosti njihovega dela (leta 2022: 81,5 %; leta 2021: 79,1 %) in da vpliva na izboljšavo dela na šoli (leta 2022: 81,1 %; leta 2021: 81,0 %).

Med trditvami, ki dosegajo vsaj 70-odstotno strinjanje, najdemo mnenje, da NPZ odkriva šibka področja v znanju učencev, predpisanem z učnimi načrti (leta 2022: 78,0 %; leta 2021: 79,6 %). Nekoliko nižjo stopnjo strinjanja dosega trditev, da NPZ odkriva močna področja v znanju učencev (leta 2022: 72,3 %; leta 2021: 76,0 %).

Ravnatelji se najmanj strinjajo s trditvama, da NPZ vpliva na izboljšanje poučevanja na šoli (leta 2022: 69,2 %; leta 2021: 70,5 %) in na izboljšanje kakovosti ocenjevanja pri pouku (leta 2022: 56,3 %; leta 2021: 53,5 %). Obe trditvi sta nizke deleže strinjanja dosegali že pretekla leta.

Težave pri izvedbi NPZ

Ravnatelje smo prosili, da označijo vidike NPZ, kjer je prihajalo do težav, pri tem pa so lahko zapisali razloge za težave in predloge za izboljšavo. Daleč največ ravnateljev vidi težave v motivaciji učencev za NPZ (leta 2022: 27,9 %; leta 2021: 24,9 %). To povečini pojasnjujejo z dejstvom, da ima NPZ premajhno veljavo – saj se ne upošteva pri vpisu na srednje šole in pri zaključnih ocenah predmetov. Navajajo tudi, da so učenci že vpisani na srednje šole. Posledično so nemotivirani in ne vidijo smisla v pisanju NPZ. Predlagajo, da bi se v prihodnjih letih dosežki na NPZ upoštevali pri vpisu na srednje šole, pri zaključnih ocenah predmetov ipd. Redkejši predlogi se nanašajo na ozaveščanje o pomenu NPZ, spremembo časovne umeščenosti NPZ, medtem ko en ravnatelj predlaga ukinitev NPZ.

Druga najpogostejša težava, o kateri poročajo ravnatelji, je odnos staršev do NPZ (leta 2022: 11,4 %; leta 2021: 8,6 %). Razlogi, ki jih za težavo navajajo ravnatelji, so podobni zgoraj naštetim: premajhna veljava NPZ, neupoštevanje pri vpisu na srednje šole ipd. Med razlogi najdemo tudi s tem povezano indiferentnost staršev do NPZ. Na drugi strani nekaj ravnateljev navaja, da so nekateri starši preveč vpleteni v izvedbo NPZ ali pa dosežke na NPZ interpretirajo v smislu kakovosti šole in njihovih učiteljev ter razvrščanja šol. Med predlogi za razrešitev omenjenih problemov spet prevladuje dvig veljave NPZ. Nekaj predlogov se nanaša na ozaveščanje staršev o pomenu NPZ in na njihovo dolžnost, da tudi sami motivirajo svoje otroke za pisanje NPZ.

Ravnatelji kot razmeroma problematično zaznavajo tudi organizacijo prostorov za izvedbo NPZ (leta 2022: 7,7 %; leta 2021: 9,5 %). Med podanimi razlogi se jih največ nanaša na organizacijo prostorov v povezavi z učenci s posebnimi potrebami. Ti so razporejeni v veliko skupin, kar posledično zahteva veliko učilnic. Ostali med razlogi izpostavljajo splošno pomanjkanje prostorov in učilnic. Ravnatelji za omenjene težave predlagajo predvsem razne poenostavitve pri organizaciji prostorov za izvedbo NPZ (npr. da bi učenci s podobnimi posebnimi potrebami pisali skupaj, da učenci s prilagoditvami ne bi pisali tujega jezika, možnosti združevanja učencev 6. in 9. razreda, pisanje večjega števila učencev v eni učilnici ipd.).

Sledijo težave pri izvedbi NPZ za učence s posebnimi potrebami (leta 2022: 6,8 %; leta 2021: 7,7 %). Ravnatelji najpogosteje izpostavljajo težave s prenizkim številom nadzornih učiteljev in pomanjkanjem prostorov oziroma učilnic. Posamični razlogi pa se nanašajo na problematičnost prištevanja dosežkov učencev s posebnimi potrebami k celotnim dosežkom šole, prezahtevna besedila, prevelik nabor prilagoditev, odklanjanje pisanja NPZ ter razlike med prilagoditvami in odločbami pri pisanju NPZ. Kot rešitev za težave ravnatelji svetujejo predvsem razne prilagoditve in poenostavitve pri pisanju NPZ (časovni zamik pisanja, združevanje učencev s podobnimi primanjkljaji in prilagoditvami v skupine ipd.).

Nekaj ravnateljev med težavami izpostavlja tudi motivacijo učiteljev za NPZ (leta 2022: 6,2 %; leta 2021: 9,1 %). Ravnatelji menijo, da so zaradi premajhne veljave NPZ manj motivirani tudi učitelji. Nekaj jih opozarja, da NPZ učitelje dodatno obremenjuje, saj naj bi imeli z izvedbo preveč dela in premalo koristi. Med predlogi za izboljšavo spet najdemo dvig veljave NPZ. Dva ravnatelja pa na primer predlagata izobraževanja in osveščanja o pomenu NPZ.

Naslednja težava, o kateri poročajo ravnatelji, je organizacija pouka med izvedbo NPZ (leta 2022: 5,5 %; leta 2021: 6,8 %). Kot problematično izpostavljajo pomanjkanje kadra in učilnic med izvedbo NPZ in prestroge prostorske zahteve. Posamični mnenji izpostavljata težave z zagotavljanjem miru in kadrovske težave zaradi bolniških odsotnosti. Med predlogi za izboljšavo, ki so jih podali ravnatelji, najdemo izvedbo NPZ zunaj okvirjev pouka, nekoliko milejše pogoje pri organizaciji NPZ, posredovanje zgledov uspešnih rešitev iz drugih šol in možnost, da za učence nižjih razredov odpade pouk.

Nekoliko manjši delež ravnateljev vidi težave v nadzornih učiteljih (leta 2022: 4,8 %; leta 2021: 4,8 %). Pri tem izpostavljajo težave s pomanjkanjem kadra, bolniškimi odsotnostmi in velikim številom učencev s posebnimi potrebami, ki zahtevajo nadzorne učitelje. Med možnimi rešitvami izpostavljajo predvsem poenostavitve pri pisanju NPZ (npr. združevanje učencev s podobnimi posebnimi potrebami v skupine).

Med težavami, o katerih poroča manj kot 3 % ravnateljev, najdemo vrednotenje NPZ (leta 2022: 2,4 %; leta 2021: 2,0 %), dostavo/pobiranje gradiva oziroma Pošto Slovenije (leta 2022: 2,2 %; leta 2021: 1,4 %), način pakiranja preizkusov (leta 2022: 1,8 %; leta 2021: 2,3 %), čas izvedbe NPZ (leta 2022: 1,8 %; leta 2021: 2,9 %) in druge težave (leta 2022: 1,5 %; leta 2021: 1,8 %). Med slednjimi najdemo težave z vpogledi v ocenjene preizkuse NPZ in s povratno informacijo o upoštevanju poizvedb. Najmanj ravnateljev poroča o težavah pri izvedbi NPZ za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom (leta 2022: 0,7 %; leta 2021: 0,5 %).

Prostovoljno izvajanje NPZ iz tretjega predmeta

Osnovne šole lahko poleg obveznega tretjega predmeta, ki ga za vsako šolo določi pristojni minister, prostovoljno izvedejo tudi NPZ iz drugih tretjih predmetov. Obvezni tretji predmet je v 9. razredu izvajalo 462 šol. Na vprašanje o prostovoljni izvedbi NPZ iz dodatnega tretjega predmeta pa je odgovorilo 438 šol oziroma 94,8 % (leta 2021: 92,3 %). Med njimi je vsaj eno prostovoljno preverjanje iz tretjega predmeta izvedlo 56 šol oziroma 12,8 %. Primerjava s preteklimi leti razkriva, da je ta delež nekoliko upadel (2022: 12,8 %; 2021: 14,5 %; 2019: 24,4 %). Vzrok gre najverjetneje iskati v pandemičnih razmerah, ki so oteževale pedagoško delo na šolah. Pri tem je preverjanje iz enega predmeta izvedlo 25 šol (5,7 %), iz dveh predmetov 18 šol (4,1 %), iz treh predmetov 12 šol (2,7 %), iz štirih predmetov pa ena šola (0,2 %). Največ izvedenih preverjanj je bilo iz kemije (31), sledijo angleščina (28), geografija (25), tehnika in tehnologija (9) ter nemščina (8).

Ocena posredovanih informacij

Ravnatelji so informacije, ki so jih prejeli od institucij za vodenje NPZ (MIZŠ, DK NPZ, Ric, ZRSŠ in podjetje B2), ocenili znatno višje v primerjavi z lanskim letom (2021), ko smo zabeležili precejšen upad ocen. Letošnje ocene so spet primerljive z letom 2019 in leti poprej. Ravnatelji so najvišje ocene namenili natančnosti informacij (povprečje vseh institucij za leto 2022: 97,1 %; leta 2021: 93,2 %; leta 2019: 97,9 %), sledita pravočasnost (leta 2022: 96,9 %; leta 2021: 90,2 %; leta 2019: 97,4 %) in nedvoumnosti informacij (leta 2022: 95,6 %; leta 2021: 90,2 %; leta 2019: 96,6 %).

Sodelovanje z institucijami za vodenje NPZ

Ravnatelji so na lestvici od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično) ocenili sodelovanje z institucijami za vodenje NPZ, svoje ocene pa so lahko pojasnili s komentarji. Najvišjo povprečno oceno beleži Ric (leta 2022: 4,5; leta 2021: 4,5). Ravnatelji pojasnjujejo, da je sodelovanje z Ricem učinkovito in korektno, izpostavljajo tudi ažurnost ter dosegljivost. Po povprečni oceni sledi sodelovanje z DK NPZ (leta 2022: 4,2; leta 2021: 4,1), kateremu ravnatelji prav tako namenjajo v večji meri pozitivne komentarje (dostopnost, ažurnost in zgledno sodelovanje). Sledi sodelovanje z MIZŠ (leta 2022: 4,1; leta 2021: 3,8). Komentarji ravnateljev o MIZŠ poudarjajo zgledno sodelovanje (dostopnost, ustrezna strokovna podpora, pravočasnost informacij), nekaj komentarjev je nevtralnih (sodelovanje ni bilo potrebno), dva pa sta nekoliko kritična (neodzivnost, pomanjkanje posluha za ureditev pomena NPZ). Enako povprečno oceno ravnatelji namenjajo ZRSŠ (leta 2022: 4,1; leta 2021: 4,0). Večina komentarjev o ZRSŠ je pozitivnih, izpostavljajo ustreznost sodelovanja, pravočasnost informacij, ažurnost ipd. Tudi B2 dosega enako povprečno oceno (leta 2022: 4,1; leta 2021: 4,1). Ravnatelji so podjetju namenili nevtralne ali pozitivne komentarje (dostopnost, pravočasnost informacij). Dva komentarja izpostavljata težave: prvi z izvozom dosežkov NPZ za 9. razred, drugi pa omenja, da se portal za prenos ocen prehitro zapre.

Uporabnost dokumentov in programov za NPZ

Podobno so na Likertovi lestvici od 1 do 5 ravnatelji ocenili tudi uporabnost dokumentov in programov za NPZ, svoje ocene pa so lahko objasnili s komentarji. *Koledar NPZ* beleži zelo visoko oceno (leta 2022: 4,6; leta 2021: 4,7). Ravnatelji dodajajo, da je koledar jasen, natančen in uporaben, nekaj kritik pa omenja njegovo (pre)obsežnost. Enako oceno (leta 2022: 4,6; leta 2021: 4,6) ravnatelji namenjajo tudi *Navodilom za izvedbo NPZ*. Menijo, da so jasna, natančna in uporabna. Nekaj jih sicer meni, da so navodila preveč podrobna in preobsežna. *Letno poročilo o izvedbi NPZ* dosega malenkost nižjo povprečno oceno (leta 2022: 4,3; leta 2021: 4,3). Za poročilo ravnatelji menijo, da je uporabno, pregledno in koristno. Med kritikami pa izpostavljajo vprašljiv namen glede na obsežnost poročila. Tudi *Program prijave KPP* beleži enako oceno (leto 2022: 4,3; leta 2021: 4,3). Za slednjega ravnatelji pravijo, da je ustrezen, pregleden in dobro delujoč. V nekaj mnenjih sicer predlagajo izboljšave in posodobitve programa. *Informacije za učence in starše* so ravnatelji ocenili z malenkost nižjo oceno (leta 2022: 4,2; leta 2021: 4,3). Večina jih meni, da so te jasne, pregledne in razumljive, kritike pa se nanašajo na obsežnost dokumenta in da večina staršev informacije zgolj preleti. V nadaljevanju smo ravnatelje povprašali, če staršem in učencem posredujejo povezavo oziroma jih seznanijo z elektronsko publikacijo *Informacije za učence in starše*. Večji delež ravnateljev je odgovoril pritrdilno (leta 2022: 93,2 %; leta 2021: 93,7 %).

Prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami

Ravnatelji poročajo, da se je prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami izvajalo na 412 šolah (leta 2022: 90,5 %, leta 2021: 91,8 %). Ob tem so na lestvici od 1 do 5 ocenili elektronski obrazec za prijavljanje učencev s posebnimi potrebami, prilagoditve preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami in sodelovanje Rica s šolo pri prilagojenemu izvajanju NPZ. Najvišje so ocenili sodelovanje Rica s šolo (leta 2022: 4,5; leta 2021: 4,5), kateremu so namenili večinoma pozitivne komentarje. Sledi elektronski obrazec (leta 2022: 4,3; leta 2021: 4,4), za katerega menijo, da je praktičen in uporaben. Kritike pa izpostavljajo njegovo nepreglednost, neprijaznost in zastarelost. Enako oceno ravnatelji namenjajo tudi prilagoditvam preizkusov znanja (leta 2022: 4,3; leta 2021: 4,4). Pri tem so prilagoditvam namenili tudi dosti kritik. Med njimi prevladujejo pritožbe o pomanjkljivosti prilagoditev in diskrepancah dejanskih prilagoditev z odločbami (npr. preizkusi na črno-belem papirju, ne na barvnem, ali premalo časa za učence s primanjkljaji na posameznih področjih učenja).

Dodatna informaciji o dosežkih na NPZ

Analiza dodatnih informacij o NPZ kaže, da šole po pogostosti izvajajo sledeče dejavnosti: analizirajo dosežke svojih učencev (leta 2022: 99,6 %; leta 2021: 98,9 %); pri analizi dosežkov NPZ sodelujejo vsi učitelji predmeta, ki se je preverjal (leta 2022: 96,3 %; leta 2021: 93,4 %); ugotovitve o dosežkih učencev pri NPZ upoštevajo pri načrtovanju dela za naslednja šolska leta (leta 2022: 95,6 %; leta 2021: 91,4 %); analizo dosežkov pri NPZ predstavijo svetu staršev (leta 2022: 87,5 %; leta 2021: 83,9 %); ugotovitve o dosežkih učencev pri NPZ umeščajo v *LDN* in *Razvojni načrt šole* (leta 2022: 84,4 %; leta 2021: 82,8 %); analizo dosežkov pri NPZ umestijo v del procesa samoevalvacije na šoli (leta 2022: 82,9 %; leta 2021: 85,0 %); analizo dosežkov pri NPZ predstavijo staršem učencev, ki so se udeležili NPZ v 6. razredu (leta 2022: 67,0 %); pri analizi dosežkov sodeluje celoten učiteljski zbor (leta 2022: 59,3 %).

Program OrKa

Ravnatelji so ocenili tudi kakovost programa OrKa. Večina (84,8 %) jih program pozna. Enostavnost uporabe programa so na lestvici od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično) ocenili s povprečno oceno 4,2. Enako so z oceno 4,2 ovrednotili enostavnost priprave analiz dosežkov. Večji del ravnateljev (89,5 %) meni, da lahko pripravi vse analize, ki jih potrebuje. Priročnik za uporabo programa OrKa pozna nekoliko manjši delež ravnateljev, a primerjava s preteklimi leti kaže, da ta delež narašča (leta 2022: 79,3 %; leta 2021: 75,1 %; leta 2019: 58,1 %). Priročniku namenjajo razmeroma visoko povprečno oceno (leta 2022: 4,2; leta 2021: 4,3). Nekoliko več kot polovica ravnateljev (55,8 %) poroča, da so se sami (ali njihovi učitelji) že udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa. Pogosteje navajajo, da so se udeležili izobraževanja za ravnatelje (36,7 %) kakor pa izobraževanja za celoten učiteljski zbor (26,6 %). Slaba polovica ravnateljev (49,5 %) bi se prvič ali ponovno udeležila izobraževanja za program OrKa. Te ravnatelje smo povprašali, katere oblike izobraževanja predlagajo. Največ izbir (68,0 %) je prejelo izobraževanje za učitelje po predmetih, sledi izobraževanje za celoten učiteljski zbor (40,0 %), izobraževanje za administratorje OrKe (30,7 %) in izobraževanje za ravnatelje (27,1 %).

Drugi komentarji o NPZ

Med drugimi komentarji o NPZ prevladuje želja po večji veljavi NPZ (upoštevanje pri zaključnih ocenah in nadaljevanju šolanja). Med komentarji je veliko pohval in zahval za opravljeno delo, nekaj jih izpostavlja tudi pomembnost NPZ. Med kritikami najdemo pritožbe o neprimernosti besedila za slovenščino v 9. razredu, kritike kakovosti vrednotenja (površnost, veliko število poizvedb), želje po poenostavitvah procesa NPZ ipd.

Obvezno učenje tujega jezika

Največ ravnateljev poroča, da so z obveznim učenjem tujega jezika začeli v 1. razredu (leta 2022: 40,9 %; leta 2021: 29,0 %), sledi 2. razred (leta 2022: 32,1 %; leta 2021: 23,4 %), 4. razred (leta 2022: 17,6 %; leta 2021: 34,5 %) in 3. razred (leta 2022: 5,1 %; leta 2021: 8,6 %). Ugotovimo lahko, da delež učencev, ki so z obveznim učenjem tujega jezika pričeli prej (v 1. in 2. razredu), narašča, delež učencev, ki so z obveznim učenjem tujega jezika pričeli pozneje (v 3. in 4. razredu), pa pada.

Ric se iskreno zahvaljuje vsem ravnateljem, ki so odgovorili na anketo in s tem pripomogli k boljši izvedbi NPZ v prihodnje.

6 UGOTOVITVE IN OCENE DRŽAVNE KOMISIJE ZA VODENJE NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA V ŠOLSKEM LETU 2021/2022

Nacionalno preverjanje znanja ob koncu 6. razreda

Nacionalno preverjanje znanja iz **slovenščine** je pisalo 20.841 učencev. Skupni dosežek na preizkusu je bil 45,53 odstotne točke (standardni odklon je bil 19,09 odstotne točke). Primerjava dosežkov učenk in učencev tudi letos kaže nekoliko večjo uspešnost učenk v primerjavi z učenci. To je vidno predvsem pri dosežkih od pribl. 60 odstotnih točk dalje – delež učenk s temi dosežki je večji od deleža učencev. Najnižji povprečni dosežek so dosegli učenci Pomurske (43,66 odstotne točke), Zasavske (43,67 odstotne točke) in Koroške regije (43,71 odstotne točke), najvišjega pa učenci Osrednjeslovenske (47,67 odstotne točke) in Primorsko-notranjske regije (46,23 odstotne točke). Razlika med povprečnim dosežkom regije z najnižjim (Pomurske) in regije z najvišjim povprečnim dosežkom (Osrednjeslovenske) je 4,01 odstotne točke, kar je nekoliko manj od razlike v lanskem šolskem letu (4,13 odstotne točke).

Nacionalno preverjanje znanja iz **italijanščine** je opravljalo 55 učencev 6. razreda iz osnovnih šol z italijanskim učnim jezikom. Učenci so dosegli povprečno 50,82 odstotne točke (standardni odklon je 21,92 odstotne točke). Letošnji povprečni dosežek pri preizkusu je nižji od lanskega dosežka pri NPZ (60,51 odstotne točke), dosežki pa so nekoliko bolj razpršeni. NPZ iz italijanščine je pisalo 33 učencev in 22 učenk. Dosežek učencev je manj razpršen od dosežka učenk (učenci: minimalno število doseženih odstotnih točk je 5, maksimalno 83; učenke: minimalno število doseženih odstotnih točk je 3, maksimalno pa 95). Porazdelitev dosežkov učencev je torej rahlo asimetrična in usmerjena proti višjim dosežkom, porazdelitev dosežkov učenk je bolj razpršena.

Nacionalno preverjanje znanja iz **madžarščine** je opravljalo 15 učencev (lani 28) 6. razreda dvojezičnih osnovnih šol, ki so dosegli povprečno 54,17 odstotne točke (lani 57,68 odstotne točke), standardni odklon je 16,81 odstotne točke . Število učencev, ki so na NPZ v 6. razredu svoje znanje preverjali iz madžarščine, je torej glede na šolsko leto 2020/2021, ko je bilo najvišje po letu 2007/2008 (38), močno upadlo. Učenci so dosegli za okoli 3 odstotne točke nižji povprečni dosežek kot v preteklem letu, in to je najnižji povprečni dosežek pri madžarščini v vseh letih NPZ. Ker je NPZ iz madžarščine ob koncu drugega obdobja opravljalo malo učencev v eni regiji, podatki ne omogočajo analize po spolu in regijah.

Nacionalno preverjanje znanja iz **angleščine** je pisalo 20.637 učencev. Povprečno število odstotnih točk (63,46) je za približno 3 odstotne točke nižje kakor v predhodnem šolskem letu, a višje kot v letih 2017/2018 in 2018/2019, saj se je takrat gibalo okrog 51 odstotnih točk. Standardni odklon je 24,67 odstotne točke. Tudi v letošnjem šolskem letu večjih razlik pri dosežkih iz angleščine med učenci in učenkami ne opažamo. Razporeditev dosežkov po regijah pokaže, da je najvišji povprečni dosežek v Pomurski regiji (66,64 odstotne točke), kar je za to regijo prvič v dosedanjem izvajanju NPZ. Naslednji najvišji povprečni dosežek je v Osrednjeslovenski regiji (65,49 odstotne točke), v kateri so bili doslej dosežki najvišji. Kot v preteklosti sledijo povprečni dosežki v Podravski (65,22 odstotne točke) in Obalno-Kraški regiji (65,22 odstotne točke). Razlika med regijo z najvišjim in regijo z najnižjim povprečnim dosežkom (Goriška regija; 57,78 odstotne točke) znaša 8,86 odstotne točke.

Nacionalno preverjanje znanja iz **nemščine** je opravljalo 517 učencev. Številčno najbolj zastopana je bila Pomurska regija s 475 učenci iz 29 šol, sledi Podravska s 27 učenci iz dveh šol, v Koroški regiji pa je NPZ iz nemščine v 6. razredu pisalo 15 učencev z ene šole. Povprečni dosežek na preizkusu je bil 63,83 odstotne točke (standardni odklon je bil 18,40 odstotne točke). Maksimalno število točk sta dosegla en učenec in ena učenka. Najnižje število doseženih točk je bilo 8, dosegla sta ga dva učenca. Dosežki NPZ po spolu nam kažejo, da so bile učenke za spoznanje uspešnejše od učencev. Ker so razlike med številom učencev in številom vključenih šol med regijami zelo velike, podatki o dosežkih po regijah ne omogočajo posploševanj.

Nacionalno preverjanje znanja iz **matematike** je pisalo 20.855 učencev. Povprečni dosežek na preizkusu je bil 49,69 odstotne točke, standardni odklon je 19,6. Vse možne točke (50 točk) je dosegel en učenec, medtem ko je 14 učencev doseglo nič točk. Porazdelitev dosežkov po spolu sta si zelo podobni, kar kaže, da so med dosežki učencev in učenk majhne razlike. Tudi razlike med regijami so majhne (najnižje povprečje je v Obalno-Kraški regiji, kjer je dosežek 46,60 odstotne točke , najvišje pa je v Osrednjeslovenski regiji 51,45 odstotne točke). V letošnji preizkus znanja sta bili uvrščeni dve nalogi, ki so ju učenci 6. razredov reševali že leta 2016 oziroma leta 2018. Primerjava dosežkov šestošolcev v izbranih nalogah v letih 2016 in 2018 glede na leto 2022 pokaže, da ni zaznati bistvenih razlik. Mera velikosti učinka (Cohenov *d*) pri postavkah ene naloge variira med -0,02 in 0,18, pri postavkah druge naloge pa med -0,17 in 0,11. Manjši pozitivni premik je zaznati pri zapisu deliteljev naravnega števila ob danem pogoju.

Nacionalno preverjanje znanja ob koncu 9. razreda

Nacionalno preverjanje znanja iz **slovenščine** je pisalo 18.441 učencev. Skupni povprečni dosežek na preizkusu je bil letos 49,06 odstotne točke (standardni odklon je bil 18,17 odstotne točke). Primerjava dosežkov po spolu pokaže, da so bile učenke tudi letos v povprečju uspešnejše kot učenci. Kot pretekla leta je več učenk kot učencev doseglo višje število točk, to je vidno predvsem pri dosežkih nad pribl. 60 odstotnih točk. Najnižji povprečni dosežek so dosegli učenci v Obalno-Kraški (44,77 odstotne točke), Zasavski (44,77 odstotne točke) in Posavski regiji (46,08 odstotne točke). Nizki dosežki zlasti v Obalno-Kraški in Zasavski regiji so bili tudi že leta 2021 in 2019. Najvišji povprečni dosežek so dosegli učenci Gorenjske (51,24 odstotne točke), Osrednjeslovenske (51,02 odstotne točke) in Jugovzhodne regije (49,94 odstotne točke). Učenci Osrednjeslovenske in Gorenjske regije, tako šesto- kot devetošolci, že nekaj let zapored pri slovenščini dosegajo najvišji povprečni dosežek. Razlika med dosežkom regije z najnižjim (Obalno-kraške) in regije z najvišjim povprečnim dosežkom (Gorenjske) je 6,47 odstotne točke in je v primerjavi z letom 2021 (7,56 odstotne točke) za pribl. 1 odstotno točko nižja.

Nacionalno preverjanje znanja iz **italijanščine** je opravljalo 38 učencev 9. razreda iz treh osnovnih šol z italijanskim učnim jezikom. Učenci so dosegli povprečno 46,62 odstotne točke (standardni odklon je 18,98 odstotne točke). Letošnji povprečni dosežek pri preizkusu je nižji od dosežkov, ki so jih učenci dosegli v preteklem letu (55,78 odstotne točke). Nacionalno preverjanje znanja iz italijanščine je opravljalo 24 učencev in 14 učenk. Dosežki učencev in učenk so v podobnih razponih (učenci: minimalno število doseženih odstotnih točk je 13, maksimalno 82; učenke: minimalno število doseženih odstotnih točk je 13, maksimalno 80). Kot v prejšnjem letu, je tudi v letošnjem letu dosežek učencev višji od dosežka učenk v zgornjem delu porazdelitve, v spodnjem delu pa se dosežek ne razlikuje.

Nacionalno preverjanje znanja iz **madžarščine** je opravljalo 14 učencev 9. razreda dvojezičnih osnovnih šol. Preizkus je opravljalo podobno število učencev kot v preteklih letih (lani 11 učencev, število pa je običajno nekoliko pod 20), kar je približno za polovico manj, kot je bilo pred 10–15 leti. Učenci so dosegli povprečno 68,81 odstotne točke (standardni odklon je 21,06 odstotne točke). Povprečni dosežek je nekoliko višji kot v preteklem letu (62,73 odstotne točke). Nacionalno preverjanje znanja iz madžarščine v 9. razredu je opravljalo malo učencev v eni regiji, zato podatki ne omogočajo analize po spolu in regijah.

Nacionalno preverjanje znanja iz **angleščine** je pisalo 4.544 učencev. Povprečni dosežek na preizkusu je bil 57,36 odstotne točke (standardni odklon je bil 24,97 odstotne točke). Tudi letošnja analiza dosežkov glede na spol kaže, da med učenkami in učenci ni bistvenih razlik. Dosežki na NPZ pri angleščini so po različnih regijah razporejeni tako, da so letos najvišje povprečne dosežke dosegli učenci Osrednjeslovenske regije (62,70 odstotne točke). Lani so bili najuspešnejši učenci Primorsko-Notranjske regije, katerih dosežek pa je letos na predzadnjem mestu (46,87 odstotne točke). Drugi najvišji povprečni dosežek so dosegli učenci Pomurske regije (59,13 odstotne točke). Najnižji povprečni dosežek so dosegli učenci Posavske regije (43,13 odstotne točke). Razlika med dosežkom regije z najvišjim in regije z najnižjim povprečnim dosežkom znaša 19,57 odstotne točke.

Nacionalno preverjanje znanja iz **nemščine** je opravljalo 96 učencev. Vseh 96 učencev, ki so pisali NPZ iz nemščine v 9. razredu, je iz Pomurske regije, iz šestih šol. Povprečni dosežek na preizkusu je bil 49,92 odstotne točke (standardni odklon je bil 22,16 odstotne točke). Največje število doseženih točk je bilo 64, dosegla ga je ena učenka. Najmanjše število doseženih točk je bilo 8, dosegel ga je en učenec. Dosežki NPZ po spolu nam kažejo, da so bile učenke za spoznanje uspešnejše od učencev.

Nacionalno preverjanje znanja iz **matematike** je pisalo 18.224 učencev. Povprečni dosežek na preizkusu je bil 57,70 odstotne točke, standardni odklon je 20,8. Vse možne točke (50 točk) je doseglo 14 učencev, najmanjše število točk (0 točk) pa je doseglo 16 učencev. Med porazdelitvama dosežkov učencev in učenk so majhne razlike. V povprečju so najnižje dosežke dosegli učenci Zasavske regije (52,21 odstotne točke), najvišje dosežke pa učenci Osrednjeslovenske regije (60,21 odstotne točke) in Gorenjske regije (60,01 odstotne točke). Predmetna komisija za matematiko je tudi v šolskem letu 2021/2022 v preizkus vključila dve nalogi, ki so ju učenci 9. razredov reševali že leta 2015 oziroma leta 2017. Dosežki devetošolcev leta 2022 se ne razlikujejo pomembno od dosežkov devetošolcev leta 2015 in 2017. Mera velikosti učinka (Cohenov *d*) pri postavkah ene naloge variira med -0,17 in 0,39, pri postavkah druge naloge pa med -0,13 in 0,02. Na splošno so bili sicer devetošolci leta 2022 nekoliko manj uspešni pri vseh postavkah obeh nalog, razen pri eni postavki, ki ima Cohenov d = 0,39 (opazen, srednje velik pozitiven učinek). Primerjava dosežkov devetošolcev v izbranih nalogah v letih 2015 in 2017 glede na leto 2022 pokaže, da ni bistvenih razlik v znanju osnovnih računskih operacij in znanju reševanja enačb. Opazen pozitivni premik je zaznati pri zaokroževanju naravnih števil.

Nacionalno preverjanje znanja iz **geografije** je od prijavljenih 4.853 opravljalo 4.524 učencev, ki so v povprečju dosegli 42,46 odstotne točke, standardni odklon je 16,47 odstotne točke. Sedem učencev ni doseglo nobene točke. Najvišje število doseženih točk je 46, kar so dosegli trije učenci. Maksimalnega števila možnih točk (50) ni dosegel nihče. Frekvenčna porazdelitev je podobna normalni. Med spoloma ni opaziti večjih razlik; najvišje in najnižje dosežke so dosegle tako učenke kot učenci. Najvišje povprečje so s 44,32 odstotne točke dosegli v Goriški regiji, ki ji sledi Pomurska regija s 43,52 odstotne točke. Najnižje povprečje so dosegli v Koroški regiji (36,65 odstotne točke), ki ji sledi Posavska regija (39,24 odstotne točke).

Nacionalno preverjanje znanja iz **kemije** so pisali 4.504 učenci. Povprečni dosežek na preizkusu je bil 46,51 odstotne točke (standardni odklon je bil 17,5 odstotne točke). Vse možne točke (45 točk ali 100 %) je dosegel en učenec, najnižje število doseženih točk na preizkusu (0 točk) so dosegli trije učenci. Porazdelitvi dosežkov po spolu sta si podobni, kar kaže, da so razlike med dosežki učencev in dosežki učenk majhne. NPZ iz kemije se je opravljalo šestič, učenci pa so v letošnjem letu dosegli najnižji povprečni dosežek (2007 = 63, 46 odstotne točke, 2010 = 55, 61 odstotne točke, 2012 = 52, 45 odstotne točke, 2015 = 67, 22 odstotne točke, 2018 = 50, 79 odstotne točke, 2022 = 46, 51 odstotne točke). Najuspešnejši so bili učenci Jugovzhodne Slovenije (48,97 odstotne točke) in iz Posavske regije (48,53 odstotne točke). Najmanj so bili uspešni učenci iz Koroške regije (42,44 odstotne točke) in iz Obalno-Kraške regije (43,51 odstotne točke).

Nacionalno preverjanje znanja iz **tehnike in tehnologije** je pisalo 4.506 učencev. Učenci so v povprečju dosegli 52,04 odstotne točke (standardni odklon je 17,07 odstotne točke). Porazdelitvi dosežkov po spolu sta si podobni. Nad dosežkom 80 odstotnih točk in pod dosežkom 15 odstotnih točk je sicer nekoliko več učencev. Med regijami je opaziti precejšnje razlike v povprečnih dosežkih učencev. Najvišji povprečni dosežek so dosegli učenci Goriške regije (58,50 odstotne točke), najnižji povprečni dosežek pa učenci Obalno-Kraške regije (46,02 odstotne točke).

Nacionalno preverjanje znanja v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom ob koncu 6. razreda

Preizkus znanja iz **slovenščine** je opravljalo 112 učencev. Učenci so v povprečju dosegli 51,75 odstotne točke (standardni odklon je 20,92 odstotne točke). V prvem delu, kjer so reševali naloge s pomočjo neumetnostnega besedila (opis poklica) so v povprečju dosegli 54,30 odstotne točke. V drugem delu preizkusa je bilo izhodiščno umetnostno, pripovedno besedilo. Učenci so v povprečju dosegli 47,95 odstotne točke. Nič točk v celotnem preizkusu sta dosegla dva učenca. Največ učencev (10) je doseglo 30 (60 % od 50 možnih) točk. Najvišje število, 46 točk (92 %), sta dosegla dva učenca. Preverjanje znanja iz slovenščine v 6. razredu je opravilo 44 učenk in 68 učencev. Najvišji dosežek (92 odstotnih točk) sta dosegla učenec in učenka, najnižjega (0 odstotnih točk) pa dva učenca. Dosežek z manj kot 50 odstotnih točk je opaziti pri 16 učenkah in kar 33 učencih. Dosežek z več kot 50 odstotnih točk je opaziti pri 28 učenkah in 35 učencih. V celoti so preizkus uspešneje reševale učenke. Največ učencev je opravljalo preverjanje v Osrednjeslovenski regiji in najmanj v Koroški regiji, kjer preverjanja ni opravljal nihče.

Preizkusa znanja iz **matematike** so se udeležili 104 učenci od prijavljenih 123 učencev. Učenci so povprečno dosegli 49,56 odstotne točke. Maksimalnega števila točk, 50 točk, ni dosegel nihče. Najvišji rezultat 45 točk (90 %) sta dosegla dva učenca. Frekvenčna porazdelitev dosežkov učencev je skoraj simetrična, z vrhom pri 24 točkah (48 odstotnih točk). V intervalu med 48 in 66 odstotnimi točkami se nahaja 50,90 % učencev. Standardni odklon 17 % točk kaže na raznoliko znanje učencev. Med udeleženci je bilo 62 učencev in 42 učenk. Najvišji rezultat (45 točk) je dosegel en učenec in ena učenka. Nad 70 odstotnih točk so dosegle tri učenke in pet učencev. Pod 30 odstotnih točk je doseglo devet učenk in pet učencev. Najnižji dosežek je dosegel en učenec. Udeleženci preverjanja so učenci iz desetih regij. V Primorsko-Notranjski regiji in Koroški regiji se NPZ ni udeležila nobena šola oziroma učenec. Iz Savinjske regije je pisalo preizkus največ učencev. V regijah je število šol zelo različno, zato primerjave dosežkov med regijami niso zanesljive.

Nacionalno preverjanje znanja v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom ob koncu 9. razreda

Preizkus znanja iz **slovenščine** so opravljali 103 učenci iz 27 šol. V povprečju so dosegli 49,42 odstotne točke. V prvem delu so učenci reševali naloge s pomočjo neumetnostnega besedila, kjer so v povprečju dosegli 49,90 odstotne točke. V drugem delu preizkusa je bilo izhodiščno umetnostno besedilo. Učenci so v povprečju dosegli 50,10 odstotne točke. Najnižje število doseženih točk v preizkusu je bilo 6 (12 %). Dosegel ga je en učenec. Najvišjega možnega števila točk ni dosegel nihče. Najboljši dosežek je enako kot lani 43 točk (86 %). Ta dosežek sta dosegla dva učenca. Frekvenčna porazdelitev je asimetrična, z dvema vrhovoma. Prvi vrh je pri 21 (42 %), drugi pa pri 31 (62 %) točkah. Preverjanje znanja je opravljalo 36 učenk in 67 učencev. V splošnem so učenke nekoliko uspešnejše, saj pod 50 odstotnimi točkami beležimo dosežke 38 učencev (56,70 %) in 13 učenk (36,10 %). Tudi višje dosežke je doseglo več učenk kot učencev. Dosežkov po regijah ni mogoče primerjati, saj je bila tudi v letošnjem letu udeležba na NPZ po posameznih regijah in šolah zelo različna, kar je posledica prostovoljnega odločanja za udeležbo na preverjanju. V Koroški regiji se preverjanja ni udeležil noben učenec. V Goriški in Obalno-Kraški regiji pa je preverjanje opravljal le po en učenec. Najvišjo udeležbo beležimo v Gorenjski regiji.

Preizkus znanja iz **matematike** sta opravljala 102 učenca. V povprečju so dosegli 52,31 odstotne točke. Vseh možnih točk, 50 točk, ni dosegel nihče. Najbolj uspešen učenec je dosegel 45 točk (90 odstotnih točk), sledita mu učenec s 43 točkami (86 odstotnih točk) in učenec z 42 točkami (84 odstotnih točk). Najnižje število doseženih točk je bilo 5 (10 odstotnih točk), dosegel jih je en učenec, sledi mu učenec z doseženimi 6 (12 odstotnih točk) in en učenec s 7 točkami (14 odstotnih točk). Frekvenčna porazdelitev dosežkov kaže na vrh pri 19 točkah (38 odstotnih točk) in na nekoliko manj izrazit vrh pri 39 točkah (78 odstotnih točk). Frekvenčna porazdelitev je desno asimetrična. Standardni odklon je 18,95 odstotne točke. Preverjanje je opravljalo 37 učenk in 65 učencev. Dosežki glede na spol niso uravnoteženi, saj je manj od povprečja 52,31 odstotne točke doseglo 23 učenk (62,16 %) in 32 učencev (49,23 %). Dosežek nad povprečjem pa je doseglo 14 učenk (37,84 %) in 33 učencev (50,77 %). Najvišji trije dosežki pripadajo učencem, najnižjega pa je dosegla učenka. Preizkus znanja so reševali učenci iz enajstih regij. Največ, 24, učencev je bilo iz Savinjske regije, sledijo ji Gorenjska regija z 20 učenci ter Osrednjeslovenska regija s 15 učenci. Najmanj, enega učenca, sta imeli Goriška in Obalno-Kraška regija. Ker je število na NPZ sodelujočih učencev po regijah zelo različno, njihovi dosežki po regijah niso primerljivi.

Preizkus znanja iz **družboslovja** je opravljalo 97 od 111 prijavljenih učencev, ki so dosegli v povprečju 43,73 odstotne točke. Na področju geografije so v povprečju dosegli 13,88 odstotne točke (46,27 odstotne točke) od 30 možnih, zgodovine 5,52 (39,43 odstotne točke) od 14 možnih točk in na področju državljanske vzgoje in etike 2,49 (41,5 odstotne točke) od 6 možnih točk. Frekvenčna porazdelitev dosežkov učencev je desno asimetrična z vrhom pri 18 točkah. Standardni odklon znaša 18,06 odstotne točke. Preizkus iz družboslovja je opravljalo 61 učencev in 36 učenk 9. razreda. Iz frekvenčne porazdelitve dosežkov po spolu lahko sklepamo, da so v povprečju nekoliko bolj uspešni učenci. Najnižje in tudi najvišje število točk sta dosegla učenca.

Nekatere ugotovitve in predlogi

Iz poročil predmetnih komisij je možno ugotoviti določene značilnosti v znanju učencev in oblikovati predloge, ki bi lahko pozitivno vplivali na kakovost poučevanja in usvojenega znanja. V nadaljevanju navajamo nekaj priporočil, ki izhajajo predvsem iz poročila predmetne komisije za slovenščino, so pa posplošljiva tudi na druga predmetna področja.

Glede na dosežke učencev predlagamo, naj učitelji spodbujajo učence k branju (npr. tudi v okviru bralne značke) in utrjujejo branje z razumevanjem. Predvsem rezultati preizkusa iz slovenščine za 6. razred kažejo, da so učenci tokrat manj uspešno kot v predhodnih letih reševali naloge, povezane z razumevanjem izhodiščnega neumetnostnega besedila, in naloge, ki preverjajo recepcijsko zmožnost prebranega umetnostnega besedila. Težko sodimo o vzrokih za to, možno pa je, da imajo šestošolci zaradi učenja na daljavo v 4. in 5. razredu manj razvito tehniko branja in zmožnost branja z razumevanjem. Predlagamo tudi, da naj učitelji učence spodbujajo k natančnemu odgovarjanju, ki naj zajema vse potrebne/zahtevane podatke, in k povezovanju oziroma utemeljevanju mnenja s podatki ali primeri iz besedila. Menimo, da je treba pri pouku poudarjati smiselnost tvorjenja jezikovno pravilnih povedi in besedil (tudi pri drugih predmetih, ne le pri slovenščini) in jasno ubesedovanje misli ter učence pri samostojnem tvorjenju in preverjanju zapisanih besedil navajati na rabo jezikovnih priročnikov, npr. na Franu in Francku. Učitelji naj pri pouku čim večkrat vključujejo delo z raznimi (ne)umetnostnimi besedili, spodbujajo učence k poglobljenemu razmišljanju o njih in jih izzivajo z zahtevnejšimi nalogami, pri katerih bodo morali učenci tvoriti krajša, zaokrožena in jezikovno pravilna besedila tudi v e-obliki, učitelji pa naj jim dajejo o vseh opravljenih obveznostih kakovostno povratno informacijo. Pri pouku naj učence navajajo na utemeljevanje posameznih trditev. Predlagamo še, da naj učitelji opozarjajo učence na natančno branje navodil.

Učenci s posebnimi potrebami so v 9. razredu leta 2022 dosegli pri slovenščini 76,5 odstotne točke svojih vrstnikov brez posebnih potreb, pri matematiki 75,2 odstotne točke, pri angleščini pa 70,2 odstotne točke svojih vrstnikov brez posebnih potreb. Pri tehniki in tehnologiji so učenci s posebnimi potrebami dosegli 78,9 odstotne točke, pri kemiji 78,4 odstotne točke in pri geografiji 78,2 odstotne točke svojih vrstnikov brez posebnih potreb. Učenci s posebnimi potrebami so v 6. razredu pri nemščini dosegli 86,4 odstotne točke, pri angleščini so dosegli 73 odstotnih točk svojih vrstnikov, pri matematiki 72,6 odstotne točke in pri slovenščini 70 odstotnih točk. Podatki kažejo, da so ti deleži za učence s posebnimi potrebami pri slovenščini in matematiki v 6. razredu bistveno nižji od deležev za učence 9. razreda, z izjemo deležev pri angleščini, ki so za učence 6. razreda višji od deležev za učence 9. razreda.

Od vseh učencev, ki so leta 2022 opravljali NPZ v devetem razredu kot učenci s posebnimi potrebami (2.075), jih je bilo 74,4 % (1.544) prijavljenih kot učenci s posebnimi potrebami že leta 2019, ko so bili v 6. razredu. Iz primerjav dosežkov teh 1.544 učencev med 6. in 9. razredom vidimo, da je razkorak z dosežki večinske populacije pri slovenščini ostal enak (leta 2019 je bilo povprečje 37,91 standardizirane vrednosti, leta 2022 pa je bilo povprečje 37,37 standardizirane vrednosti), pri matematiki pa se je zmanjšal za skoraj dve točki (leta 2019 je bilo povprečje 39,21 standardiziranih vrednosti, leta 2022 pa je bilo povprečje 37,38 standardiziranih vrednosti).

Primerjava dosežkov učencev na NPZ v letošnjem šolskem letu z dosežki iz predhodnih let kaže, da so bili pri več predmetih letošnji dosežki med najnižjimi. Čeprav iz primerjav dosežkov med leti o trendih v znanju učencev neposredno ne moremo sklepati, je pomembna pozornost, da se morda v dosežkih učencev na NPZ odražajo tudi epidemiološke razmere, ki smo jim bili priča v zadnjih treh šolskih letih. Šolanje od doma, bistveno manj utrjevanja, preverjanja in ocenjevanja znanja, bi lahko vplivali na slabše izkazano znanje pri nekaterih nalogah, vključenih na NPZ, ki preverjajo tudi trajnost znanja.

7 PRILOGE

7.1 Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2021/2022

4. maj 2022	sreda	NPZ iz slovenščine/italijanščine/madžarščine za 6. in 9. razred
6. maj 2022	petek	NPZ iz matematike za 6. in 9. razred
10. maj 2022	torek	NPZ iz tujega jezika za 6. razred NPZ iz tretjega predmeta za 9. razred

15. junij 2022	sreda	Razdelitev obvestil o dosežkih pri NPZ za učence 9. razreda
24. junij 2022	petek	Razdelitev obvestil o dosežkih pri NPZ za učence 6. razreda

7.2 Člani organov za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja

7.2.1 Člani Državne komisije

dr. Janez Vogrinc, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta

dr. Mojca Štraus, namestnica, Ministrstvo RS za izobraževanje, znanost in šport

Peter Jenič, član, Osnovna šola Otočec

dr. Stanka Lunder Verbič, članica, Ministrstvo RS za izobraževanje, znanost in šport

mag. Marko Primožič, član, Osnovna šola Škofja Loka

mag. Janja Remšak, članica, Ministrstvo RS za izobraževanje, znanost in šport

mag. Mariza Skvarč, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Nova Gorica

dr. Andrejka Slavec Gornik, članica, Državni izpitni center

7.2.2 Člani predmetnih komisij za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja*

Slovenščina

dr. Lara Godec Soršak, predsednica, UL, Pedagoška fakulteta

Vanja Jesenek, glavna ocenjevalka (9. r.), Osnovna šola Sladki Vrh

Matejka Tirgušek, glavna ocenjevalka (6. r.), Javni vzgojno-izobraževalni zavod, II. osnovna šola Rogaška Slatina

Nina Bradić, članica, Osnovna šola Spodnja Šiška, Ljubljana

Alenka Fingušt, članica, Osnovna šola borcev za severno mejo, Maribor

Sabina Grabar, članica, Osnovna šola Martina Konšaka, Maribor

Mira Hedžet Krkač, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Koper

Vanja Kavčnik Kolar, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana

Italijanščina

dr. Sergio Crasnich, predsednik, Zavod RS za šolstvo, OE Koper

Lorena Chirissi, glavna ocenjevalka (9. r.), Scuola Elementare Pier Paolo Vergerio Il Vecchio, Koper

Sonia Mugherli Imperl, glavna ocenjevalka (6. r.), Scuola Elementare Vincenzo e Diego de Castro, Piran

Paolo Pozzi, član, Scuola elementare Dante Alighieri, Izola

Madžarščina

Mária Pisnjak, predsednica, Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota
Ilona Zadravec Szekeres, glavna ocenjevalka (9. r.), Dvojezična osnovna šola Genterovci
Beatrix Fekonja, glavna ocenjevalka (6. r.), Dvojezična osnovna šola Dobrovnik
Valika Balaskó, članica, Dvojezična osnovna šola I, Lendava
dr. Anna Forgács, članica, Pedagoški inštitut Budimpešta, Madžarska
Elizabeta Gaál, članica, Dvojezična osnovna šola Prosenjakovci

Angleščina

dr. Karmen Pižorn, predsednica, UL, Pedagoška fakulteta
mag. Miha Vrčko, glavni ocenjevalec (9. r.), Osnovna šola narodnega heroja Maksa Pečarja, Ljubljana Črnuče
Darinka Šaubah Kovič, glavna ocenjevalka (6. r.), Osnovna šola Majde Vrhovnik, Ljubljana
Erika Golob, članica, Osnovna šola Karla Destovnika Kajuha, Ljubljana
Maja Kovačič, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Kranj
Mina Mazouzi, članica, Osnovna šola Kajetana Koviča, Radenci
Aleksandra Velenšek, članica, Osnovna šola Frana Kranjca, Celje
Renata Žetko, članica, Osnovna šola Stopiče
Ruby Mihaela Korelec, konzulentka (s. p.)

Nemščina

dr. Vesna Kondrič Horvat, predsednica, UM, Filozofska fakulteta
Breda Premzl, glavna ocenjevalka (9. r.), Osnovna šola Starše
Renata Jakič, glavna ocenjevalka (6. r.), Osnovna šola in vrtec Apače
Stanka Emeršič, članica, Osnovna šola Janka Padežnika, Maribor
Nina Grum, članica, Osnovna šola Karla Destovnika Kajuha, Ljubljana
Monika Krančič, članica, Osnovna šola I, Murska Sobota
Marta Trafela, članica, Osnovna šola Žetale
Susanne Volčanšek, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Novo mesto
Johann Georg Lughofer, konzulent, UL, Filozofska fakulteta

Matematika

dr. Alenka Lipovec, predsednica, UM, Pedagoška fakulteta
Aleš Kotnik, glavni ocenjevalec (9. r.), Osnovna šola Rada Robiča, Limbuš
Boštjan Repovž, glavni ocenjevalec (6. r.), Osnovna šola Krmelj
Urška Čarni, članica, Osnovna šola Karla Destovnika Kajuha, Ljubljana
Nermin Bajramović, član, Osnovna šola heroja Rajka, Hrastnik
Jerneja Bone, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Nova Gorica
Klavdija Cof Mlinšek, članica, Osnovna šola Vodice
mag. Sonja Rajh, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota

Fizika

dr. Jurij Bajc, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta
Samo Zanjkovič, član, Osnovna šola Ivana Cankarja, Ljutomer
Danica Mati Djuraki, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Kranj
Vesna Harej, članica, Osnovna šola Dravlje, Ljubljana

Biologija

dr. Jelka Strgar, predsednica, UL, Biotehniška fakulteta
mag. Bernarda Sopčič, članica, Osnovna šola Polzela
Valerija Krivec, članica, Osnovna šola Žetale
Minka Vičar, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana

Kemija

dr. Iztok Devetak, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta
Violeta Stefanovik, glavna ocenjevalka, Osnovna šola Franceta Bevka, Ljubljana
mag. Tjaša Kampos, članica, Osnovna šola Venclja Perka, Domžale
dr. Stanka Preskar, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Novo mesto

Geografija

dr. Blaž Repe, predsednik, UL, Filozofska fakulteta
Sandi Šarman, glavni ocenjevalec, Osnovna šola Hudinja
Bojan Hozjan, član, Dvojezična osnovna šola I, Lendava
Anita Kaube, članica, Osnovna šola Franca Lešnika – Vuka, Slivnica pri Mariboru
Tinkara Mihačič, članica, Scuola Elementare Pier Paolo Vergerio Il Vecchio, Koper
Borut Stojilković, član, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana

Zgodovina

dr. Dragan Potočnik, predsednik, UM, Filozofska fakulteta
Pia Ernestini, članica, Scuola Elementare Dante Alighieri, Izola
Vojko Kunaver, član, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana
Tatjana Sabo, članica, Dvojezična OŠ I, Lendava
Dušan Snoj, član, Osnovna šola Preserje
Elissa Tawitian, članica, Osnovna šola Ivana Cankarja, Vrhnika

Likovna umetnost

dr. Matjaž Duh, predsednik, UM, Pedagoška fakulteta
Vlasta Henigsman, članica, Osnovna šola Belokranjskega odreda, Semič
Natalija F. Kocjančič, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana
Andrej Velikonja, član, Osnovna šola Sladki Vrh

Glasbena umetnost

dr. Branka Rotar Pance, predsednica, UL, Akademija za glasbo
Inge Breznik, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor
Anamarija Krvišek Zavec, članica, Osnovna šola Turnišče
Mira Prel, članica, učiteljica v pokoju
Zlatka Terlevič, članica, Osnovna šola Prežihovega Voranca, Maribor

Šport

dr. Branko Škof, predsednik, UL, Fakulteta za šport
Špela Bergoč, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor
Zlatka Gasparič, članica, Osnovna šola Rodica, Domžale
Aleš Tuhtar, član, Osnovna šola Sava Kladnika, Sevnica

Domovinska in državljanska kultura in etika

dr. Damjan Mandelc, predsednik, UL, Filozofska fakulteta
dr. Marinko Banjac, član, UL, Fakulteta za družbene vede
Dejan Kokol, član, Osnovna šola Gornja Radgona
mag. Klavdija Šipuš, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor
Mag. Jana Zadravec, članica, Osnovna šola Franca Rozmana Staneta, Maribor

Tehnika in tehnologija

dr. Slavko Kocijančič, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta
Samo Lipovnik, glavni ocenjevalec, Osnovna šola Franja Goloba, Prevalje
Gorazd Fišer, član, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor
Tatjana Vičič, članica, Osnovna šola Antona Žnideršiča, Ilirska Bistrica

Predmetna komisija za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom

dr. Mojca Lipec Stopar, predsednica, UL, Pedagoška fakulteta

mag. Gregor Skumavc, glavni ocenjevalec (9. r.), Osnovna šola Antona Janše, Radovljica

Maja Garbajs, glavna ocenjevalka (6. r.), Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje

Danila Hrovat, članica, Osnovna šola Frana Albrehta, Kamnik

Nada Grčar, članica, Osnovna šola Roje, Domžale

Milena Gvardjančič, članica, Osnovna šola Ivana Cankarja, Vrhnika

Janja Križnik, članica, Osnovna šola 27. julij, Kamnik

Katja Nađ, članica, Dvojezična osnovna šola I Lendava

Maja Poljanšek, članica, Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Kamnik

mag. Aleksander Vališer, član, Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje

Andreja Vouk, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana

* člani so bili imenovani 25. 11. 2021